

TRC1 GAZİANTEP - ADIYAMAN - KİLİS BÖLGE PLANI 2014-2023

KİTAP TASARIMI

Trioart Reklam Ajansı - www.trioart.com.tr

BASKI

Ebat Ofset - www.ebatofset.com

Bu yayının tüm hakları saklıdır; tamamı ya da bir bölümü yayıncının yazılı izni olmaksızın, aynen ya da işlenerek yeniden basılamaz, fotokopi dahil elektronik veya mekanik herhangi bir yolla çoğaltılamaz, kaydedilemez, yayılamaz, herhangi bir ortamda yayınlanamaz, iletilemez veya diğer kullanımlara konu edilemez.

Copyright © İpekyolu Kalkınma Ajansı

Ağustos, 2015

“Kalkınmanın Yolu, İpekyolu”

TRC1
GAZİANTEP-ADİYAMAN-KİLİS
BÖLGE PLANI
2014-2023

İÇİNDEKİLER

TABLolar DİZİNİ	III
ŞEKİLLER DİZİNİ	IV
HARİTALAR DİZİNİ	V
KISALTMALAR	VI
SUNUŞ	VII
YÖNETİCİ ÖZETİ	1
BÖLGENİN GENEL YAPISI VE EĞİLİMLER	5
1. GENEL BİLGİLER	7
1.1. Bölgenin Tarihi	8
1.2. Bölgenin Coğrafi ve İklim Yapısı	9
2. SOSYAL VE DEMOGRAFİK YAPI	11
2.1. Nüfus	13
2.2. Göç Hareketleri	15
2.3. İşgücü, İstihdam ve İşsizlik	16
2.4. Eğitim	19
2.5. Sağlık	21
2.6. Sosyal Yaşam	22
2.7. Yaşam Kalitesi	23
3. İKTİSADİ YAPI	25
3.1. Milli Gelir ve Vergi	27
3.2. Sanayi ve Ticaret	30
3.2.1. Sanayi	30
3.2.2. Ticaret	36
3.3. Rekabetçilik ve Kümelenme	39
3.3.1. Ar-Ge ve Yenilikçilik	39
3.3.2. Rekabetçilik	40
3.3.3. Kümelenme	44
3.3.4. Yatırım Ortamı	45
3.4. Tarım ve Kırsal Kalkınma	46
3.4.1. Genel Arazi Dağılımı ve Sulama	46
3.4.2. Bitkisel Üretim	47
3.4.3. Hayvansal Üretim	50
3.5. Turizm	51
3.6. Lojistik	53
4. ÇEVRE VE ALTYAPI	57
4.1. Doğal Kaynaklar	59
4.2. Ulaşım	61
4.2.1. Karayolu	61
4.2.2. Demiryolu	62
4.2.3. Havayolu	63
4.3. Alt Yapı Hizmetleri	64

4.4. Enerji	65
4.5. Kentleşme	66
4.6 Risk Durumu	69
5. GZFT ANALİZLERİ	71
5.1. Sosyal Yapı	73
5.2. Ekonomik Yapı	75
5.3. Yaşam Kalitesi	79
6. PLANLAMA YAKLAŞIMI	81
6.1. Katılımcılık	83
6.2. Şeffaflık	85
6.3. Sürdürülebilirlik	85
6.4. Eşitlik ve Sosyal İçerme	86
7. BÖLGE PLANI TANIMI VE PLANIN HAZIRLANMA SÜRECİ	87
7.1. Bölge Planı	89
7.2. Bölge Planı Hazırlama Süreci ve Yöntemi	89
7.2.1. Planlama Alanı ve Yöntemi	90
7.2.2. Plan Hazırlama Süreci	91
8. BÖLGE VİZYONU	93
8.1. Bölgesel Amaç, Hedef ve Stratejiler	95
8.1.1. Gelişme Eksenini 1: Yaşam Kalitesinin Artırılması	97
8.1.2. Gelişme Eksenini 2: Beşeri ve Sosyal Sermayenin Geliştirilmesi	103
8.1.3. Gelişme Eksenini 3: Sürdürülebilir Kırsal Kalkınmanın Sağlanması	107
8.1.4. Gelişme Eksenini 4: Rekabetçilik ve Yenilikçilik Kapasitesinin Artırılması	114
8.2. TRC1 Bölgesi 2014-2023 Yılı Bölgesel Gelişme Senaryosu	119
8.2.1. Ulusal ve Bölgesel Düzeyde Genel Durum	120
8.2.2. Komşu Bölgelerle Gerçekleştirilecek İşbirlikleri	121
8.2.3. TRC1 Bölgesi Yerleşimlerin Kademelenmesi	129
8.2.4. 2023 Yılı İçin Bölge Hedefleri	144
8.2.5. 2023 Yılı İçin Mekânsal Gelişme Senaryosu	145
8.2.6. Nüfus Projeksiyonu	146
8.2.7. İlçelere Yönelik Müdahale Biçimleri	157
9. FİNANSMAN	167
10. PERFORMANS GÖSTERGELERİ	177
11. KOORDİNASYON, İZLEME VE DEĞERLENDİRME	183
12. KAYNAKLAR	187
13. EKLER	193
EK 1. Stratejilerin Üst Dokümanlarla İlişkileri	195
EK 2. Bölge Planının Dayandığı Üst Plan, Politika ve Belgeler	210
EK 3. İlçelerin Mevcut Durumu	217
EK 4. Bölge Planlama Çalışmalarına Katkı Sağlayan Paydaşlar	270

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1: Demografik Göstergeler	13
Tablo 2: TRC1 Bölge İllerinin En Fazla Göç Aldığı ve Verdiği İller (%)	15
Tablo 3: TRC1 Bölgesi'nde Bulunan Suriye Sığınma Kamplarına İlişkin Bilgiler	16
Tablo 4: Eğitim Göstergeleri	20
Tablo 5: Yükseköğretim Göstergeleri	20
Tablo 6: Sağlık Göstergeleri	21
Tablo 7: Yüz Bin Kişi Başına Düşen Sağlık Personeli Sayısı	21
Tablo 8: TRC1 Bölge İllerinin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması	22
Tablo 9: Sosyal ve Kültürel Sermayeye İlişkin Bazı Göstergeler	22
Tablo 10: TRC1 Bölgesi Yaşam Kalitesi Sıralaması	23
Tablo 11: Cinsiyet Eşitsizliği Endeks Sıralaması	24
Tablo 12: Cari Fiyatlarla Bölgesel GSKD (İktisadi Faaliyet Kollarına Göre-Milyon TL)	28
Tablo 13: Gaziantep'te Üretilen Bazı Ürünlerin Türkiye'den Aldığı Pay (%)	35
Tablo 14: Adıyaman'da Üretilen Bazı Ürünlerin Türkiye'den Aldığı Pay (%)	35
Tablo 15: Kilis'te Üretilen Bazı Ürünlerin Türkiye'den Aldığı Pay (%)	35
Tablo 16: TRC1 Sanayi Ürün Deseni	36
Tablo 17: Dış Ticaret Değişim Oranları	37
Tablo 18: TRC1 Bölgesi İllerinin İhracatında Başlıca Ülkeler	37
Tablo 19: TRC1 Bölgesi İllerinin İthalatında Başlıca Ülkeler	37
Tablo 20: TRC1 Bölgesi Değişim Payı Analizi Özet Tablosu	42
Tablo 21: TRC1 Bölgesi Yoğunlaşma Katsayısı (LQ) Analizi Özet Tablosu	42
Tablo 22: TRC1 Bölgesi Potansiyel Kümelerin İllere Göre Dağılımı	44
Tablo 23: TRC1 Bölgesi Tarımsal İhracat Verileri (\$)	46
Tablo 24: TRC1 Bölgesi Tarım Alanlarının Dağılımı (dekar)	46
Tablo 25: Türkiye ve TRC1 Bölgesi Tarımsal Sulama Durumu	47
Tablo 26: Düzey 2 Bölgelerine Göre Bitkisel Üretim Değeri	48
Tablo 27: TRC1 İlleri Hayvan Cinsine Göre Süt Üretimi (ton)	50
Tablo 28: TRC1 İlleri Hayvan Cinsine Göre Et Üretimi	50
Tablo 29: Turizm Yatırımı, Turizm İşletmesi & Belediye İşletme Belgeli Tesis, Oda ve Yatak Sayıları	51
Tablo 30: Turizm Tesislerine Geliş ve Geceleme Sayıları (Turizm ve Belediye Belgeli Tesisler)	52
Tablo 31: Turizm Tesisleri Ortalama Kalış Süresi ve Doluluk Oranları, 2012	52
Tablo 32: GAP Bölgesi ile GAP'ın En Çok Yük Aldığı 10 İl Arasındaki Yük Hareketleri	55
Tablo 33: GAP Bölgesi ile GAP'ın En Çok Yük Gönderdiği 10 İl Arasındaki Yük Hareketleri	55
Tablo 34: Gaziantep Havalimanı Yük Trafik (Bagaj+Kargo+Posta) (Ton)	55
Tablo 35: Adıyaman Havalimanı Yük Trafik (Bagaj+Kargo+Posta) (Ton), 2008-2014	55
Tablo 36: TRC1 Bölgesi Yıllık PM10 ve SO ₂ Ortalamaları	60
Tablo 37: Türkiye ve AB Kükürt dioksit ve Partikül Madde için Uygulanan Sınır Değeri	60
Tablo 38: TRC1 Bölgesi Yol Ağı Durumu ve Uzunlukları (km)	62
Tablo 39: TRC1 Bölgesi Demiryolu Ana Hat Uzunlukları (km)	62
Tablo 40: TRC1 Bölgesi Havalimanları İstatistikleri	63
Tablo 41: Atık Arıtma İstatistikleri	64
Tablo 42: TRC1 Bölgesi Kanalizasyon Şebekesi ile Hizmet Verilen Belediye Nüfusu	64
Tablo 43: TRC1 Bölgesi Atık Su Arıtma Tesisleri ve Hizmet Verilen Nüfus Oranı	64
Tablo 44: Temin Edilen Günlük Su Miktarı	65
Tablo 45: TRC1 Bölgesi 2023 Yılı Hedefleri	144
Tablo 46: TRC1 Bölgesi Nüfus Projeksiyonu	146
Tablo 47: Potansiyel Finansman Kaynakları	170
Tablo 48: Performans Göstergeleri	179

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1: TRC1 Bölgesi ve Türkiye Nüfusunun Tarihsel Gelişimi (1955-2013) ve 2023 Projeksiyonu	14
Şekil 2: TRC1 Bölgesi Yaş ve Cinsiyete Göre Nüfus Piramidi	14
Şekil 3: TRC1 Bölgesinin Göç Durumu	15
Şekil 4: İl Bazında İşgücü, İstihdam ve İşsizlik Verileri	16
Şekil 5: TRC1 Bölgesi Eğitim Durumlarına Göre İşgücüne Katılım Oranları	16
Şekil 6: TRC1 Bölgesi İşgücüne Dâhil Olmama Nedenleri	17
Şekil 7: İstihdam Oranlarının Cinsiyete ve Yıllara Göre Değişim	17
Şekil 8: TRC1 Bölgesi Sektörel İstihdam Payları (%)	18
Şekil 9: TRC1 Bölgesi Kurumsal Olmayan Nüfusun Yıllara Göre İşsizlik Oranları	18
Şekil 10: Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Oranları	19
Şekil 11: TRC1 Bölgesi Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre İşsizlik Oranları	19
Şekil 12: Okullaşma Oranları	21
Şekil 13: Cari Fiyatlarla Kişi Başına Düşen Gayri Safi Katma Değer	28
Şekil 14: Kişi Başına Düşen Kurumlar Vergisi ve Gelir Vergisi (TL)	27
Şekil 15: Toplam Mevduatın Yıllara Göre Değişimi (Bin TL)	29
Şekil 16: Yıllara Göre Toplam Nakdi Krediler (Bin TL)	29
Şekil 17: TRC1 Bölgesi 2013 Yılı Nakdi Kredilerin Sektörlere Göre Dağılımı	30
Şekil 18: TRC1 Bölgesi imalat sanayinde faaliyet gösteren firmaların istihdam rakamlarına göre dağılımı	31
Şekil 19: TRC1 Bölgesi Organize Sanayi Bölgelerindeki Firmaların Sektörel Dağılımı	34
Şekil 20: TRC1 Bölgesi En Çok İhraç Edilen İlk Beş Fasilin Toplam İhracattan Aldığı Pay	37
Şekil 21: TRC1 Bölgesi En Çok İthal Edilen İlk Beş Fasilin Toplam İhracattan Aldığı Pay	37
Şekil 22: TRC1 Bölgesi Patent, Faydalı Model, Endüstriyel Tasarım ve Marka Başvuru Sayıları	39
Şekil 23: Nesnel ve Öznel Ölçütlerle Gaziantep	45
Şekil 24: TRC1 Bölgesi Antep Fıstığı Üretim Rakamları	47
Şekil 25: TRC1 Bölgesi İllerinde Zeytin Üretimi (ton)	49
Şekil 26: Türkiye'de Organik Tarımsal Üretim Miktarı	49
Şekil 27: Gaziantep Serbest Bölgesi	56
Şekil 28: TRC1 Bölgesi Orman Alanı (ha)	60
Şekil 29: İbrahimli Kentsel Gelişme Alanının Doğusundaki Yerleşme Yapısı	66
Şekil 30: Temel Planlama İlkeleri Katılımcılık	83
Şekil 31: Planlama Süreci Nasıl Kurgulandı?	84
Şekil 32: Katılımcılık Spektrumu	84
Şekil 33: Plan İlişkileri	89
Şekil 34: Plan Hiyerarşisi	90
Şekil 35: Planlama Alanı	90
Şekil 36: Planlama Süreci	92
Şekil 37: TRC1 Bölgesi 2013 Yılı Yerleşimlerin Kademelenmesi	130
Şekil 38: TRC1 Bölgesi 2023 Yılı Yerleşimlerin Kademelenmesi	131
Şekil 39: Yerleşimlerin Gelişmişlik Kademeleri Değişimi	146
Şekil 40: İlçelere Yönelik Müdahale Biçimleri	157

HARİTALAR DİZİNİ

Harita 1: Düzey 2 İstatistikî Bölge Birimleri	7
Harita 2: TRC1 Bölgesi'nin Türkiye ve Dünya'daki Konumu	7
Harita 3: TRC1 Bölgesi (Gaziantep-Kilis-Adıyaman)	8
Harita 4: TRC1 Bölgesine Gelen Göç	15
Harita 5: TRC1 Bölgesinden Giden Göç	15
Harita 6: 2013 Yılı Tekstil ve Tekstil Ürünleri Sektörü Nakdi Kredilerinin İllere Göre Dağılımı	30
Harita 7: TRC1 Bölgesi OSB'lerin Durumu	31
Harita 8: TRC1 Bölgesi Faal OSB Varlık Durumu ve Doluluk Oranları	32
Harita 9: TRC1 Bölgesi KSS'lerin Durumu	33
Harita 10: TRC1 Bölgesi KSS Varlık Durumu ve Doluluk Oranları	33
Harita 11: TRC1 Bölgesi İllerinin İhracatında Başlıca Ülkeler	38
Harita 12: TRC1 Bölgesi İllerinin İthalatında Başlıca Ülkeler	38
Harita 13: TRC1 Bölgesi Rekabetçi Sektörler	41
Harita 14: TRC1 Bölgesi Potansiyel Kümeler	43
Harita 15: TRC1 Bölgesi İlçeleri Antep Fıstığı Üretim Payları	48
Harita 16: TRC1 Bölgesi'nin Orta Doğu Ülkelerine Karayolu Ulaşımı Uzaklığı	53
Harita 17: Gaziantep'in Yakın Limanlarla İlişkileri	54
Harita 18: Gaziantep Çevre Düzeni Planı Şematik Gösterimi	59
Harita 19: Adıyaman Çevre Düzeni Planı Şematik Gösterimi	60
Harita 20: TRC1 Bölgesi Karayolları Şematik Gösterimi	61
Harita 21: TRC1 Bölgesi Uçuş Mesafeleri	63
Harita 22: TRC1 Bölgesi Güneş Enerjisi Potansiyel Atlası	65
Harita 23: TRC1 Bölgesi Doğalgaz ve Petrol Boru Hatları	66
Harita 24: TRC1 Bölgesi Şehirleşme Oranları	67
Harita 25: Gaziantep Raylı Sistem Hattı	68
Harita 26: TRC1 Bölgesi Fay Hatları	69
Harita 27: Gaziantep, Adıyaman ve Kilis İlleri Deprem Riski Haritaları	70
Harita 28: Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi Mekânsal Gelişme Şeması	120
Harita 29: Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi TRC1 Bölgesi Mekânsal Gelişme Şeması	121
Harita 30: TRC1 Bölgesinin Komşu Bölgeleri	121
Harita 31: Komşu Bölgelerin Sektörel İlişkileri	122
Harita 32: Üst Düzey Bölge Mekânsal Gelişim Şeması	123
Harita 33: Adıyaman-Malatya İlişkisi	124
Harita 34: Turizm Gelişim Bölgeleri ve Turizm Aksları	125
Harita 35: Üst Düzey Bölgenin Lojistik Merkez Kademelenmesi	126
Harita 36: Üst Düzey Bölgenin Lojistik Gelişim Koridoru	127
Harita 37: TRC1 Bölgesi 2013 Yılı Yerleşimlerin Kademelenmesi	129
Harita 38: TRC1 Bölgesi 2023 Yılı Yerleşimlerin Kademelenmesi	131
Harita 39: TRC1 Bölgesi 2013 ve 2023 Nüfusları	147
Harita 40: TRC1 Bölgesi 2023 Nüfusunun Mekânsal Dağılımı	148
Harita 41: TRC1 Bölgesi 2014-2023 Yılı Mekânsal Gelişme Senaryosu	149
Harita 42: TRC1 Bölgesi Turizm Gelişim Şeması	153
Harita 43: Alternatif Üretim Merkezi	155
Harita 44: TRC1 Bölgesi Lojistik Şeması (2023)	155
Harita 45: Nizip Alt Bölgesi	161
Harita 46: İslahiye Alt Bölgesi	162
Harita 47: Kâhta Alt Bölgesi	162
Harita 48: Besni Alt Bölgesi	162
Harita 49: Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (2013-2023) Mekânsal Gelişim Şeması	212

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
ABGS	Avrupa Birliği Genel Sekreterliği
ADNKS	Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
ADSM	Ağız ve Dış Sağlığı Merkezi
AMATEM	Alkol ve Uyuşturucu Madde Bağımlıları Tedavi ve Araştırma Merkezi
AR-GE	Araştırma-Geliştirme
ASM	Aile Sağlığı Merkezi
BDDK	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
BELDES	Belediyelerin Altyapısının Desteklenmesi Projesi
BGK	Bölgesel Gelişme Komitesi
BGUS	Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi
BGYK	Bölgesel Gelişme Yüksek Kurulu
BSYK	Beşeri Sermaye ve Yaşam Kalitesi
BY	Bölünmüş Yol
CBS	Coğrafi Bilgi Sistemi
CIP	Rekabet Edebilirlik ve Yenilik Çerçeve Programı
ÇATOM	Çok Amaçlı Toplum Merkezi
ÇKA	Çukurova Kalkınma Ajansı
ÇOGEM	Çocuk ve Gençlik Merkezi
DHMI	Devlet Hava Meydanları İşletmesi
DİKA	Dicle Kalkınma Ajansı
DOĞAKA	Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
DTM	Dış Ticaret Müsteşarlığı
ECEI	Avrupa Küme Mükemmeliyeti Girişimi
EDAM	Ekonomi ve Dış Politikalar Merkezi
ENAR	Enerji Sektörü Araştırma Geliştirme Projeleri Destekleme Programı
EVD	Enerji Verimliliği Danışmanlığı
GAP	Güneydoğu Anadolu Projesi
GAP EP	Güneydoğu Anadolu Projesi Eylem Planı
GAZİRAY	Gaziantep Raylı Sistem Ağı
GEF	Global Çevre Fonu
GSBH	Gayri Safi Bölgesel Hâsıla
GSKD	Gayri Safi Katma Değer
GZFT	Güçlü Yönler, Zayıf Yönler, Fırsatlar, Tehditler
HES	Hidroelektrik Santrali
IPA	Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı
IPARD	Kırsal Kalkınma İçin Katılım Öncesi Yardım Aracı
ISIC	Tüm Ekonomik Faaliyetlerin Uluslararası Sanayi Sınıflaması
İBBS	İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırılması
İMKB	İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
İTEP	İleri Teknoloji Projeleri
İY	İl Yolları
KGF	Kredi Garanti Fonu
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletme
KÖYDES	Köylerin Altyapısının Desteklenmesi Projesi
KSS	Küçük Sanayi Sitesi

KISALTMALAR

MBY	Markalaşma Becerisi ve Yenilikçilik
MİLGES	Yerli Güneş Enerjisi Santral Teknolojilerinin Geliştirilmesi
MYO	Meslek Yüksekokulu
OKP	Onuncu Kalkınma Planı
OSB	Organize Sanayi Bölgesi
OVP	Orta Vadeli Programlar
PPKB	Planlama, Programlama ve Koordinasyon Birimi
SDŞ	Sektörel Dış Ticaret Şirketleri
SEGE	Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi
SELP	Küçük İşletmeler Kredi Programı
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
SODES	Sosyal Destek Projesi
SOYBİS	Sosyal Yardım Bilgi Sistemi
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
SUKAP	Su ve Kanalizasyon Altyapı Programı
TAR-GEL	Tarımsal Yayımlı Geliştirme Projesi
TBB	Türkiye Bankalar Birliği
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TC	Türkiye Cumhuriyeti
TCDD	Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları
TESK	Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Odası
TOBB	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TOKİ	Toplu Konut İdaresi Başkanlığı
TRC1	Adıyaman, Gaziantep ve Kilis İllerini kapsayan Düzey 2 Bölgesi
TSM	Toplum Sağlığı Merkezi
TTGV	Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı
TTS	Türkiye Turizm Stratejisi
TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TÜRKONFED	Türk Girişim ve İş Dünyası Konfederasyonu
UBTYS	Ulusal Bilim, Teknoloji ve Yenilik Stratejisi
UNDP	Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
URAK	Uluslararası Rekabet Araştırmaları Kurumu
ÜR-GE	Ürün-Geliştirme

SUNUŞ

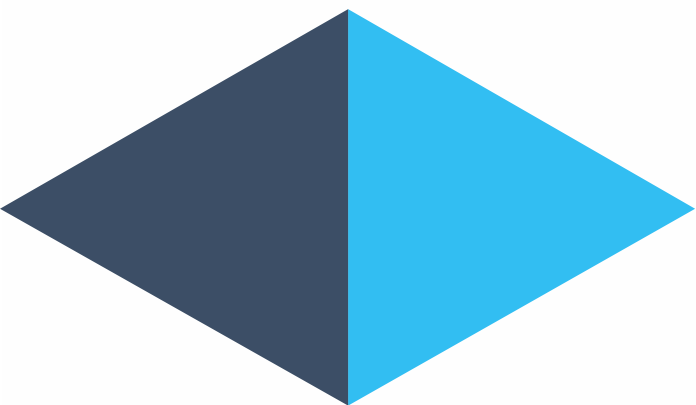
Günümüz dünyasında ulusal kalkınmanın yolu yerel kalkınmadan geçmekte, çetin rekabet şartları ise ülkeleri yerel potansiyeli ve kaynakları mümkün olan en üst seviyede kullanmaya yöneltmektedir. Bu bağlamda yerel kalkınmanın stratejik merkezi konumunda bulunan Kalkınma Ajansları, bölgesel kalkınmanın sağlanması için mevcut durumu ortaya koyan ve durumun daha iyi hale getirilmesi için stratejiler üreten bölge planları hazırlama görevini yerine getirmektedir.

TRC1 Bölgesi'nin ekonomik ve sosyal açıdan kalkınmasından sorumlu olan İpekyolu Kalkınma Ajansı tarafından hazırlanan ve 2014-2023 yılları arasında kapsayan TRC1 Bölge Planı, üst ölçekli ulusal planlarla koordineli şekilde ve ulusal planları, yerel ve bölgesel bazda tamamlayıcı olarak topyekûn kalkınmayı gerçekleştirmek üzere hazırlanmıştır. Söz konusu plan, bölgemizin sahip olduğu kaynakları ve potansiyelleri ortaya çıkaran, bu kaynakların geliştirilmesi ve sürdürülebilirliğinin sağlanması konusunda yol gösteren, toplumun tüm kesimleri tarafından benimsenen ve belirlenen hedefleri ortaya koyan önemli bir stratejik dokümandır. Bu vesileyle, bölge planının uygulanması hususunda tüm kurumların hassasiyet göstermesi ve planın tüm yerel kurumlarca sahiplenilmesi beklenmektedir.

Vizyonu **“yaşam kalitesi yüksek, beşeri sermayesi güçlü, rekabetçi ve yenilikçi, Ortadoğu'nun çekim merkezi İpekyolu”** olarak belirlenen TRC1 Bölge Planı (2014-2023) hazırlık sürecinde emeği geçen Kalkınma Bakanlığı'na, İpekyolu Kalkınma Ajansı Kalkınma Kurulu ve Genel Sekreterliği'ne ve tüm kamu kurum ve kuruluş yöneticileri ile sivil toplum ve özel sektör temsilcilerine teşekkür eder, hazırlanan planın yerel ve ulusal hedeflere ulaşmasını temenni ederiz.

**İpekyolu Kalkınma Ajansı
Yönetim Kurulu Üyeleri**

YÖNETİCİ ÖZETİ

“Kalkınmanın Yolu, İpekyolu”

YÖNETİCİ ÖZETİ

25.01.2006 tarih ve 5449 sayılı “Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun”da belirtildiği üzere “kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek, kaynakların yerinde ve etkili kullanımını sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek suretiyle, ulusal kalkınma planı ve programlarda öngörülen ilke ve politikalarla uyumlu olarak bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, sürdürülebilirliğini sağlamak, bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak” amacıyla kurulan kalkınma ajansları, Kalkınma Bakanlığı tarafından bölge planı hazırlamak ve koordine etmek üzere görevlendirilmiştir.

Gaziantep, Adıyaman ve Kilis illerini kapsayan TRC1 Bölge Planı katılımcılık, şeffaflık, sürdürülebilirlik, eşitlik ve sosyal içerme ilkeleri bağlamında hazırlanmıştır. Plan, ‘Onuncu Kalkınma Planı (OKP)’ ve ‘Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (BGUS)’ başta olmak üzere üst ölçekli planlar ile uyumlu olup, içerdiği politika ve stratejiler söz konusu üst ölçekli dokümanlar ile paralellik arz etmektedir. İpekyolu Kalkınma Ajansı tarafından hazırlanan TRC1 Bölge Planı, bölgenin kalkınması ve gelişmişlik farklarını ortadan kaldırmak adına mevcut durumu tespit eden, 2023 yılı projeksiyonunu ortaya koyan bir strateji belgesidir. Planlama ilkeleri bağlamında hazırlanan TRC1 Bölge Planı’na altlık oluşturması amacıyla 22 ilçede çalıştaylar ve kurum ziyaretleri gerçekleştirilmiş, TÜİK ve ilgili kurumların verilerine ulaşılmış, OKP-BGUS çalışmaları ile bölge planı sürecinin temelleri atılmış ve bölge planının konu edildiği yönetim kurulu ve kalkınma kurulu toplantıları düzenlenmiştir. Planın hazırlık sürecinde daha geniş halk kitlelerine ulaşmak adına hazırlanan “Bölge Planı Anketi” İpekyolu Kalkınma Ajansı internet sayfası ile sosyal medyada yayınlanmış ve çeşitli kurumlar aracılığıyla ulaşılan elektronik posta listelerine iletilerek olabildiğince fazla paydaşa ulaşılması hedeflenmiştir.

TRC1 Bölge Planı üç temel dokümandan oluşmaktadır. İlk doküman bölgenin sosyal, iktisadi, çevre, altyapı, bilgi ve iletişim teknolojisi konularında mevcudu ortaya koyan mevcut durum tespiti çalışmasıdır. İkinci doküman katılımcılık, GZFT, sosyal, ekonomik ve yaşam kalitesi analizlerinin yapıldığı mevcut durum analizidir. Üçüncü doküman ise bölgenin on yıllık süreçte izlemesi gereken yol haritasını belirleyen bölge planı dokümanıdır.

TRC1 Bölgesi, hem sosyal hem de ekonomik açıdan bölge içi ciddi gelişmişlik farklarına sahiptir. Gaziantep’in sanayi, ticaret, sağlık ve

tarım konularında geliştiği görülürken, Adıyaman ve Kilis illerinin bu alanlarda oldukça geri kaldıkları ifade edilebilir. Birçok alanda var olan altyapı problemleri bu illerin gelişmesinde ciddi engeller olarak karşımıza çıkmaktadır. Gelişmişlik farklarının bölge içinde yüksek olmasının yarattığı en önemli dezavantaj, sermayenin bu illerden Gaziantep’e ve diğer illere kaymasıdır. Bu sebeple, Adıyaman ve Kilis yerel sermaye kaynaklarını kaybetmektedir.

Kalkınma Bakanlığı tarafından 2011 yılında yayımlanan ve demografi, eğitim, sağlık, istihdam, rekabetçi ve yenilikçi kapasite, mali kapasite, erişilebilirlik ile yaşam kalitesi olmak üzere 8 alt kategoride 61 değişken kullanarak hazırlanan İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması (SEGE) araştırmasına göre Gaziantep 30., Kilis 63. ve Adıyaman da 66. sırada yer almaktadır.

TRC1 Bölgesi 15.280,28 km²’lik yüzölçümü ile Türkiye’nin %1,9 km²’lik alanını kaplamakla beraber Türkiye nüfusunun %3,3’ünü oluşturmaktadır. 2013 yılı nüfus sayımına göre, 2.570.208 olan bölge toplam nüfusunun %71,8’i Gaziantep’te, %23,2’si Adıyaman’da, %5’i Kilis’te yaşamaktadır. TRC1 Bölgesi, Düzey 2 Bölgeleri içerisinde toplam nüfus açısından 13. sırada yer almaktadır. 2023 yılında Türkiye nüfusunun 84.247.088 kişi, TRC1 Bölge nüfusunun ise 2.986.808 kişi olması beklenmektedir. Gaziantep ve Kilis illerinin önümüzdeki 10 yıl içerisinde nüfusunun artacağı öngörüldükçe Adıyaman’ın nüfusu neredeyse aynı kalmaktadır.

2008 yılı verilerine göre, bölgede kişi başına düşen gayrisafi katma değer 4.597 dolar ile ülke ortalamasının oldukça altında kalmıştır. Bölgedeki gayrisafi katma değer ülke toplamı içindeki payı ise %1,6 oranında gerçekleşmiştir. Bununla birlikte, bölgesel gayrisafi katma değer iktisadi faaliyet kollarına göre dağılımı, ülke geneli ile benzerlik göstermektedir.

Geçmişten günümüze sahip olduğu sanayi altyapısı ile öne çıkan TRC1 Bölgesi, özellikle son yıllarda gerçekleştirilen yeni yatırımlar ile ivme kazanarak, yenilikçiliğini ve girişimcilik kültürünü geliştirmeye devam etmektedir. Bölgede bulunan organize sanayi bölgeleri (OSB) incelendiğinde; Gaziantep’te 8 adet, Adıyaman’da 4 adet ve Kilis’te 1 adet olmak üzere bölgede toplam 13 adet OSB’nin yer aldığı görülmektedir. Bu bölgelerden 11 tanesi faal durumda olup bölge genelindeki OSB’lerde toplam 95.749 kişi istihdam edilmekte-

dir. Bölgenin genel sanayi yapısı incelendiğinde; tekstil başta olmak üzere gıda, kimya, makine ve metal, plastik, ayakkabı-deri, mobilya, hazır giyim, mermer ve zeytinyağı sektörleri firma sayıları ve sağladıkları istihdam ile ön plana çıkmaktadır.

TRC1 Bölgesi'nin lojistik kültürü ve coğrafi konumu itibarıyla lojistik üs olma potansiyeline sahip olduğu belirtilebilir. Bununla birlikte bölgenin Orta Doğu ile İskenderun ve Mersin limanlarına yakınlığı, güçlü sanayi ve ticaret yapısı, serbest bölgeye sahip olması, mevcut demiryolu ağı ve gelişmiş otoyol bağlantıları ile havalimanlarının olması bu durumu destekleyen etmenlerdir.

2013 yılında bölgenin 6,3 milyar dolar olan ihracat değeri, Türkiye toplam ihracatının %4,13'ünü oluşturmuştur. "2023 Türkiye İhracat Stratejisi ve Eylem Planı" doğrultusunda, bölge ihracatının 2023 itibarıyla 30 milyar dolar tutarına ulaşması hedeflenmektedir. Gaziantep'in gerçekleştirmiş olduğu 6,2 milyar dolar ihracat ile bölge ihracatında büyük bir paya sahip olduğu görülmektedir.

2013 yılında işgücüne katılma oranı bakımından bölge (%45,3) ülke ortalamasının (%50,8) altında kalarak Düzey 2 Bölgeleri arasında 24. sırada yer almaktadır. Kayıt dışı istihdam ve nitelikli işgücü eksikliği bu durumun nedenleri arasında sıralanabilir. Bununla birlikte bölge son yıllarda sahip olduğu istihdam artışı ile ülke işsizlik oranının altında kalarak başarılı bir performans göstermiştir. Bölge, işsizlik oranı açısından %7,3 oran ile Düzey 2 Bölgeleri arasında işsizliğin en fazla olduğu 15. bölgedir.

2013 yılı verilerine göre, bölge bitkisel üretim değeri bakımından 2,35 milyon TL'lik değer ile Düzey 2 Bölgeleri arasında geçmiş yıllarda da olduğu gibi 17. sırada, Güneydoğu Anadolu Bölgesi içerisinde ise 2. sırada yer almıştır. Bölgede tarımsal verimlilik düşük seviyede olup bunun en önemli nedenlerinden biri, bitkisel üretimin ağırlıklı olarak kuru koşullarda gerçekleştirilmesidir. Bölgede ekimi yapılan tarla bitkilerinin üretim miktarları incelendiğinde, en büyük üretim miktarını tahılların oluşturduğu ve bunu sırasıyla endüstri bitkileri, yem bitkileri ve baklagillerin izlediği görülmektedir. Bölgenin tarım yapısında ön plana çıkan bir diğer unsur, başta Antep fıstığı olmak üzere üzüm ve zeytin meyvelerinin yoğunlukta olmasıdır.

Tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapan bölge illeri, oldukça zengin bir kültür turizmi potansiyeline sahiptir. Bölge illerinin "Türkiye Turizm Stratejisi 2023"te belirlenen 9 tematik bölgeden biri olan "GAP Kültür ve Turizm Gelişim Bölgesi"nde bulunmaları, kültür turizminin geliştirilmesinin yanı sıra sağlık turizmi, gençlik turizmi, ekoturizm, dağ yürüyüşü, su sporları, kuş gözleme ve kongre turizmi gibi turizm türlerinin de geliştirilebileceğini göstermektedir.

2012-2013 dönemi okullaşma oranları incelendiğinde, okul öncesi okullaşma oranına göre Kilis %32,04 ile ilk sırada yer alırken,

ardından %29,8 ile Adıyaman ve %22,6 ile Gaziantep gelmektedir. Bölgede üç devlet ve 3 vakıf olmak üzere toplamda 6 üniversite bulunmaktadır. TRC1 Bölgesi'nde öğrenim gören öğrencilerin %59,7'si Gaziantep, %28,2'si Adıyaman, %12,1'i Kilis'te öğrenim görmekte olup Gaziantep, üniversite ve öğrenci sayıları bakımından öne çıkmaktadır.

TRC1 Bölgesi'nde toplam 2.099 adet sivil toplum kuruluşu bulunmaktadır. Bölgede bulunan derneklerin %63,4'ü Gaziantep'te, %28,9'u Adıyaman'da ve %7,7'si ise Kilis'te faaliyet göstermektedir.

2012 verilerine göre Gaziantep'te 24, Adıyaman'da 9 ve Kilis'te 1 olmak üzere bölgede toplam 34 hastane bulunmaktadır. 2012 yılında TRC1 Bölgesi'nde yüz bin kişi başına düşen hastane yatak sayısı 216 iken aynı rakam Türkiye genelinde 265 adet olmuştur. Bu gösterge ile bölge, Düzey 2 Bölgeleri arasında 21. sırada yer almaktadır.

Türkiye'nin 2023 hedeflerine hizmet etmek üzere beşeri ve sosyal sermayeyi, iktisadi ve kurumsal yapılar ile rekabet üstünlüğü bulunan alanları tahlil ederek, bölgede ortak kalkınma bilincini yükseltip, doğal, beşeri ve sosyal kaynakların TRC1 Bölge dinamizmini destekleyecek ve bölgeye azami katma değeri üretecek alanlara sevk edilmesini sağlamak amaçlarıyla stratejik ve katılımcı yaklaşımla hazırlanan planda TRC1 Bölgesi'nin vizyonu:

"Yaşam Kalitesi Yüksek, Beşeri Sermayesi Güçlü, Rekabetçi ve Yenilikçi, Orta Doğu'nun Çekim Merkezi İpekyolu" dur.

Bölge vizyonuna göre;

1. Yaşam Kalitesinin Artırılması

2. Beşeri Sermayenin Geliştirilmesi

3. Sürdürülebilir Kırsal Kalkınmanın Sağlanması

4. Rekabetçilik ve Yenilikçilik Kapasitesinin Artırılması

olmak üzere, TRC1 Bölgesi'nin sahip olduğu potansiyellerin geliştirilmesine yönelik olarak ve bölgenin kalkınmasına katkı sağlayacak biçimde 4 gelişme eksenleri ve gelişme eksenlerinin gerçekleştirilmesini sağlayacak 22 öncelikli hedef ve 255 strateji oluşturulmuştur.

Söz konusu gelişme eksenleri ile bölge sosyal ve ekonomik yönden sürdürülebilir bir yaklaşım çerçevesinde geliştirilecek ve bölge içi gelişmişlik farklarının azaltılması sağlanacaktır. İlgili stratejilerin gerçekleştirilmesiyle, bölgenin istihdam, üretim ve ihracat kapasitesi geliştirilecek; sosyo-kültürel ve çevresel alanlarda iyileşme görülecek, bunların sonucunda ortaya çıkan katma değer ile bölge halkının refah seviyesi yükselecek ve sosyo-ekonomik kalkınma gerçekleşecektir.

BÖLGENİN GENEL YAPISI VE EĞİLİMLER

“Kalkınmanın Yolu, İpekyolu”

İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması 2001 yılı içerisinde TÜİK ve DPT (Kalkınma Bakanlığı) tarafından hazırlanmış olup Bakanlar Kurulu'nun 2002/4720 sayılı Kararı ile 22 Eylül 2002 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması kapsamında Düzey 2 İstatistiki Bölge Birimleri oluşturulurken ortak sorunlara sahip, sosyo-ekonomik ve kültürel olarak birbirine yakın ve coğrafi olarak benzer özellikler gösteren iller gruplandırılarak 26

adet bölge oluşturulmuştur. Bu bölge birimleri aşağıdaki Harita 1'de gösterilmiştir.

Harita 2'de de görüldüğü üzere TRC1 Bölgesi, Türkiye'nin 26 bölgesinden biri olarak Güneydoğu Anadolu Bölgesi sınırları içerisinde yer almakta ve Gaziantep, Adıyaman ve Kilis illerini kapsamaktadır (Harita 3).

Düzey 2 İstatistiki Bölge Birimleri

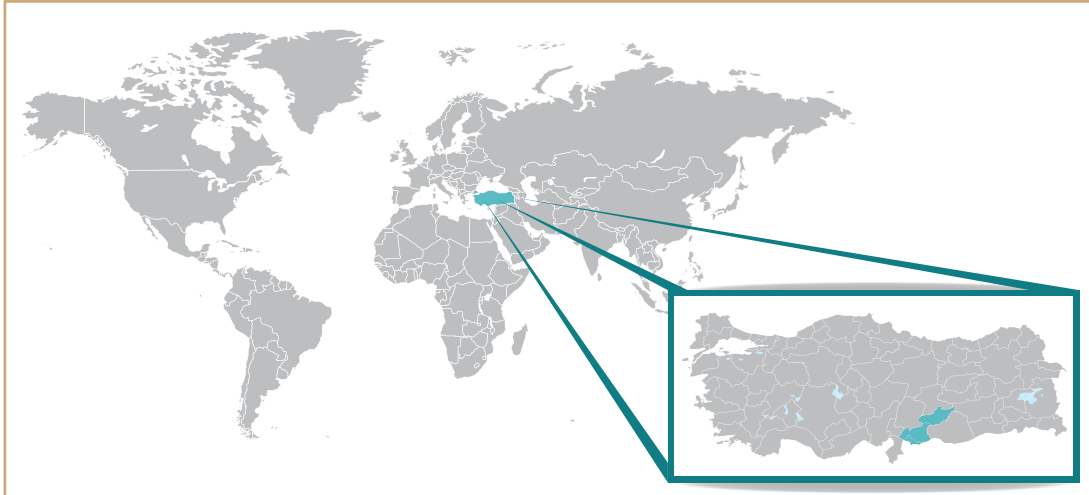
Harita 1

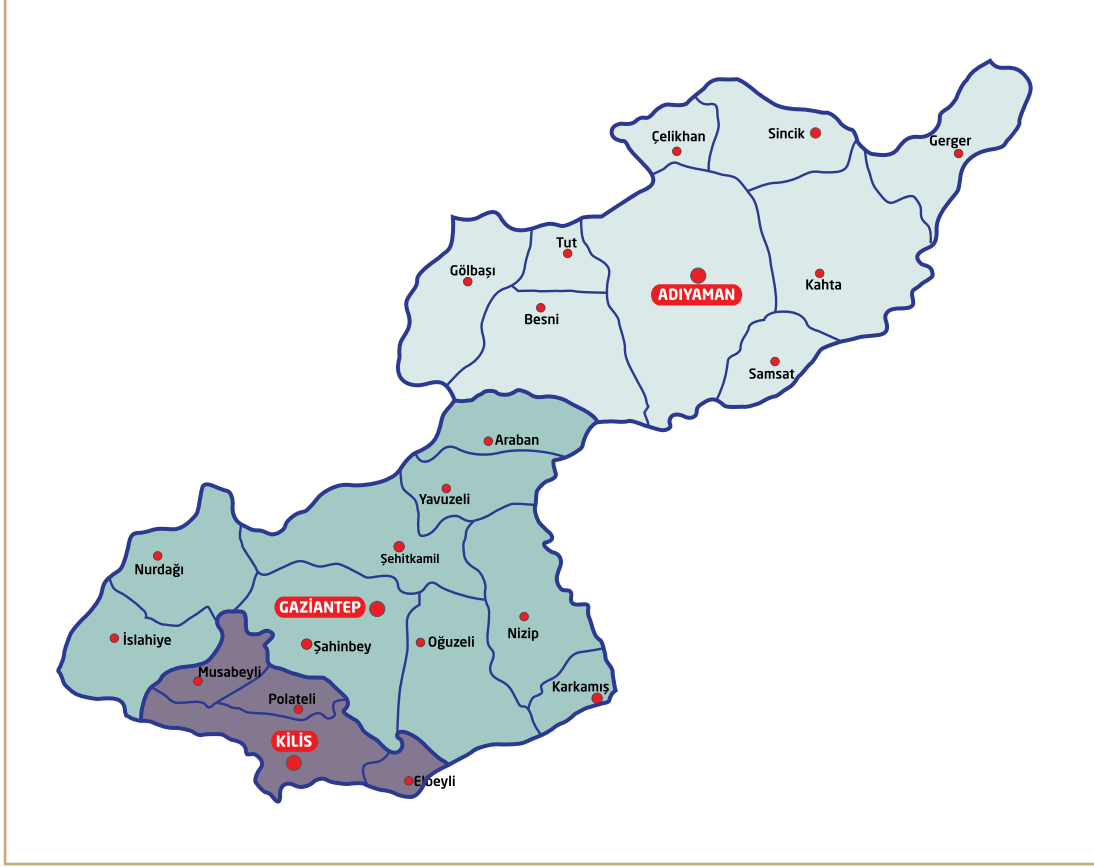
Kaynak: www.kalkinma.gov.tr, 2013

TRC1 Bölgesi'nin Türkiye ve Dünya'daki Konumu

Harita 2

1.1. BÖLGENİN TARİHİ

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer alan TRC1 Bölgesi Gaziantep, Adıyaman ve Kilis illerinden oluşmaktadır. Mezopotamya'dan Anadolu'ya geçiş yolları üzerinde yer alması sebebiyle tarih boyunca ticari faaliyetler sürdürmüş olan TRC1 Bölgesi Türkiye'nin Orta Doğu ve Afrika'ya açılan kapısı konumundadır. Tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapan bölge, Fırat Nehri kıyısında bulunan Rumkale, Dülük, Perre, Samsat, Zeugma ve Karkamış antik kentleri, Kâhta ve Ravanda hisarları ile Nemrut Dağı bölgenin tarihi ve kültürel zenginliğinin eşsiz örneklerindedir.

Anadolu'nun ilk yerleşim alanlarından Dülük Antik Kenti'nde Taş, Kalkolitik, Bakır, Hitit, Mitani, Asur, Roma, Bizans, İslam, Türk-İslam dönemlerine ilişkin kalıntılara bölgenin her yerinde rastlanılmaktadır. Yöre M.Ö. 1700 yıllarında Hititlerin hâkimiyetine girmiş olup, bugün şehrin 10 km. kuzeyinde bulunan Dülük Antik Kenti ise Hititlerin önemli bir din merkezidir. Yöre halkları, Yermük Savaşı ile 636 yılında Müslümanlığı kabul etmiştir. Antep, 1084 yılında Selçuklu

İmparatorluğu'na bağlanmış, 1516 yılında ise Osmanlı İmparatorluğu'nun yönetimine girmiştir. Gaziantep ve yöresi 1.Dünya Savaşı'ndan sonra İngilizler ve Fransızlar tarafından işgal edilmiş, şehir işgal karşısında yaptığı başarılı savunma "gazi" unvanını almıştır.

Bilinen en eski yerleşim yerlerinden biri olan Adıyaman'ın tarihi M.Ö. 40.000 yıllarına kadar uzanmaktadır. Uzun yıllar Hitit ve Asur medeniyetlerinin hâkimiyeti altında kalan kent M.Ö. 6. yüzyıldan itibaren Persler ve Makedonların etkisi altında kalmıştır. M.Ö. 69 yılında kurulan Kommagene İmparatorluğu'na başkentlik yapan yöre daha sonra Roma hâkimiyetine girmiştir. 670 yılında Emevilerin hâkim olduğu Adıyaman, 958 yılında tekrar Bizans topraklarına katılmıştır. Orta çağ boyunca Adıyaman; Bizans, Emevi, Abbasi, Anadolu Selçukluları, Dulkadiroğulları arasında el değiştirmiş ve nihayet Yavuz Sultan Selim'in İran seferi sırasında 1516 yılında Osmanlı topraklarına katılmıştır. Adıyaman 1954'te Malatya'dan ayrılarak müstakil il haline gelmiştir.

Kilis Oylum Höyük'te sürdürülen arkeolojik kazı çalışması sonuçlarına göre, yörenin tarihi Geç Kalkolitik Çağa (M.Ö.: 3500-3000) kadar dayandığı görülmektedir. M.Ö. 1700 yıllarında Hititlerin önemli kentlerinden biri olan Kilis M.Ö. 700 ile 550 yılları arasında Asur, Med, Pers İmparatorlukları yönetiminde kalmıştır. V. yüzyıldan sonra eski önemini yitiren Kilis ve yöresi, XI. yüzyıla kadar Bizans ile Araplar arasında sürekli el değiştirmiştir. Bu süreçte yöreye Türk boyları yerleştirilmiş, kent daha sonra Artuklu, Eyyübi ve Memlük hâkimiyetine girmiştir. 266 yıl süren bu egemenliğe Osmanlı Padişahı Yavuz Sultan Selim, 1516'da Mercidabık Savaşı ile son vermiştir. 1. Dünya Savaşı sonunda önce İngiltere daha sonra da Fransa tarafından işgal edilen şehir, Kuvay-ı Milliye'nin direnişi sayesinde Aralık 1921'de işgalden kurtulmuş ve 1995 yılında Gaziantep'ten ayrılarak il olmuştur.

1.2. BÖLGENİN COĞRAFI VE İKLİM YAPISI

Bölge illerinden Gaziantep, Akdeniz Bölgesi ile Güneydoğu Anadolu Bölgesinin birleştiği noktada konumlanmaktadır. Suriye ile sınır komşuluğu bulunan Gaziantep 380°-380° doğu boylamları ile 360°-370° kuzey enlemleri arasında yer almaktadır.

İlin büyük bir bölümü Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin batı kesiminde, bir bölümü Akdeniz Bölgesi'nin doğusundadır. İlin sınırlarını batıda Osmaniye, doğuda ise Şanlıurfa illeri oluşturmaktadır. Genel olarak dalgalı ve engebeli arazi yapısı olan Gaziantep'in deniz seviyesinden yüksekliği 850 metredir.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde bulunan Adıyaman'ın kuzey kesimi Torosların uzantısı olan Malatya dağları ile çevrilidir. Çelikhane, Gerger ve Tut ilçeleri dağlık arazilerden oluşmaktadır. Güneye inildikçe ova nitelikli Kâhta, Samsat, Keysun ve Pınarbaşı ovaları bulunmaktadır. İl, 370°-110°, 370°-250° kuzey enlemi, 390°-140°, 370°-310° doğu boylamında yer almaktadır.

Kilis, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, Hatay-Kahramanmaraş olduğu ile Fırat Nehri arasında uzanan Gaziantep Platosu'nun güneybatı kısmında, Türkiye-sınır boylarında 360° kuzey enlemi ve 320° doğu boylamında yer almaktadır. İl bu konumuyla Akdeniz ve Güneydoğu bölgeleri arasındaki geçiş kuşağı üzerinde bulunmaktadır. Ayrıca il güneyde Türkiye-Suriye sınırı, batıda Gaziantep-İslahiye, kuzeyde Gaziantep Merkez ve doğuda Gaziantep Oğuzeli ilçeleri ile çevrilidir. Ortalama yüksekliğin 680 metre olan ilde büyük yükselti farkları bulunmamaktadır.

Gaziantep'te Dülükbaba, Sam, Ganibaba ve Sarıkaya dağları bulunurken İslahiye, Barak, Araban, Yavuzeli ve Oğuzeli ovaları ilin en önemli ovalarını oluşturmaktadır. Gaziantep'te çok sayıda pınar bulunmasına rağmen hiç doğal göl bulunmamaktadır. Bu nedenle

şehrin birçok yerine yapay göller ve barajlar inşa edilmiştir. Gaziantep'ten geçen Alleben Deresi Şehitkâmil ve Şahinbey ilçelerini birbirinden ayırır. İl merkezinde doğal orman bulunmamaktadır. Ancak ilin çevresinde kızılçam ağaçlarından oluşan Dülükbaba ve Burç ormanları oluşturulmuştur.

Gaziantep, Akdeniz ve karasal iklimin geçiş noktasındadır. İlin güney bölgeleri Akdeniz ikliminin etkisindedir. Genel olarak yazlar sıcak ve kurak, kışlar soğuk ve yağışlıdır. İl en fazla yağışı kış ve ilkbahar aylarında alır. Özellikle Haziran, Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında hava oldukça sıcak; Aralık, Ocak ve Şubat aylarında ise soğuktur. Ölçülen en yüksek sıcaklık 44°C, en düşük sıcaklık ise -17,50°C'dir.

Gaziantep topraklarının büyük bir bölümü tarıma elverişli arazilerden oluşmaktadır. %63'ünü ekilebilir ve dikilebilir, %22'sini orman ve fundalık, %14'ünü çayır ve mera arazileri oluşturmaktadır.

Adıyaman'da dağlık kuzey ve ovalık güney bölgelerinde iki değişik iklim hüküm sürmektedir. Dağlık kuzey kesimlerde kışlar yağışlı ve soğuk, yazlar sıcak ve kurak geçer; güneyde ise kışlar ılık ve yağışlı, yazlar kurak ve sıcak geçer. Yıllık yağış ortalaması 835 mm'dir.

Adıyaman, kısmen Akdeniz ikliminden etkilendiği için bitki örtüsü de çeşitlilik göstermektedir. %17 oranında ormanlık araziye sahip olan ilde, kuzeydeki dağların yamaçlarında meşe bozuğu korusu ve meşe baltalığı, yükseklerde de çam ağaçları bulunmaktadır. Tarım yapılmayan alanlar çayır, mera, yabani ağaçlar ve makilerle kaplıdır.

Kilis'in tarıma elverişli olmayan alanının %16'sını çayır ve meralar, %12'sini fundalıklar, %6'sını ormanlık alanlar oluşturmaktadır. Güneydoğu Anadolu step örtüsü ile Akdeniz'in tipik bitki örtüsü maki arasında geçit durumunda kalan ilin orman ve koruları Kurt Dağı, Haremli Tepesi, Afrin Çayı, Sabun Suyu ve Deliçay yörelerinde yoğunlaşmıştır. Bu alan kızılçam (yöredeki en yaygın ağaç türü), meşe, ardıç, teşbih ağacı, sakız ağacı, menengiç, akçakesme, sumak, badem, alıç gibi ağaç türleri ile kaplıdır. Orman altı bitki örtüsü ise karçalı, püren ve karışık maki formasyonlarından oluşur.

Nemrut Dağı, Adiyaman

SOSYAL VE DEMOGRAFİK YAPI

“Kalkınmanın Yolu, İpekyolu”

2

SOSYAL VE DEMOGRAFİK YAPI

2.1. NÜFUS

TRC1 Bölgesi 15.280,28 km²lik yüzölçümü ile Türkiye'nin %1,9 km²lik alanını kaplamakla beraber Türkiye nüfusunun %3,3'ünü oluşturmaktadır. 2013 yılı nüfus sayımına göre, 2.570.208 olan bölge toplam nüfusunun %71,8'i Gaziantep'te, %23,2'si Adıyaman'da, %5'i Kilis'te yaşamaktadır. TRC1 Bölgesi, Düzey 2 Bölgeleri içerisinde toplam nüfus açısından 13. sırada yer almaktadır. 2023 yılında Türkiye nüfusunun 84.247.088 kişi, TRC1 Bölge nüfusunun ise 2.986.808 kişi olması beklenmektedir. Gaziantep ve Kilis illerinin önümüzdeki 10 yıl içerisinde nüfusunun artacağı öngörüldükçe Adıyaman'ın nüfusu neredeyse aynı kalmaktadır.

TRC1 Bölgesi, Düzey 2 Bölgeleri arasında nüfus yoğunluğu bakımından 5. sırada ve Türkiye ortalamasının üzerindedir. Bu yoğunluğun büyük bir kısmı özellikle göç nedeniyle Gaziantep'te yaşanmaktadır. Bölge, toplam doğurganlık hızı açısından ülke ortalamasının üzerindedir. Nüfusun medyan yaş ortalamasına bakıldığında ülke genelinin altında olmasına rağmen gelecek yıllarda medyan yaşın yükselmesi beklenmektedir. Genç nüfusun toplam nüfus içindeki oranı ülke ortalamasının üzerinde seyretmektedir. Bölgenin ortalama hanehalkı

büyüklüğü ülke ortalamasının üzerinde olup hanehalkı büyüklüğünün en fazla olduğu il Adıyaman'dır. 0-14 ve 65 yaş üzeri nüfusun, 15-64 yaş grubundaki çalışan nüfusa bağımlı olduğu yaklaşımdan hareketle toplam yaş bağımlılık oranı Türkiye'de %47,65 iken, TRC1 Bölgesi'nde bu oran %62,02'dir. Bağımlı nüfusun az olması ülke ve bölge için önem arz etmektedir. TRC1 Bölgesi'nin toplam yaş bağımlılık oranı ülke genelinin üzerindedir. Bu veri bölgede doğum oranlarının yüksek olduğunu göstermektedir. 2013 yılı verilerine göre, Türkiye'de erkek nüfusunun toplam nüfusa oranı %50,19, kadın nüfusun oranı ise %49,81'dir. TRC1 Bölgesi'nde de nüfusun cinsiyet oranı ülke geneli ile benzerlik göstermekte olup erkek nüfus oranı %50,4, kadın nüfus oranı ise %49,6'dır.

Türkiye ve TRC1 Bölgesi'nin nüfus piramitleri karşılaştırıldığında, Türkiye genelindeki nüfus yapısı giderek gelişmiş ülkelerdeki nüfus yapısına benzemektedirken, TRC1 Bölgesi'nin nüfus yapısı gelişmekte olan ülkelerin nüfus yapısına yaklaşmaktadır. TRC1 Bölgesi yaş piramidine bakıldığında 0-4 yaş grubu nüfusun fazla olduğu görülmektedir. Bu da, bölgede doğurganlık oranının yüksek olduğuna işaret etmektedir.

Demografik Göstergeler

Tablo 1

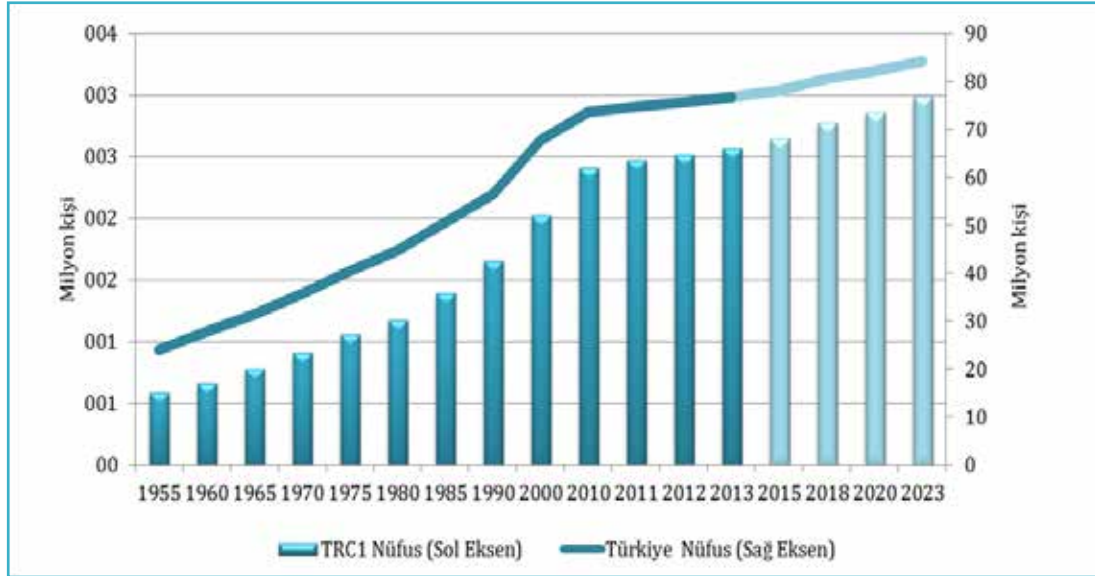
	Gaziantep	Adıyaman	Kilis	TRC1	Türkiye
Toplam Nüfus (kişi) (2013)	1.844.438	597.184	128.586	2.570.208	76.667.864
Toplam Nüfus (kişi) (2023)	2.257.278	599.291	130.239	2.986.808	84.247.088
Nüfus Yoğunluğu (km ² ye düşen kişi sayısı)	270	85	90	168	100
Yıllık Nüfus Artış Hızı	24,63	3,23	33,74	20,07	13,66
Net Göç Hızı (%)	-0,17	-13,91	3,15	-3,21	-
Kadın Nüfus Oranı (%)	49,5	49,8	50,0	49,6	49,8
Toplam Doğurganlık Hızı	3,11	2,72	2,92	3,00	2,07
Medyan Yaş Ortalaması	23,9	25,1	24,7	-	30,4
Genç Nüfusun Toplam Nüfus İçindeki Oranı (%)	17,6	19,5	20,0	18,2	16,6
Toplam Yaş Bağımlılık Oranı (%)	63,39	58,43	59,68	62,02	47,65
Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü	4,5	4,7	4,0	-	3,6
Şehirleşme Oranı (%)	100	62,49	72,82	89,93	91,35

Kaynak: TÜİK, 2013

TRC1 Bölgesi ve Türkiye Nüfusunun Tarihsel Gelişimi (1955-2013) ve 2023 Projeksiyonu

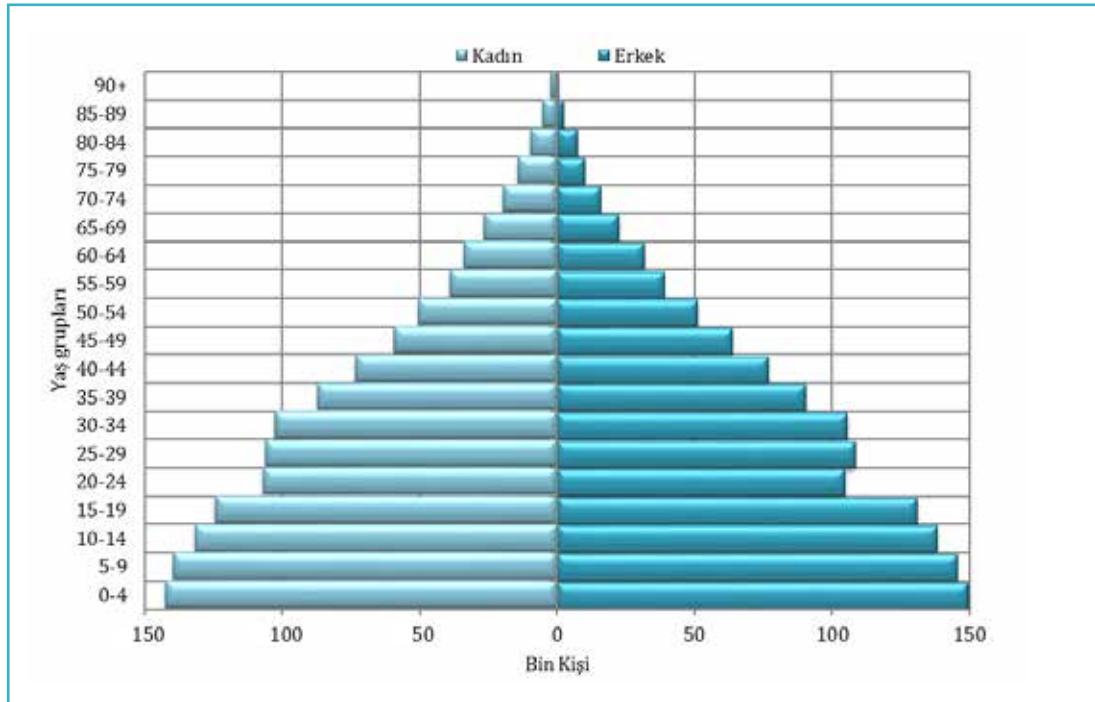
Şekil 1

Kaynak: TÜİK, 2013

TRC1 Bölgesi Yaş ve Cinsiyete Göre Nüfus Piramidi

Şekil 2

Kaynak: TÜİK, 2013

2.2. GÖÇ HAREKETLERİ

Göç, kişilerin hayatlarının gelecekteki kısmının tamamını veya bir parçasını geçirmek üzere, tamamen yahut geçici bir süre için bir iskân ünitesinden (şehir, köy gibi) diğerine yerleşmek kaydıyla yaptıkları coğrafi yer değiştirme olayıdır.¹

Genel olarak Gaziantep göç alan, Adıyaman ve Kilis ise göç veren konumdadır. 2012-2013 döneminde 81 il içerisinde illerin aldığı göç incelendiğinde Gaziantep 11. sırada, Adıyaman 49., Kilis 79. sırada yer almaktadır. İllerin verdiği göç incelendiğinde Gaziantep 15., Adıyaman 36. Kilis 79. sırada yer almaktadır. Düzey 2 Bölgeleri incelendiğinde TRC1 Bölgesi'nin verdiği göç, aldığı göçten fazla olduğu için net göç hızının % -3,08 olduğu görülmektedir.

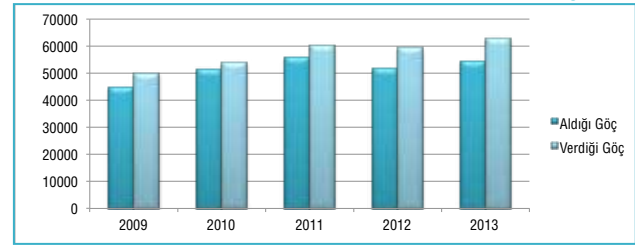
Bölgede göç hareketliliği genellikle çevre bölgeler ve İstanbul arasında yaşanmaktadır (Harita 4 ve Harita 5). Özellikle Gaziantep büyükşehir ve sanayi yatırımları yüksek olan bir il olması nedeniyle çevre illerden ve kırsaldan gelen nüfusu içerisinde barındırmaktadır. EKOSEP'in yapmış olduğu saha araştırmasında; Gaziantep'e yapılan göçün nedenleri ekonomik, bireysel ve ailevi nedenler olarak sıralanmıştır. Gaziantep'i tercih etme nedeni olarak ekonomik, bireysel faktörlü, ailevi nedenler ve sosyal bağlar olarak sıralanmıştır. Aynı

araştırmaya göre, Gaziantep'e gelen nüfusun büyük bir çoğunluğu kırsal kökenli olup kente ekonomik nedenlerle göç ettiği belirtilmiştir (EKOSEP, 2009).

Suriye Krizi'nden önce TRC1 Bölgesi ve Suriye arasında hem tarihi hem kültürel hem de ekonomik ilişkiler oldukça gelişmiş durumdaydı. Yalnız, krizin yaşanmasıyla birlikte bölgede ciddi boyutlarda ifade edilebilecek şekilde sığınmacı krizi ortaya çıkmıştır. Suriye'den gelen sığınmacılara ilişkin bilgiler Tablo 3'te verilmektedir. TRC1 Bölgesi'nde bulunan sığınma kamplarının alt yapıları tamamlanmış olup sağlık, eğitim, güvenlik, sosyal aktivite ve yaşa hizmetleri verilmektedir.

TRC1 Bölgesinin Göç Durumu

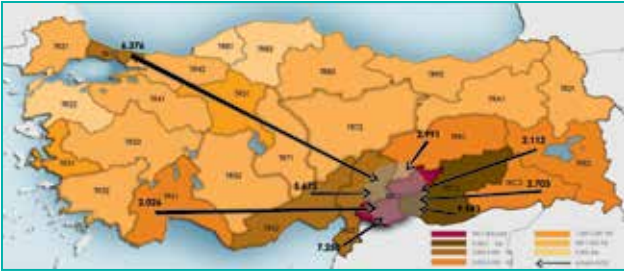
Şekil 3

Kaynak: TÜİK

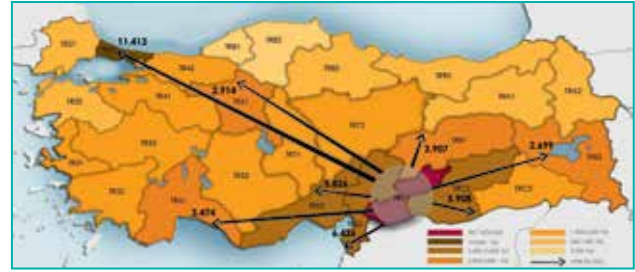
TRC1 Bölgesine Gelen Göç

Harita 4

TRC1 Bölgesinden Giden Göç

Harita 5

TRC1 Bölge İllerinin En Fazla Göç Aldığı ve Verdiği İller (%)

Tablo 2

Gaziantep			Adıyaman				Kilis				
Aldığı Göç		Verdiği Göç	Aldığı Göç		Verdiği Göç		Aldığı Göç		Verdiği Göç		
Şanlıurfa	16,77	İstanbul	11,21	İstanbul	14,46	İstanbul	23,92	Gaziantep	32,49	Gaziantep	40,68
İstanbul	8,32	Şanlıurfa	10,03	Gaziantep	11,86	Gaziantep	12,09	İstanbul	7,90	İstanbul	11,07
Adıyaman	6,93	K.Maraş	6,72	Malatya	10,47	Malatya	9,14	Hatay	6,72	Hatay	5,18
K.Maraş	6,69	Kilis	5,04	Şanlıurfa	6,97	Şanlıurfa	4,55	Adana	6,40	Adana	3,52
Kilis	5,97	Ankara	4,84	Mersin	6,18	Mersin	4,34	K.Maraş	4,61	Ankara	3,52
Adana	5,80	Antalya	4,83	Adana	5,16	Antalya	4,19	Şanlıurfa	4,10	Mersin	3,18
Hatay	4,99	Mersin	4,81	K.Maraş	3,47	Adana	4,05	Mersin	3,76	Antalya	2,69
Mersin	4,36	Adana	4,74	Ankara	3,28	Ankara	3,39	Osmaniye	3,30	Şanlıurfa	2,52
Ankara	3,35	Hatay	4,68	Diyarbakır	2,47	K.Maraş	3,04	Adıyaman	2,63	Osmaniye	2,29
Antalya	2,67	Adıyaman	4,41	Antalya	2,43	Diyarbakır	1,74	Antalya	2,39	K.Maraş	2,13
Osmaniye	2,31	Osmaniye	2,70	Hatay	2,28	Hatay	1,62	Diyarbakır	2,15	Diyarbakır	1,77
İzmir	1,98	İzmir	2,56	İzmir	1,64	İzmir	1,45	Ankara	2,07	Bursa	1,07

Kaynak: TÜİK, (2012-2013 Dönemi)

¹ Akkayan, T., Göç ve Değişme, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1979,s.21

Tablo 3

	Çadır Sayısı	Suriyeli Sayısı
Adıyaman Merkez Çadırkent	2.292	9.851
İslahiye Çadırkent	1.754	9.392
Karkamış Çadırkent	1.636	7.366
Nizip-1 Çadırkent	1.858	11.196
Nizip-2 Konteyner kent	1000 (konteyner)	5.138
Öncüpınar Konteyner kent	2.053 (konteyner)	14.067
Elbeyli Beşiriyeye Konteyner kent	3.592(konteyner)	23.305
Toplam	7540 (çadır) 5645 (konteyner)	80.315

Kaynak: www.afad.gov.tr, Aralık 2013

2.3. İŞGÜCÜ, İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

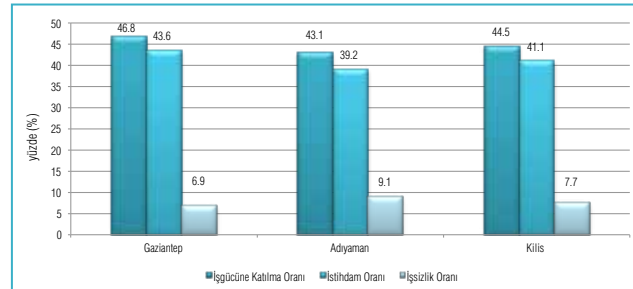
Bölge işgücüne katılma oranı açısından 2004-2013 yılları süresince ülke ortalamasının altında kalmıştır. Nitekim 2013 işgücüne katılma oranı ülke genelinde %50,8 iken, bölgede %45,3 olarak gerçekleşmiştir. Bölgenin kayıtlı işgücü açısından yaş ortalaması düşüktür, bu açıdan bölge önemli bir genç işgücü potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir. Fakat sahip olunan bu işgücü potansiyelinin eğitim seviyesi oldukça düşüktür. Bu sebeple bölgenin nitelikli işgücü açısından eksik kaldığı söylenebilir.

Bölge işgücüne katılma oranı eğitim durumlarına göre incelendiğinde “okuma yazma bilmeyen” eğitim grubunu oluşturanların işgücüne katılma oranının %17,1, “lise altı” eğitim grubunun %45,3, “lise ve dengi meslek okulu” eğitim grubunun %53,9 ve “yükseköğretim” eğitim grubunun ise %82,3 olduğu görülmektedir. Bölgede eğitim seviyesi arttıkça işgücüne katılma oranının arttığı ayrıca

yükseköğretim seviyesinde cinsiyete göre işgücüne katılma oranı arasındaki farkın birbirine oldukça yakın olduğu dikkat çekmektedir (Şekil 5).

İl Bazında İşgücü, İstihdam ve İşsizlik Verileri

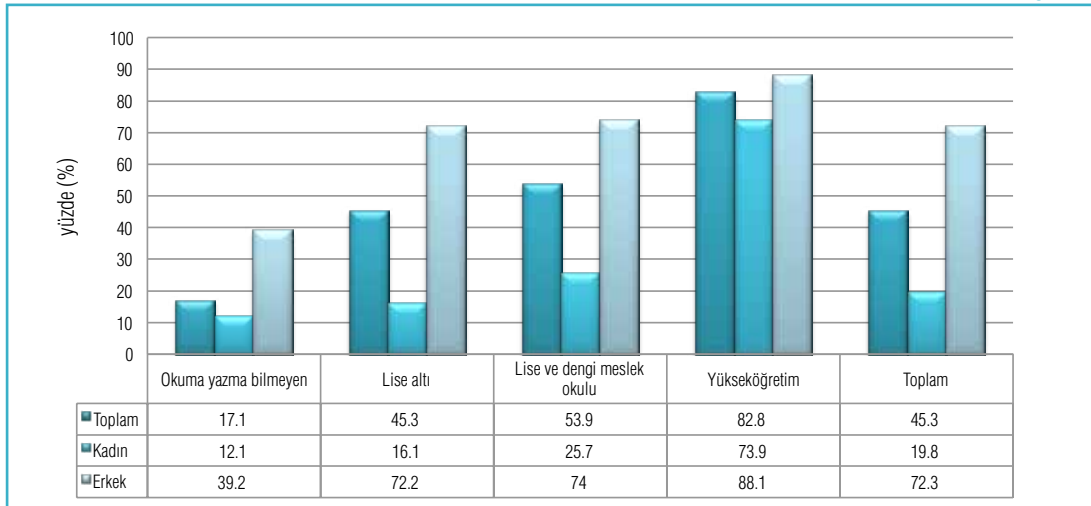
Şekil 4

Kaynak: TÜİK, 2013

TRC1 Bölgesi Eğitim Durumlarına Göre İşgücüne Katılım Oranları

Şekil 5

Kaynak: TÜİK, 2013

İşgücüne dâhil olmayan nüfusun işgücüne dâhil olmama nedenleri arasındaki en büyük dilimi ev işleriyle meşgul olanlar oluşturmaktadır. Bu durumun sebepleri olarak kadının; yaşlı ve çocuk bakımı ile ilgilenmesi, ev işlerinin sorumluluğunu alması, kayıtsız işçi olarak çalışması, bölgede kadının asıl işinin ev işleriyle meşgul olmak olduğu gibi bir düşüncenin olması gösterilebilir. Eğitim/öğretim sebebi ile işgücüne dâhil olmayan nüfus ise en büyük ikinci kategoriye oluşturmaktadır (Şekil 6).

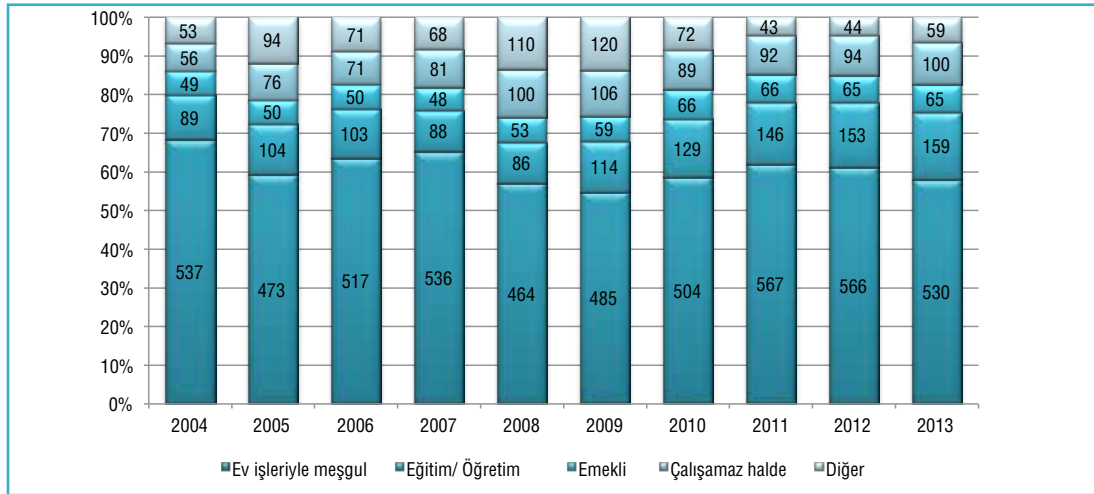
Bölge, istihdam oranı açısından %42 oran ile ülke ortalamasının oldukça altında kalmıştır. Ülke kadın istihdam oranı %27,1 değerini almasına rağmen, TRC1 Bölgesi kadın istihdam oranı %18,3 değerinde kalmıştır (Şekil 7).

Bölgede %44,1 oran ile hizmet sektöründe istihdam edilenler en büyük payı oluşturmaktadır. Hizmet sektöründe istihdam edilenlerin ülke oranı %50 seviyesinde olup TRC1 Bölgesi bu oranın altında kalmaktadır. Hizmet sektöründe istihdam edilenleri, %32 ile sanayi sektöründe istihdam edilenler takip etmektedir. Sanayi sektöründe istihdam edilenlerin payının Türkiye oranı ise %26,4 seviyesindeyken TRC1 Bölgesi ortalaması bu oranın üzerinde seyretmektedir (Şekil 8).

Bölge, işsizlik oranı açısından %7,3 oran ile Düzey 2 Bölgeleri arasında işsizliğin en fazla olduğu 15. bölgedir. Şekil 9'da görüleceği üzere, 2004-2013 yılları arasında bölge işsizlik oranı, ülke ortalamasının altına sadece 2013 yılında inmiştir.

TRC1 Bölgesi İşgücüne Dâhil Olmama Nedenleri

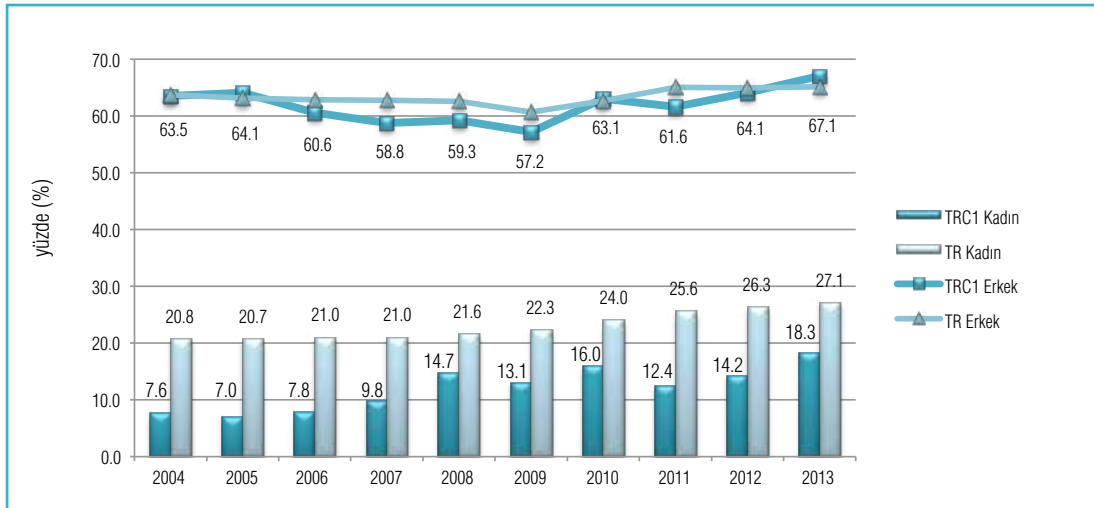
Şekil 6

Kaynak: TÜİK

İstihdam Oranlarının Cinsiyete ve Yıllara Göre Değişim

Şekil 7

Kaynak: TÜİK

TRC1 Bölgesi işsizlik oranları yaş gruplarına göre incelendiğinde, 2004 yılında genç nüfusu oluşturan 15-19 ve 20-24 yaş gruplarının işsizlik oranları sırasıyla %20,8 ve %25,5 iken 2013 yılında bu oranlar sırasıyla %11,7 ve %13,5 olarak gerçekleşmiştir (Şekil 10). 2009 yılına göre 2013 yılında tüm yaş gruplarında işsizlik oranlarının da düşüş gerçekleşmiştir.

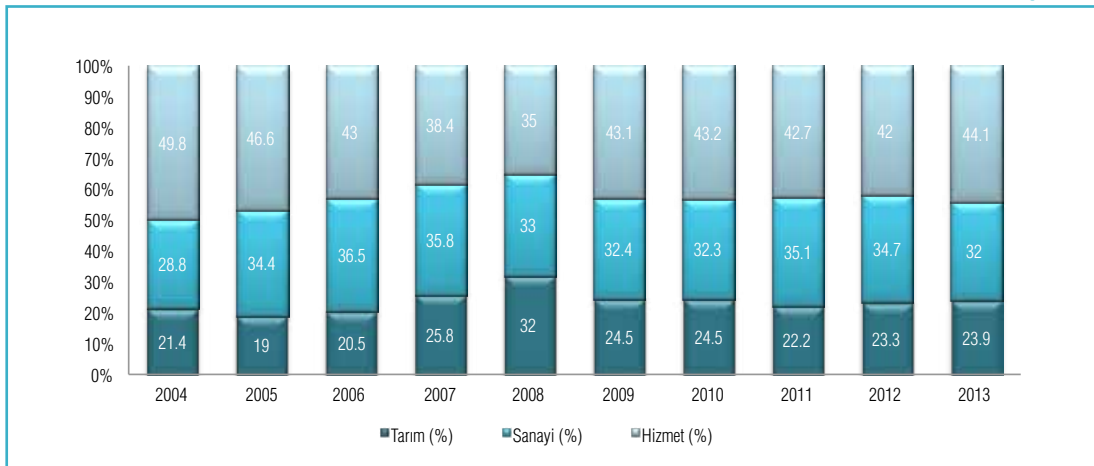
TRC1 Bölgesi işsizlik oranlarının cinsiyet ve eğitim durumuna baktığında, bölgede işsizlik oranının en fazla olduğu grubun %7,8 oran ile lise ve dengi meslek okulu eğitim grubunun olduğu görülmektedir. Bu oranı %7,6 ile lise altı eğitim durumu ve %7,4 ile

yükseköğretim mezunları takip etmektedir.

Erkek işsizlik oranının en yüksek olduğu eğitim grubu %8,0 oran ile lise altı eğitim grubudur. Kadın işsizlik oranının en yüksek olduğu grup ise %14,6 oran ile lise ve dengi meslek okulu mezunu olanlardır. Aynı gruptaki erkek işsizlik oranı ise %6,2 seviyesindedir (Şekil 11). Kadın işsizlik oranının en yüksek olduğu ikinci grubu ise %10,9 oran ile yükseköğretim mezunu kadınlar oluşturmaktadır. Bu kategorinin erkek işsizlik oranı %5,6'dır. Sonuç olarak, TRC1 Bölgesi'nde eğitim seviyesi yüksek kadınların işsizlik oranının daha yüksek olduğu belirtilebilir.

TRC1 Bölgesi Sektörel İstihdam Payları (%)

Şekil 8

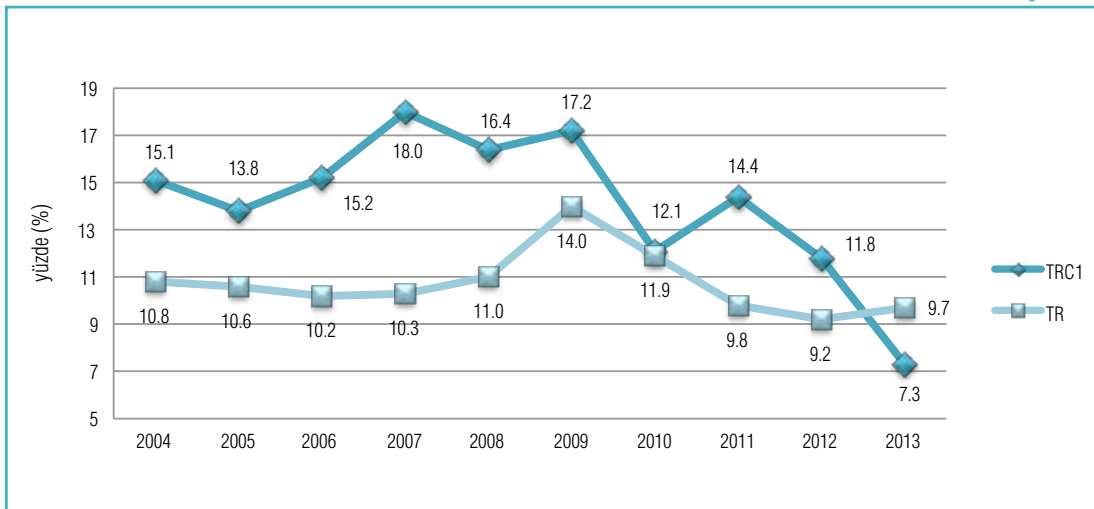

Kaynak: TÜİK, 2013

*2009 yılında sonra Rev.2 rakamları baz alınmıştır.

TRC1 Bölgesi Kurumsal Olmayan Nüfusun Yıllara Göre İşsizlik Oranları

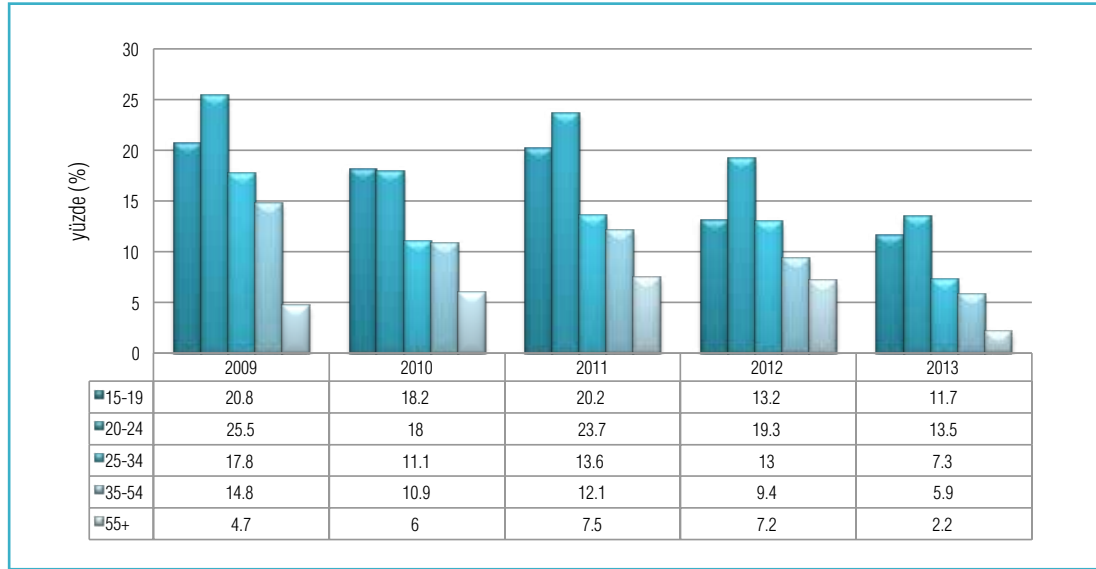
Şekil 9

Kaynak: TÜİK, 2013

Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Oranları

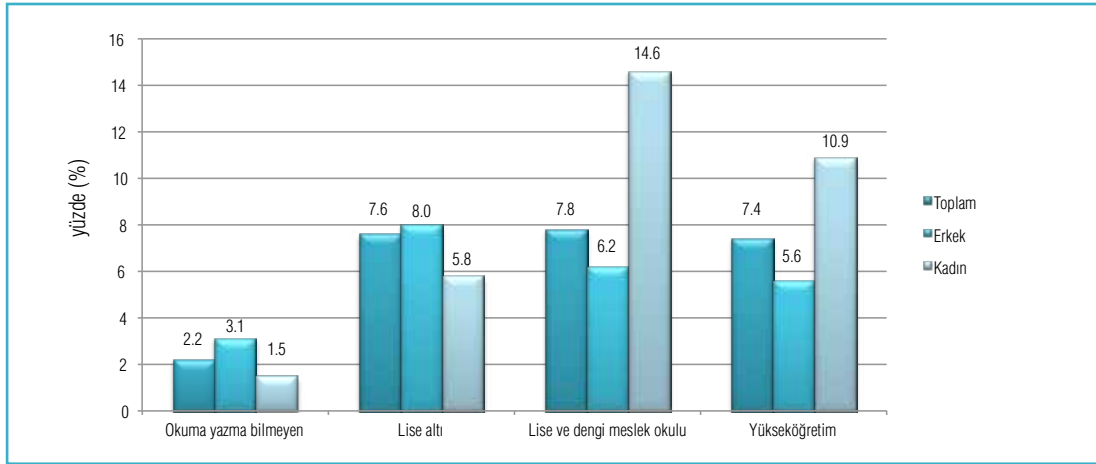
Şekil 10

Kaynak: TÜİK

TRC1 Bölgesi Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre İşsizlik Oranları

Şekil 11

Kaynak: TÜİK, 2013

2.4. EĞİTİM

İçinde bulunduğumuz çağı tanımlayan kavramlardan biri de bilgi toplumu kavramıdır. Bilgi toplumunun temel nitelikleri, bilimsel bilgi ve teknolojik bilgi kapasitesinin yüksek olması ve öne çıkarılmasından oluşur. Bilgi toplumunun temel bileşenlerinin kaliteli beşeri sermaye, sürdürülebilir kalkınma, çağı takip etme ve çağa ayak uydurma olduğu ifade edilirse, bir toplumun eğitime büyük önem vermesi gerekmektedir. Eğitim bir ülkenin kalkınma düzeyini gösteren ve toplumsal değişimine katkı sağlayan en önemli etkenlerden biridir.

TRC1 Bölgesi'nde okuma yazma bilmeyen nüfusun toplam nüfusa oranına bakıldığında, son beş yıl içerisinde azalma görülmektedir. Buna rağmen bu oran Türkiye ortalamasının üzerindedir. Tablo 4'te yer alan göstergeler ışığında bölgenin eğitim durumu genel itibarıyla ülke ile kıyaslanabilir. 26 Düzey 2 Bölgesi'nin 6 yaş üzeri okuma yazma bilen oranına bakıldığında, bölgenin %94,73 oranı ile 17. sırada yer aldığı görülmektedir. Okuryazarlık oranına cinsiyet açısından bakıldığında bölgede kadın okuryazarlık oranı ülke ortalamasının

altında, Güneydoğu Anadolu Bölgesi ortalamasının üzerindedir. Ülke genelinde ortalama eğitim süresi 6,4 yıldır. TRC1 Bölgesi'nde bu rakam 5,5 yıla düşmektedir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde ise rakam 4,7 yıla gerilemektedir. Bu veriler bölgenin eğitim düzeyinin ilköğretim mezunu olmadığını, kadınlarda ise daha da ciddi bir hal aldığı göstermektedir.

Şekil 12'de yer alan bölgenin okullaşma oranları incelendiğinde, okul öncesi okullaşma oranı en yüksek olan ilin %32,04 oranı ile Kilis olduğu, bu ili %29,8 oran ile Adıyaman ve %22,6 oran ile Gaziantep'in takip ettiği görülmektedir. Bu oranlar Kilis hariç, Türkiye ortalamasının altındadır. İlköğretim okullaşma oranı en yüksek olan il, %99,16 oranı ile Gaziantep'tir. Adıyaman'ın ilköğretim okullaşma oranı %98,61, Kilis'in ise %97,96'dır. Bölgenin ortaöğretim ile mesleki ve teknik liseler okullaşma oranları incelendiğinde ise ciddi bir düşüş görülmektedir. Ortaöğretim okullaşma oranı Gaziantep'te %59,24, Adıyaman'da %65,67 ve Kilis'te %70,84'tür. Mesleki ve teknik eğitim okullaşma oranı Gaziantep'te %24,15, Adıyaman'da %32,17 ve Kilis'te %42,6'dır. Zorunlu eğitim politikasının ilköğretimde okullaşma oranını artırdığı ancak ilköğretimden sonraki süreçte, bölgede okuldan ayrılma gibi bir durumun söz konusu olduğu görülmektedir.

Eğitim sisteminden erken ayrılma oranlarının yüksek olması, bölgedeki eğitim bilincine ilişkin fikir vermektedir. Özellikle Gaziantep ilinde sanayinin gelişmesi ve mesleki eğitime sahip vasıflı elemanların istihdam alanları ve talepleri söz konusu iken, mesleki ve teknik lise okullaşma oranlarının düşük olması acil çözüm gerektiren bir sorun alanını oluşturmaktadır.

TRC1 Bölgesi'nde 3 devlet ve 3 vakıf olmak üzere toplamda 6 üniversite bulunmaktadır. Bu üniversitelerden 1 devlet ve 3 vakıf üniversitesi Gaziantep'te, bir devlet üniversitesi Adıyaman'da ve bir devlet üniversitesi ise Kilis'te eğitim öğretim hizmeti vermektedir.

TRC1 Bölgesi'nde öğrenim gören öğrencilerin %59,7'si Gaziantep'te bulunan üniversitelerde, %28,2'i Adıyaman'da, %12,1'u ise Kilis'te eğitim ve öğrenim görmektedir. Bölgenin yükseköğretim durumu (yükseköğretim mezunu, yüksek lisans ve doktora mezunu) incelendiğinde, TRC1 Bölgesi'nde yükseköğretim mezunu kadın oranının %6,76 iken yükseköğretim mezunu erkek oranının %10,02 olduğu görülebilir. Bu oran, Türkiye'de kadınlarda %10,52 ve erkeklerde %13,56'dır. Buna göre, hem ülke hem de bölge genelinde yükseköğretim mezunlarının az olduğu, özellikle yükseköğretim mezunu kadın sayısının TRC1 Bölgesi'nde ülke geneline göre oldukça düşük olduğu ifade edilebilir.

Eğitim Göstergeleri

Tablo 4

	Yıl	Gaziantep	Adıyaman	Kilis	TRC1	GAB	Türkiye
Okur-Yazarlık Oranı (%)	2013	95,52	92,37	94,64	94,73	92	96,04
Okur-Yazar Kadın Oranı (%)	2013	92,15	87,46	91,59	91	86,59	93,41
Ortalama Eğitim Süresi (yıl)	2013	5,4	5,6	5,8	5,5	4,7	6,4
Ortalama Kadın Eğitim Süresi (yıl)	2013	4,8	4,8	5,2	4,8	3,8	5,8
Eğitim Sektörü Gelişmişlik Sıralaması	2004	53	66	49	19	-	-

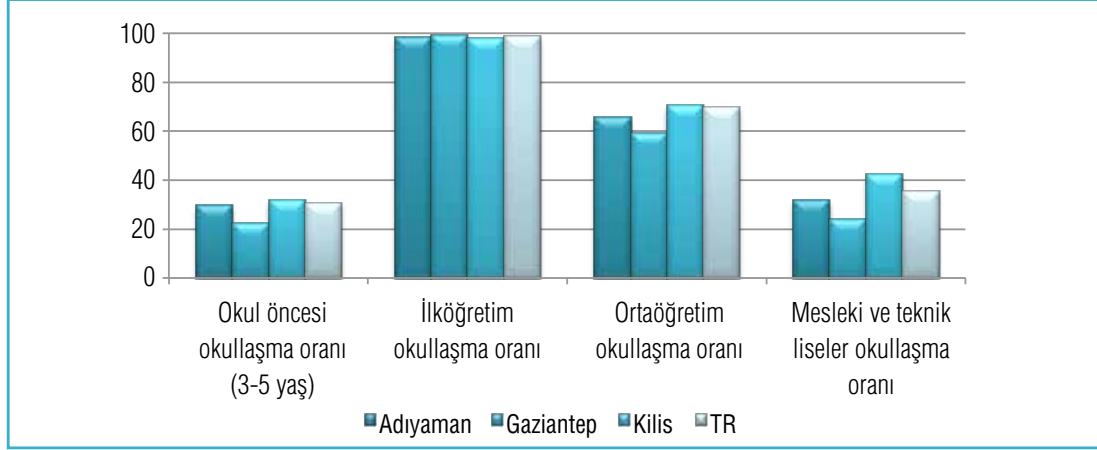
Kaynak: TÜİK, SEGE

Yükseköğretim Göstergeleri

Tablo 5

	Üniversite Sayısı	Öğretim Elemanı Sayısı	Öğrenci Sayısı*	Öğretim Elemanı Başına Düşen Öğrenci Sayısı
Gaziantep	4	1.310	41.310	31,53
Adıyaman	1	389	19.508	50,15
Kilis	1	242	8.411	34,76
TRC1	6	1.941	69.229	35,67
GAB	12	5.074	148.159	29,20
Türkiye	125	130.653	5.563.670	42,58

Kaynak: TÜİK, 2012; URAP, 2012; * yeni kayıt ve okuyan öğrenci sayısı

Kaynak: Milli Eğitim İstatistikleri, 2012-2013

2.5. SAĞLIK

Sağlıklı nesiller yetiştirebilmek için insanların sağlık hizmetlerinden faydalanması önem arz etmektedir. TRC1 Bölgesi'nde 2012 verilerine göre 34 hastane hizmet vermektedir.

TRC1 Bölgesi, yüz bin kişi başına düşen toplam hastane yatak sayısı göstergesinde Düzey 2 Bölgeleri arasında 21. sırada yer almaktadır. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde ise bu rakam 197'dir (Tablo 6).

Tablo 7 incelendiğinde yüz bin kişi başına düşen sağlık personeli sayısının en fazla olduğu ilin Kilis olduğu görülebilir. Bölgede Gaziantep'te 21, Adıyaman'da 18 ve Kilis'te 7 adet olmak üzere toplam 46 adet spor tesisi bulunmaktadır. Nüfusa oranlandığında ve sağlıklı yaşamın önemi göz önünde bulundurulduğunda söz konusu tesislerin yetersiz olduğu ifade edilebilir.

Sağlık Göstergeleri

Tablo 6

	Yıl	Gaziantep	Adıyaman	Kilis	TRC1	Türkiye
Hastane Sayısı	2012	24	9	1	34	1.483
Eczane Sayısı	2013	456	130	32	618	-
Yüz Bin Kişi Başına Düşen Hastane Yatak Sayısı	2012	241	158	130	216	265
Sağlık Sektörü Gelişmişlik Sıralaması	2004	36	66	60	21	-

Kaynak: TÜİK, Eczacılar Odası

Yüz Bin Kişi Başına Düşen Sağlık Personeli Sayısı

Tablo 7

İl	Uzman Hekim	Pratisyen Hekim	Diş Hekimi	Hemşire	Sağlık Memuru	Ebe	Eczacı
Gaziantep	73,91	47,07	13,56	132,81	113,47	52,07	27,23
Adıyaman	41,49	51,07	10,92	141,11	140,44	74,42	21,84
Kilis	59,52	78,02	15,28	153,64	161,68	82,85	29,76
TRC1	65,54	49,54	13,02	135,80	122,22	58,87	26,08
Türkiye	92,70	51,41	28,30	178,38	162,19	70,70	35,13

Kaynak: TÜİK, 2012

2.6. SOSYAL YAŞAM

Bölgenin sosyal yapı analizi, Kalkınma Bakanlığınca hazırlanan sosyo-ekonomik gelişmişlik endeksine (SEGE) göre, sosyal ve kültürel sermayeye ilişkin bazı göstergeler bağlamında ele alınmıştır. 2011 yılında hazırlanan 'İllerin Sosyo-ekonomik Gelişmişlik Sıralaması' çalışmasına göre 81 il içerisinde Gaziantep 30., Adıyaman 66., Kilis 63. sırada yer almaktadır.

Sosyal sermayenin ölçülebilmesi, ekonomik ölçümler kadar kolay ve anlaşılır olmasa da seçimlere katılım oranı, dernek sayısı ve derneğe üye sayısı, gazete-dergi sayısı, net göç, eğitilmiş nüfus oranı gibi değişkenler kullanılarak Kalkınma Bakanlığı uzmanlarınca hazırlanan "Sosyal Sermayenin Ekonomik Gelişme Açısından Önemi ve Sosyal Sermaye Endeksinin Hesaplanması" tez çalışmasında Düzey 2 Bölgeleri sosyal sermaye endeksleri incelenmiştir. TRC1 Bölgesi, sosyal sermaye endeksi sıralamasında -0,63 değeri ile 21. sırada yer almaktadır. Türkiye genelinde 26 Düzey 2 Bölgesi olduğu göz önünde bulundurulduğunda TRC1 Bölgesi'nin 21. sırada yer alması sosyal sermaye açısından gelişmediğini göstermektedir (Tüysüz, N., 2011).

Türkiye'de yoksulluğun boyutları nesnel bir ölçümle ortaya konulamamaktadır. Bunun iki önemli nedeninden biri, TÜİK'in sahada gerçekleştirdiği araştırmalarda insanların gelirleriyle ilgili doğru bilgi

vermemesidir. Bu konu sosyal sermayenin başat göstergelerinden biri olan 'güven' konusunda toplumun zayıf olduğunu ortaya koymaktadır. İkinci neden ise, toplumsal olarak dayanışmacı bir sosyal sermayeye sahip olduğu için bireyler arası veya aileler arası yardımlaşma eğilimi sayesinde yoksulluk gerçek boyutlarıyla ortaya çıkmamaktadır. Bu bakımdan TRC1 Bölgesi'nde, 'dayanışmacı sosyal sermaye' potansiyelinin görece güçlü olduğu ifade edilebilir. Bölgede nüfusun bir kısmı, kırsalla bağlantısını koparmadığı için temel ihtiyaçlarının büyük bir bölümünü böyle bir dayanışma ilişkisi bağlamında sağlamaktadır.

TRC1 Bölge İllerinin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması **Tablo 8**

	SEGE-2003	SEGE-2011
Gaziantep	20	30
Adıyaman	65	66
Kilis	54	63

Kaynak: SEGE

Sosyal ve Kültürel Sermayeye İlişkin Bazı Göstergeler

Tablo 9

	Gaziantep	Adıyaman	Kilis	TRC1	Türkiye
Seçimlere Katılım Oranı (%)	84,1	85	87,6	84,5	83
Faal Dernek Sayısı	1.330	607	162	2.099	98.101
Dernek Üye Sayısı	96.013	22.097	6.069	124.179	9.425.116
Müze Sayısı	15	1	1	17	188*
Sinema Salonu Sayısı	19	3	-	22	1.998
Gösteri Başına Düşen Seyirci Sayısı	1.429	2.691	-	1.567	1.038
Tiyatro Salonu Sayısı	2	2	1	5	606
Gösteri Başına Düşen Seyirci Sayısı	401	207	331	362	224
Halk Kütüphaneleri Sayısı	13	12	2	27	1.112
Yararlanma sayısı	375.873	276.570	60.686	713.129	19.545.940

Kaynak: İçişleri Bakanlığı, TÜİK, 2012

*Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'ne bağlı müzeleri kapsamaktadır.

2.7. YAŞAM KALİTESİ

İnsanların ve toplumların, gelir düzeylerinin iş kalitelerinin, fiziksel ve ruhsal sağlıklarının, eğitim düzeylerinin, yaşadıkları fiziksel çevrenin ve sosyal yaşantılarının bileşiminin genel niteliği² olarak tanımlanan yaşam kalitesi, yaşanabilirliği hayati boyutta etkileyen unsurlardan birisidir.

Yaşam kalitesi araştırmalarına bakıldığında bölge illerinin genel olarak geri sıralarda yer aldığı görülmektedir. Periyodik olarak yapılan çalışmalar kıyasen incelendiğinde, bölge illerinin sıralamalarda gelişme göstermesi beklenirken gerilemelerin olduğu görülmektedir. Kalkınma Bakanlığı ve CNBC-e Dergisi tarafından yapılan çalışmalarda bu durum bariz bir şekilde görülmektedir. İş Bankası tarafından yapılan 'Türkiye'de İllerin Gelişmişlik Düzeyi Araştırması'nda ise 'genel sıralamada' Gaziantep 11., Adıyaman 64. ve Kilis 66. sırada yer almaktadır. Aynı araştırmanın alt eksenini olan 'sosyal gelişmişlik endeksi' sıralamasında Gaziantep 53., Adıyaman 64. ve Kilis 67. sırada görülmektedir. Burada dikkati çeken konu Gaziantep'in genel

sıralamada ilk 15'te olmasına rağmen sosyal gelişme alt ekseninde 42 sıra gerileyerek 53. sırada yer almasıdır. Çalışmada, sosyal gelişmişlik endeksi hesaplanırken uzman doktor sayısı, hastane-yatak sayısı, bin kişi başına düşen otomobil sayısı, kişi başına mesken elektrik tüketimi, bebek ölümleri, hava kirliliği, sinema seyircisi sayısı, okuma yazma bilmeyen nüfus, öğretim üyesi sayısı göstergeleri dikkate alınmıştır.

Yerel Cinsiyet Eşitsizliği

Toplumsal cinsiyete duyarlı veri tabanı oluşturan Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Veri (TCDV), kadınlara ve erkeklere yüklenen görevlerin, sorumlulukların ve rollerin farkında olarak her iki cinsiyeti toplum içinde konumlandırma biçimlerinin bilinerek ve bunların kadınlar aleyhine yarattığı dezavantajların hesaba katılarak verinin toplanma ve değerlendirme sürecidir. Söz konusu veri tabanını oluşturmak üzere TEPAV tarafından 2013 yılında yürütülen çalışma kapsamında belediye

TRC1 Bölgesi Yaşam Kalitesi Sıralaması*

Tablo 10

	YIL	GAZİANTEP	ADİYAMAN	KİLİS	TRC1
SEGE ³	2003	20	65	54	-
SEGE ⁴	2011	30	66	63	-
Bölgesel Hoşnutsuzluk Endeksi ⁵	2007	-	-	-	8
Bölgesel Hoşnutsuzluk Endeksi	2010	-	-	-	5
CNBC-E Business Dergisi ⁶	2009	59	62	60	-
CNBC-E Business Dergisi	2011	60	67	64	-
Türkiye'nin İlleri Sürdürülebilirlik Araştırması ⁷	2011	56	31	38	-
İller arası Rekabetçilik Endeksi ⁸	2010	36	68	59	-
Türkiye İçin Rekabet Endeksi Araştırması ⁹	2009	42	70	59	-
Türkiye'de İllerin Gelişmişlik Düzeyi Araştırması ¹⁰	2012	11	64	66	-

*Dikkate alınan çalışmalarda, il sıralamalarındaki değişiklikler, analizlerde kullanılan değişkenlerin farklı olmasından kaynaklanmaktadır.

² Sosyal Politika Kavramları Sözlüğü

³ İllerin Sosyoekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması-2003 (Genel Sıralama)

⁴ İllerin Sosyoekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması-2011 (Genel Sıralama)

⁵ 12. Uluslararası Ekonometri, Yöneyim Araştırması ve İstatistik Sempozyumu Kamil TAŞÇI, M.Emin ÖZSAN 26-29 Mayıs 2011 (Düzye2 Bölgeleri Sıralaması)

⁶ CNBC-E Business Dergisi, Sayı: 59, Eylül 2011 (Genel Sıralama)

⁷ Boğaziçi Üniversitesi "Türkiye'nin İlleri Sürdürülebilirlik Araştırması -2011" (Yaşam Kalitesi Alt Endeks Sıralaması)

⁸ Uluslararası Rekabet Araştırmaları Kurumu (URAK) "İllerarası Rekabetçilik Endeksi" (Beşeri Sermaye ve Yaşam Kalitesi Alt Endeksi Sıralaması)

⁹ Ekonomi ve Dış Politikalar Merkezi'nin (EDAM) "Türkiye İçin Rekabet Endeksi Çalışması-2009" (Sosyal Sermaye Alt Endeks Sıralaması)

¹⁰ İş Bankası "Türkiye'de İllerin Gelişmişlik Düzeyi Araştırması" (İllerin Gelişmişlik Genel Sıralaması)

genel meclisinde kadın oranı, toplam doğumlar içinde ergen doğurganlık, anne ölüm oranı, kadın kayıtlı istihdam, erkek istihdam oranı, 15 yaş üstü lise mezunu kadın oranı, 15 yaş üstü üniversite mezunu kadın oranı, 15 yaş üstü üniversite mezunu erkek oranı gibi göstergeler çerçevesinde 81 ilin yerel düzeyde toplumsal cinsiyet eşitsizliği endeksi ortaya konmuştur. Söz konusu çalışmaya göre TRC1 bölgesi diğer bölgelerle kıyaslandığında oldukça geride kalmaktadır. Çalışmada yerel cinsiyet eşitsizlik endeksi ile 2011 İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması (SEGE 2011) karşılaştırılmış ve ortaya oldukça ilginç sonuçlar çıkmıştır. Özellikle Gaziantep için çarpıcı bir sıralama oluşmuştur. Gaziantep 81 il içerisinde yerel

cinsiyet eşitsizliği sıralamasında 78. sırada iken SEGE 2011'de 30. sırada yer almaktadır. Adıyaman yerel cinsiyet eşitsizlik endeksi sıralamasında 40. sırada iken SEGE 2011'de 66. sırada yer almaktadır. Kilis ise yerel cinsiyet eşitsizlik endeksi sıralamasında 79. sırada iken SEGE 2011'de 63. sırada yer almaktadır.

Yerel cinsiyet eşitsizlik endeksi sıralaması, TRC1 Bölge Planı'nda yer alan ve sosyal sermayenin ölçüldüğü diğer araştırmaları destekler niteliktedir. Bölgede mevcut kadın algısının ve cinsiyetçi yaklaşımın boyutlarını ortaya koymaktadır.

Cinsiyet Eşitsizliği Endeks Sıralaması

Tablo 11

İller	Yerel Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi Sıralaması	İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması (2011)
Gaziantep	78	30
Adıyaman	40	66
Kilis	79	63

Kaynak: TEPAV, 2013 ve Kalkınma Bakanlığı, 2012

Rumkale, Gaziantep

İKTİSADİ YAPI

“Kalkınmanın Yolu, İpekyolu”

3

İKTİSADİ YAPI

Ticaret becerisi ve üretim potansiyeli bakımından Türkiye'nin en rekabetçi kentlerinden biri olan Gaziantep'i sınırlarında bulunduran TRC1 Bölgesi, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin iktisadi anlamda en güçlü bölgesi konumundadır. TRC1 Bölgesi Orta Doğu coğrafyasındaki özel konumu, köklü ticaret geleneği ve mevcut lojistik altyapısı ile diğer bölgeler arasında öne çıkmakta ve bilhassa son yıllardaki ihracat rakamlarıyla göz doldurmaktadır.

3.1. MİLLİ GELİR VE VERGİ

İktisadi gelişmişlik düzeyinin en önemli göstergelerinden olan Gayri Safi Yurtiçi Hâsıla (GSYİH) değerleri, en son 2001 yılında TÜİK tarafından yayımlanmıştır. Bölgenin kişi başına 1.398 dolar GSYİH ile ülke genelinde 21. sırada yer aldığı görülmektedir. TRC1 Bölgesi kişi başına düşen GSYİH rakamı, Türkiye ortalaması olan 2.146 doların altındadır. Adıyaman 918 dolar ile bölge içi sıralamada en sonda yer almaktadır.

Bölgede üretilen gayrisafi katma değer in ülke toplamı içindeki payı 2008 yılında %1,6 oranında gerçekleşmiştir. Yıllar itibari ile kişi başına düşen Gayri Safi Katma Değer (GSKD), TRC1 Bölgesi için 2004 yılında 2.678 dolar iken düzenli bir artış eğilimi göstererek 2008 yılında 4.597 dolara ulaşmıştır (Şekil 13). Bu değer, 2008 yılında 9.384 dolar olan bölge katma değerinin ülke toplamı içindeki payı %1,6 olup ülke ortalamasının çok altındadır.

Bölgede sanayi sektörünün 2004-2008 yılları arasındaki GSKD içindeki payı, ülke genelindeki payın az da olsa üzerinde gerçekleşirken, hizmetler sektörünün payı Türkiye'deki hizmet sektörünün GSKD içindeki payının altındadır.

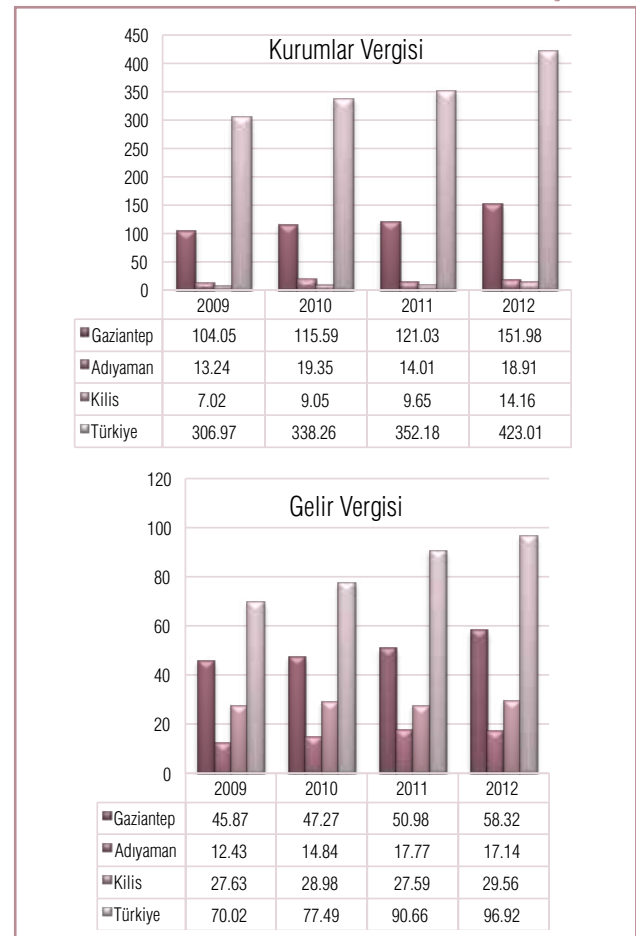
Şekil 14'de görüldüğü üzere, kişi başına düşen kurumlar vergisi Gaziantep ve Kilis illerinde yıllar itibari ile düzenli olarak artmaktadır. Adıyaman ilinde 2010 yılına kadar artış görülmekle beraber 2011 yılında düşüş gözlenmektedir. Adıyaman ve Gaziantep illerinde kişi başı gelir vergisi miktarı 2008-2011 yılları arasında düzenli olarak artış göstermektedir.

Kilis ilinde ise 2010 yılına kadar düzenli bir artış olmakla beraber 2011 yılında düşüş gözlenmiştir. Gaziantep kişi başına düşen kurumlar vergisi ve gelir vergisi değerlerinde bölgedeki diğer illerin çok üstünde olmasına rağmen Türkiye ortalamasının altındadır.

Şekil 14'de görüldüğü üzere, kişi başına düşen kurumlar vergisi Gaziantep ve Kilis illerinde yıllar itibari ile düzenli olarak artmaktadır. Adıyaman ilinde 2010 yılına kadar artış görülmekle beraber 2011 yılında düşüş gözlenmektedir. Adıyaman ve Gaziantep illerinde kişi başı gelir vergisi miktarı 2008-2011 yılları arasında düzenli olarak artış göstermektedir.

Kilis ilinde ise 2010 yılına kadar düzenli bir artış olmakla beraber 2011 yılında düşüş gözlenmiştir. Gaziantep kişi başına düşen kurumlar vergisi ve gelir vergisi değerlerinde bölgedeki diğer illerin çok üstünde olmasına rağmen Türkiye ortalamasının altındadır.

Cari Fiyatlarla Kişi Başına Düşen Gayri Safi Katma Değer (TL) **Şekil 14**

Kaynak: Gelir İdaresi Başkanlığı

*Hesaplamalar tahakkuk eden vergi miktarına göre yapılmıştır.

Cari Fiyatlarla Bölgesel GSKD (İktisadi Faaliyet Kollarına Göre-Milyon TL)

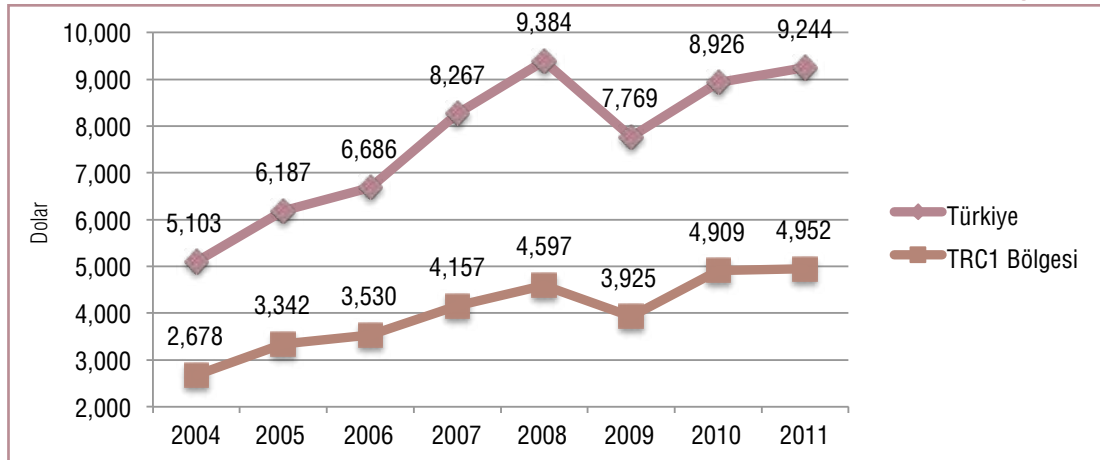
Tablo 12

	Yıllar	Tarım	Pay(%)	Sanayi	Pay(%)	Hizmet	Pay(%)	GSKD
TRC1 Bölgesi	2004	962	12,0	2.344	29,2	4.728	58,8	8.035
	2005	1.347	14,0	2.805	29,1	5.497	57,0	9.651
	2006	1.473	13,2	3.339	30,0	6.326	56,8	11.139
	2007	1.429	11,8	3.600	29,8	7.062	58,4	12.093
	2008	1.401	10,4	4.120	30,5	7.967	59,1	13.489
	2009	1.539	10,8	4.089	28,8	8.566	60,3	14.195
	2010	2.103	11,9	5.244	29,8	10.268	58,8	17.616
	2011	2.123	10,5	6.494	32,0	11.670	57,5	20.288
Türkiye	2004	52.997	10,7	138.411	28,0	303.474	61,3	494.884
	2005	60.713	10,6	160.331	28,0	350.669	61,3	571.714
	2006	62.662	9,4	188.646	28,2	417.108	62,4	668.418
	2007	64.331	8,5	209.515	27,8	480.537	63,7	754.384
	2008	72.274	8,5	232.475	27,2	549.835	64,3	854.585
	2009	78.775	9,1	218.623	25,3	567.050	65,6	864.449
	2010	92.739	9,5	259.022	26,4	628.785	64,1	980.547
	2011	103.635	9,0	316.326	27,5	730.491	63,5	1.150.453

Kaynak: TÜİK

Cari Fiyatlarla Kişi Başına Düşen Gayri Safi Katma Değer

Şekil 13

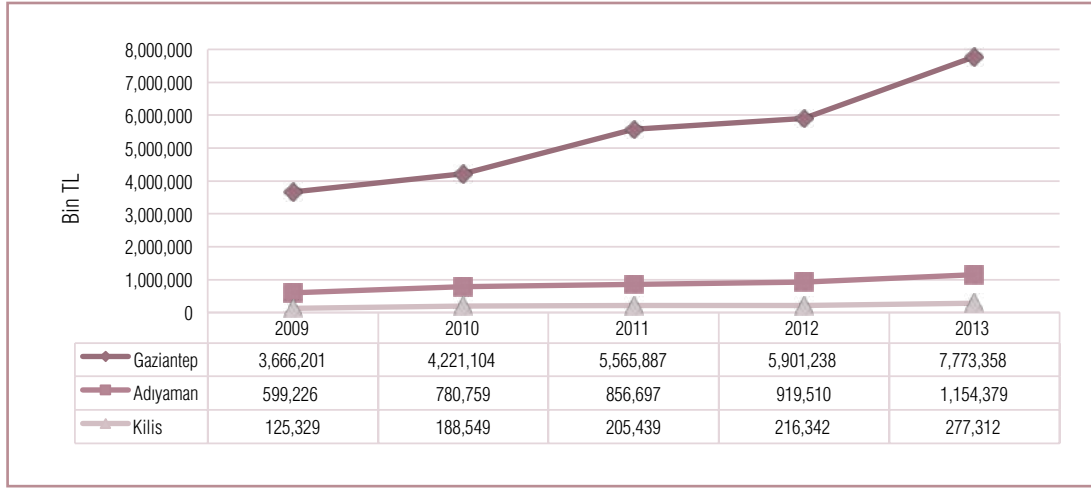

TRC1 Bölgesi toplam mevduat miktarı açısından incelendiğinde, Gaziantep ilindeki toplam mevduat miktarının 2012-2013 yılları arasında diğer yıllara oranla önemli bir artış gösterdiği görülmektedir. Toplam mevduat miktarı, 2009-2013 yılları arasında her üç il için de artış gösterirken, iller arasında kıyaslama yapıldığında Gaziantep ili diğer illere oranla sahip olduğu toplam mevduat açısından lider konumdadır (Şekil 15). 2013 yılı verilerine göre TRC1 Bölgesi'nde toplam mevduatın %84'ü Gaziantep ilindeyken, bölgedeki toplam mevduatın ülke içindeki payı ise yaklaşık olarak %1 düzeyindedir.

TRC1 Bölgesi'nde bulunan illere ait toplam nakdi krediler 2008 yılından 2012 yılına kadar her yıl artış göstermiş ve 2013 yılında 27,9 milyar TL'ye ulaşmıştır. Bölgede kullanılan nakdi kredilerin önemli bir payı Gaziantep iline aittir. Bu pay yıllar itibarıyla ortalama %87 civarında seyretmiştir (Şekil 16). 2012 yılında Gaziantep ilinde en fazla kredi kullanılan sektör %47,6 oran ve yaklaşık olarak 6,6 milyon TL ile "tekstil ve tekstil ürünleri", Adıyaman'da %29,8 oran ve 187 bin TL, Kilis'te %70,1 oran ve 106 bin TL ile "ziraat ve balıkçılık" sektörü olmuştur.

Toplam Mevduatın Yıllara Göre Değişimi (Bin TL)

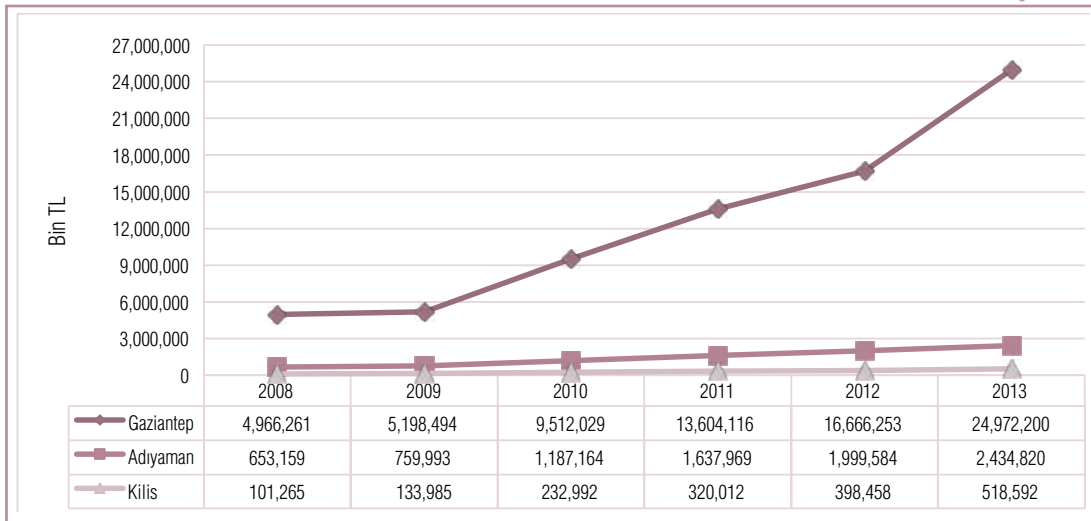
Şekil 15

Kaynak: BDDK, Finansal Türkiye Haritası

Yıllara Göre Toplam Nakdi Krediler (Bin TL)

Şekil 16

Kaynak: BDDK, Finansal Türkiye Haritası

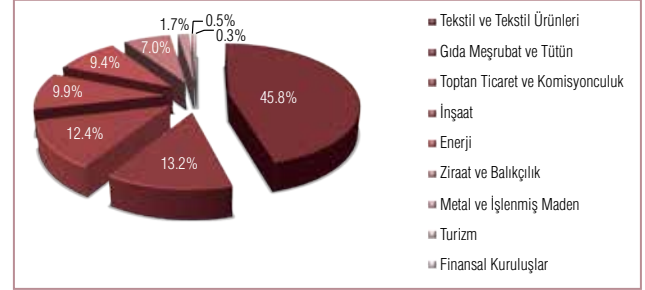

TRC1 Bölgesi 2013 yılı nakdi kredilerin sektörlere göre dağılımı incelendiğinde “tekstil ve tekstil ürünleri” sektörünün %45,8 oran ile ilk sırada yer aldığı, bu sektörü %13,2 oran ile “gıda meşrubat ve tütün” sektörü ile %12,4 oran ile “toptan ticaret ve komisyonculuk” sektörlerinin takip ettiği görülmektedir.

Türkiye’deki illerin nakdi kredi tutarları tekstil ve tekstil ürünleri sektörü bazında incelendiğinde Gaziantep’in İstanbul’un ardından 2. sırada yer aldığı Gaziantep’i ise Bursa’nın takip ettiği görülmektedir (Harita 6).

TRC1 Bölgesi 2013 Yılı Nakdi Kredilerin Sektörlere Göre Dağılımı

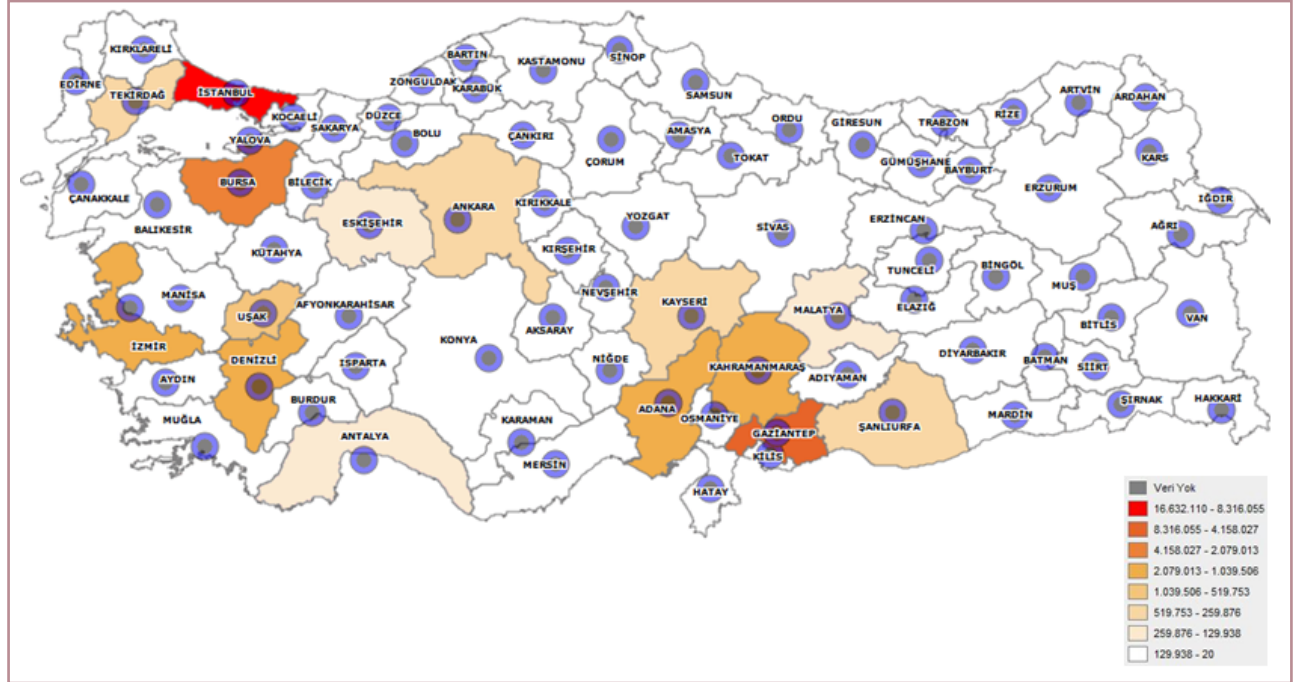
Şekil 17

Kaynak: BDDK, Finansal Türkiye Haritası

2013 Yılı Tekstil ve Tekstil Ürünleri Sektörü Nakdi Kredilerinin İllere Göre Dağılımı

Harita 6

Kaynak: BDDK, Finansal Türkiye Haritası, 2013

3.2. SANAYİ VE TİCARET

3.2.1. Sanayi

Geçmişten günümüze sahip olduğu sanayi altyapısı ile öne çıkan TRC1 Bölgesi, özellikle son yıllarda gerçekleştirilen yeni yatırımlar ile ivme kazanarak, yenilikçiliğini ve girişimcilik kültürünü geliştirmeye devam etmektedir. Bölgenin en gelişmiş sanayi yapısına sahip ili olan Gaziantep, son yıllarda gerçekleştirdiği sanayi atılımı ile ülkenin en önde gelen sanayi şehirleri arasına girmiştir. 2012 yılı verilerine göre bölgedeki toplam istihdamın %34,7’si sanayi sektöründe

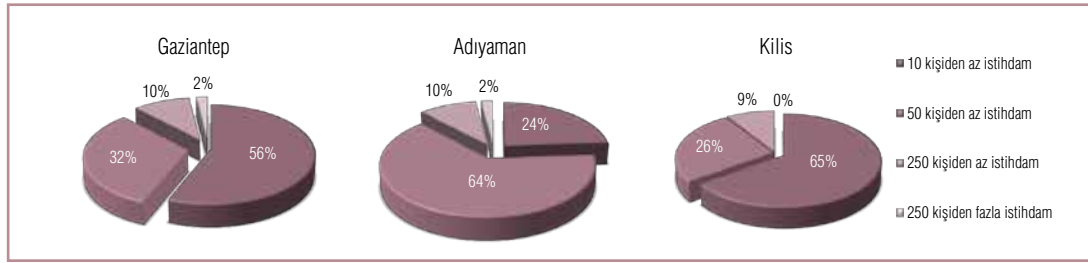
sağlanmaktadır. Bu oran, %26 olarak gerçekleşen Türkiye geneli sanayi istihdam oranının üzerindedir. Bölgenin sanayi yapısı incelendiğinde Gaziantep, tekstil başta olmak üzere gıda, kimya, makine ve metal, plastik, ayakkabı-deri ve mobilya sektörleri firma sayıları ve sağladıkları istihdam ile ön plana çıkmaktadır. Adıyaman sanayinde önde gelen sektörler, hazır giyim ve mermer sektörleri olurken, Kilis sanayinde zeytinyağı üretimi önemli yer tutmaktadır.

TRC1 Bölgesi imalat sanayinde faaliyet gösteren firmaların istihdam rakamlarına göre dağılımı incelendiğinde Gaziantep'te faaliyet gösteren 2.420 firmanın %56'sı 10 kişiden az, %2'si ise 250 kişiden fazla istihdam sağladığı görülmektedir. Adıyaman'da bulunan 237 firmanın %24'ü 10 kişiden az istihdam sağlarken %2'si 250 kişiden fazla istihdam sağlamaktadır. Kilis'te imalat sanayinde faaliyet gösteren 56 firmanın %65'i 10 kişiden az istihdam sağlamaktadır (Şekil 18). İlde 250 kişi veya üzeri istihdamı bulunan firma yer almamaktadır.

Gaziantep'in imalat sanayi kollarına göre istihdam rakamları incelendiğinde, en fazla istihdamın 44.051 kişi ile tekstil imalatı sektöründe olduğu görülmektedir. Bu sektörü, "gıda imalatı" ve "deri ve ilgili ürünlerin imalatı" sektörü takip etmektedir. Adıyaman'da istihdam rakamları açısından ilk sırada tekstil ürünleri imalatı sektörü gelirken, ikinci sırada kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı sektörü, üçüncü sırada ise seramik, kil, taş ve çimentodan gereçler imalatı sektörü gelmektedir. Kilis'te ise gıda ürünleri imalatı sanayinde

TRC1 Bölgesi imalat sanayinde faaliyet gösteren firmaların istihdam rakamlarına göre dağılımı

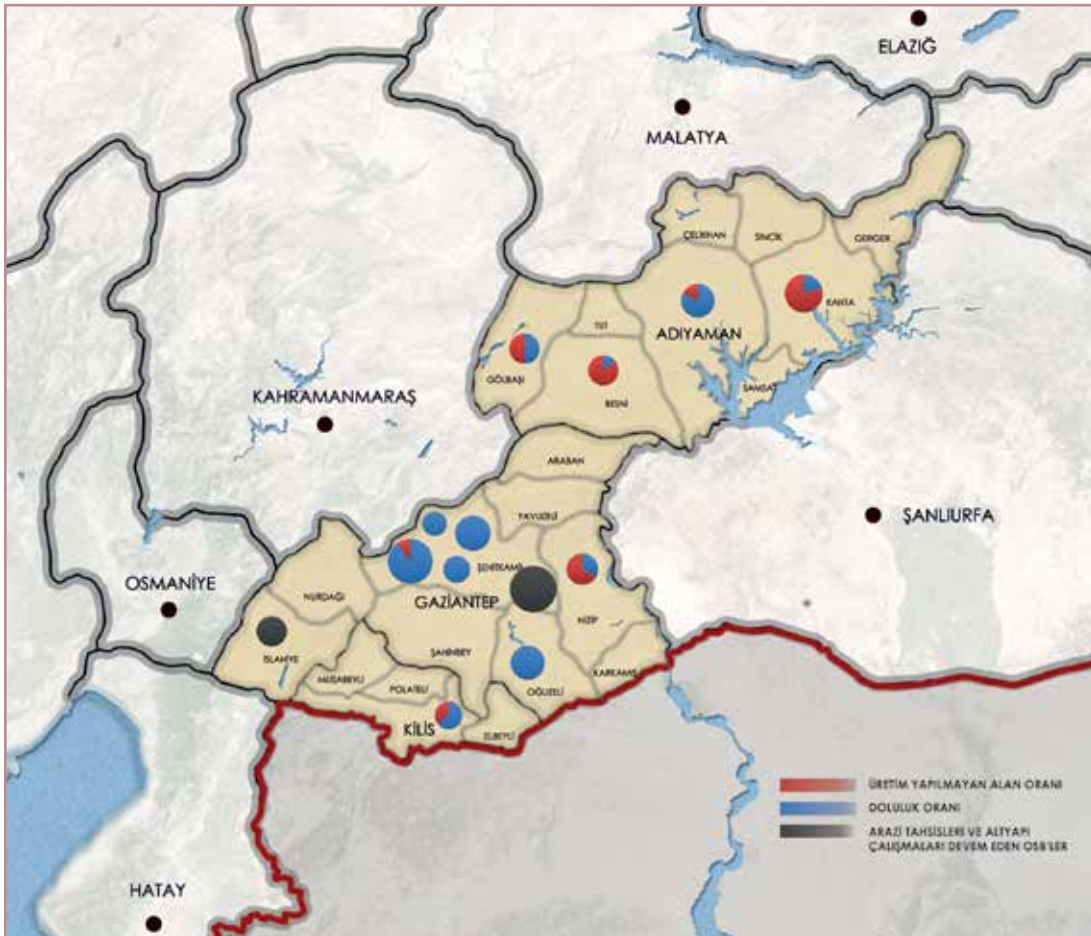
Şekil 18

Kaynak: TRC1 Bölgesi Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlükleri verilerinden derlenmiştir, 2013

TRC1 Bölgesi OSB'lerin Durumu

Harita 7

faaliyet gösteren firmalar başı çekerken bu sektör; seramik, kil, taş ve çimentodan gereçler imalatı sektörü ve tekstil sektörü takip etmektedir.

TRC1 Bölgesi genelinde tüketilen elektrik enerjisinin %58'i sanayi işletmeleri tarafından kullanılmaktadır. 2011 yılında TRC1 Bölgesi'nin kişi başına sanayi elektrik tüketimi 1.302 KWh olmuş ve ülke ortalamasının bir miktar altında kalmıştır. Bununla birlikte, Gaziantep'te sanayi işletmeleri tarafından kullanılan elektrik, ülkede tüketilen toplam elektriğin %1,5'ine tekabül etmektedir.

Organize Sanayi Bölgeleri'nin TRC1 Bölgesi'ndeki ilk örneği 1969 yılında kurulan Gaziantep 1. Organize Sanayi Bölgesi'dir. Bölgede Gaziantep'te 8, Adıyaman'da 4 ve Kilis'te 1 adet olmak üzere toplam 13 adet Organize Sanayi Bölgesi mevcuttur. Bu bölgelerden 11 tanesi faal durumda olup bölge genelindeki OSB'lerde toplam 95.749 kişi istihdam edilmektedir (Harita 7 ve 8).

Hâlihazırda Gaziantep il genelindeki OSB'lerde 90.400 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep OSB'lerde tüketilen elektrik, doğalgaz ve su miktarları, kentin sahip olduğu güçlü sanayi yapısı ve üretim kapasitesini destekler niteliktedir.

Adıyaman'da bulunan 4 adet OSB'de toplam 4.599 kişi istihdam edilmekte iken özellikle Adıyaman Merkez OSB, firma sayısı ve istihdam rakamları ile TRC1 Bölgesi'nin önemli sanayi bölgelerinden biri durumundadır.

Kilis'te ise yalnızca 1 adet OSB bulunmakta ve toplam 750 kişi istihdam edilmektedir.

Genellikle tamirat ve küçük çaplı imalat yapan işyerlerinin planlı bir biçimde bir araya getirilmesi ile oluşturulan KSS'ler özellikle az gelişmiş bölgelerde ekonomik kalkınmanın teşvik edilmesi adına önem arz etmektedir. TRC1 Bölgesi'nde bulunan 15 adet KSS'de toplam 38.193 kişi istihdam edilmektedir (Harita 9 ve 10).

Gaziantep il merkezi ve ilçelerinde bulunan KSS'lerde 3.134 dolu iş yeri bulunmakta ve bu iş yerlerinde toplam 34.743 kişi istihdam edilmektedir. Harita 9'da görüleceği üzere, görüleceği üzere, Gaziantep'in KSS'lerinde ortalama doluluk oranı %74'tür.

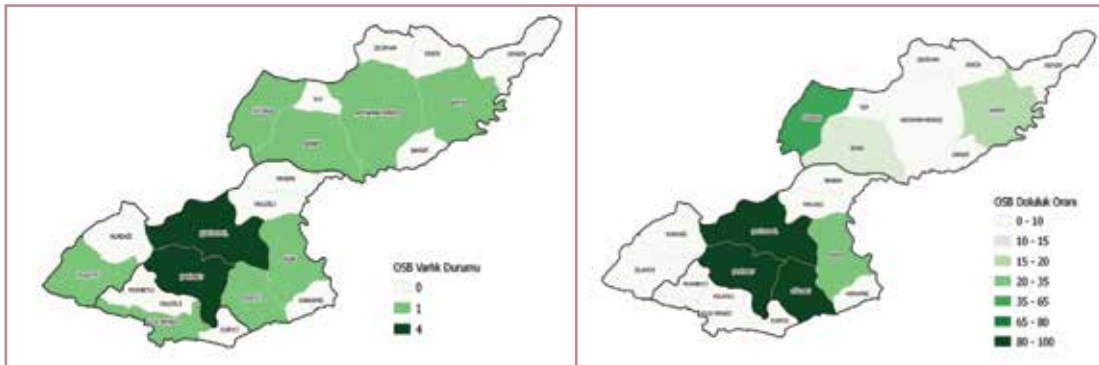
Adıyaman'da toplam 4 adet KSS bulunmakta ve bu KSS'lerde toplam 818 iş yeri bulunmakta ve bunların 734'ünde aktif sanayi faaliyetleri sürdürülmektedir. Doluluk oranları ortalama %89 olan Adıyaman KSS'lerinde toplam 2.550 kişi istihdam edilmektedir.

Kilis'te bulunan tek KSS olan Kilis Merkez KSS'de toplam 288 iş yeri mevcut olmakla birlikte doluluk oranı %100'dür. Kilis Merkez KSS'ye ek olarak inşa edilen ikinci bölümde ise 38 iş yeri faal durumda olup ek bölgenin tamamlanmasıyla bu sayının 150'ye çıkması planlanmaktadır. Kilis'te bulunan söz konusu KSS'de toplam 900 kişi istihdam edilmektedir.

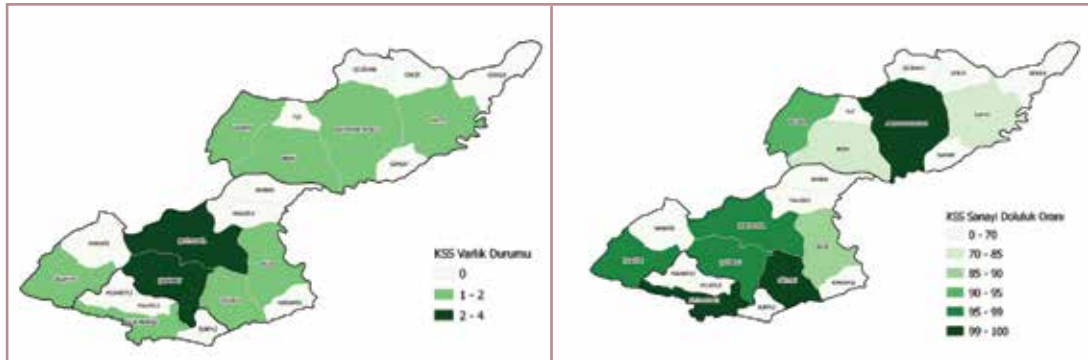
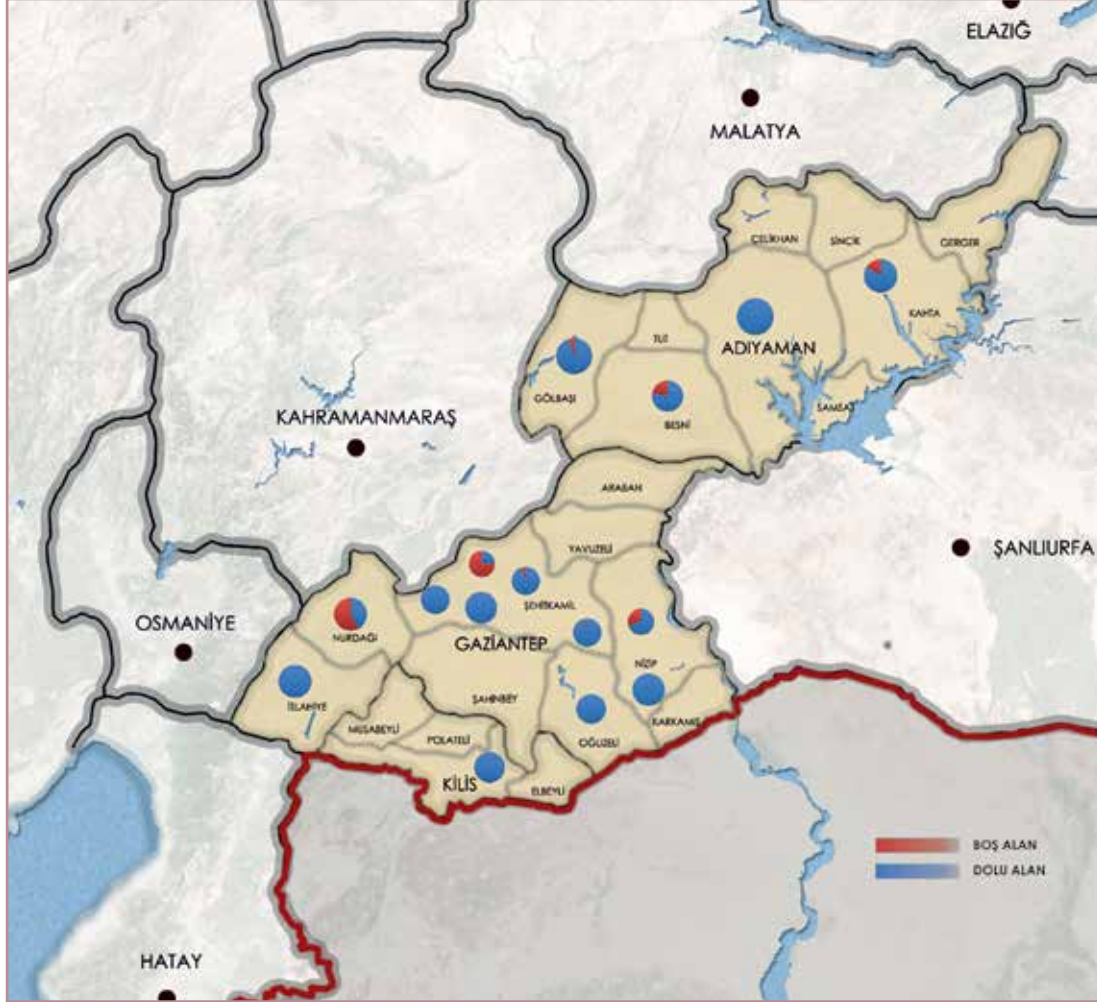
Gaziantep il merkezinde bulunan Organize Sanayi Bölgeleri'nde (1.,2.,3. ve 4.) faaliyet gösteren toplam 760 firmanın %45'i ilin geleneksel üretim alanı olan tekstil sektöründe faaliyet göstermektedir. Türkiye genelinde olduğu gibi Gaziantep ilinde de tekstil sektörü ilin sanayileşmesine ön ayak olmuş, gerek ihracat rakamları gerekse yarattığı istihdam ile ilin bugün bulunduğu noktaya ulaşmasına büyük katkı sağlamıştır. Bu durum tekstil sektörünün Gaziantep'in ekonomisindeki vazgeçilmez konumunu ifade etmektedir. Tekstil sektörünü firmaların %25'ini oluşturan gıda sektörü takip etmektedir. Gıda sektörü, Gaziantep'in Orta Doğu pazarına açılmasını takiben gelişmesini hızlandırmış ve bu sektöre yapılan yatırımlarda son yıllarda artış görülmüştür. OSB'lerde faaliyet gösteren firmaların %8'ini ilin son yıllarda yükselen sektörlerinden olan plastik sektörü, %7'sini ise kimya sektörü oluşturmaktadır (Şekil 19). Gaziantep 5. OSB kurulduğu alan bakımından diğer dört bölgenin toplam alanının yaklaşık yarısına tekabül etmektedir. Bölgede arazi tahsis çalışmaları tamamlanmış olup altyapı çalışmaları devam etmektedir.

TRC1 Bölgesi Faal OSB Varlık Durumu ve Doluluk Oranları

Harita 8

Kaynak: Gaziantep Sanayi Odası EkoVizyon 2013, Gaziantep, Adıyaman ve Kilis illerinin Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlükleri, Gaziantep, Adıyaman ve Kilis illerinin Organize Sanayi Bölgesi Müdürlükleri; GSO Rakamlarla Gaziantep 2012; osbbs.sanayi.gov.tr

Kaynak: Gaziantep Sanayi Odası EkoVizyon 2013, Gaziantep, Adıyaman ve Kilis illerinin Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlükleri, Gaziantep, Adıyaman ve Kilis illerinin Organize Sanayi Bölgesi Müdürlükleri; GSO Rakamlarla Gaziantep 2012; osbbs.sanayi.gov.tr.

Adıyaman OSB'de faaliyet gösteren 76 firmanın %36'sı tekstil sektöründe üretim yapmaktadır. Ağırlıklı olarak tekstil alanında sanayileşmenin görüldüğü ilde söz konusu sektör, istihdam rakamları açısından ilk sırada yer almaktadır. İldeki tekstil yatırımlarının önemli bir kısmını konfeksiyon yatırımları oluşturmakla birlikte Adıyaman OSB'de konfeksiyon işletmelerinin yanı sıra pamuk işleme, iplik imalatı, kumaş imalatı ve boya alanlarında faaliyet gösteren tekstil firmaları da mevcuttur. Adıyaman OSB'de firmaların %21'i gıda sektöründe faaliyet göstermektedir. Firmaların %8'i ilin son yıllarda gelişme gösteren sektörlerinden biri olan mobilya sektöründe imalat gerçekleştirirken %5'i elektrik-elektronik alanında üretim yapmaktadır. Firmaların %4'ü ise plastik alanında faaliyet göstermektedir (Şekil 19).

Kilis OSB'de faal durumda olan 23 işletmenin sektörel dağılımına bakıldığında gıda sanayinin %35'lik pay ile ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Gıda sektörünü %26'lık pay ile tekstil sanayi takip etmektedir. Mobilya ve dekorasyon sanayi faaliyet gösteren firmalar arasında %13'lük pay ile 3. sırada yer alırken plastik sektöründe yer alan firmalar ise OSB'nin %9'unu oluşturmaktadır. Kilis OSB'de tekstil, gıda ve plastik sektörlerinin ön plana çıktığı görülmektedir (Şekil 19).

Polateli-Şahinbey Organize Sanayi Bölgesi Projesi, Gaziantep 5. Organize Sanayi Bölgesi'nin ildeki yatırım yeri talebini karşılayamaması üzerine Gaziantep ve Kilis illerinin ortak projesi olarak tasarlanmıştır. 3.500 hektar alana kurulması planlanan OSB ile Gaziantep sanayine yeni gelişme alanı kazandırılması amaçlanmakta böylece Kilis ilinin ekonomik gelişmesine de zemin hazırlanması planlanmaktadır. İki şehrin ortak Organize Sanayi Bölgesi olması bakımından Türkiye'de

bir ilk olan projenin, Gaziantep-Hassa arasındaki yolun yüksek standartlı duble yola çevrilmesi ile daha da güçlenmesi beklenmektedir.

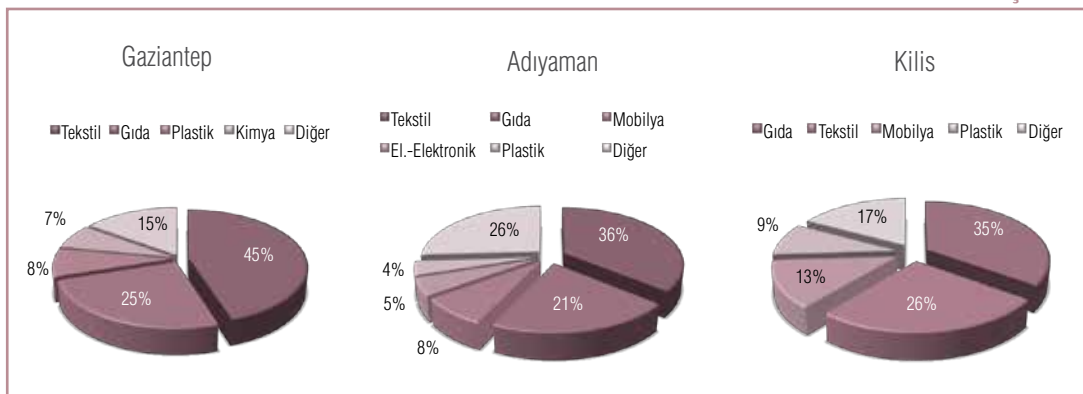
Gaziantep Serbest Bölgesi, 1999 yılında 141 hektar alanda kurulmuş olup 2012 yılı itibarıyla ruhsatlı 26 firma faaliyet göstermektedir. Söz konusu firmalarda toplam 183 kişi istihdam edilmektedir. Bölgedeki toplam istihdam 2011 yılına göre %18,7 düşüş gösterirken toplam işlem hacminde bir önceki yıla göre %8 oranında düşüş gerçekleşmiştir. Bölgedeki firmaların ağırlıklı olarak tekstil ve gıda sektörlerinde faaliyet gösterdiği görülmektedir. Bölgede ayrıca makine/teçhizat, plastik, kimya, beyaz eşya, cam sektörlerinde üretim ve ticaret gerçekleştiren işletmeler mevcuttur.

Tablo 13, Gaziantep'te üretilmekte olan kimi ürünlerin Türkiye'deki toplam üretimden aldığı payları içermektedir. Buna göre ülke genelinde üretilen makine halısı kaleminin %94'ü Gaziantep tarafından imal edilmektedir. Gaziantep sahip olduğu 250'yi aşkın halı firması ve üretim kapasitesiyle dünyanın önde gelen halı üreticilerinden biri konumundadır. Halı sektörünü %93 pay ile terlikler (sayası plastik, tabanı kauçuk veya plastik olanlar), %92 pay ile polipropilen iplikler, %80 pay ile dokusuz kumaşlar ve %68 pay ile tufting halılar takip etmektedir.

Adıyaman üretiminin ülke genelinden aldığı payı içeren Tablo 14'e göre, pamuk iplikler kalemi ülke üretiminin %14'ünü karşılamaktadır. Tekstil sektörünün öne çıktığı kentte, ülkedeki "tişört, fanila, atlet vs. giyim eşyası" kaleminin %3'ü, "pamuk (kardelenmiş veya taranmış)" üretiminin ise %2'si üretilmektedir. Bununla birlikte ülkenin en büyük barajı olan Atatürk Barajı'nın büyük bir kısmını sınırlarında bulunduran Adıyaman'da üretilen hidroelektrik, ülke toplamının %4'üne tekabül etmektedir.

TRC1 Bölgesi Organize Sanayi Bölgelerindeki Firmaların Sektörel Dağılımı*

Şekil 19

Kaynak: TRC1 Bölgesi OSB Müdürlükleri, 2013

*İl merkezinde bulunan 1., 2., 3. ve 4. Organize Sanayi Bölgelerini içermektedir.

Kilis'te üretilmekte olan kimi ürünlerin ülkedeki toplam üretimden aldığı paylar Tablo 15'te gösterilmektedir. Kilis'in ekonomisinde önemli yer tutan zeytincilik ve zeytinciliğe dayalı sanayi, ilin gelişme potansiyeli yüksek sektörlerinden biridir. Nitekim Türkiye zeytinyağı üretiminin %6'sı Kilis'te gerçekleştirilmekte iken zeytinyağı üretiminden arta kalan küspe ve katı artıkların %3'ü ilin zeytinyağı

üretiminden sağlanmaktadır. Ülkede üretilen kavrulmuş kahvenin ise %2'si Kilis'te üretilmektedir.

TRC1 Bölgesi'nin sanayi ürün deseninin ilçe düzeyinde gösterimi Tablo 16'da görülebilir. Buna göre bölge, sanayi ürünleri bakımından oldukça zengin bir yapı sergilemektedir.

Gaziantep'te Üretilen Bazı Ürünlerin Türkiye'den Aldığı Pay (%)

Tablo 13

Ürün Grubu	Gaziantep'in Türkiye İmalat Kapasitesinden Aldığı Payı (%)
Makine Halısı	94
Terlik ve evde giyilen diğer ayakkabılar, tabanı kauçuk, plastik veya kösele, sayası deri olanlar	93
Polipropilen İplik	92
Dokusuz Kumaş	80
Tufting Halı	68
Akrilik İplik	65
Fantezi İplik	58
Terlikler ve evde giyilen diğer ayakkabılar, sayası plastik, tabanı kauçuk veya plastik olanlar	50
Çikolatalı Kakaolu Ürünler	50
Pamuk İpliği	46
İrmik	56
Kazak ve süveterler, suni ve sentetik elyaftan yapılmış	45
Çuval, torba	44
Kuruyemiş İşleme (Antep fıstığı, ceviz, leblebi, badem, vb.)	30
Polietilen Torba, poşet, çanta	19
Bayan deri ayakkabı	12
Erkek deri ayakkabı	12

Kaynak: GSO EkoVizyon 2013

Adıyaman'da Üretilen Bazı Ürünlerin Türkiye'den Aldığı Pay (%)

Tablo 14

Ürün Adı	Adıyaman'ın Türkiye İmalat Kapasitesinden Aldığı Payı (%)
Pamuk iplikler (perakende satışa hazır) (dikiş ipliği hariç)	14
Hidro elektrik (hidro elektrik santralleri tarafından üretilen)	4
Tişört, fanila, atlet vs. giyim eşyası; pamuktan (örgü (triko) veya tığ işi (kroşe)	3
Pamuk (kardelenmiş veya taranmış)	2

Kaynak: TOBB Sanayi Veri tabanı, Erişim tarihi: Mayıs 2013

Kilis'te Üretilen Bazı Ürünlerin Türkiye'den Aldığı Pay (%)

Tablo 15

Ürün Adı	Kilis'in Türkiye İmalat Kapasitesinden Aldığı Payı (%)
Yalnızca zeytinden elde edilen yağlar ve fraksiyonları*	6
Zeytinyağı üretiminden arta kalan küspe ve katı artıklar (prina dâhil)	3
Kahve, kafeinli (kavrulmuş)	2

Kaynak: TOBB Sanayi Veri tabanı, Erişim tarihi: Mayıs 2013

*Ham (natürel/sızma zeytinyağlarıyla veya rafine edilmiş olanlarla harmanlananlar dâhil) (natürel/sızma zeytinyağı ve kimyasal olarak değiştirilen yağlar hariç)

ÜRÜN/MAL GRUBU	GAZİANTEP									ADİYAMAN									KİLİS				
	Oğ	Şa	Şe	Ar	İs	Ka	Ni	Nu	Ya	Me	Be	Çe	Ge	Gö	Ka	Sa	Si	Tu	Me	El	Mu	Po	
Konfeksiyon		✓	✓							✓							✓		✓				
Tekstil	✓	✓	✓	✓			✓			✓									✓				
Deri		✓	✓							✓													
Makine Halısı	✓	✓	✓																				
El Halısı													✓					✓					
Canlı Hayvan, Hayvansal Ürünler, Süt ve Su Ürünleri	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓
Kuru Meyve ve Mamulleri	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓			✓				✓	✓		✓		
Zeytin, Zeytinyağı ve Türevleri	✓		✓		✓	✓	✓			✓									✓				✓
Yaş Meyve Sebze Ürünleri, Turunçgiller, Çay	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Meyve Sebze Mamulleri	✓	✓	✓		✓		✓	✓		✓									✓				
Süs Bitkileri										✓													
Hububat, Bakliyat ve Yağlı Tohumlar	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Tütün ve Tütün Mamulleri												✓											
Elektrik-Elektronik ve Makineleri		✓	✓							✓				✓									
Otomotiv Sanayi		✓	✓																				
Kimya	✓	✓	✓				✓			✓									✓				
Ağaç ve Orman Ürünleri	✓	✓	✓		✓		✓			✓	✓				✓				✓				
Toprak Sanayi Ürünleri		✓	✓		✓					✓	✓			✓					✓				
Madencilik Ürünleri	✓	✓	✓		✓					✓									✓				
Diğer Yan Sanayi Ürünleri		✓	✓							✓													
Değerli Maden ve Mücevherat		✓	✓		✓																		
Makine ve Aksamları		✓	✓				✓			✓									✓				
İklimlendirme Sanayi		✓	✓																				
Savunma ve Havacılık Sanayi		✓	✓																				

3.2.2. Ticaret

TRC1 Bölgesi köklü ticaret geleneği ve mevcut lojistik altyapısı ile diğer bölgeler arasında öne çıkmakta ve bilhassa son yıllardaki ihracat rakamlarıyla göz doldurmaktadır. Orta Doğu coğrafyasındaki özel konumu ile ticari hayatın yüzyıllardır canlı olduğu bölgenin genlerinde taşıdığı ticari kabiliyet, bugünkü başarısının temellerini oluşturmaktadır. Bölgenin gerçekleştirdiği ithalat tutarı, bölge sanayinin sahip olduğu üretim kabiliyetini destekler niteliktedir. Nitekim bölge 2013 yılında 6,3 milyar dolar ihracat ve 6,7 milyar dolar ithalat ile 13 milyar dolar dış ticaret hacmine sahip olup Düzey 2 Bölgeleri arasında en fazla ihracat yapan 6. ve en fazla ithalat yapan 6. bölge konumuna yerleşmiştir.

Bölgenin ticari başarısındaki en büyük pay şüphesiz Gaziantep'e aittir. Kent, 2013 yılında 6,2 milyar dolar tutarında ihracat gerçekleştirerek ülke genelinden %4,06 pay almış ve 81 il arasında 6. sıraya yerleşmiştir. Adıyaman ve Kilis illeri de kendilerine özgü koşullar altında ticari hareketliliklerini sürdürmektedir.

İhracatın ithalatı karşılama oranının %93,3 olması bölgenin dış

ticaret açığı verdiğinin göstergesidir (Tablo 17). Bölge ihracatında en büyük pay sahibi olan Gaziantep 2013 yılında bölge ihracatının ise %98'ini tek başına gerçekleştirmiştir. En fazla ihracat yapan 54. il olan Adıyaman 86,3 milyon dolar ihracat ile ülke toplamının %0,06'lık kısmını karşılamaktadır. Aynı yıl Kilis gerçekleştirmiş olduğu 20,8 milyon dolar ihracat ile iller sıralamasında ise 70. sırada yer almaktadır.

Şekil 20'ye bakıldığında bölgenin toplam ihracat tutarında %24 oranı ile en büyük paya sahip olan sektörün "halılar ve diğer dokumaya elverişli maddelerden yer kaplamaları" faslı olduğu görülebilir. Bu fasıldan gerçekleşen ihracat ise bir önceki yıla göre %26 oranında artış göstermiş ve söz konusu ihracatın hemen hemen tamamını gerçekleştiren Gaziantep'i dünya halı merkezi olma yolunda bir adım daha ileri taşımıştır. Bölge toplam ihracatında %11'lik pay ile ikinci sırada gelen "hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar; yemeklik katı yağlar; hayvansal ve bitkisel mumlar" kaleminden gerçekleşen ihracat 2011 yılına göre %36,18 oranında artmıştır.

Dış Ticaret Değişim Oranları

Tablo 17

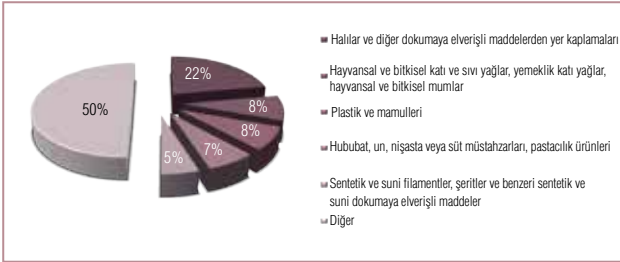
İl/Bölge Adı	İhracat (\$)	2012 Yılına Göre Değişim (%)	İthalat (\$)	2012 Yılına Göre Değişim (%)	Dış Ticaret Hacmi	İhracatın İthalata Karşılama Oranı (%)
Gaziantep	6.161.557.274	10,42	6.658.020.055	31,74	12.819.577.329	92,54
Adıyaman	86.273.928	-17,7	36.339.282	2,12	122.613.210	237,41
Kilis	20.841.211	78,57	24.648.646	49,03	45.489.857	84,55
TRC1	6.268.672.413	10,05	6.719.007.983	31,59	168.103.067	93,3

Kaynak: TÜİK, 2013

* 2012 yılına göre artma azalma durumu

TRC1 Bölgesi En Çok İhrac Edilen İlk Beş Fasilin Toplam İhracattan Aldığı Pay

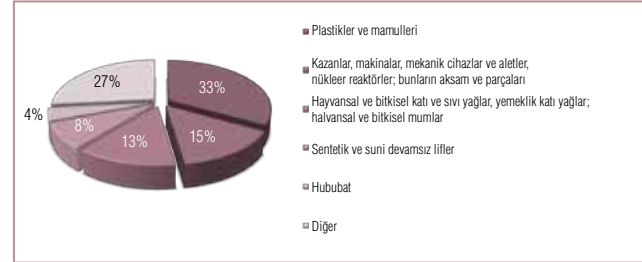
Şekil 20

Kaynak: TÜİK, Mayıs 2013

TRC1 Bölgesi En Çok İthal Edilen İlk Beş Fasilin Toplam İhracattan Aldığı Pay

Şekil 21

Kaynak: TÜİK, Mayıs 2013

Bölgede son 10 yıl içerisinde ihracat tutarı 6 kat artmış, aynı oran ülke genelinde 2 kat olarak gerçekleşmiştir. Bununla birlikte bölgede yer alan ihracatçı firma sayısı son 10 yılda %168 artarak 1.799'a ulaşmıştır. Bu rakam ülke toplamının %3'üne karşılık gelmektedir. Bölgedeki ihracatçı firmaların %95'i Gaziantep ilinde konumlanmıştır. Son 10 yıl içerisinde ihracat tutarı yaklaşık 6 kat artan Gaziantep'te ihracatçı firma sayısı ise %166 oranında artarak 1.697'ye ulaşmıştır.

Bölgeden ihracat yapılan ülkelere bakıldığında komşu ve yakın ülkelerden Irak ve Suriye'nin ilk sıralarda yer aldığı, güçlü pazarlara sahip olan Avrupa ülkelerinden Almanya'nın, bazı Arap ülkelerinin ve ABD'nin de üst sıralarda bulunduğu gözlemlenmektedir. Adıyaman ve Kilis illerinde de ihracatın genellikle komşu ülkelere, büyük pazarlara sahip bazı Avrupa ülkelerine ve ABD'ye yapıldığı görülmektedir (Tablo 18 ve Harita 11).

TRC1 Bölgesi İllerinin İhracatında Başlıca Ülkeler

Tablo 18

İller	Ülkeler
Gaziantep	Irak, Suudi Arabistan, Suriye, Libya, ABD, Almanya, İtalya, İngiltere, Rusya, Belçika
Adıyaman	Almanya, Irak, Libya, İtalya, Togo, Mısır, Kazakistan, Kamerun, İran, İsveç
Kilis	Irak, Suriye, Romanya, Rusya, İtalya, Almanya, Cezayir, Hollanda, Fransa, Gürcistan

Kaynak: TÜİK, Mayıs 2013

TRC1 Bölgesi İllerinin İthalatında Başlıca Ülkeler

Tablo 19

İller	Ülkeler
Gaziantep	Suudi Arabistan, Rusya Federasyonu, Almanya, Çin, Ukrayna, ABD, Belçika, Hindistan, İran, Bangladeş
Adıyaman	ABD, Çin, Hindistan, Almanya, Tacikistan, Rusya Federasyonu, Avusturya, İtalya, İngiltere, Brezilya
Kilis	Irak, Çin, ABD, Arjantin, Mısır, Endonezya, Vietnam, BAE, Suriye, Küba

Kaynak: TÜİK, 2013

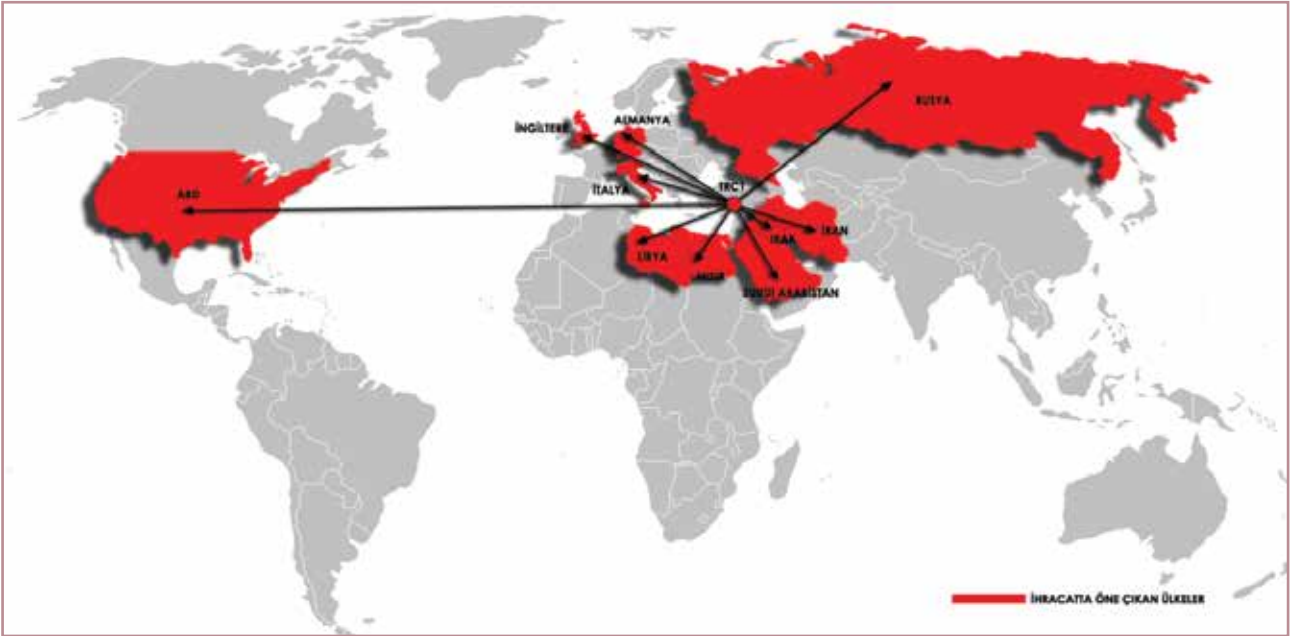

Bölgede en fazla ithal edilen kalem plastik, kimya, tekstil sektörleri başta olmak üzere birçok sektöre girdi teşkil eden “plastikler ve mamulleri” olmuştur. Bölgenin en çok ithal ettiği ikinci kalem olan “kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler; bunların aksam ve parçaları” toplam ithalattan %15 pay almakta ve onlarca sektörde üretim yapan bölge sanayinin makine konusunda dışa bağımlı olduğunu ve teknolojik altyapısının yetersiz kaldığını göstermektedir (Şekil 21).

Bölgede ithalat yapılan ülkelere bakıldığında, Irak, Çin, ABD, Suudi Arabistan, Rusya Federasyonu, Almanya, Ukrayna, Belçika, Hindistan, Tacikistan, Avusturya, İtalya, İngiltere, Brezilya, Arjantin, Mısır, Endonezya, Vietnam, BAE, Suriye ve Küba'nın başlıca ülkeler olduğu görülebilir (Tablo 19 ve Harita 12).

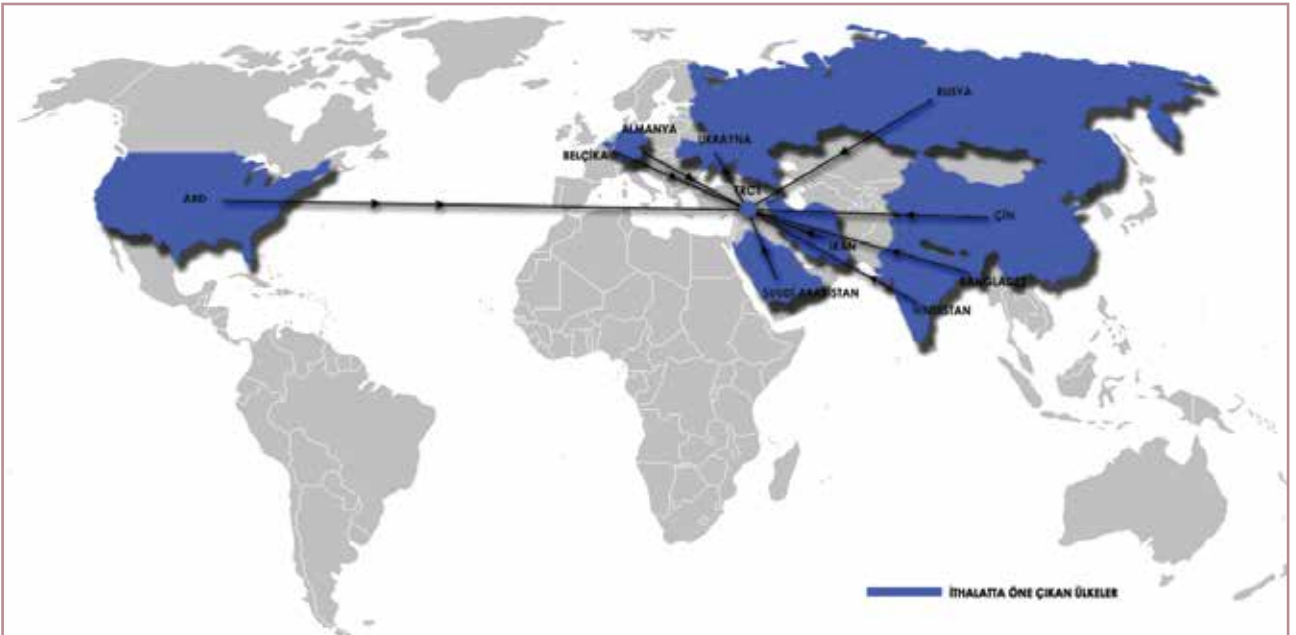
TRC1 Bölgesi İllerinin İhracatında Başlıca Ülkeler

Harita 11

TRC1 Bölgesi İllerinin İthalatında Başlıca Ülkeler

Harita 12

3.3. REKABETÇİLİK VE KÜMELENME

3.3.1. Ar-Ge ve Yenilikçilik

Yenilikçilik, günümüz ekonomilerinin en önemli unsurlarından birisi haline gelmiştir. Özellikle ekonomilerin sürdürülebilirliğinin sağlanması konusunda tartışmasız ilk akla gelen kıstaslardan biri olan yenilikçilik kapasitesi genellikle patent, faydalı model, endüstriyel tasarım başvuru ve tescil sayılarına bakılarak değerlendirilmektedir.

Türkiye'nin önde gelen sanayi şehirlerinden Gaziantep'i kapsayan TRC1 Bölgesi'nde, günümüz şartlarında rekabet edebilirliğin temel şartlarından olan Ar-Ge ve inovasyon altyapısı yeterli düzeyde değildir. Bölge sanayinin sürdürülebilirliğinin sağlanması ve rekabet şartlarının gün geçtikçe ağırlaştığı küresel piyasada yerini sağlamlaştırabilmesi adına üretim ve teknoloji altyapısının güçlendirilmesi ve yenilikçilik potansiyelinin harekete geçirilmesi gerekmektedir.

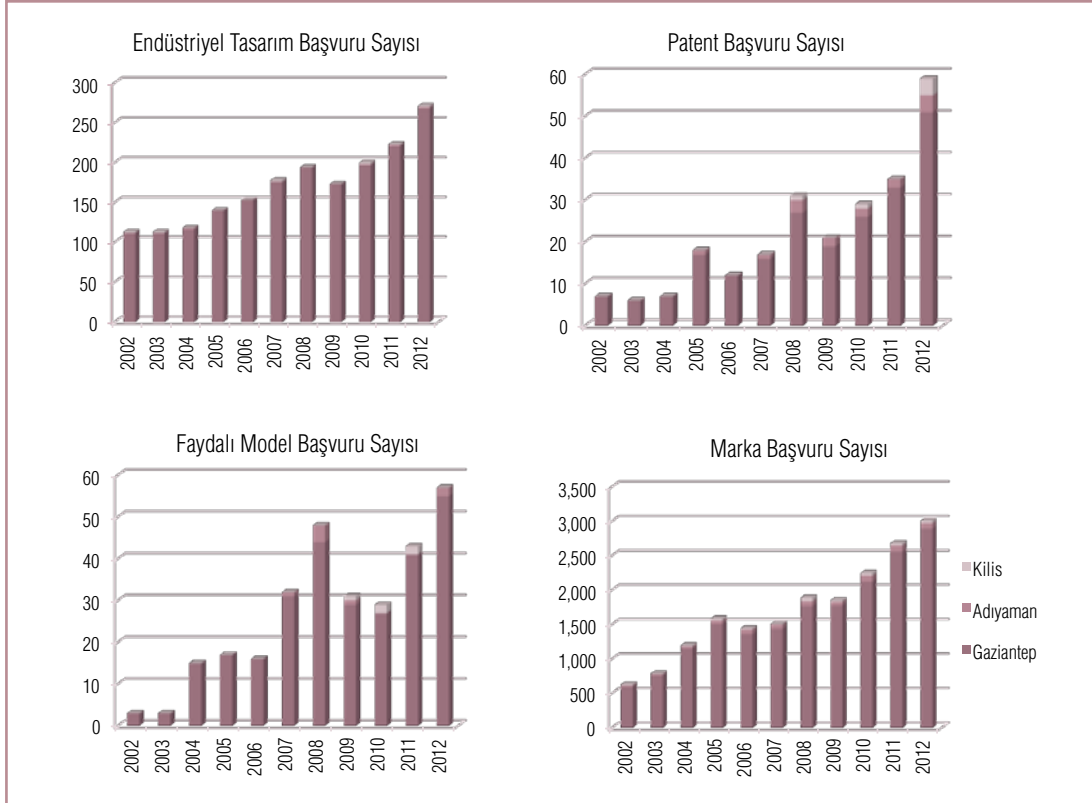
Üretim kapasitesiyle ülke genelinde söz sahibi olan Gaziantep, 2012 yılında gerçekleştirmiş olduğu 5,6 milyar dolar tutarında ihracat ile en çok ihracat gerçekleştiren 6. il konumuna yerleşmiştir. 1.270 ihracatçı firma ile 177 ülkeye ihracat gerçekleştiren Gaziantep sanayi-

nin söz konusu başarısı, ildeki yenilikçilik faaliyetleri ile tam olarak paralellik göstermemektedir. Nitekim Gaziantep 2012 yılında patent başvurusunda bulunan iller arasında 13., faydalı model başvurusunda bulunan iller arasında ise 10. sıradadır. 1995-2014 (Kasım) arasında TÜBİTAK destekleri kapsamında dağıtılan hibe desteklerinin illere göre dağılımı incelendiğinde Gaziantep ülke genelinde dağıtılan toplamdan %0,9 pay alarak ülke sıralamasında 12. sıraya, Adıyaman ise %0,01'lik pay ile 56. sıraya yerleşmiştir.

Adıyaman ve Kilis illerinin sahip olduğu sanayi profili Gaziantep sanayisinin oldukça gerisinde kalsa da söz konusu iller çeşitli sektörlerde gerçekleştirdikleri üretim ile TRC1 Bölgesi'ne ekonomik katkı sağlamaktadır. Adıyaman ve Kilis'in Ar-Ge ve yenilikçilik altyapısı bakımından oldukça geride kaldığı görülmektedir. 2012 yılında her iki il de patent başvurusunda bulunan iller arasında 30. sırada yer almıştır. Faydalı model başvurularına göre iller sıralandığında Adıyaman 34. sırada yer alırken 2012 yılında Kilis ilinden faydalı model başvurusu yapılmadığı görülmektedir.

TRC1 Bölgesi Patent, Faydalı Model, Endüstriyel Tasarım ve Marka Başvuru Sayıları

Şekil 22

Kaynak: www.tpe.gov.tr, Erişim tarihi: Mayıs 2013

3.3.2. Rekabetçilik

Rekabetçilik Analizi'ne göre bölge illerinin belirlenen temel göstergeler ışığında rekabetçilik kapasiteleri belirlenmiştir. Her üç ilin de imalat sürecinde ilişki kurduğu kentler, üretim yapıları, yatırımlar ve ihracat yapıları analiz edilmiştir. Bölge illerinin Rekabetçilik Analizi'nde irdelenen kriterlere göre ülke sıralamalarına bakıldığında Gaziantep'in, Adıyaman ve Kilis'e oranla çok daha iyi bir konumda olduğu söylenebilir. Analiz kapsamında Balassa (1965) tarafından geliştirilen Revealed Comparative Advantage (RCA) değeri hesaplanarak illerin ihracata konu üretimlerinde Türkiye'ye göre rekabetçi sektörleri belirlenmiştir.

Bu bağlamda Gaziantep'in RCA'ya sahip olduğu en önemli sektör "bitkisel ve hayvansal sıvı ve katı yağlar" olarak ortaya çıkmaktadır. "Hazır hayvan yemleri" sektörü ile "tekstil elyafının hazırlanması ve bükülmesi" sektörleri de Gaziantep'in RCA'ya sahip olduğu önemli sektörlerdir.

Adıyaman'ın RCA'ya sahip olduğu en önemli sektör "taş ve mermerin kesilmesi, şekil verilmesi ve bitirilmesi" sektörü olarak ortaya çıkmaktadır. "Çimento, kireç ve alçı" sektörü ile "eczacılığa ilişkin ilaçlar" sektörü Adıyaman'ın RCA'ya sahip olduğu diğer önemli sektörlerdir.

Kilis'in RCA'ya sahip olduğu en önemli sektör mobilya sektörü olarak ortaya çıkmaktadır. "Mücevherat, bijuteri eşyaları ve ilgili ürünler" ile "çimento, kireç ve alçı" sektörleri Kilis'in RCA'ya sahip olduğu diğer önemli sektörlerdir.

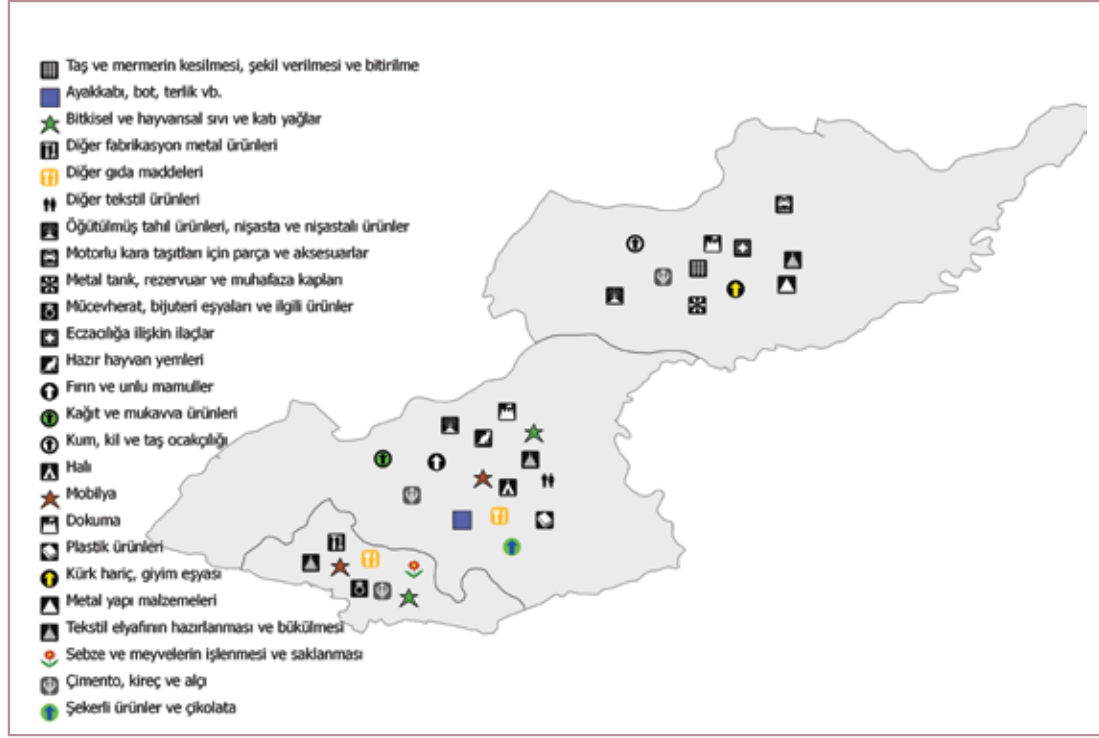
Bölge illerinin Rekabetçilik Analizi'nde irdelenen kriterlere göre Gaziantep "Yabancı Sermayeli İhracata Dönük Üretim" ve "İhracata Dönük Üretim Yapan Yabancı Sermayeli Firma Sayısı" başlıkları dışındaki diğer tüm göstergelerde ilk 10'da yer alırken Adıyaman ve Kilis ise genellikle son sıralarda bulunmaktadır.

Güçlü ekonomisiyle bölgede ön plana çıkan Gaziantep, sanayi ürünleri üretiminde %2,6'lık üretim payı ile Türkiye'de 7. sırada bulunmaktadır. 1990-2011 yılları arası Teşvik Belgesi Düzenlenen İmalat Sanayi Yatırımları verilerine göre, Gaziantep imalat yatırımlarında %3,9 ile ülke genelinde 6. sırada bulunmaktadır.

Gaziantep, 769 firma ile yatırım yapan firma sayısında Türkiye'de 9. sırada yer almaktadır. Gaziantep'in ekonomik gelişimine katkıda bulunan firmalar incelendiğinde sermaye kaynağı bakımından Gaziantep'te yerli sermayeli üretimin ağır bastığı görülmektedir.

- "Üretim" büyüklüğüne göre 81 il arasında Gaziantep 7., Adıyaman 47., Kilis 69. sıradadır.
- "Yatırım" büyüklüğüne göre 81 il arasında Gaziantep 6., Adıyaman 34., Kilis 75. sıradadır.
- "İhracata Dönük Üretim" büyüklüğüne göre 81 il arasında Gaziantep 9., Adıyaman 56., Kilis 66. sıradadır.
- "Yabancı Sermayeli İhracata Dönük Üretim" büyüklüğüne göre 81 il arasında Gaziantep 28., Adıyaman 47., Kilis 55. sıradadır.
- "Üretimde Kullanılan İthal Ara Malı" büyüklüğüne göre 81 il arasında Gaziantep 9., Adıyaman 39., Kilis 70. sıradadır.
- "Üretici Firma Sayısı"na göre 81 il arasında Gaziantep 8., Adıyaman 49., Kilis 68. sıradadır.
- "Yatırımcı Firma Sayısı"na göre 81 il arasında Gaziantep 9., Adıyaman 54., Kilis 73. sıradadır.
- "İhracata Dönük Üretim Yapan Firma Sayısı"na göre 81 il arasında Gaziantep 7., Adıyaman 54., Kilis 66. sıradadır.
- "İhracata Dönük Üretim Yapan Yabancı Sermayeli Firma Sayısı"na göre 81 il arasında Gaziantep 14., Adıyaman 56., Kilis 52. sıradadır.

Değişim Payı Analizi, bölgelerdeki sanayilerin rekabet gücünü ölçmek ve bölgelerin mevcut durumdaki sanayi kompozisyonunun ve sektörlerinin ne durumda olduğunu belirlemek amacıyla kullanılmaktadır. Tablo 20'de yer alan TRC1 Bölgesi'nde Değişim Payı Analizi sonucunda bölge merkez ili Gaziantep'in etkisiyle tekstil ürünleri imalatı sektörünün ön plana çıkarak bölge için rekabetçi sektörlerden biri olduğu görülmektedir. Ayrıca tekstil sektörünün TRC1 Bölgesi'nde önemli sayıda ek istihdam sağladığı dikkati çekmektedir.

Stratejik ve anahtar sektörlerin belirlenmesinde bir değişken olarak Yoğunlaşma Katsayısı (Location Quotients) Analizi kullanılmaktadır. Yoğunlaşma Katsayısı (LQ) genelde bir sektörün belli bir bölgedeki yığılmasını ulusal referansla ölçmek için kullanılmaktadır. Bir sektörün yoğunlaşma katsayısının 1'den büyük çıkması, sektörde yığılma olduğu ve buna bağlı olarak bölgenin, bu sektörde yerelde tüketilenden daha fazla ürettiği ve bölge dışına ürettiği mal ve hizmetleri ihraç ettiği anlamına gelmektedir. Fakat bölgede yoğunlaşma katsayısı 1'den büyük çıkan her sektör, rekabetçi veya büyüyen sektörler içinde her zaman yer almamaktadır. Bu, sektörün çok verimli olmayıp üretim için ulusal ortalamadan üstünde bir işgücüne ihtiyacı bulunduğu anlamına da gelebilmektedir. Bu nedenle yoğunlaşma katsayısı yanında işgücü başına katma değer, Değişim Payı Yaklaşımı (Shift-Share Analysis), işgücündeki değişim gibi analizler ve göstergeler bölgenin ekonomisindeki büyümeyi ve rekabetçiliği açıklama konusunda yardımcı olmaktadır.

TRC1 Bölgesi Yoğunlaşma Katsayısı (LQ) analizine göre çalışanların

yoğunlaştığı alanların ham petrol ve doğal gaz çıkarımı (7,61), tekstil ürünlerinin imalatı (5,79), deri ile ilgili ürünlerin imalatı (3,14), kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı (2,19) ve binalar ile ilgili hizmetler ve çevre düzenlemesi faaliyetleri (1,80) olduğu görülmektedir. Firmaların yoğunlaştığı alanlar ise deri ile ilgili ürünlerin imalatı (3,16), ham petrol ve doğal gaz çıkarımı (2,93), tekstil ürünlerinin imalatı (2,74), gıda ürünlerinin imalatı (2,39) ve metal cevherleri madenciliği (2,35) olarak sıralanmaktadır (Tablo 21).

Bölgedeki sanayi işletmeleri arasında en fazla bulunan ve en fazla katma değer sağlayan sektörler tekstil ve gıda sektörleridir. Gaziantep, TRC1 Bölge illeri arasında sanayi sektöründe en gelişmiş il konumunda bulunmaktadır. Gaziantep sanayisinde firma yoğunlaşması "tekstil ürünleri- giyim eşyası imalatı", "gıda ürünleri", "içecek imalatı", "plastik- kauçuk imalatı" ve "makine-teçhizat madeni eşya imalatı" sektörlerinde gerçekleşmektedir. Adıyaman ili sahip olduğu petrol ve yer altı kaynakları ile bölgenin önde gelen illerinden biridir. Kilis ili ise tekstil, gıda ve kimyasal sektörlerinde kendisini göstermektedir.

TRC1 Bölgesi Değişim Payı Analizi Özet Tablosu

Tablo 20

ULUSAL BÜYÜME BİLEŞENİ			
Pozitif İstihdam		Negatif İstihdam	
Tekstil ürünlerinin imalatı	24.243	İdare merkezi faaliyetleri; idari danışmanlık faaliyetleri	-9.354
Binalar ile ilgili hizmetler ve çevre düzenlemesi faaliyetleri	19.306	Veterinerlik hizmetleri	-5.862
Eğitim	17.763	Kumar ve müşterek bahis faaliyetleri	-5.021
Kara taşımacılığı ve boru hattı taşımacılığı	11.289	Diğer hizmet faaliyetleri	-4.585
Yiyecek ve içecek hizmeti faaliyetleri	9.420	Kiralama ve leasing faaliyetleri	-3.436
SANAYİ KARIŞIM BİLEŞENİ			
Pozitif İstihdam		Negatif İstihdam	
Eğitim	16.927	İdare merkezi faaliyetleri; idari danışmanlık faaliyetleri	-8.351
İnsan sağlığı hizmetleri	7.512	Bina inşaatı	-6.730
Özel inşaat faaliyetleri	4.002	Veterinerlik hizmetleri	-5.921
Yiyecek ve içecek hizmeti faaliyetleri	3.993	Kumar ve müşterek bahis faaliyetleri	-5.602
Büro yönetimi, büro destek ve iş destek faaliyetleri	3.704	Diğer hizmet faaliyetleri	-4.519
REKABETÇİLİK BİLEŞENİ			
Pozitif İstihdam		Negatif İstihdam	
Tekstil ürünlerinin imalatı	24.932	İnsan sağlığı hizmetleri	-1.199
Binalar ile ilgili hizmetler ve çevre düzenlemesi faaliyetleri	17.902	Madencilik destekleyici hizmet faaliyetleri	-1.008
Bina inşaatı	11.749	İdare merkezi faaliyetleri; idari danışmanlık faaliyetleri	-1.004
Kara taşımacılığı ve boru hattı taşımacılığı	8.123	Özel inşaat faaliyetleri	-577
Perakende ticaret (Motorlu kara taşıtları ve motosikletler hariç)	7.788	Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	-501

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK), 2012

TRC1 Bölgesi Yoğunlaşma Katsayısı (LQ) Analizi Özet Tablosu

Tablo 21

TRC1	Çalışan LQ $\geq$ 1	LQ	Firma LQ $\geq$ 1	LQ
	Ham petrol ve doğal gaz çıkarımı	7,61	Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	3,16
Tekstil ürünlerinin imalatı	5,79	Ham petrol ve doğal gaz çıkarımı	2,93	
Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	3,14	Tekstil ürünlerinin imalatı	2,74	
Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	2,19	Gıda ürünlerinin imalatı	2,39	
Binalar ile ilgili hizmetler ve çevre düzenlemesi faaliyetleri	1,80	Metal cevherleri madencilik	2,35	
Kâğıt ve kâğıt ürünlerinin imalatı	1,78	Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	2,27	

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK), 2012

Ajansın Doğrudan Faaliyet Desteği kapsamında Ekonomi Bakanlığı tarafından “2023 Türkiye Üretim Liginde Şehirler: Gaziantep Örnek Çalışması” yapılmıştır. Söz konusu analizin ilk bölümünde ülke genelindeki 5.800 yeni yatırımın tamamlanıp faaliyete geçmesi ile birlikte ülke imalatının ilerleyen yıllarda coğrafi ve sektörel olarak ne yönde ilerleyeceği ortaya konmaktadır. İkinci bölümünde yatırım teşvik sistemi kapsamında hâlihazırda devam eden ya da teşvik belgesine bağlanmış ve başlanması beklenen 3.560 “genişleme yatırımının” tamamlanıp faaliyete geçmesi ile birlikte ülke imalatının ne yönde ilerleyeceği belirlenmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümünde ise yatırım teşvik sistemi kapsamında hâlihazırda devam eden ya da teşvik belgesine bağlanmış yaklaşık 1.000 firmanın modernizasyon yatırımları incelenmiştir.

Yapılan analizler değerlendirildiğinde, hâlihazırda imalat sanayi üretiminden aldığı %2,6’lık pay ile ülkenin en büyük 7. imalat şehri olan Gaziantep’in, 2023 yılı itibarıyla üretim pozisyonunu ortaya koyan 3 analizde de 7. sırada olduğu görülmektedir. Bu durum Gaziantep’in mevcut üretim potansiyelini koruyacağını, 2023 yılı itibarıyla üretim liginde mevcut konumunu devam ettireceğini açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Analizde ele alınan 3 göstergede de Gaziantep’in mevcut %2,6’lık imalat payından daha yüksek bir pay alacak olması, Ga-

ziantep’in üretim ligindeki 7.’liğini, Türkiye genelinde üretim payını ve üretim kabiliyetini artırarak devam ettireceğini ortaya koymaktadır.

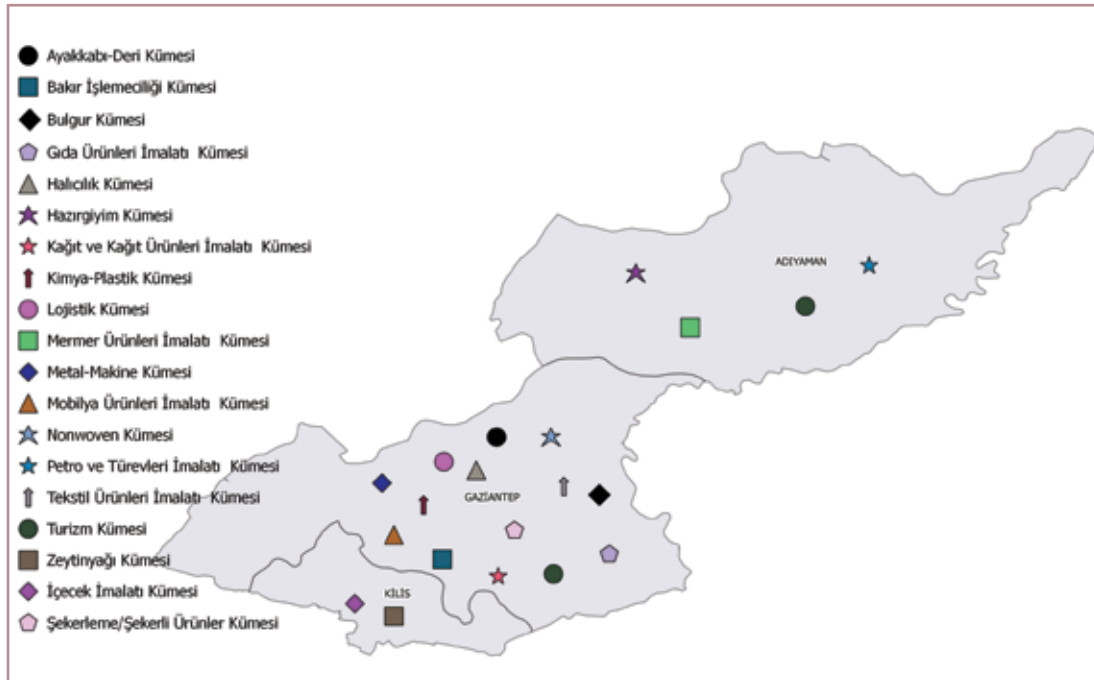
Ek olarak Gaziantep yatırımcılar tarafından her üç yatırım türü açısından da cazip bulunmaktadır. Çalışmada 2023 yılı itibarıyla Gaziantep’in mevcut üretim deseninin ne yönde gelişeceği de analiz edilmiştir. Buna göre;

- İlerleyen dönemde kimya sektörü Gaziantep’te gelişme yolundaki en önemli sektörlerden biri olacaktır.
- Plastik ve kauçuk ürünleri sektörü Gaziantep’teki görece konumunu devam ettirecektir.
- Gaziantep’in Türkiye genelinde tekstil sektörü üzerindeki ağırlığı önümüzdeki dönemde artarak devam edecektir.

Çalışmada son olarak iller bazında yukarıda ortaya konan ilave üretim ya da genişlemeye dayalı üretimden Gaziantep’in karayolu taşımacılığı sektörünün ne derece etkileneceği, ildeki trafik yoğunluğunun ne derece artış göstereceği analiz edilmiştir. Çevre iller ile kıyaslandığında taşımacılık maliyeti, Kahramanmaraş hariç diğerlerinin altında olan Gaziantep’in önümüzdeki 2023 yılında kamyon trafiğinin bugüne kıyasla 2 katına yakın artacağı hesaplanmıştır.

TRC1 Bölgesi Rekabetçi Sektörler

Harita 14

3.3.3. Kümelenme

Kümelenme, birbiriyle ilişkili işletmelerin ve kurumların belirli bir coğrafi alanda (yörede) yoğunlaşması ile oluşan ve yarattıkları iktisadi değerlerin oluşumuna katkıda bulunan sektör, kurum ve kuruluşların tamamını kapsayan bir kavramdır. Bir kümenin tanımlanabilmesi için üç temel özellik ön plana çıkmaktadır. Bunlar “coğrafi yoğunlaşma (konsantrasyon)”, “birbirleriyle ilişkili konularda faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlar” ve “kümenin oluşturduğu iktisadi değer” olarak sıralanabilir.

TRC1 Bölgesi’ni de kapsayan GAP Bölgesi kümelenme çalışmaları 2000’lerden beri devam etmektedir. Söz konusu çalışmalar, AB-GAP Bölgesel Kalkınma Programı, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (BMKP) ve GAP İdaresi işbirliği ile yürütülmektedir. Bu program altında geliştirilen GAP-GİDEM projesi kapsamında “yerel ekonomik kalkınmaya” dönük olarak bir dizi kümelenme çalışmaları yapılmıştır. Bu bağlamda Şanlıurfa organik tarım, Diyarbakır mermercilik ve Adıyaman hazır giyim sektörlerinin kümelenme analizleri yapılmıştır. Adıyaman hazır giyim sektörünün kümelenme analizlerinden sonra küme geliştirme çalışmalarına da başlanmıştır. Halen bu çalışmalar yerel paydaşlar ve firmalar tarafından devam ettirilmektedir. Adıyaman hazır giyim sektörünün gelişmesinde, hazır giyim sektörü kümelenme geliştirme çalışmalarının payı büyüktür. Bu çalışmalar ile mevcut konfeksiyon sektörünün güçlenmesi ve yerel ekonomiye katkı sağlanması amaçlanmıştır. Çalışmalar, Adıyaman Tekstil Hazır Giyim Kümelenme Derneği (ATEKS)’nin kurulmasıyla kurumsallaştırılarak tek çatı altında toplanmıştır. Tüm bu gelişmeler ilin ekonomik durumuna olumlu yansımış, projenin başlamasını takiben birkaç yıl içerisinde ilin ekonomik kaderini değiştirmiş ve uygulanan küme-

lenme çalışması ulusal çapta başarı örneği teşkil edecek noktaya ulaşmıştır. Adıyaman konfeksiyon sektörünün bu başarısı ilin ihracat ve istihdam rakamlarına da yansımıştır. Nitekim 2008 yılında Adıyaman’ın “örme giyim eşyası ve aksesuarı” faslından yaptığı ihracat 34,4 milyon dolar ile tüm yılların en yüksek noktasına ulaşmıştır. GAP bölgesinde yürütülen bu çalışmalara ek olarak T.C. Ekonomi Bakanlığı’nun “KOBİ İşbirliği ve Kümelenme Projesi” kapsamındaki “Kümelerin Ortak Rekabet Alanları Stratejisi”nin oluşturulması bileşeninde, ülkedeki kümeler/kümelenme girişimlerine ait veriler tespit edilmiştir. Elde edilen verilerle oluşturulan Türkiye Küme Haritası kümelenme ve ilgili konulardaki politika geliştirme çalışmaları ve bölgede tasarlanacak destek programları için önemlidir. Türkiye’nin Küme Haritasının oluşturulması için ihtiyaç duyulan bilgiler Ekonomi Bakanlığı ve Kalkınma Bakanlığı’nun işbirliğinde kalkınma ajansları desteği ile elde edilmiştir. Bu çalışma kümelenme potansiyeli olan yoğunlaşmaları tespit amacıyla yürütülmüştür.

Kümelenme potansiyeli olan mevcut yoğunlaşmaların ve kümelenme potansiyeli teşkil eden sektörlerin tespit edilmesi amacıyla yürütülen kümelenme analizi çalışmaları doğrultusunda ajansın bölgedeki izlenim ve tecrübelerine de dayanarak TRC1 Bölgesi’nde toplam 23 adet potansiyel küme tespit edilmiştir (Tablo 22). Türkiye’nin Küme Haritasının oluşturulması amacıyla yapılan çalışmaların ilk aşamasını oluşturan “tespit” çalışmalarının ardından, “tanılama” çalışmalarının belirli bir yöntem üzerinden yürütülmesi amacıyla “Küme Tanılama Rehberi” ışığında, tespit etmiş olduğu potansiyel kümelerin tanılama analizi çalışması tamamlanmıştır.

TRC1 Bölgesi Potansiyel Kümelerin İllere Göre Dağılımı

Tablo 22

Gaziantep	Adıyaman	Kilis
Tekstil Ürünleri İmalatı Kümesi	Hazır giyim Kümesi	Zeytinyağı Kümesi
Nonwoven Kümesi	Petrol ve Türevleri İmalatı Kümesi	İçecek İmalatı Kümesi
Ayakkabı-Deri Kümesi	Mermer Ürünleri İmalatı Kümesi	Organik Tarım Kümesi
Halıcılık Kümesi	Turizm Kümesi	
Bulgur Kümesi	Organik Tarım Kümesi	
Gıda Ürünleri İmalatı Kümesi		
Şekerleme/Şekerli Ürünler Kümesi		
Turizm Kümesi		
Bakır İşlemciliği Kümesi		
Lojistik Kümesi		
Kimya-Plastik Kümesi		
Metal-Makine Kümesi		
Mobilya Ürünleri İmalatı Kümesi		
Kâğıt ve Kâğıt Ürünleri İmalatı Kümesi		
Organik Tarım Kümesi		

3.3.4. Yatırım Ortamı

TRC1 Bölgesi hem yatırım açısından sahip olduğu potansiyel ile hem de devlet yardımları ve teşvikler ile yatırımcıyı cezbeden bir merkez haline gelmiştir. Bölge Orta Doğu'ya açılan kapı olarak önemli bir konuma sahip olmakla beraber güçlü sanayi yapısı, zengin maden ve petrol yatakları, spesifik tarım ürünleri, uzun güneşlenme süresi ile yenilenebilir enerji ve tarihi yapısı ile turizm alanında önemli yatırım alanlarına sahiptir.

Tekstil, gıda, içecek ve maden alanlarında hem hammaddeye hem de pazara yakın bir konumda olan bölge, sahip olduğu OSB ve KSS sayıları ile de önemli bir üretim merkezi olduğunu ispatlar niteliktedir. Bölgede sağlanan altyapı hizmetleri, genel itibarıyla TRC Bölgesi illeri ortalamasının üzerindedir. Ayrıca bölge, genç nüfusu ve sahip olduğu üniversite sayısı ile önemli bir işgücü potansiyeline sahiptir. Teşvik sistemi kapsamında Gaziantep 3., Adıyaman ve Kilis ise 5. bölge olarak belirlenmiştir. Bu sebeple bölgeye yapılacak yatırımlarda teşvik, hibe ve destekler devlet tarafından sağlanmakta ve yatırımlar desteklenmektedir.

Bölge illerinden Gaziantep sahip olduğu üretim ve ihracat potansiyeli ile diğer illere göre ön plana çıkmaktadır. Fakat bir bölgeye yatırım yapılırken sadece nesnel verilere dayanılarak yatırım kararlarının verilmesi her zaman güvenli sonuçlar vermeyebilir. Bu sebeple MasterCard ve Boğaziçi Üniversitesi işbirliği ile gerçekleştirilen Türki-

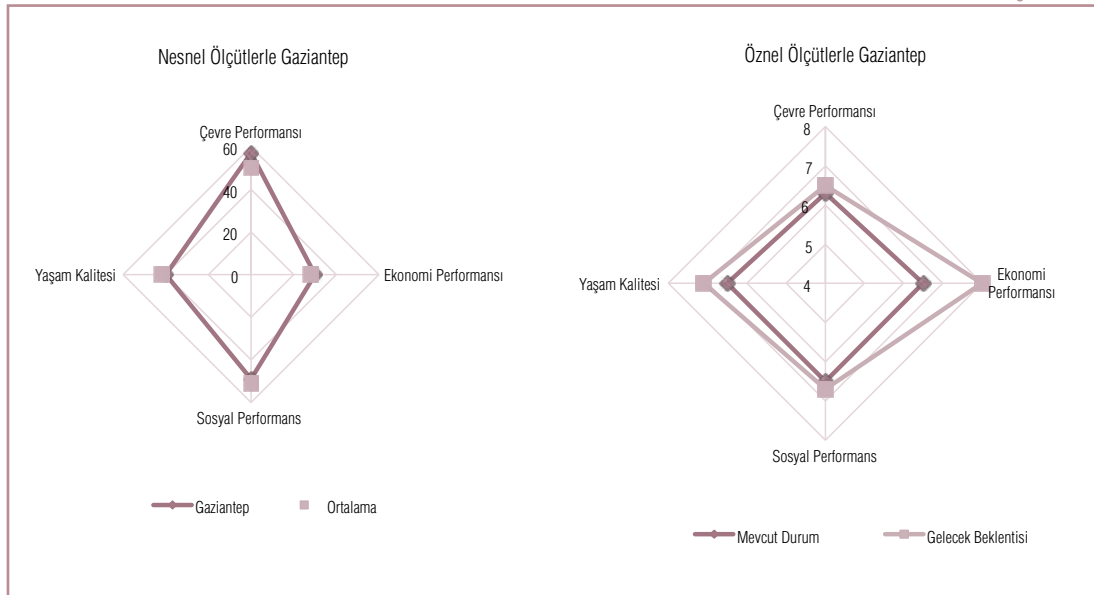
ye'nin Şehirleri Sürdürülebilirlik Araştırması'nda, aralarında Gaziantep ilinin de bulunduğu Türkiye'deki 29 ilde firmalara yapılan anket çalışması ile öznel ve nesnel verilerle illerin kıyaslaması yapılmıştır.

Yapılan çalışma sonucunda nesnel ölçütlere göre ortalama bir performans gösteren Gaziantep, ildeki yatırımcılara uygulanan anketler sonucunda özellikle ekonomi performansı çok yüksek bir il olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca Gaziantep, yatırımcılara yönlendirilen 'bu ilde iş yapmaktan ne derece memnunsunuz?' sorusuna 10 üzerinden 8 puan alarak yatırımcı gözüyle memnuniyeti en yüksek ikinci olmuştur. Gaziantep, yatırımcıların değerlendirmesi sonucu sanayi potansiyeli, girişimcilik ruhu, firmaların rekabet gücü ve şehrin planlı gelişimi açısından diğer illere göre ön plana çıkmıştır (Şekil 23).

Bununla birlikte, bölgenin teşvik ve desteklerden yararlanma durumu incelenmiş, bu kapsamda Türkiye'de 2013 yılında 52,9 milyar TL kamu yatırımı tahsis edilirken bu miktarın %1,5'i olan 774.,9 milyon TL'nin TRC1 Bölgesi'ne tahsis edildiği belirlenmiştir. Bölgeye tahsis edilen kamu yatırımlarından ise en fazla payı %54,3 ile Gaziantep alırken Adıyaman %37,9, Kilis ise %7,8 oranında pay almıştır. Önceden de ifade edildiği üzere, Yeni Teşvik Sistemi kapsamında Gaziantep 3. bölgede, Adıyaman ve Kilis ise 5. bölgede yer almaktadır. Gaziantep, 2001-2013 yılları arasında bölgede alınan teşvik belgesi toplamının yaklaşık %90'ına sahiptir.

Nesnel ve Öznel Ölçütlerle Gaziantep

Şekil 23

KOSGEB Destek Yönetmeliği kapsamında gerçekleşen desteklere bakıldığında 2003-2012 yılları arasında bölgede toplam 2.843 adet ve yaklaşık 20 milyon TL tutarında destek verildiği görülmektedir. Avrupa Birliği tarafından ülkemize sağlanan Katılım Öncesi Mali Yardım kapsamında yürütülen hibe programları aracılığı ile Gaziantep'te 25, Adıyaman'da 19 ve Kilis'te 1 projeye hibe desteği sağlanmıştır.

Bölgede, Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programı (BROP) kapsamında 7 adet proje yürütülmekte olup tahmini bütçe toplamı 77,5 milyon avrodur. TRC1 Bölgesi'nde İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi (İKG) Operasyonel Programı altında desteklenen 5 temel hibe programından biri olan Hayat Boyu Öğrenmenin Desteklenmesi kapsamında 3, Yenilikçi Yöntemlerle Kayıtlı İstihdamın Desteklenmesi kapsamında 1, Kadın İstihdamının Desteklenmesi kapsamında 2, Genç İstihdamının Desteklenmesi kapsamında 4, Kız Çocuklarının Okullaşma Oranının Artırılması Programı kapsamında ise 4 proje kabul edilmiştir.

3.4. TARIM VE KIRSAL KALKINMA

Tarım sektörü geçmiş yıllar kadar olmasa da dış ticarete önemli bir yer tutmaktadır. Bölgede tarım ürünleri ihracatının %97,8'i Gaziantep

tarafından yapılmaktadır. Adıyaman'da üretilen ürünler daha çok yurt içi pazarına yönlendirilmektedir. Kilis'te fıstık, üzüm ve zeytin üretim miktarı yüksek olmasına rağmen, ihracatının yeterince yapılmamasının nedeni, bu ürünlerin işlenmiş gıda üretiminde kullanılmasıdır. Bu ürünler özellikle zeytinyağı ve pekmez gibi gıdaların üretimine ham madde olarak kullanılmaktadır (Tablo 23).

3.4.1. Genel Arazi Dağılımı ve Sulama

Bölge toplam tarım alanı bakımından ülke genelinde %3'lük bir paya sahip olup TRC1 Bölgesi toplam tarım alanlarının %51,2'si Gaziantep'te, %34'ü Adıyaman'da, %14,8'i ise Kilis'te bulunmaktadır (Tablo 24). 2010 yılı temel alındığında ülke genelindeki toplam tarım alanlarında %2,4 azalış yaşanmasına rağmen bölgedeki toplam tarım alanlarında %8,3 oranında artış yaşanmıştır. Bu artışın sebepleri arasında bölgede tarım alanında yapılan teşviklerin artırılması ve tarımsal planlamaların olumlu sonuçlar vermesi gösterilebilir.

TRC1 Bölgesi'nin de içinde bulunduğu Fırat ve Dicle havzaları toplam ülke potansiyelinin yaklaşık %28,4'üne sahiptir. Bölge, Fırat ve Dicle havzaları içerisinde yer almasına rağmen arazilerin sulanabilirlik durumu bakımından yeterli zenginliğe sahip olmayan bir konumdadır.

TRC1 Bölgesi Tarımsal İhracat Verileri (\$)

Tablo 23

	Gaziantep	Adıyaman	Kilis	TRC1
Tahıl ve başka yerde sınıflandırılmamış bitkisel ürünler	39.271.394	6.155.410	-	45.426.804
Sebze, bahçe ve kültür bitkileri ürünleri	1.582.669	-	6.076	1.588.745
Meyveler, sert kabuklular, içecek ve baharat bitkileri	69.131.939	89.983	2.757	69.224.679
İşlenmiş sebze ve meyveler	168.154.145	79.493	151.242	168.384.880
Başka yerde sınıflandırılmamış hayvanlar ve hayvansal ürünler	8.270.778	-	-	8.270.778
Toplam	286.410.925	6.324.886	160.075	292.895.886

Kaynak: TÜİK, 2013

TRC1 Bölgesi Tarım Alanlarının Dağılımı (dekar)

Tablo 24

İl Adı	Toplam Alan	Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünlerin		Sebze Bahçeleri Alanı	Meyveler, İçecek ve Baharat Bitkilerinin Alanı	Süs Bitkileri Alanı
		Ekilen Alanı	Nadas Alanı			
Gaziantep	3.630.592	1.501.418	34.499	85.452	2.009.223	0
Adıyaman	2.410.815	1.922.141	12.460	61.327	414.886	1
Kilis	1.053.163	361.648	43.444	60.901	587.170	0
TRC1	7.094.570	3.785.207	90.403	207.680	3.011.279	1
Türkiye	238.106.715	156.180.591	41.475.865	8.084.876	32.320.346	45.037

Kaynak: TÜİK, 2013

	Gaziantep	Adıyaman	Kilis	TRC1	Türkiye	
Tarım Arazisi (ha)	382.077	263.899	105.500	751.476	28.000.000	
Sulanabilir Arazi (ha)	266.414	156.393	72.000	494.807	8.500.000	
Devlet Sulaması (ha)	İl Özel İdaresi	12.143	11.951	470	24.564	1.290.100
	DSİ	7.022	18.085	370	29.947	3.320.000
Halk Sulaması	23.946	41.623	11.160	76.729	1.000.000	
Toplam Sulanan Arazi (ha)	43.111	71.659	12.000	131.240	5.610.100	

Kaynak: TÜİK, 2013

3.4.2. Bitkisel Üretim

2013 yılı verilerine göre TRC1 Bölgesi bitkisel üretim değeri bakımından Düzey 2 bölgeleri arasında 17. sırada yer almaktadır (Tablo 26).

2013 yılı verilerine göre TRC1 Bölgesi, ülke sebze üretiminin %1,83'ünü karşılamaktadır. Bölge, kök-yumru-soğansu sebze-lerde ülke üretiminin %1,94'ünü, meyvesi yenen sebzelerde ise %1,86'sını karşılamaktadır.

Bölgede sebze üretiminin miktarının düşük olmasının nedeni olarak sulama koşullarının diğer bölgelerden daha düşük seviyede olması ve iklimsel koşulların tahıl üretimi için daha elverişli olması olarak gösterilebilir. GAP Sulama Kaynaklarının İyileştirilmesi Programı ve diğer sulama projelerinin tamamlanmasıyla sulamaya bağlı olan sebze üretiminde daha büyük sıçramalar görülmesi beklenmektedir.

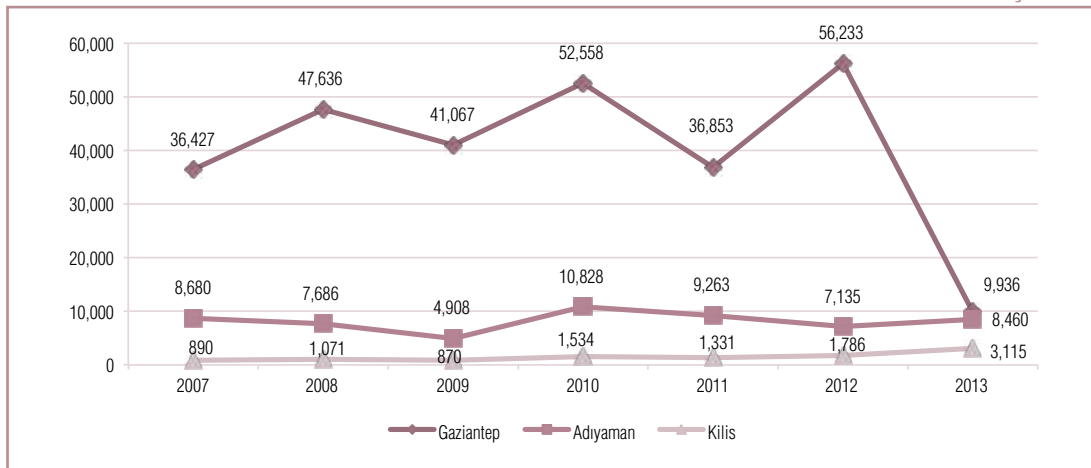
Bölge meyvecilik sektörü ürün gruplarına göre incelendiğinde "üzüm çeşitleri" ile "zeytin ve diğer sert kabuklular" kategorilerinde üretim miktarının diğer meyvecilik faaliyetlerine göre ön planda olduğu görülmektedir. Özellikle Kilis ve Gaziantep'te, bağ ürünleri ve

zeytin üretimi oldukça gelişmiş durumdadır. Ayrıca bölgenin önemli bir diğer ürünü olan Antep fıstığı sadece bölgede değil Türkiye genelinde de üzüm ve zeytin üretimi ile beraber ön plana çıkmaktadır.

TRC1 Bölgesi'nin en önemli tarımsal ihracat ürünü olan Antep fıstığı, bölgenin tüm illerinde üretilmektedir. TÜİK 2012 verilerine göre Türkiye'nin 44 ayrı şehrinde üretimi olan Antep fıstığı için, TRC1 Bölgesi ülke toplam üretiminin %43,5'ini karşılamaktadır. Fakat 2013 yılında olumsuz hava şartlarından dolayı Gaziantep fıstık üretimi büyük bir darbeye uğramıştır. 2013 yılında etkili olan dolu yağışının diğer birçok tarımsal ürünün yanı sıra özellikle Antep fıstığı üretimini oldukça olumsuz etkilediği Şekil 24'te görülmektedir. 2012 yılında 56 bin tonun üzerindeki üretim miktarıyla Türkiye'nin en fazla Antep fıstığı üreten ili olan Gaziantep'te 2013 yılında 9,9 bin ton üretim gerçekleşmiş ve il üretim miktarı açısından 3. sıraya gerilemiştir. Adıyaman'da ise Antep fıstığı üretim miktarı bir önceki yıla göre %18 artarak 2013 yılında 8.460 tona, Kilis'te ise 1.786 tondan 3.115 tona yükselmiştir.

TRC1 Bölgesi Antep Fıstığı Üretim Rakamları

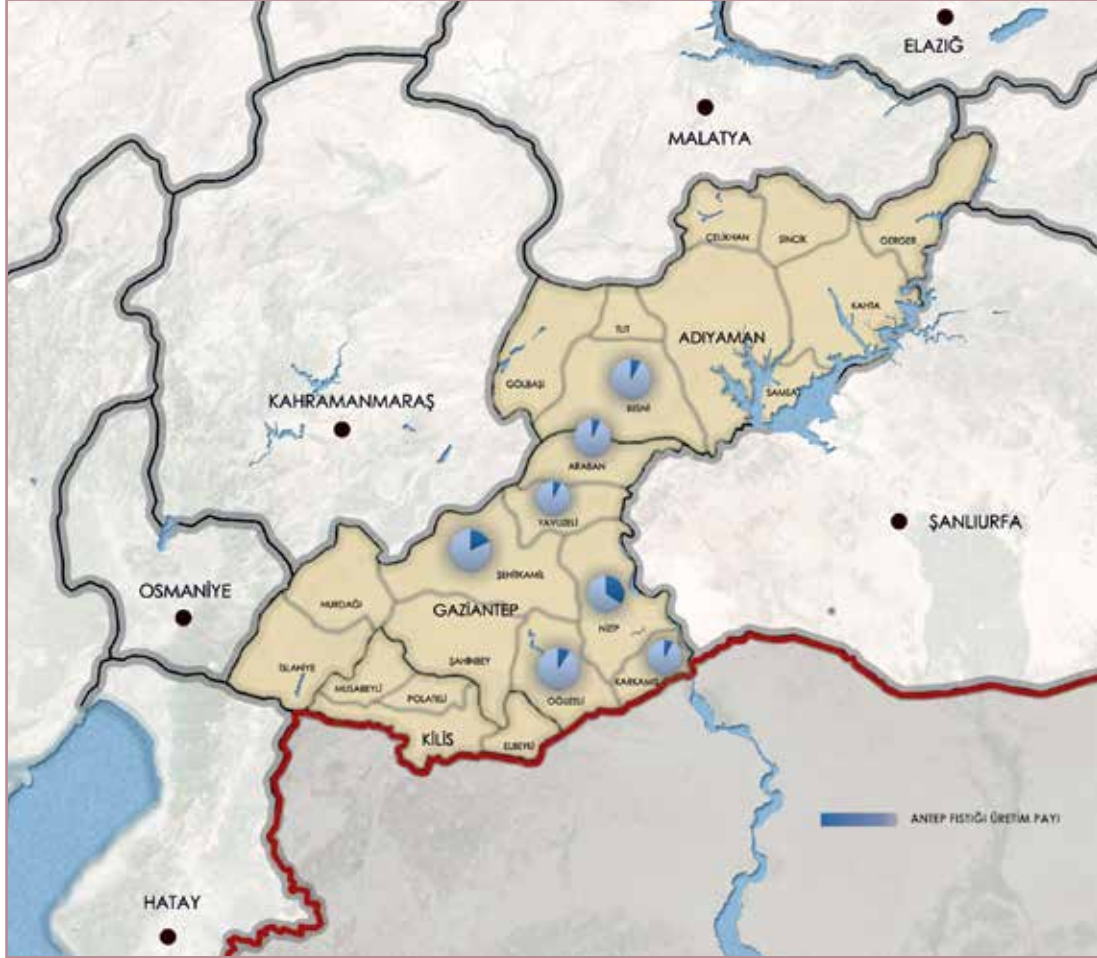
Şekil 24

TRC1 Bölgesi İlçeleri Antep Fıstığı Üretim Payları

Harita 15

Düzyer 2 Bölgelerine Göre Bitkisel Üretim Değeri

Tablo 26

No	Bölge Kodu	Bölge Adı	Bitkisel üretim değeri (Bin TL)
1	TR61	Antalya, Isparta, Burdur	9.372.888
2	TR62	Adana, Mersin	7.653.870
3	TR52	Konya, Karaman	6.949.822
...	...	...	...
16	TR51	Ankara	2.720.318
17	TRC1	Gaziantep, Adiyaman, Kilis	2.350.072
18	TRC3	Mardin, Batman, Şırnak, Siirt	2.327.931
...	...	...	...
24	TRA2	Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan	604.833
25	TR81	Zonguldak, Karabük, Bartın	511.518
26	TR10	İstanbul	326.864

Kaynak: TÜİK, 2013

Bölge üzüm üretimi açısından da önemli bir konumda olup en çok sofralık/kurutmalık çekirdekli üzüm üretilmektedir. Bölge üzüm üretiminde Gaziantep %40, Adıyaman %22, Kilis ise %38'lik bir paya sahiptir. Diğer ürünlere nazaran üzüm, bölge içi üretim coğrafyasında daha dengeli bir üretim profili göstermektedir. Kilis şaraplık üzüm üretimiyle dikkat çekmektedir. Bölgede şaraplık üzüm üretiminin %95'i Kilis'te yapılmaktadır. Adıyaman üzüm yetiştiriciliği için iklim ve toprak yapısı bakımından yüksek potansiyele sahip olsa da Kilis ve Gaziantep'in gerisinde kalmaktadır.

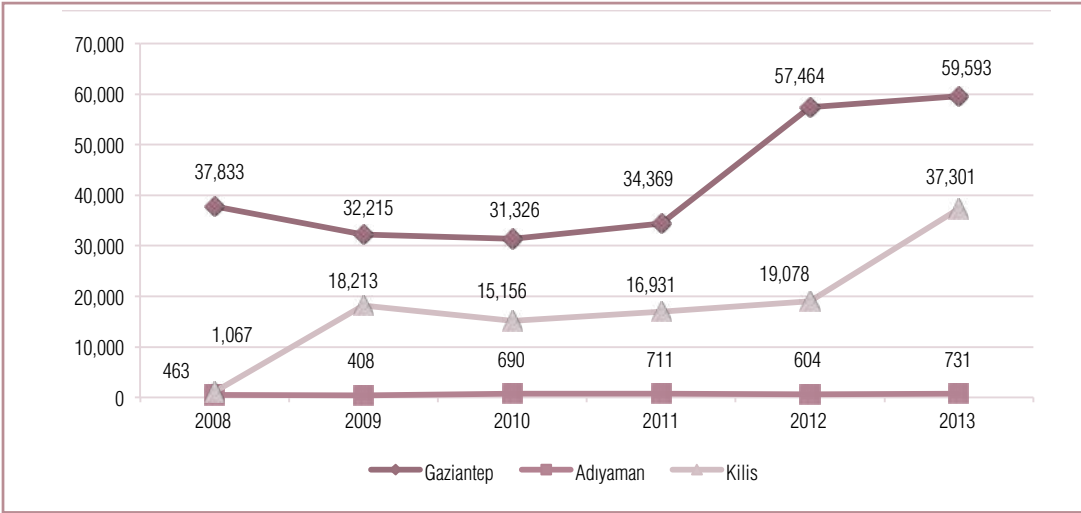
TRC1 Bölgesi zeytin yetiştiriciliği için gerekli olan iklim ve coğrafi koşullara sahiptir. Bölgede yetiştirilen zeytinin %85,7'si yağlık, %14,3'ü ise sofralık zeytindir. Bu bakımdan Gaziantep ve Kilis'te zeytinyağı sanayisi gelişmiştir. Bölgenin 2012 yılı zeytinyağı ihracatı 22,9 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Bölgenin zeytin üretimine

bakılırsa 2008'den 2013'e kadar ciddi bir artış olduğu görülebilir (Şekil 25).

Son yıllarda organik tarımda Türkiye önemli bir ivme kazanmıştır. 2007'de 174.283 ha olan organik tarım alanları 2012 yılında 702.909 ha olmuştur. Tarım alanlarındaki bu yükseliş organik tarım ürünü miktarında da artışa yol açmıştır. 2010 yılında 1.343.737 ton üretim yapılırken 2012 yılında üretim 1.750.127 tona ulaşmıştır (Şekil 26). Yasal altyapısı 2004 yılındaki Organik Tarım Kanunu ile oluşturulmuş olan organik tarım üretiminin hızla artmakta olduğu belirtilmekte olup organik tarım alanlarındaki artışın devam ederek toplam tarım alanlarının %3'üne ulaşacağı öngörülmektedir. Buna göre Türkiye, Avrupa başta olmak üzere tüm dünyada artan tüketim ile genişleyen organik tarım ürünleri pazarında iyi bir yer edinme fırsatı yakalamış olacaktır.

TRC1 Bölgesi İllerinde Zeytin Üretimi (ton)

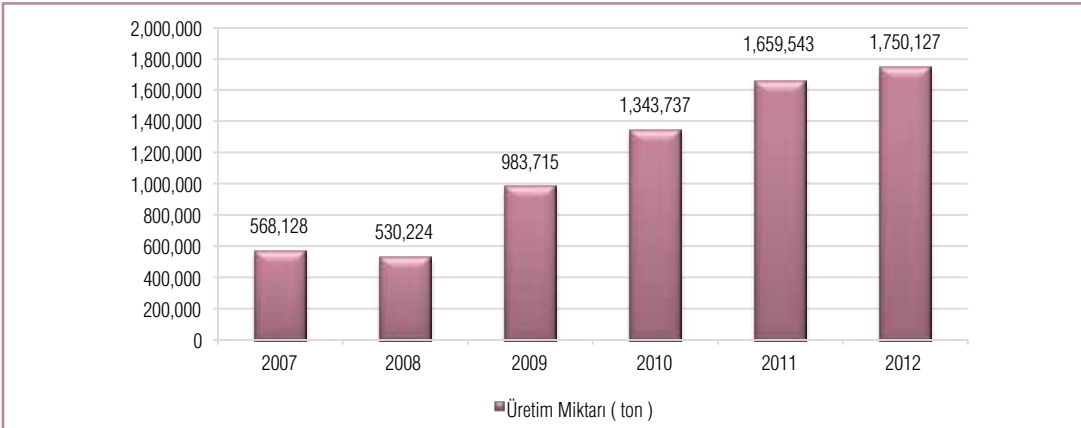
Şekil 25

Kaynak: TÜİK

Türkiye'de Organik Tarımsal Üretim Miktarı

Şekil 26

Kaynak: TÜİK

3.4.3. Hayvansal Üretim

Büyükbaş hayvan yetiştiriciliği bölgenin coğrafi koşullarının bu tür hayvancılığa uygun olmamasından dolayı az miktarda yapılmaktadır. Özellikle meraların bölge ikliminden dolayı gelişememesi, bu durumun sebeplerinden biridir. Bölgede özellikle sığır yetiştiriciliği süt endüstrisine girdi sağlamak amacıyla yapılmaktadır.

TRC1 Bölgesi coğrafi koşullarından dolayı küçükbaş hayvancılığa daha uygun bir yapıdadır. Özellikle kıl keçisi ve yerli koyun yetiştiriciliği ağır basmaktadır. Bölgenin, ülke genelinde yerli koyun yetiştiriciliğinde %2,1, kıl keçisinde ise %4,9'luk bir orana sahip olduğu görülmektedir. Kıl keçisi sayısı, koyun sayısından daha az olmasına rağmen, süt üretiminde kıl keçisinden daha fazla yararlanılmaktadır.

Kümes hayvancılığı diğer hayvancılık kollarında olduğu gibi çok fazla gelişme gösterememiştir. Gıda sanayide gelişme gösteren bölge, söz konusu sektör dâhilinde kümes hayvancılığındaki potansiyeli yeterince değerlendirememektedir.

TRC1 Bölgesi bal üretiminde ülke ortalamasının çok altında kal-

maktadır. Toplam kovan sayısı bakımından ülke genelinde %1,2'lik bir paya sahip olan bölge, bal üretiminde %0,7'lik bir paya sahiptir. Sonuçlardan da anlaşılacağı üzere bal verimi oldukça düşüktür. Türkiye genelinde bal verimi %14,2 iken TRC1 Bölgesi'nde ise bu oran %8,2'dir.

TRC1 Bölgesi baraj gölleri ve tatlı su kaynakları bakımından oldukça zengin bir bölgedir. Özellikle Adıyaman bu açıdan avantajlı bir konumda bulunmakta olup tatlı su balıkçılığı üretiminde ülke genelinde üst sıralarda yer almaktadır. Adıyaman'da bulunan tatlı su balığı üretim tesislerinde genel olarak 11 balık türünün yetiştiriciliği ve üretimi yapılmakta olup 725 tonluk üretimin %53,8'ini sazan türünün üretimi kapsamaktadır. Adıyaman, Türkiye'de sazan üretiminde 3. sırada bulunmaktadır. Bunun yanında, kefal ve yayın balığı Adıyaman'ın Türkiye genelinde söz sahibi olduğu en önemli balık türleri olarak göze çarpmaktadır. Kefal üretiminde Adıyaman Türkiye genelinde %5,8 üretim payı ile 4. sırada bulunurken yayın balığında %4,9'luk üretim payı ile 6. sırada bulunmaktadır.

TRC1 İlleri Hayvan Cinsine Göre Süt Üretimi (ton)

Tablo 27

Bölge	İnek Sütü	Manda Sütü	Koyun Sütü	Keçi Sütü
Gaziantep	169.307	69	10.432	8.892
Adıyaman	95.331	-	5.398	6.574
Kilis	13.442	-	4.302	5.475
TRC1 Bölgesi	278.080	69	20.132	20.941
Türkiye	16.655.009	51.947	1.101.013	415.743

Kaynak: TÜİK, 2013

TRC1 İlleri Hayvan Cinsine Göre Et Üretimi

Tablo 28

İl	Büyükbaş			Küçükbaş		
	Kesilen Hayvan Sayısı	Et (ton)	Deri (Baş)	Kesilen Hayvan Sayısı	Et (ton)	Deri (Baş)
Gaziantep	9.468	2.125,35	10.369,2	300.944	5.842,393	329.670,9
Adıyaman	9.317	2.125,39	10.151,9	28.887	513,842	30.823,5
Kilis	74	17,17	74	10.13	224,53	10.661,9
TRC1	18.859	4.267,9	20.595,1	339.960	6.850,762	371.156,3

Kaynak: TÜİK, 2013

3.5. TURİZM

Turizm sektörü, bölgelerin sahip oldukları turizm potansiyelini etkin bir şekilde kullanarak bölgelerarası gelişmişlik farklılıklarının giderilmesi ve bölgesel kalkınmanın sağlanması konusunda önem arz etmektedir.

Gaziantep ve Kilis illeri sınırdan yapılan girişlerin ağırlıklı olarak karayolu ile yapıldığı ve Kilis ilinin bölgeye giriş yapan yabancı ziyaretçi sayısı bakımından ön plana çıktığı görülmektedir. Gaziantep ve Kilis illerine gelen ziyaretçi sayısında Suriye ön plana çıkmakta ve 2010 yılı sonrasında Suriye’de yaşanan iç savaştan dolayı bu ülkeden turizm amaçlı gelen ziyaretçi sayısında önemli bir düşüş gözlemlenmektedir.

Türkiye, TRC1 Bölgesi ve bölge illerindeki turizm yatırımı, turizm işletmesi ve belediye belgeli tesislerin sayısı ve bu tesislerdeki oda ve yatak sayıları Tablo 29’da gösterilmektedir. 2012 yılında bölgenin merkez ili Gaziantep’te toplam yatak sayısı 10.445 olup bölge genelindeki 127 tesisin 98’i burada yer almaktadır. Adıyaman iline bakıldığında ilde toplam 23 adet tesis bulunmakta ve bu tesislerde toplam 2.504 yatak ve 1.226 oda mevcuttur. İlin turizm potansiyeli göz önüne alındığında bu sayının yetersiz olduğu görülmektedir. Öte yandan Kilis ilinde toplam 6 turizm işletme belgeli tesis bulunmaktadır. Tesis sayısının azlığı Kilis’in konaklamadan ziyade geçiş yapılan bir il olduğunu ortaya koymaktadır.

Bölgede toplam 127 turizm tesisi ve bu tesislerde toplam 7.242 oda ve 14.541 yatak bulunmaktadır. Bölgenin sahip olduğu turizm değerleri düşünüldüğünde turizm tesisi sayısının yetersiz ve kaliteli konaklama tesisi sayısının düşük olduğu görülmektedir.

Bölgenin turizm tesislerine geliş sayısı, geceleme sayısı, ortalama kalış süresi ve tesislerin doluluk oranları Tablo 30 ve Tablo 31’de gösterilmektedir. TRC1 Bölgesi’nde turizm tesislerine toplam geliş sayısı artış göstererek 2010 yılında 457.269 iken 2011 yılında

529.032 ve 2012 yılında ise 651.427 olmuştur. 2010-2012 yıllarında artış gösteren tesise geliş sayılarıyla birlikte bölgedeki geceleme sayısı da artış göstermiş olup 2010 yılında 652.068, 2011 yılında 788.155 ve 2012 yılında ise 954.780 olmuştur. Artış gösteren tesise geliş sayısı ve geceleme sayısının aksine bölgedeki ortalama kalış süresinde 2010, 2011 ve 2012 yıllarına bakıldığında bir artış gözlenmemektedir. 2012 yılında bölgede 1,5 olan ortalama kalış süresi ve %32,2 olan doluluk oranı sırasıyla 2,8 ve %44,3 olan ülke ortalama kalış süresi ve doluluk oranlarının altında kalmaktadır.

Bölgelerin turizm göstergeleri arasında geceleme sayısı oldukça önemli bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Geceleme sayısının az olması bölgenin, uzun süreli konaklamadan ziyade geçiş bölgesi olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda TRC1 Bölgesi’nde doğru turizm politikaları ve yatırımları ile gelen ziyaretçilerin bölgede daha uzun süreli kalmalarının sağlanması ve bölgedeki geceleme sayısının artırılması gerekmektedir.

TRC1 Bölgesi’nin turizm envanteri incelendiğinde öne çıkan turizm türlerinin kültür ve inanç turizmi olduğu görülmektedir. Bölge illeri geçmişten günümüze oldukça köklü bir kültür yapısına sahiptir. Bu durum kültür turizminin geliştirilmeye müsait bir altyapısının olduğunu göstermektedir. Ayrıca bölge illerindeki inanç turizmi potansiyeli bir hayli yüksektir.

TRC1 Bölgesi’nin turizm başlığı altındaki rolü incelendiğinde bölgenin çeşitli sorunlarla karşı karşıya olduğu ancak bunun yanı sıra önemli fırsatları da barındırdığı görülmektedir. Bölge illerindeki konaklama sorunu tanıtım eksikliği, ulaşım altyapısındaki sıkıntılar gibi problemler mevcut turizm potansiyelinin verimli bir şekilde kullanılamamasına sebep olmaktadır. Diğer yandan bölgenin oldukça zengin bir turizm potansiyeline sahip olduğu ifade edilebilir. Nemrut Dağı, Zeugma Antik Şehri, Rumkale, Selçuklu ve Osmanlı’dan kalma

Turizm Yatırımı, Turizm İşletmesi & Belediye İşletme Belgeli Tesis, Oda ve Yatak Sayıları

Tablo 29

İl/ Bölge Adı	Turizm Yatırım Belgeli			Turizm İşletme Belgeli			Belediye İşletme Belgeli			Toplam		
	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
Gaziantep	16	1.873	3.792	37	2.301	4.593	45	1.097	2.060	98	5.271	10.445
Adıyaman	5	544	1.108	7	405	811	11	277	585	23	1.226	2.504
Kilis	4	686	1.480	-	-	-	2	59	112	6	745	1.592
TRC1	25	3.103	6.380	44	2.706	5.404	58	1.433	2.757	127	7.242	14.541
Türkiye	960	126.592	273.877	2.870	336.447	706.019	8.988	226.954	512.462	12.818	689.993	1.492.358

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2012

kasteller, hamamlar, camiler gibi birçok turizm varlığı bulunmaktadır. Bölgede turizm çeşitleri arasında entegrasyonun sağlanması, bununla birlikte kültür ve inanç turizmini geliştirmek adına altyapının kuvvetlendirilmesi gerekmektedir. Nitelikli tesis ve yatak sayısının ar-

tırılması, konaklama tesislerinin yeterli sayıya ulaştırılması ve ulaşım altyapısının geliştirilmesi ile bölgeye turist akışı artırılmalıdır. Mevcut kültürel ve tarihi değerlerden verimli bir şekilde istifade edilmesi durumunda turizmin bölgeye katkısı oldukça fazla olacaktır.

Turizm Tesislerine Geliş ve Geceleme Sayıları (Turizm ve Belediye Belgeli Tesisler)

Tablo 30

Yıl / İl-Bölge Adı	Tesis Geliş Sayısı			Geceleme Sayısı			
	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam	
2010	Gaziantep	50.525	299.444	349.969	84.738	446.780	531.518
	Adıyaman	9.627	90.593	100.220	13.393	95.910	109.303
	Kilis	524	6.556	7.080	917	10.330	11.247
	TRC1	60.676	396.593	457.269	99.048	553.020	652.068
	Türkiye	25.250.065	28.003.792	53.253.857	100.139.752	49.047.190	149.186.942
2011	Gaziantep	72.574	377.098	449.098	119.403	562.127	681.530
	Adıyaman	11.195	61.833	73.028	17.899	75.105	93.004
	Kilis	459	6.447	6.906	971	12.650	13.621
	TRC1	84.228	445.378	529.032	138.273	649.882	788.155
	Türkiye	26.110.532	29.915.244	56.025.776	101.551.112	54.683.603	156.234.715
2012	Gaziantep	101.243	454.389	555.632	166.659	665.006	831.665
	Adıyaman	8.007	76.662	84.669	8.953	94.120	103.073
	Kilis	4.335	6.791	11.126	7.335	12.707	20.042
	TRC1	113.585	537.842	651.427	182.947	771.833	954.780
	Türkiye	26.869.992	31.951.528	58.821.520	113.330.412	58.988.300	172.318.712

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2012

Turizm Tesisleri Ortalama Kalış Süresi ve Doluluk Oranları

Tablo 31

Yıl / İl-Bölge Adı	Ortalama Kalış Süresi			Doluluk Oranı (%)			
	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam	
2010	Gaziantep	1,7	1,1	1,1	3,6	24,9	28,5
	Adıyaman	1,7	1,6	1,6	3,9	21,2	25,1
	Kilis	1,6	1,7	1,7	1,5	20,1	21,5
	TRC1	1,7	1,5	1,5	3	22,1	25
	Türkiye	3,8	1,8	2,7	26,9	14,1	41
2011	Gaziantep	1,9	1,5	1,6	5	25,7	30,8
	Adıyaman	3,9	1,2	1,3	3,8	16,1	19,9
	Kilis	2,2	2	2	2,2	25	27,2
	TRC1	2,7	1,6	1,6	2,9	22,3	26
	Türkiye	3,7	1,8	2,7	26,8	15,9	42,7
2012	Gaziantep	1,6	1,5	1,5	6,2	27,8	34,1
	Adıyaman	1,3	1,2	1,2	1,6	20,2	21,8
	Kilis	1,9	1,9	1,9	14,3	26,4	40,7
	TRC1	1,6	1,5	1,5	7,4	24,8	32,2
	Türkiye	4	1,8	2,8	27,9	16,4	44,3

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2012

3.6. LOJİSTİK

TRC1 Bölgesi sanayi ve ticaret yapısıyla Türkiye ekonomisinde önemli bir yere sahiptir. Bölgenin sanayileşmede en önemli parametresi, bulunduğu coğrafi konumdur. Orta Doğu ülkeleri arasında stratejik bir konumda yer almakta olan bölge, bu avantajlı konumu özellikle dış ticarete kendini hissettirmektedir.

Bölgede özellikle Gaziantep, sahip olduğu ulaşım imkânlarıyla önemli bir geçiş noktasıdır. Doğu ve kuzey bölgeleri Akdeniz'e bağlayan yolların kavşağında bulunan Gaziantep, lojistik bakımından da ülkenin önemli kentlerinden biridir. Harita 16'da da görüleceği üzere bölge, karayolu ulaşımı bakımından Orta Doğu ülkelerine oldukça yakın bir lokasyonda yer almaktadır.

Bölgenin ticaret merkezi olma özelliği lojistik sektörünü ülke içerisinde önemli bir noktaya getirmiştir. Lojistik sektöründe taşıtma ve depolama faaliyetleri yoğunlaşmış limanlardaki ve serbest bölgelerdeki ticaret hacmi yüksek rakamlara ulaşırken bölgenin genel dış ticaret performansının arttığı görülmektedir. Bu durum bölgenin

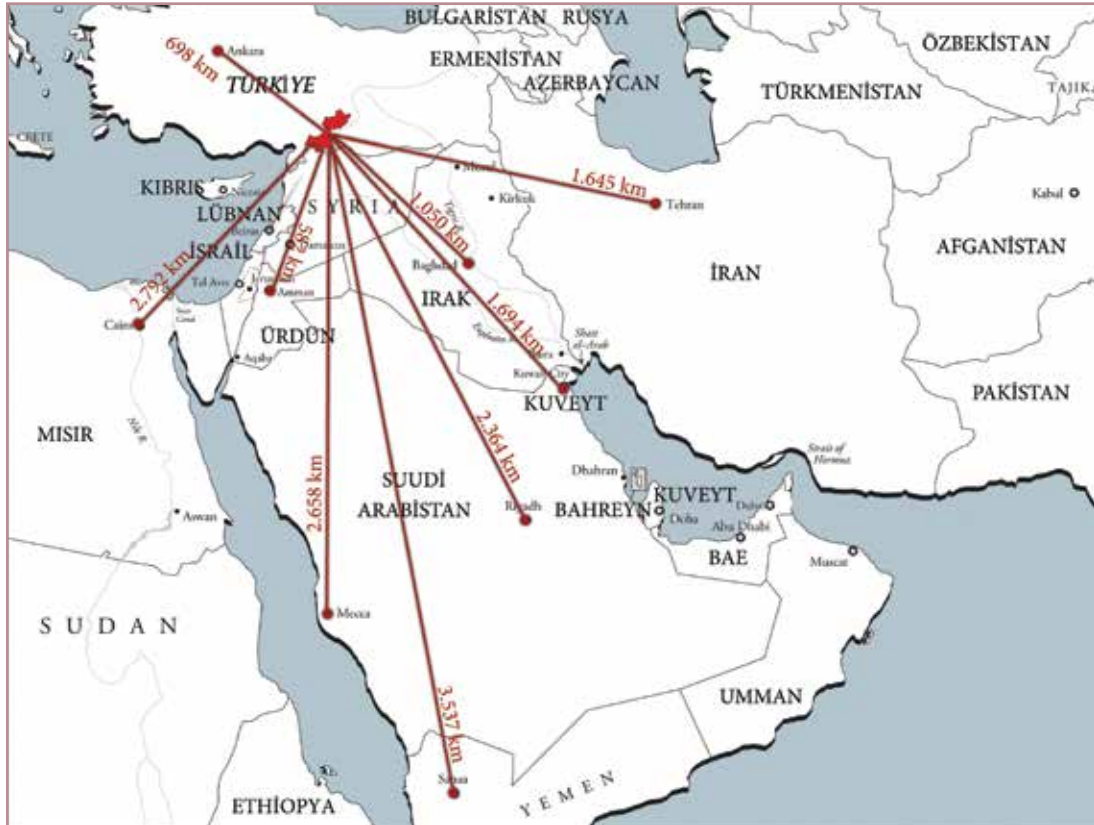
lojistik sektöründe bölgesel bir merkez olma yönünde avantajlara sahip olduğunu göstermektedir.

TRC1 Bölgesi, TCDD tarafından belirlenmiş olan 16 lojistik merkezden biri olmamasına rağmen TR62 (Adana-Mersin) Bölgesi'nde yer alan Mersin (Yenice) ve TR63 (Hatay-Kahramanmaraş-Osmaniye) Bölgesi'nde yer alan Kahramanmaraş (Türkoğlu) lojistik merkezlerine olan yakınlığı ve bu bölgelerle olan lojistik ilişkileriyle dikkati çekmektedir.

Bölgenin merkez ili Gaziantep'in, özellikle TR62 ve TR63 bölgelerinde yer alan Mersin ve İskenderun Liman'larına olan yakınlığı ve bu bölgeler ile sağlanan etkin karayolu bağlantısının bulunması, bölge için önemli bir fırsat olarak ön plana çıkmaktadır. Demiryolu ağları, otoyol bağlantıları, havalimanları, kara konteyner indirme terminali ve serbest bölge TRC1 Bölgesi'nin lojistik alt merkez olma potansiyelini ortaya koymaktadır. Ayrıca bölgenin İpekyolu güzergahında olması bu durumu desteklemektedir. Tablo 32 ve 33'te yer alan GAP

TRC1 Bölgesi'nin Orta Doğu Ülkelerine Karayolu Ulaşımı Uzaklığı

Harita 16

Bölgesi'nin en çok yük aldığı ve verdiği 10 il arasındaki yük hareketleri verilerine bakıldığında alınan ve gönderilen yük sıralamasında Gaziantep'in İstanbul ile hem ağır taşıt sayısı hem de toplam taşınan yük miktarı bakımından GAP Bölgesi illeri içerisinde en üst sırada yer aldığı görülmektedir. Ayrıca Gaziantep'in Mersin ve Kocaeli gibi önemli merkezlerle de güçlü taşıt ve yük trafiği bağlantılarıyla üst sıralarda yer aldığı gözlemlenmektedir.

Gaziantep'in, ülke çapındaki üretim ve sanayi merkezleri ile bulunan güçlü taşıt ve yük trafiği, hem kendi bölgesinde hem de ülkede önemli merkezlerden biri olduğunu ve TRC1 Bölgesi'nin lojistik sektöründe önemli bir potansiyele sahip olduğunu göstermektedir.

Bölgeden demiryolu ile gerçekleşen taşımalara bakıldığında Irak, Suriye ve İran ağırlıklı olmak üzere pek çok ülkeye çeşitli yollarla taşıma yapılmaktadır. Gaziantep istasyonlarından yıllık 60.000 ton kapasiteyle çeşitli uluslararası ürün taşınması gerçekleştirilmektedir. Gaziantep'te yerleşik demiryolu operasyonları faaliyeti yürüten lojistik firmaların uluslararası mevcut kapasiteleri yıllık yaklaşık 50.000 ton civarındadır.

Bölgede yurtiçi taşıma faaliyetlerinin ithalat, ihracat ve transit taşımacılığa göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Lojistik firmalarının yurtiçi taşıma faaliyetlerinde demiryolu kullanımının önemli bir yer tuttuğu söylenebilir. Diğer taraftan, TRC1 Bölgesi'ne çeşitli ülkelerden özellikle hammadde ürünlerinin ithalatının demiryolu ile yapıldığı görülmektedir.

Bölgenin lojistik hareketliliğinin sadece karayolu taşımacılığı üzerine yoğunlaşması bazı temel sorunlara işaret etmektedir. Karayolu

taşımacılığının lojistik sektöründe önemli ölçüde kullanılması ve tek ulaşım moduna bağlı olunması hem maliyet açısından hem de çevre açısından önemli problemlere neden olmaktadır.

Havayolu taşımacılığı yüksek maliyeti nedeniyle daha çok küçük boyutlu fakat yüksek katma değerli yüklerin taşınmasında tercih edilmektedir. Özellikle teslim süresi öncelikli ve uzun mesafeli taşınacak yüklerde havayolu taşımacılığının tercih edilmesi, yüksek maliyetlerin göz ardı edilmesinde önemli rol oynamaktadır.

TRC1 Bölgesi'nde Gaziantep ve Adıyaman'da toplam 2 adet havalimanı bulunmaktadır. Bölge havalimanlarındaki yolcu ve yük trafiği özellikle son yıllarda önemli bir artış göstermektedir. 2008-2014 yılları arasında DHMİ istatistikleri incelendiğinde, Gaziantep Havalimanı'nda 2008 yılında toplam 8.012 ton bagaj, kargo ve posta taşındığı, 2012 yılında ise bunun yaklaşık 2 katı yük miktarının taşındığı görülmektedir. Adıyaman Havalimanı'nda ise yalnız iç hatlarda yük ve yolcu taşınmaktadır. 2008 yılında Adıyaman Havalimanı'nda 786 ton bagaj, kargo ve posta taşınırken 2012 yılına gelindiğinde bu miktar 899 ton olmuştur.

TRC1 Bölgesi'nde lojistik dinamikler göz önüne alındığında, bölge içinde yer alan havayolu altyapısının özellikle taşımacılık sektöründe yeterince kullanılmadığı ifade edilebilir. Lojistik potansiyelin kullanılmasına için havayolu altyapısının geliştirilmesi ve mevcut havalimanların kapasitelerinin artırılması gerekmektedir.

Gaziantep Serbest Bölgesi 1999 tarihinde faaliyete geçmiştir. İskenderun Limanı'na 211 km, Mersin Limanı'na 303 km mesafede olması ve buralara otoyolla bağlı olması Gaziantep Serbest Bölgesi'nin önemini artırmaktadır.

GAP Bölgesi ile GAP'in En Çok Yük Aldığı 10 İl Arasındaki Yük Hareketleri

Tablo 32

Sıra No	Ağır Taşıt Sayısına Göre		Toplam Taşınan Yüke Göre	
	B - S	Taşıt/Yıl	B - S	Ton/Yıl
1	İstanbul-Gaziantep	41.856	İstanbul-Gaziantep	792.258
2	Diyarbakır-Şanlıurfa	33.427	Mersin-Gaziantep	466.485
3	Şanlıurfa-Gaziantep	33.029	İstanbul-Şanlıurfa	463.030
4	Mardin-Diyarbakır	32.888	Kocaeli-Gaziantep	386.561
5	İstanbul-Şanlıurfa	31.523	Diyarbakır-Mardin	375.827
6	Diyarbakır-Mardin	26.582	İstanbul-Diyarbakır	284.386
7	Şanlıurfa-Diyarbakır	26.818	Kayseri-Gaziantep	236.694
8	Gaziantep-Şanlıurfa	21.673	Diyarbakır-Şanlıurfa	232.070
9	Kocaeli-Diyarbakır	16.282	Şanlıurfa-Gaziantep	211.440
10	İstanbul-Diyarbakır	14.803	Yalova-Gaziantep	203.721

Kaynak: Lojistik Sektör Analiz Raporu (İKA DFD), 2011

Tablo 33: GAP Bölgesi ile GAP'in En Çok Yük Gönderdiği 10 İl Arasındaki Yük Hareketleri

Tablo 33

Sıra No	Ağır Taşıt Sayısına Göre		Toplam Taşınan Yüke Göre	
	B - S	Taşıt/Yıl	B - S	Ton/Yıl
1	Gaziantep-İstanbul	63.423	Mardin-İstanbul	1.006.126
2	Diyarbakır-Şanlıurfa	33.427	Gaziantep-İstanbul	890.600
3	Şanlıurfa-Gaziantep	33.029	Diyarbakır-Mardin	375.827
4	Mardin-Diyarbakır	32.888	Diyarbakır-Şanlıurfa	232.070
5	Mardin-İstanbul	31.823	Şanlıurfa-Adana	228.595
6	Diyarbakır-Mardin	26.582	Şanlıurfa-Gaziantep	211.440
7	Şanlıurfa-Diyarbakır	26.518	Gaziantep-Şanlıurfa	202.457
8	Mardin-Hatay	21.977	Mardin-Diyarbakır	192.562
9	Gaziantep-Şanlıurfa	21.673	Şanlıurfa-Diyarbakır	163.468
10	Adıyaman-K.Maraş	16.683	Diyarbakır-Elazığ	142.644

Kaynak: Lojistik Sektör Analiz Raporu (İKA DFD), 2011

Gaziantep Havalimanı Yük Trafikliği (Bagaj+Kargo+Posta) (Ton)

Tablo 34

Yıllar	İç Hat	Dış Hat	Toplam
2008	5.420	2.592	8.012
2010	9.838	2.123	11.961
2012	13.133	3.674	16.807
2014*	6.805	1.169	7.974

Kaynak: Devlet Hava Meydanları İşletmesi (DHMI)
*2014 yılı verileri Ocak-Mayıs aylarını kapsamaktadır.

Adıyaman Havalimanı Yük Trafikliği (Bagaj+Kargo+Posta) (Ton), 2008-2014

Tablo 35

Yıllar	İç Hat	Dış Hat	Toplam
2008	786	-	786
2010	877	-	877
2012	899	-	899
2014*	527	-	527

Kaynak: Devlet Hava Meydanları İşletmesi (DHMI)
*2014 yılı verileri Ocak-Mayıs aylarını kapsamaktadır.

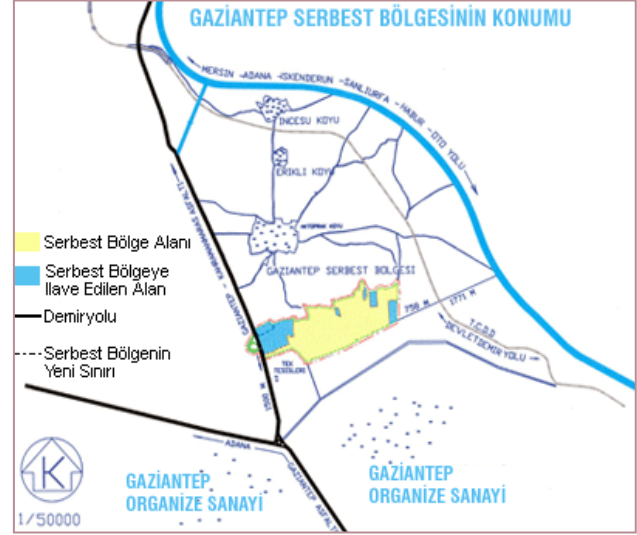

1.414.320 m²'lik bir alana sahip olan Gaziantep Serbest Bölgesi'nde 26 firma yer almakta olup bu firmaların genel olarak gıda, tekstil, otomotiv, plastik sanayi, dış ticaret, kimya sanayi ve makine teçhizat sektörlerinde yoğunlaştıkları görülmektedir. Serbest bölgenin ticaret hacmi 2009 yılında yaklaşık 110 milyon dolar iken 2012 yılında bu rakam yaklaşık 102 milyon dolara düşmüştür.

Gaziantep Serbest Bölgesi, yüksek ticaret ve lojistik potansiyeline rağmen serbest bölgenin verimli bir şekilde kullanılmayarak ülkedeki diğer serbest bölgelerin gerisinde kaldığı ve ticaret hacmi bakımından yıllara göre düzensiz bir seyir içerisinde olduğu dikkati çekmektedir.

Gaziantep Serbest Bölgesi

Şekil 27

Kaynak: İKA

Çingene Kızı Mozaïği, Gaziantep

ÇEVRE VE ALTYAPI

“Kalkınmanın Yolu, İpekyolu”

4

ÇEVRE VE ALTYAPI

4.1. DOĞAL KAYNAKLAR

TRC1 Bölgesi'nde potansiyeli yüksek olan mevcut doğal kaynakların başında güneş ve rüzgar gelmektedir. Bununla birlikte bölge, orman kaynakları ve su potansiyeli açısından bölge nüfusunun ihtiyaç duyduğundan daha düşük bir arza sahiptir. Bölgeye yıllar boyunca gelen plansız göç ve çarpık kentleşme sonucu yeşil alanların çoğu konut ihtiyacını giderme amacıyla tahrip edilmiş ve bölgenin su kaynaklarının kullanımı eşik değerine ulaşmıştır.

Ülkedeki orman alanlarında olduğu gibi TRC1 Bölgesi'nde de orman alanları zamanla yok olduğu ve ormancılığın gerilemeye yüz tuttuğu görülmektedir. Ormanların uzun süre bilinçsiz kullanımı sonucu bölgede ormanlarla kaplı olması gereken alanlar çıplak vaziyettedir. Bölgede meşe ve kızılçam başta olmak üzere sedir, selvi, kayın ve kavak gibi çeşitli orman toplulukları görülmektedir. Bölgenin bazı kesimlerinde meşe ormanları bozuk ormanlar olup meşeden orman ürünü elde edilememektedir. Kızılçam ormanlarının ise bölgede fay-

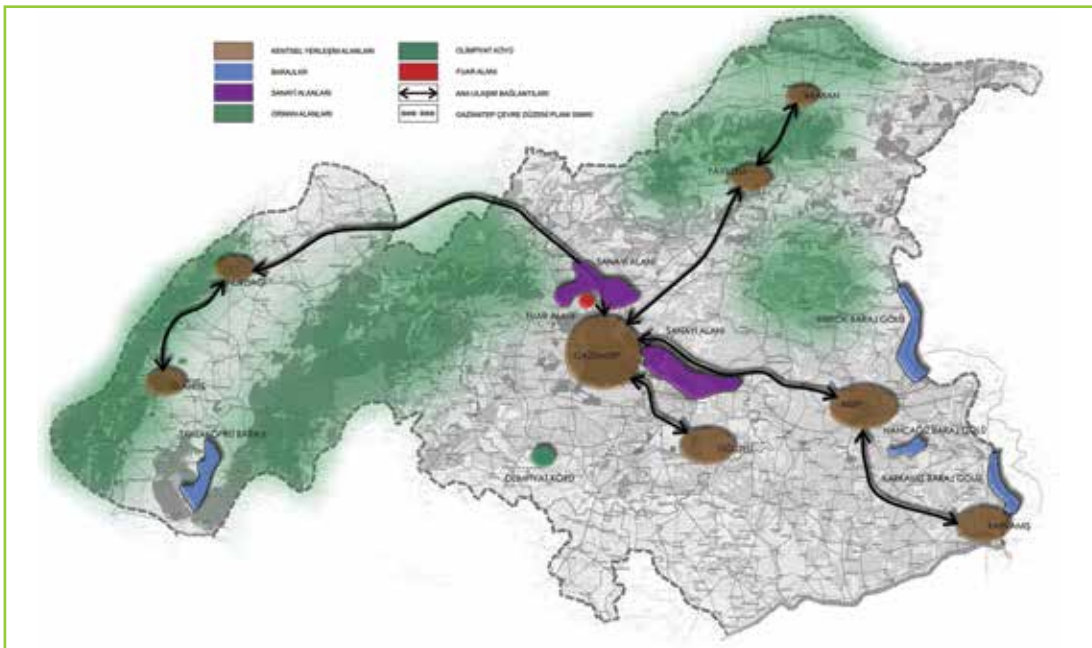
dalanılan verimli orman alanlarındandır.

Harita 18 ve 19'da da görüleceği üzere bölgenin mevcut Çevre Düzeni Planları'nda da yeşil alanların, arazi kullanımındaki yeri çok azdır. Fakat, bölge ağırlıklı olarak yerleşim kullanımına sahip olup Gaziantep sanayi dokusu ile dikkat çekmektedir. Sürdürülemez ve yapılaşma ağırlıklı süregelen mevcut kentsel uygulamalar ve doğal kaynakların düzensizce kullanılması sonucunda bölge, mevcut yenilenemez kaynakları kaybetme tehlikesi ile karşı karşıya kalmaktadır.

Bölgenin tarım toprakları amaç dışı kullanımlar nedeniyle hızla azalmaktadır. Artan nüfus gereksinimlerini karşılayabilmek için tarım topraklarının miktarını arttırmak söz konusu olamayacağı için tarım alanlarını korumak ve birim alandan elde edilecek üretimi arttırmak gerekmektedir.

Gaziantep Çevre Düzeni Planı Şematik Gösterimi

Harita 18

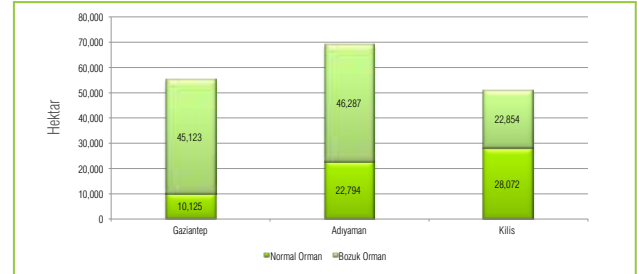

Bölge illerinin hepsinde hava kalitesi ölçüm istasyonu mevcuttur. Bu ölçüm istasyonlarından elde edilen verilere bakıldığında Türkiye sınır değerleri bakımından bölge illerinde hava kalitesi indeksi değerlerinin yıllık ortalaması PM10 (partiküler madde) ve SO₂ (kükürtdioksit) için normaldir. Avrupa Birliği standartlarına göre illerde değerlerin sınır değerlerin üzerinde oldukları görülmektedir (Tablo 36).

TRC1 Bölgesi Orman Alanı (ha)

Şekil 28

Kaynak: Kahramanmaraş ve Şanlıurfa Orman Bölge Müdürlükleri, 2013

TRC1 Bölgesi Yıllık PM10 ve SO₂ Ortalamaları

Tablo 36

İller	PM10 Ölçümü yapılan gün sayısı	PM10 ortalaması (µg/m ³)	SO ₂ Ölçümü yapılan gün sayısı	SO ₂ ortalaması (µg/m ³)
Gaziantep	356	71	359	19
Adıyaman	345	96	344	14
Kilis	349	89	357	6

Kaynak: TÜİK, 2013

Türkiye ve AB Kükürtdioksit ve Partiküler Madde için Uygulanan Sınır Değerleri

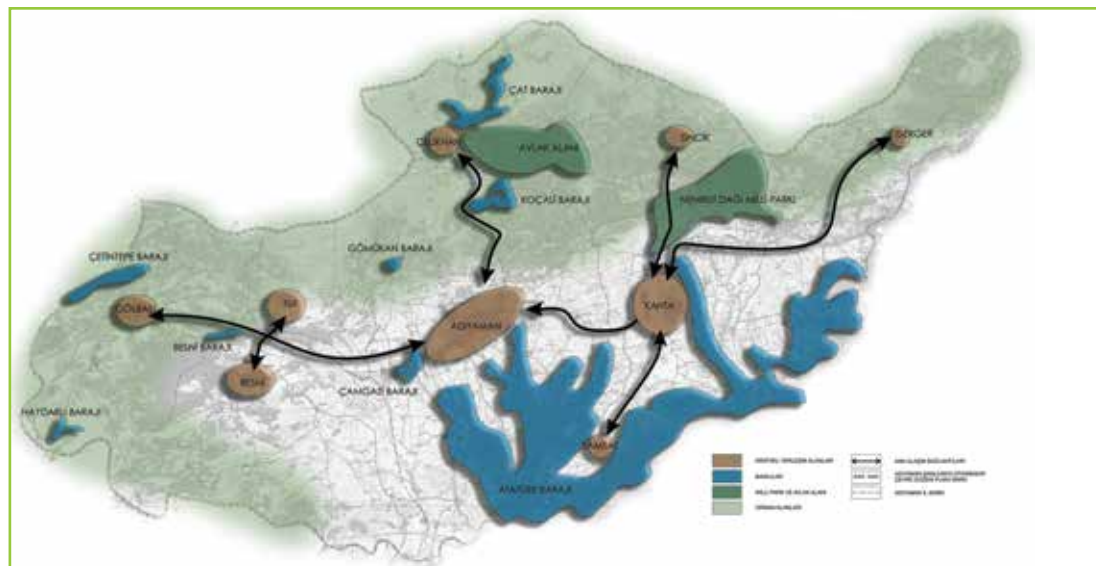
Tablo 37

Kirlenimler Sınır Değerler	PM10		SO ₂	
	Türkiye	Avrupa Birliği	Türkiye	Avrupa Birliği
Hedef Sınır Değeri (Yıllık Ortalama Sınır Değer)	150 µg/m ³	20 µg/m ³	150 µg/m ³	40 µg/m ³
Kısa Vadeli Sınır Değeri (Günlük Ortalama Sınır Değer)	400 µg/m ³	125 µg/m ³	300 µg/m ³	50 µg/m ³
1. Uyarı Kademesi Sınır Değeri	700 µg/m ³	-	400 µg/m ³	-

Kaynak: TÜİK, 2013

Adıyaman Çevre Düzeni Planı Şematik Gösterimi

Harita 19

4.2. ULAŞIM

Tarihi İpekyolu üzerinde bulunan TRC1 Bölgesi önemli ulaşım yollarını birbirine bağlamaktadır. Bölgenin sanayi ve ticaret bakımından lider ili olan Gaziantep özellikle karayolu, havayolu ve demiryolu ulaşım ağlarının merkezi konumunda bulunmaktadır.

4.2.1. Karayolu

Bölge illerinden Gaziantep ve Kilis, Karayolları Genel Müdürlüğü 5. Bölge Müdürlüğü sınırları içerisinde yer almakta iken Adıyaman 8. Bölge Müdürlüğü sınırları içerisinde yer almaktadır. Harita 20'de görüleceği üzere bölge önemli iller ve bölgeler arası ulaşım ağına sahiptir.

Gaziantep'in Adıyaman, Kilis, Osmaniye, Şanlıurfa, Kahramanmaraş ve Hatay ile sınırı bulunmaktadır. 2014 yılı Karayolları Genel Müdürlüğü verilerine göre ilin toplam karayolu ağı 728 km olup karayolu

ulaşımı 384 km devlet yolu, 145 km otoyol ve 199 km il yolu ile sağlanmaktadır.

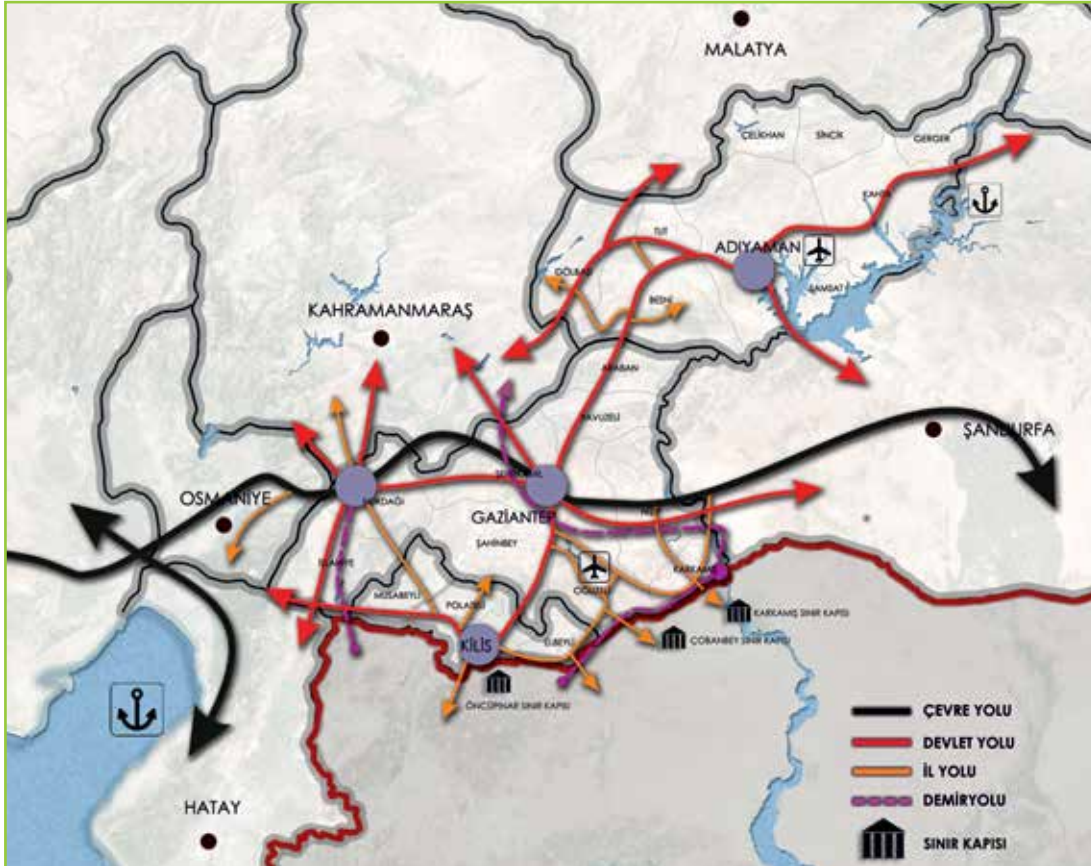
Gaziantep, Kahramanmaraş, Şanlıurfa, Malatya ve Diyarbakır ile sınırı bulunan Adıyaman'ın toplam karayolu ağı 763 km olup karayolu ulaşımı 272 km devlet yolu ve 491 km il yolu ile sağlanmaktadır.

Sadece Gaziantep ile sınırı bulunan Kilis'te toplam karayolu ağı 148 km olup karayolu ulaşımı 77 km devlet yolu ve 71 km il yolu ile sağlanmaktadır.

TÜİK verilerine göre 2014 yılında bölgede toplam 531.094 adet motorlu taşıt bulunmakta olup bu sayının son yıllarda önemli artış gösterdiği dikkati çekmektedir. Özellikle otomobil sayısının fazla oluşu kent merkezlerinde trafik yoğunluğuna sebep olmaktadır.

TRC1 Bölgesi Karayolları Şematik Gösterimi

Harita 20

TRC1 Bölgesi Yol Ağı Durumu ve Uzunlukları (km)

Tablo 38

İl/Bölge Adı	Otoyol	Devlet Yolu	İl Yolu	Toplam
Gaziantep	145	384	199	728
Adıyaman	0	272	491	763
Kilis	0	77	71	148
TRC1	145	733	761	1.639

Kaynak: Karayolları Genel Müdürlüğü, 2014

4.2.2. Demiryolu

Gaziantep ve Kilis Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demir Yolları (TCDD) Genel Müdürlüğü 6. Bölge sınırları içerisinde yer almakta iken, Adıyaman TCDD Genel Müdürlüğü 5. Bölge sınırları içerisinde yer almaktadır. Gaziantep ve Kilis demiryolu ulaşımı yönünden daha gelişmiştir. Demiryolu ağı Gaziantep'te merkezden, Adıyaman ve Kilis'te ise il sınırlarından geçmektedir. 2012 yılı itibarıyla mevcut demiryolu uzunlukları Gaziantep'te 254 km, Adıyaman'da 45 km ve Kilis'te 16 km'dir (Harita 20 ve Tablo 39). Türkiye toplam demiryolu hat uzunluğu 9.642 km olup bunun 315 km'lik kısmı bölgede yer almaktadır.

Gaziantep demiryolu ağı yurtiçi bağlantılarının yanı sıra yurtdışı bağlantılara da sahiptir. Irak ve Suriye ile bağlantısı olan demiryolu, ulaşım anlamında önemli olanaklar sağlamaktadır. Başpınar OSB'de bulunan istasyon mal sevkiyatında firmalara hizmet vermektedir. Gaziantep demiryolu, Adana-Malatya demiryolunun Narlı İstasyonu'nu Gaziantep İstasyonu üzerinden Karkamış İstasyonu'na bağlamaktadır. Karkamış İstasyonu ise Jarablus İstasyonu ile Halep-Bağdat demiryoluna bağlanmaktadır.

Ayrıca, Gaziantep'te kent içi trafiğin azaltılması ve ulaşımın kolaylaştırılmasına yönelik olarak 2010 yılında Gaziantep Büyükşehir Belediyesi tarafından kent içi raylı sistem faaliyete geçirilmiştir. Kent içi hafif raylı sistem projesinin 2008 yılında üç aşamada hayata geçirilmesi tasarlanmıştır. Hafif raylı sistemin TCDD istasyonundan başlayıp Burç Kavşağı'nda sona eren 9,5 km uzunluğundaki 1. etabı, 13 istasyondan oluşmakta olup 2010 yılında faaliyete geçmiştir. Karataş Bölgesi'ni 1. etaba bağlayan 5,5 km uzunluğundaki 2. etap hafif raylı sistem, 2012'de açılmış olup 6 istasyona sahiptir. 5,5 km uzunluğundaki 6 istasyondan oluşan 3. etap ise 2014 yılında faaliyete girmiş olup İbrahimli bölgesini sisteme bağlamıştır. Ek olarak, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi tarafından yürütülen Gaziray projesiyle, TCDD istasyonu ile sanayi bölgeleri arasındaki mevcut demiryolu hattının iyileştirilerek banliyö hattı olarak faaliyete geçirilmesi planlanmaktadır. Söz konusu hattın, 22 km uzunluğunda ve toplam 15 istasyondan oluşması öngörülmektedir (Harita 25).

TRC1 Bölgesi Demiryolu Ana Hat Uzunlukları (km)

Tablo 39

İller	Ana Hat		Toplam
	Tek Hat	2. 3. ve 4. Hat	
Gaziantep	254	0	254
Adıyaman	45	0	45
Kilis	16	0	16
TRC1	315	0	315
TR	8.760	882	9.642

Kaynak: TCDD, 2012

4.2.3. Hava Yolu

TRC1 Bölgesi havayolu ulaşımı Gaziantep ve Adıyaman Havalimanları ile sağlanmakta olup Kilis'te havayolu ulaşımı gerçekleşmemektedir. Son yıllarda havayolu taşımacılığının toplam ulaşımdaki payının artmasıyla birlikte bölgedeki havayolu ulaşımı giderek daha etkin hale gelmiştir.

Harita 21'de görüleceği üzere bölge, sahip olduğu lokasyon sayesinde Orta Doğu, Avrupa ve Afrika gibi önemli pazarlara yakın uçuş mesafesine sahiptir. Bu durum bölge ekonomisini olumlu yönde etkilemektedir.

Gaziantep Havalimanı 1976 yılında hizmete girmiş olup iç hat, dış hat ve yük taşımacılığında ulaşım hizmeti sağlamaktadır. Şehir merkezine 19,6 km uzaklıkta olan havalimanı 2005 yılında küçük ve orta büyüklükteki uçakların kullanımına açılmıştır. Ayrıca, 2006 yılında tamamlanan modernizasyon çalışmaları ile havalimanı uluslararası standartlara uygun hale getirilmiştir.

Adıyaman Havalimanı 1998'de hizmete girmiş olup havalimanı yalnızca iç hat ulaşım hizmeti vermektedir. Sivil nitelikteki havalimanı yıllık 300.000 yolcu taşıma kapasitesine sahiptir.

Kilis ilinde ise havalimanı bulunmamaktadır. Kilis, Gaziantep Havalimanı'na 46 km ve Adıyaman Havalimanı'na 210 km, Hatay ve Adana havalimanlarına ise sırasıyla 133 km ve 286 km uzaklıktadır. Yerel halk genellikle Gaziantep Havalimanı'nı kullanmaktadır.

TRC1 Bölgesi'nde havayolu ulaşımına ilişkin istatistiklere bakıldığında ve bölgede bulunan lojistik dinamikleri düşünüldüğünde, havayolu altyapısının özellikle taşımacılık sektörü için yeterli olmadığı söylenebilir. Bölgenin sahip olduğu lojistik potansiyelinin kullanılması için bölgede havayolu altyapısının geliştirilmesi ve bölgenin mevcut havalimanlarının kapasitelerinin artırılması gerekmektedir.

TRC1 Bölgesi Uçuş Mesafeleri

Harita 21

TRC1 Bölgesi Havalimanları İstatistikleri

Tablo 40

İller		Gaziantep	Adıyaman
Tüm Uçak Trafiği	İç Hat	14.002	1.337
	Dış Hat	1.324	-
	Toplam	15.326	1.337
Ticari Uçak Trafiği	İç Hat	12.033	1.223
	Dış Hat	1.164	-
	Toplam	13.197	1.223
Yolcu Trafiği	İç Hat	1.662.457	118.124
	Dış Hat	166.342	-
	Toplam	1.828.799	118.124
Yük Trafiği (Bagaj+Kargo+Posta) (Ton)	İç Hat	16.763	1.048
	Dış Hat	3.247	-
	Toplam	20.010	1.048

Kaynak: Devlet Hava Meydanları İşletmesi (DHMI), 2013

4.3. ALT YAPI HİZMETLERİ

2012 yılı Gaziantep atık arıtma verilerine bakıldığında atık hizmeti verilen nüfusun toplam nüfusa oranının %91 olduğu görülmektedir. Ayrıca, ilde 2012 yılında toplam 522.678 ton atığın toplandığı ve günde kişi başına düşen atığın 0,87 kg olduğu görülmektedir. Adıyaman'da atık hizmeti verilen nüfusun toplam nüfusa oranı %67 iken ilde 2012 yılında toplam 145.052 ton atık toplanmakta ve günde kişi başına düşen atık 0,99 kg olmaktadır. Kilis'te ise atık hizmeti verilen nüfusun toplam nüfusa oranının %66 olduğu ve ilde toplam 41.120 ton atığın toplandığı görülmektedir. Ayrıca 2012 yılında Kilis'te günde kişi başına düşen atık miktarı 1,38 kg olup bu değer diğer bölge illeri ve ülke ortalamasının üzerinde olduğu dikkati çekmektedir.

2012 yılı belediye atıksu istatistikleri incelendiğinde, TRC1 Bölgesi'nde kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye nüfusu %97 iken ülke genelinde bu oranın %92 olduğu görülmektedir (Tablo 42). 2012 yılında bölgede toplam 6 adet atık su arıtma tesisi yer alırken bunların 4 tanesi Gaziantep'te 1'er tanesi ise Adıyaman ve Kilis'te yer almaktadır. Gaziantep'te yer alan toplam 4 tesis ile nüfusun %68'ine hizmet verilirken Adıyaman'da mevcut tesis aktif olarak çalışmamakta, Kilis'te ise mevcut tesis ile nüfusun %4 'üne hizmet verilmektedir (Tablo 43).

Atık Arıtma İstatistikleri

Tablo 41

İller	Toplam Nüfus	Belediye Nüfusu	Atık Hizmeti Verilen Bld. Nüfusu	Atık Hizmeti Verilen Nüfusun Toplam Nüfus İçindeki Oranı (%)	Toplanan Toplam Atık Miktarı (ton/yıl)	Kişi Başına Düşen Atık Miktarı (kg/kişi-gün)
Gaziantep	1.799.558	1.641.407	1.639.789	91	522.678	0,87
Adıyaman	595.261	407.994	400.378	67	145.052	0,99
Kilis	124.135	90.481	81.570	66	41.120	1,38
TRC1	2.519.139	2.139.882	2.121.736	84	708.850	0,92
Türkiye	75.627.384	63.743.047	63.105.474	83	25.844.572	1,12

Kaynak: TÜİK, 2012

TRC1 Bölgesi Kanalizasyon Şebekesi ile Hizmet Verilen Belediye Nüfusu

Tablo 42

İl/Bölge	Belediye Nüfusu	Kanalizasyon Şebekesi ile Hizmet Verilen Belediye Sayısı	Kanalizasyon Şebekesi ile Hizmet Verilen Belediye Nüfusu	Kanalizasyon Şebekesi ile Hizmet Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)
Gaziantep	1.641.407	18	1.606.730	98
Adıyaman	407.994	24	385.912	95
Kilis	90.481	5	81.018	90
TRC1	2.139.882	47	2.073.661	97
Türkiye	63.743.047	2.300	58.754.795	92

Kaynak: TÜİK, 2012

TRC1 Bölgesi Atık Su Arıtma Tesisleri ve Hizmet Verilen Nüfus Oranı

Tablo 43

İl/Bölge	Belediye Nüfusu	Arıtma Tesisi ile Hizmet Verilen Belediye Nüfusu	Toplam Tesis Sayısı	Toplam Kapasite	Toplam Arıtılan Miktar	Arıtma Tesisi ile Hizmet Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)
Gaziantep	1.641.407	1.423.989	4	176.509	103.490	68
Adıyaman	407.994	-	1	445	0	-
Kilis	90.481	4.026	1	175	175	4
TRC1	2.139.882	1.428.015	6	177.129	103.665	67
Türkiye	63.743.047	43.543.737	460	5.562.075	3.256.980	68

Kaynak: TÜİK, 2012

İl/Bölge	Toplam Belediye Sayısı	Abone Sayısı	Dağıtılan Su Miktarı (m ³ /yıl)	Günlük Dağıtılan Su Miktarı (m ³)	Abone Başına Dağıtılan Günlük Su Miktarı (m ³)	Su Satış Geliri (TL)
Gaziantep	23	419.847	60.578.940	144.288	0,395	186.961.421
Adıyaman	28	108.167	21.000.067	57.534	0,531	19.395.764
Kilis	5	17.211	3.303.400	9.050	0,525	5.359.553
TRC1	56	545.225	84.882.407	210.872	0,426	211.716.738
Türkiye	2.950	22.734.648	2.801.938.620	7.676.544	0,337	8.526.806.825

Kaynak: TÜİK, 2012

2012 yılı Belediye Su İstatistikleri incelendiğinde, Gaziantep'te 2012 yılında toplam 419.847 aboneye içme ve kullanma suyu şebekesi ile günlük ortalama 144.288 m³ su dağıtılmıştır. Abone başına günlük dağıtılan su miktarı ise 0,395 m³ olarak belirlenmiştir. Adıyaman ve Kilis'te içme ve kullanma şebekesi ile sırasıyla 108.167 ve 17.211 aboneye günlük ortalama 57.534 m³ ve 9.050 m³ su dağıtılmıştır. Abone başına günlük Adıyaman'da 0,531 m³ ve Kilis'te 0,525 m³ su dağıtıldığı görülmektedir. Bölge illerinin tümünde abone başına dağıtılan günlük su miktarının 0,337 m³ olan Türkiye günlük ortalama su kullanımından fazla olduğu ve özellikle Adıyaman ve Kilis illerinde bu kullanımın ülke ortalamasından bir hayli fazla olduğu dikkati çekmektedir (Tablo 44).

Bölgenin altyapı istatistiklerine bakıldığında birçok göstergede istatistik bilgilerin il ve ilçe merkezlerini kapsamı nedeniyle bölgenin iyi durumda olduğu gözükse de özellikle merkez ilçeler dışındaki ilçelerde ve kırsal alanlarda altyapı ile ilgili önemli sorunlar olduğu bilinmektedir.

4.4. ENERJİ

GAP Eylem Planı kapsamında bölge illerinde elektrik iletim ve dağıtım, hat ve tesislerin altyapısının güçlendirilmesi, Adıyaman ve Kilis'te ise doğalgaz boru hattı altyapısının güçlendirilmesi hedeflenmektedir. Gaziantep sahip olduğu 2.560 kWh kişi başına yıllık elektrik tüketimi ile Adıyaman (1.547 kWh) ve Kilis (1.137 kWh) illerinin çok önünde bulunmakta olup ülke ortalamasının (2.490 kWh) üstünde bir değere sahiptir. Mevcut enerji potansiyeline bakıldığında bölgenin güneş enerji potansiyelinin oldukça yüksek olduğu söylenebilir. Bölgenin ortalama güneş radyasyonu 1600-1700 kWh/m²-yıl seviyelerinde ve toplam güneşlenme süresi bakımından ülke ortalamasının üzerindedir. Bölge genel anlamda rüzgar enerji potansiyeli yüksek bir bölge değildir. Ancak Gaziantep'in kuzeybatısı ve Adıyaman'ın kuzeydoğusunda rüzgâr enerjisi elde etmek için yeterli potansiyele sahip olan yöreler mevcuttur.

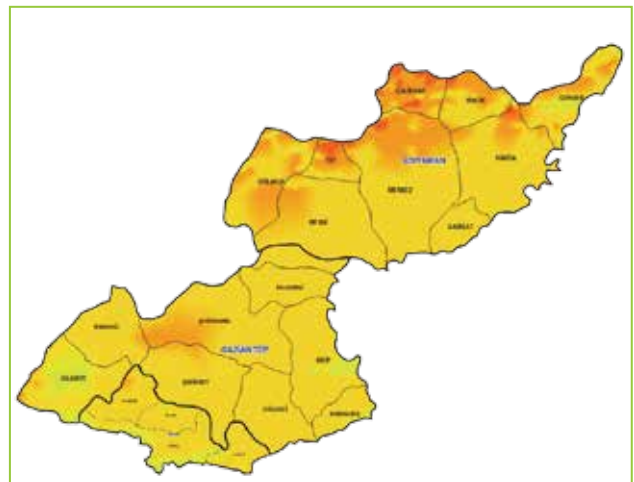
TRC1 Bölgesi'nde güneş enerjisi kullanımının her geçen gün arttığı bilinmektedir. Bölge illerindeki açık ve yüksek sıcaklıktaki günlerin ortalamasının fazla olması, bölgeyi kullanılabilir güneş enerjisi miktarı bakımından avantajlı bir hale getirmektedir. Gaziantep, Adıyaman ve Kilis'teki aylık güneşlenme sürelerine bakıldığında Kilis'in aylık ortalama güneşlenme süresinin en fazla olduğu ayın haziran Adıyaman ve Gaziantep'te ise temmuz ayları olduğu görülmektedir. Güneşlenme sürelerinin en az olduğu ay ise tüm bölge illerinde aralık ayıdır.

Adıyaman petrol kaynakları bakımından ülkede önemli bir yere sahiptir. Ülke genelinde çıkarılan ham petrolün %20'ye yakın kısmı Adıyaman'daki kuyulardan elde edilmektedir. Bunun yanında ilde günlük 400 m³ doğalgaz çıkarılmaktadır (Harita 23).

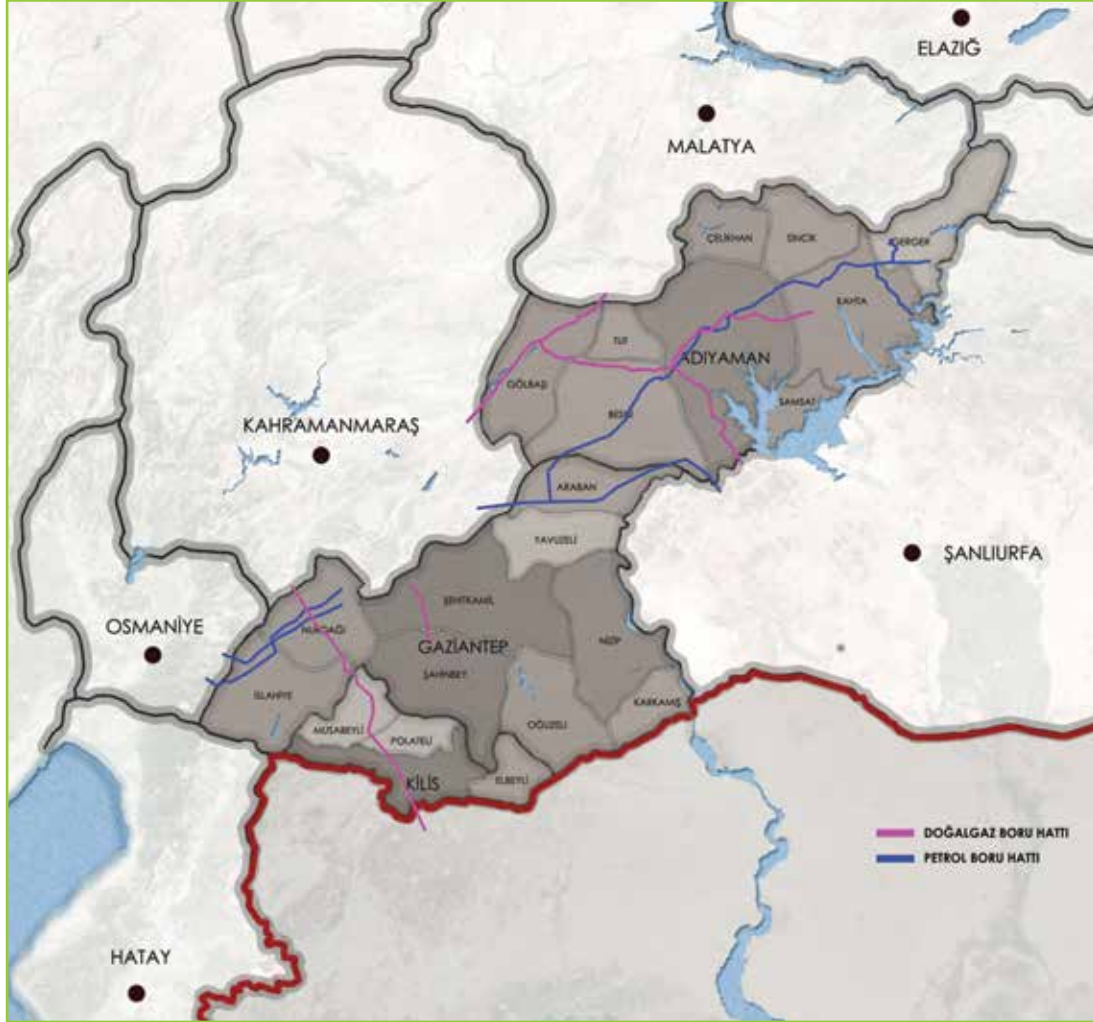
TRC1 Bölgesi'nde az miktarda da olsa biyokütle enerjisi kullanılmaktadır. Zeytinciliğin yoğun olarak yapıldığı Kilis ve Gaziantep'te biyokütle enerjisi olarak bürün kullanımı oldukça yaygındır. Zeytin yağı imalathanelerinin ve fabrikalarının yağ üretimi sonucu oluşan pirina kurutularak bürün haline getirilip yakıt olarak kullanılmaktadır.

TRC1 Bölgesi Güneş Enerjisi Potansiyel Atlası

Harita 22

Kaynak: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, YEGM, 2012

4.5. KENTLEŞME

Bölge, Güneydoğu Anadolu Bölgesi Kalkınma Projesi'nin katkısıyla 1985 sonrası hızlı bir gelişme göstermiş ve kentleşme süreci hız kazanmıştır. Bölgede devlet tarafından verilen teşviklerin sağladığı sanayileşme, yatırım olanaklarını arttırmış ve böylece kentleşme için gerekli finansman kaynakları oluşturulmuştur. Sanayi yatırımları ile zenginleşmeye başladıktan sonra yerel yönetimler altyapı yatırımlarına başlamış ve kentleşme ivme kazanmıştır. Bu gelişmeler ciddi oranda nüfus hareketine sebep olmuştur. Özellikle Gaziantep hızla göç almaya başlamış ve kentin sahip olduğu altyapı taşıma kapasitesi aşılmaya başlanmıştır.

Gaziantep'te göçün etkisiyle plansız ve hızlı bir kentleşmeye doğru gidilmiştir. Bu durumun ortaya çıkardığı kentleşme sorunları, özellikle yerleşim anlamında problem teşkil etmiştir. Bu sebeple bölge-

nin kentleşme olgusu, diğer kentlerdeki gibi çarpık ilerlemektedir.

Genel olarak, çarpık kentleşme, altyapı eksikliği, göç, sosyal aktivite alanlarının azlığı, ulaşım altyapısının yetersizliği ve belediye hizmetlerinin istenen düzeyde olmaması yerel halkın yaşam kalitesinin gündün güne düşmesine neden olmaktadır.

İbrahimli Kentsel Gelişme Alanının Doğusundaki Yerleşme Yapısı **Şekil 29**

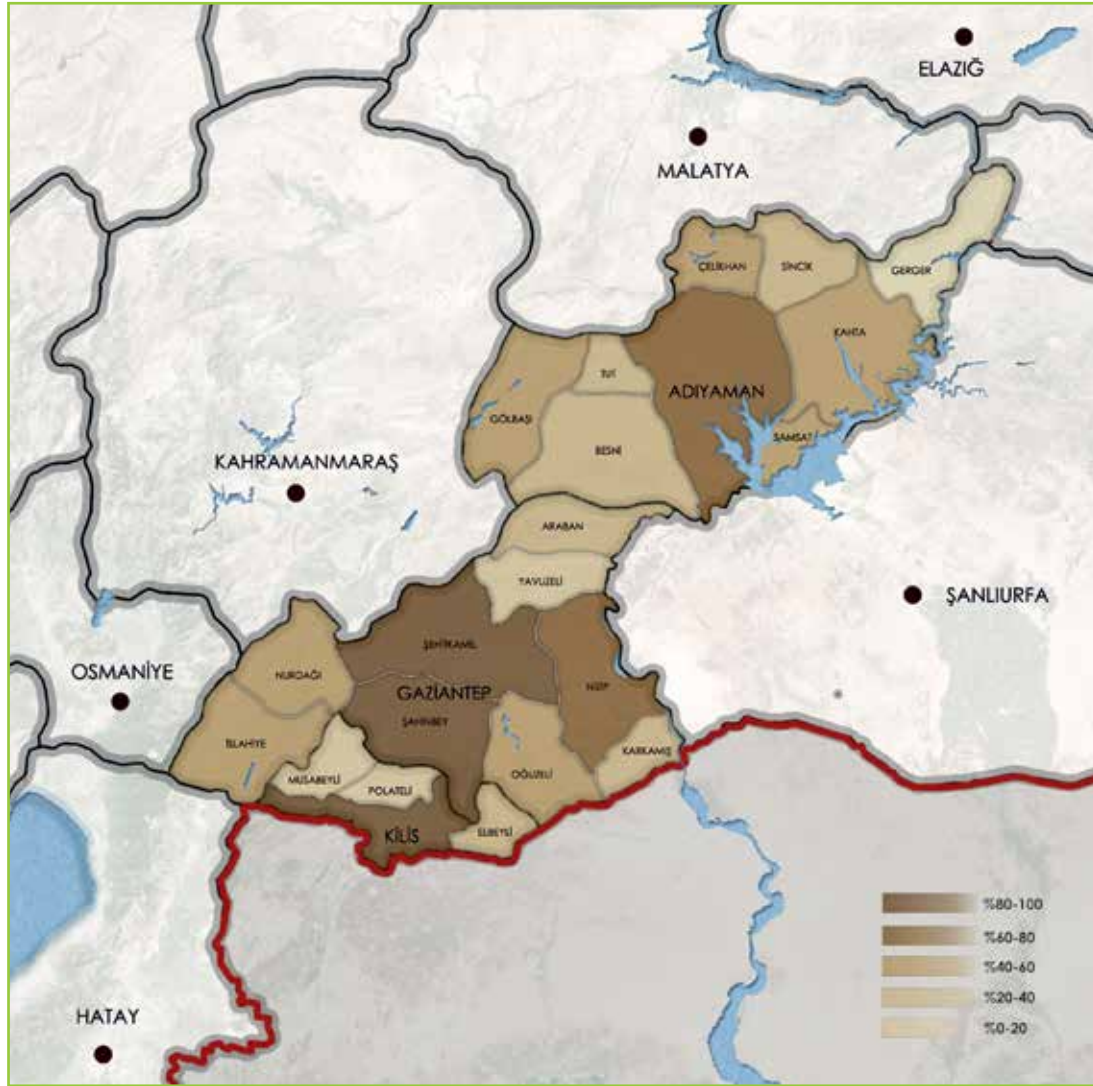
Ülke geneli ile karşılaştırıldığında TRC1 Bölgesi, Gaziantep ili dolayısıyla, yüksek ve hızlı bir kentleşme oranı ile karşı karşıyadır. Bölgenin imalat sanayinde en gelişmiş yerleşkesi olan il merkezinde, yüksek sanayileşme oranlarına ve bunun gerektirdiği nitelikli işgücü istihdamına bağlı olarak yeni ve nitelikli konut alanlarına yönelik taleplerin sürekliliği, il içinde yeni konut alanlarının planlanması konusunu gündeme getirmektedir.

Yerel yönetimlerce TRC1 Bölgesi içerisinde yapılacak şehir planları, mekânsal örgütlenme, işlevsel dağılım, yol sistemi, merkez ve alt merkezler kademelenmesi ve mekânsal düzeni kapsayan ve alan kullanımları açısından değerlendirildiğinde, üretilecek planların

kentsel bütünleşmeye katkıda bulunabilecek kentsel omurgalar oluşturması gerektiği özellikle vurgulanmalıdır. Bölge genelinde kent merkezi ve diğer gelişme alanları ile bütüncül bir yapı oluşturmak amacıyla metro ve raylı sistem gibi toplu taşıma olanaklarının yaygınlaştırılması (Harita 25), süreklilik oluşturan kent parkları ve kentsel yeşil alanlar sisteminin desteklenmesi ve birbirleriyle ilişkileri kurulmuş merkezler ve alt merkezler sisteminin yaratılması gibi bütünleşme araçlarının planlama içine dâhil edilmesi ve uygulamaların bu şekilde yapılması gerekmektedir. Bu noktada özellikle kentsel bölgeler arasında ilişkilerin kurulduğu ve buna ilişkin stratejiler içeren üst ölçekli planlama çalışmalarını olanaksızlaştıracak alt ölçekli planlama çalışmalarından özenle kaçınılmalıdır.

TRC1 Bölgesi Şehirleşme Oranları

Harita 24

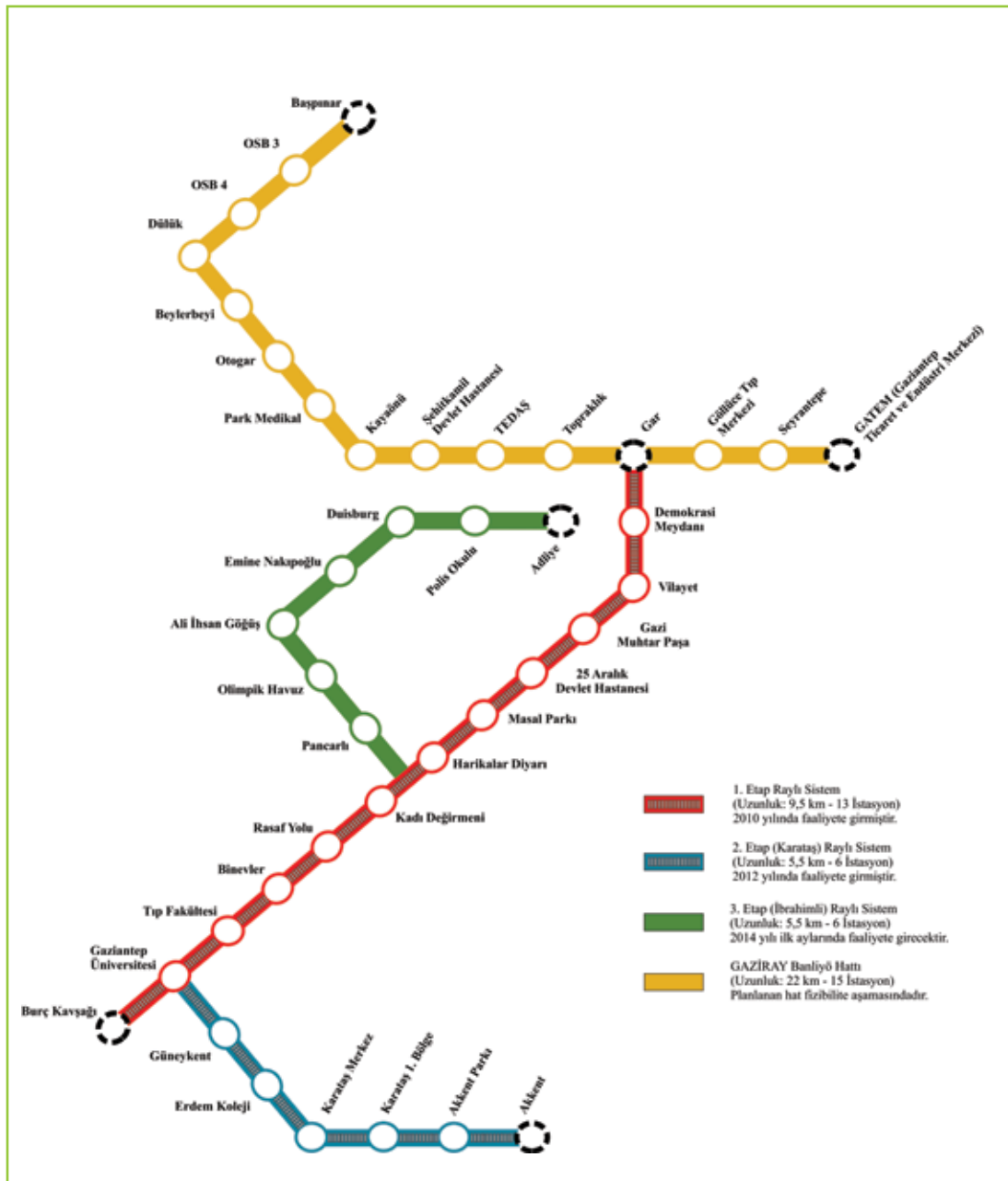

Kent planlamasının ve kenti tasarlanmanın en önemli konularından biri toplumsal ve mekânsal bütünleşme olanakları yaratacak kentsel omurgaların oluşturulmasıdır. Bu nedenle, kentsel yoğunluk dağılımlarının, planlanmış bu omurgalar üzerinde konumlandırılması gerekmektedir. Ayrıca, kentsel merkez ve alt merkezlerin planlanmasında

olması gereken bilimsel kriterlere göre tasarlanmış ve kararsızlıklara izin vermeyen kentsel omurgaların yaratılması, kent merkezleri ile kentsel parçalar arasında ilişkilerin belirli bir sistem içinde düzenlenmesine olanak sağlayacaktır.

Gaziantep Raylı Sistem Hattı

Harita 25

4.6. RİSK DURUMU

Gaziantep sınırları içerisinde 1., 2., 3. ve 4. derece deprem bölgeleri yer almakta olup kent, civar deprem merkezlerinin tesirinde kalarak yersel küçük depremlere maruz kalmaktadır. İslahiye ve Nurdağı ilçelerinin bir kısmı 1. derece deprem bölgesi içerisinde yer almakta iken Nurdağı, İslahiye ve Araban ilçelerinin bir kısmı ise 2. derece deprem kuşağında yer almaktadır. Gaziantep kent nüfusunun büyük bir çoğunluğunun yaşadığı merkez ilçeler olan Şehitkâmil ve Şahinbey ilçeleri, Yavuzeli ve Araban ilçesinin bir kısmı 3. derece deprem kuşağında yer almaktadır. Kentin doğusunda yer alan Oğuzeli, Karkamış ve Nizip ilçeleri 4. derece deprem kuşağındadır.

Adıyaman 1. ve 2. derece deprem kuşağında yer almaktadır. İlin kuzeyinde bulunan Çelikhan, Sincik, Gerger, Gölbaşı ve Tut ilçelerinin bir kısmı 1. derece deprem bölgesindedir. Kentin güneyinde bulunan Samsat, Besni, Kâhta ve Adıyaman Merkez ilçeleri ise 2. derece deprem kuşağında bulunmaktadır. Adıyaman Doğu Anadolu Fay Hat-

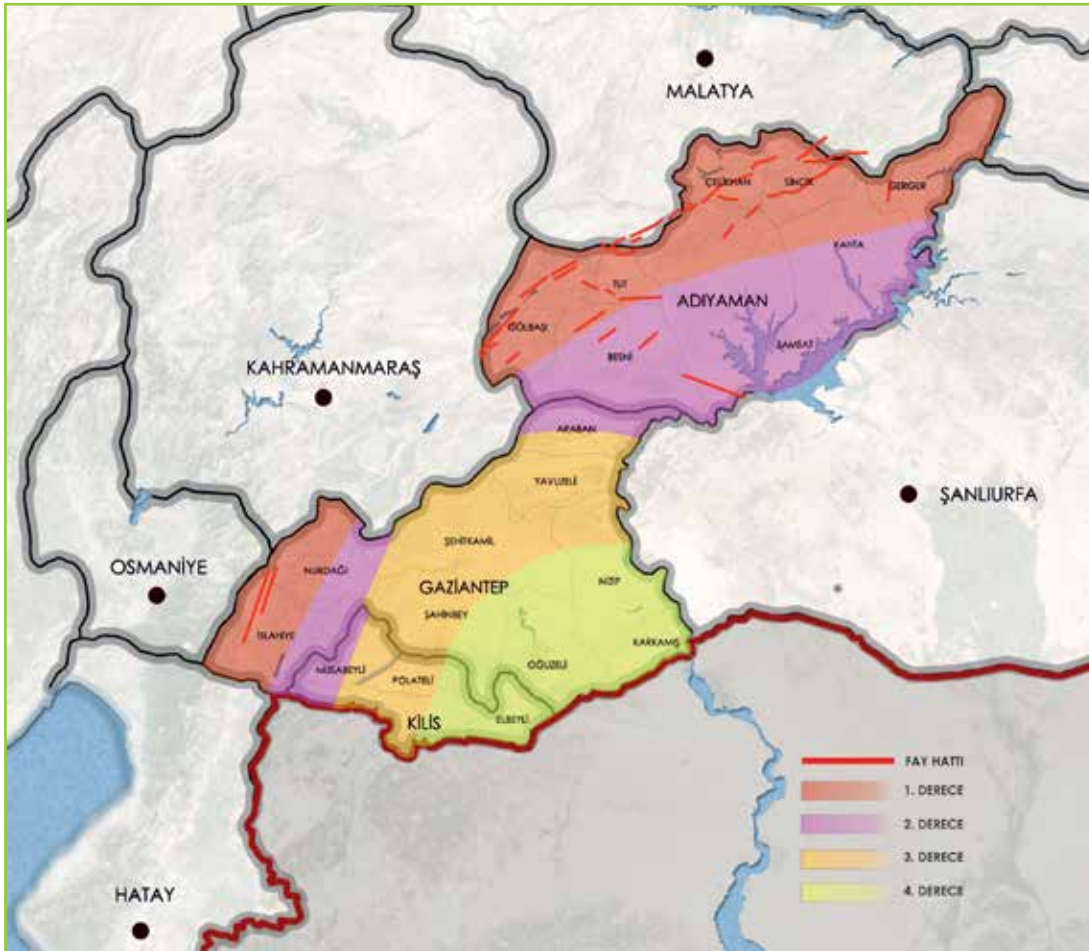
tı'na olan yakınlığı nedeniyle bölgede deprem riski en yüksek ildir.

Kilis deprem haritasında da görüldüğü üzere 2., 3. ve 4. derece deprem kuşağı içerisinde yer almaktadır. Deprem haritası baz alınarak Kilis'in topraklarının %15'inin 2. derece, %50'sinin 3. derece ve %35'inin de 4. derece deprem bölgesi olduğu görülmektedir. İl merkezi ise 3. derece deprem kuşağında yer almaktadır (Harita 26 ve 27).

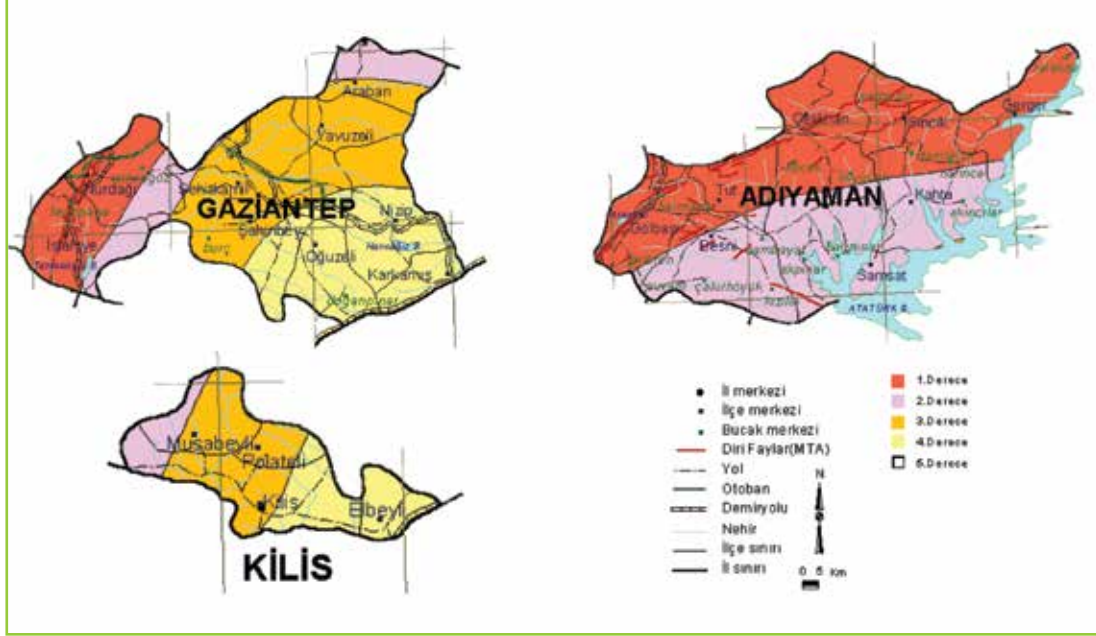
TRC1 Bölgesi'nde deprem dışında önemli derecede risk oluşturabilecek herhangi bir afete rastlanmamaktadır. Bölge, yağışların azlığı nedeniyle ülke genelinde su baskını olaylarının en az yaşandığı bölgelerden birisidir. Gaziantep ve Adıyaman'da geçmiş yıllarda meydana gelen bazı konutların zarar gördüğü tespit edilmiştir. Ayrıca, Gaziantep'te zaman zaman meydana gelen yangınlardan dolayı bazı ağaç türlerinin ve önemli miktarda orman alanının zarar gördüğü bilinmekte olup bölgede afet vasfında fırtına olayına rastlanmamaktadır.

TRC1 Bölgesi Fay Hatları

Harita 26

Kaynak: Deprem Araştırma Dairesi

Ravanda Kalesi, Kilis

GZFT ANALİZLERİ

5

GZFT ANALİZLERİ

TRC1 bölgesinin mevcut durumunun özet şeklinde değerlendirilmesi amacıyla yapılan güçlü yönler, zayıf yönler, fırsatlar, tehditler (GZFT) analizi sonuçları bu bölümde, konu başlıklarına göre ele alınmaktadır.

5.1. SOSYAL YAPI

DEMOGRAFİK YAPI	
Güçlü Yönler	<ul style="list-style-type: none"> • Genç ve dinamik bir nüfusun olması • Kozmopolit şehir yapısına sahip olması
Zayıf Yönler	<ul style="list-style-type: none"> • Özellikle Gaziantep'te göçe bağlı nüfus artışının yaratmış olduğu problemler • Bebek ölüm oranlarının yüksek olması • Anne ölüm oranlarının yüksek olması
Fırsatlar	<ul style="list-style-type: none"> • Genç nüfus potansiyeline sahip olması
Tehditler	<ul style="list-style-type: none"> • Gaziantep'in niteliksiz göç alması • Sokak çocukları sayısındaki artış • Suç ve madde bağımlılığı oranındaki artış • Aile planlaması konusundaki bilinçsizlik • Sosyal yardım alan nüfusun fazla olması • Yakın coğrafyada yaşanmakta olan Suriye krizi
İSTİHDAM VE İŞSİZLİK	
Güçlü Yönler	<ul style="list-style-type: none"> • Sanayi sektörünün yarattığı iş potansiyeli • Çalışabilir genç nüfusun fazla olması
Zayıf Yönler	<ul style="list-style-type: none"> • Bölgede eğitilmiş ve nitelikli işgücünün düşüklüğü • Bölgede kalifiye ara eleman eksikliği • Kayıt dışı istihdamın yüksek olması • Kadınlara yönelik iş imkânının yetersiz olması ve bu sebeple kadınların işgücüne katılma oranının düşüklüğü • Çocuk işçi sayısının yüksek olması • Adıyaman ve Kilis'te iş sahalarının az olması • Bölgedeki firmaların kurumsallaşamaması • İşçi devir hızının yüksek olması • Tarım sektöründe çalışan mevsimlik işçilerin fazlalığı
Fırsatlar	<ul style="list-style-type: none"> • Yatırım potansiyelinin yüksek olması • Tarıma dayalı sanayinin geliştirilebilir potansiyelinin olması • İstihdama yönelik, genç ve kadın nüfusunun çalışmasını destekleyen hibe programlarının varlığı • Bölge ekonomisinin gelişmesi sonucu ortaya çıkan istihdam ihtiyacının olması
Tehditler	<ul style="list-style-type: none"> • Nitelikli iş gücünün bölgeden göç etmesi • Suriye'den göç edenlerin kayıt dışı istihdam edilmesi
SOSYAL SERMAYE	
Güçlü Yönler	<ul style="list-style-type: none"> • Bölgede yaşayan halkın kültür ve geleneğini koruması • Köklü bir mutfak tarihine sahip olması ve mutfağının zengin olması • Doğu ve batı kültürünün bir araya gelebilmesi • Uluslararası fuarların halkın sosyo-kültürel zenginliğini artırması • Ulusal ve uluslararası projeler konusunda deneyimli kurumların fazla olması • Vakıf üniversitelerinin kurulmasıyla bölgeye olan ilginin artması

Zayıf Yönler	<ul style="list-style-type: none"> • Artan suç oranları nedeniyle güvenlik sorununun yaşanması • Aktif olarak faaliyet gösteren STK sayısının az olması ve sivil inisiyatifin zayıf olması • Sosyal sermayenin örgütlenme eksikliği ve sosyal sistemin zayıflığı • Dezavantajlı gruplara yönelik faaliyet gösteren STK'ların çok az olması • Dezavantajlı gruplara yönelik yeterli uzman personelin bulunmaması • Üniversiteler ile kamu kurum ve kuruluşlarının STK'lar ile bağlarının zayıf olması • Sosyal sorumluluk sahibi firmaların, şirketlerin ve kurumların azlığı • Hızla değişen kent dokusu ve uyum sorunlarının olması • Ailelerin bilinçsizliği • Bürokraside liyakat eksikliği • Yerel basının nitelik ve nicelik sorunlarının olması
Fırsatlar	<ul style="list-style-type: none"> • Kardeş şehir uygulamaları • Avrupa Birliği uyum süreci • Avrupa Birliği proje ve fon imkânlarının olması
Tehditler	<ul style="list-style-type: none"> • Bölge içi eşitsizlikler nedeni ile toplumsal tabakalaşmanın belirginleşmesi • Dezavantajlı gruplara yönelik toplumsal bilinç eksikliği ve önyargı
EĞİTİM	
Güçlü Yönler	<ul style="list-style-type: none"> • Bölgede üniversite sayısının yüksek olması • Özel eğitim kurumlarının varlığı • Engelli çocuklar için özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinin varlığı • Eğitimle ilgilenen STK'ların varlığı • Nitelikli ara eleman yetiştirilmesi konusunda mesleki eğitim merkezlerinin varlığı
Zayıf Yönler	<ul style="list-style-type: none"> • Eğitim seviyesinin düşüklüğü • Okul öncesi, ortaöğretim, mesleki ve teknik lise okullaşma oranının düşük olması • Kadın okur yazar oranının düşük olması • Çocuklarının okula gitme oranının düşük olması • Mesleki eğitimin yetersiz olması • Genç nüfusu örgün ve yaygın eğitimde yönlendirme konusunda sorunların olması • Özellikle Gaziantep'in üniversite giriş sınavı başarı sıralamasında oldukça geri sıralarda yer alması • Eğitim sisteminden erken ayrılma durumunun varlığı ve bu oranın ülke ortalamasının üzerinde olması • Öğretmen ve derslik sayısının yetersizliği • Yükseköğrenim mezunu nüfusun ülke ortalamasının altında olması • Akademik performans sıralamasında bölge üniversitelerinin alt sıralarda yer alması • Akademisyen sayısı eksikliği • Okul öncesi eğitim yetersizliği • Okulların fiziki altyapısının yetersizliği
Fırsatlar	<ul style="list-style-type: none"> • Bilişim teknolojilerinin eğitim alanında uygulanabilirliği • Sanayinin gelişmesi sonucu mesleki eğitime olan ilginin artması • Eğitime ayrılan fonlar • Bölgede teknoparkların kuruluş sürecinde olması
Tehditler	<ul style="list-style-type: none"> • Gaziantep'te sanayinin gelişmesi sonucu, çocukların okula devam etmek yerine iş hayatına yönlendirilmesi • İhtiyaç duyulan yeni eğitim alanlarının açılması hususunda yeterli arazi varlığının olmaması ve arsa tahsis problemlerinin ortaya çıkması
SAĞLIK	
	<ul style="list-style-type: none"> • Bölgede tıp fakültelerinin olması • Sağlık hizmetleri sunumundaki niteliksel ve niceliksel gelişmeler • Özel sektör hizmet birimlerinin yaygın oluşu • Bölgedeki illerin "Altın Bebek Dostu II" belgesine sahip olması • Gaziantep'te doğal afetlerde görev alabilecek Ulusal Medikal Kurtarma Ekibinin kurulması • Gaziantep'te tıbbi atıkları toplayan bir merkezin olması

Zayıf Yönler	<ul style="list-style-type: none"> • Evsel atıkların toplanma yönteminin sağlıklı olmaması • Hastanelerin teknik donanımlarının yetersizliği • Kırsalda hastane ve sağlık hizmetlerine ulaşım zorluğu • Genel temizlik, beslenme ve sağlık bilincinin eksik olması • Uzman hekim sayısının yetersizliği
Fırsatlar	<ul style="list-style-type: none"> • Sağlık alanında yapılan ve yapılacak olan yatırımların Orta Doğu'yu da kapsayacak çapta olması • Gaziantep'in Sağlık Bakanlığı tarafından bölgenin cazibe merkezi olarak belirlenmesi • Gaziantep'te Entegre Sağlık Kampüsü'nün kurulacak olması
Tehditler	<ul style="list-style-type: none"> • Sanayi atıklarının şehir sularını kirletmesi • Aile planlaması ve sağlıklı gebelik konusundaki bilinçsizlik • Yeşil kart uygulamasının amaç dışı kullanılması • Kırsalda yaşayan vatandaşların ulaşım sisteminde yaşanan sıkıntılar yüzünden sağlık hizmetlerine özellikle kış mevsiminde yeterince ve zamanında erişememesi
KÜLTÜR	
Güçlü Yönler	<ul style="list-style-type: none"> • Bölgenin binlerce yıllık tarihi zenginliği ve birçok medeniyete ev sahipliği yapması • Dünyanın ilk yerleşim alanlarından birkaçının bölgede bulunması • Gaziantep ve Adıyaman'da her ilçede halk kütüphanesinin bulunması • Yerel, ulusal ve uluslararası birçok fuar, iş organizasyonu ve festivalin düzenlenmesi • Gaziantep'te müzecilik faaliyetlerinin güçlü olması • Belediyelerin gençlik, spor ve kültür tesislerinin yapılmasına önem vermesi • Adıyaman'ın Kâhta ve Besni ilçesinde Kültür ve Turizm Bakanlığı'na ait kültür ve sanat merkezlerinin bulunması • AB projelerinde bölgenin deneyim kazanmış olması ve bu projeleri gerçekleştiren birçok STK'nın varlığı
Zayıf Yönler	<ul style="list-style-type: none"> • Kültürel ve sanatsal faaliyetlerin yetersiz olması • Özellikle Adıyaman ve Kilis'te rekreasyon alanlarının yetersizliği • Korumaya yönelik ve kültür alanında faaliyet gösteren kurumların, sivil toplum kuruluşlarının, meslek odalarının ve uluslararası kuruluşların eksikliği • Sinema, tiyatro ve kütüphane sayısı bakımından ülke ortalamasının altında kalması • Birçok önemli tarihi esere tescil verilmemiş olması • Medya organlarının yetersiz olması • Bölge illeri merkezlerinde Kültür ve Turizm Bakanlığı'na ait Devlet Opera ve Balesi'nin bulunmaması • Kilis ve Adıyaman'da Devlet Tiyatrosu'nun bulunmaması • Kilis ve Adıyaman'da sosyal yaşamın yeterince gelişmemiş olması • Kadınların toplumsal ve ekonomik yaşama katılım eksikliği
Fırsatlar	<ul style="list-style-type: none"> • Antep baklavası, Antep fıstığı, Nizip zeytinyağı, Gaziantep bakır el işlemeciliği, Gaziantep sedel el işlemeciliği ve Çelikhane tütününü olarak toplamda 6 adet coğrafi işarete sahip olması ve 5 ürünün aday statüsünde bulunması • UNESCO Dünya Miras listesinde Nemrut Dağı Milli Parkı'nın bulunması ve Yesemek Taş Ocağı ve Heykel Atölyesi ile Zeugma Arkeolojik Sit Alanı'nın adaylık statüsüne sahip olması • Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından belirlenen 15 Marka Kent arasında yer alan Adıyaman ve Gaziantep'in bölgenin illeri olması
Tehditler	<ul style="list-style-type: none"> • Suriye sorunundan dolayı bölgenin aldığı aşırı göçün kültürel şoka sebebiyet vermesi • Suriye krizi sonrası yaşanacak olası sosyal uyum problemleri

5.2. EKONOMİK YAPI

SANAYİ	
Güçlü Yönler	<ul style="list-style-type: none"> • Orta Doğu pazarına yakın olması • Girişimcilik ruhunun güçlü olması • Gaziantep'in görece gelişmiş bir sanayi yapısına sahip olması • İhracata dayalı bir imalat sanayininin olması • Gaziantep'in Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin sanayi ve ticaret merkezi konumunda olması • Bölgede, sanayileşmenin en önemli araçlarından olan OSB ve KSS'lerin bulunması

Zayıf Yönler	<ul style="list-style-type: none"> • İşletmelerin üretim, Ar-Ge ve teknoloji altyapılarının yetersizliği • İnovasyon altyapısının yetersizliği • Ürünlerin katma değerinin düşük olması ve markalaşma eksikliği • Firmaların marka, patent, tasarım konularında farkındalık düzeyinin düşük olması • Kurumsallaşamama • Kayıt dışı ekonominin varlığı • Atıl kapasitenin fazla olması • İşbirliği kültürünün gelişmemiş olmaması ve kurumlar arası koordinasyon eksikliği • Finansmana erişimin zorluğu • Hammadde kaynaklarına erişim zorluğu • Adıyaman ve Kilis illerinde sanayi altyapısının yetersizliği • OSB ve KSS altyapı sorunlarının olması • Bölgeye yeterince yabancı yatırım çekilememesi
Fırsatlar	<ul style="list-style-type: none"> • Sınır ticaretinin yapılması • Ulusal ve uluslararası fuarların yapılması • Suriye ile vizenin kaldırılması ve işbirliğinin artması • AB-Suriye arasında Ortaklık Anlaşması'nın imzalanması • Gaziantep'in GAP Eylem Planı kapsamında belirlenen cazibe merkezlerinden biri olması • Devlet teşviklerinin uygulanması
Tehditler	<ul style="list-style-type: none"> • Suriye ve Irak'ta yaşanan siyasi krizlerin etkisi • Teşvik sistemindeki gruplama ile ilgili sorunlar • Girdi maliyetlerinin yüksek olması
TARIM VE HAYVANCILIK	
Güçlü Yönler	<ul style="list-style-type: none"> • Atatürk Baraj Gölü'nün bölgede olması • Yılda birden fazla ürün alabilme potansiyeli • Bölgenin büyük pazarların ulaşım ağı üzerinde bulunması • Örtü altı yetiştiriciliğine elverişli bir iklimin olması • Yüksek kalitede zeytin, fıstık ve üzüm üretiminin olması • Organik tarıma uygun tarım alanlarının olması • Bölgenin fıstık üretiminde dünyada 4. sırada olması • Bölgede tarıma dayalı sanayinin var olması • İklim çeşitliliğinin ürün çeşitliliğini de beraberinde getirmesi • İhracatta, bölgede üretilen tarım ürünlerinin önemli bir paya sahip olması • Hayvancılık için iklimin ve coğrafi koşulların uygun olması
Zayıf Yönler	<ul style="list-style-type: none"> • Verimli tarım arazilerinin imara açılması • Sanayi atıklarının tarım alanlarını kirletmesi • Atatürk Barajı'ndan yeterince faydalanılamaması • Tarımsal ürünlerde markalaşma ve tanıtım eksikliği • İşletme ölçeklerinin küçük olması, gelişmemesi ve işletmelerin aile şirketine geçememesi • Hammadde potansiyelinin fazla olmasına rağmen son ürün eksikliği • Çiftçinin eğitim düzeyinin düşük olması • Sulu tarım için sulama altyapısının (kanal, basınçlı sulama ağı vb.) yetersiz olması • Tarıma dayalı imalat sanayinin yetersizliği • Tarım kredi kooperatiflerinin, çiftçi örgütleri ve birliklerinin azlığı • İhracat ürünlerinde soğuk hava depoları, katkı-kalıntı izleme laboratuvarı, kalibrasyon, paketleme tesisi, ambalajlama konusunda akredite olmuş tesislerin az olması • Bölge illerinde TKDK'nin olmaması ve bu kurum tarafından verilen IPARD programı desteklerinden yararlanamaması • Teknolojiden yararlanma düzeyinin düşüklüğü • Kaliteli ve sertifikalı tohum ve fidan kullanımının yaygın olmaması • Lisanslı depoculuk kavramının gelişmemesi

Zayıf Yönler	<ul style="list-style-type: none"> • Seracılığın gelişmemiş olması • Ölçek ekonomisinin uygulanamaması • Et-süt entegre tesis sayısının az olması • Sürü sayısı ve sürü başına düşen hayvan sayısının azlığı • Hayvancılık işletmelerinde teknik altyapının yetersiz olması • Mandıracılık sistemine geçilememesi • Mera ve çayır alanlarının az olması • Küçükbaş hayvanlarda ırk ıslahının yapılamamış olması • Küçükbaş hayvan sütünün sanayiye aktarılamaması • Organik tarım faaliyetlerinin yetersiz olması
Fırsatlar	<ul style="list-style-type: none"> • GAP İdaresi'nin, illerde temsilcilerinin bulunacağı ofisler açacak olması • GAP İdaresi tarafından planlama aşamasında olan ve yapımına devam eden birçok sulama tesisinin inşası • GAP Eylem Planı'nın 2014-2018 yılları arasında bölgede uygulanacak olması • Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı desteklerinin uygulanıyor olması • Katma değeri yüksek tarım ürünlerinin yetiştirilmesine yönelik iklim koşullarının elverişli olması
Tehditler	<ul style="list-style-type: none"> • Bölgedeki sanayi tesislerinin ve yerleşme alanlarının tarım arazilerine kurulması • Sanayi atık sularının tarım arazilerine zarar vermesi • İklimin değişmesi (sıcaklıkların artması, yağışın azalması) • Teşvik sistemindeki gruplama ile ilgili sorunlar • Bilinçsiz budama, ekim ve sulamanın yapılması • Tarım ilaçlamalarının bilinçsizce yapılması ve arıcılık faaliyetlerini tehdit etmesi • Toprağın çoraklaşması • Hayvancılık sektöründeki fiyat dalgalanmaları ve piyasada istikrarsızlık olması • Kaliteli gen kaynaklarının himaye edilememesi • Köyden kente yapılan göçlerin artması
TİCARET	
Güçlü Yönler	<ul style="list-style-type: none"> • Köklü ticaret geleneği ve mevcut lojistik altyapısı • Bölge halkının sahip olduğu ticari kabiliyet • Bölgenin ticari açıdan büyük bir pazar olan Orta Doğu coğrafyasındaki özel konumu • Bölgenin İpekyolu'nun üzerinde bulunması • Gaziantep ve Kilis illerinin sınırda konumlanması nedeniyle sınır ticaretinin gelişmiş olması
Zayıf Yönler	<ul style="list-style-type: none"> • Firmalar arası işbirliği ve ortaklık kültürünün gelişmemiş olması • Adıyaman ve Kilis illerinde ticareti gerçekleştiren ürün yelpazesinin dar olması • Adıyaman ve Kilis illerinde dış ticaret gerçekleştiren firma sayısının az olması • Firmaların pazarlama ve rekabet edebilirlik bağlamında strateji geliştirememeleri • Firmaların tanıtım faaliyetleri, markalaşma ve kurumsallaşma konularına yeterince önem vermemeleri
Fırsatlar	<ul style="list-style-type: none"> • Bölgenin üretimden ihracat gerçekleştiren ticari yapıya sahip olması • E-ticaretin gelişebilmesi için yeterli bilişim ve internet altyapısının bulunması • Yatırım teşvikleri gibi destekleme mekanizmalarının sağladığı fırsatlar
Tehditler	<ul style="list-style-type: none"> • Suriye ve Irak gibi Orta Doğu ülkelerinde yaşanan iç sorunlar • Gerek ulusal gerekse uluslararası ticarete artan rekabet koşulları
LOJİSTİK	
Güçlü Yönler	<ul style="list-style-type: none"> • TRC1 Bölgesi'nin Orta Doğu'ya yakın olması • Bölgenin geçiş yolları üzerinde bulunması ve İpekyolu'nun bölgeden geçmesi • Gaziantep ve Adıyaman'da havalimanlarının olması • Bölgeden demiryolu hattının geçiyor olması • Bölgenin üretim kapasitesinin ve dış ticaret hacminin yüksek olması
Zayıf Yönler	<ul style="list-style-type: none"> • Demiryolu hattı altyapısının yetersiz olması • Taşımacılıkta karayollarına bağımlılık • Dış ticarete bilgi eksikliği • Taşımacılıkta entegrasyon eksikliği • Bölge içi ve bölgeler arası ulaşım ağlarının ve ulaşım altyapısının yetersizliği • Teknoloji kullanımının yetersizliği

Fırsatlar	<ul style="list-style-type: none"> • Bölgenin lojistik merkez olma potansiyeli • Bölgenin Orta Doğu'ya yakın olması • Bölgenin Mersin ve İskenderun limanlarına olan yakınlığı
Tehditler	<ul style="list-style-type: none"> • Suriye ve Irak gibi Orta Doğu ülkelerinde yaşanan iç sorunlar
TURİZM	
Güçlü Yönler	<ul style="list-style-type: none"> • Bölgenin, tarihi İpekyolu üzerinde bulunması • Farklı medeniyet ve inançlara tarih boyunca ev sahipliği yapmış olması • Geleneksel el sanatlarının varlığı • Bölge mutfağının zenginliği • Müze çeşitliliği ve sayısı • UNESCO Dünya Miras Listesi içerisinde yer alan Nemrut Dağı ve tarihi Zeugma Arkeolojik Sit Alanı gibi kültürel varlıkların bölgede yer alması • Doğal kaynaklar açısından zengin alanların varlığı
Zayıf Yönler	<ul style="list-style-type: none"> • Tarih, doğa, inanç, kültür, sağlık ve gastronomi turizmi tanıtım yetersizliği • Turizm sektöründe destinasyon merkezi olabile potansiyeli olduğu halde, bölgenin kültürel ve turizm değeri taşıyan varlıklarının değerlendirilmemesi • Etkinliklere katılma oranının düşüklüğü • Bölgede turizm bilincinin düşük olması • Konaklama tesislerinin kapasite ve kalite yetersizliği • Ziyaretçi sayısının yetersiz olması • Geceleme sayısının düşüklüğü • Sektörde çalışabilecek kalifiye eleman eksikliği • Hizmet sektörünün yeterince gelişmemiş olması • Kültürel mirasın korunması konusundaki bilinçsizlik • Turizm sektöründeki yatırımların ve yerel girişimlerin yetersiz olması • Profesyonel rehberlik hizmetlerinin yetersizliği • Bölgeyi kapsayan turların yetersizliği • Uçak sefer sayılarının yetersizliği ve saatlerin uygunsuzluğu
Fırsatlar	<ul style="list-style-type: none"> • Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından Gaziantep ve Adıyaman'ın ilan edilen 15 marka kent içinde ve TTS 2023'de Kâhta'nın Turizm Kenti olarak yer alması • UNESCO Dünya Miras Listesi'nde Nemrut Dağı'nın bulunması, Yesemek Taş Ocağı ve Heykel Atölyesi ve Zeugma Arkeolojik Sit Alanları'nın adaylık statüsüne sahip olması • Zeugma Kenti'nin açık hava müzesi olarak faaliyete geçecek olması • Suriye, Lübnan ve Ürdün ile Türkiye'nin karşılıklı olarak vizeyi kaldırması • Bölge genelinde yer alan tarihi ve kültürel varlıkların zenginliği
Tehditler	<ul style="list-style-type: none"> • Çarpık kentleşme ve mevcut altyapı problemleri • Ekonomik krizden dolayı bölgeye yapılan seyahatlerin azalması • Suriye'de meydana gelen iç savaş nedeniyle güvenlik endişesinin olması
FİNANS	
Güçlü Yönler	<ul style="list-style-type: none"> • Toplam kredi miktarının yüksek olması • Gaziantep'te kişi başı nakdi kredi miktarının yüksek olması • Kullanılan kredi miktarındaki artış • Takipteki alacakların toplam nakdi krediler içindeki payında azalma eğilimi olması
Zayıf Yönler	<ul style="list-style-type: none"> • Kilis ve Adıyaman illerindeki banka ve şube sayısının yetersizliği • Kamu bankalarının sayıca fazla olması • Şube başına düşen kişi sayısının fazla olması
Fırsatlar	<ul style="list-style-type: none"> • Gaziantep'in, gelişmiş sanayi ve ticari yapısı ile finans merkezi olma potansiyeli • Kredi talebindeki artış • Bölgenin artan dış ticaret hacmi
Tehditler	<ul style="list-style-type: none"> • Tasarruf mevduatlarının toplam mevduat içindeki payında azalma eğilimi olması • Suriye'de yaşanan olayların belirsizliği

ENERJİ VE MADENCİLİK

Güçlü Yönler	<ul style="list-style-type: none"> • Güneşli gün sayısının ve güneşten yararlanma süresinin uzun olması • Yenilenebilir enerji (güneş ve rüzgâr enerjisi) potansiyelinin varlığı • Adıyaman'daki yüksek petrol rezervi
Zayıf Yönler	<ul style="list-style-type: none"> • Yenilenebilir enerji kaynaklarının yeterince değerlendirilememesi • Enerji nakli sırasındaki kayıp-kaçak oranlarının yüksekliği • Sanayi-üniversite işbirliğinin yeterli seviyede olmaması • Üniversitelerin enerji sektörünü geliştirmeye yönelik proje üretmemesi • Ar-Ge ve inovasyon için gerekli insan kaynağının yetersiz olması
Fırsatlar	<ul style="list-style-type: none"> • Yenilenebilir enerji potansiyelinin (güneş ve rüzgâr enerjisi) yüksek olması • Yenilenebilir enerjinin öneminin dünya çapında artması • Enerji yatırımlarına olan ilginin artması • Yüksek petrol rezervi • Mermer rezervi potansiyelinin yüksek olması
Tehditler	<ul style="list-style-type: none"> • Yatırım maliyetlerinin yüksek olması • Güneş ve rüzgâr enerjisindeki yatırım maliyetinin geri dönüşünün uzun olması

5.3. YAŞAM KALİTESİ

KENTLEŞME

Güçlü Yönler	<ul style="list-style-type: none"> • Tarihi dokunun zenginliği • Ülkenin ilk planlı kentlerinden olan Gaziantep'in bölgede yer alması
Zayıf Yönler	<ul style="list-style-type: none"> • Çarpık kentleşmeden kaynaklanan problemler • Yeşil alan miktarının azlığı • Kentsel dönüşüm sorunları • Yerleşim kalitesinin zayıf olması • Sosyal donatı alanların yetersizliği • Kentlilik kültürü ve çevre bilincinin eksikliği
Fırsatlar	<ul style="list-style-type: none"> • Doğalgazın bölge illerinde kullanılmaya başlanması • Yerel yönetimlerin Çevre Düzeni Planı hazırlaması • Kentsel dönüşüm projelerinin uygulanmaya başlanması
Tehditler	<ul style="list-style-type: none"> • Göçün yönetilememesinden kaynaklı çarpık kentleşme • Sürdürülebilir olmayan kentsel büyüme • Doğal afet riski ve risk unsurları gözetilmeden kentsel büyümenin gerçekleşmesi

ALTYAPI VE ÇEVRE

Güçlü Yönler	<ul style="list-style-type: none"> • Gaziantep'te hafif raylı sistemin kullanılmaya başlanması • Bölgede havalimanlarının bulunması
Zayıf Yönler	<ul style="list-style-type: none"> • Kanalizasyon altyapısının yetersizliği • Geri dönüşüm tesisi sayısının yetersizliği • Çevre bilincinin eksikliği • Çevre kirliliğinin (hava, gürültü vb.) fazla olması • Sanayi atıklarının yarattığı çevre kirliliği • Şehir sularının kalitesinin düşük olması ve su altyapısının yetersizliği • Şehir içi ve şehirlerarası ulaşım altyapısının yetersizliği • Ulaşım ve fiziki altyapının yenilenme/geliştirilme ihtiyacı (özellikle ilçelerde) • Ulaşım da toplu taşımanın payının düşük olması • Adıyaman'da erişilebilirliğin düşük olması • Doğalgaz altyapısının yaygın olmayışı
Fırsatlar	<ul style="list-style-type: none"> • Yurtdışı bağlantısını sağlayan güçlü ulaşım kanallarının bulunması • Önemli ulaşım ve altyapı yatırımlarının planlanması
Tehditler	<ul style="list-style-type: none"> • Özel araç sahipliğinin artması sonucu ortaya çıkan hava kirliliği • Sanayi altyapısının yetersizliği sonucu ortaya çıkan çevre kirliliği • Hava ve su kalitesinin düşük olması nedeniyle ortaya çıkabilecek gıda güvenliği problemi

DOĞAL KAYNAKLAR	
Güçlü Yönler	<ul style="list-style-type: none"> • Bölgenin yerüstü ve yeraltı doğal kaynakları bakımından zengin olması • Bölgenin ekolojik çeşitlilik bakımından zengin olması
Zayıf Yönler	<ul style="list-style-type: none"> • Doğal kaynakların amaç dışı kullanımı • Bölgenin ekolojik planlarının olmaması • Doğal kaynakları koruma bilinci eksikliği
Fırsatlar	<ul style="list-style-type: none"> • Bölgede enerji yatırımlarının başlaması • Petrol, maden, su, güneş ve rüzgâr potansiyelinin fazla olması
Tehditler	<ul style="list-style-type: none"> • Düzensiz yapılaşma nedeniyle doğal kaynakların giderek bozulması • Nüfusunun hızlı artması
BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ (BİT)	
Güçlü Yönler	<ul style="list-style-type: none"> • Genç nüfusun sağladığı yüksek büyüme potansiyeli • Teknoloji Geliştirme Bölgeleri'nde sağlanan vergi avantajları ve teşvikler • Kamu kurumlarının en büyük BİT alıcıları arasında yer alması
Zayıf Yönler	<ul style="list-style-type: none"> • Sektördeki yüksek vergi oranları • Nitelikli BİT işgücüne ulaşmanın zor olması • BİT kullanım oranlarının ülke ortalamasının altında olması
Fırsatlar	<ul style="list-style-type: none"> • Devletin BİT yatırımlarına giderek daha fazla bütçe ayırması • BİT hizmetlerine yönelik artan talep ile nüfusun toplam BİT harcamalarını artırması
Tehditler	<ul style="list-style-type: none"> • Yazılım korsanlığı oranının yüksek bir seviyede olması

Kale ve Kır Kahvesi, Gaziantep

PLANLAMA YAKLAŞIMI

“Kalkınmanın Yolu, İpekyolu”

6

PLANLAMA YAKLAŞIMI

Ülke içi bölgesel gelişmişlik farkları, başta gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkeler olmak üzere birçok ülkenin kalkınma yolunda karşılaştığı en önemli sorunlardan biridir. Artan küreselleşmenin de etkisiyle bu farklar, ulusal düzeyden (bölgeler arası düzeyden) bölge içi (bölge içinde yer alan iller arası) düzeye kadar etkisini hissettirmeye başlamıştır. Küreselleşmenin de etkisiyle önemi artan 'Yeni Bölgesel Planlama' anlayışına uygun olarak bölgesel kalkınma politikalarının merkez tarafından belirlenerek yönetilmesi yerine, yerel aktörlerin katılımı ile ortaya konan bölgesel kalkınma stratejileri birçok ülke tarafından benimsenmiştir.

Avrupa Birliği üyeliği sürecinde ele alınan müzakere başlıklarından biri olan 'Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Koordinasyonu' konusunda Türkiye'de gerekli düzenlemelerin yapılması, kurumların oluşturulması ve bölgesel gelişme politikalarının AB müktesebatıyla uyumlu hale getirilmesi öngörülmüştür. Bu genel çerçevede içerisinde yapılan çalışmalar doğrultusunda kabul edilen 25.01.2006 tarih ve 5449 sayılı "Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun" uyarınca, ülke genelinde 26 Düzey 2 Bölgesi'nde kalkınma ajansları kurulmaya başlanmıştır.

Gaziantep, Adıyaman ve Kilis illerini kapsayan TRC1 Düzey 2 Bölgesi'nde faaliyet gösteren İpekyolu Kalkınma Ajansı, bölge kaynaklarının etkili bir şekilde kullanılmasını sağlamayı ve bölge içerisindeki gelişmişlik farklarını en aza indireyecek çalışmalara rehberlik etmeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda hazırlanan yeni dönem bölge planı dâhilinde, TRC1 Düzey 2 Bölgesi'nde gerçekleştirilmesi öngörülen kalkınma politikaları belirlenmiş, geliştirilmesi gereken öncelikli alanlar tespit edilmiş, mali ve teknik desteklere zemin oluşturacak bir çerçeve ortaya konmuştur. Yeni dönem TRC1 Bölge Planı, ülkemizin 2023 hedeflerine hizmet etmek üzere beşeri ve sosyal sermayenin, iktisadi ve kurumsal yapılar ile rekabet üstünlüğü bulunan alanların tahlil edilmesi ve bölgede ortak kalkınma bilincini yükseltip, doğal, beşeri ve sosyal kaynakların bölge dinamizmini destekleyecek ve bölgeye azami katma değeri üretecek alanlara sevk edilmesinin sağlanması amaçlarıyla, "stratejik ve katılımcı yaklaşım" la hazırlanmıştır.

Temel Planlama İlkeleri Katılımcılık

Şekil 30

6.1. KATILIMCILIK

Katılımcılık, 21. yüzyıl yönetim anlayışı doğrultusunda üretilen politikaların ve verilen hizmet kalitesinin artırılmasını sağlamak üzere vatandaşların, sivil toplum kuruluşlarının, iş çevrelerinin ve diğer paydaşların karar alma süreçlerine dâhil edilmesi şeklinde tanımlanmaktadır. İpekyolu Kalkınma Ajansı'nın katılımcılık anlayışı, her bireyin kendi yaşamını doğrudan ya da dolaylı olarak etkileyebilecek karar alma süreçlerine dâhil edilmesi gerekliliği üzerine inşa edilmiştir. 2014-2023 TRC1 Bölge Planı hazırlık aşamalarında kamu kesimi, özel sektör, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları başta olmak üzere bölge ile bağı bulunan her birey paydaş olarak kabul edilmiş, planın hazırlık sürecinden başlayıp plan dokümanının basılmasına kadar tüm aşamalarda katılımcılık ilkesine riayet edilmiştir. Buna göre plan hazırlık çalışmaları kapsamında öncelikli olarak paydaş analizi yapılarak katılımcılığın nasıl uygulanacağı tasarlanmış ve bu çerçevede çeşitli çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmaların başında ilçe çalıştayları organize edilmiş, Onuncu Kalkınma Planı ve Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (OKP-BGUS) çalışmaları ile bölge planı sürecinin temelleri atılmış ve bölge planının konu edildiği

Yönetim Kurulu ve Kalkınma Kurulu toplantıları düzenlenmiştir. Söz konusu çalışmalar kapsamında Gaziantep, Adıyaman ve Kilis illerine ilişkin hem bölge hem il hem de ilçe düzeyinde mevcut durum tespiti ve analizleri yapılmıştır. Yapılan analizler ışığında ise bölgenin potansiyelleri ile problem alanları tespit edilmiş ve bölgenin kalkınması adına vizyon, gelişme eksenleri, öncelikli gelişme hedef ve stratejileri oluşturulmuştur. Bu süreçlerde, bölgede yer alan paydaşların her aşamada görüşü ve katkısı alınmıştır.

Yapılan tüm çalışmalarda, paydaşların planlama sürecini ve gerçekleştirilen çalışmalarla neyin hedeflendiğini tam olarak kavrayabilmeleri adına basın duyuruları, resmi yazılar, e-postalar aracılığıyla bilgi verilmiş, düzenlenen toplantılar öncesinde bilgilendirme sunumları gerçekleştirilmiştir. Bölge planı süreci, ilgili tüm paydaşların plan dâhilinde karar alma süreçlerini etkileyebilecekleri birincil katılımçılık amacı doğrultusunda tasarlanmıştır. Bu bağlamda, planlama süreci ile ilgili tüm paydaşları içeren ve paydaşların görüşlerini rahat bir şekilde aktarabilecekleri çeşitli platformlar oluşturulmuş ve yöntemler belirlenmiştir. Gerçekleştirilen toplantı ve çalıştaylarda, her katılımçının kendini sürece dâhil hissetmesi ve rahat bir şekilde ifade edebilmesi adına, paydaşların sürece dâhil olma seviyeleri ve

moderasyon teknikleri dikkatle belirlenmiştir. Bölge planı sürecine paydaşların etki düzeyi belirlenirken, temelleri 1969 yılında Sherry Arnstein tarafından atılan "katılım merdiveni (spektrumu)" esas alınmıştır (Şekil 32).

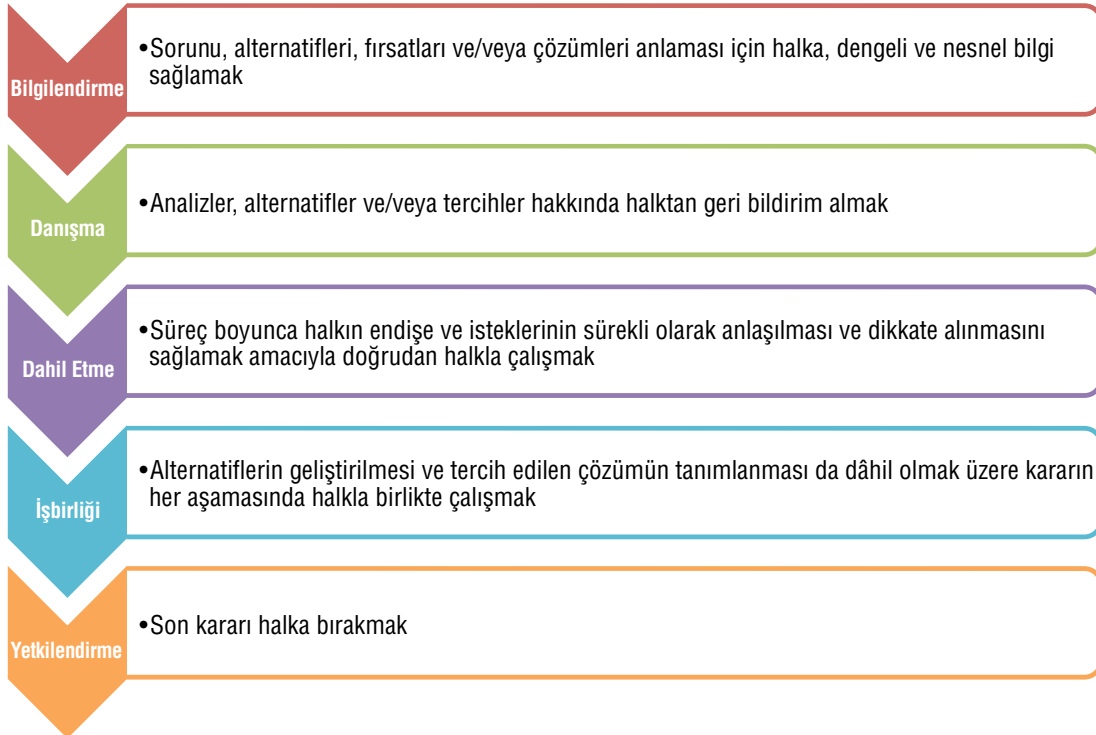
Planlama Süreci Nasıl Kurgulandı?

Şekil 31

Katılımcılık Spektrumu

Şekil 32

Kaynak: İnsanlar ve Katılım; Kalkınma Bakanlığı, TEPAV

Katılımcıların her birinin eşit bilgi düzeyi, eşit ihtiyaç ve beklentilere sahip olmasının mümkün olmadığı göz önüne alınarak bölgenin sahip olduğu ortalama insan profili ve bölge planı çalışmasının karakteristiğine göre katılımçılık spektrumunun üçüncü basamağı olan “dâhil etme” yöntemi, planlama sürecine halkın katılımı bağlamında temel alınmıştır. Planlama sürecinde gerçekleştirilen toplantı ve çalıştaylarda, etkili bir tartışma ortamı oluşturmak, katılımcıların kendilerini rahat ifade edebilmelerini sağlamak ve olası gerginliklerin önüne geçmek adına kolaylaştırıcılık esasına dayalı moderasyon teknikleri kullanılmıştır.

Yukarıda ifade edildiği üzere bölge planı hazırlıklarının ilk aşamasında Ajansın öncelikli faaliyetlerinden biri, il ve ilçelerde bulunan üst düzey kamu kurum ve kuruluşlarının amirleri ile birebir görüşmeler organize etmek olmuştur. Söz konusu görüşmeler kapsamında, ilgili kurumun kalkınma adına gerçekleştirdiği tüm plan, proje, rapor, analiz dokümanları derlenmiştir. Plan hazırlık sürecinin en önemli basamaklarından bir diğeri “ilçe çalıştayları” oluşturmuştur. Bu kapsamda, bölgede bulunan 22 ilçenin tümünde ilçe çalıştayları gerçekleştirilmiştir. İlçe çalıştayları ile sürece dâhil olma bakımından il merkezlerine nispeten dezavantajlı durumda olan bölge ilçelerinin, kendi ilçelerini ve illerini içeren söz konusu bölge planında söz sahibi olmaları amaçlanmıştır. “Katılımcı planlama yöntemi ile 10 yıllık bir bölge planı hazırlanması” amacı ile yola çıkılan çalıştaylarda, planın her aşamasında halkın görüş ve önerilerinin dikkate alınması ile karar alma sürecinde halkın etkisinin en üst düzeyde olması hedeflenmiştir. 19 Şubat-6 Mart 2013 tarihleri arasında 22 ilçede gerçekleştirilen çalıştaylara toplam 739 kişi katılım sağlamıştır. TRC1 Bölgesi’nde çalıştaylara en fazla katılım sağlayan ilçe 56 kişi ile Gerger olmuştur. En az katılım sağlayan ilçe ise 19 kişi ile Karkamış olmuştur. Düzenlenen 22 çalıştayın çıktıları konsolide edilerek TRC1 Bölge Planı’nın mevcut durum tespiti, mevcut durum analizi ve plan kısımlarına aktarılmıştır.

Planının Yönetim Kurulu onayına sunulmadan önce Ajansın danışma organı olan Kalkınma Kurulu’na arz edilmesi ve bu kapsamda kurul üyelerinin görüşlerinin alınması yüksek önem arz etmektedir. Bu bağlamda, 2-3 Temmuz 2013 tarihinde “Kalkınma Kurulu Başkanlık Divanı Seçimi ve TRC1 Bölge Planı” gündemi ile toplanan Kalkınma Kurulu, bölge planı taslağı üzerinde görüş bildirmişlerdir. Söz konusu toplantı, valiler ve belediye başkanları olmak üzere Kalkınma Kurulu üyelerinin %80’inin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Ajansın karar organı konumunda olan Yönetim Kurulu, bölge planının gündeme dâhil edildiği 3 toplantı gerçekleştirmiştir. Bölge planı gündemi ile 8 Temmuz 2013 tarihinde toplanan Yönetim Kurulu’nda, TRC1 Bölge Planı (2014-2023) onaylanarak Kalkınma Bakanlığı’na gönderilmiştir.

Türkiye’de hazırlanan tüm bölgesel planlar her ne kadar Düzey 2 Bölgeleri’nin sınırları ile kısıtlanmış olsa da bölgesel planların içerdiği birçok konu, bölgeler üstü stratejiler üretilmesine ihtiyaç duymaktadır. Bu bağlamda TRC1 Bölge Planı hazırlık sürecinde, Doğu Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu bölgelerini ilgilendiren ve işbirliği gerektiren konularda yol haritası çizmek, hedefler belirlemek ve stratejiler üretmek amacı ile komşu ajanslarla toplantılar düzenlenmiştir.

Planlama sürecinin tüm aşamalarında, gerçekleştirilecek olan faaliyetlerin internet kanalları üzerinden duyurusu yapılmış, yapılan çalışmaların çıktıları internet aracılığıyla paylaşılmış; böylelikle planın her aşamasında kamuoyunun bilgilendirilmesi sağlanarak şeffaf bir süreç yürütülmüştür. Bölge planı hazırlık ve uygulama süreçlerinde hizmet verecek olan “Bölge Planı İnternet Sitesi” kurularak planlama faaliyetlerinin bağımsız bir portal aracılığıyla ve daha aktif olarak gerçekleştirilmesi sağlanmıştır. Bölge planı sürecinin her aşamasında Ajansın sosyal medya adresleri (www.twitter.com/ikaorgtr ve www.facebook.com/IPEKYOLUKALKINMAAJANSI) aracılığıyla geniş kitlelere bilgilendirme yapılmış ve karar alma süreçlerine dâhil olan birey sayısının artırılması hedeflenmiştir.

Son olarak, planın hazırlık sürecinde daha geniş halk kitlelerine ulaşmak adına “Bölge Planı Anketi” hazırlanarak İpekyolu Kalkınma Ajansı internet sayfasında ve sosyal medya adreslerinde yayınlanmış, çeşitli kurumlar aracılığıyla ulaşılan e-mail listelerine iletilerek olabildiğince fazla paydaşa ulaşılması hedeflenmiştir. Ankete toplam 500 kişi katılmış olup, katılımcıların %29’unu özel sektör temsilcileri oluşturmuştur. İpekyolu Kalkınma Ajansı’nın bölge planı sürecinde en az katkı aldığı özel sektörün, bölge planı anketine en fazla katılım sağlayan kesim olması, online katılımçılığın başarısını ortaya koymaktadır.

6.2. ŞEFFAFLIK

Şeffaflık ilkesi gereğince Ajans tarafından alınan tüm kararlar ve gerçekleştirilen faaliyetler zamanında, doğru ve eksiksiz biçimde kamuoyuna duyurulmuş ve paydaşlar ilgili bilgilere kolayca erişebilmiştir. Şeffaflık ilkesinin uygulanması amacıyla bölge planı hazırlık sürecinde ilgili tüm paydaşlara resmi yazı, e-mail, yazılı ve görsel basın ve Ajans web sitesi aracılığıyla ulaşılmış ve paydaşların sürece dâhil edilmesiyle birlikte, bölge planlama sürecine olan güvenin artırılması amaçlanmıştır.

6.3. SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Sürdürülebilir kalkınma hedefi esas alınarak hazırlanan bölge planında ekonomik, sosyal, kültürel, çevresel olmak üzere topyekûn kalkınma ilkesi benimsenmiştir. Bu plan kapsamında kaynakların

kullanımı, sürdürülebilirlik ilkesi ışığında gelecek nesiller düşünülerek planlanmıştır.

6.4. EŞİTLİK VE SOSYAL İÇERME

Eşitlik ve sosyal içerme ilkesi ile bütün paydaşların kaynaklardan ve hizmetlerden eşit olarak faydalanabilmesi esas alınmıştır. Bu ilke kapsamında paydaşların kadın, genç, yaşlı, engelli olmaları; eğitim seviyesi, etnik köken, dini inanç gibi farklı sosyo-kültürel yapıya sahip olmaları nedeniyle oluşabilecek sosyal dışlanma ortadan kaldırılarak bütün bireylerin bölgesel kalkınmada yer alması ve bu süreçten eşit olarak faydalanması hedeflenmektedir.

Yukarıdaki temel planlama ilkeleri kapsamında hazırlanan TRC1 Bölge Planı, 2023 yılı hedef alınarak Gaziantep, Adıyaman ve Kilis il sınırlarının tamamını kapsayacak şekilde, ulusal ve bölgesel düzeyde belirlenen kalkınma politikaları çerçevesinde, bölgesel gelişme hedeflerinin oluşturulmasını ve bu hedeflere ulaşılmasına yönelik stratejilerin belirlenmesini ve böylece sürdürülebilir bölgesel kalkınmayı amaçlamaktadır.

Zeugma Mozaik Müzesi, Gaziantep

PLAN

45

BÖLGE PLANI TANIMI VE PLANIN HAZIRLANMA SÜRECİ

“Kalkınmanın Yolu, İpekyolu”

7

BÖLGE PLANI TANIMI VE PLANIN HAZIRLANMA SÜRECİ

7.1. BÖLGE PLANI

Bölge planı genel olarak bir bölgenin kalkınması amacıyla ulusal düzeyde üretilen politika, plan ve stratejilerle yerel düzeyde yürütülecek faaliyetler arasındaki ilişkiyi belirlemek; yerel düzeyde yer alan kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu güçlendirmek; kamu, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek; bölgesel gelişmeyi hızlandırmak; sürdürülebilirliğini sağlamak; kaynakların yerinde ve etkili kullanımını sağlamak ve bölgesel program ve projelere temel oluşturmak üzere hazırlanan strateji, koordinasyon ve yönlendirme belgesidir.

3194 Sayılı İmar Kanunu'na göre bölge planı, sosyo-ekonomik gelişme eğilimlerini, yerleşmelerin gelişme potansiyelini, sektörel hedefleri, faaliyetlerin ve alt yapıların dağılımını bölge çapında belirlemek üzere hazırlanmış plan olarak tanımlanmıştır.

Hiyerarşik yapı içinde bölge planları; ulusal kalkınma planı, bölgesel gelişme ulusal stratejisi ile çevre düzeni planları arasında yer alır. Bir ara ölçek olarak bölge planı bu özelliğini aşağıdan yukarı ve yukarıdan aşağı planlama yaklaşımlarının bütünlüştürülmesinden alır. Bölge ölçeği, il düzeyinin üzerinde planlama ve koordinasyon zemini sağlar. İl kapsamı dışında kalan yerleşme organizasyonu, ekonomik ve sosyal ilişkiler, bölgenin gelişmesinde önem taşıyan yatırımlar bölge ölçeğinde daha kolay algılanıp planlanabilir. Bölge planları genel itibarıyla arazi kullanım kararları vermez ancak çevre düzeni planlarına yön verebilecek, mekâna ilişkin üst politika ve stratejileri belirleyebilir.

Bölge planları; ulusal, bölgesel ve yerel düzeydeki önceliklerin uyumlaştırılmasında etkili bir araç olarak merkezi yönetim, kalkınma ajansları ve yerel idareler arasındaki işbirliğini geliştirmede ve kaynak tahsisinde yönlendirici bir rol oynar. Bunun yanı sıra, iç ve dış kaynaklı program ve projeler için politika çerçevesi oluşturur. Bu planlar, hedeflerin belirlenmesinde ve uygun stratejilerin benimsenmesinde seçici olup bölge açısından katma değeri en yüksek konulara odaklanır.

Bölge planlama, mevcut durum analizi yapıldıktan sonra vizyon, strateji ve politikaların belirlenmesiyle birlikte, uygulamada izleme ve değerlendirmeyi de kapsayan bir süreçtir. Bu nedenle, bölge planlarının uzun vadeli bir perspektifle, bölgenin vizyonunu ortaya koyması ve vizyona ulaşmak için bölge kaynaklarının nasıl değerlendirileceğine ilişkin gerekli amaçları, hedefleri, ilke ve stratejileri belirlemesi gerekmektedir. Bölge planı stratejik plan yaklaşımını benimser ve bu yaklaşım ile katılımçılık ilkesini, yenilikçiliği ve sosyal bir süreci simgeler. Bölge planının hazırlanmasında en mühim konu katılımçılık ilkesi olup bu planların katılımçı demokrasi kültürünün gelişmesine katkı sağlaması beklenmektedir.

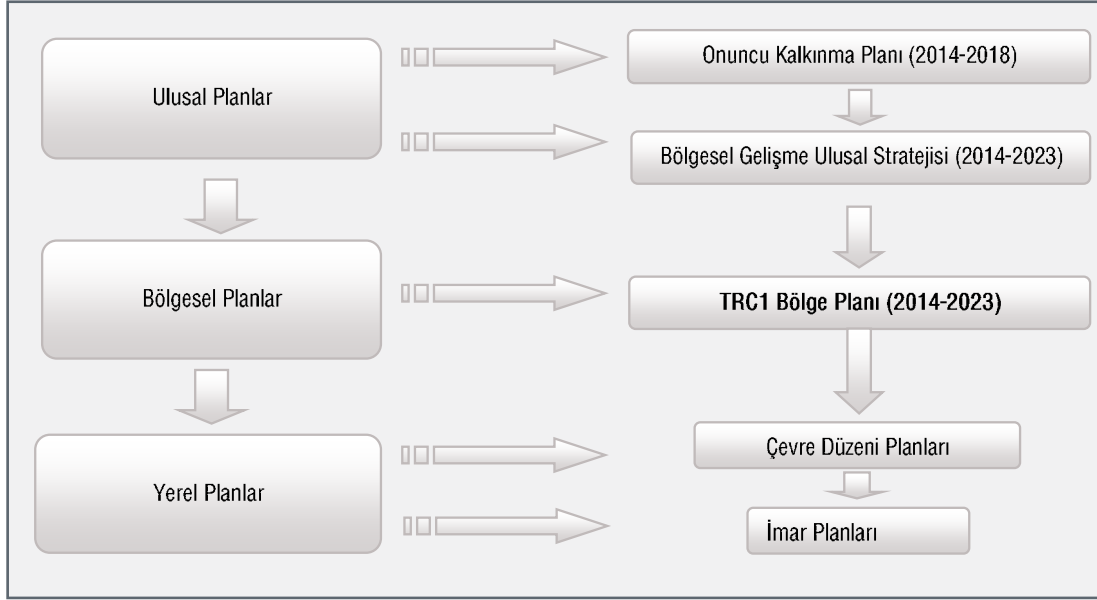
7.2. BÖLGE PLANI HAZIRLANMA SÜRECİ VE YÖNTEMİ

Bölge planlamanın mevcut durum analizi sürecinde paydaş analizi, veri toplama safhası, sosyo-ekonomik analizler, GZFT analizi ve

Plan İlişkileri

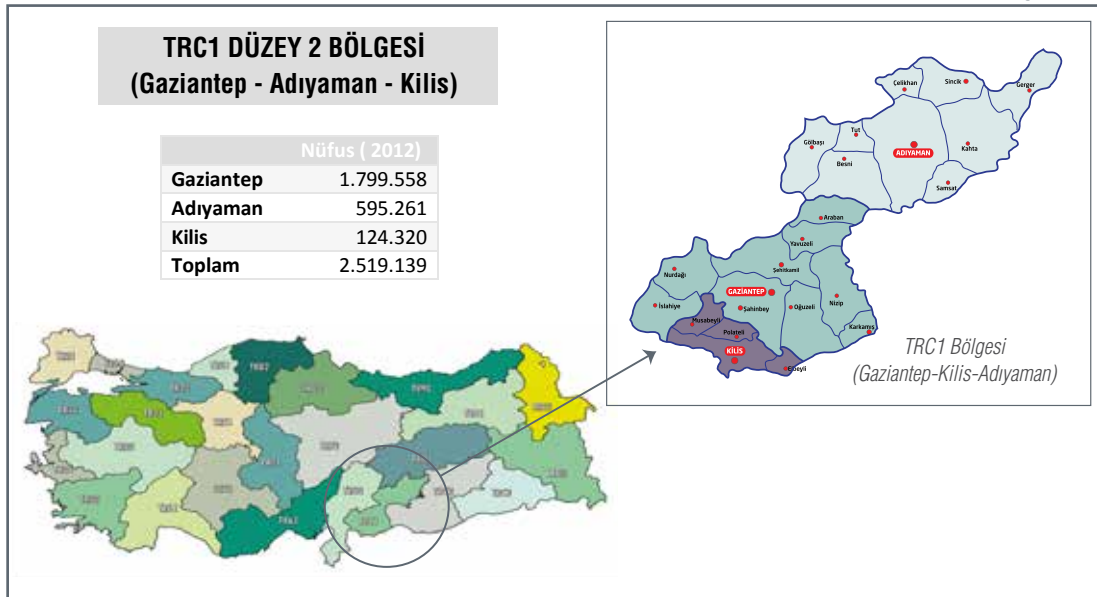
Şekil 33

mekânsal analizlere yer verilmektedir. Bunun yanı sıra bölge planlama, bölge vizyonu ve geleceğine ilişkin öngörülerin belirlendiği; vizyona ilişkin gelişme eksenleri, öncelikli gelişme hedefleri ve stratejilerinin ortaya konduğu; öncelikli eylem alanlarının tespit edildiği ve buna ilişkin araçların belirlendiği; katılımcı plan anlayışı ile örgütlenme modellerinin geliştirildiği; elde edilen tüm bilgilerin sentezlenerek raporlandığı ve sürdürülebilirlik ilkesi ışığında uygulama, izleme ve değerlendirme süreci de bulunan ve belirli bir finansman programının tanımlandığı dinamik bir süreçtir.

7.2.1. Planlama Alanı ve Yöntemi

TRC1 Bölgesi planlama alanı Gaziantep, Adıyaman ve Kilis illerinin idari sınırlarının tamamını kapsayan bölgedir. Bu bölgedeki planlama yaklaşımı, bölgesel kalkınma kararlarının sürdürülebilir gelişme ilkeleri çerçevesinde belirlenerek uygulanmasına yönelik politika ve stratejileri oluşturmayı amaçlayan bir planlama yaklaşımıyla ele alınmıştır.

7.2.2. Plan Hazırlama Süreci

2014-2023 yıllarını kapsayan TRC1 Bölge Planı, Türkiye'nin 2023 hedeflerine hizmet etmek üzere beşeri ve sosyal sermayeyi, iktisadi ve kurumsal yapılar ile rekabet üstünlüğü bulunan alanları tahlil etmektedir. Bölge planı ortak kalkınma bilincini yükseltip doğal, beşeri ve sosyal kaynakların Bölge dinamizmini destekleyecek ve azami katma değeri üretecek alanlara sevk edilmesini sağlamaktadır. Plan, İpekyolu Kalkınma Ajansı koordinasyonluğunda stratejik ve katılımcı yaklaşımla bölgedeki paydaşlarla birlikte hazırlanmıştır.

Bölge planı hazırlık çalışmaları 2012 yılının son çeyreğinde, 'Onuncu Kalkınma Planı' ve 'Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi' çalışmaları ile başlamıştır. Öncelikli olarak katılımcılık analizi yapılan ve sonrasında ilgili paydaşları sürece azami düzeyde dâhil eden bir yaklaşım esas alınmıştır. Takip eden süreçte; kurum ziyaretleri, birebir görüşmeler, ilçe çalıştayları, arama toplantıları, atölye çalışmaları gerçekleştirilerek bölge planı hazırlık süreci stratejik ve katılımcı yaklaşımla yürütülmüştür. Söz konusu çalışmaların paralelinde Planlama, Programlama ve Koordinasyon Birimi (PPKB) uzmanları tarafından ofis çalışmaları aktif bir şekilde yürütülmüştür. Genel itibarıyla "Mevcut Durum Tespiti", "Mevcut Durum Analizi" ve "Bölge Planı" başlıkları ile süreç 3 ana bölümde ele alınmış ve ortaya çıkan bulgular ile

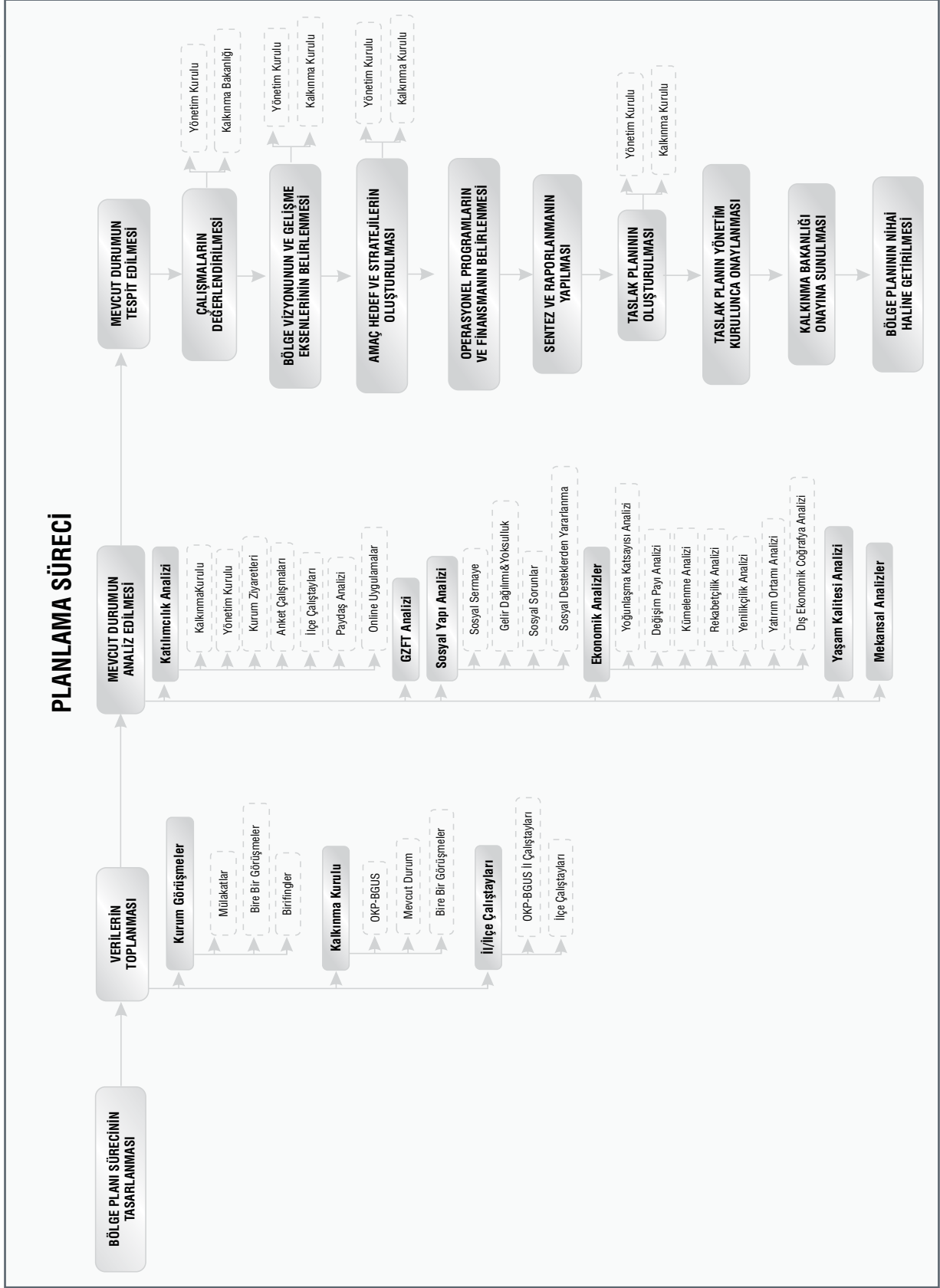
bölgenin kalkınma politikaları belirlenmiştir. Tüm bu çalışmalar ve mevcut durum analizi sonrasında, bölgenin kalkınmasına yönelik ve geleceği öngören söylem olan vizyon belirlenmiştir. Vizyonun gerçekleştirilmesi adına temel gelişme eksenleri oluşturulmuştur. Yapılan analizler ışığında hazırlanan ve bölgeye yönelik ihtiyaçlar üzerinde odaklanarak oluşturulan bu eksenleri gerçekleştirmeye yönelik öncelikli hedef ve stratejiler belirlenmiştir.

Bölge Planı hazırlık sürecinin tasarlanmasından plan taslağının çıkarılmasına kadar geçen süreçte gerçekleştirilen tüm faaliyetler Şekil 36'da özetlenmiştir. Ayrıca, katılımcılık sürecini ayrıntılarıyla ele alan çalışma Mevcut Durum Analizi dokümanında, plan hazırlama sürecine ilişkin seyir defteri ise Plan Ekleri bölümünde yer almaktadır.

TRC1 Bölge Planı'nın dayandığı üst plan, politika ve belgeler ise 'Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018)', 'Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (2014-2023)', 'GAP Eylem Planı (2014-2018)', 'KOBİ Stratejisi Eylem Planı (2011-2013)', 'Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi (2007-2013)', 'Kırsal Kalkınma Planı (2010-2013)', 'Türkiye Turizm Stratejisi 2023', 'Türkiye Sanayi Stratejisi Belgesi (2011-2014)' ve 'AB Bölgesel Gelişme Politikası (2007-2013)' dir. (Ek 3).

Adiyaman Kalesi, Adiyaman

BÖLGE VİZYONU

“Kalkınmanın Yolu, İpekyolu”

8

BÖLGE VİZYONU

TRC1 Bölgesi birçok bakımdan zengin olup burada bulunan zenginliklerin değere dönüşmesi gerekmektedir. Bu bağlamda bölgeye katma değer sağlayacağı düşünülen alanlara yönelik öngörüler oluşturularak bölgenin geleceği şekillendirilmeye çalışılmıştır. Bu öngörüler oluşturulurken bölgedeki yerel halkın ve gelecek nesillerin yaşamı düşünülerek sürdürülebilir kalkınma prensibi temel alınmıştır. Bölgeyi anlamak adına yapılan mevcut durum tespiti ve analizlerine bağlı olarak;

**“Yaşam Kalitesi Yüksek,
Beşeri Sermayesi Güçlü,
Rekabetçi ve Yenilikçi,
Orta Doğu’nun Çekim Merkezi İpekyolu!”**

vizyonu oluşturulmuş ve bu vizyonun gerçekleştirilmesi için amaç, hedef ve stratejiler belirlenmiştir. Bölge vizyonuna göre;

- 1 • Yaşam Kalitesinin Artırılması
- 2 • Beşeri ve Sosyal Sermayenin Geliştirilmesi
- 3 • Sürdürülebilir Kırsal Kalkınmanın Sağlanması
- 4 • Rekabetçilik ve Yenilikçilik Kapasitesinin Artırılması

olmak üzere, bölgenin sahip olduğu potansiyellerin geliştirilmesine yönelik olarak ve bölgenin kalkınmasına katkı sağlayacak biçimde 4 gelişme eksenine ve gelişme, 22 öncelikli hedef ve 255 strateji oluşturulmuştur. Bu kapsamda;

- “Yaşam Kalitesinin Artırılması” için 6 öncelikli hedef ve 75 strateji,
- “Beşeri ve Sosyal Sermayenin Geliştirilmesi” için 5 öncelikli hedef ve 42 strateji,
- “Sürdürülebilir Kırsal Kalkınmanın Sağlanması” için 5 öncelikli hedef ve 81 strateji,
- “Rekabetçilik ve Yenilikçilik Kapasitesinin Artırılması” için 6 öncelikli hedef ve 57 strateji

belirlenmiştir. Söz konusu gelişme eksenleri ile bölge sosyal ve ekonomik yönden sürdürülebilir bir yaklaşım çerçevesinde geliştirilecek ve bölge içi gelişmişlik farklarının azaltılması sağlanacaktır. İlgili stratejilerin gerçekleştirilmesiyle birlikte, bölgenin istihdam, üretim ve ihracat kapasitesi geliştirilecek; sosyo-kültürel ve çevresel alanlarda iyileşme görülecektir. Ortaya çıkan katma değer ile bölge halkının refah seviyesi yükselecek ve sosyo-ekonomik kalkınma gerçekleşecektir.

8.1. BÖLGESEL AMAÇ, HEDEF VE STRATEJİLER

Bölge vizyonu, üretim ve istihdamı artırmak adına en önemli odaklardan biridir. Bölge vizyonu ışığında bölgesel kalkınmanın gerçekleştirilmesi için belirlenen amaçlar ve bu amaçların gerçekleştirilmesini sağlayacak hedef ve stratejiler bu bölümde ayrıntılı olarak ifade edilmiştir.

**“YAŞAM KALİTESİ YÜKSEK, BEŞERİ SERMAYESİ GÜÇLÜ, REKABETÇİ & YENİLİKÇİ,
ORTA DOĞU’NUN ÇEKİM MERKEZİ İPEKYOLU”**

**YAŞAM KALİTESİNİN
ARTIRILMASI**

Çevre Kirliliğinin
Azaltılması

Altyapı
Yetersizliklerinin
Giderilmesi

Atık Yönetiminin
Güçlendirilmesi

Sürdürülebilir
Kentleşmenin
Sağlanması

Kültür-Sanat-Spor
Olanaklarının
Artırılması

Dezavantajlı Nüfusun
Kentsele Yaşama Adapte
Olmasının Sağlanması

**BEŞERİ VE SOSYAL
SERMAYENİN
GELİŞTİRİLMESİ**

Eğitim Altyapısının
İyileştirilmesi

Kurumsal
Kapasitenin
Geliştirilmesi

Sivil Toplumun
Güçlendirilmesi

Göç ve Yoksullukla
Etkin Mücadele
Edilmesi

Nitelikli İstihdamın
Artırılması

**SÜRDÜRÜLEBİLİR
KIRSAL KALKINMANIN
SAĞLANMASI**

Kırsalda Altyapının
Güçlendirilmesi

Tarımsal Faaliyetlerin
ve Kırsal Girişimciliğin
Desteklenmesi

Tarıma Dayalı İmalat
Sanayinin Geliştirilmesi

Tarımsal İşletmelerin
Rekabetçi ve Etkin Bir
Yapıya Kavuşturulması

Kırsalda İnsan
Kaynaklarının
Geliştirilmesi ve Bilinç
Düzeyinin Artırılması

**REKABETÇİLİK &
YENİLİKÇİLİK
KAPASİTESİNİN
ARTIRILMASI**

Sanayi Sektöründe
Üretimin ve Katma
Değerin Artırılması

İhracat Kapasitesinin
Artırılması

Bölgenin Turizm
Destinasyon Merkezi
Olması

Bölgesel Lojistik
Odağının Geliştirilmesi

Girişimcilik Kültürünün
Yaygınlaştırılması

Doğal Kaynakların
Sürdürülebilir
Kullanılması

BÖLGE
VİZYONU

GELİŞME
EKSENLERİ

ÖNCELİKLİ GELİŞME HEDEFLERİ

8.1.1. Gelişme Eksenini 1: Yaşam Kalitesinin Artırılması

TRC1 Bölgesi, sahip olduğu ekonomik gelişmişlik düzeyi ile paralel yaşam kalitesi göstergelerine sahip bir bölge seviyesini yakalayamamıştır. Ülkenin en önemli üretim merkezlerinden kabul edilen bölge, henüz yaşanabilir bir bölge olduğunu kanıtlanamamıştır. Bölge ekonomik göstergeler açısından üst sıralarda yer almasına rağmen sosyal göstergeler bağlamında ülke sıralamasında oldukça geri sıradadır. Söz konusu sorunsalın temel sebebinin hızlı ve plansız sanayileşme yanında göç ve sosyal entegrasyon problemleri ile çarpık ve plansız kentleşme olduğu söylenebilir.

Mevcut Durum Analizi dokümanında yer alan Yaşam Kalitesi Analizi bölümünde, sosyo-ekonomik gelişmişlik ve yaşanabilirlik düzeyinin araştırıldığı çalışmalar incelenmiş ve bölgenin görece ekonomik alanda iyi durumda olduğu ancak sosyal konularda birçok eksikliğin bulunduğu ortaya çıkmıştır.

Birçok gösterge açısından değerlendirilen bölge özellikle çevre, eğitim, altyapı, kültürel-sanatsal faaliyetler ve hizmetlere erişimi hususlarında gerilerde kalmış ve bölgenin bu alanlarda gelişmeye ihtiyaç duyduğu tespit edilmiştir.

TRC1 Bölgesi'nin kalkınması için hizmetlere erişilebilirliği yüksek, kaynakların doğru kullanıldığı, sağlıklı yaşam alanlarında insan ve çevrenin optimum entegrasyonunun sağlandığı bir bölge yaratılmalıdır. Bölgenin yaşanabilirlik seviyesinin artırılması doğrultusunda belirlenen "yaşam kalitesinin artırılması" gelişme eksenini çerçevesinde; "çevre kirliliğinin azaltılması", "atık yönetiminin güçlendirilmesi", "altyapı yetersizliklerinin giderilmesi", "sürdürülebilir kentleşmenin sağlanması", "kültür-sanat-spor olanaklarının artırılması" ve "dezavantajlı nüfusun kentsel yaşama adapte olmasının sağlanması" hedefleri ortaya konularak 10 yıl içinde uygulanması öncelikli olan stratejiler belirlenmiştir.

HEDEF 1: Çevre Kirliliğinin Azaltılması

TRC1 Bölgesi göç nedeniyle hızla artan nüfusa sahip olup nüfusun ihtiyaçlarının karşılanması gittikçe zorlaşmaktadır. Bölgede görülen çevre kirliliği sorunu yaşam kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir. Bunun yanı sıra, insan eliyle yaratılan kirliliğin tabiata ve çevreye verdiği zararın boyutu da nüfus ile birlikte artmaktadır. Bu nedenle bölgede hava, su ve toprak kirliliğini azaltmak için gerekli çalışmalar yapılmalıdır. Hava kirliliği konusunda bölge illerinde yapılan ölçümlerde, havadaki kükürt dioksit (SO₂) ve partiküler madde (PM10) miktarlarının sınır değerlerin üstünde olmasına rağmen insan sağlığı açısından tehdit edici bir seviyede olmadığı tespit edilmiştir. Fakat, bölgede araç sahipliğinin hızla artması ve toplu taşımanın yetersiz kalması kentsel alanlarda hava kirliliğine neden olmaktadır. Son yıllarda bölgede doğalgaz kullanımının yaygınlaştırılması ve kömür kullanımının azaltılması hava kirliliğinin önlenmesi için önem arz etmektedir.

Bölgede önemli bir sanayi merkezi konumunda olan Gaziantep'in su potansiyeli düşük olmakla birlikte, sanayi atıklarının yeraltı su kaynaklarına karışması bölge için önemli bir tehdit olarak

ortaya çıkmaktadır. Yerüstü su potansiyeli ile bölgede öne çıkan Adıyaman'da, su kirliliği açısından ciddi bir tehdit görülmemekle birlikte uzun vadede çevresel koruma önlemleri alınmadığı takdirde su kirliliği oranının artacağı ve kentsel yaşamı etkileyebileceği öngörülmektedir. Bölgede ayrıştırılmayan tarım ilaçları, sanayi atıkları ve günlük evsel atıkların toprak kirliliğine sebep olduğu görülmektedir. Bu nedenle, atıkların sistematik olarak ayrıştırılacak ve geri dönüşümleri yapılacaktır. Bölgede özellikle son yıllarda bu yönde çalışmalar yürütülmekte ve atık tesisi yatırımları yapılmaktadır. Sanayi ağırlıklı bir ekonomik yapıya ve önemli bir nüfusa sahip Gaziantep'te, kentsel atıkların bertafının çevreye duyarlı bir şekilde yapılması gerekmektedir.

Çevre kalitesinin artırılması amacıyla, çevre bilinci geliştirilerek atık yönetimi konusunda tüm bölge aktörlerinin farkındalık düzeyleri arttırılacak, hammadde ve enerji kayıpları önlenecek, atık yönetimi ve geri dönüşüm olanakları geliştirilecek ve kaynaklarının kullanımında koruma kullanma dengesi gözetilecektir.

1.1	Çevre Kirliliğinin Azaltılması
1.1.1	Hava kalitesini yükseltmek amacıyla, kentsel alanların doğalgaz altyapısı geliştirilerek bölgede kömür kullanımı asgari düzeye düşürülecektir.
1.1.2	Güneş ve rüzgâr enerjisi kullanımı yaygınlaştırılacaktır.
1.1.3	Sanayi işletmelerinden kaynaklanan kirliliği önlemek ve atık tasarrufu yapmak amacıyla "Endüstriyel Simbiyoz" benzeri uygulamalar ile geri dönüşüm endüstrisi geliştirilecektir.
1.1.4	Enerji tasarrufu ve verimliliği sağlanacaktır.
1.1.5	Kentsel alanlarda geri dönüşüm uygulamaları geliştirilerek, evsel ve sanayi atıklarının geri dönüşümleri yaygınlaştırılacaktır.
1.1.6	Yeni sanayi işletmeleri yatırımlarında çevre kirliliğinin engellenmesi amacıyla arıtma tesisi yatırım projeleri denetlenerek ve mevcut sanayi yatırımlarında çevreye olan zararı en aza indirecek uygulamalar yaygınlaştırılacaktır.
1.1.7	Motorlu taşıt sahipliğinin azaltılması ve yeşil ulaşım türlerinin yaygınlaştırılması amacıyla, imar planları içinde bisiklet yolları tasarlanacaktır.
1.1.8	Bölgeyi kapsayan "Fırat-Dicle Havzası" ve "Asi Havzası"nın korunarak kullanılması ilkesi gözetilerek, bu havzalar için "Havza Eylem Planları"nda alınan kararlar uygulanacaktır.
1.1.9	"Kentsel Atıksu Yönetimi", "Endüstriyel Atıksu Yönetimi", "Katı Atık Yönetimi" ve "Su Kaynakları Yönetimi"nin başarıyla gerçekleştirilmesi amacıyla Havza Çevresel Bilgi Sistemi kurulacaktır.
1.1.10	Yenilenebilir enerjinin, kamu binalarının ısıtılması ve soğutulmasında, konut sektöründe "yeşil ev" örneği gibi çevre dostu ve enerji verimliliğini artıran konut uygulamalarında kullanımı yaygınlaştırılacaktır.
1.1.11	Tarım arazilerinin imara açılmasını önleyecek tedbirler alınacak ve Akpınar, Kurukastel, Leylit, vb. mesire yerleri rehabilite edilecektir.
1.1.12	Şehir merkezlerinde ve yerleşim alanlarında bulunan ahır, ağıl vb. hayvancılık işletmeleri şehir dışına çıkarılacaktır.

HEDEF 2: Atık Yönetiminin Güçlendirilmesi

TRC1 Bölgesi'nde özellikle Gaziantep'te yer alan sanayi tesislerinin yoğunluğu, atık bertaraf ihtiyacını artırmaktadır. Atık yönetimi kapsamında yapılması gerekenler sırasıyla önleme, kaynaktan azaltma, yeniden kullanım, geri dönüşüm ve ön işlem bertaraf şeklindedir. Atıklardan kaynaklanan çevre kirliliğinin azaltılması hedefi doğrultusunda söz konusu faaliyetlerin öncelik sırasına göre uygulanması konusunda gerekli altyapı çalışmaları yürütülmelidir.

Atık yönetiminin güçlendirilmesi kapsamında arıtma tesislerinden ve katı atıklardan kaynaklanan çevre kirliliği azaltılacak, bölgedeki arıtma tesisi ve kanalizasyon altyapısı yaygınlaştırılacak ve katı atıkların geri kazanımı sağlanacaktır. Bölgenin çevresel altyapısının güçlendirilmesi amacıyla kurulacak atık bertaraf tesislerine destek verilecektir. Atıkların geri kazanımı konusunda farkındalık çalışmaları yürütülecektir. Yerel yönetimlerin atık yönetim planı hazırlamaları, atık toplamada ikili toplama

sistemini (kuru ve ıslak kısım) kullanmaları sağlanacaktır. Atıkların geri dönüşüm tesislerine taşınması teşvik edilecek, geri dönüşüme kazandırılmayacak atıkların düzenli depolanması sağlanacaktır. Atık kumbaraları bölgede tespit edilen uygun yerlere yerleştirilerek biriken atıkların atık toplama merkezlerine taşınması teşvik edilecektir. Evsel nitelikli katı atıkların bertarafına yönelik olarak kullanılan katı atık depolama sahalarına gönderilen çöp miktarının azaltılmasına yönelik uygun teknolojilerin (kompost, biyometanizasyon) kurulumu desteklenecektir.

Bununla birlikte ambalaj atıkları, elektronik atıklar, atık yağlar, atık pil ve akümülatörler, inşaat ve yıkıntı atıkları, ömrünü tamamlamış lastikler gibi atıkların geri kazanımının ya da bertarafının gerçekleştirilmesi için bir atık toplama sistemi kurulacaktır. Söz konusu sistemde, tüketicilerin atık yönetimi konusunda bilinç düzeyleri artırılacak ve atık toplama merkezlerinin kurulumu desteklenecektir.

1.2	Atık Yönetiminin Güçlendirilmesi
1.2.1	Atık toplama merkezlerinin ve atık bertaraf tesislerinin kurulumu desteklenecektir.
1.2.2	Atıkların geri kazanımı konusunda farkındalık çalışmaları yürütülecektir.
1.2.3	Yerel yönetimlerin atık yönetim planı hazırlamaları ve atık toplamada ikili toplama sistemini (kuru ve ıslak kısım) baz almaları ve işlenmek üzere atıkların geri dönüşüm tesislerine taşınması teşvik edilecektir.
1.2.4	Atıkların geri dönüşümünün yapılması amacıyla bölgede tespit edilen uygun yerleşim alanlarında, geri dönüştürülebilir atıkların (kâğıt, plastik, cam vb.) düzenli toplanmasını sağlayacak atık kumbaraları yerleştirilerek çöp toplama sistemi geliştirilecektir.
1.2.5	Kumbaralardan biriken atıkların, atık toplama merkezlerine taşınması teşvik edilecektir.
1.2.6	Nitelikli katı atıkların bertarafına yönelik olarak kullanılan katı atık depolama sahalarına gönderilen çöp miktarının azaltılmasına yönelik uygun teknolojilerin (kompost, biyometanizasyon) kurulumu desteklenecektir.
1.2.7	Tesisi olmayan yerleşim alanlarında katı atık bertaraf ve atıksu arıtma tesisleri kurulacak, tesisi olan alanlarda modernizasyon yapılacaktır.

HEDEF 3: Altyapı Yetersizliklerinin Giderilmesi

TRC1 Bölgesi'nin bazı önemli alanlarda altyapı yetersizliği olduğu dikkati çekmektedir. Başta Gaziantep olmak üzere bölge illerinde çarpık kentleşme ve gecekondular yaygın olarak görülmektedir. Bölge genelinde belediyeler tarafından içme-kullanma suyu ve atıksu hizmeti verilen nüfus, bölge nüfusunun büyük çoğunluğunu oluşturmaya rağmen kentlerdeki gecekondular ve kırsal alanlara bu hizmetlerin götürülmesinde zorluklar yaşanmaktadır. Bununla birlikte, tarım sektöründe kırsal alanlarda sulama altyapısının yetersiz olması, bölgenin tarım sektöründe geri kalmasına neden olmaktadır. Ayrıca, bölgedeki ulaşım sistemi altyapısının yetersiz kalması özellikle Gaziantep'te trafik problemine yol açmaktadır. Yaşam kalitesinin artırılması için içme-kullanma suyunun ve kanalizasyon altyapısının

tüm bölge düzeyinde sağlanması, çeşitli atık ve geri dönüşüm tesislerinin yaygın hale getirilmesi, ulaşım altyapısının geliştirilerek erişilebilirliğin artırılması bölgede öncelikli olarak yapılması gereken altyapı çalışmaları olacaktır.

Bölge kalkınmasının hızlandırılması bağlamında bölgeye yatırım çekmek oldukça önemlidir. Bu amaçla bölge altyapısının ilgili tüm temel sektörlerle (sanayi, turizm, tarım, lojistik) uygun olarak tasarlanması gerekmektedir. OSB ve KSS'ler ile teknoloji geliştirme merkezlerini dâhil eden bir mekânsal planlama desteklenecek ve bu kapsamda bölgedeki işletmelerin kümelenme faaliyetleri içinde rol alması teşvik edilecektir.

Bölge içi ve bölgeler arası ulaşılabilirlik kapasitesinin artırılması amacıyla ulaşım yatırımlarının hızlandırılması teşvik edilecektir. Ulusal ölçekte yer alan ulaşım stratejileri de göz önünde bulundurularak ulaşım alt ve üst yapısının bütün ulaşım modları düşünülerek bütüncül bir yaklaşımla ele alınacaktır. Yerleşim alanlarına erişilebilirliğin artırılması bakımından ulaşım olanakları geliştirilecek ve mevcut karayolu bağlantıları iyileştirilecektir. Bununla birlikte karayolu, havayolu ve demiryolu ulaşım türlerinde toplu taşıma sistemlerinin entegrasyonu sağlanacak ve yerel yönetimlerin ulaşım master planlarını hazırlamaları teşvik edilecektir. Bu kapsamda özellikle Gaziantep'te yer alan kent içi ulaşım problemlerinin çözümü için şehir içi ulaşım planlaması revize edilecek ve şehir içi yol kalitesi artırılabilecektir. Ayrıca,

dezavantajlı grupların da kentsel ve kırsal hizmetlere erişimlerini artırmak amacıyla toplu taşıma ve ulaşım altyapı hizmetleri geliştirilecektir.

Bölgede yer alan tüm yerleşim alanlarında mevcut içme suyu, kanalizasyon, atık su, katı atık toplama ve bertaraf tesisleri altyapılarında da sağlıklılaştırmaya gidilecektir. İçme suyu ve kanalizasyon şebekelerinin modernizasyonu yapılacak ve temiz içme suyuna ulaşamayan yerleşim yerlerinin altyapısı geliştirilerek tüm bölgede içme ve kullanma suyu altyapısı sağlanacaktır. Atıksu arıtma hizmeti sağlanamayan yerleşim yerlerinin altyapısı geliştirilerek tüm bölgede atıksu arıtma hizmeti verilecektir. Ayrıca, düzenli katı atık depolama alanları yaygınlaştırılacaktır.

1.3	Altyapı Yetersizliklerinin Giderilmesi
1.3.1	Yerleşim alanlarının altyapı ihtiyaçları tespit edilerek eksiklikler giderilecektir.
1.3.2	İçme suyu ve kanalizasyon şebekelerinin modernizasyonu yapılacaktır.
1.3.3	Temiz içme suyu altyapısı geliştirilerek, tüm bölgede yaygınlaştırılacaktır.
1.3.4	Atıksu arıtma tesis altyapısı geliştirilerek tüm bölgede yaygınlaştırılacaktır.
1.3.5	Kentsel ve kırsal hizmetlere erişimin artırılması amacıyla toplu taşıma sistemlerinin kalitesi ve çeşitliliği artırılacak ve ulaşım altyapı hizmetleri, bölgede yaşayan dezavantajlı grupların ihtiyaçları göz önünde bulundurulacak şekilde geliştirilecektir.
1.3.6	Kent içi ulaşım ve trafik problemlerinin çözümü için şehir içi ulaşım planlaması revize edilecek ve şehir içi yol kalitesi artırılabilecektir.
1.3.7	Mevcut karayolu altyapısı geliştirilerek bölünmüş yol ve otoyol yapımı hızlandırılacak ve diğer yolların standartları yükseltilecektir.
1.3.8	Hava kalitesini artırmak ve sürdürülebilir ulaşım türlerinin kullanımını yaygınlaştırmak amacıyla, kentsel alanlarda metro ve tramvay yatırımları gerçekleştirilecektir.
1.3.9	Kentlerin afet yönetimi ve acil durum hususlarına hazır olmalarını sağlayacak altyapı yatırımları gerçekleştirilecektir.
1.3.10	Bölgenin çevre bölgelere ulaşımını hızlandırmak ve güçlendirmek için hızlı tren yatırımı gerçekleştirilecektir.
1.3.11	Mevcut havalimanlarının altyapısı güçlendirilecektir.
1.3.12	Yerleşim alanlarının enerji dağıtım altyapısı güçlendirilecektir.
1.3.13	Bölgenin bilgi ve iletişim teknoloji altyapısı geliştirilecektir.

HEDEF 4: Sürdürülebilir Kentleşmenin Sağlanması

Yeni yerleşim alanlarının açılmaya hızla devam ettiği ve mevcut yerleşimlerde kentsel dönüşüm uygulamalarının gerçekleştirildiği TRC1 Bölgesi'nde kentleşme oranının yüksek olduğu ve birçok fonksiyonu içinde bulunduran kentsel mekânların üretildiği görülmektedir. Yerel kalkınma kapasitesinin güçlendirilmesi için ihtiyaç duyulan nitelikli fiziki mekânların yaratılması, kentlerde üstyapı ve yaşam kalitesinin artırılması bakımından önemlidir. Bu kapsamda sürdürülebilir kentleşmenin sağlanabilmesi için planlı, sağlıklı, güvenli ve yaşanabilir yerleşmelerin oluşturulması gerekmektedir. Buna göre yerel yönetimlerce üretilen politika ve uygulama faaliyetleri desteklenecektir.

Kentlerin planlı gelişimlerinin sağlanması amacıyla, sağlıklı bir yerleşim deseninin oluşturulması gerekmektedir. Bu kapsamda, güvenli ve düzenli yapılaşma sağlanacak ve yöresel mimari özellikleri ile günümüz ihtiyaçlarını örtüştüren konut yapımı desteklenecektir. Bununla birlikte, yöresel mimari özelliklerinin belirlenmesine ilişkin usul ve esasların ortaya konduğu bir plan ve tasarım rehberi oluşturulacaktır. Bununla birlikte, bölgede yer alan kaçak yapılaşma engellenecek, kentsel dönüşüm faaliyetleri temel planlama prensiplerine uygun olarak gerçekleştirilecek, teknik ve sosyal altyapı ihtiyaçları belirlenerek sosyal donatı alanları oluşturulmasına yönelik faaliyet-

ler desteklenecektir. Bu çerçevede çok fonksiyonlu rekreasyon alanları yaratılacak ve spor altyapısı geliştirilecektir.

Kamu alanları ve meydan düzenlemeleri artırılacak, kentsel hizmetlere erişilebilirlik kolaylaştıracak ve ulaşım altyapısı ve türleri geliştirilecektir. Ayrıca, yerleşimlerin doğal, kültürel ve görsel peyzaj değerleri iyileştirilecek, görsel estetik olgusunun sağlanması kapsamında kent mobilyaları kullanımı yaygınlaştırılacaktır.

Afet zararlarının azaltılmasına yönelik önlemler alınarak ilçe düzeyinde bütünlük risk haritaları üretilecek ve risk faktörü taşıyan binalar tespit edilerek fen ve sağlık kurallarına uygun yapılara geçişi teşvik edilecektir. Bu kapsamda yapı güçlendirme çalışmalarına öncelik verilecek jeolojik açıdan yapılaşmaya uygun olmayan risk alanları yerleşimden arındırılacak ve böylelikle kentsel alanlarda afetlere dayanıklı yapılaşma şartları yerine getirilecektir.

1.4	Sürdürülebilir Kentleşmenin Sağlanması
1.4.1	Sağlıklı ve güvenli yapılaşma sağlanacak ve bölgenin yöresel mimari özellikleri ile günümüz ihtiyaçlarını örtüştüren konut yapımı desteklenecektir.
1.4.2	Yöresel mimari özelliklerinin belirlenmesine ilişkin usul ve esasların ortaya konduğu bir plan ve tasarım rehberi oluşturulacaktır.
1.4.3	Kaçak yapılaşma engellenecek, kentsel dönüşüm faaliyetleri temel planlama prensiplerine uygun olarak gerçekleştirilecektir.
1.4.4	Teknik ve sosyal altyapı ihtiyaçları belirlenerek sosyal donatı alanları oluşturulmasına yönelik faaliyetler desteklenecektir.
1.4.5	Kentsel ve kırsal mekânlarda çok fonksiyonlu rekreasyon alanları açılacaktır.
1.4.6	Kamu alanları ve meydan düzenlemeleri artırılacaktır.
1.4.7	Yerleşimlerin doğal, kültürel ve peyzaj değerleri iyileştirilecek ve görsel estetik olgusunun sağlanması kapsamında kent mobilyaları kullanımı yaygınlaştırılacaktır.
1.4.8	Kentsel alanlarda afet zararlarının azaltılmasına yönelik önlemler alınarak ilçe düzeyinde bütünlük risk haritaları üretilecektir.
1.4.9	Risk faktörü taşıyan binalar tespit edilerek fen ve sağlık kurallarına uygun yapılara geçişi teşvik eden destek mekanizmaları geliştirilecektir.
1.4.10	Kentsel alanlarda afetlere dayanıklı yapılaşma şartları yerine getirilecektir.
1.4.11	Binalarda enerji verimliliği uygulamaları desteklenecektir.

HEDEF 5: Kültür-Sanat-Spor Olanaklarının Artırılması

TRC1 Bölgesi ekonomik alanda gösterdiği başarıyı sosyal alanda gösterememekte, sosyal alandaki tesislerin nüfusa oranla azlığı dikkati çekmektedir. Ortak kullanıma açık sosyal ve kültürel faaliyetlerin gerçekleştirilebileceği sinema, tiyatro, kültür merkezi, festival ve konser alanları gibi kullanımların yaygın hale getirilerek, ayrıca yeni turistik tesislerin hayata geçirilerek turist çekme kapasitesi artırılacaktır.

Bölgede oldukça yetersiz olan spor altyapısı da bölge halkının yaşam kalitesinin artırılması hususunda önemli bir yer teşkil etmektedir. Öncelikli olarak sağlıklı yaşam bilinci geliştirilecek ve bölgede

spor yapma imkânları artırılacaktır. Yerel ihtiyaçlara uygun şekilde açık spor alanları oluşturulacaktır. Bu çerçevede açık spor alanlarının mevcut veya yapılacak eğitim binalarıyla birlikte planlanması sağlanacak ve okullara ait spor alanları okul dışında da kullanıma açılacaktır.

Bölgedeki tüm yerleşimlerde çocuk oyun alanlarının yer seçimi yapılacaktır ve bu alanlar için örnek tasarımlar geliştirilecektir. Bisiklet ve yürüme yolları düzenlenecek ve çocuklar ve gençler için ilçe düzeyinde yaz spor kampları düzenlenecektir.

1.5	Kültür-Sanat-Spor Olanaklarının Artırılması
1.5.1	Bölge nüfusuna yeterli sayıda hizmet verecek kültür merkezleri açılacaktır.
1.5.2	Yeni sinema ve tiyatro salonları kurulacak ve mevcut salonların hizmet kalitesi artırılacaktır.
1.5.3	Zeugma Müzesi örneği gibi bölgenin kültürel ve tarihi öğelerini sergileme imkânı tanıyan yeni müzeler kurulacak ve mevcut müzelerin turist çekme kapasiteleri artırılacaktır.
1.5.4	Ortak kullanıma açık sosyal ve kültürel faaliyetlerin uygulanabildiği yeni rekreasyon alanları açılacaktır.

1.5	Kültür-Sanat-Spor Olanaklarının Artırılması
1.5.5	Bölgesel festival ve konser alanları yaygınlaştırılacak ve bu faaliyetler tüm yıla yayılacaktır.
1.5.6	İlçelerde kültür-sanat atölyeleri kurulacaktır.
1.5.7	Sağlıklı yaşam bilinci geliştirilecek ve spor yapma imkânları artırılacaktır.
1.5.8	Spor faaliyetlerinin gelişmesi ve yaygınlaştırılması amacıyla yerel ihtiyaçlara uygun açık spor alanları oluşturulacak ve spor tesisleri kurulacaktır.
1.5.9	Açık spor alanlarının mevcut veya yapılacak eğitim binalarıyla birlikte planlanması sağlanacak ve spor alanları okul dışında da kullanıma açılacaktır.
1.5.10	Gençliğin kişisel ve sosyal gelişimine katkı sağlamak amacıyla gençlik kamplarının kurulumu teşvik edilecektir.
1.5.11	Bölgedeki tüm yerleşimlerde çocuk oyun alanlarının yer seçimi yapılacak ve için örnek tasarımlar geliştirilecektir.
1.5.12	Uygun yerleşimlerde bisiklet ve yürüme yolları düzenlenecek ve çocuklar ve gençler için ilçe düzeyinde yaz spor kampları düzenlenecektir.

HEDEF 6: Dezavantajlı Nüfusun Kentsel Yaşama Adapte Olmasının Sağlanması

Yaşam alanlarında yapılan birçok düzenlemeyi kapsayan yaşam kalitesini artırma hedefi, bölgelerde ve kentlerde yaşayan tüm nüfusu içerdigi ve her kesimin istifade edebildiği imkânları sağladığı takdirde amacına ulaşmış olmaktadır. TRC1 Bölgesi'nde kentsel yaşamda dezavantajlı nüfus olarak adlandırılan ve nüfus içerisinde önemli bir orana sahip gruplar (çocuk, kadın, engelli vb.) yer almaktadır.

Bölgede aile içi şiddet, kadın ve çocuk istismarı, engelli grupların kentsel hizmetlerde yaşadığı zorluklar gibi sorunlar dezavantajlı grupların yaygın olarak karşılaştığı başlıca sorunlar olarak dikkati çekmektedir. Bu nedenle TRC1 Bölgesi'nde dezavantajlı nüfusun kentsel yaşama katılımını sağlayacak düzenlemeler geliştirilerek sosyal hizmet mekanizmaları yaygınlaştırılacaktır.

SEGE (2003 ve 2011) sıralamasında birçok gösterge açısından oldukça geri sıralarda kalan TRC1 Bölgesi'nde, dezavantajlı bireylerin sosyal ve ekonomik yaşama katılımlarının düşük olduğu ve hizmetlerin toplumsal kesimlerin değişen sosyo-ekonomik özelliklerine uygun olarak çeşitlendirilmediği gözlemlenmektedir. Sosyal içerme anlayışından hareketle engelliler, yaşlılar, yoksullar, kadınlar ve gençler gibi dezavantajlı grupların sosyo-ekonomik hayata katılımı, bölgenin yaşanabilirlik seviyesinin artırılması ve sürdürülebilir kalkınmanın başarılması açısından önemlidir. Bu kapsamda dezavantajlı nüfusun bölgede sosyal ve ekonomik yaşama adaptasyonlarını artıran faaliyetler desteklenecektir. Bununla birlikte bölgeye göçle gelen nüfusun mevcut sosyal, ekonomik hayata ve mekânsal ortama adaptasyonları artırılacak ve kentlilik bilincini geliştiren faaliyetler desteklenecektir. Bu noktada özellikle STK'ların ve yerel yönetimlerin işbirliği içinde çalışacağı platformlar desteklenecektir. Ayrıca bireylerin özgüvenlerinin ve toplumsal ilişkilerinin artırılması amacıyla yaygın eğitim faaliyetleri geliştirilecektir.

Dezavantajlı grupların kentsel yaşama adapte olmalarının birincil koşulu, ilgili grupların ekonomik yaşama aktif olarak dâhil edilmesi olarak kabul edilebilir. Bu kapsamda söz konusu kesimin istihdam koşullarının iyileştirilmesi gerekmektedir. Dezavantajlı gruplar arasında vasıflı işgücü sayısının artırılması amacıyla bu gruplara yönelik mesleki teknik eğitim kursları yaygınlaştırılacaktır. Kurumlar arası işbirliği yapılanlarıyla mesleki eğitim hizmet sunum modelleri geliştirilecek, mesleki rehberlik ve danışma hizmetleri sunulacaktır. Dezavantajlı grupların psiko-sosyal profilleri gözetilerek belirlenen alanlarda aktif işgücü programları tasarlanacaktır. Ayrıca kendi işini kuracak kişilere yönelik küçük ölçekli krediye erişim bilgisi ile bu kişilere mikro girişimcilik eğitimlerinin verilmesi sağlanacaktır.

TRC1 Bölgesi'nde başta hizmet sektörü olmak üzere bölgede yer alan ekonomik faaliyetlerde, çocuk işçiliğinin var olduğu bilinmektedir. Dezavantajlı grup içine dâhil edilen bu çocukların korunması ve çocuk işçiliğiyle mücadelenin etkinleştirilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede öncelikli olarak yasal, sosyal ve insani bakımdan çocuk işçiliği konusunda farkındalık artırmaya yönelik çalışmalar desteklenecektir. Risk altındaki çocukların çalışma yaşamına girmesi engellenecek ve bu çocukların aileleri için rehabilitasyon çalışmaları yürütülecektir. Çalışan çocuklar çalışma yaşamından alınarak eğitim sistemine dâhil edilecek ve sisteme dâhilse eğer çocukların okula devamı sağlanacaktır. Ayrıca, olumsuz koşullarda yaşayan çocukların zihinsel becerilerinin ve yeteneklerinin geliştirilmesi amacıyla eğitim faaliyetleri geliştirilecektir.

Dezavantajlı grupların ekonomik ve sosyal yaşama katılımlarının teşvik edilmesi için ilgili kesimin ailelerinin farkındalık seviyelerinin artırılması ve aile içinde bulunan dezavantajlı bireylerin desteklenmesi hususunda bilincin oluşturulması da önemli konular arasında

yer almaktadır. Bu kapsamda, zihinsel ve bedensel engelli bireylerin ailelerine yönelik eğitim programları tasarlanacak ve bölge genelinde yaygınlaştırılacaktır. Geleneksel yapı içinde söz sahibi olan

aile üyesi babaların eğitimine yönelik programlar geliştirilecek ve aile içi iletişimin güçlendirilmesine yönelik eğitimler verilecektir. Ayrıca yaşlı bakım hizmetlerine yönelik eğitimler de yaygınlaştırılacaktır.

1.6	Dezavantajlı Nüfusun Kentsel Yaşama Adapte Olmasının Sağlanması
1.6.1	Dezavantajlı nüfusun kent yaşamına katılımını sağlayacak düzenlemeler geliştirilerek sosyal hizmet mekanizmaları yaygınlaştırılacaktır.
1.6.2	Dezavantajlı gruplara yönelik iş alternatifleri artırılacaktır.
1.6.3	Sosyal yaşam, çocuk ve gençlik merkezleri kurulacaktır.
1.6.4	Kadınların istihdamına yönelik destek mekanizmaları geliştirilecektir.
1.6.5	Kadınların meslek edinmeleri için özel mesleki eğitim programları tasarlanacaktır.
1.6.6	Aile içi şiddete ve istismara maruz kalan kadın ve çocuklardan haklarında tedbir kararı verilenlere geçici barınma ve bakım hizmeti altyapısı geliştirilecektir.
1.6.7	Aile içi iletişimin güçlendirilmesine yönelik eğitimler yaygınlaştırılacaktır.
1.6.8	Fiziksel engelli vatandaşların hizmetlere erişimini kolaylaştıracak engelli asansörleri yaygınlaştırılacaktır.
1.6.9	Dezavantajlı gruplar arasında vasıflı işgücü sayısının artırılması amacıyla bu gruplara yönelik mesleki teknik eğitim kursları yaygınlaştırılacaktır.
1.6.10	Dezavantajlı grupların psiko-sosyal profilleri gözetilerek belirlenen alanlarda aktif işgücü programları tasarlanacaktır.
1.6.11	Kendi işini kuracak kişilere yönelik küçük ölçekli krediye erişim bilgisi ile bu kişilere mikro girişimcilik eğitimlerinin verilmesi sağlanacaktır.
1.6.12	Dezavantajlı vatandaşların mesleki eğitim sonucu ürettikleri ürünleri satabilecekleri platformlar yaygınlaştırılacaktır.
1.6.13	Sokak çocukları için rehabilitasyon merkezleri yaygınlaştırılacak ve bu grubun topluma entegre olmalarını sağlayacak uygulamalar (spor, takım çalışması, mesleki eğitimi vb. araçların kullanımı gibi) geliştirilecektir.
1.6.14	Göçle gelen nüfusun sosyal, ekonomik hayata ve mekânsal ortama adaptasyonları artırılacak ve kentlilik bilincini geliştiren faaliyetler desteklenecektir.
1.6.15	Bireylerin özgüvenlerinin ve toplumsal ilişkilerinin artırılması amacıyla yaygın eğitim faaliyetleri geliştirilecektir.
1.6.16	Risk altındaki çocukların çalışma yaşamına girmesi engellenecek ve bu çocukların aileleri için rehabilitasyon çalışmaları yürütülecektir.
1.6.17	Çalışan çocuklar eğitim sistemine dâhil edilecek, eğer sisteme dahilse çocukların okula devamı sağlanacaktır.
1.6.18	Olumsuz koşullarda yaşayan çocukların zihinsel becerilerinin ve yeteneklerinin geliştirilmesi amacıyla eğitim faaliyetleri geliştirilecektir.
1.6.19	Zihinsel ve bedensel engelli bireylerin ailelerine yönelik eğitim programları tasarlanacak ve yaygınlaştırılacaktır.
1.6.20	Yaşlı bakım hizmetlerine yönelik eğitimler yaygınlaştırılacaktır.

8.1.2. Gelişme Eksen 2: Beşeri ve Sosyal Sermayenin Geliştirilmesi

Bölgesel kalkınmanın ve sürdürülebilir gelişmenin merkezinde, birey ve toplum temel unsurlar olarak yer almaktadırlar. Bu sebeple, kalkınma planları tasarlanırken sosyal, ekonomik ve mekânsal bileşenlerin merkezine insan kaynaklarını yerleştirmek esas olmalıdır. Ayrıca bölgenin rekabet gücünün artırılabilmesinin ana bileşenleri arasında nitelikli işgücü başı çekmektedir. Bölgede yer alan beşeri kaynakların ve sosyal sermayenin geliştirilmesi ile bölgenin rekabet

edebilirlik düzeyinin artırılması ve ekonomik büyümesinin hızlandırılması hedeflemektedir.

TRC1 Bölge Planı çalışmaları kapsamında yapılan sosyo-ekonomik analizler, bölgenin sosyal ve beşeri sermayesinin birçok gösterge açısından oldukça düşük olduğuna işaret etmektedir. Mevcut durum bölümünde yer alan göstergeler incelendiğinde Bölgenin beşeri ser-

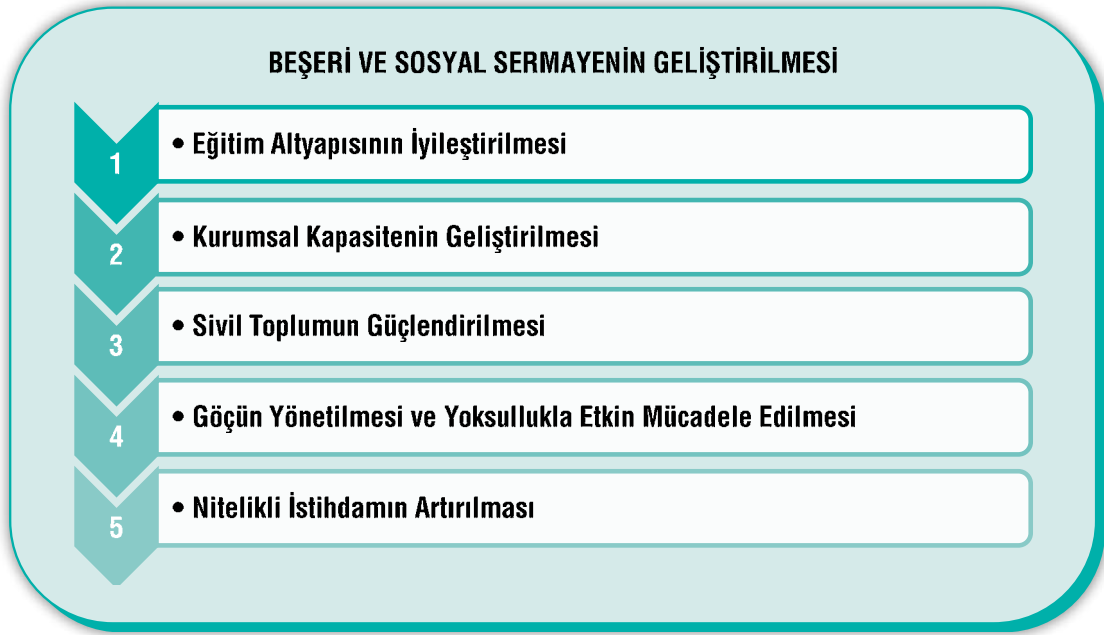

maye konusunda diğer bölgelere oranla geri kaldığı görülmektedir. Özellikle eğitim, sosyal gelişme-içerme, kurumsal kapasite ve sivil toplum göstergeleri konusunda birçok araştırmaya göre ülke sıralamasında gerilerde olan bölgede göçle gelen nüfusun sosyal uyum problemi ve ekonomik hayata katılımlarının sağlanması temel önceliklerden olmalıdır.

Bölgenin kalkınması önündeki temel problemlerin başında beşeri ve sosyal sermayenin düşük olması gelmektedir. Bilginin en önemli kaynak ve öğrenmenin de en önemli süreç olduğu günümüz dünyasında eğitim, bu noktada en önemli araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu vesileyle söz konusu sorunsalın çözümü için farklı yaş gruplarına yönelik eğitim modelleri tasarlanması gerekmektedir. Örneğin, okuma-yazma bilmeyen 60 yaş altı nüfusa yönelik programları, ilgili il ve ilçe milli eğitim müdürlükleri ile birlikte belediye ve kaymakamlıklar koordinasyonunda gerçekleştirilmelidir. Ayrıca bölgenin sahip

olduğu genç nüfus fırsatının avantaja çevrilebilmesi amacıyla eğitim seviyesinin ve yükseköğrenim gören nüfusun artırılması gerekmektedir. Bölge ekonomisinin ihtiyaç duyduğu alanlarda mesleki eğitim seviyesini artıracak programlar tasarlanarak bölge genelinde uygulanmalıdır. Bahsi geçen politika ve programlar, bölgede yer alan tüm kademelerde uygulanacaktır.

Beşeri ve sosyal sermayenin geliştirilmesi gelişme ekseninde eğitim, nitelikli istihdam, yerel kurumsal kapasite, sivil toplum gibi birey ve kurumları ele alan kavram ve süreçlere ilişkin stratejiler üretilmiştir. Buna göre bölgede yer alan öncelikli konular kapsamında “eğitim altyapısının iyileştirilmesi”, “kurumsal kapasitenin geliştirilmesi”, “sivil toplumun güçlendirilmesi”, “göçün yönetilmesi ve yoksullukla etkin mücadele edilmesi” ve “nitelikli istihdamın artırılması” hedefleri ortaya konarak bu öncelikli hedeflere ulaşmak amacıyla uygulanması gereken stratejiler belirlenmiştir.

HEDEF 1: Eğitim Altyapısının İyileştirilmesi

TRC1 Bölgesi'nde sosyal alanda görülen yetersizlik eğitim alanında da göze çarpmakta ve bölgede öncelik verilmesi gereken konuların başında eğitim altyapısının iyileştirilmesi gelmektedir. Bölgede özellikle okul öncesi okullaşma oranlarının düşüklüğü göze çarpmakta ve çocukların örgün eğitimden erken ayrıldığı bilinmektedir. Bölge, özellikle Gaziantep'in etkisi ile sanayi sektöründe sahip olduğu rekabet avantajını eğitim sektöründe gösterememektedir. SEGE çalışmalarını incelendiğinde ilin ekonomik göstergeler bakımından üst sıralarda yer aldığı fakat eğitim göstergesi bakımından ülke sırala-

masında oldukça gerilediği görülmektedir. Söz konusu problemin temel sebepleri arasında, eğitimin gerekliliği ve önemi konusunda yeterli toplumsal bilincin olmaması, bölgede yeterli derslik sayısının bulunmaması, öğretmen başına düşen öğrenci sayısının yüksek olması, göçle gelen ailelerin bilgi ve bilinç düzeylerinin düşük olması, yoksulluk, bölgenin ekonomik faaliyet ihtiyaçlarına yanıt veren mesleki eğitim kurumları ve programlarının yetersiz olması ve eğitim sektöründeki teknolojik altyapının yetersizliği gibi sorunlar sıralanabilir.

Bahsi geçen problemlerin çözümü için öncelikli olarak eğitim altyapısının fiziksel olarak iyileştirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, bölgede derslik sayısı artırılacak, okulların teknolojik altyapısı yenilenecek, eğitimin gerekliliği ve ehemmiyeti konularında bilinçlendirme faaliyetleri seminerler aracılığıyla hem okullarda hem de aile/ toplum merkezlerinde gerçekleştirilecek ve uzun vadede, okul öncesi eğitimden başlanarak, ortaöğretim ve lise okullaşma oranı artırılacaktır.

Beşeri sermayenin geliştirilmesi amacı doğrultusunda bölgedeki farklı eğitim mekanizmalarının nitelikli işgücü potansiyelinin artırılması için harekete geçmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, sanayi, tarım, lojistik ve turizm sektörlerinde kalifiye elaman sağlamaya yönelik yüksekokullar ve ilgili bölümler bölge üniversitelerinde yaygınlaştırılacak ve ekonomik faaliyetlerin ihtiyaçlarına yönelik eğitim programları tasarlanacaktır. Bununla birlikte, meslek lisesi sayısı artırılarak bölgede ihtiyaç duyulan branşlarda kalifiye ara eleman yetiştirilecek ve mezunların bölgede istihdam edilmelerine ilişkin özel sektör ile işbirlikleri geliştirilecektir. Son olarak, üretim süreçlerinde kullanılması ve geliştirilmesi gereken bilişim teknolojilerinin kullanımını yaygınlaştırılacaktır.

Bilmesinin için harekete geçmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, sanayi, tarım, lojistik ve turizm sektörlerinde kalifiye elaman sağlamaya yönelik yüksekokullar ve ilgili bölümler bölge üniversitelerinde yaygınlaştırılacak ve ekonomik faaliyetlerin ihtiyaçlarına yönelik eğitim programları tasarlanacaktır. Bununla birlikte, meslek lisesi sayısı artırılarak bölgede ihtiyaç duyulan branşlarda kalifiye ara eleman yetiştirilecek ve mezunların bölgede istihdam edilmelerine ilişkin özel sektör ile işbirlikleri geliştirilecektir. Son olarak, üretim süreçlerinde kullanılması ve geliştirilmesi gereken bilişim teknolojilerinin kullanımını yaygınlaştırılacaktır.

2.1	Eğitim Altyapısının İyileştirilmesi
2.1.1	Okul öncesi, ortaöğretim ve mesleki eğitimde okullaşma oranı artırılacaktır.
2.1.2	Eğitim, sağlık ve sosyal hizmetler standardı yükseltilecektir.
2.1.3	Okul öncesi eğitim teşvik edilecektir.
2.1.4	Hayat boyu öğrenme yaygınlaştırılacaktır.
2.1.5	Mesleki eğitim güçlendirilecektir.
2.1.6	İl ve ilçe merkezindeki okulların tamamında bilgi teknoloji sınıfları tamamlanacaktır.
2.1.7	Özel eğitim alması gereken çocuklara yönelik okulların sayısı artırılacaktır.
2.1.8	Rehberlik araştırma merkezleri il ve ilçe merkezlerinde güçlendirilecektir.
2.1.9	Mesleki eğitim istihdam odaklı olarak geliştirilecektir.
2.1.10	Meslek lisesi sayısı artırılacak ve bölgenin ihtiyaç duyduğu branşlarda eleman yetiştirilmesi sağlanacaktır.
2.1.11	Taşınabilir eğitim yapılan okulların koşulları iyileştirilecektir.
2.1.12	Kız çocuklarının okula gönderilmesi teşvik edilecektir.
2.1.13	Okul kütüphaneleri geliştirilecek ve merkezi kütüphanelere internet üzerinden ulaşım sağlanarak, kütüphaneden faydalanan öğrenci sayısı artırılacaktır.
2.1.14	Mevcut okulların fiziksel altyapıları (okul binası, derslik, spor salonu, laboratuvar vb.) iyileştirilecektir.
2.1.15	Pilot okul uygulamaları ile eğitimde öğrenci ve öğretmen verimliliğini artırıcı çalışmalar yapılacaktır.
2.1.16	Sanayi, tarım, lojistik ve turizm sektörlerinde kalifiye elaman sağlamaya yönelik yüksekokullar ve bölümler bölge üniversitelerinde yaygınlaştırılacak ve mezunların bölgede istihdam edilmelerine ilişkin özel sektör ile işbirlikleri geliştirilecektir.
2.1.17	Yetişkinlere yönelik eğitim faaliyetleri veren merkezler yaygınlaştırılacaktır.
2.1.18	Mevsimlik çalışan çocukları örgün eğitime katılımlarını sağlamak amacıyla mobil eğitim araçları geliştirilecektir.

HEDEF 2: Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi

Bölgesel kalkınmada rol alan kurum ve kuruluşların işlerliği ve ilgili alanlarda yürüttükleri faaliyetler önem arz etmektedir. TRC1 Bölgesi'nde görev alan yerel kamu kurumları ve kamu niteliğindeki meslek kuruluşlarının kurumsal yapılanmalarını tamamlamaları ve kurumsal kapasitelerini geliştirmeleri sağlanacaktır. Ayrıca bölgede yönetim kapasitesinin geliştirilmesi için işbirliği platformları yaygınlaştırılacak ve bu kurumların hem bölge tanıtımı hem de bölgenin gelişimi için daha aktif rol oynamaları sağlanacaktır.

Kamu kurumlarında ve özel sektörde çalışan personelin teknik bilgi, kişisel gelişim, takım çalışması ve kurumsal sahiplenmelerini artıracak hizmet içi eğitim programları yaygınlaştırılacaktır. Bölgenin coğrafi bilgi sistemleri bölge bütünü kapsayacak biçimde yaygınlaştırılacak, bölge, il, ilçe düzeyinde veri tabanları oluşturulacak ve söz konusu sistemlerin başta yerel yönetimler olmak üzere ilgili idarelerce kullanılması yaygınlaştırılacaktır. Bununla birlikte bölge bütününde sosyal sorumluluk içeren kampanyalar yürütülecektir.

2.2	Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi
2.2.1	Bölgenin yönetim kapasitesinin geliştirilmesi için işbirliği platformları geliştirilecektir.
2.2.2	Coğrafi bilgi sistemleri bölge bütününe kapsayacak biçimde yaygınlaştırılacak ve bölge, il, ilçe düzeyinde veri tabanları oluşturulacaktır.
2.2.3	Bölge bütününde sosyal sorumluluk içeren kampanyalar yürütülecektir.
2.2.4	Kamu kurumlarında ve özel sektörde çalışan personelin teknik bilgi, kişisel gelişim, takım çalışması ve kurumsal sahiplenmelerini artıracak hizmet içi eğitim programları yaygınlaştırılacaktır.

HEDEF 3: Sivil Toplumun Güçlendirilmesi

Bölgesel kalkınmanın sağlanmasında katılımcı bir yaklaşım izlenerek bölgede yer alan bütün paydaşların aktif bir şekilde rol alması gerekmektedir. Bu bağlamda bölgede STK'lara gerekli önem verilecek kalkınmanın her aşamasında sürece dâhil edilmeleri sağlanacaktır. STK'ların bu sürece faydalı olabilmeleri için

etkinlikleri artırılacak ve kurumsal kapasiteleri iyileştirilecektir. Karar alma süreçlerine STK'ların daha fazla katılımı için araçlar geliştirilecek ve kadınların STK'lara aktif katılımları artırılacaktır. Ayrıca bölgede STK, kamu ve özel sektör arasındaki çalışma kültürü geliştirilecektir.

2.3	Sivil Toplumun Güçlendirilmesi
2.3.1	Sivil toplum kuruluşlarının etkinliği ve katılımı artırılacaktır.
2.3.2	Sivil toplum kuruluşlarının kurumsal kapasitelerini artıracak imkânlar sunulacaktır.
2.3.3	Karar alma süreçlerine STK'ların daha fazla katılımı için araçlar geliştirilecektir.
2.3.4	Kadınların STK'lara aktif katılımları artırılacaktır.

HEDEF 4: Göçün Yönetilmesi ve Yoksullukla Etkin Mücadele Edilmesi

Bölgede yer alan kentsel merkezlerde nüfus artışı ve göç belirgin bir şekilde gözlemlenmekte, özellikle Gaziantep'te nüfus hızlı bir şekilde artış göstermektedir. Bölgede kentleşme, altyapı ve hizmetlere erişim gibi önemli konularda da problemler yaşanmaktadır. Söz konusu problemlerin çözümü için bölgede gerekli önlemler alınarak, göç ile gelen dezavantajlı grupların ekonomik ve sosyal hayata katılımları teşvik edilecektir. Ayrıca göç olgusunu yönetecek uygulama ve çalışmaların gerçekleştirileceği bir göç merkezi kurulacak ve bölgenin göç haritası çıkarılacaktır. Yoksullukla mücadele bağlamında hedef

kitleye yönelik toplum merkezleri kurulacak ve sosyal içerme faaliyetleri ile okur-yazarlık ve mesleki eğitim programları geliştirilerek söz konusu dezavantajlı grupların istihdam edilebilirliği artırılacaktır. Bununla birlikte yoksul nüfusun tespiti için hedef nüfusun psiko-sosyal, sosyo-ekonomik ve kültürel yapısı hakkında veri tabanı oluşturulacak, ailelerin muhtaçlık tespitine yönelik modeller belirlenecek ve buna göre sosyal hizmet ve yardımlar etkinleştirilecektir. Göç ile gelen nüfusun yerel halk ile sosyal entegrasyonunun sağlanması amacıyla sosyal destek programları geliştirilecektir.

2.4	Göçün Yönetilmesi ve Yoksullukla Etkin Mücadele Edilmesi
2.4.1	Göç olgusunun doğurduğu sosyolojik sorunların etkisini azaltacak çalışmalar (rehabilitasyon, eğitim ve kültürel faaliyetler gibi) gerçekleştirilerek, toplumda sosyal uyum sağlanacaktır.
2.4.2	Göç ile gelen dezavantajlı grupların ekonomik ve sosyal hayata katılımları teşvik edilecektir.
2.4.3	Göç ile gelen nüfusun yerel halk ile sosyal entegrasyonunun sağlanması amacıyla sosyal destek programları geliştirilecektir.
2.4.4	Risk altında bulunan çocuklara yönelik kurumsal hizmetler geliştirilecektir.
2.4.5	Koruma ve bakım altına alınan çocukların yaşam kalitesi artırılacaktır.
2.4.6	Aile danışma merkezi hizmetleri yaygın hale getirilecektir.
2.4.7	Sosyal yardım ortak veri tabanı oluşturulacaktır.
2.4.8	İl ve ilçe merkezlerinde hizmetlere erişim sorunu yaşayan mahallelerde yeni toplum merkezleri açılacaktır.
2.4.9	Sokakta yaşayan ve/veya sokakta çalışan çocuklara yönelik hizmetlerin kapsamı genişletilecektir.
2.4.10	Göç olgusunu yönetecek uygulama ve çalışmaların gerçekleştirileceği bir göç merkezi kurulacak ve bölgenin göç haritası çıkarılacaktır.
2.4.11	Bölgede gerçekleştirilen kentsel dönüşüm uygulamaları, sosyal dönüşüm ve sosyal uyum konuları göz önünde bulundurularak yapılacaktır.
2.4.12	Sosyal sorunlar, eğitim-kültür faaliyetleri ve destekleyici politikalarla en aza indirilecektir.

HEDEF 5: Nitelikli İstihdamın Artırılması

İstihdam edilenlerin sayısı 2013 yılı rakamlarına göre yaklaşık olarak 707.000 kişi olan TRC1 Bölgesi, istihdam oranı açısından %42 oran ile Türkiye'deki 26 adet Düzey 2 bölgeleri arasında 22. sırada yer almakta ve ülke ortalamasının (%45,9) altında kalmaktadır. Bölgede yaygın olan kayıt dışı istihdam ve nitelikli işgücünün yetişmemesi, söz konusu problemin temeli olmaktadır. Bu nedenle bölgede nitelikli istihdamın artırılmasına yönelik faaliyetlerin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması gerekmektedir.

Bu kapsamda, bölgede mevcut işgücü piyasasının ihtiyaç duyduğu

nitelikli işgücü yetiştirilecek ve istihdam edilebilirlik kapasitesi artırılacaktır. İşgücü piyasası ihtiyaç analizleri her yıl yapılarak bölgesel ekonominin nabzı ölçülecek, ihtiyaç duyulan mesleklere ilişkin eğitim programları ilgili sektör temsilcileriyle birlikte tasarlanacak ve yerel istihdama yönelik meslek edindirme kursları düzenlenecektir. Hazırlanan eğitim programları, kamu ve özel sektör işbirliği ile uygulamalı olarak gerçekleştirilecektir. Ayrıca, bölgenin rekabet üstünlüğü olan sektörlerde istihdam kapasitesini artırmak amacıyla bu sektörlerle ilişkin mesleki eğitim programları uygulanacaktır.

2.5	Nitelikli İstihdamın Artırılması
2.5.1	Bölgenin işgücü piyasası analizi her yıl yapılarak işgücü ihtiyacı ortaya konacaktır.
2.5.2	İhtiyaç duyulan nitelikli işgücü yetiştirilecek ve istihdam edilebilirlik kapasitesi artırılacaktır.
2.5.3	Bölgenin rekabet üstünlüğü olan sektörlerde istihdam kapasitesini artırmak amacıyla, bu sektörlerle ilişkin mesleki eğitim programları üniversiteler, TRC1 Bölgesi Mesleki Eğitim Kompleksi ve diğer mesleki eğitim kurumlarında bünyesinde uygulanacaktır.
2.5.4	Kayıt dışı istihdamın önlenmesi için yaptırım ve denetimler artırılacaktır.

8.1.3. Gelişme Eksen 3: Sürdürülebilir Kırsal Kalkınmanın Sağlanması

TRC1 Bölgesi, hem sosyal hem de ekonomik açıdan bölge içi ciddi gelişmişlik farklarına sahiptir. Bölgede yer alan nüfusun yaklaşık %82'si kentsel, %18'i ise kırsal yerleşim alanlarında yaşamaktadır. Kırsal yerleşimlerde giderek azalan üretim faaliyetlerinin yarattığı işsizlik problemi kırdan kente göçü tetiklemekle birlikte, kırsal alanda mevcut olan yaşam kalitesinin oldukça düşük olması da kent-kır nüfusu arasındaki farkı artırmaktadır. Bu sorun, bölgede günümüzde yaşanan kentsel problemlerin çoğunun ve bölge içi gelişmişlik farklarının yüksek olmasının temelini oluşturmaktadır.

Bölge içi gelişmişlik farkları Gaziantep ile Adıyaman-Kilis illeri arasında olmakla birlikte, bölge il merkezleri ile diğer ilçeler arasında da yüksek farklar olduğu görülmektedir. Gaziantep'in sanayi, ticaret, sağlık ve tarım konularında geliştiği görülürken, Adıyaman ve Kilis illerinin bu alanlarda oldukça geri kaldıkları ifade edilebilir. Birçok alanda var olan altyapı problemleri bu illerin gelişmesinde ciddi engeller olarak karşımıza çıkmaktadır. Gelişmişlik farklarının bölge içinde yüksek olmasının yarattığı en önemli dezavantaj ise sermayenin bu illerden Gaziantep ve bölge dışı kaymasıdır. Bu sebeple, Adıyaman ve Kilis yerel sermaye kaynaklarını kaybetmektedir. Bölge

genelinde tarım sektörü önemli bir potansiyele sahip olup başta Adıyaman ve Kilis'te yer alan sulama altyapısına ilişkin problemler dolayısıyla sektörün katma değeri, olması gerekenden daha düşüktür.

Söz konusu gelişmişlik farklarının indirgenmesi için göçün ve kent-kır arasında yıllardır süregelen ekonomik büyüme farklılıklarının yönetilmesi ve kırsal sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması gerekmektedir. Kentsel ve kırsal gelişme arasında olması gereken denge kurulamazsa, bölgenin bütüncül bir şekilde kalkınacağından hiç bir koşulda söz edilemeyecektir. Bu sebeple kent-kır arasındaki temel sorunların çözümü için kırsal alanların kentsel alanlar ile işbirliği içinde gelişmesi ve kırsalda sürdürülebilir bir ekonomik gelişme politikası tasarlanmıştır. Bu kapsamda belirlenen "Sürdürülebilir Kırsal Kalkınmanın Sağlanması" gelişme eksen 3, ilgili politikanın temelini oluşturmaktadır. Buna göre; "kırsalda altyapının güçlendirilmesi", "tarımsal işletmelerin rekabetçi ve etkin bir yapıya kavuşturulması", "tarıma dayalı imalat sanayinin geliştirilmesi", "kırsal ekonominin çeşitlendirilmesi ve kırsal girişimciliğin desteklenmesi" ve "kırsalda insan kaynaklarının geliştirilmesi ve bilinç düzeyinin artırılması" hedefleri tespit edilmiştir.

SÜRDÜRÜLEBİLİR KIRSAL KALKINMANIN SAĞLANMASI

- 1 • Kırsalda Altyapının Güçlendirilmesi
- 2 • Tarımsal İşletmelerin Rekabetçi ve Etkin Bir Yapıya Kavuşturulması
- 3 • Tarıma Dayalı İmalat Sanayinin Geliştirilmesi
- 4 • Kırsal Ekonominin Çeşitlendirilmesi ve Kırsal Girişimciliğin Desteklenmesi
- 5 • Kırsalda İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi ve Bilinç Düzeyinin Artırılması

HEDEF 1: Kırsalda Altyapının Güçlendirilmesi

TRC1 Bölgesi'nde kentsel alanlarda altyapı hizmetleri nüfusun büyük bir çoğunluğuna sağlanmakta iken kırsal alanlarda bu hizmetlerin birçok yere ulaşmadığı görülmektedir. İçme ve kullanma suyu, asfalt yollar, kanalizasyon ve atıksu arıtma tesisleri gibi önemli altyapı hizmetlerine özellikle Adıyaman ve Kilis'in kırsal alanlarında ulaşamamaktadır. Bölgede görülen kırsal alanlardan kentsel alanlara gerçekleşen göç hareketinin en önemli nedenlerinden biri de kırsalda altyapının yetersizliği olarak görülmektedir. Bununla birlikte bölge, GAP Bölgesi kapsamında yer almasına rağmen tarımda sulama altyapısının istenilen düzeyde olmadığı görülmektedir. Söz konusu altyapı sorunları kırsal alanın yaşam kalitesini azaltırken tarım sektöründe üretim verimliliğini oldukça düşürmektedir.

Bu sorunların çözülmesi için öncelikli olarak köy envanterinin üretilmesi ve kırsal alanda yer alan tüm yerleşimlerde, alt ve üst yapı ihtiyaçları tespit edilmesi gerekmektedir. Kırsal alanda mevcut olan ulaşım ağı geliştirilerek, köylerin bağlı oldukları merkezlere günlük erişimleri artırılacaktır. Bu kapsamda köy yollarının bakım-onarım hizmetleri geliştirilecek, köy içi yol yapım ve meydan düzenleme hizmetleri yaygınlaştırılacak, ulaşım altyapısı iyileştirilecektir. Ayrıca, köy yollarında trafik güvenliğinin artırılması amacıyla, köy yollarında ihtiyaç duyulan trafik işaret levhaları tespit edilecektir.

Sürdürülebilir kırsal kalkınmanın temelinde, sürdürülebilir tarım faaliyetleri yer almaktadır. Bunun için toprak ve suyun korunması ve geliştirilmesi çok önemlidir. Buna göre Orman ve Su İşleri Bakan-

lığınca hazırlanan ve bölgeyi kapsayan Asi Havzası ve Fırat Havzası Koruma Eylem Planları uygulanacak ve toprağın korunması için ön-görülen gerekli tedbirler alınacaktır.

Tarımsal üretimde verimliliği artırma amacıyla bölgenin sulama altyapısı geliştirilecektir. Buna göre mevcut sulama sistemleri rehabilite edilecek ve küçük ölçekli su kaynakları geliştirilecektir. Modern sulama yöntemlerinin kullanılacağı potansiyel tarım alanları tespit edilecek ve üreticiler modern sulama teknikleri hakkında bilgilendirilecektir. Yüzeysel sulama yöntemleri yağmurlama ve damla sulama yöntemlerine dönüştürülecektir. Sulamada kapalı sisteme geçiş için rehabilitasyon kriterleri oluşturularak mevcut kapalı sulama sistemlerinin bakım ve onarım yatırımları desteklenecektir. Sonuç olarak toplam sulanan alan ve sulama şebekesi içinde, modern sulama sistemleri uygulanan alanın oranı ile kapalı sistem basınçlı sulama sistemleri oranı artırılarak modern sulama yöntemleri bölge kırsalında yaygınlaştırılacaktır.

Kırsal alandaki içme suyu altyapısına mevcut durum analizinde bakıldığında, kırsal alanda sağlıklı içme suyu bulunan yerleşim birimlerinin sayıca fazla olduğu görülmektedir. Söz konusu sorunun çözülmesi amacıyla, içme suyu analizleri yapılacak ve şebeke sistemi bulunmayan köyler tespit edilecektir. Bölgede yer alan temel kırsal altyapı problemleri arasında atık yönetiminin başarıyla gerçekleştirilmemesi yer almaktadır. Kırsal yerleşimlerden kaynaklanan atık sular çoğunlukla doğrudan dere, nehir, göl ve baraj gibi alıcı ortamlara bırakılmakta, münferit olarak inşa edilen foseptikler ise daha geniş

bir çevreyi kirlenmektedir. Halk sağlığı açısından tehdit oluşturan bu yerleşimlerin modern kanalizasyon altyapısına kavuşturulması kırsal kalkınmanın gerçekleştirilmesi açısından elzemdir. Bu kapsamda kırsal alanlarda kanalizasyon altyapısı yaygınlaştırılacak, katı atıkların geri kazanımı sağlanacak ve atık suların çevreyi kirlenmeyeceği sistem altyapısı geliştirilecektir.

Son olarak, kırsalda altyapının güçlendirilmesi için kırsal yerleşim alanlarında yer alan enerji dağıtım ve haberleşme altyapısının güç-

lendirilmesi planlanmaktadır. Kırsal alanda kesintisiz elektrik erişiminin sağlanması amacıyla köy elektrik şebekeleri ve dağıtım hatları yenilenecek, uygun geniş bant teknolojisi ile internet erişimi sağlanacaktır. Kırsal nüfus için kamu internet erişim merkezleri kurulacak ve kırsal alan merkezlerinde temel bilgisayar ve internet kullanımı kursları düzenlenecektir. Söz konusu stratejilerin gerçekleştirilmesi ile birlikte bölge kırsalının altyapısı güçlendirilmiş olacaktır.

3.1	Kırsalda Altyapının Güçlendirilmesi
3.1.1	Köy envanteri üretilerek, alt ve üst yapı ihtiyaçları tespit edilecektir.
3.1.2	Köylerin ulaşım altyapısı iyileştirilecektir.
3.1.3	Köy ve ilçeler arasındaki bağlantı yolları iyileştirilecektir.
3.1.4	İçme suyu altyapısı iyileştirilecektir.
3.1.5	Enerji dağıtım ve haberleşme altyapısı güçlendirilecektir.
3.1.6	Kamu internet erişim merkezleri kurulacaktır.
3.1.7	Kırsal yerleşmelerin kanalizasyon bağlantıları tamamlanacak ve atık suyun arıtılması sağlanacaktır.
3.1.8	Katı atıkların geri kazanımı sağlanacak ve atık suların çevreyi kirlenmeyeceği sistem altyapısı kırsal alanlarda geliştirilecektir.
3.1.9	Sağlık ve eğitim hizmetlerine erişiminin artırılması için gerekli altyapı hizmetleri sağlanacaktır.
3.1.10	Modern sulama sistemleri yaygınlaştırılarak ve mevcut sulama sistemleri iyileştirilerek kırsal alanların sulama altyapısı güçlendirilecektir.
3.1.11	Güneş enerjisiyle çalışan sulama pompalarının kullanımı tarım sektöründe artırılacaktır.
3.1.12	Toplu basınçlı sulama sistemleri yaygınlaştırılacaktır.
3.1.13	Sulama ve gübrelemeyi aynı anda yapan, yüksek teknoloji örnek sistemler kurulacaktır.
3.1.14	Asi Havzası ve Fırat Havzası Koruma Eylem Planları uygulanacak ve toprağın korunması için öngörülen gerekli tedbirler alınacaktır.

HEDEF 2: Tarımsal İşletmelerin Rekabetçi ve Etkin Bir Yapıya Kavuşturulması

TRC1 Bölgesi özellikle Antep fıstığı, üzüm, zeytin, nar gibi tarımsal ürünlerin üretiminde ön plana çıkmakta ve ülke bazında bu ürünlerin üretiminden pay almaktadır. Bölge, üretim ve sanayi yapısıyla ön plana çıkmakta ve sahip olduğu dış ticaret hacmi ile bu üretim kapasitesini fırsata dönüştürmektedir. Fakat tarım ve hayvancılık sektörlerinde belli bir potansiyele sahip olmasına rağmen diğer temel sektörlerle kıyasla bölgenin daha geride kaldığı görülmektedir.

Bitkisel üretim değeri açısından bölge 2013 yılında Düzey 2 bölgeleri arasında 17. sırada yer alırken hayvansal üretim değeri açısından 24. sırada bulunmaktadır. Bölgenin kendine özgü tarım ürünlerinde üretim miktarları incelendiğinde, Türkiye'de üretilen Antep fıstığının %43,5'inin, üzümün %8'inin ve zeytinin %9,4'ünün bölgede üretildiği görülmektedir.

Bölgenin rekabet edebilirlik kapasitesinin kentsel alanlarda olduğu

gibi kırsal alanlarda da geliştirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda bölgede potansiyele sahip diğer tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin geliştirilmesi adına öncelikli olarak tarımsal işletmelerin modernizasyonu sağlanacak ve verimlilik artırıcı uygulamalar desteklenecektir. Tarımsal işletmelerin modernizasyonuna yönelik yatırımlar desteklenecektir. Bununla birlikte, bitkisel üretim yapan işletmelere mekanizasyon desteği sağlanacaktır.

Tarımsal işletmelerin rekabetçiliğini koruması ve etkin bir yapıya kavuşturulması amacıyla işletmelerin, modern tarım tekniklerini uygulamaları ve katma değeri yüksek ürün üretimini gerçekleştirmeleri gerekmektedir. Söz konusu hedefe ulaşmak için organik tarım ve iyi tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması ve tarım ve hayvancılık işletmelerinin Ar-Ge, pazarlama ve örgütlenme faaliyetlerinin artırılması planlanmaktadır. Ayrıca tarımsal ve hayvansal ürünlerin işlenmesi, depolanması, sınıflandırılması, paketlenmesi ve pazara

sürülmesi süreçlerini birlikte ele alan bütünleşmiş üretim-pazar sistemleri üreticilere tanıtılacaktır.

Üretici örgütlerinin kurumsal kapasitelerinin güçlendirilmesi amacıyla üretici örgütlerinin pazarlama altyapısı geliştirilecek ve bilgi düzeyleri artırılabilecektir. Pazarlama altyapısının geliştirilmesi için üretim faaliyetlerine göre örgütlenmeler desteklenecek, örgütlerin pazarlama birimleri için standartlar oluşturulacak, e-ticaret eğitimleri verilecek ve üretici örgütleri portalı oluşturulacaktır. Ayrıca örgütlerin proje geliştirme, uygulama ve izleme kapasiteleri güçlendirilerek teknik personelin istihdamı teşvik edilecektir.

Son zamanlarda tüm dünyada en çok tartışılan konulardan biri olan gıda güvenliğine ilişkin düzenlenen yasal düzenlemeler ve mevcut uygulamalar, tarımsal işletmelerin başta ihracat faaliyetleri olmak üzere üretim faaliyetlerini de doğrudan etkileyen önemli bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır. Gıda güvenliği, tarım ve gıda işletmelerinde üretim kalitesinin artması ve bilinçli tüketici sayısının artmasına bağlı olarak otokontrol mekanizmasının gelişmesi ile gerçekleştirilebilir. Bu kapsamda tarım ve gıda işletmeleri, üreticiler ve tüketiciler güvenli gıda hakkında bilgilendirileceklerdir.

3.2	Tarımsal İşletmelerin Rekabetçi ve Etkin Bir Yapıya Kavuşturulması
3.2.1	Tarımsal işletmelerin modernizasyonuna yönelik yatırımlar desteklenecektir.
3.2.2	Tarımsal işletmelerin verimlilik ve kapasite artışı sağlanacaktır.
3.2.3	İyi üretim, iyi işleme ve iyi pazarlama tekniklerinin üreticilerce uygulanması sağlanacaktır.
3.2.4	İyi tarım uygulamaları yaygınlaştırılacak ve uygulamalı eğitim programları geliştirilecektir.
3.2.5	Kooperatifçilik ve birlik gibi tarımsal örgütler kurulacak ve kurumsal kapasiteleri geliştirilecektir.
3.2.6	İşletmelerin Ar-Ge kapasitesi ve yenilikçilik faaliyetleri geliştirilecektir.
3.2.7	Bölge için önem taşıyan bitkisel ürünlerde kalitenin artırılması teşvik edilecektir.
3.2.8	Doğal ürünlerin üretimi ve sertifikasyonuna yönelik girişimler desteklenecektir.
3.2.9	Yöresel ürünlerin markalaştırılması, tanıtım ve pazarlama faaliyetleri artırılacaktır.
3.2.10	Üretim ve işleme standardizasyonu yapılacaktır.
3.2.11	Lisanslı depoculuk uygulamaları teşvik edilecektir.
3.2.12	Tarım ve gıda işletmelerinin gıda güvenliği gereklerine uyum için desteklenecektir.
3.2.13	Tarımsal işletmelerin modernizasyonuna yönelik yatırımlar desteklenecektir.
3.2.14	Antep fıstığı, üzüm, zeytin, nar, bulgur, bal gibi tarımsal ve hayvansal ürünlerin verimliliği artırılacak ve katma değeri yükseltilecektir.
3.2.15	Tarımsal ve hayvansal ürünlerin işlenmesi, depolanması, sınıflandırılması, paketlenmesi ve pazara sürülmesi süreçlerini birlikte ele alan entegre üretim-pazar sistemleri geliştirilecektir.
3.2.16	Üretici örgütlerinin pazarlama altyapısı geliştirilecek ve kurumsal kapasiteleri artırılacaktır.
3.2.17	Tarım ve gıda işletmelerinin gıda güvenliği gereklerine uyumu için üreticiler ve tüketiciler güvenli gıda hakkında bilgilendirileceklerdir.
3.2.18	Havza bazında arazi toplulaştırma işlemleri yapılacak, havza ve tarla içi geliştirme hizmetleri gerçekleştirilecektir.
3.2.19	Tarımsal üretimde yenilenebilir enerji kaynakları kullanılması teşvik edilerek alternatif enerji uygulamaları ve verimlilik artırıcı uygulamalar geliştirilecektir.
3.2.20	Organik tarım ve iyi tarım uygulamaları yaygınlaştırılacaktır.
3.2.21	Örtü altı yetiştiriciliğinin yaygınlaştırılması özendirilecektir.
3.2.22	Tarım makinelerinin kullanımı yaygınlaştırılacaktır.
3.2.23	Yem bitkileri üretimi yaygınlaştırılarak hayvancılık faaliyetleri geliştirilecektir.
3.2.24	Hayvancılık faaliyetlerinde Ar-Ge, pazarlama, örgütlenme, tanıtım, yayım, mesleki eğitim çalışmaları geliştirilecektir.
3.2.25	Damızlık hayvan yetiştiriciliği yaygınlaştırılacaktır.
3.2.26	Kilis keçisi ve Kilis ineği yetiştiriciliği yaygınlaştırılacaktır.
3.2.27	Tarım sektöründe gerçekleştirilen faaliyetlerde kadın üreticiler tarımsal örgütlere dâhil edilecektir.

HEDEF 3: Tarıma Dayalı İmalat Sanayinin Geliştirilmesi

Bölge sanayi alanında gelişme göstererek üretim kapasitesini ve dış ticaret hacmini artırmakta ve yeni sanayi alanları ile birlikte sanayi altyapısının geliştirilmesi ihtiyacı oluşmaktadır. Bölgede ekonomik faaliyetlere göre yapılan ihracat değerlerine bakıldığında, imalat sanayisinin en yüksek değere sahip olduğu ve öne çıkan tarıma dayalı sektörlerin ise tekstil, gıda ve içecek ürünleri olduğu görülmektedir. Sürdürülebilir kırsal kalkınmanın gerçekleştirilmesi adına, tarım-sanayi bütünleşmesinin sağlanması gerekmektedir.

Bunun için tarımsal sanayi altyapısının geliştirilmesi birincil koşuldur. Tarımsal sanayinin nitelikli ham madde ihtiyacının düzenli bir

şekilde sağlanması ve teşvik edilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, öncelikli olarak OSB'ler ve KSS'lerin altyapısı tamamlanacak ve yeni sanayi bölgelerinde altyapı geliştirilecektir. Tarıma dayalı ihtisas organize sanayi bölgelerinin yaygınlaştırılması amacıyla da tarım ve gıda sanayi işletmelerine yönelik yerel ölçekte kümelenme analizleri yapılacak ve altyapı desteği sağlanacaktır. Ayrıca, altyapı maliyetlerini azaltmak ve illerin işbirliği içerisinde üretim yapmaları için bölgede iller arasında ortak tarıma dayalı imalat sanayi alanları ve gıda sanayi ihtisas alanları kurgulanacak ve söz konusu OSB'lerde yer alan işletmelere pazar araştırmaları desteği sağlanacaktır.

3.3	Tarıma Dayalı İmalat Sanayinin Geliştirilmesi
3.3.1	Yeni açılması planlanan organize sanayi bölgeleri için bölge altyapısı geliştirilecektir.
3.3.2	Tarımsal ve hayvansal ürünlerin işlenmesi, depolanması, sınıflandırılması, paketlenmesi ve pazara sürülmesi süreçlerini birlikte ele alan entegre tarıma dayalı ihtisas organize sanayi bölgeleri kurulacaktır.
3.3.3	İller arasında ortak tarıma dayalı imalat sanayi alanları ve gıda sanayi ihtisas alanları kurulacaktır.
3.3.4	Tarım ve gıda sanayi işletmelerine yönelik yerel ölçekte kümelenme analizleri yapılacak ve altyapı desteği sağlanacaktır.
3.3.5	İhtisas OSB'lerde yer alan işletmelere pazar araştırmaları desteği sağlanacaktır.
3.3.6	Modern süt ve et işleme tesisi kurma konusundaki girişimler özendirilecektir.
3.3.7	Bölgede üretilen tarımsal ve hayvansal ürünlere yönelik tarıma dayalı sanayi yatırımları gerçekleştirilecektir.

HEDEF 4: Kırsal Ekonominin Çeşitlendirilmesi ve Kırsal Girişimciliğin Desteklenmesi

Sürdürülebilir kırsal kalkınmanın gerçekleştirilmesi amacıyla tarım sektörünün kırsal alandaki tek ekonomik aktivite olarak kalmaması ve tarım dışı gelir getirici faaliyetlerin desteklenmesi gerekmektedir. Kırsal ekonominin çeşitlendirilmesi amacıyla kırsal alanda turizm sektörü ve bu sektörün çarpan etkisi ile gelişen ilgili hizmet sektörleri öncelikli geliştirilmesi gereken sektörler olarak kabul edilebilirler.

Kırsal kesimde tarım dışı istihdam imkânlarının artırılması amacıyla, turizm sektörünün yaygınlaşması sağlanmalı ve turizmin etkisiyle diğer sektörlerdeki iş ve üretim hacmi artırılmalıdır. Bu amaç doğrultusunda kırsal alanlarda konaklama işletmeciliğinin geliştirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, konaklama işletmeciliğine uygun kırsal yerleşimler tespit edilecek, konaklama amaçlı değerlendirilecek binalar restore edilecek, yöresel ve kültürel uygun iç donatılar inşa edilecek ve mevcut konaklama tesislerinin bakım ve onarım faaliyetleri desteklenecektir. Bununla birlikte konaklama işletmeciliği konusunda girişimciler eğitilecek ve deneyim paylaşımı için işbirliği alanları yaratılacaktır. Son olarak, meslek yüksekokulları ile işbirliği içinde bu işletmelerde staj olanaklarının sunulmasına olanak sağlanacaktır.

Potansiyeli yüksek olan yörelerde agro-turizm altyapısı geliştirilecek, agro-turizm türü işletmelere tanıtılacak, istekli işletmelere bilgi

ve deneyim paylaşımı için uygulamalı eğitim imkânları sunulacak ve altyapı ve teknik bilgi desteği sağlanacaktır. Agro-turizme yönelik rehberlerin hazırlanması ve dağıtılması konusunda destek sağlanacaktır.

Yöresel kültürel mirasın korunması ve yaşatılması amacıyla, Kırsal Kalkınma Planı'nda (2011) bahsi geçen "kültür köyü" modeli oluşturulacak ve tespit edilen köylerde turizme konu edilen kültür değerleri esas alınarak köy imar planları hazırlanacaktır. Bununla birlikte köylerde yöresel ekolojikle uyumlu barınma imkânları geliştirilerek ekoköy uygulamaları desteklenecektir. Kültür köyleri ve eko-köyler için tanıtım programları hazırlanacaktır. Ayrıca kırsal mirasın korunması ve yaşatılması kapsamında, yöresel el sanatları üretimi artırılacak ve atölyeler desteklenecektir. Yöresel ürünlerin pazarlama ve rekabet gücünün artırılması amacıyla, tanıtım organizasyonları ve fuarlar ile yöresel yemek yarışmaları düzenlenecektir. Söz konusu uygulamalar ile kırsal alandaki kültürel miras değerleri gelir getirici bir misyona sahip olarak nesilden nesile aktarılacaktır.

Kırdan kente göç eğilimlerinin yavaşlaması, kırsal kesimde tarım dışı istihdam imkânlarının geliştirilmesi ve kadın ve genç çiftçi sayısının artırılması amacıyla kırsal girişimcilik desteklenecektir. Bu kapsamda kırsal KOBİ'lerin dezavantajlı konumları nedeniyle farklı destek program

imkânları sağlanacaktır. Kapasite geliştirme, iş kurma, pazarlama ve tanıtım, reklam ve mesleki eğitim gibi alanlara yönelik destekler ve işbirliği imkânları artıracak ve uygun yörelerde bu işletmelere yönelik kümelenme destekleri sağlanacaktır. Bu doğrultuda, kırsalda yer alan iş ortamı girişimciler kanalıyla canlandırılacak, işletmelerin üretim kapasitesi, istihdam seviyesi ve ürün çeşitliliği artırılabilecektir. Bununla birlikte kadın çiftçilere yönelik yöresel ihtiyaçları ve koşulları gözetilen eğitim ve yayım çalışmaları yaygınlaştırılacak ve yerel istihdama yönelik meslek edindirme kursları düzenlenecektir. Genç çiftçilere anlaşmalı özel çiftliklerde, tarım işletmelerinde ve araştırma enstitülerinde uygulamalı eğitimler ve girişimcilik eğitimleri verilecektir.

Bununla birlikte, bölgede kırsal faaliyetlerden biri olan arıcılık faaliyetinin desteklenmesi, kırsal alanda ürün çeşitliliği ve verimliliğinin geliştirilmesi açısından önemlidir. Bu kapsamda, Adıyaman başta olmak üzere bölgede arıcılık potansiyeli yüksek alanlarda bal üretimini teşvik edici uygulamalar sağlanacak ve arıcılara periyodik aralıklarla

uygulamalı eğitim programı sağlanacaktır.

Kırsal alanlarda üretilen ürünlerin tanıtımı ve pazarlanması için karayolları, ülke ve bölge genelinde önemli mekânlar olarak kullanılmaktadır. Düzensiz ve plansız kullanılan bu mekânların gelir getirici fonksiyonlarının artırılması amacıyla belirli standartlar çerçevesinde ve dünyada yer alan iyi örnek uygulamalarından (ör: Japonya yolcu dinlenme tesisleri -Roadside station- vb.) faydalanılarak yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Buna göre satış tezgâhları için uygun mekânlar belirlenecek, satış tezgâhı olarak kullanılmak üzere model yapılar tasarlanacaktır. Ayrıca bu mekânların, yol üstündeki ve yakındaki köy sakinlerince işletilmesi ve sadece yöresel ürün satılması sağlanacaktır. Son olarak, yol güzergâhındaki uygun yerleşimlerde model tarımsal marketlerin ve yöresel gıdaların temin edileceği köy pazarlarının kurulumu desteklenecektir. Söz konusu mekânlar, küçük üreticilerin girişimcilik faaliyetlerini artıracak ve bölgede yer alan yöresel ürünlerin pazarlanmasını sağlayacaktır.

3.4	Kırsal Ekonominin Çeşitlendirilmesi ve Kırsal Girişimciliğin Desteklenmesi
3.4.1	Kırsal alanlarda konaklama işletmeciliğine uygun yerleşimler tespit edilecek ve konaklama işletmeciliği geliştirilecektir.
3.4.2	Konaklama amaçlı değerlendirilecek binalar yöresel kültüre uygun şekilde inşa edilecek ve mevcut konaklama tesislerinin bakım ve onarım faaliyetleri desteklenecektir.
3.4.3	Konaklama işletmeciliği konusunda girişimciler eğitilecek ve deneyim paylaşımı için işbirliği alanları yaratılacaktır.
3.4.4	Agro-turizm altyapısı geliştirilecektir.
3.4.5	İstekli işletmeler için ürün temelinde sınıflandırma yapılarak agro-turizm için ihtiyaç duyulan altyapı ve teknik bilgi desteği sağlanacaktır.
3.4.6	Agro-turizm faaliyeti yürüten işletmelere tanıtım desteği sağlanacaktır.
3.4.7	Yöresel kültürel mirasın korunması ve yaşatılması amacıyla "kültür köyü" modeli oluşturulacaktır.
3.4.8	Köylerde yöresel ekolojiyle uyumlu barınma imkânları geliştirilerek eko-köy uygulamaları desteklenecektir.
3.4.9	Kırsal mirasın korunması ve yaşatılması kapsamında, yöresel el sanatları üretimi artırılabilecek ve atölyeler desteklenecektir.
3.4.10	Yöresel ürün tanıtım organizasyonları ve fuarları ile yöresel yemek yarışmaları düzenlenerek ürünlerin tanıtımı yapılacaktır.
3.4.11	Kadın ve genç çiftçi sayısının artırılması amacıyla kırsal girişimcilik desteklenecektir.
3.4.12	Kadın çiftçilere yönelik yöresel ihtiyaçları ve koşulları gözetilen eğitim ve yayım çalışmaları yaygınlaştırılacaktır.
3.4.13	Kırsal KOBİ'lere yönelik teşvikler sağlanacaktır.
3.4.14	Kırsal girişimciliğinin desteklenmesi amacıyla kapasite geliştirme, iş kurma, pazarlama ve tanıtım, reklam ve mesleki eğitim gibi alanlara yönelik destekler ve işbirliği imkânları artırılabilecek ve kümelenme destekleri sağlanacaktır.
3.4.15	Genç çiftçilere anlaşmalı özel çiftliklerde, tarım işletmelerinde ve araştırma enstitülerinde uygulamalı eğitimler ve girişimcilik eğitimleri verilecektir.
3.4.16	Bal üretiminin yapılmasını teşvik edici uygulamalar sağlanacaktır.
3.4.17	Karayolları üzerinde yol güzergâhındaki yerleşimlerde satış tezgâhları için uygun mekânlar belirlenecek, satış tezgâhı olarak kullanılmak üzere model yapılar tasarlanacaktır.
3.4.18	Model tarımsal marketlerin ve yöresel gıdaların temin edileceği köy pazarlarının kurulumu desteklenecektir.

HEDEF 5: Kırsalda İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi ve Bilinç Düzeyinin Artırılması

Sürdürülebilir kırsal kalkınmanın sağlanması konusunda temel unsur şüphesiz ki kırsalda yaşayan insanlardır. TRC1 Bölgesi'nin kırsal alanında yaşayan halkın hem tarım uygulamaları konusunda hem de temel eğitim ve sağlık hizmetleri konusundaki bilgi ve bilinç düzeyleri oldukça düşüktür.

Kırsalda insan kaynaklarının geliştirilmesi kapsamında, öncelikle çiftçilerin eğitilmesi amacıyla kırsal alanda istihdam edilen nitelikli tarım danışmanı sayısı artırılacak ve üretici örgütlerinin sertifikalı tarım danışmanı istihdam etmesi teşvik edilecektir. Kırsal alan merkezlerine uzak alanlar başta olmak üzere önder çiftçiler yetiştirilecek ve eğitim amaçlı örnek ekim tarlaları ve bahçeleri oluşturulacaktır. Bununla birlikte üreticiler arasında bilgi paylaşımının sağlanması amacıyla eğitim gezileri düzenlenecek ve tarımsal yayım hizmetlerine yönelik bilişim teknolojileri altyapısı güçlendirilecektir.

Tarımda kayıt dışı çalışmanın azaltılması ve sektörde çalışan sayısının artırılması amacıyla mevsimlik tarım işçileri kayıt altına alınacak ve bu işçilere yönelik hizmetler etkinleştirilecektir. Özellikle Adıyaman'da sayıca fazla olan mevsimlik tarım işçileriyle ilgili envanter çalışması yapılacak, ilçe düzeyinde güncel veri tabanları oluşturula-

cak ve çiftçi kayıt sistemleri üzerinden gerekli izlemeler yapılacaktır. Yerel imkânlar ölçüsünde söz konusu işçilerin ve ailelerinin barınma koşulları iyileştirilecek, gezici toplum merkezleri oluşturulacak, yörede düzenlenen sosyal etkinliklere katılımları sağlanması teşvik edilecek ve yerleşik nüfus ile sosyal diyalogları geliştirilecektir. Son olarak, geçici göç edilen yörede çocukların gündüzlü devlet okullarına kaydedilmesi sağlanacak ve yaz aylarında yaz okulu uygulamaları geliştirilecektir.

Kırsalda yaşayan halkın sağlık hizmetlerine erişiminin artırılması amacıyla aile hekimliği uygulaması yaygınlaştırılacaktır. Ayrıca, aile eğitim programları ve koruyucu sağlık hizmetleri yaygınlaştırılacaktır. Bu kapsamda birinci ve ikinci basamak sağlık kuruluşlarının altyapısı, ana-çocuk sağlığı ve aile planlaması hizmetleri geliştirilerek bölgede yüksek olan anne-bebek ölümleri azaltılacaktır. Aile planlaması hizmetleri çerçevesinde, evlilik ve gebelik öncesi danışmanlık hizmetleri verilecek, akraba evlilikleri konusunda bilgilendirme yapılacak ve ana-çocuk sağlığı hakkında toplumsal farkındalık artırılacaktır. Bununla birlikte, üretici örgütleri aracılığıyla tarımda çalışanlara yönelik iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri sürdürülerek iş sağlığı güvencesi artırılacaktır.

3.5	Kırsalda İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi ve Bilinç Düzeyinin Artırılması
3.5.1	Kırsal nüfusun hem tarım uygulamaları konusunda hem de temel eğitim ve sağlık hizmetleri konusundaki bilgi ve bilinç düzeyleri artırılacaktır.
3.5.2	Nitelikli tarım danışmanı sayısı artırılacak ve üretici örgütlerinin sertifikalı tarım danışmanı istihdam etmesi teşvik edilecektir.
3.5.3	Önder çiftçiler yetiştirilecek ve eğitim amaçlı örnek ekim tarlaları ve bahçeleri oluşturulacaktır.
3.5.4	Üreticiler arasında bilgi paylaşımının sağlanması amacıyla eğitim gezileri düzenlenecek ve tarımsal yayım hizmetlerine yönelik bilişim teknolojileri altyapısı güçlendirilecektir.
3.5.5	Tarımda kayıt dışı çalışmanın azaltılması ve çalışan sayısının artırılması amacıyla mevsimlik tarım işçileri kayıt altına alınacaktır.
3.5.6	Mevsimlik tarım işçileriyle ilgili envanter çalışması yapılacak, ilçe düzeyinde güncel veri tabanları oluşturulacak ve çiftçi kayıt sistemleri üzerinden gerekli izlemeler yapılacaktır.
3.5.7	Yerel imkânlar ölçüsünde mevsimlik gezici tarım işçilerinin ve ailelerinin barınma koşulları iyileştirilecektir.
3.5.8	Özellikle Adıyaman'da bulunan mevsimlik tarım işçilerinin göçü önlenecektir.
3.5.9	Mevsimlik tarım işçileri ve çocukları için gezici toplum merkezleri oluşturulacaktır.
3.5.10	Kırsal nüfusun sağlık hizmetlerine erişiminin artırılması amacıyla aile hekimliği uygulaması yaygınlaştırılacaktır.
3.5.11	Kırsalda aile hekimliği bilgi sistemi alt yapısı oluşturulacaktır.
3.5.12	Aile eğitim programları ve koruyucu sağlık hizmetleri yaygınlaştırılacaktır.
3.5.13	Bölgede yüksek oranda olan anne-bebek ölümleri azaltılacaktır.
3.5.14	Ana-çocuk sağlığı ve aile planlaması hizmetleri geliştirilecektir.
3.5.15	Tarımda çalışanlara yönelik iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri sürdürülerek tarım sektöründe iş sağlığı güvencesi artırılacaktır.

8.1.4. Gelişme Eksenii 4: Rekabetçilik ve Yenilikçilik Kapasitesinin Artırılması

TRC1 Bölgesi'nin rekabet gücüne bakıldığında Mevcut Durum Tespiti ve Analizi'nde görüldüğü üzere tekstil sanayi, tarıma dayalı sanayi ve gıda sanayi konularında bölge rekabet gücüne sahiptir. Bölgenin sanayi üretiminin çoğu iç pazara yönelik olmakla birlikte, Gaziantep sanayi, bölgenin yüksek rekabet gücünü ortaya koymaktadır. Sanayinin sahip olduğu üretim kapasitesi ve ihracat potansiyeli, bölgenin komşu bölgeler başta olmak üzere birçok bölgeden daha dinamik bir sanayi gücüne sahip olduğunu göstermektedir.

İhracat alanında bölge, İstanbul, Bursa, Kocaeli, Ankara, İzmir, Manisa, Denizli, Sakarya ve Hatay illeriyle rekabet etmektedir. Bölgenin önemli tarım potansiyeli olmasına rağmen üretim altyapısı sorunları sebebiyle bu sektörde görece geri kalmıştır. Turizm sektörü açısından ise turizme kazandırılacak kültürel varlıkları olmasına rağmen bölge, bu sektörden sahip olduğu altyapı problemleri dolayısıyla yeterli payı alamamaktadır. Buna göre tarım ve turizm sektörlerinde bölgenin temel rakiplerinin, TRC2 Bölgesi (Diyarbakır-Şanlıurfa),

lojistik ile turizm alanlarında TR63 Bölgesi (Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye) olduğu görülmektedir.

Genel itibarıyla, TRC1 Bölgesi rekabet etme potansiyeli yüksek bir bölge olduğu halde, özellikle Ar-Ge ve yenilikçilik kapasitesinin düşüklüğü sebebiyle üretim sürecindeki ürün ve hizmetlerin katma değere dönüştürülebilmesinden ötürü olması gereken düzeyde rekabet edememektedir. Buna göre, bölgenin "Rekabetçilik ve Yenilikçilik Kapasitesinin Artırılması" gelişme eksenii çerçevesinde, "sanayi sektöründe üretimin ve katma değerinin artırılması", "ihracat kapasitesinin artırılması", "bölgenin turizm destinasyon merkezi olması", "bölgesel lojistik odağının geliştirilmesi", "girişimcilik kültürünün yaygınlaştırılması" ve "doğal kaynakların sürdürülebilir kullanılması" hedefleri ortaya konarak bu hedeflere ulaşılması hususunda, 2014-2023 yılları arasında uygulanması öngörülen stratejiler belirlenmiştir. Ortaya konan hedef ve stratejiler ile söz konusu rekabetçilik seviyesinin yüksek düzeye çıkarılması amaçlanmaktadır.

REKABETÇİLİK VE YENİLİKÇİLİK KAPASİTESİNİN ARTIRILMASI

1

• Sanayi Sektöründe Üretim ve Katma Değerin Artırılması

2

• İhracat Kapasitesinin Artırılması

3

• Bölgenin Turizm Destinasyon Merkezi Olması

4

• Bölgesel Lojistik Odağının Geliştirilmesi

5

• Girişimcilik Kültürünün Yaygınlaştırılması

6

• Doğal Kaynakların Sürdürülebilir Kullanılması

HEDEF 1: Sanayi Sektöründe Üretim ve Katma Değerin Artırılması

TRC1 Bölgesi sanayi sektöründe üretim ve kapasite bakımından ülkenin önemli merkezleri arasında yer almaktadır. Bölgede üretimdeki kapasite dış ticarete de kendini göstermektedir. Fakat bölge sanayisinin küresel ölçekte yarışabilmesi için üretim miktarının ve katma değerinin artırılması gerekmektedir. Bununla birlikte bölgede marka olmaya değer birçok ekonomik ürün bulunmasına rağmen bölge, markalaşma kapasitesi konusunda oldukça geri düzeydedir.

Bölgenin en dinamik sektörü kabul edilen sanayi sektöründe üretim ve katma değer artırılması amacıyla teknoloji altyapısı ve Ar-Ge & inovasyon faaliyetleri geliştirilecektir. Ayrıca kümelenme kabiliyeti gösteren sektörlerin gelişimi desteklenecek, katma değeri yüksek ihracat ürünleri üretilecek ve üniversite-sanayi işbirliği etkinleştirilecektir.

Rekabet edebilirlik gücünün artırılması amacıyla dünyada kabul gören en önemli araçlardan olan kümelenme faaliyetleri bölgede yer

alan öncelikli sektörlerde desteklenecektir. Buna göre potansiyel olarak tespit edilen sektörlerin kümelenme stratejileri belirlenecek, gerçekleştirilecek yeni yatırımların yer seçimi kümelenme stratejileri doğrultusunda yönlendirilecek ve Ar-Ge ve inovasyon çalışmaları küme geneline yaygınlaştırılacaktır. Kümelerde yer alan işletmelerin üretim maliyetlerini düşürmek, finans yükünü hafifletmek ve nitelikli bir işgücü havuzu oluşturabilmek amacıyla satış, pazarlama, ihracat, satın alma ve insan kaynakları alanlarında eğitim programları düzenlenecektir.

Model tasarımı ve patent alımı gibi sınai mülkiyet hakkı içeren faaliyetler desteklenecektir. Bölgede öne çıkan sanayi sektörlerinde faaliyet gösteren firmalara markalaşma stratejileri hakkında eğitimler verilerek markalaşmaya yönelik faaliyetler desteklenecektir. Markalaşma faaliyetleri kapsamında ürün tanıtım faaliyetleri de desteklenecektir.

4.1	Sanayi Sektöründe Üretim ve Katma Değerin Artırılması
4.1.1	Gaziantep sanayinin katma değeri yüksek üretim yapısı geliştirilecektir.
4.1.2	Kümelenme politikaları geliştirilecek ve küme potansiyeli gösteren sektörlerin gelişimi desteklenecektir.
4.1.3	Ar-Ge, inovasyon ve bilgi iletişim teknolojileri altyapısı geliştirilecektir.
4.1.4	İşletmelerin modernizasyonları yapılacak ve teknolojik altyapıları geliştirilecektir.
4.1.5	Tasarım, inovasyon ve markalaşma faaliyetleri yürütülecek ve bölgede markalaşmış ürün sayısı artırılabilecektir.
4.1.6	Katma değeri yüksek ihracat ürünleri üretilecektir.
4.1.7	KSS ve OSB'lerde yer alan işletmeler desteklenecektir.
4.1.8	Mevcut OSB ve KSS altyapıları tamamlanacaktır.
4.1.9	Orta ve büyük ölçekli işletmelerin yer aldığı yeni OSB alanları hizmete açılacaktır.
4.1.10	İhtisas Organize Sanayi Bölgeleri ve ortak OSB'ler kurulacaktır.
4.1.11	Yeni kurulan ve mevcut işletmelerin OSB'lerde faaliyet göstermeleri teşvik edilecektir.
4.1.12	Üniversite ve sanayi işbirliği desteklenecektir.
4.1.13	Kamu-üniversite-sanayi işbirliğinin güçlendirilmesi amacıyla faaliyet gösteren işbirliği platformlarının kurumsal kapasitesi artırılabilecektir.

HEDEF 2: İhracat Kapasitesinin Artırılması

TRC1 Bölgesi Orta Doğu coğrafyasındaki özel konumu, köklü ticaret geleneği ve mevcut lojistik altyapısı ile diğer bölgeler arasında öne çıkmakta ve bilhassa son yıllardaki ihracat rakamlarıyla göz doldurmaktadır. 2013 yılı dış ticaret verilerine göre, bölgenin toplam 6,3 milyar dolar olan ihracat değeri, Türkiye toplam ihracatının %4,1'ini oluşturmaktadır. Bölgenin bu başarısını devam ettirebilmesi ve kü-

resel ekonomide rekabet edebilmesi için ihracat kapasitesinin artırılması gerekmektedir. Bu kapsamda, bölgenin rekabetçi olduğu sektörlerde ihracat faaliyetleri geliştirilerek ihracatta ürün ve pazar çeşitlendirilmesi sağlanacaktır. İşletmelere dış ticaret eğitimleri verilecek, ulusal ve uluslararası standardizasyon çalışmaları teşvik edilecek, ürünlerin dış pazarlarda etkin tanıtımı sağlanacak ve e-ticaret

uygulamaları yaygınlaştırılacaktır. Bununla birlikte tedarik, üretim, finansman, insan kaynakları ve pazarlama alanlarında işletmelerin, küresel gelişmelere uyum gücünü artıracak çalışmalar desteklene-

cek ve işletmelerin uluslararası ticaret alanında faaliyet gösterme yetkinlikleri artırılabilecektir.

4.2	İhracat Kapasitesinin Artırılması
4.2.1	İhracat yapan işletme sayısı artırılabilecektir.
4.2.2	İşletmelerin kapasitesini artırma amacıyla dış ticaret eğitimleri yaygınlaştırılacaktır.
4.2.3	Bölgenin rekabetçi olduğu sektörlerde ihracat faaliyetleri geliştirilecektir.
4.2.4	İhracatta ürün ve pazar çeşitlendirmesi yapılacaktır.
4.2.5	Bölgede üretilen ürünlerin dış pazarlarda etkin tanıtımı sağlanacaktır.
4.2.6	Bölgesel ve yabancı firma eşleştirme faaliyetleri desteklenecektir.
4.2.7	Küme potansiyeli olan sektörlerde ihracat yapan firmaların ortak pazarlara girmeleri sağlanacaktır.

HEDEF 3: Bölgenin Turizm Destinasyon Merkezi Olması

TRC1 Bölgesi kültürel ve tabiat varlıkları bakımından oldukça zengin bir dokuya sahip olmakla birlikte, farklı turizm türlerinin uygulanması için gerekli tarihi ve kültürel miras bölge genelinde bulunmaktadır. Bölge kültür, inanç, kongre, gastronomi, eko-turizm, yayla, sağlık, kış, doğa, termal ve kamp-karavan turizmi gibi çeşitli turizm türleri için uygun imkânlarla sahiptir. Fakat mevcut altyapı yetersizliği sonucu bölgenin sahip olduğu potansiyeli değerlendiremediği görülmektedir. Mevcut potansiyeller doğrultusunda "bölgenin turizm destinasyon merkezi olması" bölgenin gelişmesi ve sektörün bölgeye sağladığı katma değer artırılması adına önemli bir hedef olarak belirlenmiştir.

Bu hedef doğrultusunda tarihi, kültürel ve doğal varlıklar turizme kazandırılacak, tanıtım faaliyetleri geliştirilecek ve geceleme sayısı ile alternatif turizm çeşitleri artırılabilecektir. Buna göre öncelikli olarak bölge illerindeki restorasyon çalışmalarının hızlandırılması ve Türkiye Turizm Stratejisi 2023'te yer alan "İnanç Koridoru", "Kâhta Turizm Kenti" ve "Gaziantep Marka Kent"lerinin bölge turizmine kazandırılması ile ilgili çalışmaların yapılması gerekmektedir. Bununla birlikte Kilis'te "Üzüm ve Şire Festivali" düzenlenmesinde süreklilik sağlanmalıdır. Ayrıca Gaziantep'teki Fıstık, Üzüm, Biber, Kültür Festivali ve Adıyaman'daki "Nemrut Kommagene Festivali"nin ulusal ve uluslararası platformlara taşınması sağlanmalıdır.

Bölgenin turizm destinasyonu olabilmesi için yerelde geceleme sayısının artırılmasına yönelik faaliyetlerde bulunulması gerekmektedir. Bu amaçla da kalitesi yüksek konaklama tesislerinin bölgede yer almasının sağlanması hedeflenmektedir. Bu kapsamda Bölgede

turizm yatırımı belgeli ve turizm işletmesi belgeli tesis sayısının artırılması gerekmektedir. Ayrıca bölge illerindeki turizm çeşitliliği ile uyumlu konaklama tesislerinin de geliştirilmesi önemlidir. Gelen ziyaretçilerin geceleme sayısını artırma amacıyla rekreasyon alanları açılarak sosyal hayat canlandırılacaktır. Böylece bölgedeki ziyaretçilerin kaliteli zaman geçirebileceği mekânlar yaratılacaktır.

Tanıtım faaliyetlerine önem verilerek hem ziyaretçilerin bölgeye çekilmesi hem de yerel halkın sahip olduğu varlıkların korumasına yönelik bilincin artırılması hedeflenmektedir. Bölgedeki turizm değerleriyle ve "Gaziantep İslâhiye Huzurlu Yaylası Turizm Merkezi" ile ilgili tanıtım faaliyetlerinin yapılması bölgede turizm sektörü adına önemli stratejilerdir. Bu kapsamda tarihi, kültürel ve turistik yerlerle ilgili broşür ve kitapçık basılması, tanıtım filmi çekilmesi, çok dilli web sitesi oluşturulması çalışmaları yapılması sağlanacaktır. Bunlar dışında turizmcilik bilincinin artırılmasına istinaden dil kursları ve rehberlik eğitimi, pansiyonculuk ve otelcilik konusunda eğitimler verilerek yerelde bulunan seyahat acentelerinin kapasitelerinin artırılması sağlanacaktır.

Bir bölgenin destinasyon merkezî olabilmesi için en önemli stratejilerden biri de o bölgede alternatif turizm çeşitlerinin geliştirilmesidir. Bu kapsamda kültür, inanç, kongre, gastronomi, eko-turizm, yayla, sağlık, kış, doğa, termal ve kamp-karavan ve fuar turizmi üzerine çalışmalar yapılarak bu turizm çeşitleri bölgede geliştirilecektir. Bununla birlikte kırsal alanlarda yöresel ürünler ve el sanatlarının markalaşma, pazarlama, örgütlenme ve tanıtım faaliyetleri desteklenerek turizm altyapısı iyileştirilecektir.

4.3	Bölgenin Turizm Destinasyon Merkezi Olması
4.3.1	GAP Turizm Master Planı ve Aşağı Fırat Havzası Turizm Gelişim Koridoru ve Eylem Planı (2014-2023) dokümanlarında bölge için belirlenen politikalar uygulanacaktır.
4.3.2	Kültür turizmi, inanç turizmi, kongre turizmi, gastronomi turizmi, eko-turizm, yayla turizmi, sağlık turizmi, kış turizmi, doğa turizmi, termal turizm ve kamp-karavan turizmi gibi turizm türleri geliştirilerek turizm sektörü, kırsal ve kentsel alanlarda çeşitlendirilecektir.
4.3.3	Turizm sektöründe hizmet kalitesi ve beşeri kaynak kapasitesi artırılabilecektir.
4.3.4	Bölge turizminde öne çıkan alanlar, altyapı ve çevre düzeni açısından iyileştirilecektir.
4.3.5	Bölge illerindeki restorasyon çalışmaları hızlandırılacaktır.
4.3.6	Bölgedeki değerleri kapsayan "Kültür Turizmi Koridoru", "Gastronomi Turizmi Rotası" "İnanç Koridoru", "Kâhta Turizm Kenti", "Gaziantep Marka Kent" ve "Adıyaman Marka Kent" uygulamaları bölge turizmine kazandırılacaktır.
4.3.7	Bölgede yer alan turizm çeşitleri ve geliştirilmesi öngörülen alternatif turizm türleri ile uyumlu olabilecek konaklama tesisleri geliştirilecektir.
4.3.8	Bölgedeki turizm değerleriyle ve "Gaziantep İslâhiye Huzurlu Yaylası Turizm Merkezi" ile ilgili tanıtım faaliyetleri yapılacaktır.
4.3.9	"GAP Kültür ve Turizm Gelişim Bölgesi" içinde bulunan bölge illerimizde kültür-inanç turizminin yanı sıra sağlık turizmi de geliştirilecektir.
4.3.10	Bölgeye özgü değerleri simgeleyen konularda coğrafi işaret başvuruları yapılacaktır.
4.3.11	Bölgedeki festivaller, ulusal ve uluslararası platforma taşınacaktır.
4.3.12	Bölgenin ulusal ve uluslararası platformlarda tanıtım faaliyetleri desteklenecektir.
4.3.13	Bölgenin kültürel ve tarihi zenginliğini tanıtmak ve cazibesini artırmak için film, dizi ve belgesel gibi prodüksiyonlara ev sahipliği yapılacaktır.

HEDEF 4: Bölgesel Lojistik Odağının Geliştirilmesi

TRC1 Bölgesi sahip olduğu yerel dinamikler ve stratejik konum ile hem iç pazarda hem de dünya pazarında lojistik sektörüne ilişkin önemli bir platforma sahiptir. Bölge; Güneydoğu Anadolu'yu batıya, Akdeniz'e ve Orta Doğu'ya bağlayan ulaşım ağlarına sahiptir. Bunun yanında kara ve demiryolu taşımacılığında kavşak noktasında bulunan, İskenderun ve Mersin limanlarına yakın mesafede yer alan potansiyel bir lojistik üs konumundadır. Ancak sahip olduğu bu potansiyeli, özellikle ulaşım ağları arasında entegrasyonun yeterli kadar sağlanamamasından dolayı yeterince kullanamamaktadır. Bunun dışında bölge sahip olduğu ticaret hacmi ve ihracat potansiyeli sayesinde Orta Doğu ülkeleri başta olmak üzere birçok ülke ile önemli ticari ilişkiler içindedir. Üst ölçekli planlarda da ifade edildiği üzere bölge, lojistik merkezler olarak tanımlanan Adana ve Mersin'in bir alt kademeli bölgesel lojistik merkezi olarak tanımlanmaktadır. Bu nedenle, bölgenin büyüyen ihracat kapasitesi ve sahip olduğu stratejik konum ile lojistik sektörün geliştirilmesi planlanmaktadır. Bu kapsamda ulaşım sistemleri geliştirilecek ve bölgenin bilişim ve teknoloji altyapısı güçlendirilecektir. Bu amaçla büyük ölçekli ulaşım yatırımları hızlandırılacak ve bilgi paylaşımı ile iş bağlantıları oluştu-

rulması için elektronik iş platformları geliştirilecektir. Ayrıca, lojistik bölgelerde ihtiyaç duyulacak istihdam yapısını oluşturmak amacıyla ulaşım, ticaret ve taşımacılık sektörlerinde çalışacak nitelikli kişilerin istihdam edilmesine ilişkin çalışmalar desteklenecektir.

Mersin ve İskenderun limanları ile bölgesel ulaşım ağları entegrasyonu sağlanacak ve gerekli fizibilite çalışmaları yapıldıktan sonra bu limanlar ile doğrudan bağlantılı olacak lojistik köy kurulacaktır. Fizibilite çalışmaları kapsamında, yer seçimi ve ulaşım konuları dikkate alınması gereken önemli hususlardır. Lojistik bölgelerin şehir içi trafiğe ilave yük getirme olasılığından ötürü gümrük alanlarına, ulusal ve uluslararası ana ulaşım arterlerine yakın yerlerde kurulması gerektiği bilinmektedir. Bununla birlikte, lojistik bölgeler ile limanlar ve karayolu terminaleri arasında yük akış sisteminin entegrasyonunun oluşturulması önemlidir. Bu kapsamda denizyolu, demiryolu veya karayolu ile gelen yüklerin yük akışının sağlanması bir gerekliliktir. Böylece, ulaşım sistemi ile lojistik bölgeler arasında güçlü bir ağı oluşturulması sağlanmış olacaktır.

4.4	Bölgesel Lojistik Odağının Geliştirilmesi
4.4.1	Bölgenin büyüyen ihracat kapasitesi ve sahip olduğu stratejik konum ile lojistik sektör geliştirilecektir.
4.4.2	Mersin ve İskenderun limanları ile bağlantılı bir lojistik köy kurulacaktır.
4.4.3	Mersin ve İskenderun limanları ile bölgesel ulaşım ağları entegrasyonu sağlanacaktır.
4.4.4	Bölgenin depolama kapasitesi artırılacak ve karayolu-havayolu-demiryolu bağlantılı taşımacılık geliştirilecektir.
4.4.5	Havayollarında yük ve yolcu taşıma kapasiteleri artırılacaktır.
4.4.6	Lojistik sektöründe faaliyet yapan işletme sayısı artırılacaktır.
4.4.7	Lojistik sektörünün bilişim ve teknoloji altyapısı güçlendirilecektir.

HEDEF 5: Girişimcilik Kültürünün Yaygınlaştırılması

Kamu kaynakları ile yapılan yatırımların yanında bölgelerde gerçekleştirilen özel girişim yatırımları da bölgesel kalkınma için önem arz etmektedir. Geçmişten beri sahip olduğu ticaret yapma kabiliyeti ve girişimcilik kültürü sayesinde TRC1 Bölgesi, Güneydoğu Bölgesi'nde karşılaştırmalı bir üstünlüğe sahiptir. Özellikle Gaziantep'te yoğunlaşan girişimcilik kültürü, Orta Doğu'da yıllardır yaşanan istikrarsızlıklar sonucu ortaya çıkan olumsuz koşulların fırsata dönüşmesini sağlayan bir motivasyonu doğurmuştur. Bölge, özellikle Orta Doğu pazarının ihtiyaç duyduğu alanlarda yatırımlarını gerçekleştiren, büyüyen ve pazar payını artıran bir sonuca ev sahipliği yapmıştır.

Bölgenin rekabet edebilirlik gücünün artırılması amacıyla Gaziantep'te yer alan girişimcilik kültürünün bölge geneline yaygınlaştırılması planın temel odaklarından birini oluşturmaktadır. Bu kapsamda, bölge genelinde girişimcilik faaliyetlerinin geliştirilmesi ve ortak iş yapma kültürünün yaygınlaştırılması gerekmektedir. Bölgenin ticaret, sanayi ve lojistik sektörlerinde gelişmesinde bölgedeki girişimcilik kültürünün payı büyüktür. Girişimcilik desteklenirken doğru alanlara yatırımların yapılması ve bölgedeki aktörlerin yol gösterici olması gerekmektedir.

Bu doğrultuda, girişimcilik faaliyetleri desteklenerek girişimcilik kültürü bölge genelinde yaygınlaştırılacak ve yeni işletmelerin kurulumu teşvik edilerek istihdam alanları yaratılacaktır. Yatırımların bölgede potansiyel arz eden sektörlerle çekilebilmesi için potansiyel girişimcilere, sektörel bilgilendirme ve yatırım danışmanlığı hizmetleri sağlanacaktır. Ayrıca tasarım ve inovasyon alanlarında istihdama yönelik eğitim faaliyetleri düzenlenecektir.

Bölgede ulusal ve uluslararası finansman, yatırım ve teknolojik olanaklardan faydalanılması hususunda potansiyel girişimcilerin de dâhil olduğu işbirliği ağları yaygınlaştırılacak, bilgi ve bilinç artırma faaliyetleri yürütülecektir.

Ortaklık kültürünün geliştirilmesi amacıyla, girişimcilik fikrine sahip olup sermayesi olmayan kişiler ile sermaye sahiplerini bir araya getiren risk sermayesi platformlarının kurulması teşvik edilecektir. Gençlerin yanı sıra kadınların da işgücüne katılımı teşvik edilecek ve üretim süreçlerine katılmaları desteklenecektir. Bunun dışında esnaf ve sanatkârlar potansiyel girişimciler olarak desteklenecektir.

4.5	Girişimcilik Kültürünün Yaygınlaştırılması
4.5.1	Tasarım ve inovasyon alanlarında istihdama yönelik eğitim faaliyetleri düzenlenecektir.
4.5.2	İş geliştirme merkezleri kurulacaktır.
4.5.3	Yeni işletmelerin kurulumu teşvik edilecektir.
4.5.4	Girişimcilik için danışmanlık hizmetleri artırılacaktır.
4.5.5	Uygulamalı girişimcilik faaliyetleri sürdürülecektir.
4.5.6	Bölgede ulusal ve uluslararası finansman, yatırım ve teknolojik olanaklardan faydalanılması hususunda potansiyel girişimcilerin de dâhil olduğu işbirliği ağları yaygınlaştırılacaktır.
4.5.7	Bölgede ortaklık kültürünün geliştirilmesi amacıyla girişimcilik fikrine sahip olup sermayesi olmayan kişiler ile sermaye sahiplerini bir araya getiren risk sermayesi platformlarının kurulması teşvik edilecektir.
4.5.8	Yurtiçi ve yurtdışı finansman ve teşvik kaynaklarına ulaşılabilirlik düzeylerinin artırılması amacıyla girişimcilere yönelik bilgilendirme faaliyetleri yürütülecektir.
4.5.9	Genç girişimciler ve kadın girişimciler desteklenecektir.
4.5.10	Esnaf ve sanatkârlar potansiyel girişimciler olarak desteklenecektir.

HEDEF 6: Doğal Kaynakların Sürdürülebilir Kullanılması

Sürdürülebilir kalkınma, bölgelerin sahip olduğu doğal kaynakların gelecek nesillere aktarılabilirliği ve verimli kullanıldığı durumda gerçekleşmektedir. Küreselleşme ile birlikte doğal kaynakların gereksiz ve aşırı kullanım ile yok edilmesi, ülkelerin en önemli sorunları arasında yer almaktadır. Ülke genelinde olduğu gibi TRC1 Bölgesi'nde de doğal kaynakların korunması ve sürdürülebilirliğin sağlanması yönünde; tarım alanlarının yapılaşmaya açılması, orman alanlarının tahrip edilmesi, su kaynaklarının yok edilmesi, enerji kaynaklarının kullanılmaması gibi birçok sorunla karşılaşmaktadır. Söz konusu sorunların çözümü için doğal kaynakların sürdürülebilirlik ilkesi çerçevesinde kullanılması teşvik edilecektir.

Enerji kaynakları etkin ve verimli kullanılacak, bölgede potansiyeli yüksek olan güneş, rüzgâr ve diğer alternatif enerji kaynaklarından enerji üretilecektir. İşletmeler çevresel yatırımların getirileri konusun-

da bilgilendirilecek ve koruma-kullanma felsefesi yaygınlaştırılacaktır.

Yenilenebilir kaynaklardan üretilen enerji miktarı artırılacak, konutlarda ve işletmelerde yenilenebilir enerji kaynakları kullanımı yaygınlaştırılacak ve organik atıkların biyoyakıt olarak değerlendirilmesi teşvik edilecektir. Güneş, rüzgâr, biyogaz gibi temiz enerji projelerine gerekli destek sağlanacak ve atık su, emisyon azaltımı ve atık yönetimi gibi çevrenin korunmasına yönelik yatırımlar desteklenecektir. Haneler ve işletmeler güneş enerjisinin avantajları konusunda bilgilendirilecek, güneş enerjisinin foto-voltaik-pv sistemler gibi elektrikli amaçlı kullanımı teşvik edilecektir. İşletmelerin enerji talebine uygun büyüklükte santraller inşa edilecektir. Ayrıca organik atıkların biyoyakıt olarak değerlendirilmesi için enerji üretim tesisi kurulumu desteklenecektir. Son olarak, petrol ve mermer gibi önemli maden kaynaklarının rezervleri tespit edilecek maden tesisleri kurulacaktır.

4.6	Doğal Kaynakların Sürdürülebilir Kullanılması
4.6.1	Yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği hususlarında bilinç artırma çalışmaları desteklenerek enerji kaynaklarının etkin ve verimli kullanılması sağlanacaktır.
4.6.2	İşletmeler çevresel yatırımların getirileri konusunda bilgilendirilecektir.
4.6.3	Yenilenebilir enerji teknolojileri üretimi bölgede teşvik edilecektir.
4.6.4	Güneş ve rüzgâr enerjisi üretilmesine ilişkin yenilenebilir enerji üretim tesisleri kurulacaktır.
4.6.5	Güneş ve rüzgâr enerjisi gibi yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı yaygınlaştırılacaktır.
4.6.6	Organik atıkların biyoyakıt olarak değerlendirileceği biyogaz üretim tesisleri kurulacaktır.
4.6.7	Petrol ve mermer gibi önemli maden kaynaklarının rezervi tespit edilerek maden işleme tesisleri kurulacaktır.

8.2. TRC1 BÖLGESİ 2014-2023 YILI BÖLGESEL GELİŞME SENARYOSU

TRC1 Bölgesi'nde, 10. Ulusal Kalkınma Planı, Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi, ulusal stratejik dokümanlar ve Gaziantep ve Adıyaman Çevre Düzeni Planları göz önünde bulundurularak 2023 yılı bölgesel gelişme senaryosu tasarlanmıştır. Bu senaryo bölge vizyonu, gelişme eksenleri, 2023 yılı hedefleri ve bu hedeflere ulaşılması amacıyla oluşturulan stratejilerin uygulanması amacıyla gerçekleştirilmesi gereken sosyo-ekonomik ve mekânsal yönlendirmelerin çerçevesini belirleyen bir kurguya sahiptir.

Ülkemizin 2023 hedeflerine hizmet etmek üzere beşeri ve sosyal sermayenin ve rekabet üstünlüğü bulunan alanların tahlil edilmesi, bölgede ortak kalkınma bilincini yükselterek doğal, beşeri ve sosyal kaynakların azami katma değeri üretecek alanlara sevk edilmesinin sağlanması amaçlarıyla hazırlanan TRC1 Bölge Planı'nın vizyonu "Yaşam Kalitesi Yüksek, Beşeri Sermayesi Güçlü, Rekabetçi ve Yenilikçi, Orta Doğu'nun Çekim Merkezi İpekyolu" olarak belirlenmiştir.

Plan kapsamında "Yaşam Kalitesinin Artırılması", "Beşeri Sermayenin Geliştirilmesi", "Sürdürülebilir Kırsal Kalkınmanın Sağlanması" ve "Rekabetçilik ve Yenilikçilik Kapasitesinin Artırılması" olmak üzere 4 adet gelişme eksenleri belirlenmiştir. Bu gelişme eksenleri bağlamında atılacak her adım ve her uygulama bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltacağı gibi TRC1 Bölgesi'nin ana gelişim senaryosunu oluşturan beşeri ve sosyal sermayenin geliştirilmesi, ekonomik faaliyetlerin çeşitlendirilmesi ve uluslararası rekabet gücünün artırılmasına yönelik faaliyetleri destekleyecektir.

Bölgenin 10 yıllık gelişme senaryosunun temel amaçlarından biri bölge içi gelişmişlik farklarının azaltılması ve sürdürülebilir bir bölgesel gelişmenin sağlanmasıdır. Bölgesel kalkınmanın hızlandırılması amacıyla 10 yıl süresince uygulanması planlanan ana senaryo Bölgesel Gelişme Ana Hizmet Odakları, Alt Bölge Gelişme Odakları, Ortalama Gelişme Düzeyine Sahip Olup Alt Bölge Merkezi Niteliği

Taşımayan İlçeler ve Düşük & Çok Düşük Gelişme Düzeyine Sahip İlçelerin kategorize edildiği bir mekânsal sınıflama çerçevesinde ele alınmıştır.

8.2.1. Ulusal ve Bölgesel Düzeyde Genel Durum

2000-2013 yılları arasında nüfus bakımından en çok büyüyen bölgeler arasında yer alan bölgenin geçmişe nazaran düşen nüfus artış hızına göre 2023 yılındaki nüfusunun 2.986.808 kişi olması beklenmektedir. Söz konusu nüfusun bölgede mekânsal olarak gelişmiş ilçelerde yığılması ve nispeten ilçelere homojen dağılması amacıyla özellikle geri kalmış ilçelerin yaşam kalitesinin artırılması ve ekonomik faaliyetlerin bu yerleşim alanlarında canlandırılması gerekmektedir.

TRC1 Bölgesi ve yakın çevresinin gösterildiği aşağıdaki şemada bölgeyi kapsayan Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi kararları, komşu ajanslarla gerçekleştirilen üst düzey bölge kararları ve TRC1 Bölgesi mekânsal gelişim kararları görülmektedir.

Bölgeye BGUS çerçevesinde verilen fonksiyonlara bakıldığında, üç ilin de farklı bir kavramsal argüman içinde değerlendirildiği görüle-

bilir. Söz konusu stratejide Gaziantep'in "orta gelir düzeyine sahip büyüyen bölgeler" kapsamına girebileceği belirtilmiştir. Bunun yanı sıra, Gaziantep kuzey-güney aksları ve uluslararası karayolu koridorlarının kesişim noktasında yer alarak konumu itibarıyla da bölgede ön plana çıkmaktadır. Adıyaman iline bakıldığında, Gaziantep'te olduğu gibi orta gelir düzeyine sahip büyüyen bölgeler sınıflamasına dâhil olduğu görülmektedir. Adıyaman'ın orta düzey gelişmiş kentler ve sanayi nüvesi olan dönüşüm kentleri kategorisinde olabileceği düşünülmektedir. Kilis'in ise orta düzey gelişmiş kentler ile tarımsal nitelikli dönüşüm kentler sınıflamasında yer alabileceği öngörülmektedir.

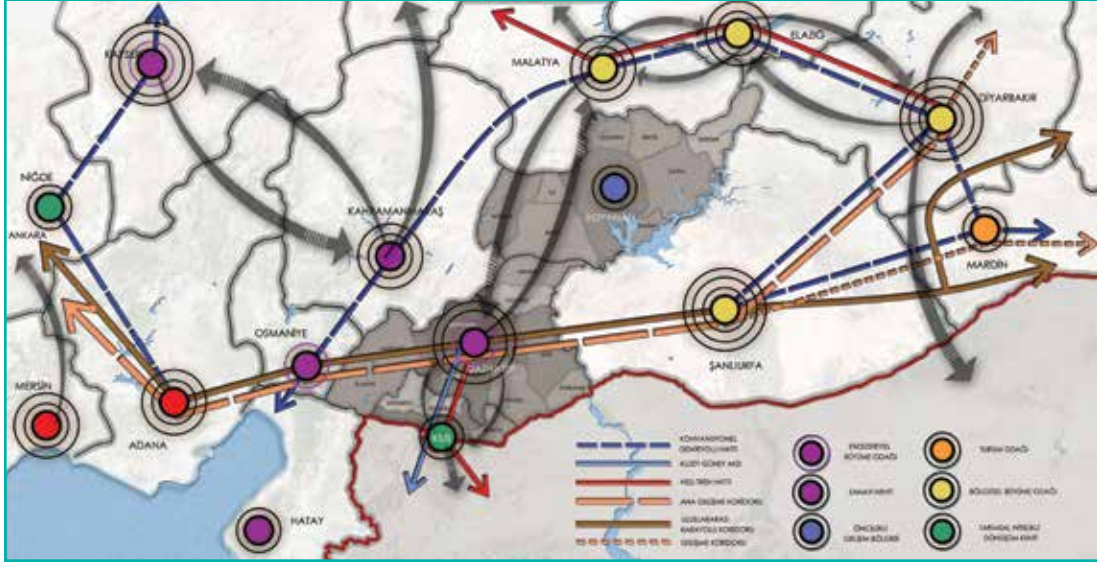
Bölge planı çalışmaları sürecinde TRC1 Bölgesi ile birlikte TRC2, TRC3, TR62 ve TR63 bölgelerinin yer aldığı üst düzey bölge kapsamında ortak mekânsal kararlar alınmış ve Çukurova Kalkınma Ajansı, Karacadağ Kalkınma Ajansı, Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı ve Dicle Kalkınma Ajansı ile birlikte bölgesel turizm ve lojistik gelişim koridorları belirlenmiştir. Yapılan çalışmalar ışığında gerçekleştirilmesi planlanan kararlar aşağıdaki konularda yapılacak işbirlikleri çerçevesinde uygulanacaktır.

Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi Mekânsal Gelişme Şeması

Harita 28

Kaynak: BGUS (2014-2023)

Kaynak: BGUS (2014-2023)

8.2.2. Komşu Bölgelerle Gerçekleştirilecek İşbirlikleri

Komşu bölgeler ile yapılan çalışmada katılımcı stratejik planlama ilkesi olan, sektörel ve tematik odaklanmayı öngören, beşeri sermaye ekseninde ekonomik çeşitliliği sağlayan ve çevre ile mekânsal odağı yüksek bir planlama yaklaşımı benimsenmiştir.

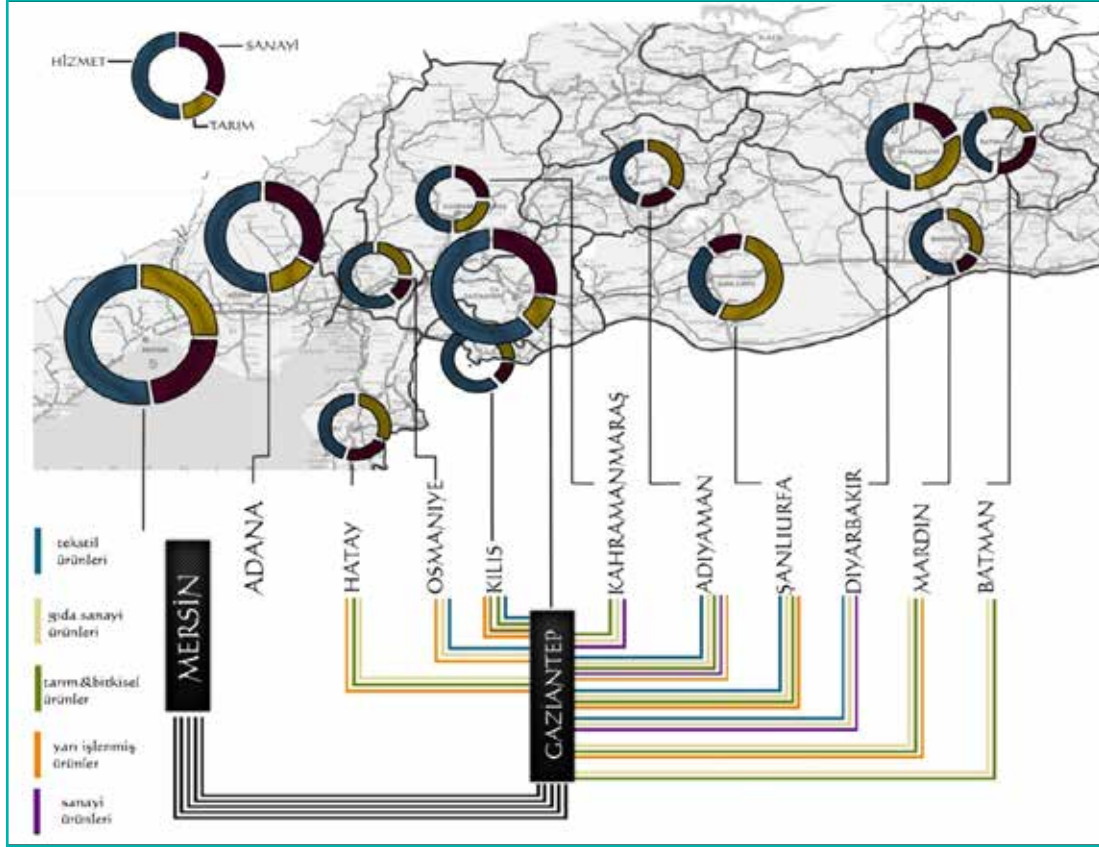
8.2.2.1. Üst Düzey Bölgenin Mevcut Durumu

Komşu bölgeler ile kıyaslandığında TRC1 Bölgesi'nin rekabet üstünlüğü olan alanlar; imalat sanayi (tekstil, gıda, tarıma dayalı sanayi,

makine, kimya-plastik, nonwoven) ve dış ticaret olarak sıralanabilir. Lojistik, turizm, tarım (zeyincilik ve organik tarım), rüzgâr ve güneş enerjisi ile maden (mermer ve petrol) sektörlerinde de bölgenin önemli potansiyelleri mevcuttur.

Komşu bölgelerle yapılan toplantılarda üst düzey bölgenin temel sorunlarının göç ve işsizlik olduğu belirlenmiştir. Göç sorununun sosyal entegrasyon ve uyum problemlerini de beraberinde getirdiği ve öncelikli olarak bu sorunların aşılması için ortak stratejilerin

Kaynak: ODTÜ, 2012-2013 Stüdyo Çalışmaları

üretimi gerekliliğine vurgu yapılmıştır. Ayrıca bölge içi gelişmişlik farklarının yüksek olmasının da göçe sebep olduğu ve bu gelişmişlik farkının azaltılmasının gerekliliği ortaya konmuştur. İşsizlik probleminin çözülmesi için ise beşeri sermayenin geliştirilmesi ve istihdam edilecek nüfusun artırılması hedefleri üzerinde mutabakata varılmıştır. Sanayi sektöründe yapısal dönüşüm ve tarıma dayalı sanayi odaklı bir gelişim stratejisi belirlenmiştir.

Üst düzey bölge ekonomisinin gelişmesi için düşük ve orta teknolojiye sahip sektörlerden orta ve üst düzey teknolojilere geçişin teşvik edilmesi stratejisi benimsenmiştir. Bölgelerarası bilgi ve deneyim paylaşımı için Mardin ilinin Gaziantep'in sanayi sektöründeki gelişiminden, Gaziantep'in ise Adana'nın ekonomik ve sosyal dönüşüm deneyimlerinden yararlanması gerektiği belirtilmiştir.

Bölgelerin vurguladığı bir diğer sorun ise kentsel ve kırsal altyapı ile ilgilidir. Mevcut durumda kentsel ve kırsal altyapının yetersiz olduğu ve geliştirilmesi/dönüştürülmesi gerektiği belirtilmiştir.

Üst düzey bölgede yer alan yerleşimlerde, ekonomik, sosyal ve mekânsal açıdan birbiri ile daha fazla ilişkili iller ve ilçeler belirlenmiştir. Buna göre Kilis zeytincilik konusunda Hatay ile ilişkiliyken Gaziantep ili Mersin ve İskenderun limanları ile ilişki içerisindedir. Harita 31'e göre Gaziantep tekstil ürünleri, gıda sanayi ürünleri, tarım ve bitkisel ürünler, sanayi ürünleri ve yarı işlenmiş ürünler konusunda komşu illere yakın sektörel ilişkiler içerisindedir.

Turizm ve ekonomik ilişkiler açısından Birecik ve Halfeti; Yavuzeli, Nizip ve Gaziantep Merkez ile ilişkilidir. Gaziantep-Şanlıurfa-Mardin illeri turizm sektöründe benzer yapıya sahiptir. Bu illere diğer illerin de eklenmesi ve ilişkilerinin güçlendirilmesi düşünülmektedir. Ayrıca, Malatya-Adıyaman bağlantı yollarının geliştirilmesiyle ulaşım projelerinde de ortak hareket edilebileceği belirtilmiştir. Adıyaman ilinde yer alan Gerger, Sincik, Samsat ilçeleri ise Malatya ile ekonomik ilişkilere sahiptir. Kilis'in, Gaziantep Merkez başta olmak üzere sınır kapıları ve Suriye ile ekonomik ve sosyal ilişkilere sahip olduğu dikkati çekmektedir.

8.2.2.2. Üst Düzey Bölge Kademe İlişkileri

Üst düzey bölgenin 14 ilinin gelişmişlik seviyeleri 5 kademe olarak belirlenmiştir.

Yerleşimler Arası Kademe İlişkileri	
1. Kademe	Adana, Mersin
2. Kademe	Gaziantep, Hatay
3. Kademe	Diyarbakır, Şanlıurfa
4. Kademe	Mardin, Kahramanmaraş, Osmaniye, Adıyaman, Batman, Kilis
5. Kademe	Siirt, Şırnak

Mardin, Kahramanmaraş, Osmaniye, Adıyaman, Batman ve Kilis orta düzeyde gelişmiş iller, Siirt ve Şırnak ise geleneksel ekonomiye dayalı kent yapısına sahip olarak belirtilmiştir (Harita 32).

8.2.2.3. Ortak Politikalar

Bölgenin yüksek ihracat ve lojistik potansiyeli değerlendirilerek çeşitli kademelerde lojistik merkezler belirlenerek lojistik gelişme koridoru oluşturulmuştur. Limanlara sahip olmaları nedeniyle Mersin ve İskenderun lojistik merkezler olarak belirlenirken, Adana, Gaziantep ve Diyarbakır lojistik alt merkezler olarak belirlenmiştir. Hatay, Osmaniye, Kahramanmaraş, Kilis, Şanlıurfa, Mardin ve Şırnak ise lojistik destek merkezleri olarak belirlenmiştir. Bu çerçevede bölgenin ulusal ve uluslararası ulaşım ağlarına entegre olabilmesi için altyapı çalışmaları yapılarak sınır kapıları yenilenecek ve konteyner taşımacılığı yatırımları gerçekleştirilecektir. Çalışma sonucunda TRC1 Bölgesi, yapılacak lojistik yatırımları ile gelişme göstererek önemli lojistik merkezler arasında yer alacaktır.

Turizm sektörü üst düzey bölge için öncelikli gelişme alanlarından olup bölgelerin ortak strateji üreteceği temel konular “Kültür ve İnanç Turizmi” ve “Gastronomi Turizmi” olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda kültür ve inanç turizmi koridorunun oluşturulması ve Mersin-Tarsus-Adana-Hatay-Gaziantep-Şanlıurfa-Mardin-Diyarbakır güzergahında gastronomi rotasının oluşturulması tasarlanmaktadır. Komşu bölgeler mekânsal şemasında turizm gelişme koridoru olarak gösterilen Doğu Akdeniz ve Güneydoğu İnanç ve Gurme Turizm Aksı, Hatay ve Tarsus’tan başlayarak İskenderun, Adana, Gaziantep, Şanlıurfa, Mardin ve Diyarbakır yerleşim merkezlerinden geçmektedir. Kongre ve fuar, sağlık, yayla, kamp-karavan, agro-turizm ve ekoturizm gibi alternatif turizm türlerinin bölge genelinde geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması planlanmaktadır. Bununla birlikte tanıtım faaliyetleri geliştirilerek marka kentlerin yaratılması ve her yıl bir bölgenin bir ilinde yapılması planlanan ortak kültür ve gastronomi festivalinin gerçekleştirilmesi sağlanacaktır.

Güneş enerjisi, rüzgâr enerjisi ve biyoenerji kaynakları açısından zengin olan bölgede yenilenebilir enerji yatırımlarının artırılması için çalışmalar yapılacaktır. Bu kapsamda GAP Bölgesi’nde kurulacak olan “Enerji Verimliliği Danışmanlığı (EVD) Kuluçka Merkezi” nin özel sektör tarafından kullanımı yaygınlaştırılacaktır.

TRC1, TR62 ve TRC2 bölgelerinde göçün sonucu ortaya çıkan sosyal entegrasyon probleminin aşılması amacıyla öncelikli olarak sosyal uyum araştırma merkezlerinin kurulması tasarlanmaktadır.

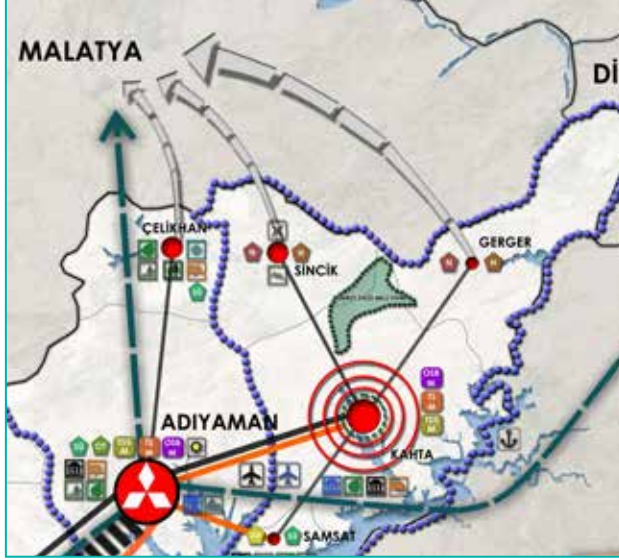
TRC1 Bölgesi’nin içinde yer aldığı Asi ve Fırat havzalarında yer alan su yönetimi yetersizliğinin giderilmesi amacıyla Orman ve Su İşleri Bakanlığınca hazırlanan havza koruma eylem planlarının üst bölge

Üst Düzey Bölge Mekânsal Gelişim Şeması

Harita 32

Kaynak: BGUS (2014-2023)

illeri ile birlikte uygulanması gerekliliği doğmaktadır. Buna göre TRC1, TRC2, TRC3 ve TR63 bölgelerinde bütünleşmiş havza yönetim sistemi geliştirilerek özellikle atıksuların arıtılması ve baraj ve nehirlerle verilmemesi gibi konularda oluşturulan politikaların uygulanması hususunda ortak çalışmalar yapılacaktır.

8.2.2.4. Politika 1: Turizm

Turizm sektörü beş bölge için de öncelikli gelişme alanlarından olup bölgelerin ortak strateji üreteceği temel konular “Kültür ve İnanç Turizmi” ve “Gastronomi Turizmi” olarak belirlenmiştir. Turizm sektöründe belirlenen öncelikli hedef ve stratejiler aşağıda ifade edilmiştir.

GAP VE AKDENİZ KÜLTÜR VE İNANÇ TURİZMİ GELİŞİM BÖLGESİ	
Hedef	Kültür ve İnanç Turizmi Koridorunun Oluşturulması
Strateji	<ul style="list-style-type: none"> İnanç Koridoru ve Kültür Yolları seyahat güzergâhı oluşturulacaktır (Türkiye Turizm Stratejisi’nde belirlenen ve beş bölgeyi de kapsayan inanç koridoru bölgede turizm değeri olan diğer yerleşim yerlerini de kapsayacak şekilde revize edilmiştir). Bölge illerinde yer alan kültürel, tarihî ve doğal varlıklar turizme kazandırılacaktır. Bölge illerindeki kültür ve tabiat varlıkları tescillenecektir. Kültür varlıklarının restorasyon çalışmaları hızlandırılacaktır. Kültür ve tabiat varlıkları koruma-kullanma dengesi gözetilerek turizm sektörüne katma değer sağlayacak şekilde geliştirileceklerdir.
Hedef	Gastronomi Rotasının Oluşturulması
Strateji	<ul style="list-style-type: none"> Mersin-Tarsus-Adana-Hatay-Gaziantep-Şanlıurfa-Mardin-Diyarbakır güzergâhında gastronomi rotası oluşturulacaktır.
Hedef	Diğer Alternatif Turizm Çeşitlerinin Geliştirilmesi
Strateji	<ul style="list-style-type: none"> Kongre ve fuar, sağlık, yayla, kamp-karavan, agro-turizm ve ekoturizm gibi turizm türleri bölge genelinde geliştirilecek ve yaygınlaştırılacaktır. Bölgede yer alan turizm çeşitleri ve geliştirilmesi öngörülen alternatif turizm türleri ile uyumlu olabilecek konaklama tesisleri (butik oteller) geliştirilecektir.

Endüstri sektörünün gelişmekte olduğu TRC1, TR62 ve TR63 bölgelerinde atıklarla ilgili veri tabanı oluşturularak endüstriyel simbiyoz konusunda farkındalık artırıcı çalışmaların yapılması ve “atık borsası” platformunun geliştirilmesi planlanmaktadır.

Adıyaman’ın kuzeyinde yer alan Çelikhani, Sincik ve Gerger ilçelerinin gelişmesi önündeki temel problemin özellikle Adıyaman Merkez ile ulaşım bağlantılarının zayıf olmasıdır. Erişilebilirlik düzeyinin düşük olması sebebiyle ilçeler, Adıyaman’dan çok Malatya ile daha yakın ekonomik ilişki içindedir. İlgili ilçelerin sorunlarının çözümü amacıyla 2014-2023 yılları arasında Fırat Kalkınma Ajansı ile ortak çalışmalar yapılması planlanmaktadır.

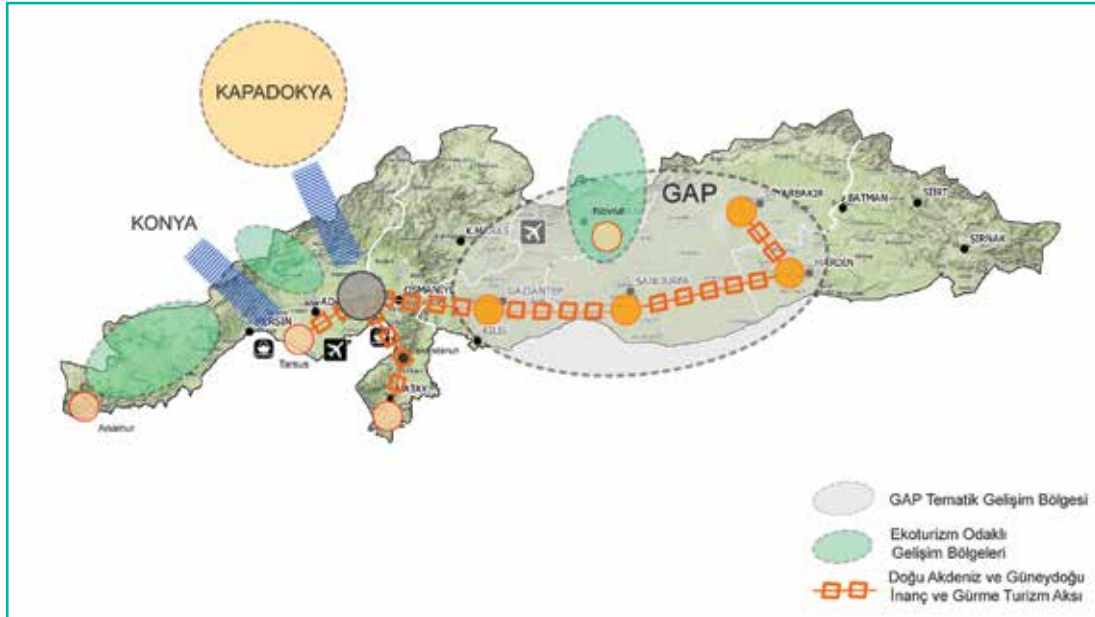
TRC1 Bölge Planı hazırlık çalışmaları kapsamında coğrafi yakınlık ile ekonomik ve sosyal ilişkiler açısından güçlü bağları olan ve TR62, TR63, TRC2, TRC3 Düzey 2 Bölgeleri’nde faaliyet göstermekte olan Çukurova Kalkınma Ajansı, Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı, Karacadağ Kalkınma Ajansı ve Dicle Kalkınma Ajansı ile birlikte “Komşu Bölgelerle İşbirliği” adı altında üç adet toplantı düzenlenmiş ve beş bölge için ortak politika alanları tespit edilmiştir. Buna göre turizm, lojistik ve yenilebilir enerji alanlarında beş bölge için ortak amaç, hedef ve stratejiler üretilmiştir. Çalışılan diğer ortak konular ise; göç ve sosyal uyum, endüstriyel simbiyoz, sağlık turizmi ve GAP Eylem Planı’nın uygulanması olmuştur. Komşu ajanslarla geliştirilen ortak politika alanları bu bölümde ayrıntılarıyla ele alınmıştır.

BÖLGENİN TANITIM FAALİYETLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ VE BÖLGEDE TURİZMCİLİK BİLİNCİNİN ARTIRILMASI

Hedef	Marka Kentlerin Yaratılması
Strateji	<ul style="list-style-type: none"> • Beş bölgede toplam üç etapta “marka” kentler yaratılacaktır. • 1.Etap Marka Kentler: Adana, Mersin, Gaziantep, Diyarbakır, Şanlıurfa, Hatay, Mardin • 2.Etap Marka Kentler: Adıyaman, Kahramanmaraş, Kilis, Siirt • 3.Etap Marka Kentler: Osmaniye, Batman, Şırnak • Bölgedeki tesislerin nitelikleri artırılabilecek ve yeni kurulacak tesisler bölgede yer alan turizm türlerine göre inşa edilecektir. • Rekreasyon alanları açılacaktır.
Hedef	Ulusal ve Uluslararası Festivaller Organize Edilmesi
Strateji	<ul style="list-style-type: none"> • Bölgedeki festivallerin ulusal ve uluslararası platforma taşınması sağlanacaktır. • Her yıl bir bölgenin bir ilinde yapılması planlanan ortak bir kültür ve gastronomi festivali tasarlanacaktır. • Bölgede geceleme sayısı ve kalışı süresi artırılabilecektir.

Turizm Gelişim Bölgeleri ve Turizm Aksları

Harita 34

BGUS'a göre Kilis, Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır ve Mardin GAP Tematik Gelişim Bölgesi; Mersin, Adana ve Adıyaman ise Ekoturizm Odaklı Gelişim Bölgesi; Mersin, Adana, Hatay, Osmaniye, Kilis, Gaziantep, Şanlıurfa, Mardin ve Diyarbakır hattı ise Doğu Akdeniz ve Güneydoğu İnanç ve Gırme Turizm Aksı olarak belirlenmiştir (Harita 34).

8.2.2.5. Politika 2: Lojistik

ORTA DOĞU VE AKDENİZ'İN LOJİSTİK ÜSSÜ	
Hedef	Lojistik Merkezler ve Lojistik Köylerin Kurulması
Strateji	<ul style="list-style-type: none"> Bölgenin yüksek lojistik potansiyeli değerlendirilecek ve kademelere göre ana lojistik merkezler ve alt-merkezler kurulacaktır.<ul style="list-style-type: none"> 1.Kademe Lojistik Merkezler: Mersin (Yenice), İskenderun 2.Kademe Lojistik Merkezler: Gaziantep, Adana, Diyarbakır 3.Kademe Lojistik Merkezler: Kilis, Osmaniye, Antakya, Kahramanmaraş (Türkoğlu), Şanlıurfa, Mardin, Şırnak Bölgenin, ulusal ve uluslararası ulaşım ve taşımacılık ağlarına kolay entegre olabilmesi için "Lojistik Bölge" altyapı çalışmaları yapılacaktır.<ul style="list-style-type: none"> Tüm bölge illerinin lojistik master planı yaptırılacak ve lojistik strateji belgeleri oluşturulacaktır. Lojistik, demiryolları ve sınır kapıları konularında da ilgili bölgeler bütüncül politikalar geliştirecektir. Ulaşım ağlarının altyapıları güçlendirilecektir. Hassa-Dörtüyo Tüneli Projesi ve/veya demiryolu ağları ve Mersin-Adana-Osmaniye-Gaziantep Hızlı Tren Yolu gibi ulaşım projeleri etkinleştirilecek ve yaygınlaştırılacaktır. Sınır kapıları yenilenecek ve konteyner taşımacılığı yatırımları gerçekleştirilecektir. Lojistik merkezlerde depolama, paketleme ve dağıtım alanları belirlenecek ve yatırımlar gerçekleştirilecektir.
Hedef	Lojistik Sektöründe Bilgi İletişim Teknolojilerinin Geliştirilmesi
Strateji	<ul style="list-style-type: none"> Lojistik sektöründe bilgi ve telekomünikasyon teknolojileri geliştirilecek, ihracat ve taşımacılıkta aktif şekilde kullanılacaktır. Bilgi paylaşımı ve iş bağlantılarının oluşturulması için elektronik iş platformları geliştirilecektir.
Hedef	Sektörde Rekabet Edebilecek Potansiyeli Olan Lojistik Firmaların Geliştirilmesi
Strateji	<ul style="list-style-type: none"> Lojistik bölgelerde ulaşım, ticaret ve taşımacılık sektörlerine ilişkin istihdam politikası geliştirilecektir. Rekabet edebilirliği sağlamak için lojistik sektöründe çalışacak nitelikli eleman ihtiyacı belirleme çalışmaları yapılacaktır.
Hedef	TRC1 Bölgesi'nin "Acil Durum Planlaması"nın Yapılması
Strateji	<ul style="list-style-type: none"> Acil durum karşısında risk azaltma amacıyla lojistik bölgenin üstlenebileceği fonksiyonların belirlendiği acil durum planlaması yapılacaktır.

Üst Düzey Bölgenin Lojistik Merkez Kademelenmesi

Harita 35

Kaynak: BGUS (2014-2023)

Harita 35'te gösterildiği üzere, Mersin ve İskenderun Limanları ile Mersin 1. Kademe Lojistik Merkez olarak belirlenmiştir. Adana-Osmaniye-Gaziantep-Şanlıurfa-Diyarbakır ana arteri üzerinde ise Adana, Gaziantep ve Diyarbakır 2. Kademe Lojistik Merkez olarak belirlenirken Şanlıurfa 3. Kademe Lojistik Merkez olarak belirlenmiştir. 3. Kademe Lojistik Merkez olarak belirlenen Kahramanmaraş ve Hatay bu ana artere Osmaniye üzerinden bağlanırken Mardin ve Şırnak ise Diyarbakır üzerinden bu lojistik koridora bağlanmıştır.

Üst bölgenin mevcut ulaşım altyapısına bakıldığında İskenderun-Mersin-Gaziantep-Şanlıurfa otobanı, 10 adet havalimanı, 20 adet liman mevcuttur. Bu limanlar arasında, İskenderun ve Mersin limanları bölgede ve ülkede ön plana çıkmaktadır. Demiryolu altyapısı Siirt ve Şırnak illeri dışında diğer tüm illerde bulunmaktadır. Bölgede en az erişilebilir yerleşimler; Siirt, Şırnak, Adıyaman'ın kuzeyi, Kahramanmaraş'ın kuzeyi, Mersin'in batısı ve Diyarbakır'ın kuzeyi olarak ifade edilebilir.

Üst Düzey Bölgenin Lojistik Gelişim Koridoru

Harita 36

Kaynak: BGUS (2014-2023)

8.2.2.6. Politika 3: Yenilenebilir Enerji

ALTERNATİF ENERJİ KAYNAKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Hedef	Yenilenebilir Enerji Yatırımlarının Yaygınlaştırılması
Strateji ve Yöntemler	<ul style="list-style-type: none"> Güneş enerjisi, rüzgâr enerjisi ve biyoenerji kaynakları açısından zengin olan bölgede enerji potansiyeli değerlendirilecek ve yenilenebilir enerji yatırımları artırılabilecektir. GAP Bölgesi'nde kurulacak olan "Enerji Verimliliği Danışmanlığı (EVD) Kuluçka Merkezi"nin özel sektör tarafından kullanımı yaygınlaştırılacaktır. İnşaat ve konut sektöründe yapılacak yatırımlarda (yeşil bina vb. gibi) yenilenebilir enerji uygulamaları desteklenecektir.

Üst düzey komşu bölgelerin belirlediği ortak 3 politika alanı (turizm, lojistik ve yenilenebilir enerji) dışında tüm bölgeleri bağlamayan fakat birden çok bölgenin alanına giren ortak diğer konular hakkında da fikir alışverişlerinde bulunulmuştur. Ortak görüş bildirilen ve mutabakata varılan politika alanları aşağıda belirtilmiştir.

8.2.2.7. Politika 4: Göç ve Sosyal Uyum (TRC1, TR62 ve TRC2)

Göç Konusunun Bölgesel Değerlendirilmesi	
Hedef	
Strateji ve Yöntemler	<ul style="list-style-type: none"> Göç olgusu, kır-kent ve doğu-batı doğrultusunda ele alınacaktır. Göç konusunda veri elde edebilmek için çalışmalar yapılacaktır. Bölgelerin aldığı/verdiği göçler ortak bir harita üzerinde ifade edilecektir. Bazı bölgelerde kentlerden geriye dönüşün olduğu gerçeği değerlendirilecektir. Bölge içi kalkınmışlık farkları azaltılarak göçün engellenmesi sağlanacaktır.
Göç ve İşsizlik Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi	
Hedef	
Strateji ve Yöntemler	<ul style="list-style-type: none"> Beşeri sermaye geliştirilecek ve istihdam edilecek nüfus artırılabilecektir. Mevsimlik tarım işçileri ve göç ile ilgili yapılmış olan çalışmalar ele alınacaktır. Mevsimlik tarım işçilerinin sorunları değerlendirilecek ve konu ile ilgili çalışmalar yapılacaktır.
Göç ve Sosyal Uyum Araştırma Merkezlerinin Kurulması	
Hedef	
Strateji ve Yöntemler	<ul style="list-style-type: none"> Göç ve sosyal uyum merkezleri ile ilgili olarak üniversiteler, belediyeler ve TÜİK ile bilgi paylaşımlarında bulunulacak ve ortak çalışmalar yürütülecektir. Göç ve sosyal uyum merkezlerinin kurumsal yapıları belirlenecektir. Göç konusu planlarda kentsel dönüşüme kadar indirgenecektir. Bölge planlarında bu konunun detaylandırılması için çalışmalar yapılacaktır.
Bölgelerle Ortak Çalışmaların Yapılması	
Hedef	
Strateji ve Yöntemler	<ul style="list-style-type: none"> Göç konusunda bölgeler ortak vizyon belirleyecektir. Göç ve sosyal uyum konularında bölge planlarında ortak stratejiler belirlenecektir. Suriye sorununun yarattığı sosyal ve ekonomik sorunlara yönelik ortak stratejiler belirlenecektir. Sosyal entegrasyonun sağlanması için çalışmalar yapılacaktır. Sürdürülebilir sosyal yardım politikaları tasarlanacak ve sosyal uyum projeleri yapılacaktır.

8.2.2.8. Politika 5: Endüstriyel Simbiyoz (TRC1, TR62 ve TR63)

ATIKLARIN GERİ DÖNÜŞÜMÜ	
Hedef	
Strateji	<ul style="list-style-type: none"> Gaziantep Sanayi Odası'nın Atık Borsası Platformu hakkındaki bilgi ve tecrübeler diğer bölgelerle paylaşılacak ve benzer yapılar diğer bölgelerde de kurulacaktır. Atıklarla ilgili veri tabanı oluşturulacaktır. Endüstriyel simbiyoz konusunda farkındalık artırıcı çalışmalar yapılacaktır.

8.2.2.9. Politika 6: GAP Eylem Planı (TRC1, TRC2 ve TRC3)

ÇEVRE KİRLİLİĞİNİN ENGELLENMESİ	
Hedef	
Strateji	<ul style="list-style-type: none"> Havza yönetimi konusunda GAP illeri tarafından ortak stratejiler belirlenecektir. Atıkların arıtılması ile baraj ve nehirlere verilmemesi gibi konularda politikalar üretilen olacaktır. Atıksu ve akarsular konusunda GAP illeri ortak çalışmalar yaparak bölgeler üstü bu konu gündeme taşınacaktır.

8.2.2.10. Politika 7: Sağlık Turizm (TRC1,TR62 ve TR63)

SAĞLIK TURİZMİNDE CAZİBE MERKEZİ OLMAK	
Hedef	Sağlık Kampüslerinin İnşa Edilmesi
Strateji	<ul style="list-style-type: none"> • Sağlık turizmi için belirli merkezler belirlenecek ve buralara sağlık kampüsleri inşa edilecektir. • Kampüsler içinde yer alan konaklama tesisleri standart hale getirilecektir. • Sağlık turizmi konusunda Çukurova Bölgesi ile ortak yatırımlar yapılacaktır. • Bölgelerde belirlenecek sağlık merkezleri haritalandırılacak ve kendi hitap ettikleri bölgelere göre ölçeklen dirilecektir.
Hedef	Bölgelerin Özelliklerine Göre İhtisaslaşması
Strateji	<ul style="list-style-type: none"> • Sağlık turizmi konusu bölgelerin sahip oldukları potansiyellere göre ele alınacak ve sağlık alanında uzmanlık alanları ortaya çıkarılacaktır. • Gaziantep ve Adana illerinde sağlık turizmi alanında, konaklama tesislerinin standardizasyonu gibi konu larda ortak stratejiler belirlenecektir.

8.2.3. TRC1 Bölgesi Yerleşimlerin Kademelenmesi

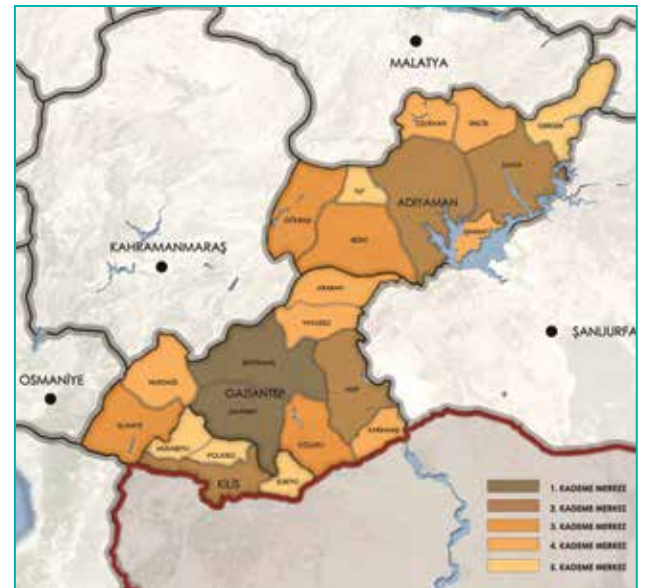
Bölgenin illeri incelendiğinde, Gaziantep'in güçlü ticaret ve sanayi yapısı ile diğer bölge ilçeleriyle ilişki içerisindedir. Adıyaman'da, Adıyaman Merkez ve Kâhta ilçeleri, Gölbaşı ve Besni ilçeleri birbirleri ile ekonomik ilişki içerisindedir. Adıyaman'ın Gaziantep'e olan coğrafi uzaklığı sebebiyle Gaziantep ile ilişkisinin zayıf olduğu görülmektedir. Ayrıca, ilin Malatya'nın eski bir ilçesi olması ve mesafe olarak bu ile daha yakın olması Adıyaman'ın Malatya ile sosyo-ekonomik ilişki içerisinde olduğunu göstermektedir.

22 ilçesi bulunan TRC1 Bölgesi'nde yerleşimlerin ekonomik, demografik ve sosyal yapısı dikkate alınarak gerçekleştirilen kademelenme çalışması 2013 ve 2023 yıllarını kapsamaktadır. Bölgedeki bu kademelerin mevcut durumları gelişmişlik seviyelerine göre aşağıdaki haritada gösterilmektedir.

TRC1 Bölgesi 2013 yılı yerleşimlerin kademelenmesi haritasında görüldüğü üzere, Gaziantep'in merkez ilçeleri olan Şahinbey ve Şe-

hitkâmil 1. kademe yerleşim; Adıyaman Merkez, Kilis Merkez, Nizip ve Kâhta ilçeleri 2. kademe yerleşim; Besni, Gölbaşı, Oğuzeli, İslahiye ilçeleri bölgenin 3. kademe yerleşim merkezleri olarak dikkati çekmektedir. Ayrıca, bölgede yer alan Nurdağı, Araban, Samsat, Çelikhan, Yavuzeli, Karkamış, Sincik 4. kademe yerleşim merkezleri ve son olarak Tut, Gerger, Polateli, Musabeyli, Elbeyli 5. kademe yerleşim merkezleri olarak değerlendirilmektedir.

TRC1 Bölgesi 2013 Yılı Yerleşimlerin Kademelenmesi Harita 37

GELİŞİMLİK DÜZEYİ	KADEMİNİN MEKÂNSAL TİPOLOJİSİ
1. KADEME	Bölgesel Gelişme Ana Hizmet Odakları
2. KADEME	Alt Bölge Gelişme Odakları
3. KADEME	Ortalama Gelişme Düzeyine Sahip Olup Alt Bölge Merkezi Niteliği Taşımayan İlçeler
4. KADEME	Düşük Gelişme Düzeyine Sahip İlçeler
5. KADEME	Çok Düşük Gelişme Düzeyine Sahip İlçeler

Ana Gelişme Odakları:

Şehitkamil, Şahinbey

- Gaziantep'in ve dolayısıyla TRC1 Bölgesi'nin ana hizmet odağı olarak ön plana çıkan ilçeleri olup söz konusu ilçeler bölgenin ekonomik aktivitelerinin ve nüfusun yoğunlaştığı mekanlardır. Söz konusu ilçeler bölgenin ana gelişme odakları olarak bilinmektedirler.

Alt Bölge Gelişme Odakları:

Adıyaman Merkez, Kilis Merkez, Nizip, Kahta

- İlçeler ana gelişme odakları ile yoğun bir sosyal ve ekonomik ilişki içerisindeyken komşu yerleşim alanlarına da hizmet vermektedirler.

Ortalama Gelişme Düzeyi:

Besni, Gölbaşı, Oğuzeli, İslahiye

- İlçelerde ağırlıklı olarak sanayi altyapısı gelişmektedir. Bu merkezlerin önümüzdeki süreçte tarıma dayalı sanayide ön plana çıkacakları düşünülmektedir.

Düşük Gelişme Düzeyi:

Nurdağı, Araban, Samsat, Çelikhan, Yavuzeli, Karkamış, Sincik

- İlçelerin özellikle tarım ve turizm alanlarında faaliyetlerin geliştirilmesi ve bahsi geçen yerleşim alanlarının 3. kademe yerleşim alanları ile ulaşım ağlarının güçlendirilmesi planlanmaktadır.

Çok Düşük Gelişme Düzeyi:

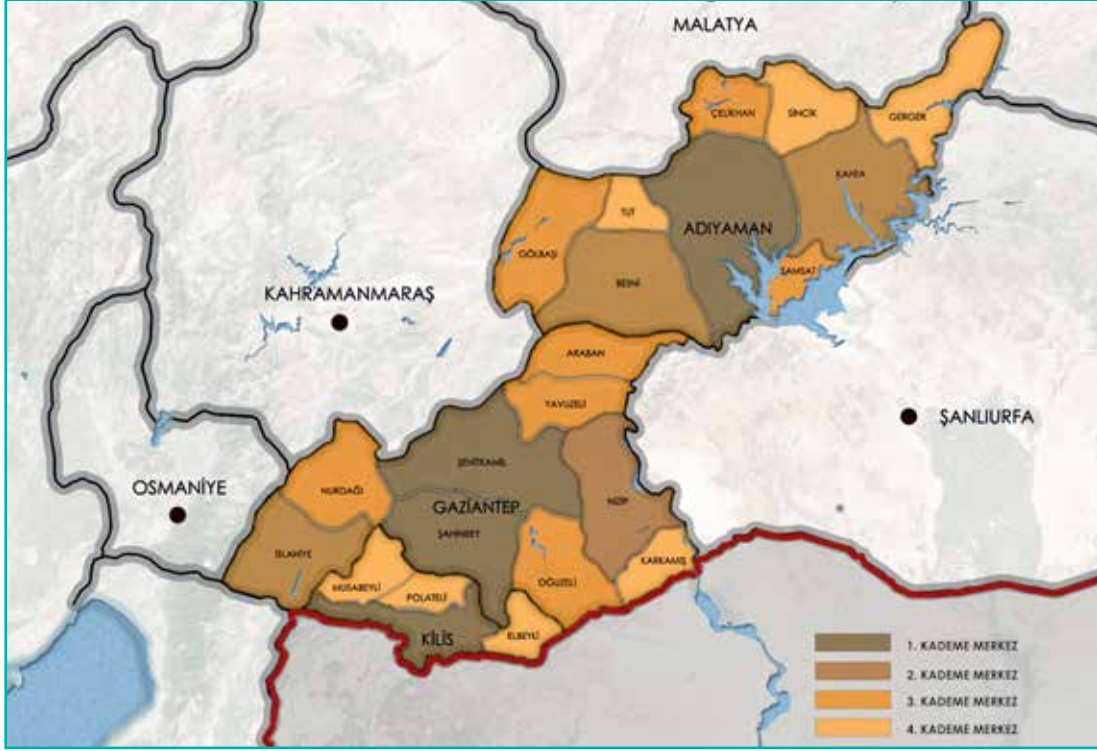
Tut, Gerger, Polateli, Musabeyli, Elbeyli

- Bölgenin en düşük gelişme düzeyine sahip ilçeler, temel altyapı ihtiyaçları başta olmak üzere sosyal ve ekonomik kalkınma göstergeleri açısından oldukça gerilerdedirler. Bu sebeple ilçeler dışarıya göç vermektedirler.

TRC1 Bölgesi'nin sosyal ve fiziki altyapı ve erişilebilirlik konusundaki göstergeleri ülke ortalamasının altında seyretmektedir. Bu nedenle bölgede düşük ve çok düşük gelişme düzeyine sahip ilçeler başta olmak üzere yerleşim alanlarında altyapı ihtiyaçlarının giderilmesi, eğitim ve sağlık altyapılarının iyileştirilmesi, sinema, tiyatro, kütüphane gibi kentsel donatıların oluşturulması ve iyileştirilmesine yönelik senaryolar hayata geçirilecektir. Bununla birlikte mevcut ulaşım ağlarının altyapısı güçlendirilecek ve erişilebilirlik problemi olan yerleşimlere gerekli bağlantı yolları sağlanacaktır. Demiryolu ağları geliştirilecek ve lojistik sektöründe aktif olarak kullanılacaktır. Öncüpınar, Karkamış ve Çobanbey Sınır Kapıları iyileştirilecek ve lojistik sektöründe aktif kullanılmak üzere kapıların kapasitesi artırılacaktır.

Bölgede 2023 yılında 4 adet kademelenme olacağı öngörülmektedir. Bölge içi gelişmişlik farklarının azaltılması hususunun 10 yıl içinde kayda değer bir aşama kaydetmesi öngörülmektedir. Buna göre 2013 yılında 5 kademeye ayrılan bölge, 2023 yılında 4 kademeye indirge-

nerek kademeler arası uçurumun artması sorunsalının kontrol altına alınması planlanmaktadır. TRC1 Bölgesi 2023 yılı yerleşimlerin kademelenmesi şemasında görüldüğü üzere, Şahinbey ve Şehitkâmil kademe olarak yerlerini korurken, Adıyaman Merkez ve Kilis Merkez 1. kademe yerleşim grubu içine dâhil edilmektedir. Alt bölge merkezi niteliğine sahip Nizip ve Kâhta ile birlikte İslahiye ve Besni kademe atlayarak 2. kademe yerleşim merkezleri içinde yer almaktadır. 2013 yılında 3. kademe yerleşim birimlerinden olan Gölbaşı ve Oğuzeli ilçelerine 2023 yılında Nurdağı, Araban, Samsat, Çelikhan ve Yavuzeli katılarak bu ilçeler, 4. kademedeki bir üst kademeye çıkarak ortalama gelişme düzeyine sahip ilçeler grubu olan 3. kademeye yerleşmişlerdir. Bununla birlikte, 2013 yılında 4. kademe gelişmişlik düzeyine sahip olan Karkamış ve Sincik ilçeleri 2023 yılında yerlerini koruyacaklardır. Son olarak 2013 yılında çok düşük gelişme düzeyine sahip Tut, Gerger, Polateli, Musabeyli, Elbeyli ilçeleri, plan uygulama sürecinde gerçekleştirilecek faaliyetler neticesinde bir kademe gelişerek 4. kademe gelişmişlik düzeyine erişmiş olacaklardır.

Ana Gelişme Odakları:

Şehitkamil, Şahinbey, Adıyaman Merkez, Kilis Merkez

- TRC1 Bölgesi'nin ana hizmet odağı olarak ön plana çıkan ilçelerdir. Bu ilçeler ekonomik aktivitelerin ve nüfusun yoğunlaştığı mekanlar olup 2023 yılı itibarıyla ana gelişme odakları olarak gelişim göstereceklerdir.

Alt Bölge Gelişme Odakları:

Nizip, Kahta, İslahiye, Besni

2013 yılında alt bölge gelişme odağı olarak hizmet veren Nizip ve Kahta ilçesine 10 yıl süresince uygulanacak stratejiler ve yatırımlar neticesinde İslahiye ve Besni ilçeleri 2023 yılında katılarak gelişme kademelerini artırmış olacaklardır. Söz konusu ilçeler bölgenin ana gelişme odakları ile yoğun bir sosyal ve ekonomik ilişki içerisindeyken aynı zamanda komşu yerleşim alanlarına da hizmet vermektedirler.

Ortalama Gelişme Düzeyi:

Gölpazarı, Oğuzeli, Nurdağı, Araban, Samsat, Çelikhan, Yavuzeli

- İlçelerde ağırlıklı olarak sanayi altyapısı gelişmektedir. Söz konusu ilçelerin 2023 yılı itibarıyla tarıma dayalı sanayi alanında gelişecekleri öngörülmektedir.

Düşük Gelişme Düzeyi:

Karkamış, Sincik, Tut, Gerger, Polateli, Musabeyli, Elbeyli

- İlgili kademede yer alan ilçelerde özellikle tarım sektöründe faaliyetlerin geliştirilmesi, altyapı ihtiyaçlarının iyileştirilmesi ve beşeri sermayenin geliştirilmesi düşünülmektedir. 2. ve 3. kademe yerleşim alanları ile ulaşım ağlarının 2023 itibarıyla güçlendirilmesi planlanmaktadır.

2013 YILI MEVCUT MEKANSAL ORGANİZASYON

BÖLGESEL GELİŞME ANA HİZMET ODAKLARI

Şehitkâmil

Gaziantep ilinin merkez ilçelerinden biri olan Şehitkâmil ilçesi nüfus büyüklüğü ile ülkenin en büyük ilçeleri arasında yer almaktadır. 693.901 kişiye ev sahipliği yapan ve yıllık nüfus artış hızı %31,8 olan ilçenin 2023 yılındaki nüfusunun 865.960 kişi olması beklenmektedir. Nüfusun %95'inin kentte yaşadığı ilçe, çarpık kentleşme ve çevre kirliliği gibi sorunlarla karşılaşmaktadır.

2012 yılı MEB istatistiklerine göre, 328 okul sayısına sahip olan Şehitkâmil'de toplam derslik sayısı 4.796, toplam öğrenci sayısı 176.644 ve toplam öğretmen sayısı 6.928'dir. Bu minvalde, ilköğretim derslik başına düşen öğrenci sayısı 32 ve ortaöğretim derslik başına düşen öğrenci sayısı 34 olmaktadır. Yüksek ekonomik göstergelerden farklı olarak eğitim göstergeleri oldukça düşük olan ilçede, daha uygun koşullarda eğitim yapılması amacıyla derslik başına düşen öğrenci sayılarının düşürülmesi gerekmektedir.

İlçenin üretim yapısı incelenirse, Gaziantep il merkezinde bulunan tüm organize sanayi bölgeleri ve küçük sanayi sitelerinin Şehitkâmil ilçesi sınırlarında yer aldığı görülebilir. İlçe bu özelliği ile yalnızca ilin değil tüm bölgenin en önemli üretim ve ticaret merkezi konumundadır. Bu durum sosyo-ekonomik bakımdan tüm il merkezini etkilemekte, trafik, yerleşim yeri gibi konularda tüm şehre yön vermektedir. 2013 yılında 6,4 milyar dolar ihracat gerçekleştirerek ülkenin en fazla ihracat gerçekleştiren 6. ili olan Gaziantep'in ihracatında Gaziantep il merkezinde konumlanmış olan imalat sanayinin payı %97'dir. SGK'ya kayıtlı çalışan sayısı 255.306 ve SGK'ya kayıtlı işyeri sayısı 33.940 olan ilçede, toplamda 5 adet OSB ve 5 adet KSS yer almaktadır. İlçede, OSB ve KSS'lerin dışında, Örnek Sanayi Sitesi, Nizip Caddesi ve Ayakkabıcılar Sanayi Sitesi bölgelerinde çeşitli sektörlerde üretim faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. Çalışan bazında yapılan yerleşme katsayısı analizine göre ilçede ihtisaslaşma görülen alanlar; tekstil ürünlerinin imalatı, deri ve ilgili ürünlerin imalatı, kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı, kâğıt ve kâğıt ürünlerinin imalatı ve gıda ürünlerinin imalatı olurken işyeri bazında yapılan yerleşme katsayısı analizine göre; deri ve ilgili ürünlerin imalatı, tekstil ürünlerinin imalatı, kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı, elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtım ve kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı ilçede ihtisaslaşmış imalat sanayi kolları olarak ön plana çıkmaktadır.

İlçede Antep fıstığı, üzüm ve zeytin tarımsal üretim deseni olarak ön plana çıkmaktadır. İlçenin kültür ve gastronomi turizmi bakımından Türkiye'nin en önemli çekim merkezlerinden biri olduğu söylene-

bilir. Turizm işletme, turizm yatırım ve belediye belgeli olmak üzere toplamda 92 tesis bulunan ilçede, Gaziantep Müzesi, Hasan Süzer Etnografya Müzesi, Yesemek Açık Hava Müzesi ve Zeugma Mozaik Müzesi'nin yanında 7 adet de özel müze bulunmaktadır. İlçe kongre-fuar, sağlık, rekreasyon, inanç, arkeoloji, öğrenci, gençlik turizmi ve termal turizm açısından önemli bir potansiyele sahiptir.

Gaziantep'in diğer merkez ilçesi Şahinbey'de olduğu gibi Şehitkâmil'de de gerek ilin görece az gelişmiş tüm ilçe ve köylerinden gerekse çevre illerden aldığı göçle nüfus her geçen gün artmakta ve ilçenin üzerindeki bu göç baskısı gecekondulaşma, işsizlik, güvenlik gibi problemlere yol açmaktadır. Söz konusu göçün en büyük nedeni şehrin sahip olduğu gelişmiş sanayi ve bunun oluşturduğu istihdam olanaklarıdır. Bu minvalde, ilçenin gelişmesi önündeki öncelikli problemlerin eğitim sorunları, sosyal uyum ve göç problemi, altyapı eksiklikleri, Ar-Ge altyapısının yetersiz olması ve ihtisaslaşmış uzman eksikliği ve kalifiye ara eleman eksikliği olduğu söylenebilir.

Şahinbey

Gaziantep ilinin merkez ilçelerinden biri olan Şahinbey ilçesi nüfus büyüklüğü ile bölgenin en büyük ilçesi olmakla birlikte Şehitkâmil gibi ülkenin en büyük ilçeleri arasında yer almaktadır. Bölgede en yüksek nüfusu ve yıllık nüfus artış hızına %27,3 sahip olan ilçenin 2013'te 817.258 kişi olan nüfusunun, 2023 yılında 1.054.585 kişiye ulaşması öngörülmektedir. İlçede mevcut nüfusun %98,4'ü kentsel alanda yaşamaktadır. İlçe gerek ilin görece az gelişmiş tüm ilçe ve köylerinden gerekse de çevre illerinden aldığı göçle nüfusu her geçen gün artmaktadır. İlçenin üzerindeki bu göç baskısı gecekondulaşma, işsizlik, güvenlik gibi problemlere yol açmaktadır.

2012 yılı MEB istatistiklerine göre ilçedeki toplam okul sayısı 293, toplam derslik sayısı 3.464, toplam öğrenci sayısı 186.183 ve toplam öğretmen sayısı 6.100'dür. Bu doğrultuda ilçede ilköğretimde derslik başına düşen öğrenci sayısı 54 ve ortaöğretimde derslik başına düşen öğrenci sayısı 50 olmaktadır. Sürekli artış gösteren nüfus nedeniyle ilçede eğitim göstergelerinin oldukça düşük olduğu görülmekte ve bu nedenle ilçedeki eğitim olanaklarının geliştirilmesi ve derslik başına düşen öğrenci sayılarının düşürülmesi gerekmektedir.

İlçenin üretim yapısı değerlendirildiğinde, ilçe sınırları içerisinde herhangi bir OSB ve KSS'nin yer almamasına rağmen ilçede SGK'ya kayıtlı çalışan sayısının 107.368 kişi, SGK'ya kayıtlı işyeri sayısının ise 12.357 adet olduğu görülmektedir. Küçük sanayi faaliyetleri ve

özellikle ticari hareketliliğin yoğun olduğu ilçede Suburcu, Karagöz, Hürriyet Caddesi, Gaziler Caddesi ve Atatürk Bulvarı gibi merkezler kentin alışveriş merkezi durumundadır. Şahinbey ilçesi Ünalı-Şehreküstü Bölgesi hızla gelişim gösteren Gaziantep sanayisinin ilk yerleşim bölgelerinden biridir. Bölgede küçük ve orta ölçekli 700 firma faaliyet göstermektedir.

NACE sınıflandırmasına göre bölgede çalışan bazında ihtisaslaşmış alanlar; iyileştirme faaliyetleri ve diğer atık yönetimi hizmetleri, binalar ile ilgili hizmetler ve çevre düzenlemesi faaliyetleri, insan sağlığı hizmetleri, kütüphaneler, arşivler, müzeler ve diğer kültürel faaliyetler iken işyeri bazında ihtisaslaşmış alanlar ise tekstil ürünlerinin imalatı, gıda ürünlerinin imalatı, giyim eşyalarının imalatı kütüphaneler, arşivler, müzeler ve diğer kültürel faaliyetlerdir.

İlçenin tarımsal üretim deseni başlıca üzüm, buğday, arpa, mercimek, mısır ve biberden oluşmaktadır. İlçenin gelişmesi önündeki öncelikli sorunlar; eğitim, göç ve sosyal entegrasyon problemi, yoksulluk, plansız ve çarpık kentleşmedir.

ALT BÖLGE GELİŞME ODAKLARI

Adıyaman Merkez

Adıyaman ilinin merkez ilçesi nüfus büyüklüğü bakımından ilin en büyük ilçesi konumundadır. Yıllık nüfus artış hızının %18,9 olduğu Adıyaman Merkez ilçesinde 2013 yılında 279.037 kişi olan nüfusunun, 2023 yılında 302.935 kişiye ulaşması öngörülmektedir. Ayrıca, ilçedeki mevcut nüfusun %79,42'si kentsel alanda yaşamaktadır.

Gaziantep, Kahramanmaraş, Şanlıurfa, Malatya ve Diyarbakır illeriyle sınırı bulunan Adıyaman'ın toplam karayolu ağı 783 km olup, karayolu ulaşımı 273 km, devlet yolu ve 510 km il yolu ile sağlanmaktadır. 2003-2009 yılları arasında 63 km bölünmüş yol, 67 km yol iyileştirme, 1054 km asfalt yapımı ve 3 adet köprü yapımı gerçekleştirilmiştir. Adıyaman ilinde temel ulaşım yolu karayolu iken havayolu ve demiryolu ile de ulaşım sağlanmaktadır. Demiryolu ulaşımı Gölbaşı ilçesinden yapılmakta olup, ulaşım hattı Elazığ-Adana ve Adana-Elazığ istikametindedir. Diyarbakır'a karayolu ile ulaşım sağlanmakla birlikte Kâhta ilçesinden feribotla da ulaşım sağlanmaktadır.

2012 yılı MEB istatistikleri incelendiğinde, 895 okul sayısına sahip olan Adıyaman Merkez ilçesinde toplam derslik sayısı 4.575, toplam öğrenci sayısı 154.707 ve toplam öğretmen sayısı 8.429'dur. Bu minvalde, derslik başına düşen öğrenci sayısı ilköğretimde 31, ortaöğretimde ise 30'dur. Eğitim göstergelerinin düşük olduğu ilçede, daha uygun koşullarda eğitim yapılması amacıyla eğitim şartlarının iyileştirilmesi gerekmektedir.

İlçede 1 adet OSB ve 1 adet KSS yer almaktadır. Ayrıca, ilçede SGK'ya kayıtlı 60.165 kişi çalışmakta iken 4.275 kayıtlı işyeri bulunmaktadır. İlçede üzüm, Antep fıstığı ve tütün tarımsal üretim desenini oluşturan önemli ürünler arasında ön plana çıkmaktadır. İlçenin turizm yatırımları incelendiğinde, Kültür ve Turizm Bakanlığı işletme belgeli 3, belediye belgeli 6, Kültür ve Turizm Bakanlığı yatırım belgeli 5 olmak üzere toplamda 14 adet otel olduğu görülmektedir. Bu turizm tesislerinde toplamda 811 oda, 1.922 yatak bulunmaktadır. Ayrıca, merkez ilçede toplam 6 adet turizm acentesi bulunmaktadır.

Yerleşme katsayısı analizine göre ilçede çalışan bazında ihtisaslaşma görülen alanlar; ham petrol ve doğal gaz çıkarımı, madencilik destekleyici hizmet faaliyetleri, atığın toplanması, ıslahı ve bertaraf faaliyetleri; maddelerin geri kazanımı, ormancılık ile endüstriyel ve yakacak odun üretimi ve tekstil ürünlerinin imalatı iken, işyeri bazında ihtisaslaşmış alanlar ise ham petrol ve doğal gaz çıkarımı, madencilik destekleyici hizmet faaliyetleri, iyileştirme faaliyetleri ve diğer atık yönetimi hizmetleri, kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlik ve güvenlik ve soruşturma faaliyetleridir. İlçede eğitim, tarım, sanayi, turizm ve altyapı alanlarında önemli sorunla ile karşılaşmaktadır.

Kilis Merkez

Kilis merkez ilçesinin 2013 yılı nüfusu 102.889 kişi iken ilçe nüfusunun 2023 yılında 107.323 olması beklenmektedir. Yıllık nüfus artış hızının %38 olduğu merkez ilçede nüfusun %85,93'ü kentsel alanda yaşamaktadır.

Kilis il merkezinde şehirlerarası otobüs terminalinden birçok ile ulaşım mevcuttur. Kilis Merkez ilçesi ile ilin diğer ilçeleri arasında toplu taşıma araçları bulunmaktadır. Gaziantep-Oğuzeli Havalimanı Kilis il merkezine yakın olmasına rağmen havalimanına toplu taşıma imkânı bulunmadığından ulaşım şahsi imkânlar sağlanmaktadır. Ayrıca, ilde demiryolu imkânı bulunmamakta ve Öncüpınar Sınır Kapısı hizmet vermektedir.

2012 yılı MEB istatistiklerine göre, 177 okul sayısına sahip olan Kilis Merkez ilçesinde toplam derslik sayısı 1.191, öğrenci sayısı 31.915 ve öğretmen sayısı 1.321'dir. Bu doğrultuda, ilköğretim derslik başına düşen öğrenci sayısı 25 ve ortaöğretim derslik başına düşen öğrenci sayısı 26 olmaktadır.

İlçenin üretim yapısı incelendiğinde, ilçede 1 adet OSB yer alırken KSS bulunmamaktadır. Antep fıstığı, üzüm, zeytin, nar ve biber ilçenin tarımsal üretim deseninde önemli yer tutmaktadır. İl merkezinde turizm yapısı incelendiğinde, Kilis merkezde 3 otel, 1 polis evi ve 1 de öğretmenevi olmak üzere toplam 5 adet konaklama tesisi bulun-

maktadır. Ayrıca, ilçede tarihi ve kültürel mekânlara ilişkin altyapı çalışmaları devam etmektedir. Kilis Merkez ilçesinde yerleşme katsayısı analizine göre çalışan bazında ihtisaslaşma görülen alanlar; kütüphaneler, arşivler, müzeler ve diğer kültürel faaliyetler, kanalizasyon, içeceklerin imalatı, diğer mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler ve üye olunan kuruluşların faaliyetleridir. İşyeri bazında ise ilçede kütüphaneler, arşivler, müzeler ve diğer kültürel faaliyetleri, eğitim, içeceklerin imalatı, madencilik destekleyici hizmet faaliyetleri ve bilgi hizmet faaliyetlerinin yoğunlaşma olduğu dikkati çekmektedir.

İlçenin gelişmesinin önündeki öncelikli sorunlar; kentleşme problemleri, tarıma dayalı sanayinin gelişmemiş olması, zeytinyağı, üzüm gibi yöreye has tarım ürünlerinin pazarlama koşullarının yetersiz olması, tarım arazilerinin sulanamaması olarak sayılabilir. Ayrıca, ilin turizm değerlerinin yeterince tanıtılmaması, sanayi altyapısının ve yatırımlarının yetersiz olmasıdır.

Nizip

Nizip, Gaziantep ilinin merkez ilçelerinin ardından en fazla nüfusa sahip olan ilçesidir. 2013 yılı toplam nüfusu 135.588 olan ilçenin yıllık nüfus artış hızı % -1,7'dir. İlçenin 2023 yılı nüfusunun 147.672 kişi olacağı öngörülmektedir.

İlçe, Gaziantep-Şanlıurfa E-90 karayolu üzerinde bulunmakta olup il merkezi ve diğer ilçelerle ulaşımı sorunsuz sağlanmaktadır. Devlet demiryolu ağına bağlı olan ilçe, özellikle Irak ve Suriye'ye yapılan yük ve yolcu taşımacılığında önemli bir noktada bulunmaktadır.

Eğitimde temel göstergelere bakıldığında Nizip'te, toplam okul sayısı 137, toplam derslik sayısı 1.017, toplam öğrenci sayısı 35.694 ve toplam öğretmen sayısı 1.261'dir. İlçede, ilköğretimde derslik başına düşen öğrenci sayısı 35 ve ortaöğretimde derslik başına düşen öğrenci sayısı 31'dir. Eğitim göstergelerinin düşük olduğu ilçede, daha uygun koşullarda eğitim yapılması amacıyla derslik başına düşen öğrenci sayılarının düşürülmesi gerekmektedir.

Nizip ilçesi sahip olduğu nüfus büyüklüğü, verimli arazileri ve diğer çevre ilçelere nazaran daha güçlü ekonomik yapısı ile Gaziantep için stratejik öneme sahiptir. İlçenin üretim yapısı incelendiğinde, ilçede 1 adet OSB ve 2 adet KSS yer almakta ve SGK'ya kayıtlı çalışan sayısı 15.105 kişi ve SGK'ya kayıtlı işyeri sayısı 1.807 adet olduğu görülmektedir. Nizip sanayi büro mobilyaları başta olmak üzere tekstil, gıda, sabun, mobilya, bitkisel yağ, meyve suyu, zeytinyağı alanlarında üretim faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. İlçede çalışan bazında yapılan yerleşme katsayısı analizine göre ihtisaslaşma görülen alanlar; kanalizasyon ormancılık ile endüstriyel ve yakacak odun üretimi, kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı, gıda ürünlerinin imalatı ve kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sos-

yal güvenlik faaliyetleri iken işyeri bazında ihtisaslaşmış alanlar ise kanalizasyon, kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı, kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı, gıda ürünlerinin imalatı ve motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatıdır.

İlçede Antep fıstığı, zeytin, üzüm ve nar tarımsal üretim deseni olarak ön plana çıkmaktadır. Tarım sektörü, özellikle ilçeye bağlı köy ve belde için en önemli ekonomik geçim kaynağıdır. İlçede Antep fıstığı, zeytin ve asma gibi ekonomik getirisi yüksek kültür bitkileri yetiştirilmektedir. Fakat tarımsal sulamada da kullanılan sanayi atıklarıyla kirlenmiş durumdaki Nizip Çayı sağlık ve çevre kirliliği konusunda tehdit oluşturmaktadır.

Bölgenin en önemli antik kentlerinden biri olan Zeugma ve Fevkanı Kilisesi ilçe sınırlarında yer almaktadır. Rumkale, Nizip'in Zeugma'dan sonra ikinci önemli tarihi yerleşim alanıdır. Fakat Nizip'ten Rumkale'ye ulaşım sağlanamamakta, ziyaretçiler Halfeti veya Yavuzeli üzerinden kaleye ulaşmaktadır. Bu sorunun giderilmesi için Nizip-Rumkale yol projesi çalışmaları yürütülmektedir. İlçenin gelişmesi önündeki öncelikli sorunlar altyapı, çevre kirliliği ve turizm altyapısı eksikliğidir.

Kâhta

Yıllık nüfus artış hızı %0,6 olan Kâhta ilçesinin 2013 yılında 117.865 kişi olan nüfusunun, 2023 yılında 120.917 kişiye ulaşması öngörülmekte iken ilçedeki mevcut nüfusun %56,5'i kentsel alanda yaşamaktadır.

Adıyaman il merkezine 35 km uzaklıkta olan ilçenin, il merkezi ile bağlantısı büyük ölçüde bölünmüş karayolu ile sağlanmakta ve ilçe merkezine ulaşımında herhangi bir sorun yaşanmamaktadır. İlçe merkezi ve ilçe sınırlarında yer alan turistik bölgeler arasında ulaşım altyapısı yeterli düzeyde değildir. Adıyaman-Kâhta-Siverek-Diyarbakır Devlet Yolu'nun Baraj rezervuarını kestiği noktada yol kesintiye uğramakta, geçiş feribotla sağlanmaktadır. Bu arterde yaşanan ulaşım sorununu ortadan kaldırmak amacıyla Nissibi Köprüsü Projesi geliştirilmiştir.

2012 yılı MEB istatistiklerine göre, 144 okul sayısına sahip olan Kâhta ilçesinde toplam derslik sayısı ise 881'dir. İlçedeki okullarda toplam 34.239 öğrenciye 1.362 öğretmen tarafından eğitim verilmektedir. İlçede ilköğretim düzeyinde derslik başına düşen öğrenci sayısı 40 iken ortaöğretim derslik başına düşen öğrenci sayısı 43 olmaktadır. Eğitim göstergelerinin düşük olduğu ilçede, eğitim koşullarının iyileştirilmesi için derslik başına düşen öğrenci sayılarının düşürülmesi gerekmektedir.

SGK'ya kayıtlı 10.192 kişinin 809 işyerinin bulunduğu ilçede 1 adet OSB ve 1 adet KSS yer almaktadır. İlçede bulunan OSB'de genel olarak konfeksiyon, mobilya, gıda sektörlerinde üretim yapılmaktadır. KSS'de ise demircilik ve marangozluk başta olmak üzere çeşitli alanlarda faaliyetler sürdürülmektedir. İlçede çalışan bazında yapılan yerelleşme katsayısı analizine göre ihtisaslaşma görülen alanlar; üye olunan kuruluşların faaliyetleri, madencilik destekleyici hizmet faaliyetleri, binalar ile ilgili hizmetler ve çevre düzenlemesi faaliyetleri, yatılı bakım faaliyetleri ve giyim eşyalarının imalatı iken işyeri bazında ihtisaslaşmış alanlar ise madencilik destekleyici hizmet faaliyetleri, kanalizasyon, bina dışı yapıların inşaatı, yatılı bakım faaliyetleri ve posta ve kurye faaliyetleridir.

İlçede buğday, arpa, üzüm, nar ve çeşitli sebzeler tarımsal üretim deseni olarak ön plana çıkmaktadır. Karakuş Tümülüs'ü, Cendere Köprüsü, Eski Kâhta Kalesi, Arsameia Antik Kenti ve Nemrut Dağı Milli Parkı'nı sınırları içerisinde bulunduran ilçe, bölgede Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından "turizm kenti" olarak ilan edilen tek yerleşim yeridir. Bunun yanı sıra ilçede ulaşım, hizmet sektörü ve tanıtım konularında ciddi eksiklikler bulunmaktadır. Bu nedenle turizm sektörü ilçeye her ne kadar ekonomik girdi sağlasa da ilçenin sahip olduğu potansiyele kıyasla zayıf kalmaktadır. İlçenin gelişmesi önündeki öncelikli sorunlar kalifiye işgücünün yetersizliği, turizm sektöründeki eksiklikler, eğitim problemleri, tarımsal altyapı eksikliği ve kırsal-kentsel altyapı eksikliği olarak sıralanabilir.

ORTALAMA GELİŞME DÜZEYİNE SAHİP OLUP ALT BÖLGE MERKEZİ NİTELİĞİ TAŞIMAYAN İLÇELER

İslahiye

Yıllık nüfus artış hızı %0,3 olan İslahiye ilçesinin 2013 yılında 66.170 kişi olan nüfusunun, 2023 yılında 69.495 kişiye ulaşması öngörülmekte iken ilçedeki mevcut nüfusun %48,86'sı kentsel alanda yaşamaktadır.

İlçe, Gaziantep-Hatay, Kahramanmaraş-Hatay karayolları üzerinde olup Gaziantep'e 90 km, Kahramanmaraş'a 70 km, Osmaniye'ye 70 km, Kilis'e 85 km ve Hatay'a 107 km mesafededir. Geçiş yolları üzerinde bulunması nedeniyle ilçe, ulaşım yönünden oldukça gelişmiştir. İslahiye'nin 22 km kuzeyindeki Nurdağı ilçesinden Mersin-Gaziantep otoyolu geçmektedir. Tarihi Hicaz Demiryolu güzergâhında yer alan İslahiye Garı, Türkiye-Suriye hattında TCDD'nin son sınır garı olduğundan önem arz etmektedir. İslahiye Garı'nda, İslahiye-Mersin, Mersin-İslahiye arasında işleyen yolcu treninin yanı sıra Suriye'ye karşılıklı sefer yapan Ekspres Tren ve Şam ile Tahran arasında çalışan Uluslararası Ekspres Tren ilçeden geçmektedir (Suriye olayların-

dan sonra Suriye seferleri durdurulmuştur).

2012 yılı MEB istatistiklerine bakıldığında, 95 okul sayısına sahip olan İslahiye ilçesinde toplam 571 derslik, 16.826 öğrenci ve 823 öğretmen olduğu görülmektedir. Bu minvalde, ilköğretimde derslik başına düşen öğrenci sayısı 28 iken ortaöğretim derslik başına düşen öğrenci sayısı 30'dur.

İlçenin üretim yapısı incelendiğinde ilçede 1 adet OSB ve 1 adet KSS yer almakta ve SGK'ya kayıtlı çalışan sayısı 6.261 kişi ve SGK'ya kayıtlı işyeri sayısı 662 adettir. Ayrıca OSB'nin kurulması ile ilçede sanayi istihdamının artması ve işsizlik oranının düşmesi beklenmektedir. Yapılan yerelleşme katsayısı analizine göre ilçede çalışan bazında ihtisaslaşma görülen alanlar; iyileştirme faaliyetleri ve diğer atık yönetimi hizmetleri, metal cevherleri madencilik, istihdam faaliyetleri, kanalizasyon ve kütüphaneler, arşivler, müzeler ve diğer kültürel faaliyetler iken işyeri bazında ihtisaslaşma görülen alanlar ise metal cevherleri madencilik, iyileştirme faaliyetleri ve diğer atık yönetimi hizmetleri, kütüphaneler, arşivler, müzeler ve diğer kültürel faaliyetler, kanalizasyon ve bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatıdır.

İlçenin tarımsal üretim deseninde biber, üzüm ve zeytin gibi ürünler ön plana çıkmaktadır. Ayrıca turizm sektöründe; Yesemek Açık Hava Müzesi, Tilmen Höyük, Zincirli Höyük, Cıncıklı Eserleri, Yılan Kalesi, Örtülü Harabeleri, Huzurlu ve Karagöz Yayları ilçenin başlıca öne çıkan turizm değerleridir. İlçede yer alan düzensiz yapılaşma, yetersiz altyapı, tarımsal sanayinin gelişmemiş olması ve turizm alanlarının değerlendirilememesi, ilçenin gelişmesi önündeki öncelikli sorun alanları olarak görülmektedir.

Besni

Yıllık nüfus artış hızı %13,6 olan Besni ilçesinin 2013 yılında 77.404 kişi olan nüfusunun, 2023 yılında 68.732 kişiye gerilemesi beklenmektedir. İlçedeki mevcut nüfusun %36,11'i kentsel alanda yaşamaktadır. SEGE (2004) araştırmasına göre Besni, 872 ilçe içinde 549. sırada olup, gelişmişlik grubu açısından 4. grupta yer almaktadır.

İlçe, Adıyaman il merkezine 46 km, Gaziantep'e 95 km, Kahramanmaraş'a 140 km, Malatya'ya 158 km, Şanlıurfa'ya 145 km uzaklıktadır. İlçenin kuzeyinde Tut İlçesi, doğusunda Merkez İlçe Adıyaman, güneydoğusunda Fırat Nehri (nehrin diğer yakasında Şanlıurfa'nın Halfeti ve Bozova ilçeleri), güneyinde Gaziantep'in Araban ilçesi, batısında Gölbaşı ilçesi ile güneybatısında Kahramanmaraş'ın Pazarcık ilçesi yer almaktadır.

2012 yılı MEB istatistiklerine göre 156 okul sayısına sahip olan

Besni ilçesinde toplam derslik sayısı 807, öğrenci sayısı 18.502 ve öğretmen sayısı ise 1.129'dur. Bu doğrultuda ilköğretimde derslik başına düşen öğrenci sayısı 21 ve ortaöğretim derslik başına düşen öğrenci sayısı 27 olmaktadır. Ayrıca ilçede meslek yüksekokulunun varlığı ilçenin gelişmesine katkı sağlamakta fakat sosyal alanların yetersizliği göze çarpmaktadır.

İlçenin üretim yapısı incelendiğinde 1 adet OSB ve 1 adet KSS yer almakta ve SGK'ya kayıtlı çalışan sayısı 6.414 kişi, işyeri sayısı ise 639 adet olduğu görülmektedir. İlçede halkın kamu yatırımlarını sahiplenmemesi sebebiyle bazı yatırımların her yıl tekrarlanmasına neden olduğu ifade edilmiştir. İlçede çalışan bazında yapılan yerelleşme katsayısı analizi incelendiğinde ihtisaslaşma görülen alanlar; kanalizasyon, bilgisayarların, kişisel eşyaların ve ev eşyalarının onarımı, veterinerlik hizmetleri, atığın toplanması, ıslahı ve bertaraf faaliyetleri; maddelerin geri kazanımı ve eğitim iken işyeri bazında ihtisaslaşmış alanlar ise kanalizasyon, atığın toplanması, ıslahı ve bertaraf faaliyetleri; maddelerin geri kazanımı, bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetleri, elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtım ve tekstil ürünlerinin imalatı olarak görülmektedir.

İlçede Antep fıstığı, üzüm ve tütün tarımsal üretim deseninde öne çıkan ürünlerdir. Ayrıca ilçede öne çıkan turizm varlıkları; Çörmük Kaplıcası, Değirmen Çayı (Su Gözü), Belpınar, Bedirse, Kayaardı, Acem, Pınarbaşı, Çövelek Çayı olarak sıralanabilir. İlçenin gelişmesi önündeki öncelikli sorunlar altyapı ve şehir planlaması, işsizlik (nitelikli eleman eksikliği) ve eğitim alanlarındaki sorunlar olarak görülmektedir.

Gölbaşı

Gölbaşı ilçesinin yıllık nüfus artış hızı %0-24,9 olmakta ve ilçenin 2013 yılındaki nüfusu 47.406 kişidir. İlçedeki mevcut nüfusun %61,04'ü kentsel alanda yaşamaktadır. 2023 yılında ise ilçe nüfusunun 57.947 kişiye ulaşması öngörülmektedir. SEGE (2004) araştırmasına göre Gölbaşı 872 ilçe içinde 408. sırada olup gelişmişlik grubu açısından 3. grupta yer almaktadır.

Gölbaşı şehirlerarası karayolu güzergâhında yer almakta ve Adıyaman il merkezine 69 km mesafededir. İlçe sınırları içinde bulunan demiryolunun uzunluğu 60 km'dir. İlçede demiryolu ulaşımı ile Elazığ-Adana ve Diyarbakır-İzmir yurtiçi seferlerinin yanı sıra İran-Suriye arasındaki uluslararası seferler de yapılmaktadır (Suriye'de yaşanan olaylarından dolayı Suriye seferleri durdurulmuştur).

2012 yılı MEB istatistiklerine göre, Gölbaşı ilçesinde toplam 60 okulda 610 öğretmen bulunmaktadır. Bu okullarda toplam 379 derslikte, 10.121 öğrenci eğitim görmektedir. Bu doğrultuda, ilköğretim-

de derslik başına 23 öğrenci, ortaöğretimde ise 47 öğrenci düşmektedir. Uygun koşullarda eğitim yapılması amacıyla ilçede öncelikle ortaöğretimde derslik başına düşen öğrenci sayılarının düşürülmesi gerekmektedir.

İlçenin üretim yapısına bakıldığında ilçede 1 adet OSB ve 1 adet KSS yer almakta ve SGK'ya kayıtlı 5.494 çalışan ve 568 adet işyeri bulunmaktadır. İlçede halkın kamu yatırımlarını sahiplenmemesi sebebiyle bazı yatırımların her yıl tekrarlanmasına neden olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca ilçede geri dönüşüm sisteminin kurulduğu ve okullar dâhil her yerde doğalgaz olduğu ifade edilmiştir. İlçede çalışan bazında yapılan yerelleşme katsayısı analizine göre ihtisaslaşma görülen alanlar; üye olunan kuruluşların faaliyetleri, kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı, bilgisayarların, kişisel eşyaların ve ev eşyalarının onarımı, atığın toplanması, ıslahı ve bertaraf faaliyetleri; maddelerin geri kazanımı ve elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtım iken işyeri bazında ihtisaslaşmış alanlar ise kömür ve linyit çıkartılması, kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı, atığın toplanması, ıslahı ve bertaraf faaliyetleri; maddelerin geri kazanımı, metal cevherleri madenciliği ve bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetleridir.

İlçede üzüm, Trabzon hurması, ceviz ve badem tarımsal üretim deseni olarak ön plana çıkmaktadır. Ayrıca ilçede Azaplı ve Kavkutlu höyükleri arkeolojik sit alanları; Gölbaşı, İneklı ve Azaplı gölleri ise doğal sit alanları olarak ilan edilmiştir. Altınlı Köprü ve Vijne Köprüsü mimari yapılar olarak öne çıkmakta ve ilçede 29 Eylül-1 Ekim tarihlerinde Gölbaşı Kuru Üzüm Festivali düzenlenmektedir. İlçe merkezi kırsala göre daha gelişmiş durumdadır. İlçenin gelişmesi önündeki öncelikli sorunlar sanayi (OSB Altyapısı), turizm ve sosyal imkânlar, tarımsal sanayinin etkinleştirilmesi ve ürünlerin tanıtılması olarak sıralanabilir.

Oğuzeli

2013 yılı nüfusu 29.620 kişi olan Oğuzeli ilçesinin nüfusunun, geçmişteki azalış trendi sebebiyle 2023 yılında 25.845 kişiye gerileyeceği öngörülmektedir. İlçenin yıllık nüfus artış hızı %0,26,5 ve ilçedeki mevcut nüfusun %54,04'ü kentsel alanda yaşamaktadır. SEGE (2004) verilerine göre Oğuzeli ilçesi 872 ilçe içinde 597. sırada olup,6 gelişmişlik grubu arasında 4. grupta yer almaktadır.

Gaziantep ilinin merkez ilçelerinden biri olan Oğuzeli, Şehitkâmil ve Şahinbey ilçelerine 19 km mesafede bulunmakta Oğuzeli-Gaziantep Merkez ve Oğuzeli-Karkamış karayolu bağlantıları altyapı bakımından yetersizdir. Ayrıca, Gaziantep Havalimanı ilçe sınırları içerisinde yer almaktadır.

2012 yılı MEB istatistikleri incelendiğinde ilçede 49 okul yer almaktadır. İlçenin toplam derslik sayısı 289, toplam öğrenci sayısı 6.287 ve toplam öğretmen sayısı 305'dir. İlköğretimde derslik başına düşen öğrenci sayısı 25, ortaöğretimde ise derslik başına düşen öğrenci sayısı 27'dir.

İlçenin üretim yapısı incelendiğinde, ilçede 1 adet OSB ve 1 adet KSS yer almakta ve SGK'ya kayıtlı çalışan sayısı 3.687 kişi ve SGK'ya kayıtlı işyeri sayısı 332 adet olmaktadır. İlçe sınırları içerisinde yer alan Gaziantep Besi Organize Sanayi Bölgesi'nde 245 işletmede besicilik faaliyetleri sürdürülmektedir. Ayrıca Gaziantep Havalimanı yolu üzerinde bulunan Havaalanı Sanayi Bölgesi, ilçe sınırları içerisinde yer almaktadır. Bölgede yer alan 100 işyerinde tekstil, kimya, plastik, gıda ve makine imalat sektörlerinde üretim gerçekleştirilmektedir. Söz konusu firmalarda toplam 2.500 kişi istihdam edilmektedir. İlçede çalışan bazında yapılan yerelleşme katsayısı analizine göre ihtisaslaşma görülen alanlar; uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri, bitkisel ve hayvansal üretim ile avcılık ve ilgili hizmet faaliyetleri, bilgisayarların, kişisel eşyaların ve ev eşyalarının onarımı, havayolu taşımacılığı ve kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı iken işyeri bazında ihtisaslaşmış alanlar ise havayolu taşımacılığı, madencilik destekleyici hizmet faaliyetleri, bitkisel ve hayvansal üretim ile avcılık ve ilgili hizmet faaliyetleri, kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı ve kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı faaliyetleridir.

Gaziantep'in en önemli tarım bölgelerinden biri olan Oğuzeli'nde halkın büyük bölümü tarım ve hayvancılık ile geçinmektedir. İlçede Antep fıstığı, üzüm, zeytin, buğday, arpa, mısır, mercimek, nar ve sebzeler (patlıcan, kabak vs.) tarımsal üretim deseni olarak ön plana çıkmaktadır. Ayrıca, Oğuzeli'nin yaklaşık 12 km kadar güney doğusunda yer alan Tilbaşar Kalesi turistik açıdan önem arz etmektedir. Bunun yanında, ilçede turizmin gelişmesini destekleyecek hizmet sektörü yeterince gelişmemiştir. İlçenin gelişmesi önündeki öncelikli sorunlar içme suyu kaynağına sanayi atığı karışması, çevre kirliliği, altyapı eksiklikleri ve tarımsal sorunlar olarak öne çıkmaktadır.

DÜŞÜK GELİŞME DÜZEYİNE SAHİP İLÇELER

Nurdağı

Yıllık nüfus artış hızı %6,3 olan Nurdağı ilçesinin 2013 yılında 37.620 kişi olan nüfusunun, geçmişteki azalış trendi sebebiyle 2023 yılında 36.186 kişiye gerileyeceği öngörülmekte ve ilçedeki mevcut nüfusun %45,33'ü kentsel alanda yaşamaktadır.

İlçe şehirlerarası ulaşımda kavşak noktasında olduğu için merkez ve kırsalda görece gelişmiş yol durumuna sahiptir. İlçe, Gaziantep il merkezine 67 km, Osmaniye'ye 66 km, Kahramanmaraş'a 52 km

ve Hatay'a 106 km uzaklıktadır. E-24 karayolu üzerinde kurulu bulunmakla birlikte doğuyu batıya, kuzeyi güneye bağlayan yolların kesiştiği kavşakta yer almaktadır.

2012 yılı MEB istatistiklerine göre 95 okul sayısına sahip olan Nurdağı ilçesinde toplam derslik sayısı 571, toplam öğrenci sayısı 16.826 ve toplam öğretmen sayısı 823'tür. Bu minvalde, ilköğretim derslik başına düşen öğrenci sayısı 28 ve ortaöğretim derslik başına düşen öğrenci sayısı 30 olmaktadır. İlçede daha uygun koşullarda eğitim yapılması amacıyla ortaöğretim seviyesinde derslik başına düşen öğrenci sayılarının düşürülmesi gerekmektedir.

İlçenin üretim yapısı incelendiğinde ilçede OSB bulunmamakta iken 1 adet KSS yer almaktadır. SGK'ya kayıtlı çalışan sayısı 2.904 kişi ve SGK'ya kayıtlı işyeri sayısı 366 adettir. İlçede çalışan bazında yapılan yerelleşme katsayısı analizine göre ihtisaslaşma görülen alanlar; metal cevherleri madenciliği, kumar ve müşterek bahis faaliyetleri, bitkisel ve hayvansal üretim ile avcılık ve ilgili hizmet faaliyetleri, diğer madencilik ve taş ocakçılığı ve kanalizasyon iken işyeri bazında ihtisaslaşmış alanlar ise metal cevherleri madenciliği, kanalizasyon, istihdam faaliyetleri, diğer madencilik ve taş ocakçılığı ve bitkisel ve hayvansal üretim ile avcılık ve ilgili hizmet faaliyetleridir.

İlçede kırmızı biber, zeytin, kuru soğan ve karpuz tarımsal üretim deseni olarak ön plana çıkmaktadır. Ayrıca eğitim amaçlı yapılan yamaç paraşütü etkinliği, Hurşit Ağa (Zerda) Konağı, Hz. Ukaşe Türbesi ilçenin turizm açısından sahip olduğu değerlerdir. İlçenin gelişmesi önündeki öncelikli sorunlar altyapı, sosyal imkânlar ve tarım sektöründeki uygulamalar olarak sıralanabilir.

Araban

2013 yılı nüfusu 32.102 kişi olan Araban ilçesinin yıllık nüfus artış hızı %0,3'tür. İlçenin 2023 yılı nüfusunun, geçmişteki azalış trendi sebebiyle 31.641 kişiye gerileyeceği öngörülmektedir. Ayrıca, ilçedeki mevcut nüfusun %31,36'sı kentsel alanda yaşamaktadır. SEGE (2004) araştırmasına göre 5. gelişmişlik grubu içerisinde yer alan ilçe 872 ilçe içinde 732. sırada yer almaktadır.

Araban yüzyıllar boyunca İç Anadolu Bölgesi'ne açılan yolların kavşağında kalmıştır. Fakat günümüzde ana güzergâhların değişmesiyle ilçe geçiş noktası özelliğini yitirmiş, yeterli yatırımı çekememiş ve Gaziantep il merkezindeki ekonomik gelişmeye uyum sağlayamamıştır. İlçenin il merkeziyle, köylerin de ilçe merkezi ile önemli bir ulaşım problemi bulunmamaktadır.

2012 yılı MEB istatistiklerine göre 47 okul sayısına sahip olan Araban ilçesinde toplam derslik sayısı 120, toplam öğrenci sayısı 7.370 ve toplam öğretmen sayısı 362'tür. Bu minvalde, ilköğretim derslik

başına düşen öğrenci sayısı 25 ve ortaöğretim derslik başına düşen öğrenci sayısı 25 olmaktadır.

İlçenin üretim yapısı incelendiğinde, ilçede OSB ve KSS bulunmaktadır. SGK'ya kayıtlı çalışan sayısı 1.561 kişi ve SGK'ya kayıtlı işyeri sayısı 157 adettir. İlçede çalışan bazında yapılan yerleşme katsayısı analizine göre ihtisaslaşma görülen alanlar; ormancılık ile endüstriyel ve yakacak odun üretimi, suyun toplanması, arıtılması ve dağıtılması, binalar ile ilgili hizmetler ve çevre düzenlemesi faaliyetleri, bina dışı yapıların inşaatı ve ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç); saz, saman ve benzeri malzemelerden örülerek yapılan eşyaların imalatı iken işyeri bazında ihtisaslaşmış alanlar ise ormancılık ile endüstriyel ve yakacak odun üretimi, suyun toplanması, arıtılması ve dağıtılması, telekomünikasyon, bina dışı yapıların inşaatı ve bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı faaliyetleridir.

İlçede Antep fıstığı ve zeytin tarımsal üretim deseni olarak ön plana çıkmaktadır. İlçe ekonomisinin neredeyse tamamı tarım ve hayvancılığa dayanmakta olup sulu tarıma geçilememiş olması ile tarım üretiminden yeterli verim alınamamaktadır. Çat Boğazi Barajı Projesi'nin hayata geçirilmesiyle ilçenin tarımsal faaliyetlerinin istenilen seviyeye ulaşması ve ilçenin işsizlik probleminin en aza inmesi beklenmektedir. Ayrıca Araban Kalesi, Elif, Hisar ve Hasanoğlu köylerinde bulunan anıt mezarlar, Kırık Köprü adıyla bilinen köprü kalıntıları, Çifttekoş Köyü'nde bulunan kaya mezarları, Ziyaret Köyü'ndeki Seydi Vakkas Türbesi ile Ayşefatma Ana ziyareti ilçenin turizm açısından sahip olduğu değerlerdir. İlçenin gelişmesi önündeki öncelikli sorunlar eğitim (sosyal ve kültürel etkinlikler), Baraj (arazi toplulaştırma) ve tarımsal ve hayvansal ürünlerin değerlendirilmesi (özellikle Antep fıstığı) alanlarında görülmektedir.

Samsat

Yıllık nüfus artış hızı %15,7 olan Samsat ilçesinin 2013 yılında 9.180 kişi olan nüfusunun, geçmişteki yıllık nüfus artış hızının azalma trendini 2013 hariç sürekli göstermesi sebebiyle 2023 yılında 4.338 kişiye gerileyeceği öngörülmektedir. İlçedeki mevcut nüfusun %45,62'si kentsel alanda yaşamaktadır.

Üç tarafı Atatürk Baraj Gölü ile çevrili olan Samsat bir yarım ada şeklindedir. Samsat ilçesi Atatürk Barajı göl suları altında kalmasından dolayı 1988 yılında eski yerleşim yerinden tahliye edilmiş ve merkezi değiştirilerek bu günkü yerine taşınmıştır.

İl merkezine uzaklığı 47 km olan ilçenin il merkezi ile ulaşımında herhangi bir problem yaşanmamaktadır. Fakat üç tarafı su ile çevrili ilçede il merkezi dışında başka bir il veya ilçe ile sağlıklı bağlantı yolu bulunmamakta, ilçe ulaşım itibarıyla uç noktada kalmaktadır.

Samsat ilçesi Adıyaman'ın dağlık arazide kurulmuş ilçelerine nazaran düz bir arazide konumlanmıştır. İlçe, güneye doğru eğimlerle alçalan bir ova görünümündedir. Bu sebeple ilçenin sahip olduğu 16 köy ile ulaşımında ciddi engeller ile karşılaşmamaktadır.

2012 yılı MEB istatistiklerine göre 15 okul sayısına sahip olan Samsat ilçesinde toplam derslik sayısı 99, toplam öğrenci sayısı 2.446 ve toplam öğretmen sayısı 142'tür. Bu minvalde, ilköğretim derslik başına düşen öğrenci sayısı 22 ve ortaöğretim derslik başına düşen öğrenci sayısı 23 olmaktadır.

İlçenin üretim yapısı incelendiğinde ilçede, OSB ve KSS bulunmamaktadır. SGK'ya kayıtlı çalışan sayısı 350 kişi ve SGK'ya kayıtlı işyeri sayısı 45 adettir. Sanayiye yönelik herhangi bir faaliyet söz konusu olmadığı gibi önemli bir sanayi kolu da mevcut değildir. İlçe merkezi ve köylerinde halk çiftçilikle uğraşmakta ve ilçenin ekonomik ve sosyal hayatında tarım sektörü önemli yer tutmaktadır, buna mukabil ilçenin ekilebilir arazi miktarı azdır. İlçede çalışan bazında yapılan yerleşme katsayısı analizine göre ihtisaslaşma görülen alanlar; üye olunan kuruluşların faaliyetleri, suyun toplanması, arıtılması ve dağıtılması, atığın toplanması, ıslahı ve bertaraf faaliyetleri; maddelerin geri kazanımı, mimarlık ve mühendislik faaliyetleri; teknik test ve analiz faaliyetleri ve binalar ile ilgili hizmetler ve çevre düzenlemesi faaliyetleri iken işyeri bazında ihtisaslaşmış alanlar ise suyun toplanması, arıtılması ve dağıtılması, atığın toplanması, ıslahı ve bertaraf faaliyetleri; maddelerin geri kazanımı, bina dışı yapıların inşaatı üye olunan kuruluşların faaliyetleri ve eğitim faaliyetleridir.

İlçede üzüm, buğday ve arpa tarımsal üretim deseni olarak ön plana çıkmaktadır. İlçe ekonomisi ilçenin tarihi gelişimi itibarıyla başta tarım, seracılık, balıkçılık, kısmen de ticaret ve hayvancılığa dayanmaktadır. Samsat'ın eski yerleşim yerinden taşınmasıyla sahip olduğu zengin tarihi turizm değerlerini de kaybetmiştir. Buna rağmen ilçe sınırları içerisinde yer alan Sahabe Hz. Safvan bin Muattal Türbesi inanç turizmi açısından ilçeye önemli bir potansiyel kazandırmakta ve gerçekleştirilen projeler ile gündün güne de ün kazanmaktadır. İlçenin yakın zamanda inanç turizmi açısından bölgedeki en önemli merkezlerden biri haline gelmesi beklenmektedir. İlçenin gelişmesi önündeki öncelikli sorunlar yetersiz istihdam alanı, temel altyapı eksiklikleri olarak sıralanabilir.

Çelikhan

Yıllık nüfus artış hızı %17,1 olan Çelikhan ilçesinin 2013 yılında 15.387 kişi olan nüfusunun, geçmişteki yıllık nüfus artış hızının azalma trendini 2013 hariç süreklilik göstermesi sebebiyle 2023 yılında 14.340 kişiye gerileyeceği öngörülmektedir. İlçedeki mevcut nüfusun %54,39'u kentsel alanda yaşamaktadır. SEGE (2004) araştır-

masına göre Çelikhan, 872 ilçe içinde 617. sırada olup, gelişmişlik grubu açısından 4. grupta yer almaktadır.

İlçe; Adıyaman'a 58, Malatya'ya 95 km uzaklıktadır. Çelikhan'ın Adıyaman il merkezi ile bağlantısını sağlayan karayolunun oldukça dar ve virajlı olması ulaşım açısından sıkıntıları beraberinde getirmektedir. İlçenin sosyal, kültürel ve ekonomik olarak Adıyaman il merkezine göre daha güçlü bağlara sahip olduğu Malatya ile ulaşımını oldukça kolaylaştıracak olan Adıyaman-Yeşilyurt-Malatya yolu çalışmaları devam etmekte olup tamamlandığında Çelikhan Malatya arası 50 km'ye inecektir. Çelikhan'ın oldukça engebeli bir coğrafyaya sahip olması sebebiyle özellikle ilçe merkezine uzak köylerle ulaşımında zorluklar yaşanmakta, kış aylarında birçok köy yolu kapanmaktadır.

2012 yılı MEB istatistiklerine göre 35 okul sayısına sahip olan Çelikhan ilçesinde toplam derslik sayısı 128, toplam öğrenci sayısı 3.701 ve toplam öğretmen sayısı 263'tür. Bu minvalde, ilköğretim derslik başına düşen öğrenci sayısı 27 ve ortaöğretim derslik başına düşen öğrenci sayısı 30'dur. Eğitim göstergelerinin düşük olduğu ilçede, daha uygun koşullarda eğitim yapılması amacıyla derslik başına düşen öğrenci sayılarının düşürülmesi gerekmektedir.

İlçenin üretim yapısı incelendiğinde, ilçede OSB ve KSS bulunmaması iken SGK'ya kayıtlı çalışan sayısı 549 kişi ve SGK'ya kayıtlı işyeri sayısı 96 adet olmaktadır. İlçede çalışan bazında yapılan yerleşme katsayısı analizine göre ihtisaslaşma görülen alanlar; balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği, metal cevherleri madenciliği, atığın toplanması, ıslahı ve bertaraf faaliyetleri; maddelerin geri kazanımı, üye olunan kuruluşların faaliyetleri ve bina dışı yapıların inşaatı faaliyetleri iken işyeri bazında ihtisaslaşmış alanlar ise balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği, metal cevherleri madenciliği, atığın toplanması, ıslahı ve bertaraf faaliyetleri; maddelerin geri kazanımı, bilgi hizmet faaliyetleri ve eğitim faaliyetleridir.

İlçede tarım sektöründe bütün üretimi ön plana çıkmaktadır (2012 yılında 19.660 dekar ekili alanın 13.700 dekarına bütün ekimi yapılmıştır). İlçe arazisinin engebeli bir yapıya sahip olması ve mera ile otlakların yetersizliği tarım ve hayvancılığı olumsuz etkilemektedir. Herhangi bir sanayi işletmesi bulunmayan ilçede tarım ve hayvancılık dışında alternatif istihdam alanı bulunmamaktadır. İlçenin öne çıkan turizm varlıkları; Çat Barajı, Yüzen Adalar, Çelikhan Dağ İçmesi olmakla birlikte GAP Turizm Master Planı'nda yer alan Akdağ Kayak Merkezi'nin hayata geçirilmesi ile ilçenin turizm açısından gelişme kaydetmesi beklenmektedir. İlçenin gelişmesi önündeki öncelikli sorunlar, tütünde mevzuat ve pazarlama sorunu, altyapı eksikliği, turizm potansiyelinin değerlendirilememesi, eğitim altyapısının eksikliği ve yaşam kalitesinin düşüklüğü olarak sıralanabilir.

Yavuzeli

Yıllık nüfus artış hızı %6,9 olan Yavuzeli ilçesinin 2013 yılında 21.347 kişi olan nüfusunun, geçmişteki yıllık nüfus artış hızının azalma trendini 2013 hariç sürekli göstermesi sebebiyle 2023 yılında 18.281 kişiye gerilemesi öngörülmektedir. İlçedeki mevcut nüfusun %17,39'u kentsel alanda yaşamaktadır. İlçe genel olarak il ve ilçe merkezlerine yakın bir konumdur. Ulaşım imkânları bakımından birçok ilçeye göre elverişli konumda olmasına rağmen halen nüfus kaybetmektedir.

İlçenin il merkezi ve diğer ilçelerle ulaşımında herhangi bir güçlük çekilmemektedir. Bu durumda ilçenin az engebeli bir araziye konumlanmış olmasıdır. Fakat ilçenin en önemli turizm değeri konumundaki Rumkale'ye ulaşımı sağlayan yol yetersizdir. Bağlantı yolunun kötü durumda olması ziyaretçileri alternatif güzergâhlara yönlendirmektedir. Bu sorunun çözümü için Yavuzeli-Rumkale Turizm Yolu Projesi programa alınmıştır.

2012 yılı MEB istatistiklerine göre, 38 okul sayısına sahip olan Yavuzeli ilçesinde toplam derslik sayısı 174, toplam öğrenci sayısı 4.803 ve toplam öğretmen sayısı 214'tür. Bu minvalde, ilköğretim derslik başına düşen öğrenci sayısı 28 ve ortaöğretim derslik başına düşen öğrenci sayısı 29 olmaktadır. İlçede daha uygun koşullarda eğitim yapılması amacıyla ilköğretim ve ortaöğretim seviyelerinde derslik başına düşen öğrenci sayılarının düşürülmesi gerekmektedir.

İlçede OSB ve KSS bulunmamaktadır. SGK'ya kayıtlı çalışan sayısı 813 kişi ve SGK'ya kayıtlı işyeri sayısı 98 adettir. İlçede faaliyet gösteren küçük esnaf dışında sanayi üretiminden söz etmek mümkün değildir. İlçe geneli tarım ve hayvancılık ile geçinmektedir. İlçede çalışan bazında yapılan yerleşme katsayısı analizine göre ihtisaslaşma görülen alanlar; kiralama faaliyetleri, kumar ve müşterek bahis faaliyetleri, ormancılık ile endüstriyel ve yakacak odun üretimi, diğer madencilik ve taş ocakçılığı ve bina dışı yapıların inşaatı iken işyeri bazında ihtisaslaşmış alanlar ise kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlik, yatılı bakım faaliyetleri, diğer madencilik ve taş ocakçılığı, kiralama ve leasing faaliyetleri ve bina dışı yapıların inşaatı faaliyetleridir.

İlçede Antep fıstığı ve zeytin tarımsal üretim deseni olarak ön plana çıkmaktadır. İlçe Rumkale'yi çevreleyen Birecik Baraj Gölü, Dolmen Mezarları ve Karapınar Gölü gibi önemli daha birçok turizm değerine sahiptir. Yavuzeli, muazzam bir turizm potansiyeline sahip Rumkale'yi sınırlarında barındırmasa da Kale'ye en yakın ilçe durumundadır. İlçenin gelişmesi önündeki öncelikli sorunlar tarımsal altyapı, kentsel ulaşım ağları ve eğitim alanlarındakik eksiklikler olarak görülmektedir.

Karkamış

Yıllık nüfus artış hızı %22,9 olan Karkamış ilçesinin 2013 yılında 10.832 kişi olan nüfusunun, geçmişteki yıllık nüfus artış hızının azalma trendini 2013 hariç sürekli göstermesi sebebiyle 2023 yılında 7.613 kişiye gerileyeceği öngörülmektedir. İlçedeki mevcut nüfusun %28,66'sı kentsel alanda yaşamaktadır. SEGE (2004) çalışmasına göre Karkamış 872 ilçe içinde 746. sırada olup, gelişmişlik grubu açısından 5. grupta yer almaktadır.

Gaziantep il merkezine 75 km uzaklıkta bulunan ilçeyi, il merkezine bağlayan yolun altyapı bakımından zayıf olması ulaşımında sorun yaşanmasına sebep olmaktadır. Karkamış Gümrük Müdürlüğü, Gaziantep GAP Gümrük ve Ticaret Bölge Müdürlüğü bağlantısı ile B sınıfı Gümrük İdaresi olarak hizmet vermektedir. 116 km uzunluğundaki Karkamış-Çobanbey-Halep hattının geçtiği Karkamış, demiryolları açısından önemli bir kavşaktır. Fırat Demiryolu Köprüsü söz konusu demiryolu hattının bir parçası olarak inşa edilmiştir.

2012 yılı MEB istatistiklerine göre 27 okul sayısına sahip olan Yavuzeli ilçesinde toplam derslik sayısı 85, toplam öğrenci sayısı 1.854 ve toplam öğretmen sayısı 94'tür. Bu minvalde, ilköğretim derslik başına düşen öğrenci sayısı 23 ve ortaöğretim derslik başına düşen öğrenci sayısı 12'dir. Eğitim altyapısından kaynaklı eksiklikler eğitim kalitesini etkilemektedir.

İlçenin üretim yapısı incelendiğinde, ilçede OSB ve KSS bulunmamaktadır. SGK'ya kayıtlı çalışan sayısı 1.011 kişi ve SGK'ya kayıtlı işyeri sayısı 79 adet olmaktadır. Karkamış İlçesi'nde yapılan çalıştay sonucunda ilçenin en önemli sorunu Gaziantep OSB atıklarının Karkamış Barajı'na aktarılması, bunun sonucunda baraj suları ile tarım arazilerinin sulanması ve insan sağlığına verdiği zarar olarak belirtilmiştir. İlçede çalışan bazında yapılan yerelleşme katsayısı analizine göre ihtisaslaşma görülen alanlar; balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği, kanalizasyon, suyun toplanması, arıtılması ve dağıtılması, güvenlik ve soruşturma faaliyetleri ve atığın toplanması, ıslahı ve bertaraf faaliyetleri; maddelerin geri kazanımı iken işyeri bazında ihtisaslaşmış alanlar ise balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği, kanalizasyon, suyun toplanması, arıtılması ve dağıtılması, güvenlik ve soruşturma faaliyetleri ve atığın toplanması, ıslahı ve bertaraf faaliyetleri; maddelerin geri kazanımı faaliyetleridir.

İlçede halkın geneli tarım ve hayvancılık faaliyetleriyle geçinmekte ve Antep fıstığı, zeytin ve üzüm tarımsal üretim deseni olarak ön plana çıkmaktadır. Ayrıca ilçe turizm açısından bölge için önem arz etmektedir. Karkamış Antik Kenti M.Ö. 8000 yılından başlayarak geç Hitit döneminin sonuna kadar kesintisiz büyük bir yerleşim alanı olmuştur. Karkamış Antik Kenti tarih içinde Anadolu'dan Mezopotamya ve

Mısır'a uzanan yolların çok önemli bir noktasında yer almaktadır. Bu özellikleriyle kent, önemli turizm odaklarından biridir. İlçenin gelişmesi önündeki öncelikli sorunlar tarımsal sulama, eğitim altyapısı ve kentsel altyapı alanlarında görülmektedir.

Sincik

Yıllık nüfus artış hızı %-15,6 olan Sincik ilçesinin 2013 yılında 18.750 kişi olan nüfusunun, 2023 yılında 11.751 kişiye gerileyeceği öngörülmekte iken ilçedeki mevcut nüfusun %21,76'sı kentsel alanda yaşamaktadır.

İklim koşulları ve coğrafi yapı sebebiyle ilçenin oldukça dağınık ve birbirine uzak yerleşimlerden oluşması ulaşımı olumsuz etkilemekte, bazı seneler kar kalınlığının 3 metreye vardığı ilçede köy yollarının uzun süreler kapalı kalmaktadır. Karayolları Genel Müdürlüğü tarafından ilçeye 500 bin TL yıllık ödenek ayrılmakla beraber mevcut finansman ile ancak çok kısıtlı bir yol ağı sağlanabilmektedir. Malatya ile bağlantı sadece bir dağ yolu ile sağlanmaktadır. Bu yolun iyileştirilmesi ile Malatya'dan Adıyaman'a ulaşmak isteyenlerin alternatif güzergâh olarak Sincik yolunu kullanmaları sağlanabilecektir.

2012 yılı MEB istatistiklerine göre, 58 okul sayısına sahip olan Sincik ilçesinde toplam derslik sayısı 168, toplam öğrenci sayısı 4.758 ve toplam öğretmen sayısı 244'tür. Bu minvalde, ilköğretim derslik başına düşen öğrenci sayısı 31 ve ortaöğretim derslik başına düşen öğrenci sayısı 29 olmaktadır. Eğitim göstergelerinin düşük olduğu ilçede, daha uygun koşullarda eğitim yapılması amacıyla derslik başına düşen öğrenci sayılarının düşürülmesi gerekmektedir.

İlçenin üretim yapısı incelendiğinde ilçede OSB ve KSS bulunmamaktadır. SGK'ya kayıtlı çalışan sayısı 1.570 kişi ve SGK'ya kayıtlı işyeri sayısı 103 adettir.

İlçede çalışan bazında yapılan yerelleşme katsayısı analizine göre ihtisaslaşma görülen alanlar; bina dışı yapıların inşaatı, diğer madencilik ve taş ocakçılığı, ormancılık ile endüstriyel ve yakacak odun üretimi, elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı ve metal cevherleri madenciliği iken işyeri bazında ihtisaslaşmış alanlar ise metal cevherleri madenciliği, bina dışı yapıların inşaatı, ormancılık ile endüstriyel ve yakacak odun üretimi, kara taşımacılığı ve boru hattı taşımacılığı ve atığın toplanması, ıslahı ve bertaraf faaliyetleri; maddelerin geri kazanımı faaliyetleridir.

Dağlık arazide konumlanması sebebiyle tarıma elverişli arazisi oldukça sınırlı olan ilçede tarımsal üretim için sulama imkânı da oldukça sınırlıdır. Buna rağmen, bazı tarım ürünlerinde verimi yüksek olan ilçede buğday, mısır ve nar tarımsal üretim deseni olarak ön plana çıkmaktadır. İlçedeki tek tarihi yer olan ilçe merkezine 8 km

uzaklıktaki Heron Kutsal Alanı (Derik Kalesi) turistlerin ilgisini çekmekle birlikte Kale çevresinde arkeolojik çalışma ve çevre düzenlememesine ihtiyaç vardır. Sincik-Malatya yolunun iyileştirilmesi ile Kale'nin geçiş güzergâhında kalarak daha da çok ilgi görmesi beklenmektedir. Yüksek rakımı sebebiyle temiz yayla havasına sahip ilçede yayla turizmi ve kış sporları da geliştirilebilir. Ayrıca Çamdere ve Dilektepe köylerinde hanelerin birçoğunda el tezgâhlarında yöreye özgü dokuma kumaşlar üretilmektedir. Bu konuda gerçekleştirilecek projelerle yöreye özgü bu sanat turizme kazandırılabilir. Nemrut-İnlice-Çelikhan-Sürgü güzergâhına kaliteli bir yol açılması ile de ilçenin yanı başında bulunan Nemrut Dağı Milli Parkı'nın sahip olduğu muazzam turizm potansiyelinden yararlanması mümkün olacaktır.

İlçenin gelişmesi önündeki öncelikli sorunlar ulaşım altyapısı eksikliği, arıcılık potansiyelinin yeterince değerlendirilememesi, eğitim altyapısı problemi, şehir kültürünün oluşmaması, ilçenin coğrafi yapısının gelişmeyi engellemesi ve ilçenin çıkmaz sokak olarak bilinmesi olarak ifade edilebilir. Engebeli arazi nedeniyle ilçede yerleşim oldukça dağınık bir yapı göstermektedir, hatta ilçeye bağlı mahallerden birkaçı ilçe merkezine 18-20 km uzaklıktadır. Bu durum kamu kurumlarının işlerini aksatmakta ve halkın hizmetlere erişimini güçleştirmektedir. Ayrıca, taşımali eğitimin yoğun olduğu ilçede yol şartları sebebiyle eğitim gücüne ulaşılması zorlaşmaktadır. Söz konusu coğrafi kısıtlar sebebiyle ilçe, sosyo-kültürel ve ticari aktiviteler itibarıyla Adıyaman'dan daha çok Malatya'ya yakınlık göstermektedir. Bu sebeple, ilçeyi Malatya ve Adıyaman'a bağlayan yolların kaliteli ve sürekliliği yüksek bir şekilde inşa edilmesi, ilçenin kalkınması adına önem arz etmektedir.

ÇOK DÜŞÜK GELİŞME DÜZEYİNE SAHİP İLÇELER

Tut

2013 yılı nüfusu 10.697 kişi olan Tut ilçesinin yıllık nüfus artış hızı %14,2'dir. İlçe nüfusunun 2023 yılında 8.442 kişiye gerilemesi öngörülmekte iken ilçedeki mevcut nüfusun %34,65'i kentsel alanda yaşamaktadır. İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması (2004) araştırmasına göre Adıyaman Merkez ilçe 872 ilçe içinde 175. sırada olup gelişmişlik grubu açısından 3. grupta yer almaktadır. Tut ise 872 ilçe içinde 685. sırada olup gelişmişlik grubu açısından 5. grupta yer almaktadır.

Besni ilçesi'nin kuzeyinde kurulmuş bir ilçedir. Kuzeyde Malatya- Doğanşehir, doğuda Adıyaman, batıda Gölbaşı ilçesi bulunmaktadır. İlçenin güneyinde Fırat Nehri'nin kolu olan Göksu Irmağı yer almaktadır.

2012 yılı MEB istatistiklerine göre, 23 okul sayısına sahip olan Tut ilçesinde toplam derslik sayısı 108, toplam öğrenci sayısı 2.173 ve toplam öğretmen sayısı 164'tür. Bu minvalde, ilköğretim derslik ba-

şına düşen öğrenci sayısı 20 ve ortaöğretim derslik başına düşen öğrenci sayısı 18'dir.

İlçenin üretim yapısı incelendiğinde, ilçede OSB ve KSS bulunmamaktadır. SGK'ya kayıtlı çalışan sayısı 767 kişi ve SGK'ya kayıtlı işyeri sayısı 64 adettir. İlçede çalışan başında yapılan yerleşme katsayısı analizine göre ihtisaslaşma görülen alanlar; metal cevherleri madencililiği, bina dışı yapıların inşaatı, atığın toplanması, ıslahı ve bertaraf faaliyetleri; maddelerin geri kazanımı, üye olunan kuruluşların faaliyetleri ve diğer madencilik ve taş ocakçılığı iken işyeri başında ihtisaslaşmış alanlar ise metal cevherleri madencililiği, atığın toplanması, ıslahı ve bertaraf faaliyetleri; maddelerin geri kazanımı, diğer madencilik ve taş ocakçılığı, bina dışı yapıların inşaatı ve bilgi hizmet faaliyetleridir. Tarımsal ürün üretimine bakıldığında, Antep fıstığı, dut, incir, pamuk, buğday, soğan ve sarımsağın tarımsal üretim deseni olarak ilçede ön plana çıktığı görülebilir.

Tut ve çevresinin tarihi çok eskilere dayanmaktadır. Kaslıca ve Sürmen yöresinde tarihi eserlere rastlanmaktadır. Kurulan Deresi yanında Ernişdere adında bir kale, bucağın batısında yer alan Sürmen'de ev kalıntıları, yatak yerleri ve mezarlar vardır. Ernişdere'de derenin sarp yerlerinde görülen su arkı ile Tut'tan Kaşlıca'ya kadar uzanan Gül Hariği yöresinde eskiden oldukça kalabalık bir yer olduğunu göstermektedir. İlçenin Çamlıca Mahallesi'nde yer alan Vijne Köprüsü bugün de ayakta. Vijne Köprüsü'nün bir benzeri de Şepker Köprüsü'dür. Bu köprü, ilçenin Tepecik Köyü ile Adıyaman'ın merkez Şerefli Köyü'nü birbirine bağlayan tarihi bir yapıdır. İlçede bulunan tarihi ve turistik yapılar Ulu Cami, Salah Cami, Musalla Cami, Kaşlıca Kalesi, Malkayısı, Memekli Mağara, Geyik Mağarası, Tum Tumu Mağara, Şovak Köprüsü olarak sıralanabilir. İlçede öne çıkan turizm faaliyetinin yamaç paraşütü olduğu ifade edilebilir. 19-23 Temmuz tarihlerinde Tut Kültür ve Sanat Festivali düzenlenmektedir. İlçenin gelişmesi önündeki öncelikli sorunlar ulaşım (altyapı, il-ilçe bağlantıları), istihdam (işsizlik), turizm (eko-turizm, yayla turizmi), sanayi (yatırım yetersizliği) olarak ifade edilebilir.

Gerger

Yıllık nüfus artış hızı %48,6 olan Gerger ilçesinin 2013 yılında 21.458 kişi olan ilçe nüfusunun %14,05'i kentsel alanda yaşamaktadır. Ayrıca, 2023 yılında ilçe nüfusunun 9.886 kişiye gerilemesi öngörülmektedir.

2012 yılı MEB istatistiklerine göre, 77 okul sayısına sahip olan Gerger ilçesinde toplam derslik sayısı 186, toplam öğrenci sayısı 5.153 ve toplam öğretmen sayısı 246'tür. Bu minvalde, ilköğretim derslik başına düşen öğrenci sayısı 29 ve ortaöğretim derslik başına düşen öğrenci sayısı 9'dur.

İlçenin üretim yapısı incelendiğinde, ilçede OSB ve KSS bulunmadığı görülmektedir. SGK'ya kayıtlı çalışan sayısı 727 kişi ve SGK'ya kayıtlı işyeri sayısı 132 adettir. İlçede çalışan bazında yapılan yerleşme katsayısı analizine göre ihtisaslaşma görülen alanlar; kanalizasyon, metal cevherleri madenciligi, atığın toplanması, islahı ve bertaraf faaliyetleri; maddelerin geri kazanımı, bina dışı yapıların inşaatı ve ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç) iken işyeri bazında ihtisaslaşmış alanlar ise kanalizasyon, metal cevherleri madenciligi, bina dışı yapıların inşaatı, yatılı bakım faaliyetleri ve kara taşımacılığı ve boru hattı taşımacılığı faaliyetleridir.

İlçede üzüm, buğday, domates, nar tarımsal üretim deseni olarak ön plana çıkmaktadır. İlçe çeşitli tarihi ve doğal zenginliklere sahip olmasına karşın il merkezine uzaklığı, diğer il ve ilçelerle bağlantısı bulunmaması sebebiyle ilçede turizm sektörü gelişmemiştir. İlçede turizme dayalı ekonomik girdi hemen hemen hiç yoktur. İlçenin güneyinde sarp kayalıklar üzerinde kurulu bulunan Berber Kalesi, ilçenin kuzeyinde Kürdek ve Hacıbaz dağları ve doğusundaki Eskikent köyü ve Murfan Mağaraları turistik önem taşımaktadır. İlçe ayrıca temiz havası, Atatürk Baraj Gölü ve yaylaları ile de doğa turizmi açısından avantajlı konumdadır. İlçe sınırları içerisinde Çet, Kürdek, Ovacık, Kimil dağları ve Beyaz Çeşme yaylaları bulunmaktadır. İlçe Nemrut Dağı Milli Parkı'na 44 km uzaklıkta olmasına karşın Nemrut'un oluşturduğu turizm hareketliliğine entegre olamamıştır.

Özellikle kış aylarında yüksek rakım nedeniyle çok kar yağışı alan ilçede birçok köy ve mezraya ulaşım sağlanamamakta, köy ve mezralarda yaşayan halkın sağlık, eğitim gibi temel hizmetlere olan erişimi aksamaktadır.

Gerger ilçesinin ekonomisi tarıma dayanmakla birlikte kısıtlı da olsa hayvancılık faaliyetleri de yapılmaktadır. İlçenin engebeli arazide konumlanması sebebiyle tarım alanları oldukça kısıtlıdır. Atatürk Barajı'nın kolları ilçeye kadar uzansa da buradan tarım arazilerine su sağlayacak herhangi bir sistem bulunmamaktadır. Bununla birlikte ilçede yeterli mera ve otlak bulunmaması, arazinin %30'unun ormanlık alan olması ve son yıllarda artan yem fiyatları sebebiyle ilçede hayvancılık faaliyetleri de sınırlıdır. İlçede demirci, elektrikçi gibi küçük esnaf dışında herhangi bir sanayi işletmesi bulunmamaktadır. Tüm bu sebepler dolayısıyla ilçede yeterli istihdam alanı bulunmayıp gelir seviyesi oldukça düşüktür. Halk kısıtlı imkânlarla yapılan tarım ve hayvancılık sebebiyle, sosyal yardımlar ve toplumsal dayanışma ile hayatını idame ettirmektedir. Sürekli göç veren ilçede, özellikle İstanbul'a göçen nüfusun 150.000 kişi civarında olduğu tahmin edilmektedir. Ulaşım sorununun çözümü için, ilçeyi il merkezine bağlayan karayolunda özellikle Gerger-Narince arasında kalan bölümün genişletilmesi ve yol kalitesinin iyileştirilmesi gerekmektedir. Yine ilçenin komşu il ve ilçelerle bağlantısının sağlanması için Çermik,

Siverek, Pütürge ve Çüngüş ilçeleri ile karayolu bağlantısı sağlanması; Malatya'ya bağlantıyı sağlayan köy yolunun ise iyileştirilmesi ile iller ve ilçeler arası alternatif geçiş güzergâhı olarak kullanılması ile ilçede ekonomik hareketlilik sağlanabileceği, ilçenin yatırım açısından belirli sektörlerde avantajlı duruma geçebileceği ve Gerger Kalesi, Atatürk Barajı, yüksek yaylalar gibi değerlere sahip ilçenin turizm potansiyelini canlandırabileceği öngörülmektedir.

İlçenin gelişmesi önündeki öncelikli sorunlar ulaşım altyapısı eksikliği, eğitim altyapısı eksiklikleri, tarımsal sorunlar (pazarlama sula- ma, hayvancılık problemleri, nar ürününün değerlendirilememesi), altyapı eksiklikleri (kırsal/kentsel) ve konut yetersizliği olarak ifade edilebilir.

Polateli

Polateli ilçesinin 2013 yılı nüfusu 5.431 kişidir ve bu nüfusun %3,1'i kentsel alanda yaşamaktadır. Yıllık nüfus artış hızı %0-6,2 olan ilçe nüfusunun 2023 yılında 5.110 kişi olması öngörülmektedir. İlçedeki mevcut nüfusun SEGE (2004) araştırmasına göre ilçe 872 ilçe arasında 822. sırada olup 6. gelişmişlik grubunda bulunmaktadır. İl merkezi ise 177. sıra ile 3. gruptadır.

2012 yılı MEB istatistiklerine göre 20 okul sayısına sahip olan Polateli ilçesinde toplam derslik sayısı 67, toplam öğrenci sayısı 1.298 ve toplam öğretmen sayısı 72'dir. Bu minvalde, ilköğretim derslik başına düşen öğrenci sayısı 19'dur.

İlçenin üretim yapısı incelendiğinde ilçede OSB ve KSS bulunmadığı görülmektedir. SGK'ya kayıtlı çalışan sayısı 672 kişi ve SGK'ya kayıtlı işyeri sayısı 58 adettir. İlçede çalışan bazında yapılan yerleşme katsayısı analizine göre ihtisaslaşma görülen alanlar; bitkisel ve hayvansal üretim ile avcılık ve ilgili hizmet faaliyetleri, üye olunan kuruluşların faaliyetleri, kara taşımacılığı ve boru hattı taşımacılığı, binalar ile ilgili hizmetler ve çevre düzenlemesi faaliyetleri ve diğer madencilik ve taş ocakçılığı iken işyeri bazında ihtisaslaşmış alanlar ise suyun toplanması, arıtılması ve dağıtılması, bitkisel ve hayvansal üretim ile avcılık ve ilgili hizmet faaliyetleri, bina dışı yapıların inşaatı, eğitim ve üye olunan kuruluşların faaliyetleridir. Buna ek olarak ilçede, Antep fıstığı, incir, zeytin, mercimek tarımsal üretim deseni olarak ön plana çıkmaktadır.

İlçenin gelişmesi önündeki öncelikli sorunlar altyapı yetersizliği, konut yetersizliği, sosyal aktivite eksikliği, ticari aktivite eksikliği ve tarımsal sorunlar olarak sıralanabilir. Bununla birlikte, ilçede alışılmış köy yaşantısı mevcut olup sosyal yaşantı ve çalışma hayatı genellikle bu kapsamda yürütülmektedir. Hatta ilçede temel ihtiyaçların karşılanabileceği market, fırın gibi küçük esnaf dahi yeterince bulunmamaktadır. Bu sebeple ilçe, gıda dâhil tüm ihtiyaçlarını il merkezinden karşılamaktadır.

Musabeyli

Yıllık nüfus artış hızı %7,1 olan Musabeyli ilçesinin 2013 yılında 13.775 kişi olan nüfusunun, 2023 yılında 12.183 kişi olması öngörülmekte iken ilçedeki mevcut nüfusun %7,2'si kentsel alanda yaşamaktadır. Sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi araştırması (2004) verilerine göre Musabeyli ilçesi 872 ilçe içerisinde 844. sırada olup 6 gelişmişlik grubu arasında 6. grupta yer almaktadır. İl merkezi ise 177. sıra 3'ü gruptadır. İl merkezine göre oldukça geri kalmıştır.

2012 yılı MEB istatistiklerine göre, 33 okul sayısına sahip olan Musabeyli ilçesinde toplam derslik sayısı 174, toplam öğrenci sayısı 3.515 ve toplam öğretmen sayısı 181'dir. Bu minvalde, ilköğretim derslik başına düşen öğrenci sayısı 29 ve ortaöğretim derslik başına düşen öğrenci sayısı 31 olmaktadır.

İlçenin üretim yapısı incelendiğinde, ilçede OSB ve KSS bulunmadığı görülmektedir. SGK'ya kayıtlı çalışan sayısı 611 kişi ve SGK'ya kayıtlı işyeri sayısı 62 adettir. İlçede çalışan bazında yapılan yerelleşme katsayısı analizine göre ihtisaslaşma görülen alanlar; metal cevherleri madenciligi, diğer madencilik ve taş ocakçılığı, üye olunan kuruluşların faaliyetleri, kiralama ve leasing faaliyetleri ve kara taşımacılığı ve boru hattı taşımacılığı iken işyeri bazında ihtisaslaşmış alanlar ise metal cevherleri madenciligi, diğer madencilik ve taş ocakçılığı, atığın toplanması, ıslahı ve bertaraf faaliyetleri; maddelerin geri kazanımı, eğitim ve bitkisel ve hayvansal üretim ile avcılık ve ilgili hizmet faaliyetleridir. Bununla birlikte ilçede, Antep fıstığı, zeytin, üzüm, biber ve buğday tarımsal üretim deseni olarak ön plana çıkmaktadır.

İlçenin gelişmesi önündeki öncelikli sorunlar ulaşım altyapısı yetersizliği, eğitim altyapısı eksikliği, sosyal aktivite eksikliği, ticari aktivite eksikliği ve tarımda sulama sorunları olarak sıralanabilir. Bununla birlikte, bölgede geri kalmış diğer ilçelerde olduğu gibi temel ihtiyaçların karşılanabileceği market, fırın ve lokanta gibi işletmelerin bulunmaması ilçede ticari canlılığın düşük olmasına sebep olmaktadır. İlçenin en önemli sorunlarından bir diğeri ise konut problemidir. Kiralık hiçbir konut bulunmaması sorunundan ötürü ilçeye görev amacıyla gelen öğretmen, doktor, polis, asker vb. kamu çalışanlarının ilçede konaklayamaması; günlük ve haftalık ticari faaliyetlerini gerçekleştirememeleri sebebiyle ilçede, küçük ölçekli de olsa herhangi bir ticari aktivite gerçekleştirilememektedir.

Elbeyli

Yıllık nüfus artış hızı %88,2 olan Elbeyli ilçesinin 2013 yılında 6.491 kişi olan nüfusunun %30,41'i kentsel alanda yaşamaktadır. 2023 yılında ise ilçe nüfusunun, geçmişteki yıllık nüfus artış hızının

azalma trendini 2013 hariç sürekli göstermesi sebebiyle 5.623 kişiye gerilemesi öngörülmektedir. İlçe, SEGE (2004) verilerine göre 872 ilçe arasında 704. sırada olup 6 gelişmişlik grubu arasında 5. grupta yer almaktadır. Kilis il merkezi ise 177. sıra ile 3. gruptadır. Bu veriye dayanarak ilçenin il merkezine göre oldukça geri kaldığı söylenebilir.

Kilis'e 33 km ve Gaziantep'e 52 km mesafede bulunan Elbeyli ilçesinde, karayolu ulaşım altyapısı bakımından sorun yaşanmaktadır. İlçe merkezine 5 km mesafede Çobanbey Gümrük Kapısı, B sınıfı gümrük idaresi olarak hizmet vermektedir. Çobanbey Gümrük Kapısı, yeniden hayata geçirilmesi planlanan Hicaz demiryolu projesinin güzergâhında bulunmaktadır. Fakat Suriye Krizi nedeniyle bu proje askıya alınmıştır.

2012 yılı MEB istatistiklerine göre 13 okul sayısına sahip olan Elbeyli ilçesinde toplam derslik sayısı 60, toplam öğrenci sayısı 1.113 ve toplam öğretmen sayısı 77'dir. Bu minvalde, ilköğretim derslik başına düşen öğrenci sayısı 20 ve ortaöğretim derslik başına düşen öğrenci sayısı 24 olmaktadır.

İlçenin üretim yapısı incelendiğinde ilçede OSB ve KSS bulunmamaktadır. SGK'ya kayıtlı çalışan sayısı 315 kişi ve SGK'ya kayıtlı işyeri sayısı 34 adettir. İlçede herhangi bir imalathane bulunmayıp ilçe halkı tarım ve hayvancılıkla geçinmektedir. İlçede çalışan bazında yapılan yerelleşme katsayısı analizine göre ihtisaslaşma görülen alanlar; üye olunan kuruluşların faaliyetleri, binalar ile ilgili hizmetler ve çevre düzenlemesi faaliyetleri, ev içi çalışan personelin işverenleri olarak hanehalklarının faaliyetleri, kara taşımacılığı ve boru hattı taşımacılığı ve eğitim iken işyeri bazında ihtisaslaşmış alanlar ise üye olunan kuruluşların faaliyetleri, eğitim, ev içi çalışan personelin işverenleri olarak hanehalklarının faaliyetleri, kara taşımacılığı ve boru hattı taşımacılığı ve bitkisel ve hayvansal üretim ile avcılık ve ilgili hizmet faaliyetleridir. Bununla birlikte ilçede Antep fıstığı, zeytin, üzüm, biber ve tarımsal üretim deseni olarak ön plana çıkmaktadır. İlçenin gelişmesi önündeki öncelikli sorunlar tarım sektörünün gelişmemesi, Çobanbey gümrük kapısının işlevsizliği, kırsal altyapı ve üstyapı yetersizliği, eğitim altyapısı eksikliği ve yatırım eksikliği olarak sıralanabilir.

8.2.4. 2023 Yılı İçin Bölge Hedefleri

TRC1 Bölgesi'nin 2023 yılında nasıl bir durumda olacağı aşağıdaki göstergeler kapsamında özetlenmiştir:

TRC1 Bölgesi 2023 Yılı Hedefleri

Tablo 45

Demografi	<ul style="list-style-type: none"> Bölge nüfusunun 2.986.808 kişi olduğu, Kentli nüfus oranının % 82'de kaldığı, Toplam doğurganlık hızının 3'ten 2,8'e düştüğü, Net göç hızının binde -3,08'den -2'ye çıkarıldığı,
Gelir	<ul style="list-style-type: none"> Kişi başı Gayri Safi Katma Değeri' nin 4.952 Dolar'dan 10.000 Dolar'a yükseldiği, Tarım sektörünün GSKD içindeki payının % 10 olduğu, Sanayi sektörünün GSKD içindeki payının % 35 olduğu, Hizmetler sektörünün GSKD içindeki payının % 55 olduğu, Yoksulluk oranının % 15,1'den % 14'e düştüğü,
Eğitim	<ul style="list-style-type: none"> Okuma yazma bilmeyenlerin toplam nüfusa oranı (+6 yaş) % 5,6'dan % 2,8'e düşürüldüğü, Okul öncesi okullaşma oranının % 85'e çıktığı, İlköğretimde okullaşma oranının % 100 olduğu, Ortaöğretimde okullaşma oranının % 93 olduğu, Yükseköğretim mezunu nüfusun toplam nüfus içindeki payının % 7,5 'ten %14,3'e yükseldiği, Okuma yazma bilmeyen nüfus içindeki kadın nüfusu oranının %85'ten % 50'ye düştüğü,
Sağlık	<ul style="list-style-type: none"> 10.000 kişi başına düşen eczane ayısının % 2,45'ten % 4,7'ye çıktığı, Hastane sayısının 33'ten 50'ye çıktığı, 100.000 kişi başına düşen toplam hastane yatak sayısının 195'ten 300'e çıkarıldığı,
Kültür & Sanat & Sivil Toplum	<ul style="list-style-type: none"> Müze sayısının toplamda 13'ten 21'e çıktığı, Müze ziyaretçi sayısının 230.121'den 700.000'e çıktığı, Halk kütüphane sayısının 27'den 33'e çıktığı, Sinema seyirci sayısının 699.266'dan 1.412.915'e çıktığı, Tiyatro seyirci sayısının 49.342'den 340.000'e çıktığı, Faaliyet dernek sayısının 2.099'dan 2.500'e çıktığı, Dernek üye sayısının 124.179'dan 260.000'e çıktığı,
Kentleşme, Çevre, Ulaşım ve Altyapı	<ul style="list-style-type: none"> Sürdürülebilir kentleşme ilkesini benimsemiş, Bölge içi ve bölgeler arası ulaşım ağlarının güçlendirildiği Doğal çevre ve kültürel değerlerin korunarak kullanıldığı, Hizmetlere erişilebilirliğin azami derecede sağlandığı, Sosyal entegrasyonun sağlandığı, Demiryolu uzunluğunun 315 km'den 620 km'ye çıktığı, İl yolu uzunluğunun 757 km'den 1250 km'ye çıktığı, Devlet yolu uzunluğunun 658 km'den 850 km'ye çıktığı, Otoyol uzunluğunun 145 km'den 280 km'ye çıktığı, Toplam bölünmüş yol uzunluğunun 396 km'den 700 km'ye çıktığı, Kişi başına ortalama elektrik tüketiminin 5244 kwh'den 8500 kwh'e çıktığı, Kişi başına sanayi elektrik tüketiminin 2501 kwh'den 4500 kwh'e çıktığı, Rüzgâr santrali sayısının 2'den 8'e çıktığı, Toplam rüzgâr kurulu gücünün 88 MWe'den 300 MWe'ye çıktığı, Biyoenerji santrali sayısının 2'den 6'ya çıktığı, Toplam biyoenerji kurulu gücünün 7,6 MWe'den 20 MWe'ye çıktığı, Kanalizasyon hizmeti ile atık hizmeti verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranının %100'e ulaştığı, Atıksu arıtma tesisi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranının %90'a ulaştığı, İçme ve kullanma suyu arıtma tesisi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranının %100'e ulaştığı,

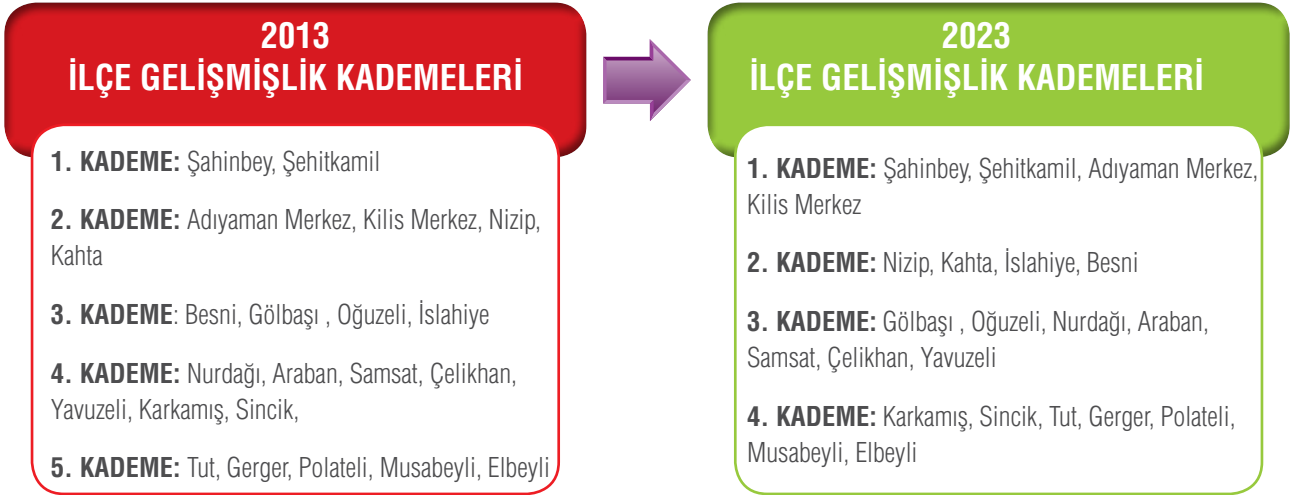
Turizm	<ul style="list-style-type: none"> • İşletme belgeli tesislerde ortalama geceleme sayısının 1,5'ten 2'ye; belediye belgeli tesislerde ortalama geceleme sayısının 1,43'ten 2'ye çıkarıldığı, • Yatak kapasitesinin 11.004'ten 22.000'e çıktığı, • 5 yıldızlı otel sayısının 5'ten 12'ye çıktığı, • Turizm işletme belgeli tesis sayısının 44'ten 80'e, turizm yatırım belgeli tesis sayısının 25'ten 50'ye ve turizm belediye belgeli tesis sayısının 56'dan 65'e yükseldiği, • Yıllık yabancı geceleme sayısının 182.947'den 350.000'e çıktığı,
Tarım	<ul style="list-style-type: none"> • Organik tarım üretiminin 9.469 tondan 35.000 tona çıktığı, • Büyükbaş hayvan sayısının 171.608'den 350.000'e çıktığı, • Küçükbaş hayvan sayısının 742.746'den 1.000.000'e çıktığı, • Bal üretim miktarının 638 tondan 2000 tona çıktığı, • Tatlı su ürünleri miktarının 925 tondan 1500 tona çıktığı, • Toplam süt üretiminin 237.922 tondan 500.000 tona çıktığı,
Sanayi	<ul style="list-style-type: none"> • İmalat sektörü işyeri sayısının 2.713'ten 4.000'e çıktığı, • Toplam OSB sayısının 13'ten 17'ye çıktığı, • OSB'lerde faal firma sayısının 1.121'den 2.000'e çıktığı, • OSB doluluk oranının %72,42'den %100'e çıktığı, • OSB toplam istihdamının 96.749'dan 150.000'e çıktığı, • Sanayileşme sürecini tamamlamış,
İstihdam	<ul style="list-style-type: none"> • İşsizlik oranının %12,1'den %7,5'e gerilediği • İstihdam oranının %50'ye yükseldiği, • İşgücüne katılım oranının %44,8'den %53'e yükseldiği, • Kadın işgücüne katılım oranının %15,8'den %25'e yükseldiği, • Kadın istihdam oranının %14,2'den %24'e yükseldiği, • Nitelikli işgücünün artırıldığı,
Ticaret	<ul style="list-style-type: none"> • Bölgenin ihracatının 6,5 milyar dolardan 30 milyar dolar seviyesine çıktığı, • Dış ticaret hacminin 13 milyar dolardan 50 milyar dolar seviyesine çıktığı, • İhracatın ithalatı karşılama oranının %150 olduğu, • İhracattaki payının %3,74'ten %10'a çıktığı, • İhracatçı firma sayısının 1.340'tan 2000'e çıktığı,
AR-GE & Teknoloji	<ul style="list-style-type: none"> • Bilgi temelli endüstri özellikleri gösteren teknopark sayısının 1'den 3'e çıktığı, • Alınan coğrafi işaret sayısının 5'ten 20'ye çıktığı, • Marka başvuru sayısının 3.010'dan 5.000'e çıktığı, • Marka tescil sayısının 1.334'ten 2.500'e çıktığı, • Patent başvuru sayısının 59'dan 150'ye çıktığı, • Patent tescil sayısının 8'den 40'a çıktığı,

bir bölge olmak, bölge planı kapsamında üretilen stratejilerin uygulanması sonucunda ulaşılabilecek hedeflerdir.

8.2.5. 2023 Yılı İçin Mekânsal Gelişme Senaryosu

TRC1 Bölgesi'nin 2023 yılında ilçe düzeyinde mekânsal tipolojilerine bakıldığında 2013 yılından farklı olarak 5 kademeden 4 kademeye düşen bir sınıflamanın geliştiği ve sonuç olarak yerleşimlerin gelişme kaydederek birbirine yakınsadığı bir tablo görülebilir. Buna göre bölgesel gelişme ana hizmet odakları olarak Şahinbey, Şehitkâmil, Adıyaman Merkez ve Kilis Merkez olacaktır. Alt bölge gelişme odakları ise Nizip, Kâhta, İslahiye ve Besni alt bölgeleri olacaktır. Söz konusu Nizip alt bölgesinin etki alanı Nizip, Karkamış ve Yavuzeli ilçeleri iken İslahiye alt bölgesinin etkilediği ilçeler İslahiye, Nurdagi ve Musabeyli olacaktır. Bununla birlikte Kâhta, Samsat, Sincik

ve Gerger ilçeleri Kâhta alt bölgesi etki alanında kalırken, Besni, Tut ve Araban ilçeleri de Besni alt bölgesi kapsamında yer alacaklardır. 2023 yılında 3. kademe grubu sayılan ve ortalama gelişme düzeyine sahip olup, alt bölge merkezi niteliği taşımayan ilçeler ise Gölbaşı, Oğuzeli, Nurdagi, Araban, Samsat, Çelikhân ve Yavuzeli olacaktır. Son olarak gelişmişlik kademeleri kapsamında 2023 yılında çok düşük kategorisinden düşük gelişme düzeyine sahip ilçeler olarak kademe yükselten Tut, Gerger, Polateli, Musabeyli, Elbeyli, Karkamış ve Sincik ilçeleri, 4. kademe gelişmiş ilçeler grubunda yer alacaklardır.

8.2.6. Nüfus Projeksiyonu

TRC1 Bölgesi'nin 1955 yılında 585.724 olan nüfusu, 2007'de 1.753.997 ve 2013 yılında ise 2.570.208 kişiye ulaşmış olup, bölge nüfusunun son yıllarda önemli bir artış gösterdiği görülmektedir. Nüfusun özellikle göç nedeniyle il ve ilçe merkezlerinde yoğunlaştığı ve bölgedeki kırsal nüfusun zamanla azalma gösterdiği dikkati çekmektedir. TRC1 Bölgesi'nde bulunan ilçelerin 2023 yılı nüfus öngörülerini aşağıdaki tabloda görülmektedir. 2023 yılı TRC1 Bölgesi nüfus projeksiyonuna göre nüfus dağılımı incelendiğinde mevcut durumda olduğu gibi, bölgedeki nüfusun genellikle kentsel alanlarda yoğunlaşacağı öngörülmektedir. Gaziantep'in Şahinbey ve Şehitkamil ilçelerinin 2023 yılındaki toplam 1.926.827 kişi olan nüfusları ile 2023 yılında da ülkedeki birçok ilden daha fazla nüfusa sahip

olacağı düşünülmektedir. Ayrıca 2023 yılı nüfus projeksiyonuna göre Adıyaman Merkez ilçesi nüfusu 302.935 kişi olarak saptanmakta iken Kilis Merkez ilçesi nüfusunun ise 107.323 kişi olacağı öngörülmektedir.

TRC1 Bölgesi 2023 nüfus projeksiyonu haritasında göre ilçelerin büyüme yönlerine bakıldığında Gaziantep Merkez ilçeleri, çevre ilçeleri ve Kilis ilçeleri üzerinde bir çekim gücü oluşturarak bu ilçelerin Gaziantep kent merkezi doğrultusunda büyüme eğilimi göstermelerine neden olduğu anlaşılmaktadır. Adıyaman ilçelerinin ise batıya doğru büyüme eğilimleri gösterdikleri dikkati çekmektedir.

TRC1 Bölgesi Nüfus Projeksiyonu¹¹

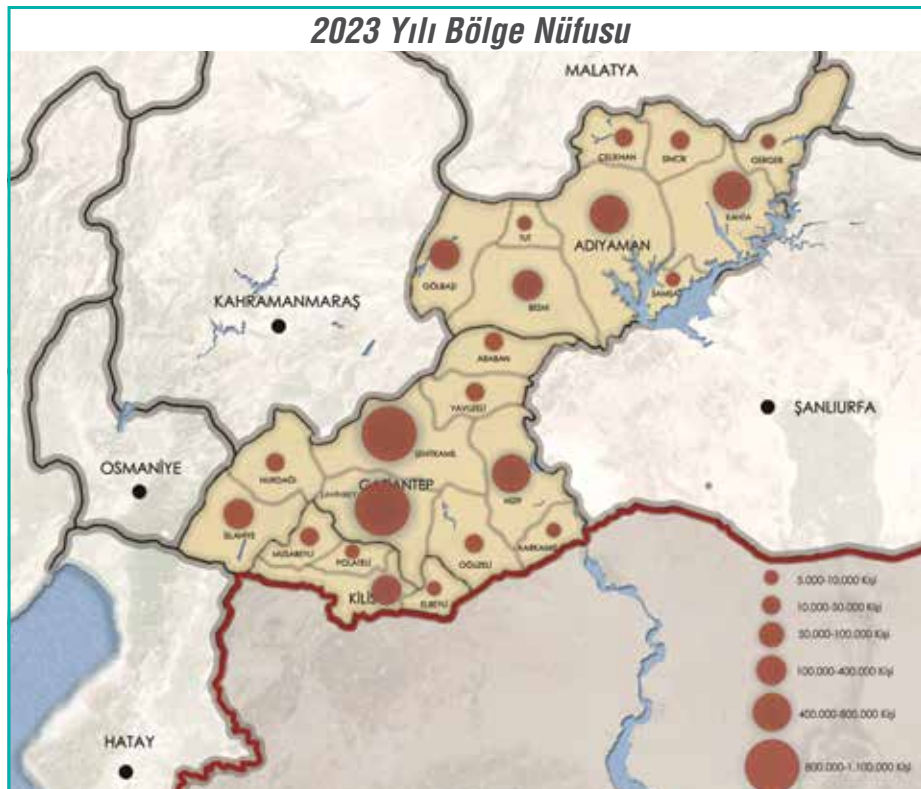
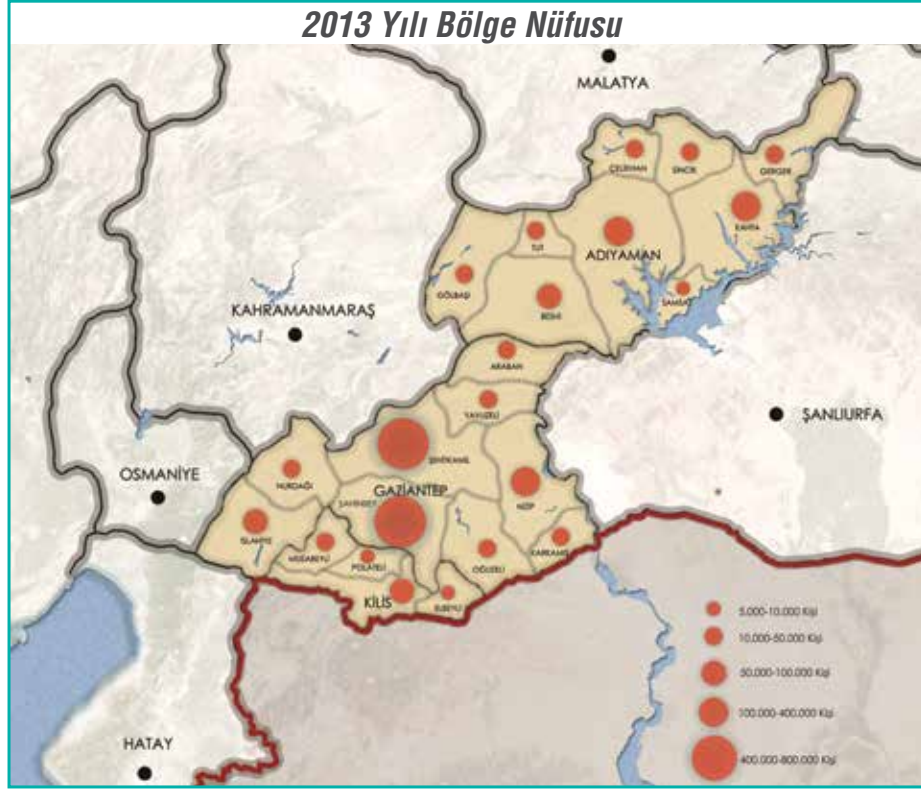
Tablo 46

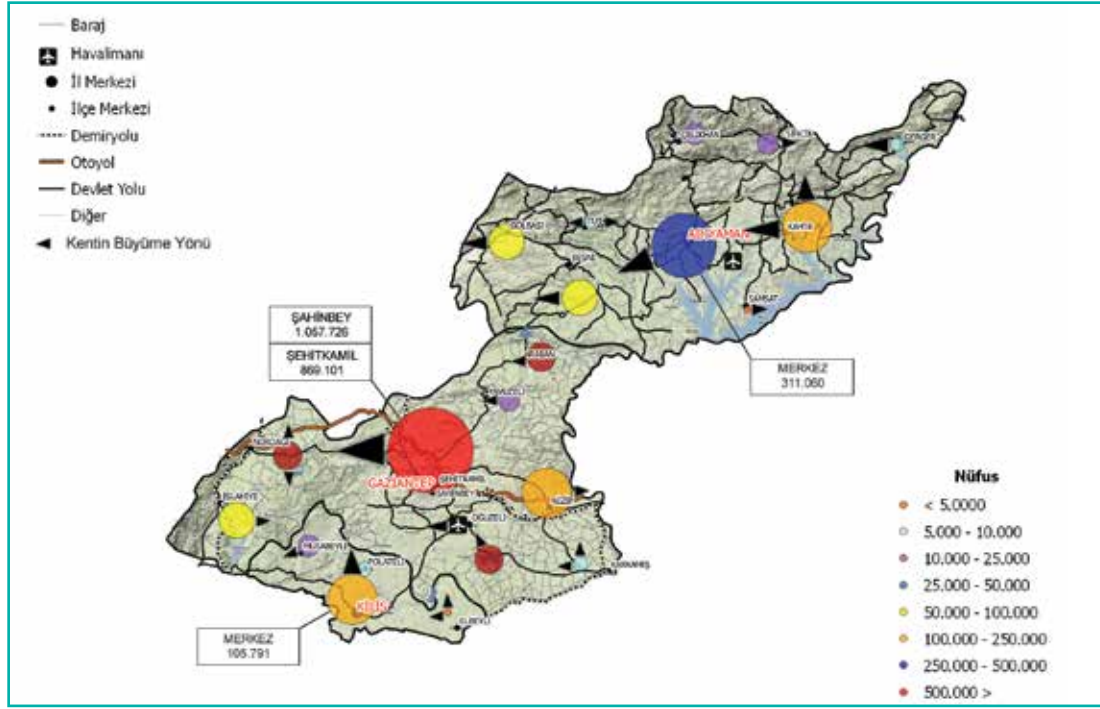
Gaziantep	2013	2023	Adıyaman	2013	2023	Kilis	2013	2023
Araban	32.102	31.641	Merkez	279.037	302.935	Merkez	102.889	107.323
İslahiye	66.170	69.495	Besni	77.404	68.732	Elbeyli	6.491	5.623
Karkamış	10.832	7.613	Çelikhan	15.387	14.340	Musabeyli	13.775	12.183
Nizip	135.588	147.672	Gerger	21.458	9.889	Polateli	5.431	5.110
Nurdağı	37.620	36.186	Gölbaşı	47.406	57.947			
Oğuzeli	29.620	25.845	Kahta	117.865	120.917			
Şahinbey	817.258	1.054.585	Samsat	9.180	4.338			
Şehitkamil	693.901	865.960	Sincik	18.750	11.751			
Yavuzeli	21.347	18.281	Tut	10.697	8.442			
TOPLAM	1.844.438	2.257.278	TOPLAM	597.184	599.291	TOPLAM	128.586	130.239
TRC1		2013 yılı = 2.570.208					2023 yılı = 2.986.808	

Kaynak: TÜİK, 2013

¹¹ Bu tablo TÜİK verileri kullanılarak Ajans tarafından hesaplanmıştır.

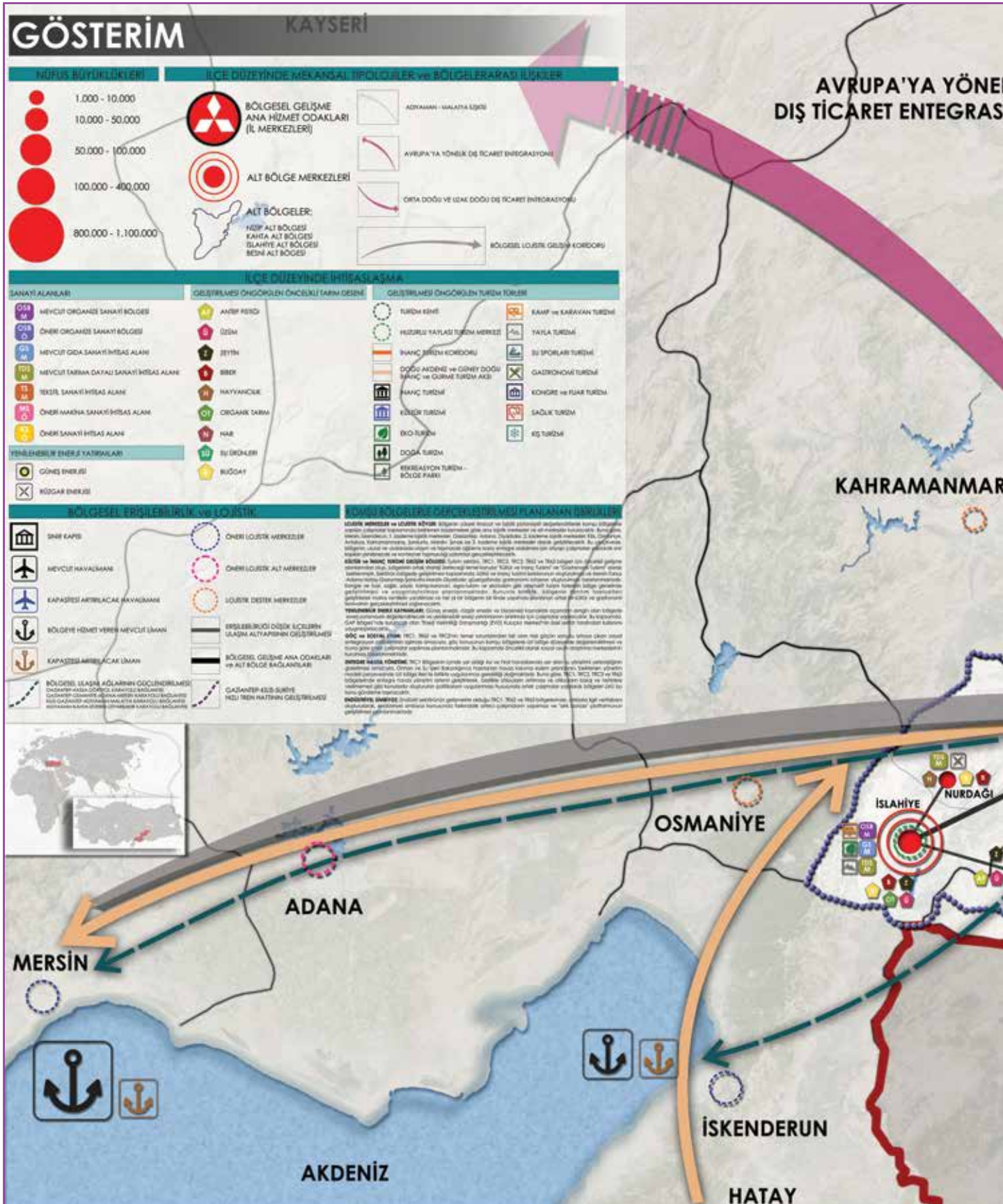

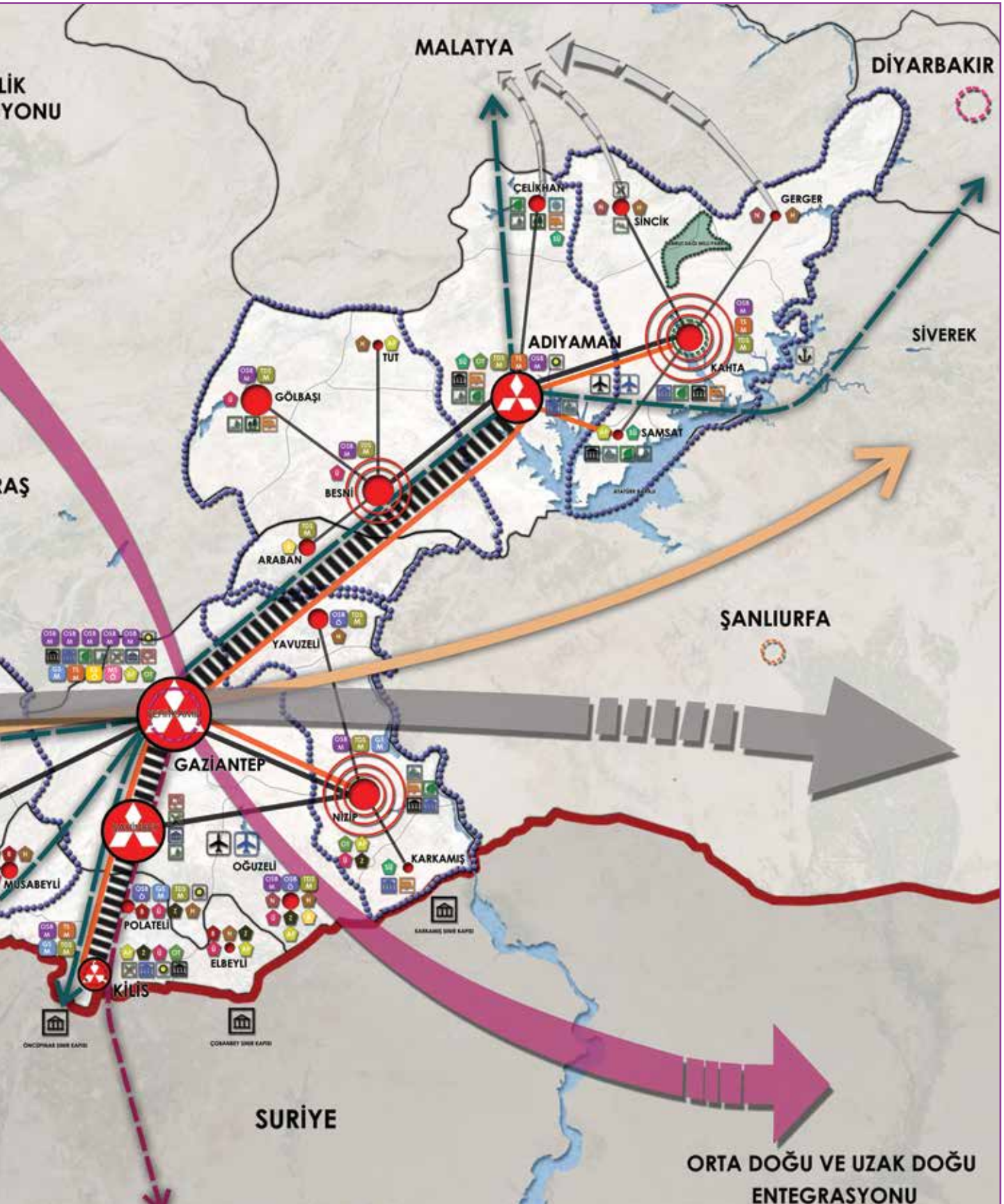

Tekke (Tekye) Camisi, Kilis

Temel Fonksiyonlar

TRC1 Bölgesi 2023 Yılı Mekânsal Gelişme Şeması incelendiğinde Gaziantep, Adıyaman ve Kilis il merkezlerinde çeşitli sektörlerde gelişim alanları öngörülmektedir. Gaziantep'te lojistik, yenilenebilir enerji, sanayi, hizmet ve turizm; Adıyaman'da yenilenebilir enerji, tarım ve hayvancılık, hizmet, turizm ve sanayi; Kilis'te ise sanayi, yenilenebilir enerji, tarım ve hayvancılık, hizmet ve turizm sektörlerinde gelişim alanları yer almaktadır.

Söz konusu şema incelendiğinde Gaziantep'te Nizip, İslahiye, Nurdağ ve Oğuzeli ilçelerinde özellikle sanayi sektöründe çeşitli alanlarda uzmanlaşmalar olduğu dikkat çekmektedir. Karkamış, Yavuzeli ve Araban ilçelerinde ise tarım ve sanayi sektörlerinin ön plana çıktığı ve bu sektörlerin alt bileşenlerinde uzmanlaşma olduğu görülmektedir. Adıyaman Gölbaşı, Besni, Kâhta ve Çelikhan ilçelerinde sanayi, tarım, hizmet ve turizm sektörleri ön plana çıkarken; Sincik, Samsat ve Gerger ilçelerinde ise tarım sektörünün ön plana çıkmasına karşın alt sektörlerde çeşitli alanlarda uzmanlaşma görülmemektedir. Kilis'te ise Merkez ilçenin dışındaki ilçeler olan Musabeyli, Elbeyli ve Polateli ilçelerinde tarım ve hayvancılık sektöründe Kilis keçisi, zeytin, üzüm gibi ürünlerin ön plana çıktığı görülmektedir.

2023 yılı için ortaya konulan öncelikli hedefler ve stratejiler kapsamında, bölgede yer alan ilçelerde farklı sektörlerin yoğunlaşacağı tahmin edilmektedir. TRC1 Bölgesi 2023 yılı sektörel kademelenme çalışmasına göre birinci kademe gelişmiş ilçeler kategorisinde yer alan Gaziantep, Adıyaman ve Kilis Merkez İlçelerinde ise genel olarak genel olarak sanayi, hizmetler, lojistik ve turizm sektörlerinin gelişeceği görülmektedir.

Sanayi

TRC1 Bölgesi'nde 2023 yılında sanayi sektörünün durumuna bakıldığında, Şehitkâmil ilçesinde yer alan Gaziantep 1., 2., 3., 4. ve 5. OSB'lerin faaliyetlerine devam edeceği ve OSB'lerin tüm altyapı ihtiyaçlarının tamamlanarak 2023 yılında yüzde yüz dolulukla çalışacağı düşünülebilir. Bununla birlikte mevcut durumda bölgede yer alan Nizip OSB, İslahiye OSB, Adıyaman OSB, Kâhta OSB, Gölbaşı OSB, Besni OSB, Oğuzeli Besi OSB'nin ve Kilis OSB'nin doluluk oranlarının tam kapasiteye yükseltilmesi ve ilgili OSB'lerin hem altyapı ihtiyaçlarının hem de nitelikli istihdam taleplerinin karşılanması planlanmaktadır. Bölgede var olan sanayi sektörünün artan talepler doğrultusunda daha çok gelişeceği ve bu sebeple yeni mekânlara ihtiyaç duyulacağı yapılan plan çalışmalarını çerçevesinde tespit edilmiştir. Buna göre sanayinin artan talebini karşılamaya yönelik yeni sanayi alanlarının kurulması planlanmaktadır. Sanayi alanlarının mekânı seçilirken özellikle Gaziantep merkez ilçelerde sanayi baskısının ve çevre kirliliğinin azaltılması; kentin yaşanabilirliğinin

artırılması ve daha az gelişmiş ilçelere ekonomik değer katma amacıyla sanayinin desantralizasyonu bundan sonraki sanayi yatırımları için önem arz etmektedir. Bu kapsamda 2023 yılına kadar Polateli, Oğuzeli ve Yavuzeli ilçelerinde birer adet olmak üzere bölgede 3 adet OSB'nin kurulması planlanmaktadır.

Gaziantep Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) ve Küçük Sanayi Sitelerinde (KSS) faaliyet gösteren işletmelerde, tekstil ve gıda sektörleri öne çıkmaktadır. Başta halı ve tekstil ürünleri olmak üzere plastik, ayakkabı, un, irmik ve mercimek en çok üretimi yapılan ürünlerdir. Özellikle Şehitkâmil ilçesinde yer alan sanayi yoğunlaşmasında tarıma dayalı sanayi, tekstil, gıda sanayi ön plana çıkmaktadır. Adıyaman OSB'de ise hazır giyim sektöründe yoğunlaşma görülürken; Besni, Kâhta ve Gölbaşı OSB'lerinde tarıma dayalı sanayinin öncelikli sektör olarak ön plana çıktığı söylenebilir. Kilis OSB incelendiğinde ise ağırlıklı olarak tarıma dayalı imalat sanayinin başı çeken sektör olduğu görülebilir. Kilis'te faaliyet gösteren işletmelerde ağırlıklı olarak zeytinyağı, pekmez, meyve suyu, sabun, baharat, un, yem, biber salçası, şekerleme ve çikolata, mısır çerezi, kadife, döşemelik kumaş, plastik ambalaj, çit teli, pamuk ipliği, halı ipliği, mobilya dekorasyon, margarin yağı ve sentetik çuval imalatı yapılmaktadır.

İlçeler bazında sanayi sektörlerine göre mevcut ihtisaslaşma yapısı incelendiğinde bölgede yer alan tekstil sanayi ihtisas alanlarının Şehitkâmil, Kilis Merkez, Adıyaman Merkez ve Kâhta'da yer aldığı, gıda sanayi ihtisas alanlarının Şehitkâmil, Nizip, İslahiye, Kilis Merkez ve Polateli ilçelerinde konumlandığı, tarıma dayalı sanayi ihtisas alanlarının ise Nizip, Oğuzeli, İslahiye, Nurdağ, Araban, Yavuzeli, Adıyaman Merkez, Kâhta, Gölbaşı, Besni, Kilis Merkez ve Polateli ilçelerinde yoğunlaşacağı öngörülmektedir. Bölgede gelişme potansiyeli yüksek olan makine ve kimya sanayinin 2023 yılına kadar Gaziantep'te ihtisaslaşacağı öngörülmekle birlikte, söz konusu sektörlerin yerleşim seçimleri mevcut sektörlerle girdi sağlama durumları vesilesiyle mevcut OSB'lere yakın olmaktadır. Buna göre makine ve kimya sanayi ihtisas alanlarının Şehitkâmil ilçesinde yoğunlaşacağı öngörülmektedir.

TRC1 Bölgesi'nde sanayi sektörünün bölgesel kalkınmada rol oynayabilmesi için sanayinin rekabet gücü artırılmalı ve mevcut altyapı geliştirilmelidir. Bu bağlamda bölgede yer alan sanayi işletmelerinin markalaşma, inovasyon ve Ar-Ge çalışmaları desteklenerek, teknolojik altyapının geliştirilmesi ve nitelikli istihdamın artırılması planlanmaktadır. 2023 yılı hedef alındığında Gaziantep il merkezinin özellikle teknoloji geliştirme bölgesi olarak faaliyet göstermesi beklenmektedir. Buna ek olarak Adıyaman ve Kilis'te mevcut sanayi sektörünün altyapısı geliştirilerek, potansiyel gösterilen alanlara yatırım yapıldığı takdirde, bu sektörlerin bölge için katma değer

üreteceği düşünülmektedir. Son olarak, sanayide ihtiyaç duyulan kalifiye elemanların kapasitesi güdümlü proje kapsamında geliştirilen "TRC1 Bölgesi Mesleki Eğitim Kompleksi" aracılığıyla artırılarak bölge sanayisinin ihtiyaç duyduğu beşeri sermaye 10 yıl boyunca geliştirilecektir.

Tarım ve Hayvancılık

Sahip olduğu verimli toprak yapısı ve uygun iklim koşulları ile TRC1 Bölgesi'nde, tarımsal ürün çeşitliliği artırılarak bölgesel kalkınmaya katkı sağlanabilir. Bu kapsamda bölgede geliştirilmesi öngörülen öncelikli tarım deseni Antep fıstığı, üzüm, zeytin, biber, nar, buğday, su ürünleri olmakla birlikte, organik tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin de desteklenmesi planlanmaktadır.

Türkiye'nin 44 ayrı şehrinde üretimi olan Antep fıstığı üretimine bakıldığında TRC1 Bölgesi'nin ülke toplam üretiminin %43'ünü karşıladığı görülmektedir. Gaziantep ülkenin en büyük fıstık üreticisi olmakla birlikte, Adıyaman ve Kilis illeri de ilgili tarım ürününü üretmektedir. Bölge illeri ve ilçeleri karşılaştırıldığında Gaziantep'in %86 oran ile bölge fıstık üretiminde lider durumda olduğu görülmektedir. Nizip, %34'lük pay ile bölge fıstık üretiminde Adıyaman ve Kilis'in toplam üretiminden daha fazla üretim kapasitesine sahiptir. Kilis'te de, en fazla üretimi yapılan meyvelerin başında Antep fıstığı gelmektedir. Adıyaman'ın daha çok Merkez, Kâhta, Samsat, Besni, Tut gibi ilçelerinde Antep fıstığı üretimi önemli bir yer tutmakta iken, Adıyaman'ın bölge Antep fıstığı üretimine en çok katkı sağlayan ilçesi %8 oran ile Besni olmaktadır.

Bölgedeki meyvelerin üretimi incelendiğinde bağcılığın önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Gaziantep'te bağcılık İslâhiye ve Nizip ilçelerinde daha yaygın olarak görülmektedir. Özellikle İslâhiye ilçesinde geniş bağ alanları bulunmaktadır. Bu bölgede sofralık kaliteli çeşitlerin üretimi daha fazladır. İlçeler baz alındığında Adıyaman'da Gölbaşı ve Besni; Kilis'te Musabeyli, Polateli ve Merkez ilçe; Gaziantep'te ise Nizip, İslâhiye ve Oğuzeli üzüm üretiminde ön plana çıkmaktadır. Özellikle Kilis'in Musabeyli ilçesi ve Adıyaman'ın Gölbaşı ilçesi, bölgede gerçekleşen toplam bağ ürünleri üretiminin %23'ünü karşılamaktadır. Kilis'te bağcılık en önemli tarımsal üretim biçimi olmakta ve Kilis meyveciliğinin %78'i bağcılık ve %21'i zeytin üretiminden oluşmaktadır. Kilis'te toplam bağ alanı, ilin toplam tarım alanının %16'sını oluşturmaktadır. Üretilen üzüm çeşitlerinin büyük bir oranı şaraplık çeşitlerdir. Söz konusu üzüm ve çeşitlerinin potansiyel olan ilçelerde desteklenerek üretiminin artırılması ve çeşitlendirilmesi planlanmaktadır.

Antep fıstığı ve üzümden sonra bölgede potansiyeli en yüksek olan tarım ürünü zeytindir. Gaziantep ve Kilis, bölgenin zeytin üretiminin

%99'unu gerçekleştirmektedir. TRC1 Bölgesi'nde yetiştirilen zeytinin %88,9'u yağlık, %11,1'i ise sofralık zeytin olmaktadır. Bu bakımdan Gaziantep ve Kilis'te zeytinyağı sanayisi gelişmiştir. İlçeler karşılaştırıldığında Nizip, Oğuzeli ve Musabeyli ilçeleri önemli paya sahiptir. Nizip, Gaziantep ili zeytinyağı üretiminde %50'lik bir kısmını oluştururken Oğuzeli ilçesi ise %25'lik bir orana sahip olmaktadır. Musabeyli ilçesinin ise Kilis ilinin toplam zeytinyağı üretiminin %29'luk bir kısmını oluşturduğu dikkati çekmektedir. Bölgenin tarım ve tarıma dayalı sanayi sektörlerinde önemli bir yere sahip olan zeytinin 2023 yılına kadar Nizip, Oğuzeli, İslâhiye, Kilis Merkez, Musabeyli, Polateli ve Elbeyli ilçelerinde geliştirilmesi düşünülmektedir.

Bölgedeki bitkisel üretime bakıldığında Gaziantep'te tahıllar, endüstriyel bitkiler ve yağlı tohumların; Adıyaman'da tahıllar ve endüstriyel bitkilerin; Kilis'te ise baklagillerin ön plana çıktığı görülmektedir. Genel olarak bölgede başta buğday olmak üzere mercimek ve nohut üretimi de ön plana çıkan ürünlerdir. Buna göre söz konusu ürünlerin İslâhiye, Nurdağı, Araban ve Oğuzeli ilçelerinde geliştirilmesi planlanmaktadır.

Gaziantep hayvan varlığı bakımından tüm gruplarda ilk sırada yer alırken bu konuda en az gelişmiş il Kilis'tir. Gaziantep yerli koyun yetiştiriciliğinde %60, Adıyaman %22, Kilis ise %18'lik paya sahiptir. Kıl keçisi hayvancılığında ise Gaziantep'in %46, Adıyaman'ın %32, Kilis'in %22'lik paya sahip olduğu görülmektedir. Bölgede küçükbaş hayvanların varlığında Kilis keçisi, Adıyaman ve Kilis'te yetiştirilen büyükbaş hayvanlar içerisinde manda önemli bir yer tutmaktadır. 2023 yılı hedef alındığında ortaya çıkan stratejiler ışığında, bölgede organize hayvancılık tesislerinin Oğuzeli, Polateli, Elbeyli, Nurdağı, Yavuzeli, Musabeyli, Gerger, Sincik ve Tut'da kurulması gerektiği düşünülmektedir.

Organik tarım ürünleri incelendiğinde Gaziantep'te nar; Adıyaman'da nohut, mercimek ve buğday; Kilis'te ise zeytin organik ürün olarak ön plana çıkmaktadır. Bölgede var olan organik tarım üretiminin yaygınlaştırılması 10 yıllık plan süresince sağlanacak ve bu kapsamda öncelikli olarak Şehitkâmil, Nizip, İslâhiye, Adıyaman Merkez ve Kilis Merkez ilçeleri desteklenecektir. Bununla birlikte Karkamış, Samsat, Adıyaman Merkez ve Çelikhan'da tatlı su ürünleri üretimi; Gerger ve Sincik'te arıcılık ve bal üretimi, Oğuzeli, Gerger ve Sincik'te nar üretimi ve son olarak İslâhiye, Nurdağı, Musabeyli, Polateli, Elbeyli ilçelerinde biber üretiminin desteklenmesi plan çerçevesinde öngörülmektedir.

Son olarak 2023 yılını hedef alan ilgili plan kapsamında bölge genelinde tarımsal faaliyetlerde sulama altyapısının, pazarlama sisteminin ve markalaşmanın geliştirilmesine yönelik stratejilerin uygulanması

planlanmaktadır. Böylece bölgenin ihtiyaç duyduğu tarım sektörünün ürün çeşitliliği ve katma değeri artırılabilir ve tarımsal işletmeler rekabetçi ve etkin bir yapıya kavuşturulabilir.

Turizm

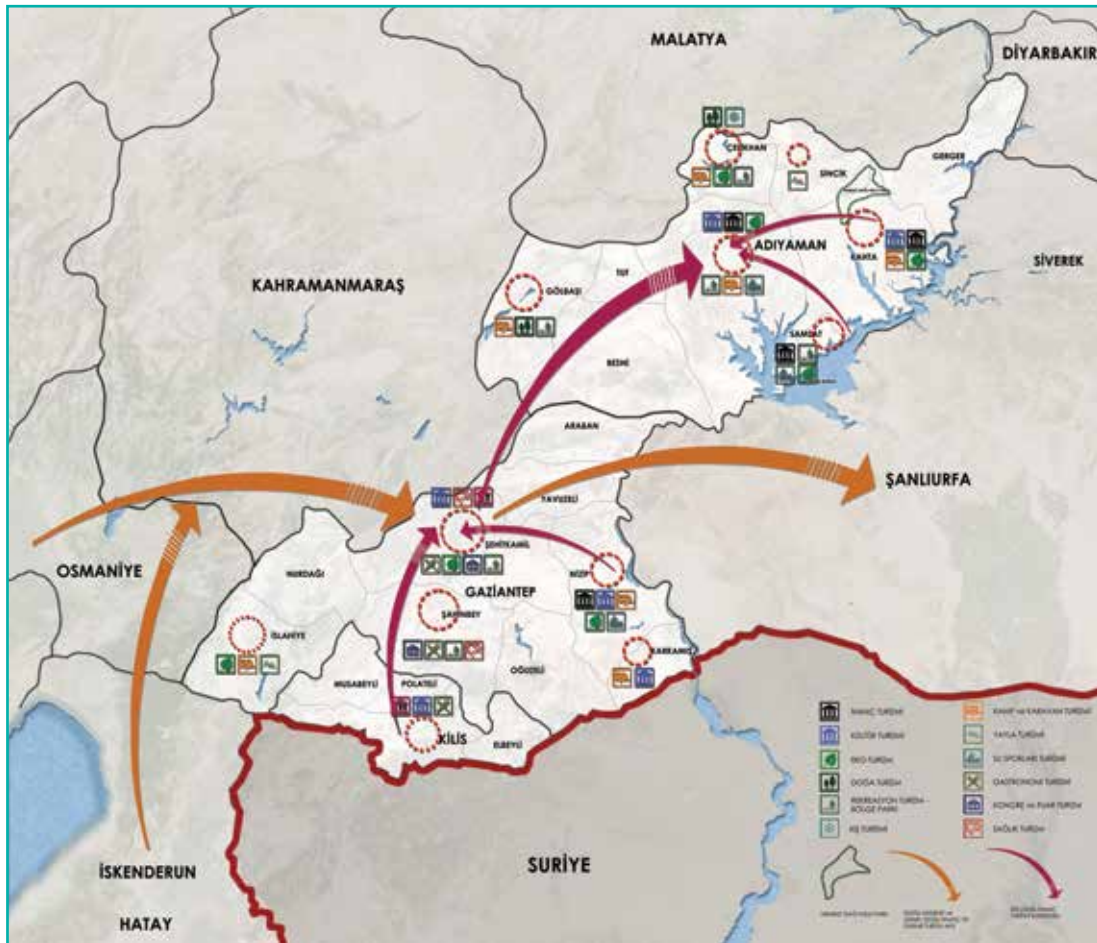
TRC1 Bölgesi'nin tarihi, doğal ve kültürel dokusu incelendiğinde turizm potansiyelinin yüksek olduğu görülmektedir. Rumkale, Zeugma Antik Kenti, Nemrut, Kommagene kalıntıları gibi dünyaca ünlü doğal ve tarihi alanların bölge sınırları içerisinde yer alması da bölgenin barındırdığı turizm zenginliği ve yatırım alanlarının mevcudiyetini göstermektedir. Bölgenin turizm envanteri incelendiğinde öncelikli başlıkların kültür ve inanç turizmi olduğu sonucuna varılmıştır. Bölge illerinde toplam 1453 kültür varlığı (1088'i taşınmaz kültür varlığı) ve 370 adet sit alanı mevcuttur.

Türkiye Turizm Stratejisi (TTS) 2023'te "GAP Kültür ve Turizm Gelişim Bölgesi" olarak belirlenen bölgede Gaziantep, Adıyaman ve Kilis

illeri bulunmaktadır. Bölgede, kültür turizminin geliştirilmesinin yanı sıra inanç, sağlık, gastronomi, gençlik, ekoturizm, doğa, su sporları ve kongre turizmi gibi turizm türlerinde de gelişim sağlanması amaçlanmaktadır. Bununla birlikte bölge genelinde inanç turizmine yönelik zengin bir tarihi geçmişten bahsedilebilir. Adıyaman Kâhta ilçesinde Nemrut Dağı, Gaziantep Nizip ilçesinde Zeugma Antik Kenti, Gaziantep Yavuzeli ilçesinde Rumkale, bölge genelinde Selçuklu ve Osmanlı'dan kalma kasteller, hamamlar, camiler, türbeler ve peygamber makamları gibi birçok turizm varlığı bulunmaktadır. TTS 2023'te yer alan "İnanç Turizmi Koridoru" kapsamında Tarsus'tan başlayarak Hatay, Gaziantep, Şanlıurfa ve Mardin yörelerine uzanan İnanç Turizmi Koridoru sayesinde bölgeye daha fazla turist çekilecektir. Bu bağlamda bölgede mevcut tarihi mekânların restore edilmesi, mevcut konaklama kapasitesinin kültür ve ekoturizme yönelik yapılacak planlama ve uygulamalarla artırılması oldukça önemlidir. Ayrıca TTS 2023 kapsamında belirlenen "Kâhta Turizm Kenti" ve "İslahiye Huzurlu Yayıla Turizm Merkezi", turizm yatırımlarının

TRC1 Bölgesi Turizm Gelişim Şeması

Harita 42

çekileceği öncelikli alanlar olarak planda yer almıştır.

Bununla birlikte Sağlık Bakanlığı tarafından "Bölge Cazibe Merkezi" olarak belirlenen 16 il arasında, bölge illerinden Gaziantep de bulunmaktadır. Kamu ve özel sağlık yatırımlarının hızlandığı Gaziantep'e; Kilis, Adıyaman, Kahramanmaraş, Şanlıurfa'nın yanı sıra Suriye'den de hasta gelmektedir. Genel bir değerlendirme yapıldığında Gaziantep'in "Bölge Sağlık Cazibe Merkezi" olarak sağlık turizminde önemli bir konuma sahip olacağı söylenebilir.

TRC1 Bölgesi'nde turizm sektörünün Gaziantep Merkez, Adıyaman Merkez, Kilis Merkez, İslahiye, Nizip, Karkamış, Kâhta, Gölbaşı ve Çelikhan ilçelerinde öncelikli olarak geliştirilmesi planlanmaktadır. 2023 yılı hedef alındığında üretilen politikalar kapsamında bölgedeki turizm potansiyelinin harekete geçirilmesi ve bahsi geçen ilçelerde sektörün katma değer yaratması beklenmektedir.

Turizm gelişim şemasına göre Doğu Akdeniz ve Güneydoğu İnanç ve Gurme Turizm Aksı, bölgede turizm sektörünün geliştirilmesine öncülük edecek bir stratejik karar olarak çevre bölgeler ile birlikte değerlendirilmektedir. Bölgede geliştirilmesi gereken öncelikli turizm türleri inanç turizmi, kültür turizmi, ekoturizm, doğa turizmi, rekreasyon turizmi, kamp & karavan turizmi, yayla turizmi, su sporları turizmi, gastronomi turizmi, sağlık turizmi, kış turizmi ve kongre ve fuar turizmi olarak belirlenmiştir.

Kilis Merkez, Şehitkâmil, Nizip, Adıyaman Merkez, Kâhta ve Samsat ilçelerinde inanç turizmi geliştirilerek söz konusu ilçeleri kapsayan bir turizm koridoru 2023 yılına kadar oluşturulacaktır. Bununla birlikte Şehitkâmil, Nizip, Adıyaman Merkez, Kâhta, Kilis Merkez ve Karkamış ilçelerinde kültür turizmi geliştirilecektir. Şehitkâmil, Nizip, İslahiye, Adıyaman Merkez, Kâhta, Çelikhan ve Samsat ilçelerinde ekoturizm uygulamalarının desteklenmesi planlanırken Gaziantep'in İslahiye ve Sincik ilçelerinde yayla turizmi; Adıyaman'ın Gölbaşı ve Çelikhan ilçelerinde ise doğa turizminin geliştirilmesi planlanmaktadır. Ayrıca Gölbaşı ve Çelikhan ilçelerinde İtalya'da geliştirilen ve dünyada farklı bir turizm hareketini de beraberinde getiren yavaş şehir (cittaslow) uygulamalarının geliştirilmesi ile ilgili çalışmaların desteklenmesi düşünülmektedir. Bununla birlikte Şehitkâmil, Şahinbey, Adıyaman Merkez, Gölbaşı, Çelikhan ve Samsat ilçelerinde rekreasyon turizminin geliştirilerek özellikle halkın dinlenebileceği mekânlar tasarlanması öngörülmektedir.

Şehitkâmil, Şahinbey ve Kilis Merkez ilçelerinde gastronomi turizm çeşitleri geliştirilirken, Adıyaman Merkez, Samsat ve Nizip ilçelerinde su sporları turizminin gelişimi sağlanacaktır. Bölgede kamp ve karavan turizminin geliştirilmesi planlanan mekânlar; Nizip, İslahiye, Karkamış, Adıyaman Merkez, Kâhta, Gölbaşı ve Çelikhan ilçeleridir.

Son olarak yalnızca Gaziantep merkezde geliştirilecek olan turizm türleri ise kongre-fuar ve sağlık turizmi iken, sadece Adıyaman'da geliştirilmesi öngörülen turizm türü ise Çelikhan'da yer seçimi yapılan kış turizmidir.

Söz konusu turizm türlerinin ilgili ilçelerde geliştirilmesiyle birlikte bu turizm türlerinin bölgeye katma değer sağlayacağı düşünülmektedir. Bununla birlikte, bölgede farklı turizm çeşitleri arasında entegrasyonun sağlanması ve turizm altyapısının kuvvetlendirilmesi gerekmektedir. Nitelikli tesis ve yatak sayısının artırılması, konaklama tesislerinin yeterli sayıya ulaştırılması, tanıtım faaliyetlerinin yapılması ve ulaşım altyapısının geliştirilmesi stratejileri ile turizm sektörü bölgesel kalkınmaya katkıda bulunabilir.

Bölgesel Erişilebilirlik ve Lojistik

TRC1 Bölgesi, sahip olduğu yerel dinamikler ve stratejik konum ile hem iç pazarda hem de dünya pazarında lojistik sektörüne ilişkin önemli bir platforma ve Güneydoğu Anadolu'yu batıya, Akdeniz'e ve Orta Doğu'ya bağlayan ulaşım ağlarına sahiptir. Bunun yanında kara ve demiryolu taşımacılığında kavşak noktasında bulunan İskenderun ve Mersin Limanlarına yakın mesafede yer alan potansiyel bir lojistik üs konumundadır. Ancak bölge sahip olduğu bu potansiyeli, özellikle ulaşım ağları arasında entegrasyonun yeteri kadar sağlanamamasından dolayı öne çıkaramamaktadır. Bunun dışında bölge, sahip olduğu ticaret hacmi ve ihracat potansiyeli sayesinde Orta Doğu ülkeleri başta olmak üzere birçok ülke ile önemli ticari ilişkiler içerisinde. Bölge vizyonu ve öncelikli hedefler ışığında, ilerleyen zamanlarda bölgenin önemli bir lojistik alt merkez haline getirilmesi amaçlanmaktadır.

Bölgenin erişilebilirlik durumu incelendiğinde mekânsal gelişme şemasında da görüleceği üzere bölgede çevre yolu, devlet yolu, il yolu, konvansiyonel demir yolu hattı ve biri Gaziantep'te diğeri de Adıyaman'da olmak üzere toplamda 2 adet havalimanı bulunmaktadır. Kilis Merkez'de bulunan Öncüpınar sınır kapısı, Elbeyli ilçesinde yer alan Çobanbey ve Gaziantep'in Karkamış ilçesinde bulunan Karkamış Sınır Kapısı ile birlikte bölgede toplamda 3 adet sınır kapısı mevcuttur. Söz konusu kapıların kapasitelerinin artırılarak mal ve insan akışlarını etkin ve etkili yapılması amacıyla ve lojistik faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi hususunda ilgili sınır kapılarının 2023 yılına kadar iyileştirilmesi planlanmaktadır.

Bölgede erişilebilirliği en düşük ilçeler olan Tut, Sincik, Gerger, Samsat, Çelikhan, Yavuzeli, Araban, Karkamış, Musabeyli ve Gölbaşı ilçelerinin ulaşım altyapısının geliştirilmesi öncelikli ulaşım politikaları arasında yer almakla birlikte söz konusu ilçelerin kentsel ve bölgesel ulaşım ağlarına 2023 yılına kadar entegre olması sağlanacaktır.

Ayrıca bölgesel ulaşım ağlarının güçlendirilmesi amacıyla 2023 yılına kadar "Gaziantep-Hassa-Dörtöl", "Gaziantep-Osmaniye-Adana-Mersin", "Kilis-Gaziantep-Adıyaman-Malatya" ve "Adıyaman-Kâhta-Siverek-Diyarbakır" karayolu bağlantısının güçlendirilmesi planlanmaktadır. Bununla birlikte Gaziantep-Kilis-Suriye hızlı tren hattının geliştirilmesi ve Gaziantep Havalimanı ile Adıyaman Havalimanının yolcu ve kargo kapasitelerinin artırılması planlanmaktadır.

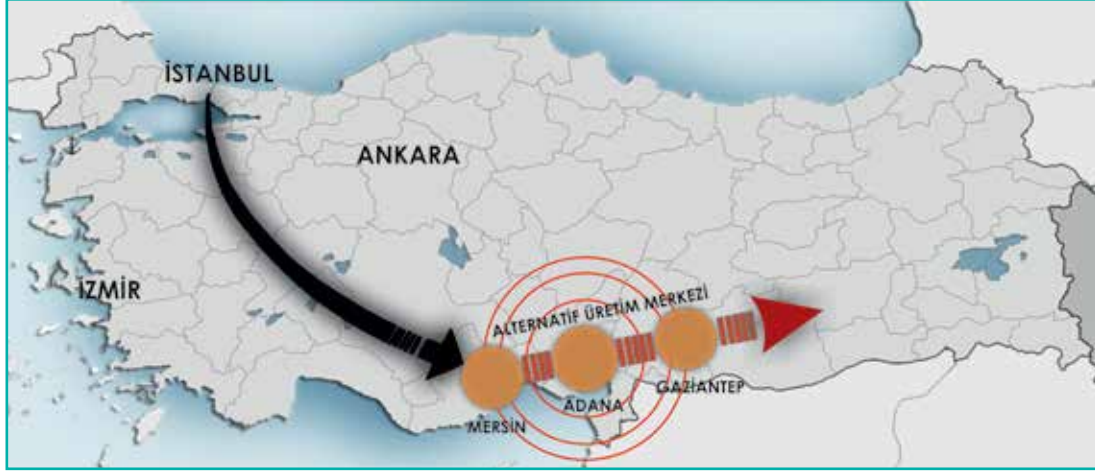
Harita 43 incelendiğinde Gaziantep'in sahip olduğu stratejik konum ve üretim hacmi dolayısıyla çevre illerle yakın bir ilişki içinde olduğu görülmektedir. Mevcut Durum Analizi bölümünde ele alınan lojistik ana-

lizinde, Gaziantep ile yakın ilişki içerisinde bulunan ilk dört ilin Hatay, Kahramanmaraş, Yalova ve Mersin olduğu görülmektedir. Söz konusu 4 il "uzaklık" yönüyle değerlendirildiğinde özellikle Mersin ile Gaziantep'in lojistik bağlantısı daha da önem kazanmaktadır. Gaziantep'in doğu-batı aksı ile bağlantısı ve en batıyla olan lojistik bağlantısının önem arz ettiği, söz konusu şemadan net bir şekilde anlaşılmaktadır.

Bilindiği üzere Marmara Bölgesi, ülkenin ana üretim merkezi olmakla birlikte bölge, hem sanayi hem de hizmetler sektöründe neredeyse her kategoride ilk sırada yer almaktadır. Fakat söz konusu durum, ülke ekonomisinin kırılgan olmasına sebebiyet vermektedir. Özellikle

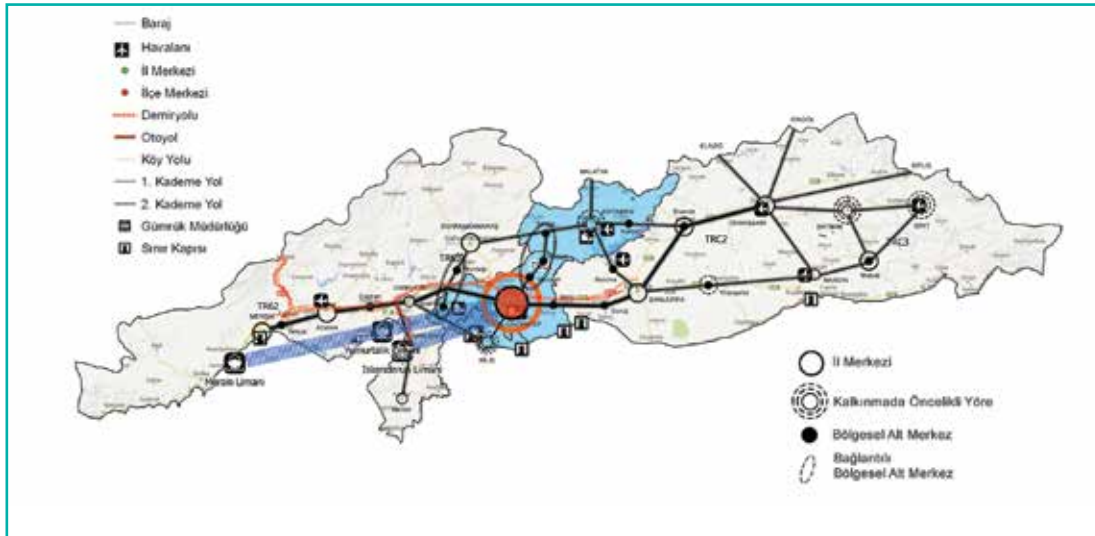
Alternatif Üretim Merkezi

Harita 43

TRC1 Bölgesi Lojistik Şeması

Harita 44

olası ekonomik krizler karşısında ülke ekonomisinin yüksek oranda zarar görmemesi için, Marmara Bölgesi'nde yoğunlaşan ekonomik faaliyetlerin diğer bölgelerde de gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Nitekim bahsi geçen kırılma riski dikkate alınarak Onuncu Kalkınma Planı ve BGUS kapsamında yer alan politikalar ışığında Marmara Bölgesi'ne alternatif olacak bir üretim merkezi senaryosu geliştirilebilir. Buna göre Mersin-Adana-Gaziantep-Hatay illerinin baş aktör olacağı bu üretim merkezi, ülke ekonomisi için yüksek önem taşımaktadır.

Komşu bölgelerle gerçekleştirilen çalışmalar kapsamında bölgeye hizmet veren mevcut Mersin ve İskenderun limanlarının kapasitelerinin 10 yıl içerisinde artırılacağı bilinmektedir. Söz konusu kapasite artırımı ve ulaşım bağlantılarının güçlendirilmesi ile birlikte bölgenin lojistik faaliyetlerinin artması ve üretim faktöründe etkisiyle artacağı tahmin edilen bölge ihracat değerinin ülke sıralamasında üst sıraya yerleşeceği beklenmektedir. Üst ölçekli stratejiler doğrultusunda alınan kararlar ve bölgenin yapısı itibarıyla Mersin-Osmaniye-Gaziantep-Şanlıurfa-Diyarbakır-Mardin hattı bölgesel lojistik gelişim koridoru olarak geliştirilecektir. Buna göre Mersin ve İskenderun öneri lojistik merkezler seçilirken; Gaziantep, Adana, Diyar-

bakır ise öneri lojistik alt merkezler olarak belirlenmişlerdir. Kilis, Osmaniye, Kahramanmaraş, Şanlıurfa illeri ise söz konusu ana ve alt merkezlere destek olacak lojistik destek merkezlerine ev sahipliği yapacak iller olarak belirlenmişlerdir.

Yenilenebilir Enerji

TRC1 Bölgesi, ülkenin yıl boyunca en fazla güneş aldığı ve gün içinde düşen ortalama güneş ışığı miktarında ülke sıralamasında ilk sıralarda olan bölgelerdendir. Dünyada, sürdürülebilir gelişmenin trendlerinden olan yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı, bölge için de en önemli kalkınma araçlarından biri olarak sayılmaktadır. Buna göre yenilenebilir enerji kaynaklarından enerji üretilmesi amacıyla tasarlanan uluslararası, ulusal ve yerel yatırımların bölgeye çekilmesi, 2023 yılı hedefleri arasında yer almaktadır. Bu çerçevede bölgede, yenilenebilir enerji kaynakları bakımından zengin olan Şehitkâmil, Adıyaman Merkez, Kilis Merkez ve Polateli ilçelerine güneş enerjisi yatırımları yönlendirilecek ve rüzgâr enerjisi bakımından potansiyeli olan Nurdağı ve Sincik ilçelerine rüzgâr santralleri yatırımları yönlendirilecektir.

Akıncı Konağı, Kilis

Ortalama Gelişme Düzeyine Sahip Olup Alt Bölge Merkez Niteliği Taşımayan İlçeler (Green square) / Düşük Gelişme Düzeyine Sahip İlçeler (Blue square)

NİZİP
• İlçe, kalkınma ve sağlık hizmetleri alanları...
• Sağlık hizmetleri alanları...
• Eğitim alanları...
• Sosyal alanlar...
• Kültür alanları...

KAHTA
• Adiyaman ve Gaziantep illerine...
• Adiyaman merkez ilçe...
• Adiyaman merkez ilçe...
• Adiyaman merkez ilçe...
• Adiyaman merkez ilçe...

YAVUZELİ
• 2013 yılında düşük gelişme düzeyine sahip olan ilçe...
• İlçe, sağlık alanları...
• İlçe, eğitim alanları...
• İlçe, sosyal alanlar...
• İlçe, kültür alanları...

İSLAHİYE
• 2013 yılında ortalama gelişme düzeyine sahip olan alt bölge...
• Sağlık hizmetleri alanları...
• Eğitim alanları...
• Sosyal alanlar...
• Kültür alanları...

BESNİ
• 2013 yılında ortalama gelişme düzeyine sahip olan alt bölge...
• Adiyaman merkez ilçe...
• Adiyaman merkez ilçe...
• Adiyaman merkez ilçe...
• Adiyaman merkez ilçe...

SAMSAT
• 2013 yılında düşük gelişme düzeyine sahip olan ilçe...
• İlçe, sağlık alanları...
• İlçe, eğitim alanları...
• İlçe, sosyal alanlar...
• İlçe, kültür alanları...

TUT
• 2013 yılında düşük gelişme düzeyine sahip olan ilçe...
• İlçe, sağlık alanları...
• İlçe, eğitim alanları...
• İlçe, sosyal alanlar...
• İlçe, kültür alanları...

KARKAMIŞ
• İlçe, düşük gelişme düzeyine sahip ilçeler arasında...
• İlçe, sağlık alanları...
• İlçe, eğitim alanları...
• İlçe, sosyal alanlar...
• İlçe, kültür alanları...

POLATELİ
• 2013 yılında düşük gelişme düzeyine sahip olan ilçe...
• Sağlık hizmetleri alanları...
• Eğitim alanları...
• Sosyal alanlar...
• Kültür alanları...

SİNCİK
• İlçe, düşük gelişme düzeyine sahip ilçeler arasında...
• İlçe, sağlık alanları...
• İlçe, eğitim alanları...
• İlçe, sosyal alanlar...
• İlçe, kültür alanları...

GÖLBAŞI
• Ortalama gelişme düzeyine sahip olan alt bölge...
• İlçe, sağlık alanları...
• İlçe, eğitim alanları...
• İlçe, sosyal alanlar...
• İlçe, kültür alanları...

2023 YILI İLÇE DÜZEYİNDE MEKANSAL ORGANİZASYON

BÖLGESEL GELİŞME ANA HİZMET ODAKLARI

TRC1 Bölgesi'nde ekonomik ve sosyal faaliyetler açısından ön plana çıkan ilçeler Şehitkâmil ve Şahinbey'dir. Söz konusu ilçeler için öngörülen ana senaryo, "yaşam kalitesinin artırılması", "beşeri ve sosyal sermayenin geliştirilmesi", ve "rekabetçilik ve yenilikçilik kapasitesinin artırılması" gelişme eksenlerini kapsamaktadır. Sahip olduğu potansiyel üretim ve ihracat yapısı ile Marmara bölgesinden sonra Türkiye'nin en önemli ikinci üretim üssü sayılabilecek bölgede, küresel platformda rekabet gücünün artırılması için bölgenin sanayi ve ticari yapısının dönüşüm sürecine girmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, bölgenin 10 yıllık kalkınma senaryosu içinde ana hizmet odaklarında yer alan sermaye ve teknoloji yapısının ARGE yatırımları ile birlikte uzmanlaşmış çalışan eğitiminin geliştirilmesiyle birlikte, ihtisaslaşmayı sağlayan, katma değeri yüksek, yenilikçi ürün ve hizmet üretme odaklı bir yapıya dönüşmesi gerekmektedir. Bölgenin kalkınması amacıyla üretilen temel 4 gelişme ekseninden 3 gelişme ekseninde üretilen hedefler ve stratejilerin uygulanması sonucunda bölgenin yaşam kalitesi artırılabilecek, nitelikli işgücü bölgeye çekilecek, sosyal sermaye gelişecek ve bölgenin rekabetçilik ve yenilikçilik kapasitesi artırılabilecektir.

Şehitkâmil

Şehitkâmil ilçesi, bölgesel gelişme ana hizmet odağı olarak ön plana çıkmaktadır. Söz konusu ilçe özellikle sahip olduğu sanayi ve hizmet sektörü altyapısı ile bölgede en gelişmiş ilçe olarak göze çarpmaktadır. Bölgenin rekabet etme kabiliyetine sahip olmasını sağlayan ilçelerden olan Şehitkâmil'de 2023 yılına kadar sanayi alanında gıda sanayi, tekstil sanayi, makine sanayi ve kimya sanayi ihtisas alanları geliştirilecek ve ilçede yetişen Antep fıstığı ve organik tarım uygulamaları geliştirilecek olup güneş enerjisi yatırımları yaygınlaştırılacaktır.

İlçenin rekabetçiliğinin olması gereken düzeyden düşük olmasına sebep olan AR-GE ve teknoloji altyapısı yetersizliği, hem kamu hem de özel sektör yatırımları ile desteklenecektir. İlçede yer alan Gaziantep Üniversitesi'nin de katkılarıyla bölgenin AR-GE altyapısının geliştirilmesiyle ilgili faaliyetler ile birlikte, ilçede üretilen ürünlerin katma değerinin artırılmasına, markalaşmasına ve pazarlanmasına yönelik çalışma ve yatırımlar desteklenecektir. Ayrıca bölgede kalifiye ara eleman eksikliği ve ihtisaslaşmış uzman eksikliğinin giderilmesi amacıyla ilçede ihtiyaç duyulan mesleki eğitim yatırımları desteklenecektir. Şehitkâmil ilçesi, Mersin-Osmaniye-Gaziantep-Şanlıurfa-Diyarbakır-Mardin bölgesel lojistik gelişim koridorunun oluşturulması ile birlikte, lojistik alt merkez olarak geliştirilecektir. Bu

kapsamda ilçeden geçen Gaziantep-Hassa-Dörtüyol karayolu bağlantısı, Gaziantep-Osmaniye-Adana-Mersin karayolu bağlantısı, Kilis-Gaziantep-Adıyaman-Malatya karayolu bağlantısı güçlendirilecek ve Gaziantep-Kilis-Suriye hızlı tren hattı geliştirilecektir.

İlçenin önemli potansiyellerinden olan turizm sektörü 10 yıl boyunca geliştirilecektir. Bu bağlamda mevcut potansiyel alanlarda inanç turizmi, kültür turizmi, ekoturizm, rekreasyon turizmi, gastronomi turizmi, kongre-fuar turizmi ve sağlık turizmi geliştirilecek ve ilçenin tanıtım faaliyetleri desteklenecektir. Son olarak ilçede yer alan çarpık kentleşmenin önlenmesi ve yaşanabilir bir kent ortamının sağlanması amacıyla sürdürülebilir kentleşme uygulamaları teşvik edilecektir. Bu kapsamda kentsel alanda yaşayan herkesin hizmetlere erişilebilirliğinin artırılması amacıyla, yeşil ulaşım modlarından sayılan tramvay vb. kent içi ulaşım türleri yaygınlaştırılacak ve başta sanayi kaynaklı olmak üzere çevre kirliliğinin önlenmesi amacıyla entegre atık yönetim sistemi geliştirilecektir.

Şahinbey

Bölgesel gelişme ana hizmet odaklarından biri olan ilçe, Mersin-Osmaniye-Gaziantep-Şanlıurfa-Diyarbakır-Mardin bölgesel lojistik gelişim koridorunun bir parçası halinde lojistik alt merkez olarak geliştirilecek olan Şehitkâmil ilçesi ile birlikte ele alınarak lojistik sektörde geliştirilecektir. Bu kapsamda ilçe içinden geçecek olan Kilis-Gaziantep-Adıyaman-Malatya Karayolu Bağlantısı güçlendirilecek ve Gaziantep-Kilis-Suriye hızlı tren hattı geliştirilecektir. Bununla birlikte ilçede bulunan Hasan Kalyoncu ve Zirve üniversiteleri ile birlikte gerçekleştirilecek çalışmaların da katkısıyla ilçede bölgenin AR-GE altyapısı geliştirilecek ve üretilen ürünlerin katma değerinin artırılmasına, markalaşmasına ve pazarlanmasına yönelik çalışma ve yatırımlar desteklenecektir.

Bölgenin temel sorunlarından biri olan hızlı göçün sonucu ortaya çıkan sosyal entegrasyon probleminin aşılması amacıyla, sosyal uyum araştırma merkezi kurulacaktır. Bununla birlikte ilçede herkes için eğitim ilkesiyle özellikle göç ile gelen ailelerin çocuklarına eğitim hizmeti verilmesi amacıyla ihtiyaç duyulan derslik sayısı artırılabilecek ve okul eğitim altyapısı geliştirilecektir.

İlçede yer alan çarpık kentleşmenin önlenmesi ve yaşanabilir bir kent ortamının sağlanması amacıyla sürdürülebilir kentsel dönüşüm uygulamaları teşvik edilecek ve Şehitkâmil ilçesinde olduğu gibi çevre kirliliğinin önlenmesi amacıyla entegre atık yönetim sistemi

geliştirilecektir. Ayrıca kentsel alanda yaşayan herkesin hizmetlere erişilebilirliğinin artırılması amacıyla yeşil ulaşım modlarından sayılan tramvay vb. kent içi ulaşım türleri yaygınlaştırılacaktır. Son olarak ilçede rekreasyon turizmi, gastronomi turizmi, kongre-fuar turizmi, sağlık turizmi geliştirilecek ve ilçenin tanıtım faaliyetleri desteklenecektir.

Adıyaman Merkez

2013 yılında 2. kademe gelişmişlik düzeyine sahip merkez ilçenin, 10 yıl boyunca uygulanacak politika ve stratejiler sonucunda 1. kademe gelişmişlik düzeyine sahip ilçeler arasına dâhil edilmesi öngörülmektedir. Bu kapsamda ilçe, Adıyaman'ın tüm ilçelerine hizmet verecek şekilde geliştirilerek bölgesel gelişme ana hizmet odağı olarak işlev görecektir.

Adıyaman Merkez ilçenin bölgesel ana hizmet odaklarından olması için ilçede mevcut olan OSB'nin hem fiziksel hem teknolojik altyapısı geliştirilerek, sanayi sektörü açısından ilçede önemli potansiyele sahip tarıma dayalı sanayi ve konfeksiyon sektörü başta olmak üzere tekstil sanayi geliştirilecektir. Bununla birlikte ilçenin sahip olduğu yenilenebilir enerji kaynakları potansiyeli değerlendirilerek güneş enerjisi yatırımları desteklenecektir. İl genelinde önemli bir yere sahip olan tarım sektöründe geliştirilmesi öngörülen öncelikli tarım deseni merkez ilçede organik tarım ve tatlı su ürünleridir. Ayrıca ilçede yer alan Adıyaman Üniversitesi katkılarıyla da hem sanayi hem de tarım sektöründe ilçede üretilen ürünlerin katma değerinin artırılmasına, markalaşmasına ve pazarlanmasına yönelik çalışma ve yatırımlar desteklenecektir.

Turizm sektörü, il bütününde olduğu gibi sahip olduğu potansiyel itibarıyla önemli bir yatırım aracı olarak değerlendirilmektedir. Buna göre ilçede geliştirilmesi planlanan turizm türleri inanç turizmi, kültür turizmi, ekoturizm, rekreasyon turizmi-bölge parkı, kamp ve karavan turizmi ve su sporları turizmi olmakla birlikte gelen turist sayısı ve geceleme sayısının artırılması amacıyla da ilçenin tanıtım faaliyetleri desteklenecektir. Bölge genelinde sorun teşkil eden plansız ve çarpık kentleşme sorunsalının çözümü, deprem riskine sahip Adıyaman ili için son derece önemli bir husustur. Bu sebeple Adıyaman ilinde gerçekleştirilecek tüm uygulamaların afet yönetimi baz alınarak sürdürülebilir kentleşme ilkeleri çerçevesinde ilgili kurumlar ve yerel yönetimlerce ele alınması gerekmektedir. Bununla birlikte kentsel yaşam kalitesini artırmak amacıyla il merkezinin ihtiyaç duyduğu rekreasyon alanlarının da planlı kentleşme ilkesi doğrultusunda tasarlanması elzemdir. Bu kapsamda sürdürülebilir kentleşme sağlanacak ve kentsel mekânda eksik sosyal donatı alanlarına yatırım yapılacaktır.

Hizmetlere erişim probleminin en çok yaşandığı il olan Adıyaman'da ulaşım yatırımları, kalkınmanın hızlandırılması için son derece önemli bir araç olarak tespit edilmiştir. Bu vesileyle başta Adıyaman Merkez ilçe olmak üzere tüm ilde ihtiyaç duyulan ulaşım yatırımlarının 10 yıl içinde gerçekleştirilmesi gerektiği öngörülmüştür. Ulaşım yatırımları hususunda Adıyaman havalimanının kapasitesi artırılacak, Kilis-Gaziantep-Adıyaman-Malatya karayolu bağlantısı ile Adıyaman- Kâhta- Siverek- Diyarbakır karayolu bağlantısı güçlendirilecektir ve kent içi ulaşım sistemleri geliştirilecektir.

Kilis Merkez

Kilis Merkez ilçe, Adıyaman Merkez ilçede olduğu gibi 2013 yılında 2. kademe gelişmişlik düzeyine sahip iken 10 yıl boyunca gerçekleştirilecek çalışmalar kapsamında 1. kademe gelişmişlik düzeyine sahip ilçeler arasına dâhil edilecektir. Bu kapsamda ilçe, Kilis'in tüm ilçelerine hizmet verecek şekilde geliştirilerek bölgesel gelişme ana hizmet odağı olarak işlev görecektir.

Kilis Merkez ilçe, ilin sanayi altyapısına ve tarım sektörüne ev sahipliği yapan önemli bir ilçedir. İlçenin gelişmesinin hızlandırılması amacıyla öncelikli olarak mevcut olan OSB'nin altyapısı geliştirilecektir. Bununla birlikte zeytinyağı ve üzüm pekmezi gibi yöreye has gıda ürünlerinin üretimi desteklenerek ilçede gıda sanayi ihtisas alanı ve tarıma dayalı sanayi ihtisas alanı geliştirilecektir. Sanayi yanında ilçenin yaşam kaynağı olarak değerlendirilen tarım sektöründe, çarpık kentleşme sonucu tahribat gören tarım arazileri iyileştirilerek 1. derece mutlak tarım arazileri yeniden sektöre kazandırılacaktır. İlçede, geliştirilmesi öngörülen öncelikli tarım ürün deseni üzüm, zeytin ve Antep fıstığı ürünleri türevlerinden oluşmaktadır. Sektörün gelişmesi ve rekabet edebilirliğinin artırılması için ilçede sulama altyapısı geliştirilecek ve organik tarım uygulamaları yaygınlaştırılacaktır. Ayrıca söz konusu sektörlerde üretilen ürünlerin katma değerinin artırılmasına, markalaşmasına ve pazarlanmasına yönelik çalışma ve yatırımlar ilçede yer alan Kilis 7 Aralık Üniversitesi ile birlikte gerçekleştirilecek AR-GE çalışmalarının da katkısıyla desteklenecektir. Kilis'te tarım sektöründen sonra sayılabilecek en önemli sektör, turizm sektörüdür. Bu kapsamda ilçede yer alan tarihi ve kültürel varlıkların potansiyeli değerlendirilerek, inanç ve kültür turizmi 10 yıl süresince geliştirilecek ve ilçenin tanıtım faaliyetleri desteklenecektir.

Erişilebilirlik sorunsalı her ne kadar Adıyaman kadar olmasa da, Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi arasında geçiş noktasında olduğu için, geliştirilmesi gereken bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu minvalde Mersin-Osmaniye-Gaziantep-Şanlıurfa-Diyarbakır-Mardin bölgesel lojistik gelişim koridorunun oluşturulması ile birlikte ilçe, lojistik destek merkezi olarak geliştirilecektir. Bununla birlikte, Kilis-Gaziantep-Adıyaman-Malatya karayolu bağlantısı güçlendirilerek

Gaziantep-Kilis-Suriye hızlı tren hattı geliştirilecektir. Son olarak diğer bölgesel gelişme ana odaklarında olduğu gibi sürdürülebilir kentleşme politikaları Kilis Merkez ilçede de uygulanarak kent içi toplu taşıma ulaşım sistemleri geliştirilecektir.

ALT BÖLGE GELİŞME ODAKLARI

Bölge içinde yer alan Nizip, İslahiye, Kâhta ve Besni ilçeleri sahip oldukları ekonomik-sosyal faaliyetler ve çevreleriyle olan ilişkilere göre diğer ilçelerden ayrılarak, görece olarak gelişmiş ilçeler olarak kabul edilmektedirler. Söz konusu bu ilçelerin alt bölge olarak gelişimi öngörülmektedir. Bu ilçelerin etki alanında kalan az gelişmiş yerleşim alanlarından, merkez ilçelere ve diğer illere verilen göçün önüne geçerek beşeri kaynakları yerinde, verimli bir şekilde değerlendirmesi hedeflenmektedir.

Nizip

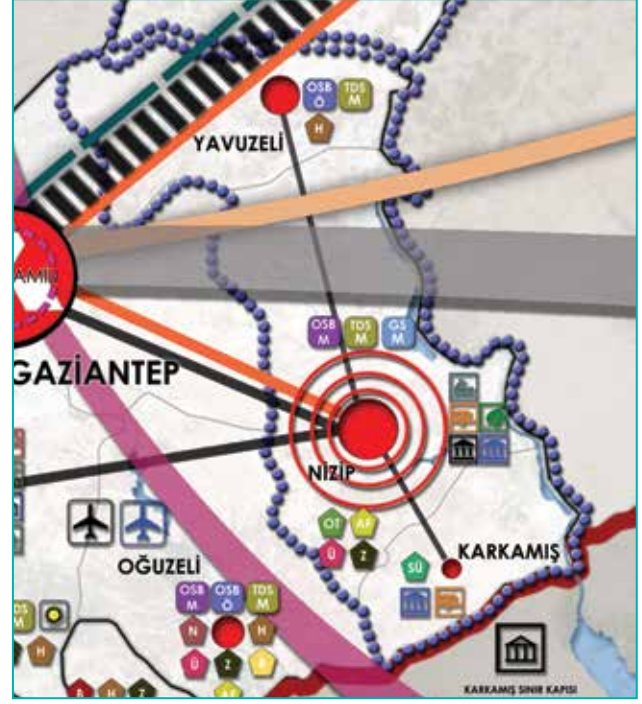
İlçe, Şehitkâmil ve Şahinbey'den sonra Gaziantep'in en büyük ilçesi olmakla birlikte sahip olduğu nüfus büyüklüğü, verimli arazileri ve diğer çevre ilçelere nazaran daha güçlü ekonomik yapısı ile alt bölge gelişme odağı olarak işlev görecektir. Söz konusu alt bölge, Karkamış ve Yavuzeli ilçelerini etki alanında bulundurmaktadır.

Şehitkâmil ve Şahinbey ana hizmet odakları etki alanı içinde yer alan ilçede, mevcut olan OSB'nin altyapısı iyileştirilecek, gıda sanayi ve tarıma dayalı sanayi ihtisas alanları geliştirilecek ve büro mobilyaları başta olmak üzere tekstil, gıda, sabun, mobilya, bitkisel yağ, meyve suyu, zeytinyağı alanlarında üretim faaliyetleri gerçekleştirilecektir. Bununla birlikte sanayi atıklarıyla kirlenmiş ve tarımsal sulamada kullanılan Nizip Çayı rehabilite edilecek, ilçenin sulama altyapısı geliştirilerek, Antep fıstığı, zeytin ve üzüm ürünlerinin üretimi artırılabilecek ve organik tarım uygulamaları geliştirilecektir. Özellikle Antep fıstığı ve zeytin üretiminde Gaziantep'in en üretken yeri olan ilçede, üretilen ürünlerin katma değerinin artırılmasına, markalaşmasına ve pazarlanmasına yönelik çalışma ve yatırımlar desteklenecektir.

Alt bölge gelişme odağı olan ilçe, turizm faaliyetleri konusunda da sahip olduğu arkeolojik, doğal ve kültürel değerler dolayısıyla dikkat çekici bir yapıya sahiptir. Turizm sektörünün bölgede katma değer sağlayabilmesi amacıyla ilçede yer alan potansiyellerin değerlendirilmesi ve ilçenin turizm altyapısının geliştirilmesi gerekmektedir. Bu vesileyle ilçede arkeolojik sit alanı ve çevresinde gerçekleştirilen kazı çalışmaları sürdürülecek, ön plana çıkan inanç turizmi, kültür turizmi, ekoturizm, kamp ve karavan turizmi ve su sporları turizmi geliştirilecek ve ilçenin tanıtım faaliyetleri desteklenecektir.

Nizip Alt Bölgesi

Harita 45

İslahiye

2013 yılında ortalama gelişme düzeyine sahip olan ve alt bölge merkezi niteliği taşımayan ilçe, gerçekleştirilecek yatırımlar doğrultusunda 2023 yılında alt bölge gelişme odağı olarak geliştirilecektir. Şehitkâmil ana hizmet odağı etki alanı içinde yer alan ve alt bölge merkezi konumundaki ilçe, etki alanı içerisinde Nurdağı ve Musabeyli ilçelerini bulundurmaktadır.

İlçede 2013 yılında kurulumuna başlanan OSB'nin altyapısının geliştirilmesi öncelikli işlerden olmakla birlikte ilçede, gıda sanayi ve tarıma dayalı sanayi alanında ihtisaslaşma sağlanacaktır. Ayrıca ilçede sulama altyapısı geliştirilerek tarım sektörü desteklenecek ve üzüm, zeytin, biber, organik tarım ve buğday gibi tarım ürünü desenleri öncelikli olarak geliştirilecektir. İlçede üretilen hem tarım hem de sanayi ürünlerinin katma değerinin artırılmasına, markalaşmasına ve pazarlanmasına yönelik çalışma ve yatırımlar 10 yıl içinde desteklenecektir.

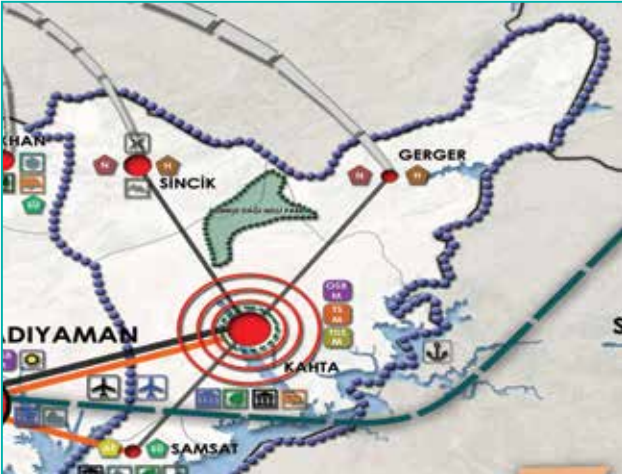
Turizm sektöründe ise bölgenin tek turizm merkezi olan "Huzurlu Yaylası Turizm Merkezi" desteklenerek ekoturizm, kamp ve karavan turizmi ve yayla turizmi türleri geliştirilecektir. Son olarak başta sanayi ve hizmetler sektörü olmak üzere ilçede ihtiyaç duyulan meslek alanlarının kalifiye ara eleman probleminin çözülmesi amacıyla mesleki eğitim altyapısı geliştirilecektir.

Kâhta

Adıyaman Merkez ilçe ana hizmet odağı etki alanı içinde yer alan ve Merkez ilçeden sonra Adıyaman'ın en gelişmiş ilçesi olan Kâhta, 10 yıl boyunca uygulanacak stratejiler doğrultusunda alt bölge gelişme odağı olarak geliştirilecektir. Alt bölge merkezi konumundaki ilçe Samsat, Sincik, Gerger ilçelerini etki alanı içerisinde bulundurmaktadır.

İlçe hem sanayi hem de turizm sektörleri açısından ön plana çıkmakla birlikte Adıyaman'ın gelişiminin hızlandırılması amacıyla öncelikli olarak ilçede yer alan OSB'nin altyapısının geliştirilmesi planlanmaktadır. Bununla birlikte ilçede, tarıma dayalı sanayi ve tekstil sanayi ihtisas alanlarının geliştirilmesi planlanmaktadır. Bölge genelinde temel sorunlardan sayılan kalifiye ara eleman ve ihtisaslaşmış meslek insanlarının eksikliği probleminin çözümü amacıyla mesleki eğitim altyapısı geliştirilecektir. Ayrıca ilçede üretilen ürünlerin katma değerinin artırılmasına, markalaşmasına ve pazarlanmasına yönelik

çalışma ve yatırımlar, ana hizmet odakları ve diğer alt bölge merkezlerinde olduğu gibi Kâhta'da da geliştirilecektir. Dünya Kültürel Miras Listesi'nde bulunan Nemrut Dağı'nın Kâhta'da ilçesinde yer alması ilçeyi, turizm sektörü açısından çekim noktası haline getirmektedir. Söz konusu potansiyelin değerlendirilmesi amacıyla öncelikli olarak turizm altyapısının ilçede geliştirilmesi öngörülmektedir. Bu bağlamda, inanç turizmi, kültür turizmi, ekoturizm, kamp ve karavan turizmi desteklenerek ilçe, turizm kenti olarak geliştirilecek ve ilçenin tanıtım faaliyetleri desteklenecektir. Son olarak Adıyaman'ın genel problemi olan erişilebilirlik sorunsalının çözümü için Kâhta'dan geçen Adıyaman-Kâhta-Siverek-Diyarbakır karayolu bağlantısı güçlendirilecek ve kent içi toplu ulaşım sistemi iyileştirilecektir.

Besni

Adıyaman'ın en gelişmiş ilçelerinden olan Besni, Gaziantep'e komşu olan tek Adıyaman ilçesidir. Sahip olduğu lokasyon dolayısıyla geçiş yolu üzerinde bulunan ilçe, gerek il bazında gerekse bölge bazında gerçekleştirilecek yatırımlar ile birlikte önümüzdeki 10 yıl içerisinde gelişmeye devam edecektir. 2013 yılında ortalama gelişme düzeyine sahip olan alt bölge merkezi niteliği taşımayan ilçe, gerçekleştirilecek yatırımlar doğrultusunda 2023 yılında alt bölge gelişme odağı olarak geliştirilecektir. Adıyaman Merkez ilçe ana hizmet odağı etki alanı içinde yer alan Besni, Tut, Araban ve Gölbaşı ilçelerini etki alanı içerisinde bulunduracaktır. Söz konusu ilçede mevcut olan OSB'nin altyapısı ile birlikte tarıma dayalı sanayi ihtisas alanı geliştirilecek ve altyapı çalışmaları kapsamında Adıyaman-Besni-Kâhta bölgesel ulaşım bağlantısı güçlendirilecektir.

Bununla birlikte diğer alt bölge merkezlerinde olduğu üzere kalifiye ara eleman probleminin çözülmesi amacıyla mesleki eğitim altyapısı geliştirilecektir. Son olarak tarım sektöründe üzüm, ilçede ana tarım ürünü olarak geliştirilecektir.

ORTALAMA GELİŞME DÜZEYİNE SAHİP OLUP ALT BÖLGE MERKEZİ NİTELİĞİ TAŞIMAYAN İLÇELER

Gölbaşı

Ortalama gelişme düzeyine sahip olan ve alt bölge merkezi niteliği taşımayan ilçeler kapsamında yer alan ilçede, tarıma dayalı sanayi alanında ihtisaslaşma desteklenecektir. Besni alt bölgesi etki alanı içinde yer alan ilçede mevcut OSB'nin altyapısı geliştirilecektir. Ayrıca ilçede eksik olan eğitim ve sağlık hizmetleri altyapısı geliştirilecektir.

Üzüm, ilçede ana tarım ürünü olarak geliştirilecektir. İlçede üretilen sanayi ve tarımsal ürünlerin katma değerinin artırılmasına, markalaşmasına ve pazarlanmasına yönelik çalışma ve yatırımlar desteklenecektir. Son olarak turizm sektöründe Adıyaman'da ön plana çıkan ilçeler arasında olan Gölbaşı'nda, doğa turizmi, rekreasyon turizmi, bölge parkı, kamp ve karavan turizmi türleri geliştirilecektir.

Oğuzeli

İlçe, her ne kadar Gaziantep'in il merkezleri arasında sayılsa da Şahinbey ve Şehitkâmil'in gölgesinde kalmasından dolayı ortalama gelişme düzeyine sahip olup alt bölge merkezi niteliği taşımayan bir ilçedir.

Sanayi yatırımları baskısının Gaziantep il merkezlerinden alınıp, sektörün desentralizasyonunun sağlanması için ilçede, mevcut potansiyeli olan tarım sektörünün değerlendirilmesiyle birlikte ihtiyaç duyulan yeni OSB yatırımları ilçeye yönlendirilecektir. Bu kapsamda ilçede, tarıma dayalı bir organize sanayi bölgesi kurulacaktır.

Şahinbey ana hizmet odağı etki alanı içinde yer alan ilçede, sanayi atıklarından dolayı kirlenen içme suyu kaynaklarının rehabilitasyonu gerçekleştirilecektir. Bununla birlikte tarım sektöründe yüksek potansiyeli olan ilçenin sulama altyapısı geliştirilecektir. İlçede yetişen Antep fıstığı, üzüm, zeytin, nar ve buğday ürünleri desteklenecek; hayvancılık faaliyetleri geliştirilecek ve meralara yönelik ıslah çalışmaları yapılarak hayvancılık desteklenecektir. İlçede üretilen ürünlerin katma değerinin artırılmasına, markalaşmasına ve pazarlanmasına yönelik çalışma ve yatırımlar desteklenecektir.

Son olarak ilçede yer alan Gaziantep havalimanının kapasitesi artırılabilecek ve ilçenin ihtiyaç duyduğu eğitim ve sağlık hizmetleri altyapısı geliştirilecektir.

Nurdağı

2013 yılında düşük gelişme düzeyine sahip olan ve İslahiye alt bölgesi etki alanı içinde yer alan ilçe, gerçekleştirilecek yatırımlar doğ-

rultusunda 2023 yılında ortalama gelişme düzeyine sahip olacaktır.

İlçede öncelikli olarak eksik olan eğitim ve sağlık hizmetleri altyapısı geliştirilecektir. Bununla birlikte ilçede tarım sektörünün ihtiyaç duyduğu yatırımlar desteklenecek, tarıma dayalı sanayi ihtisas alanı ve ilçenin sulama altyapısı geliştirilecek ve ilçenin hayvancılık faaliyetleri desteklenecektir. İlçede ön plana çıkan biber ve buğday tarım ürünlerinin öncelikli olarak geliştirilmesi devam edecektir. Bununla birlikte hayvancılık faaliyetlerinin geliştirilmesi amacıyla meralara yönelik ıslah çalışmaları yapılacaktır. Son olarak yenilenebilir enerji potansiyeli olan ilçeler arasında bölgede yer alan Nurdağı'na, rüzgâr enerjisi yatırımları yönlendirilecektir.

Araban

2013 yılında düşük gelişme düzeyine sahip olan ilçe, gerçekleştirilecek yatırımlar doğrultusunda 2023 yılında ortalama gelişme düzeyine sahip olacak ve Besni alt bölgesi etki alanı içinde yer alacaktır. Erişilebilirliği düşük ilçeler arasında yer alan ilçenin öncelikli olarak ulaşım altyapısı geliştirilecek ve ilçede eksik olan eğitim ve sağlık hizmetleri altyapısı geliştirilecektir.

İlçe ekonomisinin neredeyse tamamı tarım ve hayvancılığa dayanmakta olup tarım üretiminden yeterli verimin alınması amacıyla sulu tarım uygulamaları desteklenecektir. Yavuzeli ilçesinin komşusu olan ilçede tarıma dayalı sanayi alanında ihtisaslaşma sağlanması hususunda destek verilmesi planlanmaktadır. Bu kapsamda Antep fıstığı ve buğday ürünleri öncelikli tarım ürünü olarak geliştirilecektir. Bu noktada ilçede üretilen tarım ürünlerinin katma değerinin artırılması ve pazarlanmasına yönelik çalışma ve yatırımlar desteklenecektir.

Samsat

2013 yılında düşük gelişme düzeyine sahip olan ilçe, gerçekleştirilecek yatırımlar doğrultusunda 2023 yılında ortalama gelişme düzeyine sahip olacak ve Kâhta alt bölgesinde yer alacaktır. İlçenin gelişmişlik seviyesinde kademe atlaması için eğitim ve sağlık hizmetleri altyapısı geliştirilecektir.

Üç tarafı Atatürk Baraj Gölü ile çevrili olan ilçede öncelikli olarak sulu tarım, seracılık faaliyetleri, Antep fıstığı ve su ürünlerinin üretimi desteklenecektir. Ayrıca ilçede üretilen ürünlerin katma değerinin artırılmasına, markalaşmasına ve pazarlanmasına yönelik çalışma ve yatırımlar desteklenecektir. Atatürk Barajı'na yakın olması sebebiyle turizm konusunda da dikkat çeken ilçede geliştirilmesi öngörülen öneri turizm türleri inanç turizmi, ekoturizm, rekreasyon turizmi-bölge parkı ve su sporları turizmidir. Son olarak ilçede yer alan istihdam probleminin aşılması amacıyla mesleki eğitim hususunda ihtiyaç duyulan eğitim programları desteklenecektir.

Çelikhan

Adıyaman Merkez ilçe ana hizmet odağı etki alanı içinde yer alan ve 2013 yılında düşük gelişme düzeyine sahip olan ilçe, gerçekleştirilecek yatırımlar doğrultusunda 2023 yılında ortalama gelişme düzeyine sahip olacaktır. Erişilebilirliği düşük ilçeler arasında yer alan ilçenin öncelikli olarak ulaşım altyapısı geliştirilecektir. Bununla birlikte Adıyaman'ın diğer ilçelerinde olduğu gibi temel sorunlar arasında yer alan eğitim ve sağlık hizmetlerinin yetersiz altyapısı geliştirilecektir.

İlçenin ana tarım ürünü tütün olmakla birlikte söz konusu ürünün ulusal düzeyde sahip olduğu mevzuat ve pazarlama sorunu dolayısıyla ürün katma değerli ürün olarak değerlendirilememektedir. Söz konusu ürünün ulusal düzeyde değerlendirilmesi ve ilçe ürününün markalaştırılarak uluslararası pazarda temsil edilmesiyle ilgili çalışmalar desteklenecektir. Son olarak Adıyaman'da turizm potansiyeli yüksek olan ilçelerden kabul edilen Çelikhan'da ekoturizm, doğa turizmi, rekreasyon turizmi-bölge parkı, kamp ve karavan turizmi, kış turizm türleri geliştirilecektir.

Yavuzeli

2013 yılında düşük gelişme düzeyine sahip olan ilçe, gerçekleştirilecek yatırımlar doğrultusunda 2023 yılında ortalama gelişme düzeyine sahip olacak ve Nizip alt bölgesi etki alanı içinde yer alacaktır. Söz konusu ilçede öncelikli olarak altyapı yatırımlarının desteklenmesi öngörülmektedir.

Erişilebilirliği düşük ilçeler arasında yer alan ilçenin ulaşım altyapısı ile birlikte sosyo-ekonomik göstergeler açısından Gaziantep ilçeleri arasında oldukça geride sayılan eğitim ve sağlık hizmetleri altyapısı geliştirilecektir.

Sanayi yatırımları baskısının Gaziantep il merkezlerinden alınıp, sektörün desentralizasyonun sağlanması için ilçede mevcut potansiyeli olan tarım sektörünün değerlendirilmesiyle birlikte ihtiyaç duyulan yeni OSB yatırımları ilçeye yönlendirilecektir. Bu kapsamda ilçede, tarıma dayalı bir organize sanayi bölgesi kurulacaktır. Böylece ilçede tarıma dayalı sanayi ihtisas alanı geliştirilmiş olacaktır. Bununla birlikte ilçede tarım sektörü altyapısı geliştirilecek, meralara yönelik ıslah çalışmaları yapılarak hayvancılık desteklenecek ve sulu tarıma geçiş sağlanacaktır. Ayrıca diğer ilçelerde olduğu gibi Yavuzeli'nde de üretilen ürünlerin katma değerinin artırılmasına, markalaşmasına ve pazarlanmasına yönelik çalışma ve yatırımlar desteklenecektir.

DÜŞÜK GELİŞME DÜZEYİNE SAHİP İLÇELER

2013 yılında çok düşük gelişme düzeyine sahip ilçelerden olan Tut, Gerger, Polateli, Musabeyli ve Elbeyli ilçeleri, 2023 yılında bir kademe atlayarak 4. kademe gelişmişlik düzeyine sahip ilçeler arasında yerlerini alacağı öngörülmektedir. Söz konusu ilçelerle birlikte Karkamış ve Sincik ilçeleri de düşük gelişme düzeyine sahip ilçeler arasında yer alacaktır.

Karkamış

İlçe, düşük gelişme düzeyine sahip ilçeler arasında olup Nizip alt bölgesi etki alanı içinde yer almaktadır. İlçede öncelikli olarak, büyük problem teşkil eden Gaziantep sanayisi atıklarının Karkamış Barajı'na aktarılması sonucu ortaya çıkan çevre kirliliğinin önlenmesi amacıyla baraj sularının rehabilitasyonu yapılacak ve söz konusu baraj, sulu tarım uygulamalarında kullanılacaktır. İlçede sulu tarım ürünleri geliştirilecek ve iyi tarım uygulamaları hususlarında çiftçi bilinçlendirme faaliyetleri gerçekleştirilecektir. Bununla birlikte turizm açısından potansiyele sahip ilçede, arkeolojik sit alanı ve çevresinde gerçekleştirilen kazı çalışmaları desteklenerek kültür turizmi, kamp ve karavan turizmi geliştirilecektir.

Erişilebilirliği düşük ilçeler arasında yer alan ilçenin ulaşım altyapısı geliştirilerek ilçenin Nizip alt bölge ve Gaziantep ilçe merkezleri ile bağlantısı güçlendirilecektir. İlçede, kız çocukların okullaşma oranlarının ve okul öncesi eğitim okullaşma oranlarının artırılması hususunda çalışmalar desteklenecektir.

Sincik

Düşük gelişme düzeyine sahip ilçeler arasında yer alan Sincik, Kâhta alt bölgesi etki alanı içinde yer almaktadır. Erişilebilirliği düşük ilçeler arasında yer alan ilçenin ulaşım altyapısı ile eğitim ve sağlık hizmetleri altyapısı geliştirilecektir. İlçede özellikle kız çocukların okullaşma oranları ile okul öncesi eğitim okullaşma oranlarının artırılması hususunda çalışmalar desteklenecektir.

İlçenin ekonomik faaliyetleri bakımından potansiyeli olan tarım sektörü geliştirilerek iyi tarım uygulamaları hususlarında çiftçi bilinçlendirme faaliyetleri gerçekleştirilecektir. İlçede geliştirilmesi öngörülen öncelikli tarım ürünü nar olmakla birlikte, hâlihazırda devam eden arıcılık faaliyetleri ve bal üretimi desteklenecektir. Bu kapsamda ilçeye özgü yöresel ürünlerden olan nar ve balın katma değerinin artırılmasına, markalaşmasına ve pazarlanmasına yönelik yatırımlar desteklenecektir. Meraların verimliliğini artırmaya yönelik faaliyetlerle birlikte küçükbaş hayvancılığını geliştirmeye yönelik faaliyetler desteklenecektir.

İlçe rakımının oldukça yüksek olmasından kaynaklı, ilçede geliştirilebilecek tek turizm türü yayla turizmidir. Yenilenebilir enerji potansiyeli açısından Nurdağ'ından sonra bölgede rüzgâr enerjisi potansiyeli olan Sincik'te rüzgâr enerjisi yatırımlarının gerçekleştirilmesi teşvik edilecektir.

Tut

2013 yılında çok düşük gelişme düzeyine sahip olan ilçe, gerçekleştirilecek yatırımlar doğrultusunda 2023 yılında bir kademe atlayarak, düşük gelişme düzeyine sahip ilçeler arasında ve Besni alt bölgesi etki alanı içinde yer alacaktır. Adıyaman'ın temel problemlerinden olan erişilebilirlik sorunsalının çözümü için ilçenin ulaşım altyapısı geliştirilecektir.

Ayrıca sağlık ve eğitim göstergeleri açısından bölgede en geri kalmış ilçelerden olan Tut'ta, eğitim ve sağlık hizmetleri altyapısı geliştirilecektir. İlçede, kız çocuklarının okullaşma oranları ile okul öncesi eğitim okullaşma oranlarının artırılması hususunda çalışmalar desteklenecektir.

İlçede ana ekonomik faaliyet olan tarım sektörü geliştirilecek ve iyi tarım uygulamaları hususlarında çiftçi bilinçlendirme faaliyetleri gerçekleştirilecektir. Geliştirilmesi öngörülen öncelikli tarım ürünü Antep fıstığıdır. Ayrıca ilçede yer alan meraların verimliliğini artırmaya yönelik faaliyetlerle birlikte küçükbaş hayvancılığı geliştirmeye yönelik faaliyetler desteklenecektir.

Gerger

2013 yılında çok düşük gelişme düzeyine sahip olan ilçe, gerçekleştirilecek yatırımlar doğrultusunda 2023 yılında bir kademe atlayarak düşük gelişme düzeyine sahip ilçeler arasında ve Kâhta alt bölgesi etki alanı içinde yer alacaktır.

İlçe, sahip olduğu coğrafi konum ve kısıtlar sebebiyle Adıyaman'dan çok, Malatya ile ticari faaliyet gerçekleştirilmektedir. Halk, hizmet ihtiyaçlarını ait olduğu ilden gerektiği şekilde karşılayamamaktadır. Bu nedenle ilçenin Adıyaman ile ilişkileri zayıflamıştır. Söz konusu sorunun çözümü kapsamında erişilebilirliği düşük ilçeler arasında yer alan ilçenin Adıyaman ili ile bağlantısının güçlendirilmesi için ilçede ihtiyaç duyulan ulaşım altyapısı geliştirilecektir. Bununla birlikte ilçede yer alan yetersiz eğitim ve sağlık hizmetleri altyapısı da geliştirilecektir. Kız çocukların okullaşma oranları ile okul öncesi eğitim okullaşma oranlarının artırılması hususunda öncelikli ilçeler arasında yer alan ilçede, söz konusu sorunların aşılması amacıyla yapılması gereken çalışmalar ve yatırımlar desteklenecektir.

Gerger'de ana ekonomik faaliyet olan tarım sektörü geliştirilecek ve

iyi tarım uygulamaları hususlarında çiftçi bilinçlendirme faaliyetleri gerçekleştirilecektir. Geliştirilmesi öngörülen öncelikli tarım ürünü nar olmakla birlikte ilçede, arıcılık faaliyetleri ve bal üretimi desteklenecektir. İlçeye özgü yöresel ürünlerden olan nar ve balın katma değerinin artırılmasına, markalaşmasına ve pazarlanmasına yönelik yatırımlar desteklenecektir. Son olarak meraların verimliliğini artırmaya yönelik faaliyetler ve küçükbaş hayvancılığını geliştirmeye yönelik faaliyetler desteklenecektir.

Polateli

2013 yılında çok düşük gelişme düzeyine sahip olan ve Kilis Merkez ilçe ana hizmet odağı etki alanı içinde yer alan ilçe, 10 yıl süresince gerçekleştirilecek yatırımlar doğrultusunda 2023 yılında bir seviye yükselerek düşük gelişme düzeyine sahip ilçeler arasında yer alacaktır. Kız çocuklarının okullaşma oranları ile okul öncesi eğitim okullaşma oranlarının artırılması hususunda öncelikli ilçeler arasında yer alan Polateli'nde, temel sorunlardan olan eğitim ve sağlık hizmetlerinin altyapısı geliştirilecektir.

Sanayi yatırımları baskısının Gaziantep ve Kilis il merkezlerinden alınıp, sektörün desantralizasyonunun sağlanması için ilçede mevcut potansiyeli olan tarım sektörünün değerlendirilmesiyle birlikte ihtiyaç duyulan yeni OSB yatırımları ilçeye yönlendirilecektir. Bu kapsamda ilçede, tarım ve gıda sektörlerine dayalı bir organize sanayi bölgesi kurulacaktır. İlçenin tarım sektörü ve sulcu tarım altyapısı geliştirilerek, ön plana çıkan üzüm, zeytin ve biber gibi tarım ürünlerinin üretimi desteklenecektir. İlçeye özgü yöresel ürünlerden olan üzüm suyu, pekmez, zeytinyağı, sofralık biber, sabun ve biber salçası gibi ürünlerin katma değerinin artırılmasına, markalaşmasına ve pazarlanmasına yönelik yatırımlar desteklenecektir. Bununla birlikte meraların verimliliği artırılacak, Kilis keçisinin geliştirilmesine yönelik faaliyetler desteklenecek ve iyi tarım uygulamaları hususlarında çiftçi bilinçlendirme faaliyetleri gerçekleştirilecektir. Polateli, bölgenin yenilenebilir enerji kaynakları potansiyeli açısından en zengin ilçelerden olup güneş enerjisi yatırımları hususunda gelen talepler ilçeye yönlendirilecektir.

Musabeyli

TRC1 Bölgesi'nde 2013 yılında çok düşük gelişme düzeyine sahip olan ilçe, gerçekleştirilmesi planlanan yatırımlar doğrultusunda gelişerek, en düşük gelişme seviyesinden bir kademe atlayıp düşük gelişme düzeyine sahip ilçeler arasında yer alacaktır. Söz konusu ilçe 2023 yılında, İslahiye alt bölgesi etki alanı içinde yer alacaktır. İlçenin kalkınması önündeki temel sorunlardan olan eğitim ve sağlık hizmetlerinin altyapısı ilçede öncelikli olarak geliştirilecektir. Bu çerçevede kız çocukların okullaşma oranları ile okul öncesi eğitim

okullaşma oranlarının artırılması planlanmaktadır. Bununla birlikte erişilebilirliği düşük ilçeler arasında yer alan ilçenin ulaşım altyapısı geliştirilecektir.

İlçenin temel ekonomik faaliyeti olan tarım sektörü 10 yıl boyunca geliştirilecek ve iyi tarım uygulamaları ilçe genelinde yaygınlaştırılacaktır. Bu süreçte sulu tarım altyapısı geliştirilerek, öncelikli tarım ürünleri deseni içinde yer alan Antep fıstığı, üzüm, zeytin ve bibere ilişkin yatırımlar desteklenecektir. Ayrıca ilçeye özgü yöresel ürünlerden olan üzüm suyu, pekmez, zeytinyağı, sofralık biber, sabun ve biber salçası gibi ürünlerin katma değerinin artırılmasına, markalaşmasına ve pazarlanmasına yönelik yatırımlar desteklenecektir. Son olarak, meraların verimliliğini artırmaya yönelik faaliyetlerle birlikte Kilis geçişinin geliştirilmesine yönelik faaliyetler desteklenecektir.

Elbeyli

Elbeyli, 2013 yılında çok düşük gelişme düzeyine sahip iken gerçekleştirilecek yatırımlar doğrultusunda bir kademe gelişmişlik düzeyine çıkarak, 2023 yılında düşük gelişme düzeyine sahip ilçeler arasında yer alacaktır. Kilis Merkez ilçe ana hizmet odağı etki alanı

içinde ve erişilebilirliği düşük ilçeler arasında yer alan Elbeyli'nin, özellikle Kilis Merkez ile bağlantısının güçlendirilmesi amacıyla ulaşım altyapısı geliştirilecektir. Bununla birlikte ilçenin gelişmesi önünde sorun teşkil eden problemlerin başında eğitim ve sağlık hizmetlerinin yetersizliği gelmektedir. Söz konusu sorunun çözümü için eğitim ve sağlık hizmetlerinin altyapısı geliştirilecek, kadınların okuma-yazma oranı ve kız çocuklarının okullaşma oranları ile okul öncesi eğitim okullaşma oranlarının artırılacaktır.

Bölgenin geri kalmış diğer ilçelerinde olduğu gibi temel ekonomik faaliyeti tarım olan ilçenin ilgili sektörü geliştirilerek ilçede, iyi tarım uygulamaları hususlarında çiftçi bilinçlendirme faaliyetleri gerçekleştirilecektir. Bununla birlikte ilçede sulu tarım altyapısı geliştirilerek öncelikli tarım ürünleri deseni içinde yer alan Antep fıstığı, üzüm, zeytin ve bibere ilişkin yatırımlar desteklenecektir. Ayrıca meraların verimliliği artırılarak, Kilis'in diğer ilçelerinde olduğu gibi Kilis geçişinin geliştirilmesine yönelik faaliyetler desteklenecektir. Son olarak bölgede yer alan sınır kapılarından Çobanbey Gümrük Kapısının işlevsizliği ortadan kaldırılarak, söz konusu gümrük kapısının aktif kullanımı sağlanacaktır.

Perre Antik Kenti, Adiyaman

LINEUP

1.87% of

2010

3.28%

5.95

6.33

120

80

four quarters

16

5.08

0.47%

Price-to-earnings ratio

Earnings per share, past

Dividend yield

Sonova Hldg Switzerland

318.20 pence
or 7.20 pence

▲ 2.7% of

Sonova's first-half results show
its share of the hearing-aid mar

650
520
390
260

32

9.86

3.77%

PRICE CHANGE

1 wk. 12 mths.

6.02% 13.5%

Price-to-earnings ratio

Earnings per share, past

Dividend yield

Health Care

Sonova Hldg

Acciona

gain

2500 In pence

2000

1500

1000

1200

800

500

DIEMAMASON

2010

FINANSMAN

“Kalkınmanın Yolu, İpekyolu”

9

FINANSMAN

TRC1 Bölgesi'nde bölgesel gelişmenin sağlanması ve bölgesel kalkınmanın hızlandırılması amacıyla hazırlanan bölge planı kapsamında belirlenen vizyona ulaşabilmek amacıyla ortaya konan gelişme eksenleri, öncelikli hedefler ve stratejilerin başta bölgede yer alan paydaş kurumlar olmak üzere ülke genelinde yer alan ilgili kurum ve kuruluşlarca uygulanması gerekmektedir. Söz konusu amaç, hedef ve stratejilerin uygulanabilmesi adına İKA kaynakları yanında ulusal, yerel, hatta uluslararası bağlamda farklı finansman kaynaklarına ihtiyaç duyulmaktadır.

İKA'nın ana finansman kaynakları; merkezi yönetim bütçesi, il özel idareleri, belediyeler ve bölgedeki sanayi ve ticaret odalarından aktarılan paylardan oluşmaktadır. Bunun dışında Avrupa Birliği ve diğer uluslararası fonlardan aktarılan tutarlar, bağış ve yardımlar kalkınma ajanslarının diğer finansman kaynakları arasında yer almaktadır. Şüphesiz ki İKA, planın amacına hizmet etmek için sahip olduğu mali kaynakları bölgedeki paydaşlara azami düzeyde kullandırmayı planlamaktadır. Ancak İKA'nın kaynaklarının kısıtlı olduğu gerçeği ve bölge planının tüm bölge içinde yer alan kurum ve kuruluşları kapsayan stratejik bir doküman olması sebebiyle planın uygulama

aşamasında ilgili kurum ve kuruluşların finansal kaynaklarını, bahsi geçen amaç, öncelikli hedef ve stratejilere yönlendirmeleri beklenmektedir. Bölge planının uygulama finansmanı, Ajans kaynakları dışında bölgenin ekonomisini etkilemesi beklenen finansman kaynaklarının; yatırım programları kapsamında tahsis edilecek kamu kaynakları, yatırım teşvikleri, yerel yönetimlerin kaynakları, KOSGEB destekleri, özel sektör yatırımları ve Avrupa Birliği gibi diğer ulusal ve uluslararası kuruluşlardan alınabilecek fon, hibe ve krediler olacağı düşünülmektedir.

İpekyolu Kalkınma Ajansı'na, 2014-2023 yılları arasında genel bütçeden yapılması öngörülen transferler değerlendirilirse önceki yıllar esas alınarak ve her yıl bir önceki yıla göre %10-12 dolaylarında artış sağlanması öngörüsü ile merkezi bütçeden, yıl bazında ortalama 20-25 milyon TL arasında kaynak aktarılacağı tahmin edilmektedir.

Ajans kaynakları dışında aşağıda yer alan kurum ve kuruluşların uluslararası, ulusal ve bölgesel kaynaklarının, planın uygulanması sürecinde bölgede kullanılabileceği öngörülmektedir.

Gerger Kanyonu, Adiyaman

	Finansman Kaynağı	Finansman Aracı	Kapsamı	Kapsadığı Bölge	Finansmandan yararlanabilecek paydaşlar	Finansman Yılı	Toplam Kaynak	Destek Oranı
1	Avrupa Birliği, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	AB Rekabet Edebilirlik ve Yenilik Çerçeve Programı (CIP)	KOBİ'lerin finansmana erişiminin kolaylaştırılması, işletme kurulması ve işletmelerin büyümesi için uygun ortamın oluşturulması, Avrupa'da girişimcilik kültürünün desteklenmesi, AB işletmelerinin sürdürülebilir rekabet edebilirliklerinin desteklenmesi, KOBİ'lerin uluslararasılaşılmasının ve piyasalara erişiminin geliştirilmesi.	Türkiye	KOBİ'ler, genç girişimciler	2014 – 2020	2,5 Milyar €	
2	Avrupa Komisyonu	Genç Girişimciler İçin Erasmus	Genç girişimcilerin iş yaşamına giriş sağlamlarının desteklenmesi	Türkiye	Genç girişimciler , üniversite öğrencileri	2013-	4.650.000 €	
3	Avrupa Yatırım Bankası	KOBİ Geliştirme Kredisi	KOBİ'lerin gerçekleştirecekleri yatırımlar ve yenilenebilir enerji projelerine ilişkin yatırımların finansmanında kullanılır.	Türkiye	KOBİ	2014-2023	5.000.000 €	
4	Avrupa Yatırım Bankası	KOBİ-MIDCAP Enerji/Enerji Verimliliği Kredisi	Yenilenebilir enerji (güneş, hidro, biyokütle, jeotermal, rüzgâr) ve enerji verimliliği yatırımlarının (bölge ısıtma/ bölge soğutma, binalarda enerji tasarrufu ve yüksek verimli ısı ve elektrik üretimine yönelik kojenerasyon yatırımları) finansmanında kullanılır.	Türkiye	Yerleşik, küçük-orta ve büyük ölçekli şirketler	2014-2023	Maks: 50.000.000 € / Şirket	
5	Avrupa Yatırım Bankası	Enerji Verimliliği Kredisi	Toplam yatırım tutarı maksimum 25 milyon Euro'yu aşmayan mevcut turizm tesislerinin renovasyonu, optimizasyonu, enerji verimliliği vb. Sürdürülebilir turizme ilişkin proje yatırımlarının finansmanında kullanılır.	Türkiye	Yerleşik turizm sektöründeki işletmeler	2014-2023	Maks: 12.500.000 € / Şirket	
6	Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Küme Mükemmeliyetinin Teşvik Edilmesi	Küme mükemmeliyeti ile ilgili deneyimlere, derslere ve mevcut projelere dayanarak, ECEI kapsamında geliştirilen çıktılarını ve araçlarını daha fazla kullanılması suretiyle AB'de küme yönetim mükemmeliyetinin güçlendirilmesi amaçlayan çabaların devamının sağlanmasıdır.	Türkiye	Tüzel kişiler	2014 -	Toplam Bütçe: 1.377.000 € Proje başına Hibe Maks: 344.250 €	
7	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	Teknogirişim Sermayesi Desteği	Yeni ve yenilikçi iş fikirleri olan genç girişimcilerin, bu iş fikirlerini katma değer ve nitelikli istihdam yaratma potansiyeli yüksek teşebbüslere dönüştürebilmeleri için çekirdek sermaye sağlanarak desteklenmesi amaçlanmaktadır.	Türkiye	Herhangi bir lisans, yüksek lisans veya doktora programından bir yıl içinde mezun olabilecek durumdaki öğrenciler	2014 -	100.000 TL/ Proje	
8	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	Teknoloji Geliştirme Bölgeleri	Teknolojik bilginin üretilmesi, üretilen bilginin ticarileştirilmesi, üründe ve üretim yöntemlerinde ürün kalitesi ve standardının yükseltilmesi, verimliliği artıracak ve üretim maliyetlerini düşürecek yeniliklerin geliştirilmesi küçük ve orta ölçekli işletmelerin yeni ve ileri teknolojilere uyumunun sağlanması, araştırmacılara iş imkânlarının sağlanması ve ileri teknoloji yatırımları yapacak yabancı sermayenin ülkeye girişinin hızlandırılması, sanayinin rekabet gücünün artırılması amaçlanmaktadır.	Türkiye -Gaziantep Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Üniversite öğrencileri, AR-GE faaliyetinde bulunan firmalar	2014 - 2023	Kira, vergi muafiyeti ve çalışanların sigorta primi destekleri	

	Finansman Kaynağı	Finansman Aracı	Kapsamı	Kapsadığı Bölge	Finansmandan yararlanabilecek paydaşlar	Finansman Yılı	Toplam Kaynak	Destek Oranı
9	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	Eko-İnovasyon	Sürdürülebilir gelişme hedefine ulaşma amacı güden her türlü kayda değer yenilikçiliği kapsamaktadır.	Türkiye	Tüzel kişiler	2014-2017	31.585.000 €	
10	Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu, İçişleri Bakanlığı ve İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı	Kadın Dostu Kentler II Hibe Programı	Kadın ve eğitim hizmetleri, kadın ve sağlık hizmetleri, kadınların ekonomik hayata katılımı, kadına yönelik şiddetle mücadele, karar alma mekanizmalarına kadınların katılımı, kadın ve kentsel hizmetler	Antalya, Bursa, Gaziantep, Malatya, Mardin, Samsun, İzmir, Kars, Nevşehir, Şanlıurfa, Trabzon	STK'lar	2013	4000 \$/Proje Başına	
11	Dünya Bankası	Yenilenebilir Enerji ve Enerji Verimliliği Kredisi	Özel sektör tarafından gerçekleştirilecek yenilenebilir kaynaklara dayalı enerji üretim ve enerji verimliliği projelerinin mal, hizmet, inşaat işlerine ilişkin yatırımlarının finansmanında kullanılır.	Türkiye	Yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği alanlarında sahip olunması gereken tüm izin ve belgelere sahip yatırımcılar	2014-2023	Maks: 50.000.000 \$/Şirket	
12	Ekonomi Bakanlığı	Uluslararası Nitelikteki Yurt İçi İhtisas Fuarlarının Desteklenmesi	Uluslararası nitelikteki yurtiçi ihtisas fuarlarının dış tanıtımının sağlanması ve uluslararası düzeyde katılımın artırılması amaçlanmaktadır.	Türkiye	Fuar organize eden firmalar	2014-	Maks: 60.000 \$/Firma	%50
13	Ekonomi Bakanlığı	Yurt Dışı Birim, Marka ve Tanıtım Faaliyetlerinin Desteklenmesi	Bu destek ile firmaların ürünlerinin pazarlama ve tanıtımının yapılmasını sağlamak, bu çerçevede yurt dışında gerçekleştirilen tanıtım, marka tescil giderleri ile yurt dışında mal ticareti yapmak amacıyla açılan birimlerle ilgili giderlerinin bir kısmının Ekonomi Bakanlığı tarafından karşılanması amaçlanmaktadır.	Türkiye	Türkiye'de sınai ve/veya ticari faaliyet gösteren şirketler ile işbirliği kuruluşları	2014-	75.000 \$-250.000 \$/Firma	%50 -60
14	Ekonomi Bakanlığı	Türk Ürünlerinin Yurtdışında Markalaşması, Türk Malı İmajının Yerleştirilmesi Ve Turqu-ality®'nin Desteklenmesi	Sektörlerinin yurtdışında tanıtımı amacıyla gerçekleştirecekleri harcamalara ilişkin giderler, Türkiye'de ticari ve/veya sınai faaliyette bulunan şirketlerin ürünlerinin markalaşması amacıyla gerçekleştirecekleri faaliyetlere ilişkin giderler ile ihracatçı birliklerinin Turqu-ality® programı kapsamında firmalara yurt içinde ve yurt dışında markalaşma sürecinde vereceği desteklere ilişkin harcamalar, Türk markalarının pazara giriş ve tutunmalarına yönelik gerçekleştireceği her türlü faaliyet ve organizasyonlara ilişkin giderler ile olumlu Türk malı imajının oluşturulması ve yerleştirilmesi için yurt içinde ve yurt dışında gerçekleştireceği her türlü harcamaların uluslararası kurallara göre desteklenmesi amaçlanmaktadır.	Türkiye	İhracatçı birlikleri, üretici dernek/birlikleri, Türkiye'de ticari ve/veya sınai faaliyette bulunan şirketler	2014-	50.000-500.000 \$/Firma	%50
15	Ekonomi Bakanlığı	Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesi Desteği (UR-GE)	Türkiye'de hizmetler ve üretim sektörlerinde faaliyet gösteren firmaların uluslararası pazarlarda rekabet gücünü artıracak eğitim ve danışmanlık faaliyetlerinin Ekonomi Bakanlığı tarafından desteklenmesi amaçlanmaktadır.	Türkiye	Sınai ve/veya ticari faaliyette bulunan şirketler ile yazılım sektöründe iştegal eden şirketler	2014 -	20.000 \$ (şirketler), 50.000 \$-400.000 \$ arası (birlik, kooperatif, Oda, STK'lar)	%50

	Finansman Kaynağı	Finansman Aracı	Kapsamı	Kapsadığı Bölge	Finansmandan yararlanabilecek paydaşlar	Finansman Yılı	Toplam Kaynak	Destek Oranı
16	Ekonomi Bakanlığı	İstihdam Yardımı	Sektörel dış ticaret şirketi unvanını haiz firmaların münhasıran dış ticarete ilişkin işlemlerini yürütmek üzere konusunda tecrübeli ve yükseköğrenimli yönetici ve eleman istihdamının sağlanması amaçlanmaktadır.	Türkiye	Sektörel dış ticaret şirketleri (SDŞ)	2015 -		%75
17	Ekonomi Bakanlığı	Tasarım Desteği	Markalaşmanın önemli bir unsuru olan tasarımın doğrudan desteklenebilmesini temin; tasarımcı şirketleri, tasarım ofisleri ile birlikler, tasarım dernekleri-birliklerinin gerçekleştireceği tanıtım, reklam, pazarlama, istihdam, danışmanlık harcamaları ile yurt dışında açacakları birimlere ilişkin giderlerinin desteklenmesi amaçlanmaktadır.	Türkiye	Tasarımcı şirketleri ve tasarım ofisleri, birlikler ve tasarım dernekleri-birlikleri	2014 -	100.000 -300.000 \$/ Firma	%50
18	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	Enerji Sektörü Araştırma-Geliştirme Projeleri Destekleme Programına (ENAR)	Üniversite-firma işbirliğinin kurumsallaştırılması ve üniversitelerimizde enerji ile ilgili yapılan bilimsel çalışmaların ticarileştirilerek ülkemize katma değer yaratacak, uluslararası pazarlardaki rekabet gücünün artırılmasına katkı sağlayacak yeni ürün ve/veya üretim yöntemi geliştirilmesi, mevcut üründe ve/veya üretim yönteminde yenilik yapılması amacıyla enerji sektörünün ihtiyaçları doğrultusunda belirlenecek projelerin seçilmesi, desteklenmesi, izlenmesi, sonuçlandırılması ve sonuçların ürüne dönüştürülmesinin sağlanması amacıyla başlatılmıştır.	Türkiye	Temel araştırma, uygulamalı araştırma, teknoloji geliştirme, demonstrasyon ve teknoloji transferi projeleri ile uluslararası alanda ve/veya üniversite, kamu, sanayi işbirliklerini artıracak faaliyetler	2014 -	Maks: %80'i Bakanlıkça, en az %20'si proje ortağı firmaca karşılanmak üzere üst sınır KDV dâhil 1.000.000 TL'dir.	
19	European Commission	Creative Europe (2014-2020)	Avrupa'nın dilsel ve kültürel çeşitliliğini geliştirmek ve rekabet için kültürel ve yaratıcı sektörlerin yaratıcılığını güçlendirmek	Türkiye, AB Ülkeleri	Kültür alanında faaliyet gösteren kuruluşlar, STK'lar	2014-2020	1.8 Milyar €	
20	Japonya Büyükelçiliği	Yerel Projelere Hibe Programı	Temel insani ihtiyaçları karşılamak üzere hazırlanmış kalkınma projelerine yönelik geri ödemesiz bir mali yardım sunmak.	Türkiye	Sivil toplum kuruluşları ve belediyeler	2014-2023	10 Milyon Japon Yeni/Proje	
21	Kalkınma Bankası	Kalkınma Yatırım Kredisi	Ekonomi bakanlığı teşvik uygulama ve yabancı sermaye genel müdürlüğüne teşvik edilebilir konular ve bankamız yıllık iş programlarında belirlenen alanlarda yatırım yapan yatırımcıların sabit yatırım tutarı harcamalarının finansmanıdır	Türkiye	Sanayi, turizm, eğitim, sağlık, enerji sektörlerinde faaliyette bulunan yatırımcılar	2014-2023	Projeye göre kredilendirilir.	
22	KOSGEB	KOBİ Destekleme Programı	İşletmelere özgü sorunların işletmeler tarafından projelendirildiği ve projelendirilen maliyetlerin desteklenebildiği bir programa ihtiyaç duyulması, KOBİ'lerde proje kültürü ve bilincinin oluşturulması, işletmelerin proje yapabilme kapasitelerinin geliştirilmesi, esnek destekleme sistemine ihtiyaç duyulması.	Türkiye	KOBİ	2014-2023	Maks: 150.000 \$/ Destek	1. ve 2. bölgede %50 3., 4., 5. ve 6. bölgelerde %60

	Finansman Kaynağı	Finansman Aracı	Kapsamı	Kapsadığı Bölge	Finansmandan yararlanabilecek paydaşlar	Finansman Yılı	Toplam Kaynak	Destek Oranı
23	KOSGEB	Çağrı Esaslı ve Meslek Kuruluşu Proje Destek Programı	KOBİ'lerin kendi işletmelerini geliştirmeleri ve meslek kuruluşları tarafından küçük ve orta ölçekli işletmelerin geliştirilmesi amacıyla daha fazla proje hazırlamalarının teşvik edilmesi, makro strateji dokümanlarında işaret edilen öncelikler dikkate alınarak belirlenen tematik alanlarda bölgesel ve sektörel ihtiyaçların karşılanması, KOBİ'lerin uluslararası mevzuat ve önceliklere uyumunun sağlanması,	Türkiye	KOBİ, meslek kuruluşları	2014-2023	Maks: 150.000 \$/ Destek	1. ve 2. bölgede %50 3., 4., 5. ve 6. bölgelerde %60
24	KOSGEB	İşbirliği Güç Birliği Destek Programı	KOBİ'lerin işbirliği-güç birliği anlayışında bir araya gelerek "ortak sorunlara ortak çözümler" üretilmesi, KOBİ'lerin tedarik, pazarlama, düşük kapasite kullanımı, rekabet gücü zayıflığı, finansman başta olmak üzere tek başlarına çözümünde zorlandıkları birçok soruna çözüm bulunması, KOBİ'lerin bir araya gelerek kapasite ve rekabet gücü yüksek işletmelere dönüşmesi, ölçek ekonomisinden yararlanılarak kaynak tasarrufu sağlanması, KOBİ'ler arasında ortaklık ve işbirliği kültürünün geliştirilmesi.	Türkiye	KOBİ, meslek kuruluşları	2014-2023	750.000 TL 250.000 TL (geri ödemesiz), 500.000 TL (geri ödemesiz)	1. ve 2. bölgelerde %50 3., 4., 5. ve 6. bölgelerde %60
25	KOSGEB	AR-GE, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Destek Programı	Bilim ve teknolojiye dayalı yeni fikir ve buluşlara sahip KOBİ ve girişimcilerin geliştirilmesi, teknolojik fikirlere sahip tekno-girişimcilerin desteklenmesi, KOBİ'lerde AR-GE bilincinin yaygınlaştırılması ve AR-GE kapasitesinin artırılması, mevcut AR-GE desteklerinin geliştirilmesi, inovatif faaliyetlerin desteklenmesi, AR-GE ve inovasyon proje sonuçlarının ticarileştirilmesi ve endüstriyel uygulamalarına yönelik destek mekanizmalarına ihtiyaç duyulması.	Türkiye	KOBİ, girişimciler	2014-2023	Birçok alanda proje başı 200.000 TL'ye kadar destek	%75- %100 arası destek oranı
26	KOSGEB	Genel Destek Programı	Proje hazırlama kapasitesi düşük KOBİ'ler ile KOSGEB hedef kitlesine yeni dâhil olmuş sektörlerdeki KOBİ'lerin de mevcut KOSGEB desteklerinden faydalanması, KOBİ'lerin kaliteli ve verimli mal/hizmet üretmelerinin sağlanması, mevcut KOSGEB desteklerinin revize edilerek daha fazla KOBİ'nin bu desteklerden yaygın şekilde faydalanması, KOBİ'lerin rekabet güçlerini ve düzeylerini yükseltmek amacıyla genel işletme geliştirme faaliyetlerinin teşvik edilmesi, KOBİ'lerin yurt içi ve yurt dışı pazar paylarını artırmak amacıyla tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinin geliştirilmesi.	Türkiye	KOBİ, girişimciler	2014-2023	Birçok alanda proje başı 215.000 TL'ye kadar destek	1. ve 2. bölgede %50 3., 4., 5. ve 6. bölgelerde %60

	Finansman Kaynağı	Finansman Aracı	Kapsamı	Kapsadığı Bölge	Finansmandan yararlanabilecek paydaşlar	Finansman Yılı	Toplam Kaynak	Destek Oranı
27	KOSGEB	Girişimcilik Destek Programı	Girişimciliğin desteklenmesi yaygınlaştırılması ve başarılı işletmelerin kurulması	Türkiye	Girişimcilik programlarını tamamlayarak eğitime katıldığını belgeleyen ve işletmesini kuran girişimciler, İŞGEM'de yer alan işletmeler	2014-2023	30.000 TL geri ödemesiz 70.000 TL geri ödemeli	1. ve 2. bölgede %60 kadın girişimci ve engelli girişimciye %70 uygulanır. 3., 4., 5. ve 6. bölgede %70 kadın girişimci ve engelli girişimciye %80 uygulanır.
28	KOSGEB	Gelişen İşletmeler Piyasası KOBİ Destek Programı	"Gelişen İşletmeler Piyasası KOBİ Destek Programı" ile gelişme ve büyüme potansiyeline sahip küçük ve orta ölçekli işletmelerin; • İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB) Gelişen İşletmeler Piyasası'nda işlem görmesinin sağlanması, • Sermaye piyasalarından fon temin edilmesine imkân sağlanması	Türkiye	KOBİ, girişimciler	2014-2023	Üst limit 100.000 TL	%75-%100 arası destek oranı
29	UNDP, GEF (Global Environment Facility)	Sanayide Enerji Verimliliğinin Artırılması	Enerji verimliliği önlemleri ve enerji verimli teknolojiler kullanarak etkin bir enerji yönetimi oluşturulmasında sanayi kuruluşlarını teşvik etmek suretiyle Türk sanayinde enerji verimliliğinin iyileştirilmesi amaçlanmaktadır.	Türkiye	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, KOSGEB ve Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı (TTGV) projenin diğer ortaklarıdır.	2010-2015	35.058.400 \$	
30	UNDP GEF (Global Environment Facility)	Binalarda Enerji Verimliliğinin Artırılması	Binalarda Enerji Verimliliğinin Artırılması Projesi'nin amacı, bina enerji performansı standartlarını yükseltmek, ilgili mevzuatın uygulanmasını desteklemek ve güçlendirmek, bina enerji yönetimi standartlarını geliştirmek ve bütünlük bina tasarımı yaklaşım uygulamalarını sergilemek, tanıtmak ve yaygınlaştırmak yoluyla Türkiye'de binalarda enerji tüketimi ve dolayısıyla sera gazı emisyonlarını azaltmaktır.	Türkiye	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı diğer ortaklarıdır	2010-2015	Toplam Bütçe: 17.580.000 \$	
31	UNDP	Türkiye'de Sivil Gözetimin Gelişimi (Aşama 2)	Sivil toplum ile işbirliği içinde kamu güvenliğinin yasal, bürokratik yollarla tasarlanarak geliştirilmesi	Türkiye	STK'lar	2013-2015	Toplam Bütçe: 4.372.313,04 \$	
32	UNDP	Güneydoğu Anadolu'da Kadının Güçlenmesi İçin İnovasyon	Güneydoğu'nun 9 ilinde yürütülmekte olan projenin amacı, kadınları yaşadıkları toplumda güçlendirerek, iş fırsatlarını, girişimcilikten gelen kazancını artırmak için bireysel üretilebilirlik, sosyal kapasite ve kurumsal düzeyde yönetim becerilerini arttırmak.	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	Sivil Toplum Kuruluşları	2010-2015	Toplam Bütçe: 949.550 \$	

	Finansman Kaynağı	Finansman Aracı	Kapsamı	Kapsadığı Bölge	Finansmandan yararlanabilecek paydaşlar	Finansman Yılı	Toplam Kaynak	Destek Oranı
33	Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı	Çevre Teknolojileri Desteği	Çevre teknolojileri desteğinin temel amacı, eko-verimlilik (temiz üretim/sürdürülebilir üretim) anlayışı çerçevesinde üretim süreçlerinde asgari enerji, su, hammadde tüketimi ve atık üretimi için teknolojik yenilik içeren, sanayide uygulanabilir ve ekonomik değeri olan temiz üretim teknolojilerinin uygulanmasına yönelik uygulama projelerinin teşvik edilmesi ve desteklenmesidir.	Türkiye	Girişimciler, sanayiciler	2014 -	Maks: 1.000.000 \$	Destek oranı: Proje bütçesinin en fazla %50'si; Geri ödeme süresi: 1 yılı geri ödemesiz toplam 4 yıl (faizsiz)
34	Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı	Enerji Verimliliği Desteği	Enerji verimliliği destek programı, Türkiye'nin dünyada artan enerji fiyatları karşısında, özellikle enerji yoğun sektörlerde rekabet gücünün korunması, dışa bağımlılığını azaltması ve sera gazı salınımlarının azaltılmasına katkı sağlanması ve sanayicinin ilgili faaliyetlerinin teşvik edilmesi amacıyla oluşturulmuştur	Türkiye	Girişimciler, sanayiciler	2014 -	100.000-1.000.000 \$	Destek oranı: Proje bütçesinin en fazla %50'si; Geri ödeme süresi: 1 yılı geri ödemesiz toplam 4 yıl (faizsiz)
35	Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı	İleri Teknoloji Projeleri Desteği (ITEP)	Projelerin oluşturduğu portföyde ülkemiz için öngördüğü değerle orantısız temsil edildiği değerlendirilen teknoloji alanlarında "teknolojik ürün" ve "teknolojik proses inovasyonu" kavramları çerçevesinde, bilgi birikimi projeyi gerçekleştiren firmada kalmak üzere, ticari değeri olan ürünlerin elde edildiği teknoloji geliştirme düzeyindeki ARGE ve ticarileştirme faaliyetleri desteklenmektedir.	Türkiye	Sanayi kuruluşları ve yazılım şirketleri	2014 -	Maks: 3.000.000 \$	Destek oranı: Proje bütçesinin en fazla %50'si; Geri ödeme süresi: 1 yılı geri ödemesiz toplam 4 yıl (faizsiz)
36	TÜBİTAK	TÜBİTAK Patent Teşvikleri	Türkiye'nin ulusal ve uluslararası patent başvurularının sayısının artırılması, kişilerin patent başvurusu yapmaya teşvik edilmesi ve ülkemizde fikri ve sınai hakların tescili yönünde bilinçlenmeye katkıda bulunulması	Türkiye	Tüm T.C. vatandaşları veya Türkiye sınırları içerisinde faaliyet gösteren, Türk hukukuna göre kurulmuş ve Türk tabiiyetinde olan şirketler, üniversiteler, kamu kurum ve kuruluşları bu esaslar kapsamında öngörülen desteklerden yararlanabilirler.	2014-	3.450 TL/Patent	Geri ödemesiz 3.000 TL TPE hesabına; 450 TL kişinin hesabına yatırılır.
37	Tarım Gıda ve Hayvancılık Bakanlığı	Hayvancılık Desteklemeleri Su Ürünleri Desteklemeleri Tarımsal Üretim Destekleri	Tarımsal ve hayvansal ürünlerin üretiminin geliştirilmesi	Türkiye	Tarım ve hayvancılık alanında üretim yapan tüm T.C. vatandaşları	2014-2023	Http://www.resmi-gazete.gov.tr/eski-ler/2013/04/20130408-5.htm	

Kilis

PERFORMANS GÖSTERGELERİ

“Kalkınmanın Yolu, İpekyolu”

Performans göstergeleri Bölge Planı'nın uygulama sürecine ilişkin ölçülebilirliğin somut olarak ortaya konduğu bölümdür. Planda yer alan amaç ve hedeflere ulaşıp ulaşılamadığına dair aşağıda yer verilen göstergeler takip edilerek, plannın uygulamaya yönelik başarısını değerlendirecektir. Bu göstergeler uygulama sürecinde detaylandırılıp sayısallaştırılarak plannın ölçülebilirliği ortaya konulacaktır.

Performans Göstergeleri

Tablo 48

2023 Göstergeleri	Gaziantep		Adıyaman		Kilis		TRC1		Doğrulama Kaynağı	
	Yıl	Mevcut Durum	2023 Hedef/Tahmin	Mevcut Durum	2023 Hedef/Tahmin	Mevcut Durum	2023 Hedef/Tahmin	Mevcut Durum		2023 Hedef/Tahmin
Demografi										
Toplam nüfus*	2013	1.844.438	2.257.278	597.184	599.291	128.586	130.239	2.570.208	2.986.808	TÜİK
Genç (15-24) nüfusun toplam nüfus içindeki payı*	2013	17,5	17,4	19,7	19,6	18,5	18,5	18,1	18	TÜİK
15-64 yaş arası nüfusun toplam nüfus içindeki payı*	2013	61,2	60,8	63,1	62	62,6	61,8	61,7	61,5	TÜİK
Kentli nüfusun oranı*	2013	100	100	61,38	65	71,54	73	81,74	82	TÜİK
Toplam doğurganlık hızı*	2013	3,11	2,9	2,72	2,6	2,92	2,7	3	2,5	TÜİK
Net göç hızı(‰) *	2013	-0,17	0	-13,91	-8	3,15	2	-3,21	0	TÜİK
Eğitim										
Okuma yazma bilmeyenlerin toplam nüfusa oranı (+6 yaş)	2012	4,74	2	7,91	4	5,78	2,5	5,56	2,8	TÜİK
Yükseköğretim mezunu oranı (+15 yaş nüfusa oranı) (yüksekokul+lisans+master+doktora)	2012	7,5	13,9	7,5	15,1	7,6	14,6	7,5	14,3	TÜİK
Okul öncesi okullaşma oranı	2012-2013	22,6	80	29,8	85	32,04	90	-	85	MEB
İlköğretimde okullaşma oranı	2012-2013	99,16	100	98,61	100	97,96	100	-	100	MEB
Ortaöğretim okullaşma oranı	2012-2013	59,24	90	65,67	93	70,84	95	-	93	MEB
Okuma yazma bilmeyenlerin içindeki kadın oranı	2012	87	52	82	50	79	48	85	50	TÜİK
Sağlık										
Sağlık sektörü gelişmişlik sıralaması*	2003	36	13	66	49	60	45	21	9	SEGE 2003
10.000 kişi başına düşen eczane sayısı	2013	2,53	4,5	2,18	4	2,57	7	2,45	4,7	Eczacılar Odası
Hastane sayısı*	2011	22	32	10	15	1	3	33	50	TÜİK
100.000 kişi başına düşen toplam hastane yatak sayısı	2011	234	400	93	250	130	250	195	300	TÜİK

2023 Göstergeleri	Yıl	Gaziantep		Adıyaman		Kilis		TRC1		Doğrulama Kaynağı
		Mevcut Durum	2023 Hedef/Tahmin	Mevcut Durum	2023 Hedef/Tahmin	Mevcut Durum	2023 Hedef/Tahmin	Mevcut Durum	2023 Hedef/Tahmin	
Kültür, Sanat ve Spor										
Sinema seyircisi sayısı	2012	567.366	1.182.915	131.900	200.000	-	30.000	699.266	1.412.915	TÜİK
Tiyatro seyircisi sayısı	2012	36.981	300.000	3.741	20.000	8.620	15.000	49.342	340.000	TÜİK
Müze ziyaretçi sayısı (devlet müzeleri)	2012	194.195	500.000	35.926	150.000	-	50.000	230.121	700.000	TÜİK
Müze Sayısı	2012	4 Bakanlığa bağlı, 1 Açık hava, 7 özel müze	5 Bakanlığa bağlı, 2 Açık hava müzesi, 10 özel müze	1 Bakanlığa bağlı	1 Bakanlığa bağlı, 1 Açık hava müzesi, 1 özel müze	1 Bakanlığa bağlı	1 Bakanlığa bağlı, 1 özel müze	5 Bakanlığa bağlı, 1 Açık hava, 7 özel müze	7 Bakanlığa bağlı, 2 Açık hava müzesi, 12 özel müze	Kültür Turizm Bakanlığı-Gaziantep BB
Halk Kütüphanesi Sayısı	2012	13	15	12	14	2	4	27	33	TÜİK
Sivil Toplum										
Faaliyet Veren Sayısı*	2012	1.330	1.500	607	750	162	250	2.099	2.500	İçişleri Bakanlığı
Dernek Üye Sayısı*	2012	96.013	200.000	22.097	45.000	6.099	15.000	124.179	260.000	İçişleri Bakanlığı
İstihdam										
İstihdam Oranı	2010	39,3	52	36,6	48	44,2	50	40	50	TÜİK
İşsizlik Oranı	2012	13,4	9,2	10,2	6,6	10,1	6,7	11,8	7,5	TÜİK
İşgücüne katılım oranı	2012	45,4	55	40,8	50	49,2	55	43,6	53	TÜİK
Kadın işgücüne katılım oranı	2012	-	-	-	-	-	-	15,8	25	TÜİK
Kadın istihdam oranı	2012	-	-	-	-	-	-	14,2	24	TÜİK
Ekonomi, Gelir ve Yoksulluk										
Kişi başı GSKD (\$)	2011	-	-	-	-	-	-	4.952	10.000	TÜİK
Tarım sektörünün GSKD içindeki payı	2011	-	-	-	-	-	-	10,5	10	TÜİK
Sanayi sektörünün GSKD içindeki payı	2011	-	-	-	-	-	-	32	35	TÜİK
Hizmetler sektörünün GSKD içindeki payı	2011	-	-	-	-	-	-	57,5	55	TÜİK

2023 Göstergeleri	Yıl	Gaziantep		Adıyaman		Kilis		TRC1		Doğrulama Kaynağı
		Mevcut Durum	2023 Hedef/ Tahmin	Mevcut Durum	2023 Hedef/ Tahmin	Mevcut Durum	2023 Hedef/ Tahmin	Mevcut Durum	2023 Hedef/ Tahmin	
Tarım										
Organik tarım üretim miktarı (ton)	2012	6.799	16.000	1.404	10.000	1.266	9.000	9.469	35.000	TÜİK
Büyükbaş hayvan sayısı (kültür ve kültür melezli)	2011	103.647	220.000	57.400	100.000	10.561	30.000	171.608	350.000	TÜİK
Küçükbaş hayvan sayısı	2011	402.696	400.000	198.260	300.000	141.520	300.000	742.746	1.000.000	TÜİK
Büyükbaş süt miktarı (ton)	2011	126.127	270.000	65.990	150.000	15.514	30.000	237.922	450.000	TÜİK
Bal üretim miktarı (ton)	2011	169	400	455	1500	14	100	638	2.000	Gıda, Tar.Hay.Bakanlığı
Tatlı su ürünleri miktarı (ton)	2011	178	250	747	1.250	-	-	925	1.500	TÜİK
Toplam süt üretimi	2011	141.482	250.000	75.120	200.000	21.320	50.000	237.922	500.000	TÜİK
Sanayi										
İmalat sektörü işyeri sayısı	2013	2.420	3.300	237	500	56	200	2.713	4.000	Bilim, San.ve Tek. İl.Md
Toplam OSB sayısı	2013	8	10	4	5	1	2	13	17	OSB İl Müdürlükleri
OSB'lerde faal firma sayısı	2012	1.011	1.550	87	300	23	150	1.121	2.000	OSB İl Müdürlükleri
OSB doluluk oranı	2012	82	100	46	100	65	100	72.42	100	OSB İl Müdürlükleri
OSB toplam istihdam	2012	91.400	130.000	4.599	15.000	750	5.000	96.749	150.000	OSB İl Müdürlükleri
Teknoloji ve AR-GE										
Marka başvuru sayısı (adet)	2012	2.897	4.850	77	100	36	50	3.010	5.000	Türk Patent Enst.
Marka tescil sayısı (adet)	2012	1.290	2.400	28	60	16	40	1.334	2.500	Türk Patent Enst.
Patent başvuru sayısı (genel)	2012	120	121	4	15	4	15	59	150	Türk Patent Enst.
Patent tescil sayısı (genel)	2012	7	28	1	7	-	5	8	40	Türk Patent Enst.
Alınan coğrafi işaret sayısı (genel)	2012	5	15	-	3	-	2	5	20	Türk Patent Enst.
Teknopark sayısı	2012	1	2	-	1	-	1	1	4	Bilim, San.ve Tek. İl.Md
Finans										
Toplam mevduat (Bin TL)	2012	5.901.238	11.452.638	919.510	1.906.646	216.342	477.548	6.227.090	13.836.832	BDDK
Tasarıf mevduatının toplam mevduat içindeki oranı	2012	59,3	58,8	71,2	70,2	57,0	48,6	60,8	60,1	BDDK
Toplam nakdi krediler (TL)	2012	16.666.253	46.000.000	1.999.584	6.000.000	398.458	1.200.000	19.064.295	53.200.000	BDDK
Şubeye düşen kişi sayısı	2012	10.136	10.000	16.052	15.000	12.445	10.000	11.235	10.500	BDDK
Ticaret										
Dış ticaret hacmi	2012	10.634.197,34	76.227.900	140.411.539	6.997.360	28.210.042	1.830.429	10.802.818	85.055.689	TÜİK
İhracatın ithalat karşılama oranı	2012	110,4	110,4	294,6	250,3	70,6	120,4	111,6	117,8	TÜİK
İhracat değeri (Bin \$)	2012	6.472.870	29.700.000	79.620	200.000	29.990	100.000	6.582.481	30.000.000	TÜİK
İhracatçı firma sayısı	2012	1.270	1.917	43	65	27	50	1.340	2.032	TÜİK
İhracattaki payı (%)	2012	3,66	9	0,07	0,8	0,01	0,2	3,74	10	TÜİK

2023 Göstergeleri	Yıl	Gaziantep		Adıyaman		Kilis		TRC1		Doğrulama Kaynağı
		Mevcut Durum	2023 Hedef/ Tahmin	Mevcut Durum	2023 Hedef/ Tahmin	Mevcut Durum	2023 Hedef/ Tahmin	Mevcut Durum	2023 Hedef/ Tahmin	
Turizm										
Ortalama geceleme sayıları (işletme belgeli tesislerde)	2011	1,9	2,6	1,2	1,8	1,3	1,6	1,5	2	TÜİK
Ortalama geceleme sayıları (belediye tesislerinde)	2012	1,6	2,2	1,1	1,8	1,6	2,0	1,43	2	TÜİK
Yatak kapasitesi	2012	8.746	17.000	2.094	4000	164	1000	11.004	22.000	Kültür Turizm Bakanlığı
5 yıldızlı otel sayısı	2013	5	10	-	2	-	-	5	12	Kültür Turizm Bakanlığı
Turizm işletme belgeli tesis sayısı	2012	37	60	7	12	-	8	44	80	Kültür Turizm Bakanlığı
Turizm yatırım belgeli tesis sayısı	2011	16	34	5	10	4	6	25	50	Kültür Turizm Bakanlığı
Turizm belediye belgeli tesis sayısı	2011	45	48	11	15	2	2	56	65	Kültür Turizm Bakanlığı
Yabancı geceleme sayısı	2012	166.659	290.000	8.953	40.000	7.335	20.000	182.947	350.000	Kültür Turizm Bakanlığı
Ulaştırma										
Toplam bölünmüş yol uzunluğu (km)	2013	193	300	170	300	33	100	396	700	Karayolları Gen.Md.İlçüğü
Toplam uçak yolcu sayısı	2012	1.442.969	3.000.000	100.522	140.000	-	-	1.543.491	3.140.000	DHMI
Otoyol uzunluğu (km)	2012	145	250	0	30	0	-	145	280	Karayolları Gen.Md.İlçüğü
Devlet yolu uzunluğu (km)	2012	315	450	266	350	77	150	658	850	Karayolları Gen.Md.İlçüğü
İ yolu uzunluğu (km)	2012	199	300	487	800	71	150	757	1.250	Karayolları Gen.Md.İlçüğü
Demiryolu uzunlukları (km)	2012	254	450	45	100	16	50	315	620	TCDD
Çevre ve Enerji										
Kişi başına ortalama elektrik tüketimi (kWh)	2011	2.560	4.000	1.547	2.500	1.137	2.000	5.244	8.500	TÜİK
Kişi başına sanayi elektrik tüketimi	2011	1.586	2.500	690	1.200	225	800	2.501	4.500	TÜİK
Rüzgâr santrali sayısı	2013	1	5	1	3	-	-	2	8	EPDK
Toplam rüzgâr kurulu gücü (MWm)	2013	63	200	25	100	-	-	88	300	EPDK
Biyoenerji santrali sayısı	2013	1	4	-	1	-	1	2	6	EPDK
Toplam biyoenerji kurulu gücü (MWm)	2013	7,6	13	-	5	-	2	7,6	20	EPDK
Kanalizasyon hizmeti verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı	2010	97	100	90	100	98	100	96	100	TÜİK
Atık hizmeti verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı	2010	100	100	98	100	98	100	99	100	TÜİK
Atıksu arıtma tesisi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı	2010	86	100	1	90	-	80	-	90	TÜİK
İçme suyu arıtma tesisi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı	2010	70	100	99	100	-	100	80	100	TÜİK
İçme ve kullanma suyu arıtma tesisi ile hizmet verilen nüfusun oranı	2012	17,2	100	0	100	20	100	-	100	TÜİK

* İşaretli göstergeler tahmine dayanmaktadır

KOORDİNASYON, İZLEME VE DEĞERLENDİRME

“Kalkınmanın Yolu, İpekyolu”

11

KOORDİNASYON, İZLEME VE DEĞERLENDİRME

Yeni dönem bölge planının uygulanmasının izlenmesi amacıyla, kurumsal bağlamda bazı ekiplerin kurulması planlanmaktadır. Söz konusu faaliyete ilişkin süreç aşağıda tarif edilmiştir:

- İzleme ve Değerlendirme ekibinin farklı kişilerden oluşturulması ve “Plan-Program İzleme Ekibi” ile “Plan-Program Değerlendirme Ekibi” adı altında Ajans uzmanlarından oluşan 2 adet ekibin kurulması
- Ajans Genel Sekreteri, Ajans Yönetim Kurulu Üyeleri ve Kalkınma Kurulu Başkanından oluşan bir “Plan Yönlendirme Kurulu” ve Ajans Genel Sekreteri ile Birim Başkanları/Koordinatörler tarafından oluşan “Plan İzleme ve Değerlendirme Koordinasyon Kurulu” kurulması.

“Plan-Program İzleme Ekibi” ile “Plan-Program Değerlendirme Ekibi”, yukarıda ifade edilen kurullara bilgi verme hususunda yükümlüdürler. Söz konusu kurulların faaliyetlerine katkı sağlayacak olan bölge planı göstergelerinin aşağıdaki kategorilerde belirlenmesi planlanmaktadır:

- **Kaynak Göstergeleri:** Bölge Planı uygulamalarında kullanılan finansal, materyal, organizasyonel, insan araçları bilgisi
- **Çıktı Göstergeleri:** Kamu harcamaları karşılığında doğrudan elde edilen çıktı
- **Sonuç Göstergeleri:** Planlanan aktivite sonucu ortaya çıkan getiri/fayda
- **Etki Göstergeleri:** Planın doğrudan ve mutlak ilişkili olduğu muhatapların ötesinde ortaya çıkan sonuçlar

İzleme faaliyetleri ile değerlendirme faaliyetleri aşağıdaki gibi ayrı ayrı gerçekleştirilecektir:

İzleme Faaliyetinin Gerçekleştirilmesi

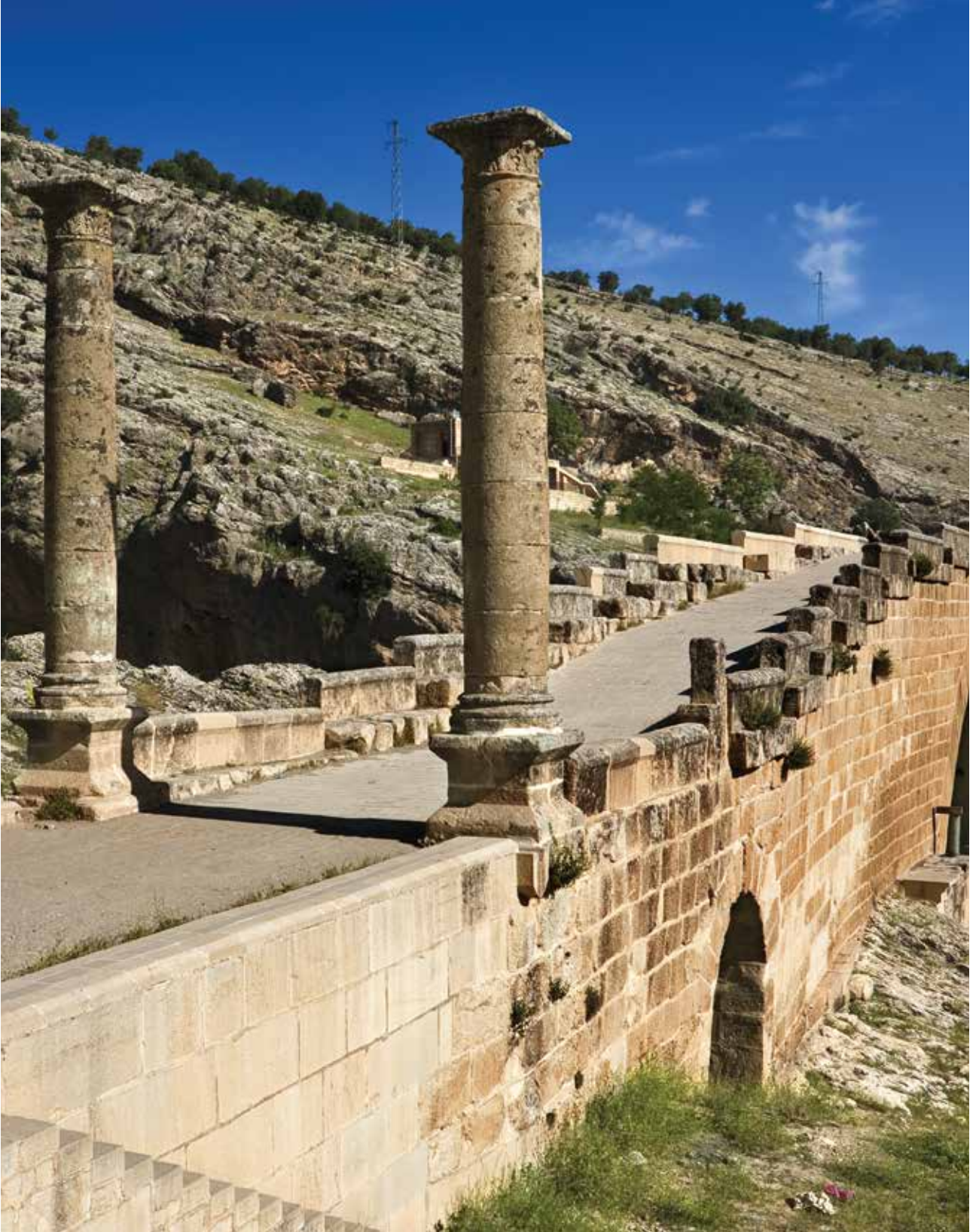
- Planın uygulanmasının izlenmesi sürecinde 3 tür izlemenin gerçekleştirilmesi (Plan izlemesi ve hibe destek mekanizmaları kapsamında projelerin izlenmesi)

- Plan ve program izleme sürecinde ortaya konan indikatörlerin belirlenmiş hedefler doğrultusunda ne durumda olduğunun tespit edilmesi
- Bölge Planının uygulama durumunun (yönetim süreçlerinin, faaliyetlerin doğru uygulanması ve bütçelerin doğru faaliyetlere harcanma hususlarının) izleme ve değerlendirilmesi amacıyla yılda 3 rapor yazılması (Nisan-Ağustos-Aralık aylarında) ve ilgili kurullara bilgi verilmesi.

Değerlendirme Faaliyetinin Gerçekleştirilmesi

- Plan ve programlar kapsamında yapılan faaliyetlerin, faaliyetler kapsamında harcanan bütçenin ve programlar kapsamında dağıtılan hibenin plan amaç ve hedeflerine ulaşip ulaşmadığının değerlendirilmesi (etkililik)
- Amaç ve hedeflere ne kadar bir bütçe ile ulaşıldığının değerlendirilmesi (verimlilik)
- Plan ve programların uygulanması sürecinde gerçekleştirilen faaliyetler kapsamında ilgili paydaşların katkıları ve kazançlarının tespit edilmesi (katılımcılık)
- Plan ve programların sürdürülebilirlik düzeyinin ne durumda olduğunun ortaya konması (sürdürülebilirlik)
- Plan ve programların uygulanması sürecinde ortaya çıkan olumsuzlukların giderilmesine ilişkin önerilerde bulunulması
- Ortaya çıkan tüm değerlendirmelerin raporlanması ve her yıl sonunda (Aralık ayında) ilgili kurullara bilgi verilmesi.

Söz konusu plan ve programları izleme ve değerlendirme faaliyetlerinden sonra yapılan çalışma sonuçlarının bir rapor dâhilinde toparlanması ve söz konusu dokümanın İKA Yönetim Kurulu, İKA Kalkınma Kurulu ve Kalkınma Bakanlığı ile paylaşılması (hesap verilebilirlik) planlanmaktadır.

Cendere Köprüsü - Kahta, Adiyaman

KAYNAKLAR

“Kalkınmanın Yolu, İpekyolu”

12

KAYNAKLAR

1. Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırmaları Vakfı. İnsanlar ve Katılım: http://www.tepav.org.tr/upload/mce/genel/2012/dijital_diyaloglar__dijital_katilim_rehberi.pdf adresinden alındı.
2. TÜYSÜZ, N. Kasım 2011, "Sosyal Sermayenin Ekonomik Gelişme Açısından Önemi ve Sosyal Sermaye Endeksinin Hesaplanması", T.C Kalkınma Bakanlığı
3. Türkiye İstatistik Kurumu
- Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması 2006-2011
4. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı. Sosyal Yardımlardan Yararlanma Durumu: <http://www.sosyalyardimlar.gov.tr/tr> adresinden alındı.
5. T.C Kalkınma Bakanlığı Sosyal Destek Programı (2013). Proje Sayıları, Bileşenleri ve Aktarılan Kaynak Miktarı. www.sodes.gov.tr
6. KUSEK, J. Z. ve RIST. R. C. , 2002, "BuildingResults-BasedMonitoringand Evaluation Systems: AssessingDevelopingCountries Readiness." Zeitschriftfür Evaluation.
7. KUSEK, J. Z. and RIST. R. C. , 2004, Ten Stepsto a Results-Based-Monitoringand Evaluation System, THE WORLD BANK Washington, D.C..
8. KHAN, M. A. , 2001, "A Guidebook on Results Based Monitorin-gand Evaluation: KeyConcepts, Issuesand Applications." Monitorin-gand Progress Review Division, Ministry of Plan Implementation, Government of Sri Lanka. Colombo, Sri Lanka.
9. PETRITSI, C., EC Technical Assistance forCapacityImprovement in The Economic and Social Cohesion (ESC) Policy, Chrisa, 2012.
10. Adıyaman Belediyesi (2013) Festivaller, Şenlikler ve Organizasyonlar www.adiyaman.bel.tr adresinden alındı.
11. Adıyaman Üniversitesi (2013). Adıyaman Üniversitesi'ne Ait Bilgiler: www.adiyaman.edu.tr adresinden alındı.
12. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (Mayıs,2013).
- Toplam Mevduatın Yıllara Göre Değişimi
- Yıllara Göre Toplam Nakdi Krediler (Bin TL)
- Sahiplik Grubuna Göre Banka Şube Sayıları
- Banka Şubesine Düşen Kişi Sayısı
- Tasarruf Mevduatının Yıllara Göre Değişimi,
- Yıllara Göre Gayri Nakdi Krediler (Bin TL)
- Sektörel ve Yıllara Göre Nakdi Krediler (Bin TL)
- Yıllara Göre Banka Şube Sayısı
www.bddk.gov.tr adresinden alındı.
13. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu(2013). Sabit Telefon Abone Sayısı ve Penetrasyon, Mobil Telefon Abone Sayısı, İnternet Abone Sayısı, Mobil İnternet Abone Sayısı : <http://www.tk.gov.tr/> adresinden alındı.
14. Deprem Araştırma Bülteni(1999), TRC1 Bölgesi Fay Hatları ve Meydana Gelen Tektonik Depremler
15. Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü(2012). Havalimanları Yük Trafığı : www.dhmi.gov.tr adresinden alındı.
16. Devlet Planlama Teşkilatı 2004, Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması, (SEGE)
17. Devlet Su İşleri XX. Bölge Müdürlüğü (2012). Tarımsal Sulama Durumu : <http://www2.dsi.gov.tr/bolge/dsi20/> adresinden alındı.
18. Elektrik Üretim A.Ş (2011). Karkamış HES'e Ait Bilgiler : <http://www.euas.gov.tr/Sayfalar/HidrolikSantral.aspx> adresinden alındı.
19. Ersoy, M., Keskinok, Ç., Günay, B., 2007, Gaziantep İbrahimli 2. Bölgesi İçin Geliştirilen İmar Planlarının İrdelenmesine İlişkin Rapor, ODTÜ.
20. Food and Agriculture Organisation of the United Nations (FA-OSTAT-2011). Antep Fıstığı Üretiminde Dünya ile Türkiye. www.faostat.fao.org adresinden alındı.

- 21.** GAP Master Plan. Sulama Tesislerine Ait Bilgiler: <http://www.gap.gov.tr/gap/gap-master-plani> adresinden alındı.
- 22.** Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. (2013) Festivaller, Şenlikler ve Organizasyonlar <http://www.gaziantep-bld.gov.tr> adresinden alındı.
- 23.** Gaziantep Organize Sanayi Bölgesi (2013). Firmaların Sektörel Dağılımı <http://www.gaosb.org/> adresinden alındı.
- 24.** Gaziantep Sanayi Odası EkoVizyon (2013)
- OSB Doluluk Oranları
- OSB'lerin Aylık Doğalgaz Tüketim Ortalamaları
- Toplam Doğalgaz Tüketimi
- Ürünlerin Türkiye'den Aldığı Pay
- Ülke Gruplarının Gaziantep İhracatından Aldığı Pay
- KSS Doluluk Oranları,
- Serbest Bölge İstatistikleri
- OSB'lerin Aylık Elektrik Tüketim Ortalamaları
- TÜBİTAK Destekleri
- Teknopark'a Ait Genel Bilgileri
<http://www.gso.org.tr/userfiles/file/Sayfalar/Ekovizyon2013.pdf> adresinden alındı.
- 25.** Gaziantep Ticaret Odası (2013). www.gto.org.tr adresinden alındı.
- 26.** Gaziantep Ticaret Odası Turizm Raporu (2012). Gaziantep Kültür Varlıkları: http://www.gto.org.tr/uploads/gaziantep_turizm_raporu_2012.pdf adresinden alındı.
- 27.** Gaziantep Üniversitesi (2013). Gaziantep Üniversitesi'ne Ait Bilgiler: www.gantep.edu.tr adresinden alındı.
- 28.** Gaziantep, Adıyaman ve Kilis İl Kültür Turizm Müdürlükleri (2011-2013). www.gaziantepturizm.gov.tr, www.adiyamankulturturizm.gov.tr, www.kiliskulturruzim.gov.tr adreslerinden alındı.
- 29.** Gaziantep, Adıyaman ve Kilis İl Sağlık Müdürlükleri: www.gaziantepsaglik.gov.tr, www.adiyaman.saglik.gov.tr, www.kilissaglik.gov.tr sitelerinden alındı.
- 30.** Gaziantep, Adıyaman ve Kilis Valilikleri (2011-2013) : www.gaziantep.gov.tr, www.adiyaman.gov.tr, www.kilis.gov.tr adreslerinden alındı.
- 31.** Gaziantep, Adıyaman, Kilis İl Çalışma ve İş Kurumu Müdürlükleri (İŞKUR) www.iskur.gov.tr adresinden alındı.
- 32.** Gaziantep, Adıyaman, Kilis İl Tarım Müdürlükleri (2010-2013)
- Tarım ve Tarıma Dayalı Ürünler Bazında
- Türkiye'den Alınan Pay
- Hayvancılık Bilgileri
- Bitkisel Üretim
- Meyve Üretimi
- Sebze Üretimi
- Örtü Altı Üretimi
- Organik Tarım Bilgileri
www.gazianteptarim.gov.tr, www.adiyamantarim.gov.tr, www.kilistarim.gov.tr adreslerinden alındı.
- 33.** Gelir İdaresi Başkanlığı (2013). Genel Bütçe Vergi Gelirleri, Kişi Başına Düşen Kurumlar Vergisi ve Gelir Vergisi: <http://www.gib.gov.tr> adresinden alındı.
- 34.** Güneydoğu Anadolu İhracatçılar Birliği (Mayıs, 2013). Mal Gruplarına Göre En Fazla İhracat Geliştirilen İlk 10 Ülke. www.gaib.org.tr adresinden alındı.
- 35.** Hasan Kalyoncu Üniversitesi (2013). Hasan Kalyoncu Üniversitesi'ne Ait Bilgiler: www.hku.edu.tr adresinden alındı.
- 36.** Kilis 7 Aralık Üniversitesi (2013). Kilis 7 Aralık Üniversitesi'ne Ait Bilgiler: www.kilis.edu.tr adresinden alındı.
- 37.** Kilis Belediyesi (2013) Festivaller, Şenlikler ve Organizasyonlar www.kilis.bel.tr adresinden alındı.
- 38.** Lojistik Sektör Raporu (2011) . GAP Bölgesi İçindeki Yük ve Ağır Araç Hareketleri, Gelen vergiden Trafik Hacimleri : http://www.investinurfa.org.tr/tr/dokumanmerkezi/Documents/Sektor%20Raporlari/Bilesen%20E_Lojistik%20Sektoru%20Kapsam%20Gelistirme%20Calismasi.pdf adresinden alındı.
- 39.** Maden Tetkik Arama Genel Müdürlüğü (2012). TRC1 İlleri Maden Haritası: www.mta.gov.tr
- 40.** Milli Eğitim Bakanlığı, Milli Eğitim İstatistikleri (2012-2013) <http://sgb.meb.gov.tr/www/milli-egitim-istatistikleri-orgun-egitim-2012-2013/icerik/79> adresinden alındı.
- 41.** Organik Tarım Bilgi Paylaşım Sitesi (2012). Organik Tarım Alanları ve Üretim Miktarı: <http://organik.tarim.gov.tr/duyurular.asp?sayfa=haberler&yil=2013&id=2013%20Y%FDI%FDndaki%20Duyurular> adresinden alındı.

42. Rakamlarla Gaziantep (2012) http://www.gto.org.tr/yayinlar_ve_raporlar.php?parent=43&altmenul=43 adresinden alındı.
43. Sabancı Üniversitesi, Eğitim Reformu Girişimi, Eğitim İzleme Raporu(2011) <http://erg.sabanciuniv.edu/egitimreformugirisimi> adresinden alındı.
44. Sivil Toplum Geliştirme Merkezi (2013). Sivil Toplum Kuruluşlarının İllere Göre Dağılımı <http://www.stgm.org.tr/tr/stoveritabani> adresinden alındı.
45. Su Ürünleri Yetiştiricileri ve Üreticileri Birliği (2013). www.suymerbir.org.tr sitesinden alındı.
46. T.C Ekonomi Bakanlığı (2013). Serbest Bölge İstihdam Verileri, Yıllık Ticaret Hacimleri: www.ekonomi.gov.tr adresinden alındı.
47. T.C Başbakanlık Deprem Dairesi Başkanlığı (2013). TRC1 İlleri Deprem Haritası: <http://www.deprem.gov.tr/sarbis/Shared/Default.aspx> adresinden alındı.
48. T.C Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğü, <http://www.vgm.gov.tr/> adresinden alındı.
49. T.C Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağı. Hava Kalitesi İndeksi, Temel Kirletici İçin Hava Kalitesi İzleme Ağı: <http://www.havaizleme.gov.tr> adresinden alındı.
50. T.C Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. Gaziantep ve Adıyaman Çevre İl Raporları (2011). http://www2.cedgm.gov.tr/icd_raporlari/gaziantepicd2009.pdf, http://www2.cedgm.gov.tr/icd_raporlari/adiyamanicd2006.pdf adreslerinden alındı.
51. T.C Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu.
- OSB Elektrik Dağıtım Bedelleri
- OSB Doğalgaz Dağıtım Bedelleri
- Kilis Elektrik Üretimi
- Adıyaman Elektrik Dağıtım Hakkı
- TRC1 İlleri Doğalgaz Faaliyetleri
- OSB Su Dağıtım Bedelleri
- Gaziantep Elektrik Üretimi
- Adıyaman Elektrik Üretimi
- Kilis Elektrik Dağıtım Hakkı
- Gaziantep Elektrik Üretim Lisansları
- Gaziantep Elektrik Dağıtım Hakkı
- Gaziantep Elektrik Üretim Lisansları
- TRC1 Bölgesi Elektrik Abone Sayısı
<http://www.epdk.gov.tr> adresinden alındı.
52. T.C Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü (2012) Günlük Toplam Güneş Radyasyonu, İllerin Güneşlenme Süresi, İllerin Güneş Enerjisi Potansiyel Atlası, Rüzgâr Santrali Kurulabilecek Alanlar, Rüzgâr Kapasite Faktörü: <http://www.eie.gov.tr/> adresinden alındı
53. T.C. Kalkınma Bakanlığı, 2013, Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018)
54. T.C. Kalkınma Bakanlığı, Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (2014-2023)
55. T.C. Kalkınma Bakanlığı, Sosyal Destek Programı (SODES): www.sodes.gov.tr adresinden alındı.
56. T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü(2013). Düzenlenen Sergi ve Gösteri Sayıları: <http://www.guzelsanatlar.gov.tr> adresinden alındı.
57. T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü – Müze, Ziyaretçi ve Mevcut Eser Sayısı, Kültür Varlıkları Dağılımı (2012): <http://www.kulturvarliklari.gov.tr> adresinden alındı.
58. T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı Milli Parklar Genel Müdürlüğü(2011). Müze, Antik Kent ve Ziyaretçi Sayısı: <http://www.milliparklar.gov.tr> adresinden alındı.
59. T.C Orman ve Su İşleri Bakanlığı Meteoroloji Genel Müdürlüğü (2012). Türkiye Rüzgâr Atlası, Aylık Güneşlenme Süreleri: <http://www.mgm.gov.tr/files/kurumsal/ekitap/esintiler4/18turkiyeruzgaratlası.pdf> adresinden alındı.
60. T.C Tarım, Gıda ve Hayvancılık Bakanlığı Arıcılık Araştırma İstasyonu Müdürlüğü (2012). Bal Üretimi ve Kova Sayısı: <http://www.aricilik.gov.tr/> adresinden alındı.
61. T.C Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı Karayolları Genel Müdürlüğü (2012). TRC1 Bölgesi Yol Ağı Durumu ve Uzunlukları (km), İl Karayolları Çalışmaları: <http://www.kgm.gov.tr/> adresinden alındı.
62. T.C Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı (Mayıs 2011),
- İl Dış Ticaret Potansiyeli
- İhracatta Çeşitlilik Performansı
- İhracatta Sertifikasyon Durumu
- Nitelikli Sıçrama Kabiliyeti
- Ülke Gruplarının Gaziantep İhracatından Aldığı Pay
- İhracatın Teknolojik Dağılımı
- İhracatta Sıradanlık Durumu

- İllere Göre Pazar Payı Değişim Unsurları
- Gelişmesi Muhtemel Sektörler
- Teknopark'a Ait Genel Bilgileri

www.dtm.gov.tr adresinden

63. Tarım Kredileri Kooperatifleri Merkezi Birliği (2013). Kooperatif Sayısı ve Dağılımı: www.tarimkredi.org.tr adresinden alındı.

64. Tarım, Gıda ve Hayvancılık Bakanlığı Tarım Reformu Genel Müdürlüğü (2013) Üretici Birliklerinin Sayısı ve Adları: www.tarimreformu.gov.tr adresinden alındı.

65. TC. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı OSB Bilgi Sitesi (2013). Faal Olan OSB'ler ve OSB'lerin Sektörel Dağılımları: <http://osbbs.osbuk.org.tr/> adresinden alındı.

66. Türk Girişim ve İş Dünyası Konfederasyonu (2012). Kişi Başına Gayri Safi Bölgesel Hâsıla: <http://www.turkonfed.org> adresinden alındı.

67. Türk Patent Enstitüsü. İllere Göre Patent Başvurusuna, Coğrafi İşaretler, Faydalı Model, Marka, Endüstriyel Tasarım Bilgileri. Mayıs, 2013 tarihinde Türk Patent Enstitüsü: www.tpe.gov.tr adresinden alındı.

68. Türk Petrolleri Anonim Ortaklığı (2012). Petrol Sahalarına Göre Üretim Miktarları: www.tpao.gov.tr adresinden alındı.

69. Türk Sanayici ve İş Adamları Derneği (2012). Türkiye'de Dış Ticaret Lojistik Süreçleri: http://www.tusiad.org.tr/_rsc/shared/file/DisTicaret-raporu-2012.pdf adresinden alındı.

70. Türkiye Bankalar Birliği (Mayıs, 2013) . İnternet Bankacılığında Aktif Müşteri Sayısı, Kurumsal Müşteri Sayısı : www.tbb.org.tr

71. Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları (2013). Türkiye Lojistik Merkezleri: www.tcd.gov.tr adresinden alındı.

72. Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu (2013). Esnaf, Sanatkar, Oda Listesi <http://www.tesk.org.tr> adresinden alındı.

73. Türkiye İhracatçılar Meclisi (Mayıs, 2013) . İlk 1000 İhracatçı Firmanın İllere Göre Dağılımı, İhracat Liderleri, En Çok İstihdam Sağlayan İlk 20 Şirket: www.tim.org.tr adresinden alındı.

74. Türkiye İstatistik Kurumu (2009-2013)

- Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) Veri Tabanı - (2012)
- Demografik

- Eğitim
- Eğitim, Kültür
- Turizm
- İktisadi Yapı
- Sanayi
- İş Kayıtları
- Ticaret ve Hizmet
- Dış Ticaret
- Tarım
- Çevre ve Enerji
- Ulusal Hesaplar
- İnşaat ve Konut
- Ulaştırma ve Haberleşme
- Bilgi, Teknoloji ve Bilgi Toplumu

www.tuik.gov.tr adresinden alındı.

75. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (2012 Ocak-Aralık). Kurulan ve Kapanan Şirket İstatistikleri, Üretilen Ürünlerin Türkiye'den Aldığı Pay: www.tobb.org.tr adresinden alındı.

76. Uluslararası Nakliyeciler Derneği (2009). Doğu Sınır Kapılarından Geçen Sefer Sayıları, Taşıma Verileri, İstasyonların Sınır Kapılarına Uzaklığı: www.und.org.tr adresinden alındı.

77. United Nations World Tourism Organisation 2011. Gelen Turist Sayısı ve Turizm Gelirleri: www.unwto.org adresinden alındı.

78. University Ranking by Academic Performance (2012), <http://tr.urapcenter.org/2012/> adresinden alındı.

79. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (2010), <http://www.yok.gov.tr/> adresinden alındı.

80. Zirve Üniversitesi (2013). Zirve Üniversitesi'ne Ait Bilgiler: www.zirve.edu.tr adresinden alındı.

EKLER

“Kalkınmanın Yolu, İpekyolu”

EK 1. Stratejilerin Üst Dokümanlarla İlişkileri

1. YAŞAM KALİTESİNİN ARTIRILMASI		
1.1	Çevre Kirliliğinin Azaltılması	
1.1.1	Hava kalitesini yükseltmek amacıyla, kentsel alanların doğal gaz altyapısı geliştirilerek, Bölgede kömür kullanımını asgari düzeye düşürülecektir.	10. Kalkınma Planı S.26 Madde 113,114 Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (BGUS) S.73 Madde 224, S.92 Madde 263
1.1.2	Güneş ve rüzgâr enerjisi kullanımı yaygınlaştırılacaktır.	10. Kalkınma Planı S.197 4.Bileşen. Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (BGUS) S.13 Madde 64
1.1.3	Sanayi işletmelerinden kaynaklanan kirliliği önlemek ve atık tasarrufu yapmak amacıyla "Endüstriyel Simbiyoz" benzeri uygulamalar ile geri dönüşüm endüstrisi geliştirilecektir.	10. Kalkınma Planı S.102 Madde 665,S.149 Madde 974, S.175 4.Bileşen
1.1.4	Enerji tasarrufu ve verimliliği sağlanacaktır.	10. Kalkınma Planı S.15 Madde 70,72, S.26 Madde 103, S.76 Madde 486, S.103 Madde 676, S.104 Madde 677, S.117 Madde 782, 783,784, S.118 Madde 787, S.119 Madde 794, S.133 Madde 890, S.158 Madde 1034,1035, S.162 Madde 1067 Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (BGUS) S.10 Madde 48, S.13 Madde 64, S.102 Madde 213, S. 134 Madde 584,586
1.1.5	Kentsel alanlarda geri dönüşüm uygulamaları geliştirilerek, evsel ve sanayi atıklarının geri dönüşümleri yaygınlaştırılacaktır.	10.Kalkınma Planı s.151 Madde 982
1.1.6	Yeni sanayi işletmeleri yatırımlarında çevre kirliliğinin engellenmesi amacıyla arıtma tesisi yatırım projeleri denetlenecek ve mevcut sanayi yatırımlarında çevreye olan zararı en aza indirecek uygulamalar yaygınlaştırılacaktır.	10. Kalkınma Planı s.151 Madde 982
1.1.7	Motorlu taşıt sahipliğinin azaltılması ve yeşil ulaşım türlerinin yaygınlaştırılması amacıyla, imar planları içinde bisiklet yolları tasarlanacaktır.	10.Kalkınma Planı s.151 Madde 981
1.1.8	Bölgeyi kapsayan "Fırat-Dicle Havzası" ve "Asi Havzası"nın korunarak kullanılması ilkesi gözetilerek, bu havzalar için "Havza Eylem Planları"nda alınan kararlar uygulanacaktır.	10. Kalkınma Planı s.151 Madde 984
1.1.9	"Kentsel Atıksu Yönetimi", "Endüstriyel Atıksu Yönetimi", "Katı Atık Yönetimi" ve "Su Kaynakları Yönetimi"nin başarıyla gerçekleştirilmesi amacıyla Havza Çevresel Bilgi Sistemi kurulacaktır.	
1.1.10	Yenilenebilir enerjinin, kamu binalarının ısıtılması-soğutulmasında, konut sektöründe "yeşil ev" örneği gibi çevre dostu ve enerji verimliliğini artıran konut uygulamalarında kullanımı yaygınlaştırılacaktır.	
1.1.11	Tarım arazilerinin imara açılmasını önleyecek tedbirler alınacak ve Akpınar, Kurukastel, Leylit, vb. mesire yerleri rehabilite edilecektir.	10. Kalkınma Planı s.151 Madde 982
1.1.12	Şehir merkezlerinde ve yerleşim alanlarında bulunan ahır, ağıl vb. hayvancılık işletmeleri şehir dışına çıkarılacaktır.	10.Kalkınma Planı s.158 Madde 1035

1.2	Atık Yönetiminin Güçlendirilmesi	
1.2.1	Atık toplama merkezlerinin ve atık bertaraf tesislerinin kurulumu desteklenecektir.	10. Kalkınma Planı S.13 Madde 60, S.26 Madde 113,114; S.27 Madde 116; S.135 Madde 896; S.148 Madde 967; S.149 Madde 970; S.150 Madde 975; S.151 Madde 981,988; S.154 Madde 1010. Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (BGUS) S.11 Madde 55; S.14 Madde71
	Atıkların geri kazanımı konusunda farkındalık çalışmaları yürütülecektir.	10. Kalkınma Planı S.27 Madde 116; S.92 Madde 589, Tablo 18; S.193 Madde 590; S.148 Madde 968,969; S.149 Madde 971; S.150 Tablo 33; S.151 Madde 980,981; S.154 Madde 1002. Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.56 Madde 173; S.72 Madde 217; S.115 Madde 421; S.128 Madde 532
1.2.2	Yerel yönetimlerin atık yönetim planı hazırlamaları ve atık toplamada ikili toplama sistemini (kuru ve ıslak kısım) baz almaları ve işlenmek üzere atıkların geri dönüşüm tesislerine taşınması teşvik edilecektir.	10. Kalkınma Planı S.126 Madde 113; S.90 Madde 577; S.92 Madde 589; S. 148 Madde 968; S.149 Madde 971; S.150 Madde 976; S.151 Madde 978, 979; S.155 Madde 1010 Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.56 Madde 171,172; S.72 Madde 217; S.73 Madde 221; S.115 Madde 421
1.2.3	Atıkların geri dönüşümünün yapılması amacıyla bölgede tespit edilen uygun yerleşim alanlarında, geri dönüştürülebilir atıkların (kâğıt, plastik, cam vb.) düzenli toplanmasını sağlayacak atık kumbaralarıyerleştirilerek çöp toplama sistemi geliştirilecektir.	10.Kalkınma Planı S.148 Madde 968; S.150 Tablo 33; S.151 Madde 981; Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.56 Madde 172; S.73 Madde 222; S.132 Madde 566
1.2.4	Kumbaralardan biriken atıkların, atık toplama merkezlerine taşınması teşvik edilecektir.	10.Kalkınma Planı S.25 Madde 113; S.149 Madde 972; S.151 Madde 982 Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.107 Madde 347; S.132 Madde 566 GAP Eylem Planı
1.2.5	Nitelikli katı atıkların bertarafına yönelik olarak mevcut durumda kullanılan katı atık düzenli depolama sahalarına gönderilen çöp miktarının yıllara göre azaltılmasına yönelik uygun teknolojilerin (kompost, biyometanizasyon) kurulumu desteklenecektir.	10. Kalkınma Planı S.201 Madde 657; S.149 Madde 973; S.150 Madde 975; S.151 Madde 983,984,986,987; S.179 4.Bileşen; S.199 5.Bileşen Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.92 Madde 265; S.98 Madde 295; S.98 Madde 297
1.2.6	Tesis olmayan yerleşim alanlarında katı atık bertaraf tesisleri ve atıksu arıtma tesisleri kurulacak, tesisi olan alanlarda modernizasyon yapılacaktır.	10.Kalkınma Planı S.47 Madde 275; S.48 Madde 284; S.146 Madde 945; S.147 Madde 957; S.157 Madde 1021; S.204 2.Bileşen Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.98 Madde 302
1.2.7	Atık toplama merkezlerinin ve atık bertaraf tesislerinin kurulumu desteklenecektir.	10.Kalkınma Planı S.54 Madde 338; S.179 4.Bileşen GAP Eylem Planı
1.3	Altyapı Yetersizliklerinin Giderilmesi	
1.3.1	Yerleşimlerin altyapı ihtiyaçları tespit edilerek altyapı ihtiyaçları giderilecektir.	10.Kalkınma Planı S.48 Madde 288 GAP Eylem Planı
1.3.2	İçme suyu ve kanalizasyon şebekelerinin modernizasyonu yapılacaktır.	10.Kalkınma Planı S.48 Madde 289; Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.115 Madde 422
1.3.3	Temiz içme suyuna ulaşamayan yerleşim yerlerinin temiz içme suyu altyapısı geliştirilerek, tüm bölgede temiz içme ve kullanma suyu sağlanacaktır.	10.Kalkınma Planı S.48 Madde 289; Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.115 Madde 422
1.3.4	Atıksu arıtma hizmeti olmayan yerleşim yerlerinin atıksu arıtma tesis altyapısı geliştirilerek tüm bölgede atıksu arıtma hizmeti verilecektir.	10.Kalkınma Planı S.54 Madde 338; S.179 4.Bileşen GAP Eylem Planı

1.3.5	Kentsel ve kırsal hizmetlere erişimin artırılması amacıyla toplu taşıma sistemlerinin kalitesi ve çeşitliliği artırılacak ve ulaşım altyapı hizmetleri, bölgede yaşayan dezavantajlı grupların ihtiyaçları göz önünde bulundurulacak şekilde geliştirilecektir.	10.Kalkınma Planı s.48 Madde 288; s.49 Madde 296, 299
1.3.6	Kent içi ulaşım ve trafik problemlerinin çözümü için şehir içi ulaşım planlaması revize edilecek ve şehir içi yol kalitesi artırılacaktır.	
1.3.7	Mevcut karayolu altyapısı geliştirilerek bölünmüş yol ve otoyol yapımı hızlandırılacak ve diğer yolların standartları yükseltilecektir.	10.Kalkınma Planı S.48 Madde 288 GAP Eylem Planı
1.3.8	Hava kalitesini artırmak ve sürdürülebilir ulaşım türlerinin kullanımını yaygınlaştırmak amacıyla, kentsel alanlarda metro ve tramvay yatırımları gerçekleştirilecektir.	10.Kalkınma Planı S.48 Madde 289; Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.115 Madde 422
1.3.9	Kentlerin, afet yönetimi ve acil durum hususlarına hazır olmalarını sağlayacak altyapı yatırımları gerçekleştirilecektir.	10.Kalkınma Planı S.48 Madde 289; Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.115 Madde 422
1.3.10	Bölgenin çevre bölgelere ulaşımını hızlandırmak ve güçlendirmek için hızlı tren yatırımı gerçekleştirilecektir.	10.Kalkınma Planı S.54 Madde 338; S.179 4.Bileşen GAP Eylem Planı
1.3.11	Mevcut havalimanlarının altyapısı güçlendirilecektir.	10.Kalkınma Planı s.48 Madde 288; s.49 Madde 296, 299
1.3.12	Yerleşim alanlarının enerji dağıtım altyapısı güçlendirilecektir.	
1.3.13	Bölgenin bilgi ve iletişim teknoloji altyapısı geliştirilecektir.	
1.4	Sürdürülebilir Kentleşmenin Sağlanması	
1.4.1	Sağlıklı, güvenli ve düzenli yapılaşma sağlanacak ve bölgenin yöresel mimari özellikleri ile günümüz ihtiyaçlarını örtüşüren konut yapımı desteklenecektir.	10.Kalkınma Planı S.47 Madde 275; S.48 Madde 284; S.146 Madde 945; S.147 Madde 957; S.157 Madde 1021; S.204 2.Bileşen Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.98 Madde 302
1.4.2	Yöresel mimari özelliklerinin belirlenmesine ilişkin usul ve esasların ortaya konduğu bir plan ve tasarım rehberi oluşturulacaktır.	10.Kalkınma Planı S.47 Madde 275; Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi S.98 Madde 302 KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı S.58
1.4.3	Kaçak yapılaşma engellenecek, kentsel dönüşüm faaliyetleri temel planlama prensiplerine uygun olarak gerçekleştirilecektir.	10.Kalkınma Planı S.44 Madde 259; S.45 Madde 263,265; GAP Eylem Planı
1.4.4	Teknik ve sosyal altyapı ihtiyaçları belirlenerek sosyal donatı alanları oluşturulmasına yönelik faaliyetler desteklenecektir.	10.Kalkınma Planı S.47 Madde 275; S.48 Madde 284; S.146 Madde 945; S.147 Madde 957; S.157 Madde 1021; S.204 2.Bileşen Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.98 Madde 302
1.4.5	Kentsel ve kırsal mekânlarda çok fonksiyonlu rekreasyon alanları açılacaktır.	10.Kalkınma Planı S.11 Madde 48; S.25 Madde 110; S.43 Madde 246,247;S.44 Madde 251; S.50 Madde 312; S.51 Madde 314; Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.4-29 Madde 109; GAP Eylem Planı
1.4.6	Kamu alanları ve meydan düzenlemeleri artırılacaktır.	10. Kalkınma Planı S.10 Madde 45, S.25 Madde 110, S.186;
1.4.7	Yerleşimlerin doğal, kültürel ve görsel peyzaj değerleri iyileştirilecek ve görsel estetik olgusunun sağlanması kapsamında kent mobilyaları kullanımı yaygınlaştırılacaktır.	10. Kalkınma Planı S.214 1.Bileşen
1.4.8	Kentsel alanlarda afet zararlarının azaltılmasına yönelik önlemler alınarak ilçe düzeyinde bütünlük risk haritaları üretilmektedir.	10.Kalkınma Planı S.47 Madde 275; S.48 Madde 284; S.146 Madde 945; Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.98 Madde 302

1.4.9	Risk faktörü taşıyan binalar tespit edilerek fen ve sağlık kurallarına uygun yapılara geçişi teşvik eden destek mekanizmaları geliştirilecektir.	10.Kalkınma Planı S.47 Madde 275; S.48 Madde 284; S.146 Madde 945; S.147 Madde 957; S.157 Madde 1021; S.204 2.Bileşen Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.98 Madde 302
1.4.10	Kentsel alanlarda afetlere dayanıklı yapılaşma şartları yerine getirilecektir.	10.Kalkınma Planı S.47 Madde 275; S.48 Madde 284; S.146 Madde 945; S.147 Madde 957; S.157 Madde 1021; S.204 2.Bileşen Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.98 Madde 302
1.4.11	Kamusal yapılarda, özel sektör ve konut binalarında enerji verimliliği uygulamaları desteklenecektir.	10.Kalkınma Planı S.47 Madde 275; S.48 Madde 284; S.146 Madde 945; S.147 Madde 957; S.157 Madde 1021; S.204 2.Bileşen Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.98 Madde 302
1.5	Kültür-Sanat-Spor Olanaklarının Artırılması	
1.5.1	Bölge nüfusuna yeterli sayıda hizmet verecek kültür merkezleri açılacaktır.	10.Kalkınma Planı S.47 Madde 275; S.48 Madde 284; S.146 Madde 945; S.147 Madde 957; S.157 Madde 1021; S.204 2.Bileşen Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.98 Madde 302
1.5.2	Yeni sinema ve tiyatro salonları kurulacak ve mevcut salonların hizmet kalitesi artırılabilecektir.	10.Kalkınma Planı S.47 Madde 275; Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi S.98 Madde 302 KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı S.58
1.5.3	Zeugma Müzesi örneği gibi bölgenin kültürel ve tarihi öğelerini sergileme imkânı tanıyan yeni müzeler kurulacak ve mevcut müzelerin turist çekme kapasiteleri artırılabilecektir.	10.Kalkınma Planı S.44 Madde 259; S.45 Madde 263,265İ; GAP Eylem Planı
1.5.4	Ortak kullanıma açık sosyal ve kültürel faaliyetlerin uygulanabildiği yeni rekreasyon alanları yerel halkın kullanımına açılacaktır.	10.Kalkınma Planı S.47 Madde 275; S.48 Madde 284; S.146 Madde 945; S.147 Madde 957; S.157 Madde 1021; S.204 2.Bileşen Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.98 Madde 302
1.5.5	Bölgesel festivaller ve konserlere hizmet verecek alanlar yaygınlaştırılacak ve bu faaliyetler tüm yıla yayılacaktır.	10.Kalkınma Planı S.11 Madde 48; S.25 Madde 110; S.43 Madde 246,247;S.44 Madde 251; S.50 Madde 312; S.51 Madde 314; Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.4-29 Madde 109; GAP Eylem Planı
1.5.6	İlçelerde kültür-sanat atölyeleri kurulacaktır.	10. Kalkınma Planı S.10 Madde 45, S.25 Madde 110, S.186;
1.5.7	Bölgede, sağlıklı yaşam bilinci geliştirilecek ve bölgede spor yapma imkânları artırılabilecektir.	10. Kalkınma Planı S.214 1.Bileşen
1.5.8	Bölgede spor faaliyetlerinin gelişmesi ve yaygınlaştırılması amacıyla yerel ihtiyaçlara uygun açık spor alanları oluşturulacak ve spor tesisleri kurulacaktır.	10.Kalkınma Planı S.47 Madde 275; S.48 Madde 284; S.146 Madde 945; Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.98 Madde 302
1.5.9	Açık spor alanlarının mevcut veya yapılacak eğitim binalarıyla birlikte planlanması sağlanacak ve okullara ait mevcut spor alanları okul dışında da kullanıma açılacaktır.	10.Kalkınma Planı S.47 Madde 275; S.48 Madde 284; S.146 Madde 945; S.147 Madde 957; S.157 Madde 1021; S.204 2.Bileşen Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.98 Madde 302
1.5.10	Gençliğin kişisel ve sosyal gelişimine katkı sağlamak amacıyla gençlik kamplarının kurulumu teşvik edilecektir.	10.Kalkınma Planı S.47 Madde 275; S.48 Madde 284; S.146 Madde 945; S.147 Madde 957; S.157 Madde 1021; S.204 2.Bileşen Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.98 Madde 302
1.5.11	Bölgedeki tüm yerleşimlerde çocuk oyun alanlarının yer seçimi yapılacak ve çocuk oyun alanları için örnek tasarımlar geliştirilecektir.	10.Kalkınma Planı S.47 Madde 275; S.48 Madde 284; S.146 Madde 945; S.147 Madde 957; S.157 Madde 1021; S.204 2.Bileşen Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.98 Madde 302
1.5.12	Uygun yerleşimlerde bisiklet ve yürüme yollarının düzenlenecek ve çocuklar ve gençler için ilçe düzeyinde yaz spor kampları düzenlenecektir.	10.Kalkınma Planı S.47 Madde 275; S.48 Madde 284; S.146 Madde 945; S.147 Madde 957; S.157 Madde 1021; S.204 2.Bileşen Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.98 Madde 302

1.6	Dezavantajlı Nüfusun Kentsel Yaşama Adapte Olmasının Sağlanması	
1.6.1	Dezavantajlı nüfusun kent yaşamına katılımını sağlayacak düzenlemeler geliştirilerek, sosyal hizmet mekanizmaları yaygınlaştırılacaktır.	10.Kalkınma Planı S.47 Madde 275; S.48 Madde 284; S.146 Madde 945; S.147 Madde 957; S.157 Madde 1021; S.204 2.Bileşen Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.98 Madde 302
1.6.2	Dezavantajlı gruplara yönelik iş alternatifleri artırılacaktır.	10.Kalkınma Planı S.47 Madde 275; Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi S.98 Madde 302 KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı S.58
1.6.3	Sosyal yaşam, çocuk ve gençlik merkezleri kurulacaktır.	10.Kalkınma Planı S.44 Madde 259; S.45 Madde 263,265; GAP Eylem Planı
1.6.4	Kadınların istihdamına yönelik destek mekanizmaları geliştirilecektir.	10.Kalkınma Planı S.47 Madde 275; S.48 Madde 284; S.146 Madde 945; S.147 Madde 957; S.157 Madde 1021; S.204 2.Bileşen Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.98 Madde 302
1.6.5	Kadınların meslek edinmeleri için özel mesleki eğitim programları tasarlanacaktır.	10.Kalkınma Planı S.11 Madde 48; S.25 Madde 110; S.43 Madde 246,247;S.44 Madde 251; S.50 Madde 312; S.51 Madde 314; Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.4-29 Madde 109; GAP Eylem Planı
1.6.6	Aile içi şiddete ve istismara maruz kalan kadın ve çocuklardan haklarında tedbir kararı verilenlere geçici barınma ve bakım hizmeti altyapısı geliştirilecektir.	10. Kalkınma Planı S.10 Madde 45, S.25 Madde 110, S.186;
1.6.7	Aile içi iletişimin güçlendirilmesine yönelik eğitimler yaygınlaştırılacaktır.	10. Kalkınma Planı S.214 1.Bileşen
1.6.8	Fiziksel engelli vatandaşların hizmetlere erişimini kolaylaştıracak engelli asansörleri yaygınlaştırılacaktır.	10.Kalkınma Planı S.47 Madde 275; S.48 Madde 284; S.146 Madde 945; Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.98 Madde 302
1.6.9	Dezavantajlı gruplar arasında vasıflı işgücü sayısının artırılması amacıyla, bu gruplara yönelik mesleki teknik eğitim kursları yaygınlaştırılacaktır.	10.Kalkınma Planı S.47 Madde 275; S.48 Madde 284; S.146 Madde 945; S.147 Madde 957; S.157 Madde 1021; S.204 2.Bileşen Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.98 Madde 302
1.6.10	Dezavantajlı grupların psiko-sosyal profilleri gözetilerek belirlenen alanlarda aktif işgücü programları tasarlanacaktır.	10.Kalkınma Planı S.47 Madde 275; S.48 Madde 284; S.146 Madde 945; S.147 Madde 957; S.157 Madde 1021; S.204 2.Bileşen Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.98 Madde 302
1.6.11	Kendi işini kuracak kişilere yönelik küçük ölçekli krediye erişim bilgisi ile bu kişilere mikro girişimcilik eğitimlerinin verilmesi sağlanacaktır.	10.Kalkınma Planı S.47 Madde 275; S.48 Madde 284; S.146 Madde 945; S.147 Madde 957; S.157 Madde 1021; S.204 2.Bileşen Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.98 Madde 302
1.6.12	Engelliler ve kadınlar gibi dezavantajlı vatandaşlarımızın mesleki eğitim sonucu ürettikleri ürünleri satabilecekleri platformlar yaygınlaştırılacaktır.	10.Kalkınma Planı S.47 Madde 275; S.48 Madde 284; S.146 Madde 945; S.147 Madde 957; S.157 Madde 1021; S.204 2.Bileşen Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.98 Madde 302
1.6.13	Sokak çocuklarının rehabilitasyonu için rehabilitasyon merkezleri yaygınlaştırılacak ve bu dezavantajlı grubun topluma entegre olmalarını sağlayacak uygulamalar (spor, takım çalışması, mesleki eğitimi vb. araçların kullanımı gibi) geliştirilecektir.	10.Kalkınma Planı S.47 Madde 275; S.48 Madde 284; S.146 Madde 945; S.147 Madde 957; S.157 Madde 1021; S.204 2.Bileşen Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.98 Madde 302
1.6.14	Bölgeye göç yoluyla yerleşen sosyal grupların mevcut sosyal, ekonomik hayata ve mekânsal ortama adaptasyonları artırılacak ve kentlilik bilincini geliştiren faaliyetler desteklenecektir.	10.Kalkınma Planı S.11 Madde 48; S.25 Madde 110; S.43 Madde 246,247;S.44 Madde 251; S.50 Madde 312; S.51 Madde 314; Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.4-29 Madde 109; GAP Eylem Planı
1.6.15	Bireylerin özgüvenlerinin ve toplumsal ilişkilerinin artırılması amacıyla yaygın eğitim faaliyetleri geliştirilecektir.	10. Kalkınma Planı S.10 Madde 45, S.25 Madde 110, S.186;

1.6.16	Risk altındaki çocukların çalışma yaşamına girmesi engellenecek ve bu çocukların aileleri için rehabilitasyon çalışmaları yürütülecektir.	10. Kalkınma Planı S.214 1.Bileşen
1.6.17	Çalışan çocuklar çalışma yaşamından alınarak eğitim sistemine dâhil edilecek ve sisteme dâhilse eğer çocukların okula devamı sağlanacaktır.	10.Kalkınma Planı S.47 Madde 275; S.48 Madde 284; S.146 Madde 945; Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.98 Madde 302
1.6.18	Olumsuz koşullarda yaşayan çocukların zihinsel becerilerinin ve yeteneklerinin geliştirilmesi amacıyla eğitim faaliyetleri geliştirilecektir.	10.Kalkınma Planı S.47 Madde 275; S.48 Madde 284; S.146 Madde 945; S.147 Madde 957; S.157 Madde 1021; S.204 2.Bileşen Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.98 Madde 302
1.6.19	Zihinsel özürli ve bedensel engelli bireylerin ailelerine yönelik eğitim programları tasarlanacak ve bu eğitim programları bölge genelinde yaygınlaştırılacaktır.	10.Kalkınma Planı S.47 Madde 275; S.48 Madde 284; S.146 Madde 945; S.147 Madde 957; S.157 Madde 1021; S.204 2.Bileşen Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.98 Madde 302
1.6.20	Yaşlı bakım hizmetlerine yönelik eğitimler yaygınlaştırılacaktır.	10.Kalkınma Planı S.47 Madde 275; S.48 Madde 284; S.146 Madde 945; S.147 Madde 957; S.157 Madde 1021; S.204 2.Bileşen Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.98 Madde 302

2. BEŞERİ ve SOSYAL SERMAYENİN GELİŞTİRİLMESİ

2.1	Eğitim Altyapısının İyileştirilmesi	
2.1.1	Okul öncesi eğitimde, ortaöğretimde ve mesleki eğitimde okullaşma oranı artırılacaktır.	10.Kalkınma Planı S.24 Madde 108; S.31 Madde 138; S.215 3.Bileşen GAP Eylem Planı S.9
2.1.2	Eğitim, sağlık ve sosyal hizmetler yaşam standardını olumlu yönde etkileyecek ölçüde yaygınlaştırılacaktır.	Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.106 Madde 333
2.1.3	Okul öncesi eğitim teşvik edilecektir.	10.Kalkınma Planı S.31 Madde 138; S.32 Madde 141; S.33 Madde 146; S.215 3.Bileşen
2.1.4	Hayat boyu öğrenme yaygınlaştırılacaktır.	10.Kalkınma Planı S.24 Madde 108; S.31 Madde 138; S.215 3.Bileşen GAP Eylem Planı S.9
2.1.5	Mesleki eğitim güçlendirilecektir.	10.Kalkınma Planı S.33 Madde 144; S.34 Madde 158; S.209 5.Bileşen; Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.111 Madde 385
2.1.6	İl ve ilçe merkezindeki okulların tamamında bilgi teknoloji sınıfları tamamlanacaktır.	10.Kalkınma Planı S.34 Madde 160; S.51 Madde 317; S.59 Madde 387; S.115 Madde 766; S.208 1.Bileşen Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.111 Madde 383; S.114 Madde 409; S.108 Madde 351
2.1.7	Özel eğitim alması gereken çocuklara yönelik özel eğitim okullarının sayısı arttırılacaktır.	10.Kalkınma Planı S.32 Madde 141
2.1.8	Rehberlik araştırma merkezleri il ve ilçe merkezlerinde güçlendirilecektir.	10.Kalkınma Planı S.33 Madde 148
2.1.9	Mesleki eğitim istihdam odaklı olarak geliştirilecektir.	10.Kalkınma Planı S.51 Madde 317; S.208 2.Bileşen Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.103 Madde 323
2.1.10	Meslek lisesi sayısı arttırılacak ve bölgenin ihtiyaç duyduğu branşlarda eleman yetiştirilmesi sağlanacaktır.	10.Kalkınma Planı S.32 Madde 141
2.1.11	Taşımali eğitim yapılan okulların, koşulları iyileştirilecek ve sayısı arttırılacaktır.	10.Kalkınma Planı S.24 Madde 108; S.31 Madde 138; S.215 3.Bileşen GAP Eylem Planı S.9

2.1.12	Kız çocuklarının okula gönderilmesi teşvik edilecektir.	10.Kalkınma Planı S.25 Madde 108; S.31 Madde 137; S.156 Madde 1014
2.1.13	Köy okul kitaplıkları geliştirilecek, ilçe ve il merkezi okul kitaplıkları geliştirilerek, merkezi kütüphanelere internet üzerinden ulaşımı sağlanacak, kitaplıktan faydalanan öğrenci sayısı arttırılacaktır.	10.Kalkınma Planı S.25 Madde 108, S.33 Madde 147; S.45 Madde 264
2.1.14	Mevcut okulların fiziksel altyapıları (okul binası, derslik, spor salonu, laboratuvar vb.) iyileştirilecektir.	GAP Eylem Planı
2.1.15	Pilot okul uygulamaları ile eğitimde öğrenci ve öğretmen verimliliğini artırıcı çalışmalar yapılacaktır.	GAP Eylem Planı
2.1.16	Sanayi, tarım, lojistik ve turizm sektörlerinde kalifiye elaman sağlamaya yönelik yüksekokullar ve bölümler bölge üniversitelerinde yaygınlaştırılacak ve mezunların bölgede istihdam edilmelerine ilişkin özel sektör ile işbirlikleri geliştirilecektir.	GAP Eylem Planı
2.1.17	Yetişkinlere yönelik eğitim faaliyetleri veren eğitim merkezleri yaygınlaştırılacaktır.	GAP Eylem Planı
2.1.18	Mevsimlik çalışan işçi çocuklarının örgün eğitime katılmalarını sağlamak amacıyla mobil eğitim araçları geliştirilecektir.	GAP Eylem Planı
2.2	Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi	
2.2.1	Bölgenin yönetim kapasitesinin geliştirilmesi için işbirliği platformları geliştirilecektir.	10.Kalkınma Planı S.25 Madde 110; S.26 Madde 112; S.27 Madde 119; S.60 Madde 396; S.91 Madde 582; S.106 Madde 691, 692, 698; S.136 Madde 902; S.144 Madde 928
2.2.2	Coğrafi bilgi sistemleri bölge bütünü kapsayacak biçimde yaygınlaştırılacak ve bölge, il, ilçe düzeyinde veri tabanları oluşturulacaktır.	10.Kalkınma Planı S.8 Madde 34; S.217 2.Bileşen; Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.67 Madde 204; S.68 Madde 208; S.117 Madde 438, 439, 450
2.2.3	Bölge bütününde sosyal sorumluluk içeren kampanyalar örgütlenecektir.	10.Kalkınma Planı S.61 Madde 403; S.185 3.Bileşen Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.127 Madde 529
2.2.4	Kamu kurumlarında ve özel sektörde çalışan personelin teknik bilgi, kişisel gelişim, takım çalışması ve kurumsal sahiplenmelerini artıracak hizmet içi eğitim programları yaygınlaştırılacaktır.	10.Kalkınma Planı S.177 2. , 3. , 4. Bileşen Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.131 Madde 556, 558, 571
2.3	Sivil Toplumun Güçlendirilmesi	
2.3.1	Sivil toplum kuruluşlarının etkinliği ve katılımı artırılacaktır.	10.Kalkınma Planı S.31 Madde 132; S.41 Madde 222; S.42 Madde 239; S.47 Madde 279; S.48 Madde 290; S.135 Madde 900; S.164 Madde 1076 Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.116 Madde 435, 436; S.118 Madde 452
2.3.2	Sivil toplum kuruluşlarının kurumsal kapasitelerini artıracak imkânlar sunulacaktır.	10.Kalkınma Planı S.31 Madde 132; S.41 Madde 222; S.42 Madde 239; S.47 Madde 279; S.48 Madde 290; S.135 Madde 900; S.164 Madde 1076 Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.116 Madde 435, 436; S.118 Madde 452
2.3.3	Karar alma süreçlerine STK'ların daha fazla katılımı için araçlar geliştirilecektir.	10.Kalkınma Planı S.31 Madde 132; S.41 Madde 222; S.42 Madde 239; S.47 Madde 279; S.48 Madde 290; S.135 Madde 900; S.164 Madde 1076 Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.116 Madde 435, 436; S.118 Madde 452

2.3.4	Kadınların STK'lara aktif katılımları artırılacaktır.	10.Kalkınma Planı S.31 Madde 132; S.41 Madde 222; S.42 Madde 239; S.47 Madde 279; S.48 Madde 290; S.135 Madde 900; S.164 Madde 1076 Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.116 Madde 435, 436; S.118 Madde 452
2.4	Göçün Etkileri ve Yoksullukla Etkin Mücadele Edilmesi	
2.4.1	Göç olgusunun doğurduğu sosyolojik sorunların etkisini azaltacak çalışmalar (rehabilitasyon, eğitim ve kültürel faaliyetler gibi) gerçekleştirilerek, toplumda sosyal uyum ve sosyal entegrasyon sağlanacaktır.	10.Kalkınma Planı S.13 Madde 59; S.134 Madde 894; S.141 Madde 914; S.143 Madde 922; S.144 Madde 935; Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.98 Madde 302; S.108 Madde 353;
2.4.2	Göç ile gelen dezavantajlı grupların ekonomik ve sosyal hayata katılımları teşvik edilecektir.	10.Kalkınma Planı S.47 Madde 275; S.48 Madde 284; S.146 Madde 945; S.147 Madde 957; S.157 Madde 1021; S.204 2.Bileşen Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.98 Madde 302
2.4.3	Göç ile gelen nüfusun mevcut yerel halk ile sosyal entegrasyonunun sağlanması amacıyla sosyal rehabilitasyon hizmetleri gerçekleştirilecek ve göçle gelen nüfusun özgüvenlerini geliştirici teknik ve sosyal destek programları geliştirilecektir.	10.Kalkınma Planı S.44 Madde 259; S.45 Madde 264, 265, 266, 267; S.48 Madde 283 Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.98 Madde 302 GAP Eylem Planı
2.4.4	Risk altında bulunan çocuklara yönelik kurumsal hizmetler geliştirilecektir.	10.Kalkınma Planı S.44 Madde 259; S.45 Madde 264, 265, 266, 267; S.48 Madde 283 Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.98 Madde 302; GAP Eylem Planı
2.4.5	Koruma ve bakım altına alınan çocukların yaşam kalitesinin artırılacaktır.	10.Kalkınma Planı S.43 Madde 250; S.44 Madde 254; S. 214; GAP Eylem Planı
2.4.6	Aile danışma merkezi hizmetleri yaygın hale getirilecektir.	10.Kalkınma Planı S.46 Madde 272, 273
2.4.7	Sosyal yardım ortak veri tabanı oluşturulacaktır.	10.Kalkınma Planı S.30 Madde 133; S.38 Madde 196; S.47 Madde 276
2.4.8	İl ve ilçe merkezlerinde hizmetlere erişim sorunu yaşayan mahallelerde yeni toplum merkezleri açılacaktır.	10. Kalkınma Planı S.45 Madde 266, 267; S.46 Madde 273; GAP Eylem Planı
2.4.9	Sokakta yaşayan ve/veya sokakta çalışan çocuklara yönelik hizmetlerin kapsamı genişletilecektir.	Ekonomik ve Sosyal Entegrasyon Projesi (EKOSEP)
2.4.10	Göç olgusunu yönetecek uygulama ve çalışmaların gerçekleştirileceği bir göç merkezi kurulacak ve bölgenin göç haritası çıkarılacaktır.	Ekonomik ve Sosyal Entegrasyon Projesi (EKOSEP)
2.4.11	Bölgede gerçekleştirilen kentsel dönüşüm uygulamaları, sosyal dönüşüm ve sosyal uyum konuları göz önünde bulundurularak yapılacaktır.	Ekonomik ve Sosyal Entegrasyon Projesi (EKOSEP)
2.4.12	Bölgeye göçle gelen nüfus ile beraber ortaya çıkan sosyal sorunlar eğitim-kültür faaliyetleri ve sürekli destekleyici politikalarla en aza indirilecektir.	Ekonomik ve Sosyal Entegrasyon Projesi (EKOSEP)
2.5	Nitelikli İstihdamın Artırılması	
2.5.1	Bölgenin işgücü piyasası analizi her yıl yapılarak bölgenin işgücü ihtiyacı ortaya konacaktır.	10.Kalkınma Planı S.30 Madde 133; S.34 Madde 160; S.51 Madde 314; S.143 Madde 922; S.208; S.219 5.Bileşen Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) S.12 Madde 56; S.13 Madde 65
2.5.2	Mevcut işgücü piyasasının ihtiyaç duyduğu nitelikli işgücü yetiştirilecek, işsiz nüfus başta olmak üzere bölgedeki vatandaşların istihdam edilebilirlik kapasiteleri artırılacaktır.	10.Kalkınma Planı S.51 Madde 318; S.64 Madde 423; S.95 Madde 605; S.208 1.Bileşen

2.5.3	Bölgenin rekabetçi üstünlüğü olan sektörlerde istihdam kapasitesini artırmak amacıyla, bu sektörlerle ilişkin mesleki eğitim programları üniversiteler, TRC1 Bölgesi Mesleki Eğitim Kompleksi ve diğer mesleki eğitim kurumlarında bünyesinde uygulanacaktır.	10.Kalkınma Planı S.51 Madde 316; S.52 Madde 324, 328; S.69 Madde 448; S.85 Madde 536, 544; S.88 Madde 555; S.187 5.Bileşen, S.188 2.Bileşen Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) s.97 Madde 288
2.5.4	Kayıt dışı istihdamın önlenmesi için yaptırımlar uygulanacaktır.	10.Kalkınma Planı S.51 Madde 316; S.52 Madde 324, 328; S.69 Madde 448; S.85 Madde 536, 544; S.88 Madde 555; S.187 5.Bileşen, S.188 2.Bileşen Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) s.97 Madde 288

3. SÜRDÜRÜLEBİLİR KIRSAL KALKINMANIN SAĞLANMASI		
3.1	Kırsalda Altyapının Güçlendirilmesi	
3.1.1	Kırsal alanda köy envanteri üretilecek, alt ve üst yapı ihtiyaçları tespit edilecektir.	10.Kalkınma Planı S.154 Madde 1007; S.155 Madde 1010, 1013; S.156 Madde 1016, 1017; GAP Eylem Planı
3.1.2	Köylerin ulaşım altyapısı iyileştirilecektir.	10.Kalkınma Planı S.155 Madde 1010; Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi
3.1.3	Köy ve ilçeler arasındaki bağlantı yolları asfaltlanacaktır.	10.Kalkınma Planı S.155 Madde 1010;
3.1.4	İçme suyu altyapısı iyileştirilecektir.	Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi
3.1.5	Enerji dağıtım ve haberleşme altyapısı güçlendirilecektir.	10.Kalkınma Planı S.156 Madde 1016; S.156 Madde 1017 Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi
3.1.6	Kamu internet erişim merkezleri kurulacaktır.	10.Kalkınma Planı S.154 Madde 1007; S.155 Madde 1010, 1013; S.156 Madde 1016, 1017; GAP Eylem Planı
3.1.7	Kırsal yerleşmelerin kanalizasyon bağlantıları tamamlanacak ve atık suyun arıtılması sağlanacaktır.	10.Kalkınma Planı S.155 Madde 1010; Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi
3.1.8	Katı atıkların geri kazanımı sağlanacak ve atık suların çevreyi kirletmeyeceği sistem altyapısı kırsal alanlarda geliştirilecektir.	10.Kalkınma Planı S.155 Madde 1010;
3.1.9	Sağlık ve eğitim hizmetlerine erişiminin artırılması için gerekli altyapı hizmetleri sağlanacaktır.	Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi
3.1.10	Damlama ve yağmurlama gibi modern sulama sistemleri yaygınlaştırılarak ve mevcut sulama sistemleri iyileştirilerek kırsal alanların sulama altyapısı güçlendirilecektir.	10.Kalkınma Planı S.156 Madde 1016; S.156 Madde 1017 Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi
3.1.11	Güneş enerjisiyle çalışan sulama pompalarının kullanımı tarım sektöründe artırılacaktır.	10.Kalkınma Planı S.154 Madde 1007; S.155 Madde 1010, 1013; S.156 Madde 1016, 1017; GAP Eylem Planı
3.1.12	Toplu basınçlı sulama sistemleri yaygınlaştırılacaktır.	10.Kalkınma Planı S.155 Madde 1010; Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi
3.1.13	Sulama ve gübrelemeyi aynı anda yapan, ileri teknolojiyi kullanan örnek sistemler kurulacaktır.	10.Kalkınma Planı S.155 Madde 1010;
3.1.14	Asi Havzası ve Fırat Havzası Havza Koruma Eylem Planları uygulanacak ve toprağın korunması için öngörülen gerekli tedbirler alınacaktır.	Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi

3.2	Tarımsal İşletmelerin Rekabetçi ve Etkin Bir Yapıya Kavuşturulması	
3.2.1	Tarımsal işletmelerin modernizasyonuna yönelik yatırımlar desteklenecektir.	10.Kalkınma Planı S.157 Madde 1024, 1025
3.2.2	Tarımsal işletmelerin verimlilik ve kapasite artışı sağlanacaktır.	Türkiye Sanayi Stratejisi Belgesi
3.2.3	İyi üretim, iyi işleme ve iyi pazarlama tekniklerinin tarım sektöründeki üreticilerce uygulanması sağlanacaktır.	Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi Belgesi s.19 Madde 5.2
3.2.4	İyi tarım uygulamaları yaygınlaştırılacak ve çiftçilerin bilinçli üretim yapabilmesi amacıyla uygulamalı eğitim programları geliştirilecektir.	10.Kalkınma Planı S.157 Madde 1024, 1025
3.2.5	Kooperatifçilik ve birlik gibi tarımsal örgütler kurulacak ve bu örgütlerin kurumsal kapasiteleri geliştirilecektir.	Türkiye Sanayi Stratejisi Belgesi
3.2.6	İşletmelerin Ar-Ge kapasitesi ve yenilikçilik faaliyetleri geliştirilecektir.	Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi Belgesi s.19 Madde 5.2
3.2.7	Bölge için önem taşıyan bitkisel ürünlerde kalitenin artırılması teşvik edilecektir.	10.Kalkınma Planı S.157 Madde 1024, 1025
3.2.8	Doğal ürünlerin üretimi ve sertifikasyonuna yönelik girişimler desteklenecektir.	Türkiye Sanayi Stratejisi Belgesi
3.2.9	Pazarlama sistemi ve altyapısı geliştirilerek, yöresel ürünlerin markalaştırılması, tanıtım ve pazarlama faaliyetleri artırılacaktır.	Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi Belgesi s.19 Madde 5.2
3.2.10	Üretim ve işleme standardizasyonu yapılacaktır.	10.Kalkınma Planı S.157 Madde 1024, 1025
3.2.11	Lisanslı depoculuk uygulamaları teşvik edilecektir.	Türkiye Sanayi Stratejisi Belgesi
3.2.12	Tarım ve gıda işletmeleri gıda güvenliği gereklerine uyumu için desteklenecektir.	Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi Belgesi s.19 Madde 5.2
3.2.13	Tarımsal işletmelerin modernizasyonuna yönelik yatırımlar desteklenecektir.	10.Kalkınma Planı S.157 Madde 1024, 1025
3.2.14	Antep fıstığı, üzüm, zeytin, nar, bulgur, bal gibi tarımsal ve hayvansal ürünlerin verimliliği artırılacak ve bu bölgesel ihraç ürünlerin katma değeri yükseltilecektir.	Türkiye Sanayi Stratejisi Belgesi
3.2.15	Tarımsal ve hayvansal ürünlerin işlenmesi, depolanması, sınıflandırılması, paketlenmesi ve pazara sürülmesi süreçlerini birlikte ele alan entegre üretim-pazar sistemleri üreticilere tanıtılacaktır.	Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi Belgesi s.19 Madde 5.2
3.2.16	Üretici örgütlerinin kurumsal kapasitelerinin güçlendirilmesi amacıyla üretici örgütlerinin pazarlama altyapısı geliştirilecek ve üretici örgütlerinin bilgi düzeyleri artırılacaktır.	10.Kalkınma Planı S.157 Madde 1024, 1025
3.2.17	Tarım ve gıda işletmelerinin gıda güvenliği gereklerine uyumu için üreticiler ve tüketiciler güvenli gıda hakkında bilgilendirileceklerdir.	Türkiye Sanayi Stratejisi Belgesi
3.2.18	Havza bazında arazi toplulaştırma işlemleri yapılacak, havza ve tarla içi geliştirme hizmetleri gerçekleştirilecektir.	Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi Belgesi s.19 Madde 5.2

3.2.19	Tarımsal üretimde, yenilenebilir enerji kaynakları kullanılması teşvik edilerek, alternatif enerji uygulamaları ve verimlilik artırıcı uygulamalar geliştirilecektir.	10.Kalkınma Planı S.157 Madde 1024, 1025
3.2.20	Organik tarım ve iyi tarım uygulamaları yaygınlaştırılacaktır.	Türkiye Sanayi Stratejisi Belgesi
3.2.21	Örtü altı yetiştiriciliğinin yaygınlaştırılması özendirilecektir.	Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi Belgesi s.19 Madde 5.2
3.2.22	Tarım makinelerinin teknolojisi geliştirilecektir.	10.Kalkınma Planı S.157 Madde 1024, 1025
3.2.23	Yem bitkileri üretimi yaygınlaştırılarak hayvancılık faaliyetleri geliştirilecektir.	Türkiye Sanayi Stratejisi Belgesi
3.2.24	Hayvancılık faaliyetlerinde Ar-Ge, pazarlama, örgütlenme, tanıtım, yayım, mesleki eğitim çalışmaları geliştirilecektir.	Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi Belgesi s.19 Madde 5.2
3.2.25	Damızlık hayvan yetiştiriciliği yaygınlaştırılacaktır.	10.Kalkınma Planı S.157 Madde 1024, 1025
3.2.26	Kilis keçisi ve Kilis ineği yetiştiriciliği yaygınlaştırılacaktır.	Türkiye Sanayi Stratejisi Belgesi
3.2.27	Kadın istihdamının yoğun olduğu tarım sektöründe gerçekleştirilen faaliyetlerde kadın üreticiler, tarımsal örgütlere dâhil edilecektir.	Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi Belgesi s.19 Madde 5.2
3.3	Tarıma Dayalı İmalat Sanayinin Geliştirilmesi	
3.3.1	Yeni açılması planlanan tarıma dayalı ihtisas organize sanayi bölgeleri için bölge altyapısı geliştirilecektir.	10.Kalkınma Planı s.49 Madde 298
3.3.2	Tarımsal ve hayvansal ürünlerin işlenmesi, depolanması, sınıflandırılması, paketlenmesi ve pazara sürülmesi süreçlerini birlikte ele alan entegre Tarıma dayalı ihtisas organize sanayi bölgeleri kurulacaktır.	10.Kalkınma Planı s.131 Madde 872, 874; s.50 Madde 304;
3.3.3	Bölge illeri arasında ortak tarıma dayalı imalat sanayi alanları ve gıda sanayi ihtisas alanları kurulacaktır.	Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi s.11
3.3.4	Tarım ve gıda sanayi işletmelerine yönelik yerel ölçekte kümelenme analizleri yapılacak ve altyapı desteği sağlanacaktır.	
3.3.5	İhtisas OSB'lerde yer alan işletmelere pazar araştırmaları desteği sağlanacaktır.	10.Kalkınma Planı s.131 Madde 872, 874; s.50 Madde 304;
3.3.6	Modern süt ve et işleme tesisi kurma konusundaki girişimler özendirilecektir.	Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi s.11
3.3.7	Bölgede üretilen tarımsal ve hayvansal ürünlere yönelik tarıma dayalı sanayi yatırımları gerçekleştirilecektir.	
3.4	Kırsal Ekonominin Çeşitlendirilmesi ve Kırsal Girişimciliğin Desteklenmesi	
3.4.1	Kırsal alanlarda konaklama işletmeciliğine uygun kırsal yerleşimler tespit edilecek ve konaklama işletmeciliği geliştirilecektir.	10.Kalkınma Planı s.35 Madde 166;
3.4.2	Konaklama amaçlı değerlendirilecek binalar yöresel kültüre ve malzemeye uygun şekilde inşa edilecek ve mevcut konaklama tesislerinin bakım ve onarım faaliyetleri desteklenecektir.	10.Kalkınma Planı s.26 Madde 115; s.29 Madde 126; s.134 Madde 894; s.142 Madde 917
3.4.3	Konaklama işletmeciliği konusunda girişimciler eğitilecek ve konaklama işletmeciliği konusunda deneyim paylaşımı için işbirliği alanları yaratılacaktır.	10.Kalkınma Planı s.142 Madde 917; Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) s.115 Madde 415, 419

3.4.4	Agro-turizm altyapısı geliştirilecektir.	Bölgesel Gelişmişlik Ulusal Stratejisi(BGUS) s.121 Madde 475
3.4.5	İstekli işletmeler için ürün temelinde sınıflandırma yapılarak, agro-turizm için ihtiyaç duyulan altyapı ve teknik bilgi desteği sağlanacaktır.	10.Kalkınma Planı s.35 Madde 166;
3.4.6	Agro-turizm faaliyeti yürüten işletmelere tanıtım desteği sağlanacaktır.	10.Kalkınma Planı s.26 Madde 115; s.29 Madde 126; s.134 Madde 894; s.142 Madde 917
3.4.7	Yöresel kültürel mirasın korunması ve yaşatılması amacıyla "kültür köyü" modeli oluşturulacaktır.	10.Kalkınma Planı s.142 Madde 917; Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) s.115 Madde 415, 419
3.4.8	Köylerde yöresel ekolojiyle uyumlu barınma imkânları geliştirilerek eko-köy uygulamaları bu yerleşimlerde desteklenecektir.	Bölgesel Gelişmişlik Ulusal Stratejisi(BGUS) s.121 Madde 475
3.4.9	Kırsal mirasın korunması ve yaşatılması kapsamında, yöresel el sanatları üretimi artırılacak ve el sanatlarına yönelik atölyeler desteklenecektir.	10.Kalkınma Planı s.35 Madde 166;
3.4.10	Yöresel ürün tanıtım organizasyonları ve fuarları ile yöresel yemek yarışmaları düzenlenerek ürünlerin tanıtımı yapılacaktır.	10.Kalkınma Planı s.26 Madde 115; s.29 Madde 126; s.134 Madde 894; s.142 Madde 917
3.4.11	Kadın ve genç çiftçi sayısının artırılması amacıyla kırsal girişimcilik desteklenecektir.	10.Kalkınma Planı s.142 Madde 917; Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) s.115 Madde 415, 419
3.4.12	Kadın çiftçilere yönelik yöresel ihtiyaçları ve koşulları gözetilen eğitim ve yayım çalışmaları yaygınlaştırılacaktır.	Bölgesel Gelişmişlik Ulusal Stratejisi(BGUS) s.121 Madde 475
3.4.13	Kırsal KOBİ'lere yönelik teşvikler sağlanacaktır.	10.Kalkınma Planı s.35 Madde 166;
3.4.14	Kırsal girişimciliğinin desteklenmesi amacıyla, kapasite geliştirme, işkurma, pazarlama ve tanıtım, reklam ve mesleki eğitim gibi alanlara yönelik destekler ve işbirliği imkânları artırılacak ve uygun yörelerde bu işletmelere yönelik kümelenme destekleri sağlanacaktır.	10.Kalkınma Planı s.26 Madde 115; s.29 Madde 126; s.134 Madde 894; s.142 Madde 917
3.4.15	Genç çiftçilere anlaşmalı özel çiftliklerde, tarım işletmelerinde ve araştırma enstitülerinde uygulamalı eğitimler ve girişimcilik eğitimleri verilecektir.	10.Kalkınma Planı s.142 Madde 917; Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi(BGUS) s.115 Madde 415, 419
3.4.16	Arıcılık açısından önemli olan bitki türlerinin üretimi yaygınlaştırılacak, bal üretiminin yapılmasını teşvik edici uygulamalar sağlanacaktır.	Bölgesel Gelişmişlik Ulusal Stratejisi(BGUS) s.121 Madde 475
3.4.17	Karayolları üzerinde yol güzergâhındaki yerleşimlerde satıştezgâhları için uygun mekânlar belirlenecek, satıştezgâhı olarak kullanılmak üzere model yapılar tasarlanacaktır.	10.Kalkınma Planı s.35 Madde 166;
3.4.18	Model tarımsal marketlerin kurulumu ve yöresel gıdaların temin edileceği köy pazarlarının kurulumu desteklenecektir.	10.Kalkınma Planı s.26 Madde 115; s.29 Madde 126; s.134 Madde 894; s.142 Madde 917
3.5	Kırsalda İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi ve Bilinç Düzeyinin Artırılması	
3.5.1	Kırsalda yer alan nüfusun, hem tarım uygulamaları konusunda hem de temel eğitim ve sağlık hizmetleri konusundaki bilgi ve bilinç düzeyleri artırılacaktır.	10.Kalkınma Planı s.207 4.Bileşen; s.218 1.Bileşen
3.5.2	Nitelikli tarım danışmanı sayısı artırılacak ve üretici örgütlerinin sertifikalı tarım danışmanı istihdam etmesi teşvik edilecektir.	

3.5.3	Önder çiftçiler yetiştirilecek ve eğitim amaçlı örnek ekim tarlaları ve bahçeleri oluşturulacaktır.	
3.5.4	Üreticiler arasında bilgi paylaşımının sağlanması amacıyla eğitim gezileri düzenlenecek ve tarımsal yayım hizmetlerine yönelik bilişim teknolojileri altyapısı güçlendirilecektir.	10.Kalkınma Planı s.207 4.Bileşen; s.218 1.Bileşen
3.5.5	Tarımda kayıt dışı çalışmanın azaltılması ve sektörde çalışan sayısının artırılması amacıyla, mevsimlik gezici tarım işçileri kayıt altına alınacaktır.	
3.5.6	Mevsimlik gezici tarım işçileriyle ilgili envanter çalışması yapılacak, ilçe düzeyinde güncel veri tabanları oluşturulacak ve çiftçi kayıt sistemleri üzerinden gerekli izlemeler yapılacaktır.	
3.5.7	Yerel imkânlar ölçüsünde mevsimlik gezici tarım işçilerinin ve ailelerinin barınma koşulları iyileştirilecektir ve tespit edilen yerlerde geçici barınma için yeterli altyapı temin edilecektir.	10.Kalkınma Planı s.207 4.Bileşen; s.218 1.Bileşen
3.5.8	Özellikle Adıyaman'da bulunan mevsimlik tarım işçilerinin göçü önlenecektir.	
3.5.9	Mevsimlik gezici tarım işçileri ve çocukları için gezici toplum merkezleri oluşturulacaktır.	
3.5.10	Kırsal yerleşim alanlarında yaşayan yerel halkın sağlık hizmetlerine erişiminin artırılması amacıyla, aile hekimliği uygulaması yaygınlaştırılacaktır.	10.Kalkınma Planı s.207 4.Bileşen; s.218 1.Bileşen
3.5.11	Kırsalda aile hekimliği bilgi sistemi alt yapısı oluşturulacaktır.	10.Kalkınma Planı s.207 4.Bileşen; s.218 1.Bileşen
3.5.12	Aile eğitim programları ve koruyucu sağlık hizmetleri yaygınlaştırılacaktır.	
3.5.13	Bölgede yüksek oranda olan anne-bebek ölümleri azaltılacaktır.	
3.5.14	Ana-çocuk sağlığı ve aile planlaması hizmetleri geliştirilecektir.	10.Kalkınma Planı s.207 4.Bileşen; s.218 1.Bileşen
3.5.15	Tarımda çalışanlara yönelik iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri sürdürülerek tarım sektöründe iş sağlığı güvencesi artırılacaktır.	

4. Rekabetçilik ve Yenilikçilik Kapasitesinin Artırılması		
4.1	Sanayi Sektöründe Üretim ve Katma Değerin Artırılması	
4.1.1	Gaziantep'teki sanayinin teknolojik değeri olan ve katma değeri yüksek üretim yapısı geliştirilecektir.	10.Kalkınma Planı s.115 Madde 761; s.112 Madde 748
4.1.2	Kümelenme politikaları geliştirilecek ve küme potansiyeli gösteren sektörlerin gelişimi desteklenecektir.	10.Kalkınma Planı s.112-madde 752; s.114 m760;
4.1.3	Ar-Ge, inovasyon ve bilgi iletişim teknolojileri altyapısı geliştirilecektir.	10.Kalkınma Planı s.115 madde 767, madde 770
4.1.4	İşletmelerin modernizasyonları yapılacak ve teknolojik altyapıları geliştirilecektir.	

4.1.5	Tasarım, inovasyon ve markalaşma faaliyetleri yürütülecek ve bölgede markalaşmış ürün sayısı artırılabilecektir.	10.Kalkınma Planı s.23 madde 102
4.1.6	Katma değeri yüksek ihracat ürünleri üretilecektir.	10.Kalkınma Planı s.113 madde 750
4.1.7	KSS ve OSB'lerde yer alan işletmeler desteklenecektir.	10.Kalkınma Planı s.23 madde 102
4.1.8	Mevcut OSB ve KSS altyapıları tamamlanacaktır.	10.Kalkınma Planı s.113 madde 749
4.1.9	Orta ve büyük ölçekli işletmelerin yer aldığı yeni OSB alanları hizmete açılacaktır.	
4.1.10	İhtisas Organize Sanayi Bölgeleri ve ortak OSB'ler kurulacaktır.	
4.1.11	Yeni kurulan ve mevcut işletmelerin OSB'lerde faaliyet göstermeleri teşvik edilecektir.	
4.1.12	Üniversite ve sanayi işbirliği desteklenecektir.	
4.1.13	Kamu-üniversite-sanayi işbirliğinin güçlendirilmesi amacıyla faaliyet gösteren işbirliği platformlarının kurumsal kapasitesi artırılabilecektir.	
4.2	İhracat Kapasitesinin Artırılması	
4.2.1	İhracat yapan işletme sayısı artırılabilecektir.	10.Kalkınma Planı s.90 madde 577; s.200 1.Bileşen
4.2.2	İşletmelerin kapasitesini artırma amacıyla dış ticaret eğitimleri yaygınlaştırılacaktır.	10.Kalkınma Planı s.114 madde 760
4.2.3	Bölgenin rekabetçi olduğu sektörlerde ihracat faaliyetleri geliştirilecektir.	10.Kalkınma Planı s.200 1.Bileşen
4.2.4	İhracatta ürün ve pazar çeşitlendirmesi yapılacaktır.	10.Kalkınma Planı s.200 1.Bileşen
4.2.5	Bölgede üretilen ürünlerin dış pazarlarda etkin tanıtımı sağlanacaktır.	10.Kalkınma Planı s.200 1.Bileşen
4.2.6	Bölgesel ve yabancı firma eşleştirme faaliyetleri desteklenecektir.	10.Kalkınma Planı s.200 1.Bileşen
4.2.7	Küme potansiyeli olan sektörlerde ihracat yapan firmaların ortak pazarlara girmeleri sağlanacaktır.	10.Kalkınma Planı s.200 1.Bileşen
4.3	Bölgenin Turizm Destinasyon Merkezi Olması	
4.3.1	GAP Turizm Master Planı ve Aşağı Fırat Havzası Turizm Gelişim Koridoru ve Eylem Planı (2014-2023) dokümanlarında bölge için belirlenen politikalar uygulanacaktır.	10.Kalkınma Planı s.115 madde 768
4.3.2	Kültür turizmi, inanç turizmi, kongre turizmi, gastronomi turizmi, eko-turizm, yayla turizmi, sağlık turizmi, kış turizmi, doğa turizmi, termal turizm ve kamp-karavan turizmi gibi turizm türleri geliştirilerek turizm sektörü, kırsal ve kentsel alanlarda çeşitlendirilecektir.	
4.3.3	Turizm sektöründe hizmet kalitesi ve beşeri kaynak kapasitesi artırılabilecektir.	10.Kalkınma Planı s.113 madde 752; s.180 2.Bileşen;
4.3.4	Bölge turizminde öne çıkan alanlar, altyapı ve çevre düzeni açısından iyileştirilecektir.	10.Kalkınma Planı s.115 madde 768
4.3.5	Bölge illerindeki restorasyon çalışmaları hızlandırılacaktır.	10.Kalkınma Planı s.115 madde 762
4.3.6	Bölgedeki değerleri kapsayan "Kültür Turizmi Koridoru", "Gastronomi Turizmi Rotası" "İnanç Koridoru", "Kâhta Turizm Kenti", "Gaziantep Marka Kent" ve "Adıyaman Marka Kent" uygulamaları bölge turizmine kazandırılacaktır.	10.Kalkınma Planı s.115 madde 768

4.3.7	Bölgede yer alan turizm çeşitleri ve geliştirilmesi öngörülen alternatif turizm türleri ile uyumlu olabilecek konaklama tesisleri geliştirilecektir.	
4.3.8	Bölgedeki turizm değerleriyle ve "Gaziantep İslâhiye Huzurlu Yaylası Turizm Merkez" ile ilgili tanıtım faaliyetleri yapılacaktır.	10.Kalkınma Planı s.113 madde 752; s.180 2.Bileşen;
4.3.9	"GAP Kültür ve Turizm Gelişim Bölgesi" içinde bulunan bölge illerimizde kültür-inanç turizminin yanı sıra sağlık turizmi de geliştirilecektir.	10.Kalkınma Planı s.115 madde 768
4.3.10	Bölgeye özgü değerleri simgeleyen konularda coğrafi işaret başvuruları yapılacaktır.	10.Kalkınma Planı s.115 madde 762
4.3.11	Bölgedeki festivaller, ulusal ve uluslararası platforma taşınacaktır.	10.Kalkınma Planı s.113 madde 752; s.180 2.Bileşen;
4.3.12	Bölgenin ulusal ve uluslararası platformlarda tanıtım faaliyetleri desteklenecektir.	10.Kalkınma Planı s.115 madde 768
4.3.13	Bölgenin kültürel ve tarihi zenginliğini tanıtmak ve cazibesini artırmak için film, dizi ve belgesel gibi prodüksiyonlara ev sahipliği yapılacaktır.	10.Kalkınma Planı s.115 madde 762
4.4	Bölgesel Lojistik Odağının Geliştirilmesi	
4.4.1	Bölgenin büyüyen ihracat kapasitesi ve sahip olduğu stratejik konum ile lojistik sektör geliştirilecektir.	
4.4.2	Mersin ve İskenderun Limanları ile bağlantılı bir Lojistik Köy kurulacaktır.	10.Kalkınma Planı s.115 madde 766
4.4.3	Mersin ve İskenderun limanları ile bölgesel ulaşım ağları entegrasyonu sağlanacaktır.	10.Kalkınma Planı s.115 madde 766
4.4.4	Bölgenin depolama kapasitesi artırılabilecek ve karayolu-hava-yolu-demiryolu bağlantılı taşımacılık geliştirilecektir.	10.Kalkınma Planı s.95 madde 608
4.4.5	Havayollarında yük ve yolcu taşıma kapasiteleri artırılabilecektir.	10.Kalkınma Planı s.159 madde 1040
4.4.6	Bölgede, lojistik sektöründe faaliyet yapan işletme sayısı artırılabilecektir.	10.Kalkınma Planı s.37 madde 180
4.4.7	Lojistik sektörünün bilişim ve teknoloji altyapısı güçlendirilecektir.	10. Kalkınma Planı Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi
4.5	Girişimcilik Kültürünün Yaygınlaştırılması	
4.5.1	Tasarım ve inovasyon alanlarında istihdama yönelik eğitim faaliyetleri düzenlenecektir.	
4.5.2	İş geliştirme merkezleri kurulacaktır.	10.Kalkınma Planı s.115 madde 766
4.5.3	Yeni işletmelerin kurulumu teşvik edilecektir.	10.Kalkınma Planı s.115 madde 766
4.5.4	Girişimcilik için danışmanlık hizmetleri artırılabilecektir.	10.Kalkınma Planı s.95 madde 608
4.5.5	Uygulamalı girişimcilik faaliyetleri sürdürülecektir.	10.Kalkınma Planı s.159 madde 1040
4.5.6	Bölgede, ulusal ve uluslararası finansman, yatırım ve teknolojik olanaklardan faydalanılması hususunda potansiyel girişimcilerin de dâhil olduğu işbirliği ağları yaygınlaştırılacaktır.	10.Kalkınma Planı s.37 madde 180
4.5.7	Bölgede ortaklık kültürünün geliştirilmesi amacıyla, girişimcilik fikrine sahip olup sermayesi olmayan gençler ile sermaye sahibi olan büyük ölçekli işletme sahiplerini bir araya getiren risk sermayesi platformlarının kurulması teşvik edilecektir.	10. Kalkınma Planı Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi

4.5.8	Yurtiçi ve yurtdışı finansman ve teşvik kaynaklarına ulaşılabilirlik düzeylerinin artırılması amacıyla girişimcilere yönelik bilgilendirme faaliyetleri yürütülecektir.	10.Kalkınma Planı s.159 madde 1040
4.5.9	Genç girişimciler ve kadın girişimciler desteklenecektir.	10.Kalkınma Planı s.37 madde 180
4.5.10	Esnaf ve sanatkârlar kendi sektörlerinde küçük ölçekte yetkinleşmiş potansiyel girişimciler olarak desteklenecektir.	10. Kalkınma Planı Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi
4.6	Doğal Kaynakların Sürdürülebilir Kullanılması	
4.6.1	Yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği hususlarında bilinç artırma çalışmaları desteklenerek enerji kaynaklarının etkin ve verimli kullanılması sağlanacaktır.	
4.6.2	İşletmeler, çevresel yatırımların getirileri konusunda bilgilendirilecektir.	10.Kalkınma Planı s.115 madde 766
4.6.3	Bölgenin ihtiyaç duyduğu enerjinin yerel olarak karşılanabilmesi için yenilenebilir enerji teknolojileri üretimi bölgede teşvik edilecektir.	10.Kalkınma Planı s.115 madde 766
4.6.4	Güneş ve rüzgâr enerjisi doğal kaynaklarından enerji üretilmesine ilişkin yenilenebilir enerji üretim tesisleri kurulacaktır.	10.Kalkınma Planı s.95 madde 608
4.6.5	Güneş enerjisi ve rüzgâr enerjisi gibi yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı yaygınlaştırılacaktır.	10.Kalkınma Planı s.159 madde 1040
4.6.6	Organik artıkların biyoyakıt olarak değerlendirileceği biyogaz üretim tesisleri kurulacaktır.	10.Kalkınma Planı s.37 madde 180
4.6.7	Bölgede yer alan petrol ve mermer gibi önemli maden kaynaklarının rezervi tespit edilerek, katma değeri olan ürünler olarak işlenebileceği maden işleme tesisleri kurulacaktır.	10. Kalkınma Planı Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi

EK 2. Bölge Planının Dayandığı Üst Plan, Politika ve Belgeler

Değişen küresel rekabet şartlarına ayak uydurabilmek ve daha fazla kaynak yaratabilmek için ülkelerin sahip oldukları bütün kaynakları ortaya çıkarma, geliştirme ve kullanma yoluna gittiği günümüz dünyasında, kalkınma planlarının yerelden hazırlanması gerekliliği hâsıl olmuştur. Ulusal planlarla koordineli şekilde hazırlanan bölgesel planlar, yerel potansiyeli ve kaynakları ortaya çıkarmak suretiyle bölgesel ve bölgelerarası gelişmişlik farkını azaltacak, istihdamı artıracak, ekonomik ve sosyal kalkınmayı hızlandıracaktır. Bu görevi yerine getirmek üzere kurulan kalkınma ajansları, bölgelerin kalkınmasına ve gelişmesine katkı sağlama açısından önemli bir görev üstlenmektedirler.

TRC1 Bölgesi'nin ekonomik ve sosyal yönden kalkınması için hazırlanan bölge planında 10. Kalkınma Planı, 9. Kalkınma Planı, GAP Eylem Planı, KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı, Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi, Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi ve Türkiye Turizm Stratejisi 2023 gibi plan ve politikaları temel alınmıştır.

Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018)

Kamu kurum ve kuruluşlarının yanı sıra tüm kesimlerden çok sayıda temsilcinin katılımıyla hazırlanan Onuncu Kalkınma Planı (OKP), makroekonomik, sektörel ve bölgesel konularda üç bini aşkın akademisyen, kamu çalışanı, özel kesim ve sivil toplum kuruluşu temsilcisinin çalışmalarıyla katkı sağladığı 66 adet Özel İhtisas Komisyonu ve çalışma grubu tarafından hazırlanmıştır. Planın hazırlık süreci, sadece merkezi düzeyde çalışmalarla sınırlı kalmamış, kalkınma ajansları, mahalli idareler ve yerel katılımçıların da katkılarıyla yerelde de yürütülmüştür. Planın etkin bir şekilde yürütülebilmesi için orta vadeli programlar (OVP), yıllık planlar, kurumsal stratejik planlar, bölgesel gelişme ve sektör stratejileri de Onuncu Kalkınma Planı esas alınarak hazırlanacaktır. Plan 01.07.2013 tarihi itibarıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi'nden (TBMM) onay almış ve yürürlüğe girmiştir.

Onuncu Kalkınma Planı'nın hedefleri ve politikaları;

- Nitelikli İnsan, Güçlü Toplum
- Yenilikçi Üretim, İstikrarlı Yüksek Büyüme
- Yaşanabilir Mekânlar, Sürdürülebilir Çevre
- Kalkınma İçin Uluslararası İşbirliği

başlıkları altında belirlenmiştir. Planın “Yaşanabilir Mekânlar, Sürdürülebilir Çevre” hedefi başlığı altında “Bölgesel Gelişme ve Bölgesel Rekabet Edebilirlik” ve “Mekânsal Planlama ve Gelişme” alt başlıklarında bölgesel politikalara yer verilmiştir.

Mekânsal Planlama ve Gelişme politikasının temel amacı, ülkemizin coğrafi koşullarına, kent-kır ayrımına, tarihi, kültürel ve çevresel değerlerine uygun, insan ve toplum ihtiyaçlarına cevap veren, daha geniş ortak kullanım alanlarına sahip, üst standartlarda yaşanabilir mekânlara kavuşturulmasıdır. Mekânsal planlama sistemine göre planlama ve uygulama yerelde gerçekleştirilecek, düzenleme ve denetleme görevi ise merkezden yerine getirilecektir.

Bölgesel kalkınmayla ilgili bir diğer politika başlığı olan Bölgesel Gelişme ve Rekabet Edebilirlik politikası ile bölgesel gelişmişlik farklarının giderilmesi yoluyla, kalkınmanın tüm ülke sınırları içerisine yayılması sağlanacak ve bütün bölgelerin sahip oldukları potansiyel değerlendirilip rekabet edebilirlikleri artırılarak ulusal büyüme ve kalkınmaya sağladıkları katkı en üst noktaya ulaştırılacaktır.

Onuncu Kalkınma Planı'yla birlikte kalkınma ajanslarının aralarındaki ağ bağlantıları güçlendirilerek, merkezi ve yerel düzeydeki kurum ve kuruluşlarla daha yakın ve koordinasyon içinde çalışmalar ve uzmanlık kuruluşlarıyla işbirliği mekanizmaları oluşturulmaları sağlanacaktır. Kalkınma ajanslarının, AB fonları başta olmak üzere, kaynak yönetimindeki rolü ve etkinliğinin artırılması hedeflenmektedir. Bölgesel gelişme ve bölgesel rekabet edebilirlik alanında; merkezi düzeyde Bölgesel Gelişme Yüksek Kurulu ve Bölgesel Gelişme Komitesi kurulmuş, bölgesel düzeyde 26 kalkınma ajansı ve 81 ilde bu ajanslara bağlı yatırım destek ofisleri faaliyete geçirilmiş, ülkenin her tarafı için bölgesel gelişme planları hazırlanmış ve uygulamaya konulmuştur. Ayrıca, bölgesel boyutta yatırım teşvik sistemi güçlendirilmiş, Cazibe Merkezleri Programı, köy altyapısına yönelik Köylerin Altyapısının Desteklenmesi Projesi (KÖYDES), belediyeler için Belediyelerin Altyapısının Desteklenmesi Projesi (BELDES) ve Su ve Kanalizasyon Altyapı Programı (SUKAP), sosyal kalkınma bakımından öncelikli illere yönelik SODES programları uygulamaya konulmuştur. Ayrıca, kümelenme desteklerinin hukuki ve kurumsal altyapısını geliştirme çalışmaları tamamlanmıştır. Kentsel altyapı alanında Dokuzuncu Kalkınma Planı döneminde başlanan ve TRC1

Bölgesi'nden Gaziantep'te de büyük oranda bitirilen kent içi raylı sistemde, Onuncu Kalkınma Planı döneminde 3. aşamaya geçilmesi beklenmektedir. Lojistik ve ulaştırma alanında GAP Uluslararası Havalimanı tamamlanmış ve TRC1 Bölgesi'nden Adıyaman ilindeki yeni terminal binası da hizmete girmiştir.

TRC1 Bölgesi bölgesel gelişme hedefleri, ulusal kalkınma planında yer alan kalkınma politikaları temel alınarak oluşturulmuş ve bu bağlamda plan, özellikle bölgedeki yaşam kalitesinin artırılması ve beşeri sermayenin geliştirilmesi öncelikli hedeflerine altlık oluşturmuştur.

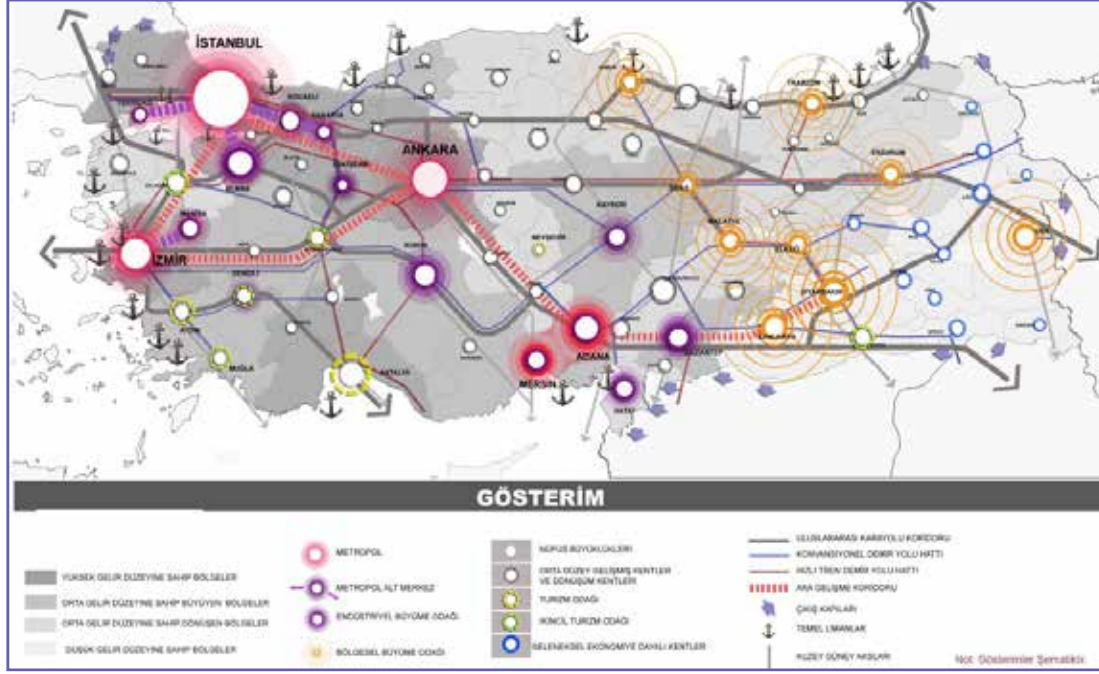
Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (2014-2023)

Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (BGUS), bölgesel gelişme ve bölgesel rekabet edebilirlik açısından ulusal düzeyde koordinasyonu sağlamak, mekânsal gelişme ve sosyo ekonomik kalkınma politikaları arasında uyumu güçlendirmek ve alt ölçekli (bölge ve il) plan ve stratejilere genel çerçeve oluşturmak üzere hazırlanmıştır. Bölgesel kalkınmayla ilgili faaliyetlere yön vermek üzere oluşturulmuş stratejik çerçeve belgesidir. BGUS kapsamında TRC1 Bölgesi'ne ilişkin yapılan değerlendirme ve analizler ile birlikte, bu analizlerin değerlendirilmesine ilişkin tasarlanan politikalar aşağıdaki mekânsal haritalar bağlamında ifade edilmektedir.

Dokuzuncu Kalkınma Planı kapsamında büyüme ve çevrelerine hizmet verme potansiyeli yüksek, çoğu geleneksel bölge merkezi niteliğindeki 12 kent, cazibe merkezi olarak nitelendirilmiştir. Bu kentler İç Anadolu (Konya, Kayseri, Sivas), Doğu Anadolu (Malatya, Elazığ, Erzurum, Van), Güneydoğu Anadolu (Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır) ve Karadeniz (Samsun, Trabzon) Bölgelerinde yer almaktadır. Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi belgesinde ve yeni kalkınma planı döneminde (10. Kalkınma Planı); Konya, Kayseri ve Gaziantep'in endüstriyel büyüme odakları kapsamında ele alınacağı belirtilmiştir.

Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi Mekânsal Gelişim Şeması incelendiğinde, TRC1 Bölgesi illerinden Gaziantep'in “endüstriyel büyüme odağı” olarak belirlendiği görülmektedir. Bunun yanında, Gaziantep “ana gelişim koridoru” olarak belirlenen aksın Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki ilk ayağı olan kısmında kalmaktadır. Ayrıca, kuzey-güney aksları ve uluslararası karayolu koridorlarının kesişim noktasında ifade edilen Gaziantep, konumu itibarıyla da bölgede ön plana çıkmaktadır. Adıyaman ve Kilis illerine bakıldığında ise, iller orta gelir düzeyine sahip bölgeler arasında ifade edilmekte ve “orta düzey gelişmiş kentler ve dönüşüm kentleri” sınıflamasında yer almaktadırlar.

Kaynak: BGUS

GAP Eylem Planı (2014-2018)

GAP Master Planı'nda kararlaştırılan ve belirlenen stratejilerin uygulanmasına yönelik olarak hazırlanan GAP Eylem Planı'nda, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde ekonomik ve sosyal gelişmeyi, istihdam artışını sağlayarak bölge halkının refahını artırmayı amaçlayan GAP ile bütünlük eylem ve stratejiler yer almaktadır.

GAP, başlangıçta bölgenin sahip olduğu toprak ve su kaynaklarının geliştirilmesine yönelik olarak hazırlanan bir proje olmasına rağmen, artık sadece sulama ve enerji yatırımlarından oluşan bir altyapı projesi olarak değil, kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek suretiyle, Ulusal Kalkınma Planı ve programlarda öngörülen ilke ve politikalarla uyumlu olarak bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, sürdürülebilirliği sağlamak, bölgelerarası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak üzere kurulan kalkınma ajanslarının ortak işbirliği platformundan da yararlanarak yerel girişimleri harekete geçiren, entegre bir bölgesel gelişme programı olarak ele alınmaktadır.

GAP Eylem Planı'nda 5 gelişme ekseninde durulmuştur. Bunlar;

- I. Ekonomik Kalkınmanın Hızlandırılması
- II. Sosyal Gelişiminin Güçlendirilmesi
- III. Şehirlerde Yaşanabilirliğin Artırılması
- IV. Altyapının Geliştirilmesi
- V. Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi'dir.

2014-2018 yıllarını kapsayan GAP Eylem Planı'nda Kalkınma Ajansları bazı projelerde "sorumlu kuruluş", bazı projelerde de "işbirliği yapılacak kuruluşlar" arasında yer alarak, belirlenen stratejiler doğrultusunda bölgenin gelişmesine katkı sağlamaktadır. TRC1 Bölgesi'nde faaliyet gösteren Ajansın GAP Eylem Planı kapsamında sorumlu olduğu 4 gelişme eksenine ve toplamda 8 eylem bulunmaktadır. Yalnız, işbirliği yapılan kuruluş olarak ifade edildiği halde doğrudan uygulayıcı kurum olduğu için, Cazibe Merkezlerini Destekleme Programı'nı içeren ilgili eylem de Ajans sorumluluğunda düşünülmüş ve sorumlu olunan eylem sayısı 9 olarak kabul edilmiştir. Buna göre, GAP EP'de yer alan ve İKA'nın sorumluluğunda olan eylemler aşağıdaki tabloda görülmektedir.

Eylem Kodu	Eylem	Yapılacak İşlem ve Açıklama
I / EK.2.6	İşletmeler arası işbirlikleri ve kümelenme faaliyetleri desteklenecektir.	Bölge'deki işletmelerin ortak tasarım, üretim, AR-GE, test-analiz merkezleri kurması; ortak tedarik, pazarlama, ihracat, gibi alanlardaki işbirlikleri ve kümelenmeyi kolaylaştıracak faaliyetleri ilgili kurumların koordinasyonunda desteklenecektir. Bu kapsamda Kalkınma Bakanlığı ve UNDP işbirliği ile hazırlanan Küme Tanılama Rehberi kullanılarak tespit edilen kümeler desteklenecek ve gelişmeleri izlenecektir.
I / EK.2.8	Bölge'nin kalkınmasında önem arz eden ve farkındalık yaratacak projeler desteklenecektir.	Kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek suretiyle ulusal kalkınma plan ve programlarında öngörülen ilke ve politikalarla uyumlu olarak bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, sürdürülebilirliğini sağlamak, bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak üzere proje ve programlar geliştirilecek ve uygulamaya aktarılacaktır.
I / EK.4.1	Bölge'nin AR-GE, teknoloji ve yenilik kapasitesi geliştirilecek, bu alanda kurumsallaşmanın sağlanması için Teknoloji Gelişme Bölgeleri ve TEKMER'ler yaygınlaştırılacaktır.	Bölgede AR-GE ve yenilik altyapısının belirlenmesi, potansiyellerin ortaya çıkarılması ve yenilik konusunda yürütülen faaliyetlere yön verilmesi amacıyla düzey 2 bazında bölgesel yenilik stratejileri hazırlanacaktır.
II / SG.3.4	Potansiyel medikal turizmi pazarlarının belirlenmesi için öncelikli ülkeler ve bölgelerin belirleneceği pazar araştırmaları yapılacaktır.	Medikal turizmde hem etkin tanıtımın yapılması hem de yatırımcıların öncelikle yönlendirilebilmesi (bu alanda faaliyet göstermek isteyen kurumlara bilgi sağlamak) için, Bölge'nin hizmet ticareti yapma potansiyeli yüksek olan ve Bölge sağlık kuruluşlarının avantajlı olduğu hizmet branşlarının (hem tedavi hem bakım alanında) belirleneceği yurtiçi ve yurt dışı pazar araştırmaları yapılacaktır.
II / SG.3.5	Yapılacak pazar araştırmalarının sonuçlarına göre hedef ülkelerde Bölge'nin sağlık hizmetlerinin tanıtımı yapılacaktır.	Pazar araştırmalarının sonucuna göre ülke/bölge bazlı tanıtım ve pazara giriş stratejilerinin belirlenip buna göre tanıtım yapılması sağlanacaktır.
II / SG.3.6	Medikal turizmi alanında farkındalık artırılacaktır.	Medikal turizmi alanında farkındalığın artırılması amacıyla çalıştaylar, eğitimler ve bilgilendirme faaliyetleri yapılacaktır.
II / SG.5.7	Sosyal etkileşim programı hayata geçirilecektir.	Tecrübe paylaşımı, iletişim ve işbirliği yoluyla, sosyal kaynaşmaya katkıda bulunmak amacıyla SEP uygulamaya konulacaktır. Program Kalkınma Bakanlığınca hazırlanan usul ve esaslar ve başvuru paketine uygun olarak kalkınma ajanslarının ilan edilecek teklif çağrıları ile uygulanacaktır.
III / ŞYA.1.1	Cazibe Merkezleri Destekleme Programı uygulanacak ve yaygınlaştırılacaktır.	Diyarbakır ve Şanlıurfa'da hali hazırda uygulanmakta olan program ile bölgesel ve ulusal ölçekli cazibe merkezi işlevi görecektir şehirlerdeki iş ve yaşam ortamının iyileştirilmesi için çok yönlü projeler ilgili kuruluşlar aracılığıyla desteklenecektir. Sağlanacak destekler şehirlerin rekabet üstünlüğü olan sektörlerinin geliştirilmesine odaklanacaktır.
V / KK.2.4	Belediyelerin stratejik plan hazırlama çalışmalarına teknik destek sağlanacaktır.	Büyükşehir belediyeleri başta olmak üzere, belediyelere stratejik plan hazırlıklarında destek sağlanacaktır.

TRC1 Bölgesi; Gaziantep, Adıyaman ve Kilis illeri Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) kapsamında yer alan 9 il arasında bulunmaktadır. Bölgenin 2014-2023 Bölge Planı'nın temelini oluşturan 'bölgesel kalkınma' ilkesi, GAP Eylem Planı'nın da çıkış noktalarından birisi olmaktadır. Bu doğrultuda, TRC1 Bölge Planı çalışmasında öncelikli hedef olarak belirlenen 'bölge içi ve bölgelerarası gelişmişlik farklılıklarının azaltılması' ilkesi GAP Eylem Planı'nın da temel hedefleri arasında yer almaktadır. Tabloda bahsi geçen ilgili gelişme eksenleri ve eylemler, TRC1 Bölge Planı politikaları belirlenirken esas alınmıştır. Planda yer alan benzer hedef ve stratejiler 2014-2023 TRC1 Bölge Planı'nın üst ölçekli dokümanı olarak yol gösterici bir nitelikte olduğu ifade edilebilir. GAP Eylem Planı'nda öngörülen hedeflere ulaşılması, TRC1 Bölgesi için önemli bir fırsat olup bölge planında yer alan benzer hedef ve stratejinin gerçekleşmesi yolunda atılacak adımları hızlandırıcı nitelikte olacaktır.

KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı (2011-2013) —

2011-2013 KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı'nın genel amacı, küçük işletme ihtiyaçlarına duyarlı iş ortamında, erişilebilirliği ve niteliği yüksek hizmet ve desteklerle KOBİ'lerin üretim, yatırım miktarı ile katma değerini artırmak ve büyümelerini sağlamaktır (KOSGEB).

Planın genel amacına ulaşabilmek adına 2011-2013 döneminde ilgili kurum ve kuruluşlarca KOBİ'lere yönelik yürütülecek eylem ve projeleri kapsayan 5 ana stratejik alanda 16 hedef belirlenmiştir. Bu stratejik alanlar;

- Girişimciliğin Geliştirilmesi ve Desteklenmesi
- KOBİ'lerin Yönetim Becerilerinin ve Kurumsal Yetkinliklerinin Geliştirilmesi
- İş ve Yatırım Ortamının Geliştirilmesi Sürecinde KOBİ'lerin Gözetilmesi
- KOBİ'lerin ARGE ve Yenilik Kapasitesinin Geliştirilmesi
- KOBİ'lerin ve Girişimcilerin Finansmana Erişimlerinin Kolaylaştırılması başlıklarından oluşmaktadır.

Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi (2007-2013) —

2007-2013 Mali döneminde AB katılım öncesi mali araç (IPA) kırsal kalkınma bileşeni (IPARD) kapsamında sağlanacak fonlardan yararlanma amacına yönelik AB Kırsal Kalkınma Programı (IPARD) ile ulusal ve diğer uluslararası kaynaklarla finanse edilecek kırsal kalkınma faaliyetlerine genel bir çerçeve oluşturan "Kırsal Kalkınma Planı"na esas teşkil eden temel referans belgedir.

Türkiye'nin 2001-2023 dönemini kapsayan Uzun Vadeli Gelişme Stratejisi ile tespit edilen Avrupa Birliği'ne tam üyelik sürecinde ekonomik ve toplumsal yeniden yapılanma ve bilgi toplumuna dönüşüm süreçlerinde önemli bir işleve sahip olan kırsal kalkınma politikasının 2007-2013 dönemine ilişkin genel çerçevesini ortaya koymaktadır.

Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi, kırsal alanda yaşayan kesimin yaşam kalitesinin ve refahının artırılmasını, tarım sektörünün geliştirilmesini, sürdürülebilir tarım çevre ilişkileri bağlamında sahip olunan doğal kaynakların korunmasını ve geliştirilmesini, tarımın yeniden yapılanması sürecinde tarım sektöründe ayrılacak işgücünün kentsel alanlarda yaratacağı göç ve işsizlik baskılarının giderilmesi amacıyla belirlenen politikaları içermektedir (Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi, 2007-2013).

Kırsal Kalkınma Stratejisi'nin stratejik amaçları ise;

- Kırsal ekonominin geliştirilmesi ve iş imkânlarının artırılması
- İnsan kaynaklarının, örgütlenme düzeyinin ve yerel kırsal kalkınma kapasitesinin geliştirilmesi
- Kırsal alan fiziki altyapı hizmetlerinin geliştirilmesi ve yaşam kalitesinin yükseltilmesi
- Kırsal çevrenin korunması ve geliştirilmesi olarak belirlenmiştir.

Kırsal Kalkınma Planı (2010-2013) —

Kırsal Kalkınma Planı'nın temel amacı; kırsal toplumun iş ve yaşam koşullarının kentsel alanlarla uyumlu olarak geliştirilmesi ve sürdürülebilir hale gelmesini sağlamaktır (Kırsal Kalkınma Planı, 2010-2013). Kırsal alanlardaki ekonomik faaliyetleri, nüfusu ve sosyal yaşamı, yerleşim yerlerini ve doğal çevreyi göz önüne alarak bu alanlarda yaşayanların sorunlarını çözmek, mevcut kırsal kaynakları geliştirmek, kaynaklara işlerlik kazandırmak amaçlarını gütmektedir. Ülkemizde dağınık ve düzensiz olarak yürütülen kırsal kalkınma çalışmalarının belirli bir politika dâhilinde yürütülmesini hedeflemektedir.

Kırsal Kalkınma Planı, Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi belgesini referans olarak kabul ettiğinden dolayı, Kırsal Kalkınma Stratejisi'nin 4 ana stratejik amacına göre yürütülmektedir. Bunlar kırsal ekonominin geliştirilmesi ve iş imkânlarının artırılması, insan kaynaklarının, örgütlenme düzeyinin ve yerel kalkınma kapasitesinin geliştirilmesi, kırsal alan fiziki altyapı hizmetlerinin geliştirilmesi ve yaşam kalitesinin artırılması ve kırsal çevrenin geliştirilmesi ve korunmasıdır.

Planda yer alan stratejik amaçlar ve faaliyetler sektörel faaliyetlere yön vermek yerine, sektörel politikaların kırsal alandaki etkinliğini artırmak ve kırsal alanda yaşayan insanların ihtiyaçlarının giderilmesini sağlamaya yöneliktir.

Türkiye Turizm Stratejisi 2023

Türkiye Turizm Stratejisi Türkiye'nin sahip olduğu doğal, kültürel, tarihi ve coğrafi değerleri koruyup geliştirme, alternatif turizm alanlarını çoğaltarak ülkemizin turizmden aldığı payı artırma amaçlı ve 9. Kalkınma Planı (2007-2013) hedeflerine uyumlu olarak hazırlanmıştır. Strateji belgesi;

- Planlama,
- Yatırım,
- Örgütlenme,
- İç Turizm,
- Araştırma Geliştirme (ARGE),
- Hizmet, Ulaşım ve Altyapının Güçlendirilmesi,
- Tanıtım ve Pazarlama,
- Eğitim,
- Kentsel Ölçekte Markalaşma,
- Turizmin Çeşitlendirilmesi konularında stratejiler önermektedir.

Türkiye'nin sahip olduğu sağlık ve termal turizm, kış sporları dağ ve doğa turizmi, yayla turizmi, kırsal ve eko turizm, kongre ve fuar turizmi, kurvaziyer ve yat turizmi, golf turizmi gibi alternatif turizm kaynaklarının noktasal ölçekte planlanması yerine gelişim aksları boyunca turizm koridorları, turizm bölgeleri, turizm kentleri ve eko turizm bölgeleri oluşturacak şekilde ele alınması, bu değerlerin tanıtımı ve kullanım kriterlerinin belirlenmesi hedeflenmekte ve bu sayede Türkiye'nin turizm yelpazesinin genişlemesi amaçlanmaktadır.

Sağlık ve termal turizm, kış turizmi, golf turizmi, deniz turizmi, eko-turizm ve yayla turizmi, kongre ve fuar turizmi alanları ise tek tek ele alınarak öncelikle geliştirilmesi gereken turizm alanları olarak Türkiye Turizm Stratejisi 2023 belgesinde yerini almıştır. Turizm Gelişim Bölgeleri, Turizm Koridorları, Turizm Kentleri ve Ekoturizm Bölgeleri'nin geliştirilmesi kapsamında 9 Turizm Gelişim Bölgesi, 7 Tematik Koridor, 10 Turizm Kenti ve 5 Ekoturizm Bölgesi önerilmiştir.

TRC1 Bölgesi açısından da Gaziantep şehri kültür turizmi canlandırılıp marka kültür kentleri arasında ve 2. derece önemli fuar illeri arasında gösterilmiştir. Bunun yanında, yine TRC1 Bölgesi illeri olan Adıyaman, Gaziantep ve Kilis'i de kapsayan GAP Kültür ve Turizm

Gelişim Bölgesi kapsamında bölgedeki kültür turizminin yanı sıra golf turizmi, sağlık turizmi, gençlik turizmi, eko turizm, yamaç paraşütü, trekking, su sporları, kanoculuk, kuş gözetleme ve kongre turizmi türlerinde de gelişim sağlanacaktır. Ayrıca, Gaziantep İnanç Turizmi alanında da kendisine yer bulmaktadır.

Türkiye Sanayi Stratejisi Belgesi (2011-2014)

Yüksek Planlama Kurulu'nun 7 Aralık 2010 tarih ve 2010/38 sayılı kanunuyla onaylanan Türkiye Sanayi Stratejisi Belgesi'nin vizyonu "Orta ve yüksek teknoloji ürünlerde, Avrasya'nın üretim üssü olmak" olarak belirlenmiş olup, genel amacı "Türk sanayisinin rekabet edebilirliğinin ve verimliliğinin yükseltilecek, dünya ihracatından daha fazla pay alan, ağırlıklı olarak yüksek katma değerli ve ileri teknoloji ürünlerin üretildiği, nitelikli işgücüne sahip ve aynı zamanda çevreye ve topluma duyarlı bir sanayi yapısına dönüşümü hızlandırmaktır" (Türkiye Sanayi Stratejisi Belgesi 2011-2014).

Belgede vizyona ve genel amaca yönelik olarak 3 temel strateji benimsenmiştir:

- Orta ve yüksek teknoloji sektörlerin üretim ve ihracat içindeki payının artırılması,
- Düşük teknoloji sektörlerde katma değeri yüksek ürünlere geçişin sağlanması,
- Becerilerini sürekli geliştirebilen şirketlerin ekonomideki ağırlığının artırılmasıdır.

Ayrıca, belge 7 ana bölümden ve şu başlıklardan oluşmaktadır:

- **1. Bölüm:** Türkiye Ekonomisinin Mevcut Durumu
- **2. Bölüm:** Türkiye'nin Sanayi Vizyonu
- **3. Bölüm:** Stratejinin Temel Bileşenleri
- **4. Bölüm:** Temel Sanayi Politikası
- **5. Bölüm:** Yatay Sanayi Politikası
- **6. Bölüm:** Sektörel Sanayi Politikası
- **7. Bölüm:** Uygulama, İzleme ve Koordinasyon

Türkiye Sanayi Stratejisi'nin genel amacını ve dolayısıyla stratejik hedefleri gerçekleştirmek üzere, 9. Kalkınma Planı'nda yer alan öncelikler ve Türk sanayisinin güçlü ve zayıf yönleri ile sahip olduğu fırsatlar ve karşı karşıya kaldığı tehditler göz önünde bulundurularak bazı temel sanayi politikası öncelikleri ile yatay ve sektörel olmak üzere çeşitli politika alanları tespit edilmiştir. Yatay ve sektörel sanayi politikası alanlarına ilişkin olarak belirlenen politikalar eşgüdüm içinde hayata geçirilecektir.

Yatay Sanayi Politikası başlığı altında iki boyutlu bölgesel kalkınma stratejisi hedeflenmiştir.

- Ulusal önceliklerle uyumlu bölgesel önceliklerin belirlenmesi
- Devlet yardımları sisteminin mekân odaklı olması

Ülke genelinde Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı tarafından yürütülen tanıtım ve destek faaliyetleri, bölgesel bazda Yatırım Destek Ofisleri tarafından yerine getirilerek bölgesel kalkınma çalışmalarında etkinliği sağlayacaktır. Yatırım Destek Ofisleri ile özel sektör yatırımcılarının kamu kesiminden alması gerekli olan izin ve ruhsat işlemleri tek elden takip ve koordine edilecektir.

Ulusal Kalkınma Planı ve Orta Vadeli Programlar' da ele alınan bölgesel gelişme bağlamında sanayi stratejisinde şu konular üzerinde durulmuştur:

- Bölgesel gelişme politikasının merkezi düzeyde etkinleştirilmesi
- Yerel dinamiklere ve içsel potansiyele dayalı gelişmenin sağlanması
- Yerel düzeyde kurumsal kapasitenin artırılması

Yerel düzeyde kurumsal kapasitenin artırılması; kalkınma ajanslarının kurulması, yerel yönetimlerin kapasitesinin geliştirilmesi, merkezi ve yerel yönetimlerin kapasitesinin geliştirilmesi, merkezi ve yerel kurumlar arasındaki iş bölümünün rasyonelleştirilmesi konularını kapsamaktadır.

Gelişmiş şehir ve bölgelerin rekabet gücünün sürekli artmasının yanında, az gelişmiş bölgeler lehine bölgelerarası gelişmişlik farkının giderilmesi, bölgesel kalkınma politikasının sanayi stratejisiyle kesim alanını oluşturmaktadır.

AB Bölgesel Gelişme Politikası (2007-2013)

Temel amacı bölgelerarasındaki sosyo-ekonomik farklılıkların azaltılması ve bölgesel kalkınmanın sağlanması olan AB Bölgesel Gelişme Politikası, 1975 Roma Antlaşması ile Avrupa Birliği'nin politikaları arasına girmiştir. AB'nin hem bölgesel politikalarına uyum sağlamak hem de bölgesel kalkınma alanında sağladığı katılım öncesi finansman imkânlarından faydalanmak için AB Bölgesel İstatistik Sistemi ile uyumlu İstatistik Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS) oluşturulmuştur. Türkiye'de de Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde 2006 yılında 5449 sayılı kanun ile İBBS Düzey 2 Bölgeleri'nde kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek suretiyle, Ulusal Kalkınma Planı ve programlarda öngörülen ilke ve politikalarla uyumlu olarak bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, sürdürülebilirliği sağlamak, bölgelerarası ve bölge içi gelişmişlik farklarını gidermek amacıyla kalkınma ajansları kurulması kararlaştırılmıştır.

Söz konusu politika çerçevesinde, bölgesel politika ve yapısal araçların koordinasyonu faslı (fasıl 22), müzakereye açılmış ve ilgili fasıl kapsamında çeşitli uyum politikalarının uygulanması hususunda ülkemiz yönlendirilmiştir. Bölgelerarası sosyo-ekonomik farklılıkların azaltılmasına yönelik çalışmaları kapsayan söz konusu fasıl, bölgesel kalkınma ajansları ve ilgili merkezi kurumların koordinasyonu ile hayata geçirilmeye çalışılmaktadır. Bu kapsamda, TRC1 Bölge Planı öncelikli gelişme eksenleri ve hedefleri oluşturulurken, özellikle bölge içi gelişmişlik farklarının azaltılması konusunda üst belge niteliğinde olan AB Bölgesel Gelişme Politikasından faydalanılmıştır.

Ters Lale - Sincik, Adıyaman

Ek 3. İlçelerin Mevcut Durumu

GAZİANTEP ŞEHİTKÂMİL İLÇESİ			
DEMOGRAFİK YAPI	İlçe Toplam Nüfusu	693.901	TÜİK 2013
	2023 Yılında Öngörülen Nüfus	865.960	İKA
	Kentsel Nüfus (Oran)	638.460 (%95)	TÜİK 2012
	Kırsal Nüfus (Oran)	33.699 (%5)	TÜİK 2012
	Genç Nüfus (15-24 yaş)	117.994	TÜİK 2012
	Genç Nüfusun Toplam Nüfus İçindeki Oranı (%)	17,55	TÜİK 2012
	İlçenin Yüzölçümü (km ²)	1.198,7	TÜİK 2002
	Yıllık Nüfus Artış Hızı (‰)	32,3	TÜİK 2013
	Nüfus Yoğunluğu (kişi/km ²)	444 (22)*	SEGE 2004
	(872 İlçe Arasındaki Sıra)		
	Yaş Bağımlılık Oranı (%)	64,9	İKA 2012
	Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü (kişi)	4,78	TÜİK 2012
	Okur Yazar Oranı (%)	96	İKA 2012
	Okur Yazar Kadın Oranı (%)	93	İKA 2012
	Bebek Ölüm Oranı (‰)	43,71 (322)*	SEGE 2004
(872 İlçe Arasındaki Sıra)			
EĞİTİM	Toplam Okul Sayısı	328	MEB
	Toplam Derslik Sayısı	4.796	MEB
	Toplam Öğrenci Sayısı	176.644	MEB
	Toplam Öğretmen Sayısı	6.928	MEB
	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (İlköğretim)	32	MEB
	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (Ortaöğretim)	34	MEB
İKTİSADİ YAPI	SGK'ya Kayıtlı Çalışan Sayısı	255.306	SGK 2012
	SGK'ya Kayıtlı İşyeri Sayısı	33.940	SGK 2012
	OSB Sayısı	5	OSB İl Müdürlükleri 2013
	KSS Sayısı	5	OSB İl Müdürlükleri 2013
	NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisaslaşmış Alanlar (LQ) (Çalışan Bazında)	<ul style="list-style-type: none"> • Tekstil ürünlerinin imalatı • Deri ve ilgili ürünlerin imalatı • Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı • Kâğıt ve kâğıt ürünlerinin imalatı • Gıda ürünlerinin imalatı 	
	NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisaslaşmış Alanlar (LQ) (İşyeri Bazında)	<ul style="list-style-type: none"> • Deri ve ilgili ürünlerin imalatı • Tekstil ürünlerinin imalatı • Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı • Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtım • Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı 	
Tarımsal Üretim Deseni	<ul style="list-style-type: none"> • Üzüm, zeytin, Antepfıstığı 		

İKTİSADİ YAPI	
Turizm Altyapısı	<ul style="list-style-type: none"> •Gaziantep il merkezi, kültür ve gastronomi turizmi bakımından Türkiye'nin en önemli çekim merkezlerinden biridir. •Gaziantep il genelinde turizm işletme, turizm yatırım ve belediye belgeli toplam 92 tesis bulunmaktadır. (2011) •Gaziantep il merkezinde bulunan Gaziantep Müzesi, Hasan Süzer Ethnografya Müzesi, Yesemek Açık Hava Müzesi ve Zeugma Mozaik Müzesi'nin yanında 7 adet de özel müze bulunmaktadır. •Gaziantep il merkezi kongre-fuar, sağlık, rekreasyon, inanç, arkeoloji, öğrenci, gençlik turizmi ve termal turizm açısından önemli bir potansiyele sahiptir.
Banka Şube Sayısı	89 BDDK 2012
Yerleşimlerin Kademelenmesi İçindeki Yeri	1. Kademe (2013) 1. Kademe (2023) İKA
İşsizlik Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	13,5 (56)* SEGE 2004
Tarım Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	19,54 (860)* SEGE 2004
Sanayi Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	30,52 (12)* SEGE 2004
Hizmetler Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	49,94 (65)* SEGE 2004
Tarımsal Üretim Ülkede İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,40137 (47)* SEGE 2004
Fert Başına Genel Bütçe Geliri (Bin TL) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	148.064 (91)* SEGE 2004
Vergi Gelirlerinin Ülkede İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,51670 (12)* SEGE 2004
ALTYAPI	
İlçenin Ulaşım Durumu	<ul style="list-style-type: none"> •Gaziantep il merkezi, sahip olduğu ulaşım imkânlarıyla önemli bir geçiş noktasıdır. Doğu ve kuzey bölgeleri Akdeniz'e bağlayan yolların kışağında bulunan Gaziantep, lojistik bakımından da ülkenin önemli kentlerinden biridir. •Gaziantep il merkezi ile çevre şehirlerarasındaki ulaşım Tarsus-Adana-Gaziantep Otoyolu ve Şanlıurfa Otoyolu ile sağlanmaktadır. Bunun yanında geleneksel adı İpek Yolu olan E-24 karayolu kent merkezinden geçmektedir. Söz konusu otoyol bağlantıları, kentin diğer bölgelerle olan ulaşım altyapısını güçlü kılmamanın yanında Ortadoğu ile ekonomik ilişkiler ve Mersin Limanı üzerinden gerçekleşen dış ticaret konularında da kritik öneme sahiptir. •1976 yılında açılan Gaziantep Havalimanı iç hat ve dış hat uçuşlar ile yılda yaklaşık 4 milyon yolcuya hizmet vermektedir. •Gaziantep demiryolu ağı, Adana-Malatya demiryolunun Narlı istasyonunu, Halep-Bağdat demiryolu Karkamış, Cerablus istasyonuna bağlı, ayrıca Fev zipaşa'dan geçen Halep ekspresi de Gaziantep'in İslahiye ilçesi sınır kapısından Suriye topraklarına girer.
İlçenin İl Merkezine Uzaklığı (km)	2 KGM
Kanalizasyon Hizmeti Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	99** TÜİK 2010
İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ile Hizmet Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	100** TÜİK 2010

ALTYAPI	SODES Programından Yararlanma Durumu	<ul style="list-style-type: none"> • Sosyal içerme: 29 projeye toplam 4.315.667 TL kaynak aktarılmıştır.*** • İstihdam: 2 projeye 203.945 TL kaynak aktarılmıştır. *** • Kültür, sanat ve spor: 3 projeye toplam 335.105 TL kaynak aktarılmıştır. *** 	Gaziantep Valiliği SODES Birimi 2012
	SYDV Yardımlarından Yararlanma Durumu	• 196.000 kişiye toplam 65.000.000 TL tutarında yardım yapılmıştır.	Şehitkâmil SYDV 2008-2012
KALKINMA DÜZEYİ & GENEL DURUM	İl Merkezi ve İlçe Arasındaki Gelişmişlik Farkı	<ul style="list-style-type: none"> • Gaziantep ilinin merkez ilçelerinden biri olan Şehitkâmil ilçesi nüfus büyüklüğü ile Türkiye'nin en büyük ilçeleri arasında yer almaktadır. • Gaziantep ilinde bulunan tüm organize sanayi bölgeleri ve küçük sanayi siteleri Şehitkâmil ilçesi sınırlarında yer almaktadır. İlçe bu özelliği ile yalnızca ilin değil tüm bölgenin en önemli üretim ve ticaret merkezi konumundadır. • Gaziantep ilinin sahip olduğu Organize Sanayi Bölgeleri konum olarak Şehitkâmil ilçesinde bulunsa da sosyo-ekonomik bakımdan tüm il merkezini etkilemekte, trafik, yerleşim yeri gibi konularda tüm şehre yön vermektedir. 2012 yılında 5,6 milyar \$ ihracat gerçekleştirerek ülkenin en fazla ihracat gerçekleştiren 6. ili olan Gaziantep'in ihracatında Gaziantep il merkezinde konumlanmış olan imalat sanayinin payı %97'dir. • İlçede OSB ve KSS'lerin dışında, Örnek Sanayi Sitesi, Nizip Caddesi ve Ayakka bıcılar Sanayi Sitesi bölgelerinde çeşitli sektörlerde üretim faaliyetleri sürdürülmektedir. • Gaziantep Üniversitesi ilçe sınırlarında konumlanmıştır. • Gaziantep'in diğer merkez ilçesi Şahinbey'de olduğu gibi Şehitkâmil'de de gerek ilin görece az gelişmiş tüm ilçe ve köylerinden gerekse doğu illerinden aldığı göçle nüfus her geçen gün artmakta, ilçenin üzerindeki bu göç baskısı gecekondulaşma, işsizlik, güvenlik gibi problemlere yol açmaktadır. • Gaziantep il merkezinin almakta olduğu göçün en büyük nedeni şehrin sahip olduğu gelişmiş sanayi ve bunun oluşturduğu istihdam olanaklarıdır. 	
	İlçenin Gelişmesi Önündeki Öncelikli Sorunlar	<ul style="list-style-type: none"> • Eğitim sorunları • Sosyal uyum ve göç problemi • Altyapı eksiklikleri • Ar-ge altyapısının yetersiz olması ve ihtisaslaşmış uzman eksikliği • Yetersiz istihdam ve sanayide kalifiye ara eleman eksikliği 	
	2023 Yılına Kadar Geliştirilmesi Planlanan Öncelikli Alanlar	<ul style="list-style-type: none"> • İlçe, bölgesel gelişme ana hizmet odağıdır. • İlçenin gıda sanayi, tekstil sanayi, makine sanayi, kimya sanayi ihtisas alanı olarak geliştirilmesi, • İlçede yetişen Antepfıstığının ve organik tarım uygulamalarının geliştirilmesi, • Güneş enerjisi yatırımlarının yaygınlaştırılması, • İlçede inanç turizmi, kültür turizmi, ekoturizm, rekreasyon turizmi, gastronomi turizmi, kongre-fuar turizmi, sağlık turizminin geliştirilmesi, • Gaziantep Havalimanının kapasitesinin artırılması, • Gaziantep il merkezinin Mersin-Osmaniye-Gaziantep-Şanlıurfa-Diyarbakır-Mardin bölgesel lojistik gelişim koridorunun bir parçası halinde lojistik alt merkez olarak geliştirilmesi, • Gaziantep-Hassa-Dörtyol Karayolu bağlantısının güçlendirilmesi, Gaziantep-Osmaniye-Adana-Mersin Karayolu Bağlantısının Güçlendirilmesi, Kilis-Gaziantep-Adıyaman-Malatya Karayolu Bağlantısının Güçlendirilmesi, Gaziantep-Kilis-Suriye Hızlı Tren Hattının Geliştirilmesi öngörülmektedir. 	

*SEGE 2004 verileriBüyükşehir, Şahinbey ve Şehitkâmil ilçelerini ihtiva etmektedir.

**Bilgiler, büyükşehir belediyesi içinde kapsamıştır.

***SODES verileri Şahinbey ve Şehitkâmil ilçelerini içermektedir.

GAZİANTEP ŞAHİNBEY İLÇESİ			
DEMOGRAFİK YAPI	İlçe Toplam Nüfusu	817.258	TÜİK 2013
	2023 Yılında Öngörülen Nüfus	1.054.585	İKA
	Kentsel Nüfus (Oran)	782.899 (%98,4)	TÜİK 2012
	Kırsal Nüfus (Oran)	12.384 (%1,6)	TÜİK 2012
	Genç Nüfus (15-24 yaş)	137.048	TÜİK 2012
	Genç Nüfusun Toplam Nüfus İçindeki Oranı (%)	17,2	TÜİK 2012
	İlçenin Yüzölçümü (km ²)	938,78	TÜİK 2002
	Yıllık Nüfus Artış Hızı (‰)	27,6	TÜİK 2013
	Nüfus Yoğunluğu (kişi/km ²) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	444 (22)*	SEGE 2004
	Yaş Bağımlılık Oranı (%)	63,3	İKA 2012
	Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü (kişi)	4,47	TÜİK 2012
	Okur Yazar Oranı (%)	96	İKA 2012
	Okur Yazar Kadın Oranı (%)	92,8	İKA 2012
	Bebek Ölüm Oranı (‰) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	43,71 (322)*	SEGE 2004
	EĞİTİM	Toplam Okul Sayısı	293
Toplam Derslik Sayısı		3.464	MEB
Toplam Öğrenci Sayısı		186.183	MEB
Toplam Öğretmen Sayısı		6.100	MEB
Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (İlköğretim)		54	MEB
Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (Ortaöğretim)		50	MEB
İKTİSADİ YAPI	SGK'ya Kayıtlı Çalışan Sayısı	107.368	SGK 2012
	SGK'ya Kayıtlı İşyeri Sayısı	12.357	SGK 2012
	OSB Sayısı	-	OSB İl Müdürlükleri 2013
	KSS Sayısı	-	OSB İl Müdürlükleri 2013
	NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisarlaştırmış Alanlar (LQ) (Çalışan Bazında)	<ul style="list-style-type: none"> •İyileştirme faaliyetleri ve diğer atık yönetimi hizmetleri •Binalar ile ilgili hizmetler ve çevre düzenlemesi faaliyetleri •Ev içi çalışan personelin işverenleri olarak hane halklarının faaliyetleri •İnsan sağlığı hizmetleri •Kütüphaneler, arşivler, müzeler ve diğer kültürel faaliyetler	
	NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisarlaştırmış Alanlar (LQ) (İşyeri Bazında)	<ul style="list-style-type: none"> •Tekstil ürünlerinin imalatı •Gıda ürünlerinin imalatı •Giyim eşyalarının imalatı •Kütüphaneler, arşivler, müzeler ve diğer kültürel faaliyetler •Ev içi çalışan personelin işverenleri olarak hane halklarının faaliyetleri	
Tarımsal Üretim Deseni	<ul style="list-style-type: none"> •Üzüm, buğday, arpa, mercimek, mısır, biber		

İKTİSADİ YAPI	Turizm Altyapısı	<ul style="list-style-type: none"> •Gaziantep il merkezi, kültür ve gastronomi turizmi bakımından Türkiye'nin en önemli çekim merkezlerinden biridir. •Gaziantep il genelinde turizm işletme, turizm yatırım ve belediye belgeli toplam 92 tesis bulunmaktadır. (2011) •Gaziantep il merkezinde bulunan Gaziantep Müzesi, Hasan Süzer Etnografya Müzesi, Yesemek Açık Hava Müzesi ve Zeugma Mozaik Müzesi'nin yanında 7 adet de özel müze bulunmaktadır. •Gaziantep il merkezi kongre-fuar, sağlık, rekreasyon, inanç, arkeoloji, öğrenci, gençlik turizmi ve termal turizm açısından önemli bir potansiyele sahiptir. 	
	Banka Şube Sayısı	50	BDDK 2012
	Yerleşimlerin Kademelenmesi İçindeki Yeri	1. Kademe (2013) 1. Kademe (2023)	İKA
	İşsizlik Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	13,5 (56)*	SEGE 2004
	Tarım Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	19,54 (860)*	SEGE 2004
	Sanayi Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	30,52 (12)*	SEGE 2004
	Hizmetler Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	49,94 (65)*	SEGE 2004
	Tarımsal Üretim Ülkede İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,40137 (47)*	SEGE 2004
	Fert Başına Genel Bütçe Geliri (Bin TL) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	148.064 (91)*	SEGE 2004
	Vergi Gelirlerinin Ülkede İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,51670 (12)*	SEGE 2004
ALTYAPI	İlçenin Ulaşım Durumu	<ul style="list-style-type: none"> •Gaziantep il merkezi, sahip olduğu ulaşım imkânlarıyla önemli bir geçiş noktasıdır. Doğu ve kuzey bölgeleri Akdeniz'e bağlayan yolların kesişiminde bulunan Gaziantep, lojistik bakımından da ülkenin önemli kentlerinden biridir. •Gaziantep il merkezi ile çevre şehirlerarasındaki ulaşım Tarsus-Adana-Gaziantep Otoyolu ve Şanlıurfa Otoyolu ile sağlanmaktadır. Bunun yanında geleneksel adı İpek Yolu olan E-24 karayolu kent merkezinden geçmektedir. Söz konusu otoyol bağlantıları, kentin diğer bölgelerle olan ulaşım altyapısını güçlü kılmak için Ortadoğu ile ekonomik ilişkiler ve Mersin Limanı üzerinden gerçekleşen dış ticaret konularında da kritik öneme sahiptir. •1976 yılında açılan Gaziantep Havalimanı iç hat ve dış hat uçuşlar ile yılda yaklaşık 4 milyon yolcuya hizmet vermektedir. •Gaziantep demiryolu ağı, Adana-Malatya demiryolunun Narlı istasyonunu, Halep-Bağdat demiryolu Karkamış, Cerablus istasyonuna bağlar, ayrıca Fevzi-paşa'dan geçen Halep ekspresi de Gaziantep'in İslahiye ilçesi sınır kapısından Suriye topraklarına girer. 	
	İlçenin İl Merkezine Uzaklığı (km)	2	KGM
	Kanalizasyon Hizmeti Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	95	TÜİK 2010
	İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ile Hizmet Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	100	TÜİK 2010

ALTYAPI	
SODES Programından Yararlanma Durumu	<ul style="list-style-type: none"> • Sosyal içerme: 29 projeye toplam 4.315.667 TL kaynak aktarılmıştır.** • İstihdam: 2 projeye 203.945 TL kaynak aktarılmıştır. ** • Kültür, sanat ve spor: 3 projeye toplam 335.105 TL kaynak aktarılmıştır. ** Gaziantep Valiliği SODES Birimi 2012
SYDV Yardımlarından Yararlanma Durumu	<ul style="list-style-type: none"> • 225.000 kişiye toplam 32.000.000 TL tutarında yardım yapılmıştır. Şahinbey SYDV 2008-2012
KALKINMA DÜZEYİ & GENEL DURUM	
İl Merkezi ve İlçe Arasındaki Gelişmişlik Farkı	<ul style="list-style-type: none"> • Gaziantep ilinin merkez ilçelerinden biri olan Şahinbey ilçesi nüfus büyüklüğü ile Türkiye'nin en büyük ilçeleri arasında yer almaktadır. • Şahinbey ilçesi küçük sanayi faaliyetleri ve ticari hareketliliğin yoğun olduğu merkez içedir. İlçe; Suburcu, Karagöz, Hürriyet Caddesi, Gaziler Caddesi ve Atatürk Bulvarı gibi merkezlerle kentin alışveriş merkezi durumundadır. • Şahinbey ilçesi Ünalı-Şehreküstü Bölgesi hızla gelişim gösteren Gaziantep sanayisinin ilk yerleşim bölgelerinden biridir. Bölgede geneli küçük ve orta ölçekli 700 firma faaliyet göstermektedir. • Gaziantep ilinin sahip olduğu Organize Sanayi Bölgeleri konum olarak Şehitkâmil ilçesinde bulunsa da sosyo-ekonomik bakımdan tüm il merkezini etkilemekte, trafik, yerleşim yeri gibi konularda tüm şehre yön vermektedir. 2012 yılında 5,6 milyar \$ ihracat gerçekleştirerek ülkenin en fazla ihracat gerçekleştiren 6. ili olan Gaziantep'in ihracatında Gaziantep il merkezinde konumlanmış olan imalat sanayinin payı %97'dir. • Zirve Üniversitesi ve Hasan Kalyoncu Üniversitesi ilçe sınırlarında konumlanmıştır. • Gaziantep'in diğer merkez ilçesi Şehitkâmil'de olduğu gibi Şahinbey de gerek ilin görece az gelişmiş tüm ilçe ve köylerinden gerekse doğu illerinden aldığı göçle nüfus her geçen gün artmakta, ilçenin üzerindeki bu göç baskısı gece-kondulaşma, işsizlik, güvenlik gibi problemlere yol açmaktadır. • Gaziantep il merkezinin almakta olduğu göçün en büyük nedeni şehrin sahip olduğu gelişmiş sanayi ve bunun oluşturduğu istihdam olanaklarıdır.
İlçenin Gelişmesi Önündeki Öncelikli Sorunlar	<ul style="list-style-type: none"> • Eğitim • Göç problemi • Kentsel altyapı / ulaşım problemi • Tarım ve kırsal kalkınma problemleri • Yoksulluk problemleri
2023 Yılına Kadar Geliştirilmesi Planlanan Öncelikli Alanlar	<ul style="list-style-type: none"> • İlçe, bölgesel gelişme ana hizmet odağıdır. • İlçede rekreasyon turizmi, gastronomi turizmi, kongre-fuar turizmi, sağlık turizminin geliştirilmesi, • Gaziantep Havalimanının kapasitesinin artırılması, • Gaziantep il merkezinin Mersin-Osmaniye-Gaziantep-Şanlıurfa-Diyarbakır-Mardin bölgesel lojistik gelişim koridorunun bir parçası halinde lojistik alt merkez olarak geliştirilmesi, • Gaziantep-Hassa-Dörtyol Karayolu bağlantısının güçlendirilmesi, Gaziantep-Osmaniye-Adana-Mersin Karayolu Bağlantısının Güçlendirilmesi, Kilis-Gaziantep-Adıyaman-Malatya Karayolu Bağlantısının Güçlendirilmesi, Gaziantep-Kilis-Suriye Hızlı Tren Hattının Geliştirilmesi öngörülmektedir.

*SEGE 2004 verileriBüyükşehir, Şahinbey ve Şehitkâmil ilçelerini ihtiva etmektedir.

**SODES verileri Şahinbey ve Şehitkâmil ilçelerini içermektedir.

GAZİANTEP NİZİP İLÇESİ

GAZİANTEP NİZİP İLÇESİ			
DEMOGRAFİK YAPI	İlçe Toplam Nüfusu	135.588	TÜİK 2013
	2023 Yılında Öngörülen Nüfus	147.672	İKA
	Kentsel Nüfus (Oran)	100.488 (%74,0)	TÜİK 2012
	Kırsal Nüfus (Oran)	35.331 (%26,0)	TÜİK 2012
	Genç Nüfus (15-24 yaş)	25.467	TÜİK 2012
	Genç Nüfusun Toplam Nüfus İçindeki Oranı (%)	18,6	TÜİK 2012
	İlçenin Yüzölçümü (km ²)	1046,3	TÜİK 2002
	Yıllık Nüfus Artış Hızı (‰)	-1,7	TÜİK 2013
	Nüfus Yoğunluğu (kişi/km ²) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	112 (172)	SEGE 2004
	Yaş Bağımlılık Oranı (%)	66,8	İKA 2012
	Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü (kişi)	4,6	TÜİK 2012
	Okur Yazar Oranı (%)	92,1	İKA 2012
	Okur Yazar Kadın Oranı (%)	86,6	İKA 2012
	Bebek Ölüm Oranı (‰) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	42,26 (362)	SEGE 2004
	EĞİTİM	Toplam Okul Sayısı	137
Toplam Derslik Sayısı		1.017	MEB
Toplam Öğrenci Sayısı		35.694	MEB
Toplam Öğretmen Sayısı		1.261	MEB
Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (İlköğretim)		35	MEB
Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (Ortaöğretim)		31	MEB
İKTİSADİ YAPI	SGK'ya Kayıtlı Çalışan Sayısı	15.105	SGK 2012
	SGK'ya Kayıtlı İşyeri Sayısı	1.807	SGK 2012
	OSB Sayısı	1	OSB İl Müdürlükleri 2013
	KSS Sayısı	2	OSB İl Müdürlükleri 2013
	NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisalaşmış Alanlar (LQ) (Çalışan Bazında)	<ul style="list-style-type: none"> •Kanalizasyon •Ormancılık ile endüstriyel ve yakacak odun üretimi •Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı •Gıda ürünlerinin imalatı •Kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlik 	
	NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisalaşmış Alanlar (LQ) (İşyeri Bazında)	<ul style="list-style-type: none"> •Kanalizasyon •Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı •Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı •Gıda ürünlerinin imalatı •Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı 	
	Tarımsal Üretim Deseni	<ul style="list-style-type: none"> •Antepfıstığı, Zeytin, Üzüm, Nar 	

İKTİSADİ YAPI		
Turizm Altyapısı	<ul style="list-style-type: none"> Bölgenin en önemli antik kentlerinden biri olan Zeugma, ilçe sınırlarında yer almaktadır. Bunun yanında, Bizans Dönemine ait Fevkani Kilisesi de ilgi çekmektedir. Rumkale, Nizip'in Zeugma'dan sonra ikinci önemli tarihi yerleşim alanıdır. Fakat Nizip'ten Rumkale'ye ulaşım sağlanamamakta, ziyaretçiler Halfeti veya Yavuzeli üzerinden kaleye ulaşmaktadır. Bu sorunun giderilmesi için Nizip-Rumkale yol projesi çalışmaları yürütülmektedir.	
Banka Şube Sayısı	12	BDDK 2012
Yerleşimlerin Kademelenmesi İçindeki Yeri	2. Kademe(2013) 2.Kademe (2023)	İKA
İşsizlik Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	9,94 (141)	SEGE 2004
Tarım Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	62,46 (649)	SEGE 2004
Sanayi Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	8,94 (189)	SEGE 2004
Hizmetler Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	28,60 (231)	SEGE 2004
Tarımsal Üretimin Ülke İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,28059 (86)	SEGE 2004
Fert Başına Genel Bütçe Geliri (Bin TL) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	53.896 (326)	SEGE 2004
Vergi Gelirlerinin Ülke İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,02262 (185)	SEGE 2004
ALTYAPI		
İlçenin Ulaşım Durumu	<ul style="list-style-type: none"> İlçe, Gaziantep-Şanlıurfa E-90 karayolu üzerinde bulunmakta olup il merkezi ve diğer ilçelerle ulaşımı sorunsuz sağlanmaktadır. Devlet Demiryolu ağına bağlı olan ilçe, özellikle Irak ve Suriye'ye yapılan yük ve yolcu taşımacılığında önemli bir noktada bulunmaktadır.	
İlçenin İl Merkezine Uzaklığı (km)	47	KGM
Kanalizasyon Hizmeti Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	98	TÜİK 2010
İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ile Hizmet Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	95	TÜİK 2010
SODES Programından Yararlanma Durumu	<ul style="list-style-type: none"> Sosyal içerme: 8 projeye toplam 924.750 TL kaynak aktarılmıştır. İstihdam: 1 projeye toplam 159.280 TL kaynak aktarılmıştır. Kültür, sanat ve spor: 2 projeye toplam 168.425 TL kaynak aktarılmıştır.	Gaziantep Valiliği SODES Birimi 2012
SYDV Yardımlarından Yararlanma Durumu	<ul style="list-style-type: none"> 206.000 kişiye toplam 8.000.000 TL tutarında yardım yapılmıştır.	Nizip SYDV 2008-2012

KALKINMA DÜZEYİ & GENEL DURUM	İl Merkezi ve İlçe Arasındaki Gelişmişlik Farkı	<ul style="list-style-type: none"> • Nizip ilçesi Gaziantep'in en büyük ilçesi olmakla birlikte sahip olduğu nüfus büyüklüğü, verimli arazileri ve diğer çevre ilçelere nazaran daha güçlü ekonomik yapısı ile Gaziantep için stratejik öneme sahiptir. • İlçede antepfıstığı, zeytin ve asma gibi ekonomik getirisi yüksek kültür bitkileri yetiştirilmektedir. Fakat tarımsal sulamada da kullanılan sanayi atıklarıyla kirlenmiş durumdaki Nizip Çayı sağlık ve çevre kirliliği konusunda tehdit oluşturmaktadır. • Tarım sektörü, özellikle ilçeye bağlı köy ve beldeler için en önemli ekonomik geçim kaynağı olmaktadır. Bunun yanında ilçedeki çeşitli sanayi kuruluşları gerçekleştirdikleri üretim ve sağladıkları istihdam ile ilçe ekonomisini canlı tutmaktadır. • Nizip sanayi büro mobilyaları başta olmak üzere tekstil, gıda, sabun, mobilya, bitkisel yağ, meyve suyu, zeytinyağı alanlarında üretim faaliyetleri gerçekleştirilmektedir.
	İlçenin Gelişmesi Önündeki Öncelikli Sorunlar	<ul style="list-style-type: none"> • Altyapı • Çevre kirliliği • Turizm altyapısı
	2023 Yılına Kadar Geliştirilmesi Planlanan Öncelikli Alanlar	<ul style="list-style-type: none"> • Alt bölge gelişme odağı olan ilçe Karkamış ve Yavuzeli ilçelerini etki alanında bulundurmaktadır. • İlçenin gıda sanayi ve tarıma dayalı sanayi ihtisas alanı olarak geliştirilmesi, • İlçede yetişen Antepfıstığı, zeytin, üzüm ürünlerinin ve organik tarım uygulamalarının geliştirilmesi, • İnanç turizmi, kültür turizmi, ekoturizm, kamp ve karavan turizmi ve su sporları turizminin geliştirilmesi öngörülmektedir.

GAZİANTEP İSLAHIYE İLÇESİ			
DEMOGRAFİK YAPI	İlçe Toplam Nüfusu	66.170	TÜİK 2013
	2023 Yılında Öngörülen Nüfus	69.495	İKA
	Kentsel Nüfus Oranı (%)	48,86	TÜİK 2012
	Kırsal Nüfus Oranı (%)	51,14	TÜİK 2012
	Genç Nüfus (15-24 yaş)	12.221	TÜİK 2012
	Genç Nüfusun Toplam Nüfus İçindeki Oranı (%)	18,46	TÜİK 2012
	İlçenin Yüzölçümü (km ²)	817,65	TÜİK 2002
	Yıllık Nüfus Artış Hızı (‰)	-0,3	TÜİK 2013
	Nüfus Yoğunluğu (kişi/km ²)	98	SEGE 2004
	Yaş Bağımlılık Oranı (%)	58,42	İKA 2012
	Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü (kişi)	4,46	TÜİK 2012
	Okur Yazar Oranı (%)	92,8	İKA 2012
	Okur Yazar Kadın Oranı (%)	87,6	İKA 2012
	Bebek Ölüm Oranı (‰) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	49,20 (207)	SEGE 2004

Kategori	Gözetim	EĞİTİM	
		Değer	Yayın
EĞİTİM	Toplam Okul Sayısı	95	MEB
	Toplam Derslik Sayısı	571	MEB
	Toplam Öğrenci Sayısı	16.826	MEB
	Toplam Öğretmen Sayısı	823	MEB
	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (İlköğretim)	28	MEB
	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (Ortaöğretim)	30	MEB
İKTİSADİ YAPI	SGK'ya Kayıtlı Çalışan Sayısı	6.261	SGK 2012
	SGK'ya Kayıtlı İşyeri Sayısı	662	SGK 2012
	OSB Sayısı	1	OSB İl Müdürlükleri 2013
	KSS Sayısı	1	OSB İl Müdürlükleri 2013
	NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisalaşmış Alanlar (LQ) (Çalışan Bazında)	<ul style="list-style-type: none"> • İyileştirme faaliyetleri ve diğer atık yönetimi hizmetleri • Metal cevherleri madenciliği • İstihdam faaliyetleri • Kanalizasyon • Kütüphaneler, arşivler, müzeler ve diğer kültürel faaliyetler	
	NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisalaşmış Alanlar (LQ) (İşyeri Bazında)	<ul style="list-style-type: none"> • Metal cevherleri madenciliği • İyileştirme faaliyetleri ve diğer atık yönetimi hizmetleri • Kütüphaneler, arşivler, müzeler ve diğer kültürel faaliyetler • Kanalizasyon • Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	
	Tarımsal Üretim Deseni	• Biber, Üzüm, Zeytin.	
	Turizm Altyapısı	• Yesemek Açık Hava Müzesi, Tilmen Höyük, Zincirli Höyük, Cıncıklı Eserleri, Yılan Kalesi, Örtülü Harabeleri, Huzurlu ve Karagöz yayları başlıca turizm varlıkları olarak öne çıkmaktadır.	
	Banka Şube Sayısı	6	BDDK 2012
	Yerleşimlerin Kademelenmesi İçindeki Yeri	3. Kademe (2013) 2. Kademe (2023)	İKA 2012
	İşsizlik Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	9,43 (157)	SEGE 2004
	Tarım Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	72,80 (491)	SEGE 2004
	Sanayi Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	2,65 (575)	SEGE 2004
	Hizmetler Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	24,55 (305)	SEGE 2004
	Tarımsal Üretim Ülkede İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,17960 (163)	SEGE 2004
	Fert Başına Genel Bütçe Geliri (Bin TL) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	29.715 (502)	SEGE 2004
Vergi Gelirlerinin Ülkede İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,01081 (307)	SEGE 2004	

ALTYAPI	İlçenin Ulaşım Durumu	<ul style="list-style-type: none"> • İlçe, Gaziantep-Hatay, Kahramanmaraş-Hatay Karayolu üzerinde olup Gaziantep'e 90 km, Kahramanmaraş'a 70 km, Osmaniye'ye 70 km, Kilis'e 85 km ve Hatay'a 107 km mesafededir. • İslahiye geçiş yolları üzerinde bulunduğu için ulaşım yönünden oldukça gelişmiştir. İslahiye'nin 22 km kuzeyindeki Nurdağı ilçesinden Mersin-Gaziantep Otoyolu geçmektedir. Tarihi Hicaz Demiryolu güzergâhında yer alan İslahiye Garı, Türkiye-Suriye hattında TCDD'nin son sınır garı olduğundan büyük önem arz etmektedir. İslahiye Garı'nda, İslahiye-Mersin, Mersin-İslahiye arasında işleyen yolcu treninin yanı sıra Suriye'ye karşılıklı sefer yapan Ekspres Tren ve Şam ile Tahran arasında çalışan Uluslararası Ekspres Tren ilçeden geçmektedir (Suriye olaylarından sonra Suriye seferleri durdurulmuştur). 		
	İlçenin İl Merkezine Uzaklığı (km)	104	KGM	
	Kanalizasyon Hizmeti Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	72	TÜİK 2010	
	İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ile Hizmet Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	100	TÜİK 2010	
	SODES Programından Yararlanma Durumu	<ul style="list-style-type: none"> • Sosyal İçerme Bileşeni: 4 proje, 347.059 TL kaynak miktarı • İstihdam Bileşeni: 1 proje, 105.430 TL kaynak miktarı • Kültür, Sanat ve Spor Bileşeni: 4 proje, 444.070 TL kaynak miktarı 	Kilis Valiliği SODES Birimi 2012	
	SYDV Yardımlarından Yararlanma Durumu	<ul style="list-style-type: none"> • 96.000 kişi, 13.000.000 TL kaynak miktarı 	Elbeyli SYDV'leri 2008-2012	
KALKINMA DÜZEYİ & GENEL DURUM	İl Merkezi ve İlçe Arasındaki Gelişmişlik Farkı	<ul style="list-style-type: none"> • SEGE (2004) verilerine göre ilçe 4. gelişmişlik grubunda olup 504. sırada yer almaktadır. • Organize Sanayi Bölgesi'nin kurulması ile ilçeden sanayi istihdamının artması ve işsizlik oranının düşmesi beklenmektedir. 		
	İlçenin Gelişmesi Önündeki Öncelikli Sorunlar	<ul style="list-style-type: none"> • Kentleşme / Altyapı • Tarımsal Sanayi • Turizm 		
	2023 Yılına Kadar Geliştirilmesi Planlanan Öncelikli Alanlar	<ul style="list-style-type: none"> • Alt bölge gelişme odağı • Alt bölge merkezi • Alt bölge merkezinin etki alanı <p>İslahiye Alt Bölgesi Etki Alanı: İslahiye, Nurdağı, Musabeyli</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gıda sanayi alanında ihtisaslaşma • Tarıma dayalı sanayi alanında ihtisaslaşma • Üzüm, zeytin, biber, organik tarım, buğday tarım desenlerinin öncelikli olarak geliştirilmesi • Huzur yaylası turizm merkezi, ekoturizm, kamp ve karavan turizmi, yayla turizmi türlerinin geliştirilmesi 		

GAZİANTEP OĞUZELİ İLÇESİ

GAZİANTEP OĞUZELİ İLÇESİ			
DEMOGRAFİK YAPI	İlçe Toplam Nüfusu	29.620	TÜİK 2013
	2023 Yılında Öngörülen Nüfus	25.845	İKA
	Kentsel Nüfus (Oran)	16.514 (%54,04)	TÜİK 2012
	Kırsal Nüfus (Oran)	14.047 (%45,96)	TÜİK 2012
	Genç Nüfus (15-24 yaş)	5.161	TÜİK 2012
	Genç Nüfusun Toplam Nüfus İçindeki Oranı (%)	17,9	TÜİK 2012
	İlçenin Yüzölçümü (km ²)	681,29	TÜİK 2002
	Yıllık Nüfus Artış Hızı (‰)	26,9	TÜİK 2013
	Nüfus Yoğunluğu (kişi/km ²) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	49 (434)	SEGE 2004
	Yaş Bağımlılık Oranı (%)	68,67	İKA 2012
	Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü (kişi)	4,68	TÜİK 2012
	Okur Yazar Oranı (%)	92,1	İKA 2012
	Okur Yazar Kadın Oranı (%)	86	İKA 2012
	Bebek Ölüm Oranı (‰) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	50	SEGE 2004
	EĞİTİM	Toplam Okul Sayısı	49
Toplam Derslik Sayısı		289	MEB
Toplam Öğrenci Sayısı		6.287	MEB
Toplam Öğretmen Sayısı		305	MEB
Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (İlköğretim)		25	MEB
Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (Ortaöğretim)		27	MEB
İKTİSADİ YAPI	SGK'ya Kayıtlı Çalışan Sayısı	3.687	SGK 2012
	SGK'ya Kayıtlı İşyeri Sayısı	332	SGK 2012
	OSB Sayısı	1	OSB İl Müdürlükleri 2013
	KSS Sayısı	1	OSB İl Müdürlükleri 2013
	NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisarlaştırmış Alanlar (LQ) (Çalışan Bazında)	<ul style="list-style-type: none"> • Uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri • Bitkisel ve hayvansal üretim ile avcılık ve ilgili hizmet faaliyetleri • Bilgisayarların, kişisel eşyaların ve ev eşyalarının onarımı • Hava yolu taşımacılığı • Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	
	NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisarlaştırmış Alanlar (LQ) (İşyeri Bazında)	<ul style="list-style-type: none"> • Havayolu taşımacılığı • Madencilik destekleyici hizmet faaliyetleri • Bitkisel ve hayvansal üretim ile avcılık ve ilgili hizmet faaliyetleri • Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı • Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	
	Tarımsal Üretim Deseni	<ul style="list-style-type: none"> • Antepfıstığı, üzüm, zeytin, buğday, arpa, mısır, mercimek, nar, sebzeler (patlıcan, kabak vs.)	

İKTİSADİ YAPI	Turizm Altyapısı	<ul style="list-style-type: none"> Oğuzeli ilçesinin yaklaşık 12 km kadar güneydoğusunda yer alan Tilbaşar Kalesi turisti açıdan önem arz etmektedir. Bunun yanında, ilçede turizmin gelişmesini destekleyecek hizmet sektörü yeterince gelişmemiştir. 	
	Banka Şube Sayısı	1	BDDK 2012
	Yerleşimlerin Kademelenmesi İçindeki Yeri	3. Kademe (2013) 3.Kademe (2023)	İKA
	İşsizlik Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	3,66 (626)	SEGE 2004
	Tarım Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	74,26 (458)	SEGE 2004
	Sanayi Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	4,68 (371)	SEGE 2004
	Hizmetler Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	21,07 (400)	SEGE 2004
	Tarımsal Üretimin Ülke İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,15769 (193)	SEGE 2004
	Fert Başına Genel Bütçe Geliri (Bin TL) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	28.371 (518)	SEGE 2004
	Vergi Gelirlerinin Ülke İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,00448 (472)	SEGE 2004
ALTYAPI	İlçenin Ulaşım Durumu	<ul style="list-style-type: none"> Gaziantep ilinin merkez ilçelerinden biri olan Oğuzeli, Şehitkâmil ve Şahinbey ilçelerine 19 km mesafede bulunmakta olup Oğuzeli-Gaziantep Merkez ve Oğuzeli-Karkamış karayolu bağlantıları altyapı bakımından yetersizdir. Gaziantep Havaalanı ilçe sınırları içerisinde yer almaktadır. 	
	İlçenin İl Merkezine Uzaklığı (km)	20	KGM
	Kanalizasyon Hizmeti Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	99*	TÜİK 2010
	İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ile Hizmet Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	100*	TÜİK 2010
	SODES Programından Yararlanma Durumu	<ul style="list-style-type: none"> Sosyal içerme: 1 projeye toplam 158.460 TL kaynak aktarılmıştır. İstihdam: - Kültür, sanat ve spor: 2 projeye toplam 120.640 TL kaynak aktarılmıştır. 	Gaziantep Valiliği SODES Birimi 2012
SYDV Yardımlarından Yararlanma Durumu	<ul style="list-style-type: none"> 27.400 kişiye toplam 6.000.000 TL tutarında yardım yapılmıştır. 	Oğuzeli SYDV 2008-2012	
KALKINMA DÜZEYİ & GENEL DURUM	İl Merkezi ve İlçe Arasındaki Gelişmişlik Farkı	<ul style="list-style-type: none"> SEGE (2004) verilerine göre Oğuzeli ilçesi 872 ilçe içinde 597. sırada olup, 6 gelişmişlik grubu arasında 4. grupta yer almaktadır. Gaziantep'in en önemli tarım kentlerinden biri olan Oğuzeli'nde halkın büyük bölümü tarım ve hayvancılık ile geçinmektedir. Oğuzeli ilçesi sınırları içerisinde yer alan Gaziantep Besi Organize Sanayi Bölgesi'nde 245 işletmede besicilik faaliyetleri sürdürülmektedir. Gaziantep Havaalanı yolu üzerinde bulunan Havaalanı Sanayi Bölgesi, Gaziantep ili Oğuzeli ilçesi sınırları içerisinde kalmaktadır. Bölgede yer alan 100 işyerinde tekstil, kimya, plastik, gıda ve makine imalat sektörlerinde üretim gerçekleştirilmektedir. Söz konusu firmalarda toplam 2.500 kişi istihdam edilmektedir. 	

KALKINMA DÜZEYİ & GENEL DURUM	İlçenin Gelişmesi Önündeki Öncelikli Sorunlar	<ul style="list-style-type: none"> • İlçenin içme suyu kaynağına sanayi atığı karışması • Çevre kirliliği • Altyapı eksiklikleri • Tarımsal sorunlar
	2023 Yılına Kadar Geliştirilmesi Planlanan Öncelikli Alanlar	<ul style="list-style-type: none"> • Ortalama Gelişme Düzeyine Sahip Olup Alt Bölge Merkezi Niteliği Taşımayan bir ilçedir. • İlçede organize sanayi bölgesi kurulması, • Tarıma dayalı sanayinin geliştirilmesi, • İlçede yetişen Antepfıstığı, üzüm, zeytin, nar ve buğday ürünlerinin geliştirilmesi, • Hayvancılık faaliyetlerinin geliştirilmesi öngörülmektedir.

* Bilgiler, büyükşehir belediyesi içinde kapsamıştır.

GAZİANTEP NURDAĞI İLÇESİ			
DEMOGRAFIK YAPI	İlçe Toplam Nüfusu	37.620	TÜİK 2013
	2023 Yılında Öngörülen Nüfus	36.186	İKA
	Kentsel Nüfus Oranı (%)	45,33	TÜİK 2012
	Kırsal Nüfus Oranı (%)	54,67	TÜİK 2012
	Genç Nüfus (15-24 yaş)	6.671	TÜİK 2012
	Genç Nüfusun Toplam Nüfus İçindeki Oranı (%)	17,85	TÜİK 2012
	İlçenin Yüzölçümü (km²)	798,34	TÜİK 2002
	Yıllık Nüfus Artış Hızı (‰)	6,4	TÜİK 2013
	Nüfus Yoğunluğu (kişi/km²)	48	SEGE 2004
	Yaş Bağımlılık Oranı (%)	60,79	İKA 2012
	Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü (kişi)	4,64	TÜİK 2012
	Okur Yazar Oranı (%)	92,7	İKA 2012
	Okur Yazar Kadın Oranı (%)	87,6	İKA 2012
	Bebek Ölüm Oranı (‰) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	61,21 (93)	SEGE 2004
EĞİTİM	Toplam Okul Sayısı	95	MEB
	Toplam Derslik Sayısı	571	MEB
	Toplam Öğrenci Sayısı	16.826	MEB
	Toplam Öğretmen Sayısı	823	MEB
	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (İlköğretim)	28	MEB
	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (Ortaöğretim)	30	MEB
İKTİSADİ YAPI	SGK'ya Kayıtlı Çalışan Sayısı	2.904	SGK 2012
	SGK'ya Kayıtlı İşyeri Sayısı	366	SGK 2012
	OSB Sayısı	-	OSB İl Müdürlükleri 2013
	KSS Sayısı	1	OSB İl Müdürlükleri 2013

İKTİSADİ YAPI	NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisaslaşmış Alanlar (LQ) (Çalışan Bazında)	<ul style="list-style-type: none"> • Metal cevherleri madenciliği • Kumar ve müşterek bahis faaliyetleri • Bitkisel ve hayvansal üretim ile avcılık ve ilgili hizmet faaliyetleri • Diğer madencilik ve taş ocakçılığı • Kanalizasyon 	
	NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisaslaşmış Alanlar (LQ) (İşyeri Bazında)	<ul style="list-style-type: none"> • Metal cevherleri madenciliği • Kanalizasyon • İstihdam faaliyetleri • Diğer madencilik ve taş ocakçılığı • Bitkisel ve hayvansal üretim ile avcılık ve ilgili hizmet faaliyetleri 	
	Tarımsal Üretim Deseni	• Kırmızıbiber, zeytin, kuru soğan, karpuz.	
	Turizm Altyapısı	• Eğitim amaçlı yapılan yamaç paraşütü etkinliği, Hurşit Ağa (zerda) Konağı, Hz. Ukkâşe Türbesi ilçenin turizm açısından sahip olduğu değerlerdir.	
	Banka Şube Sayısı	1	BDDK 2012
	Yerleşimlerin Kademelenmesi İçindeki Yeri	4. Kademe (2013) 3. Kademe (2023)	İKA 2012
	İşsizlik Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	4,52 (500)	SEGE 2004
	Tarım Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	84,63 (144)	SEGE 2004
	Sanayi Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	2,13 (636)	SEGE 2004
	Hizmetler Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	13,24 (724)	SEGE 2004
	Tarımsal Üretim Ülkede İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,13774	SEGE 2004
	Fert Başına Genel Bütçe Geliri (Bin TL) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	18.633 (627)	SEGE 2004
Vergi Gelirlerinin Ülkede İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,00411 (494)	SEGE 2004	
ALTYAPI	İlçenin Ulaşım Durumu	<ul style="list-style-type: none"> • İlçe, Gaziantep il merkezine 67 km, Osmaniye'ye 66 km, Kahramanmaraş'a 52 km ve Hatay'a 106 km uzaklıktadır. • İlçe E-24 karayolu üzerinde kurulu bulunmakla birlikte doğuyu batıya, kuzeyi güneye bağlayan yolların kesiştiği kavşakta yer almaktadır. 	
	İlçenin İl Merkezine Uzaklığı (km)	83	KGM
	Kanalizasyon Hizmeti Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	63	TÜİK 2010
	İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ile Hizmet Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	100	TÜİK 2010
	SODES Programından Yararlanma Durumu	<ul style="list-style-type: none"> • Sosyal İçerme Bileşeni: 4 proje, 455.120 TL kaynak miktarı • İstihdam Bileşeni: 1 proje, 134.960 TL kaynak miktarı • Kültür, Sanat ve Spor Bileşeni: 3 proje, 343.630 TL kaynak miktarı 	

	SYDV Yardımlarından Yararlanma Durumu	• 39.000 kişi, 4.000.000 TL kaynak miktarı	Elbeyli SYDV'leri 2008-2012
KALKINMA DÜZEYİ & GENEL DURUM	İl Merkezi ve İlçe Arasındaki Gelişmişlik Farkı	• SEGE (2004) araştırmasına göre ilçe 872 ilçe arasında 590. sırada olup 4. gelişmişlik grubunda bulunmaktadır. • İlçe şehirlerarası ulaşımında kavşak noktasına olduğu için merkez ve kırsalda görece gelişmiş yol durumuna sahiptir.	
	İlçenin Gelişmesi Önündeki Öncelikli Sorunlar	• Altyapı • Sosyal İmkânlar • Tarım	
	2023 Yılına Kadar Geliştirilmesi Planlanan Öncelikli Alanlar	• Ortalama gelişme düzeyine sahip olup alt bölge merkezi niteliği taşımayan ilçe • Tarıma dayalı sanayi ihtisas alanının geliştirilmesi • Biber, buğday tarım ürünlerinin öncelikli olarak geliştirilmesi • Hayvancılığın geliştirilmesi • Yenilenebilir enerji yatırımı olarak rüzgâr enerjisinin geliştirilmesi	

GAZİANTEP KARKAMIŞ İLÇESİ			
DEMOGRAFİK YAPI	İlçe Toplam Nüfusu	10.832	TÜİK 2013
	2023 Yılında Öngörülen Nüfus	7.613	İKA
	Kentsel Nüfus (Oran)	3.034 (%28,66)	TÜİK 2012
	Kırsal Nüfus (Oran)	7.553 (%71,34)	TÜİK 2012
	Genç Nüfus (15-24 yaş)	2.193	TÜİK 2012
	Genç Nüfusun Toplam Nüfus İçindeki Oranı (%)	20,7	TÜİK 2012*
	İlçenin Yüzölçümü (km²)	309,89	TÜİK 2002
	Yıllık Nüfus Artış Hızı (‰)	23,1	TÜİK 2013
	Nüfus Yoğunluğu (kişi/km²) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	44 (464)	SEGE 2004
	Yaş Bağımlılık Oranı (%)	60,3	İKA 2012
	Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü (kişi)	4,54	TÜİK 2012
	Okur Yazar Oranı (%)	91,4	İKA 2012
	Okur Yazar Kadın Oranı (%)	84,9	İKA 2012
	Bebek Ölüm Oranı (‰) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	31,98 (633)	SEGE 2004
EĞİTİM	Toplam Okul Sayısı	27	MEB
	Toplam Derslik Sayısı	85	MEB
	Toplam Öğrenci Sayısı	1.854	MEB
	Toplam Öğretmen Sayısı	94	MEB
	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (İlköğretim)	23	MEB
	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (Ortaöğretim)	12	MEB

İKTİSADİ YAPI	NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisalaşmış Alanlar (LQ) (Çalışan Bazında)	<ul style="list-style-type: none"> Balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği Kanalizasyon Suyun toplanması, arıtılması ve dağıtılması Güvenlik ve soruşturma faaliyetleri Atığın toplanması, ıslahı ve bertaraf faaliyetleri; maddelerin geri kazanımı 	
	NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisalaşmış Alanlar (LQ) (İşyeri Bazında)	<ul style="list-style-type: none"> Balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği Kanalizasyon Suyun toplanması, arıtılması ve dağıtılması Güvenlik ve soruşturma faaliyetleri Atığın toplanması, ıslahı ve bertaraf faaliyetleri; maddelerin geri kazanımı 	
	Tarımsal Üretim Deseni	• Antepfıstığı, zeytin, üzüm	
	Turizm Altyapısı	• Karkamış Antik Kenti M.Ö. 8000 yılından başlayarak geç Hitit döneminin sonuna kadar kesintisiz büyük bir yerleşim alanıdır. Karkamış Antik Kenti tarih içinde Anadolu'dan Mezopotamya ve Mısır'a uzanan yolların çok önemli bir noktasında yer almaktadır. Bu özellikleriyle kent, önemli turizm odaklarından biridir.	
	Banka Şube Sayısı	1	BDDK 2012
	Yerleşimlerin Kademelenmesi İçindeki Yeri	4. Kademe (2013) 4. Kademe (2023)	İKA
	İşsizlik Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	5,18 (426)	SEGE 2004
	Tarım Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	81,53 (227)	SEGE 2004
	Sanayi Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	1,76 (693)	SEGE 2004
	Hizmetler Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	16,70 (570)	SEGE 2004
	Tarımsal Üretim Ülkede İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,06294 (415)	SEGE 2004
	Fert Başına Genel Bütçe Geliri (Bin TL) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	22.494 (578)	SEGE 2004
	Vergi Gelirlerinin Ülkede İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,00242 (604)	SEGE 2004
ALTYAPI	İlçenin Ulaşım Durumu	<ul style="list-style-type: none"> Gaziantep il merkezine 75 km uzaklıkta bulunan ilçeyi il merkezine bağlayan yolun altyapı bakımından zayıf olması ulaşımında sorun yaşanmasına sebep olmaktadır. Karkamış Gümrük Müdürlüğü, Gaziantep GAP Gümrük ve Ticaret Bölge Müdürlüğü bağlantısı ile B sınıfı Gümrük İdaresi olarak hizmet vermektedir. 116 km uzunluğundaki Karkamış-Çobanbey-Halep hattının geçtiği Karkamış demiryolları açısından önemli bir kavşaktır. Fırat Demiryolu Köprüsü söz konusu demiryolu hattının bir parçası olarak inşa edilmiştir. 	
	İlçenin İl Merkezine Uzaklığı (km)	75	KGM
	Kanalizasyon Hizmeti Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	100	TÜİK 2010
	İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ile Hizmet Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	100	TÜİK 2010

ALTYAPI	SODES Programından Yararlanma Durumu	<ul style="list-style-type: none"> • Sosyal içerme: 2 projeye toplam 150.345 TL kaynak aktarılmıştır.** • İstihdam: 1 projeye 83.525 TL kaynak aktarılmıştır. ** • Kültür, sanat ve spor: 1 projeye toplam 99.980 TL kaynak aktarılmıştır. **	Gaziantep Valiliği SODES Birimi 2012
	SYDV Yardımlarından Yararlanma Durumu	<ul style="list-style-type: none"> • 20.500 kişiye toplam 5.000.000 TL tutarında yardım yapılmıştır.	Karkamış SYDV 2008-2012
KALKINMA DÜZEYİ & GENEL DURUM	İl Merkezi ve İlçe Arasındaki Gelişmişlik Farkı	<ul style="list-style-type: none"> • SEGE (2004) çalışmasına göre Gaziantep merkez ilçe 872 ilçe içinde 8. sırada olup, gelişmişlik grubu açısından 1. grupta yer almaktadır. Karkamış ise 872 ilçe içinde 746. sırada olup, gelişmişlik grubu açısından 5. grupta yer almaktadır. • İlçede halkın geneli tarım ve hayvancılık faaliyetleriyle geçinmektedir. • Karkamış İlçesi'nde yapılan çalıştay sonucunda ilçenin en önemli sorunu Gaziantep OSB atıklarının Karkamış Barajı'na aktarılması, bunun sonucunda baraj suları ile tarım arazilerinin sulanması ve insan sağlığına verdiği zarar olarak belirtilmiştir. • Eğitim altyapısından kaynaklı eksiklikler eğitim kalitesini etkilemektedir. • Konut yetersizliği sebebiyle ilçede görev yapan memurlar sıkıntı çekmektedir.	
	İlçenin Gelişmesi Önündeki Öncelikli Sorunlar	<ul style="list-style-type: none"> • Tarımsal sulama • Eğitim altyapısı • Kentsel altyapı	
	2023 Yılına Kadar Geliştirilmesi Planlanan Öncelikli Alanlar	<ul style="list-style-type: none"> • İlçe düşük gelişme düzeyine sahiptir. • İlçede sululu tarım ürünlerinin geliştirilmesi, • Kültür turizmi, kamp ve karavan turizminin geliştirilmesi, • Ulaşım altyapısının geliştirilmesi öngörülmektedir.	

GAZİANTEP ARABAN İLÇESİ

DEMOGRAFİK YAPI	İlçe Toplam Nüfusu	32.102	TÜİK 2013
	2023 Yılında Öngörülen Nüfus	31.641	İKA
	Kentsel Nüfus Oranı (%)	31,36	TÜİK 2012
	Kırsal Nüfus Oranı (%)	68,64	TÜİK 2012
	Genç Nüfus (15-24 yaş)	5.691	TÜİK 2012
	Genç Nüfusun Toplam Nüfus İçindeki Oranı (%)	17,73	TÜİK 2012
	İlçenin Yüzölçümü (km ²)	568,42	TÜİK 2002
	Yıllık Nüfus Artış Hızı (‰)	0,3	TÜİK 2013
	Nüfus Yoğunluğu (kişi/km ²)	56	SEGE 2004
	Yaş Bağımlılık Oranı (%)	142,2	İKA 2012
	Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü (kişi)	5,07	TÜİK 2012
	Okur Yazar Oranı (%)	91,8	İKA 2012
	Okur Yazar Kadın Oranı (%)	86,3	İKA 2012
	Bebek Ölüm Oranı (‰) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	36,76	SEGE 2004
EĞİTİM	Toplam Okul Sayısı	47	MEB
	Toplam Derslik Sayısı	120	MEB
	Toplam Öğrenci Sayısı	7.370	MEB
	Toplam Öğretmen Sayısı	362	MEB

EĞİTİM	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (İlköğretim)	25	MEB
	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (Ortaöğretim)	25	MEB
İKTİSADİ YAPI	SGK'ya Kayıtlı Çalışan Sayısı	1.561	SGK 2012
	SGK'ya Kayıtlı İşyeri Sayısı	157	SGK 2012
	OSB Sayısı	-	OSB İl Müdürlükleri 2013
	KSS Sayısı	-	OSB İl Müdürlükleri 2013
	NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisarlaştırmış Alanlar (LQ) (Çalışan Bazında)	<ul style="list-style-type: none"> • Ormancılık ile endüstriyel ve yakacak odun üretimi • Suyun toplanması, arıtılması ve dağıtılması • Binalar ile ilgili hizmetler ve çevre düzenlemesi faaliyetleri • Bina dışı yapıların inşaatı • Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç); saz, saman ve benzeri malzemelerden örülerek yapılan eşyaların imalatı 	
	NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisarlaştırmış Alanlar (LQ) (İşyeri Bazında)	<ul style="list-style-type: none"> • Ormancılık ile endüstriyel ve yakacak odun üretimi • Suyun toplanması, arıtılması ve dağıtılması • Telekomünikasyon • Bina dışı yapıların inşaatı • Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı 	
	Tarımsal Üretim Deseni	• Antep Fıstığı, Zeytin,	
	Turizm Altyapısı	• Araban Kalesi, Elif, Hisar ve Hasanoğlu köylerinde bulunan anıt mezarlar, Kırık Köprü adıyla bilinen körü kalıntıları, Çiftkoz Köyü'nde bulunan kaya mezarları, Ziyaret Köyü'ndeki Seydi Vakkas Türbesi ile Ayşefatma Ana ziyareti ilçenin turizm değerleri arasında sayılabilir.	
	Banka Şube Sayısı	2	BDDK 2012
	Yerleşimlerin Kademelenmesi İçindeki Yeri	4. Kademe (2013) 3. Kademe (2023)	İKA 2012
	İşsizlik Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	5,14 (434)	SEGE 2004
	Tarım Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	87,11 (59)	SEGE 2004
	Sanayi Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	1,92 (672)	SEGE 2004
	Hizmetler Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	10,96 (817)	SEGE 2004
	Tarımsal Üretim Ülkede İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,10913 (281)	SEGE 2004
Fert Başına Genel Bütçe Geliri (Bin TL) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	19.068 (618)	SEGE 2004	
Vergi Gelirlerinin Ülkede İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,00346 (530)	SEGE 2004	

ALTYAPI	İlçenin Ulaşım Durumu	<ul style="list-style-type: none"> İlçe yüzyıllar boyunca İç Anadolu Bölgesi'ne açılan yolların kavşağında kalmıştır. Fakat günümüzde ana güzergâhların değişmesiyle ilçe geçiş noktası özelliğini yitirmiş, yeterli yatırımı çekememiş ve Gaziantep il merkezindeki ekonomik gelişmeye uyum sağlayamamıştır. İlçenin il merkeziyle, köylerin de ilçe merkezi ile önemli bir ulaşım problemi bulunmamaktadır.	
	İlçenin İl Merkezine Uzaklığı (km)	66	KGM
	Kanalizasyon Hizmeti Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	75	TÜİK 2010
	İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ile Hizmet Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	100	TÜİK 2010
	SODES Programından Yararlanma Durumu	<ul style="list-style-type: none"> Sosyal İçerme Bileşeni: 3 projeye, 347.045 TL kaynak aktarılmıştır. Kültür, Sanat ve Spor Bileşeni: 1 projeye 74.070 TL kaynak aktarılmıştır.	Kilis Valiliği SODES Birimi 2012
	SYDV Yardımlarından Yararlanma Durumu	<ul style="list-style-type: none"> 45.000 aileye toplam 8.000.000 TL kaynak aktarılmıştır.	Elbeyli SYDV'leri 2008-2012
KALKINMA DÜZEYİ & GENEL DURUM	İl Merkezi ve İlçe Arasındaki Gelişmişlik Farkı	<ul style="list-style-type: none"> SEGE (2004) araştırmasına göre 5. gelişmişlik grubu içerisinde yer alan ilçe 872 ilçe içinde 732. sırada yer almaktadır. İlçe ekonomisinin neredeyse tamamı tarım ve hayvancılığa dayanmakta olup sulu tarıma geçilememiş olması ile tarım üretiminden yeterli verim alınamamaktadır. Çat Boğazı Barajı Projesi'nin hayata geçirilmesiyle ilçenin tarımsal faaliyetlerinin istenilen seviyeye ulaşması ve ilçenin işsizlik probleminin en aza inmesi beklenmektedir.	
	İlçenin Gelişmesi Önündeki Öncelikli Sorunlar	<ul style="list-style-type: none"> Eğitim (Sosyal ve Kültürel Etkinlikler) Baraj (Arazi Toplulaştırma) Tarımsal ve Hayvansal Ürünlerin Değerlendirilmesi (özellikle Antep Fıstığı)	
	2023 Yılına Kadar Geliştirilmesi Planlanan Öncelikli Alanlar	<ul style="list-style-type: none"> Ortalama gelişme düzeyine sahip olup alt bölge merkezi niteliği taşımayan ilçe Tarıma dayalı sanayi alanında ihtisaslaşma Buğday tarım deseninin öncelikli olarak geliştirilmesi Erişilebilirliği düşük ilçelerin ulaşım altyapısının geliştirilmesi	

GAZİANTEP YAVUZELİ İLÇESİ			
DEMOGRAFİK YAPI	İlçe Toplam Nüfusu	21.347	TÜİK 2013
	2023 Yılında Öngörülen Nüfus	18.281	İKA
	Kentsel Nüfus (Oran)	3.686 (%17,39)	TÜİK 2012
	Kırsal Nüfus (Oran)	17.514 (%82,61)	TÜİK 2012
	Genç Nüfus (15-24 yaş)	3.859	TÜİK 2012
	Genç Nüfusun Toplam Nüfus İçindeki Oranı (%)	18,2	TÜİK 2012*
	İlçenin Yüzölçümü (km²)	485,52	TÜİK 2002

DEMOGRAFİK YAPI	Yıllık Nüfus Artış Hızı (%)	6,9	TÜİK 2013
	Nüfus Yoğunluğu (kişi/km ²) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	50 (419)	TÜİK 2012
	Yaş Bağımlılık Oranı (%)	76,3	İKA 2012
	Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü	5,51	TÜİK 2012
	Okur Yazar Oranı (%)	90,3	İKA 2012
	Okur Yazar Kadın Oranı (%)	83,6	İKA 2012
	Bebek Ölüm Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	51,19 (176)	SEGE 2004
EĞİTİM	Toplam Okul Sayısı	38	MEB
	Toplam Derslik Sayısı	174	MEB
	Toplam Öğrenci Sayısı	4.803	MEB
	Toplam Öğretmen Sayısı	214	MEB
	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (İlköğretim)	28	MEB
	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (Ortaöğretim)	29	MEB
İKTİSADİ YAPI	SGK'ya Kayıtlı Çalışan Sayısı	813	SGK 2012
	SGK'ya Kayıtlı İşyeri Sayısı	98	SGK 2012
	OSB Sayısı	-	OSB İl Müdürlükleri 2013
	KSS Sayısı	-	OSB İl Müdürlükleri 2013
	NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisalaşmış Alanlar (LQ) (Çalışan Bazında)	<ul style="list-style-type: none"> • Kiralama ve leasing faaliyetleri • Kumar ve müşterek bahis faaliyetleri • Ormancılık ile endüstriyel ve yakacak odun üretimi • Diğer madencilik ve taş ocaklığı • Bina dışı yapıların inşaatı 	
	NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisalaşmış Alanlar (LQ) (İşyeri Bazında)	<ul style="list-style-type: none"> • Kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlik • Yatılı bakım faaliyetleri • Diğer madencilik ve taş ocaklığı • Kiralama ve leasing faaliyetleri • Bina dışı yapıların inşaatı 	
	Tarımsal Üretim Deseni	<ul style="list-style-type: none"> • Antepfıstığı, zeytin 	
	Turizm Altyapısı	<ul style="list-style-type: none"> • Yavuzeli Rumkale'yi çevreleyen Birecik Baraj Gölü, Dolmen Mezarları ve Karapınar Gölü gibi önemli daha birçok turizm değerine sahiptir. • Yavuzeli, muazzam bir turizm potansiyeline sahip Rumkale'yi sınırlarında barındırmasa da Kale'ye en yakın ilçe durumundadır 	
	Banka Şube Sayısı	1	BDDK 2012
	Yerleşimlerin Kademelenmesi İçindeki Yeri	4. Kademe (2013) 3.Kademe (2023)	İKA
	İşsizlik Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	5,34(410)	SEGE 2004
Tarım Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	87,74(49)	SEGE 2004	

İKTİSADİ YAPI		
Sanayi Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	2, 11(642)	SEGE 2004
Hizmetler Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	10,14(838)	SEGE 2004
Tarımsal Üretim Ülkede İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,04343(508)	SEGE 2004
Fert Başına Genel Bütçe Geliri (Bin TL) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	15 492(671)	SEGE 2004
Vergi Gelirlerinin Ülkede İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,00199(639)	SEGE 2004
ALTYAPI		
İlçenin Ulaşım Durumu	<ul style="list-style-type: none"> İlçenin il merkezi ve diğer ilçelerle ulaşımında herhangi bir güçlük çekilmemektedir. Bu durumda ilçenin az engebeli bir araziye konumlanmış olmasıdır. Fakat ilçenin en önemli turizm değeri konumundaki Rumkale' ye ulaşımı sağlayan yol yetersizdir. Bağlantı yolunun kötü durumda olması ziyaretçileri alternatif güzergâhlara yönlendirmektedir. Bu sorunun çözümü için Yavuzeli-Rumkale Turizm Yolu projesi programa alınmıştır.	
İlçenin İl Merkezine Uzaklığı (km)	40	KGM
Kanalizasyon Hizmeti Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	100	TÜİK 2010
İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ile Hizmet Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	100	TÜİK 2010
SODES Programından Yararlanma Durumu	<ul style="list-style-type: none"> Sosyal içerme: 3 projeye toplam 476.810 TL kaynak aktarılmıştır. İstihdam: - Kültür, sanat ve spor: 3 projeye toplam 277.710 TL kaynak aktarılmıştır.	Gaziantep Valiliği SODES Birimi 2012
SYDV Yardımlarından Yararlanma Durumu	<ul style="list-style-type: none"> 20.500 kişiye toplam 5.000.000 TL tutarında yardım yapılmıştır.	Yavuzeli SYDV 2008-2012
KALKINMA DÜZEYİ & GENEL DURUM		
İl Merkezi ve İlçe Arasındaki Gelişmişlik Farkı	<ul style="list-style-type: none"> Yavuzeli genel olarak il ve ilçe merkezlerine yakın bir konumdadır. Ulaşım imkânları bakımından birçok ilçeye göre elverişli konumda olmasına rağmen halen nüfus kaybetmektedir. Yavuzeli'nde herhangi bir OSB ya da KSS bulunmamaktadır. İlçede faaliyet gösteren küçük esnaf dışında sanayi üretiminden söz etmek mümkün değildir. İlçe geneli tarım ve hayvancılık ile geçinmektedir.	
İlçenin Gelişmesi Önündeki Öncelikli Sorunlar	<ul style="list-style-type: none"> Tarımsal Altyapı Kentsel Ulaşım Ağları Eğitim sorunu	
2023 Yılına Kadar Geliştirilmesi Planlanan Öncelikli Alanlar	<ul style="list-style-type: none"> Yavuzeli, ortalama gelişme düzeyine sahip olup alt bölge merkezi niteliği taşımayan bir ilçedir. İlçede organize sanayi bölgesi kurulması, İlçenin tarıma dayalı sanayi ihtisas alanı olarak geliştirilmesi, İlçede hayvancılığın geliştirilmesi, Ulaşım altyapısının güçlendirilmesi öngörülmektedir.	

ADIYAMAN MERKEZ İLÇESİ

ADIYAMAN MERKEZ İLÇESİ			
DEMOGRAFİK YAPI	İlçe Toplam Nüfusu	279.037	TÜİK 2013
	2023 Yılında Öngörülen Nüfus	302.935	İKA
	Kentsel Nüfus Oranı (%)	79,42	TÜİK 2012
	Kırsal Nüfus Oranı (%)	20,58	TÜİK 2012
	Genç Nüfus (15-24 yaş)	51.899	TÜİK 2012
	Genç Nüfusun Toplam Nüfus İçindeki Oranı (%)	18,95	TÜİK 2012
	İlçenin Yüzölçümü (km ²)	1679,21	TÜİK 2002
	Yıllık Nüfus Artış Hızı (‰)	19,1	TÜİK 2013
	Nüfus Yoğunluğu (kişi/km ²) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	166 (108)	SEGE 2004
	Yaş Bağımlılık Oranı (%)	54,18	İKA 2012
	Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü (kişi)	4,79	TÜİK 2012
	Okur Yazar Oranı (%)	93,5	İKA 2012
	Okur Yazar Kadın Oranı (%)	89,3	İKA 2012
	Bebek Ölüm Oranı (‰) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	40,77 (392)	SEGE 2004
	EĞİTİM	Toplam Okul Sayısı*	895
Toplam Derslik Sayısı*		4.575	MEB
Toplam Öğrenci Sayısı*		154.707	MEB
Toplam Öğretmen Sayısı*		8.429	MEB
Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (İlköğretim)*		31	MEB
Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (Ortaöğretim)*		30	MEB
İKTİSADİ YAPI	SGK'ya Kayıtlı Çalışan Sayısı*	60.165	SGK 2012
	SGK'ya Kayıtlı İşyeri Sayısı*	4275	SGK 2012
	OSB Sayısı	1	OSB İl Müdürlükleri 2013
	KSS Sayısı	1	OSB İl Müdürlükleri 2013
	NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisarlaştırmış Alanlar (LQ) (Çalışan Bazında)	<ul style="list-style-type: none"> • Ham petrol ve doğal gaz çıkarımı • Madencilik destekleyici hizmet faaliyetleri • Atığın toplanması, ıslahı ve bertaraf faaliyetleri; maddelerin geri kazanımı • Ormancılık ile endüstriyel ve yakacak odun üretimi • Tekstil ürünlerinin imalatı 	
	NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisarlaştırmış Alanlar (LQ) (İşyeri Bazında)	<ul style="list-style-type: none"> • Ham petrol ve doğal gaz çıkarımı • Madencilik destekleyici hizmet faaliyetleri • İyileştirme faaliyetleri ve diğer atık yönetimi hizmetleri • Kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlik • Güvenlik ve soruşturma faaliyetleri 	
Tarımsal Üretim Deseni	<ul style="list-style-type: none"> • Üzüm, Antep fıstığı, Tütün 		

İKTİSADİ YAPI		
Turizm Altyapısı	Kültür ve Turizm Bakanlığı işletme belgeli 3, belediye belgeli 6, Kültür ve Turizm Bakanlığı yatırım belgeli 5 olmak üzere toplamda 14 adet otel bulunmaktadır. Bu oteller toplamda 811 oda, 1922 yatak kapasitelidir. Merkez ilçede 6 adet turizm acentesi bulunmaktadır.	
Banka Şube Sayısı	19	BDDK 2012
Yerleşimlerin Kademelenmesi İçindeki Yeri	2. Kademe	İKA 2012
Yerleşimlerin Kademelenmesi İçindeki Yeri	1. Kademe	İKA 2023
İşsizlik Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	15,83 (36)	SEGE 2004
Tarım Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	57,85 (686)	SEGE 2004
Sanayi Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	8,59 (199)	SEGE 2004
Hizmetler Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	33,56 (176)	SEGE 2004
Tarımsal Üretim Ülkede İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,24930 (103)	SEGE 2004
Fert Başına Genel Bütçe Geliri (Bin TL) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	68.581 (242)	SEGE 2004
Vergi Gelirlerinin Ülkede İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,08736 (78)	SEGE 2004
ALTYAPI		
İlçenin Ulaşım Durumu	<ul style="list-style-type: none"> İlde temel ulaşım yolu karayoludur. Havayolu ve demir yolu ile de ulaşım sağlanmaktadır. Demiryolu ulaşımı Gölbaşı ilçesinden yapılmakta olup, ulaşım hattı Elazığ- Adana ve Adana- Elazığ istikametindedir. Diyarbakır'a karayolu ile ulaşım sağlanmakla birlikte Kâhta İlçesi'nden feribotla da ulaşım sağlanmaktadır. Gaziantep, Kahramanmaraş, Şanlıurfa, Malatya ve Diyarbakır illeriyle sınırı bulunan Adıyaman'ın toplam karayolu ağı 783 km olup, karayolu ulaşımı 273 km, devlet yolu ve 510 km il yolu ile sağlanmaktadır. 2003-2009 yılları arasında 63 km bölünmüş yol, 67 km yol iyileştirme, 1054 km asfalt yapımı ve 3 adet köprü yapımı gerçekleştirilmiştir. Adıyaman demiryolu uzunluğu 45 km'dir.	
İlçenin İl Merkezine Uzaklığı (km)	-	KGM
Kanalizasyon Hizmeti Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	93	TÜİK 2010
İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ile Hizmet Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	100	TÜİK 2010
SODES Programından Yararlanma Durumu	• 27 proje, 4.362 milyon TL kaynak tutarı	Adıyaman Valiliği SODES Birimi 2012
SYDV Yardımlarından Yararlanma Durumu	• 550 kişi/aile, 84 milyon TL kaynak aktarılmıştır.	Merkez SYDV 2008-2012

KALKINMA DÜZEYİ & GENEL DURUM	İl Merkezi ve İlçe Arasındaki Gelişmişlik Farkı	-
	İlçenin Gelişmesi Önündeki Öncelikli Sorunlar	<ul style="list-style-type: none"> Eğitim Tarım ve Sanayi Turizm ve Altyapı
	2023 Yılına Kadar Geliştirilmesi Planlanan Öncelikli Alanlar	<ul style="list-style-type: none"> Bölgesel gelişme ana hizmet odağı, Tarıma dayalı sanayi ihtisas alanı Tekstil sanayi ihtisas alanı Geliştirilmesi öngörülen öncelikli tarım deseni organik tarım, sulu tarım ürünleri Geliştirilmesi öngörülen turizm türleri inanç turizmi, kültür turizmi, ekoturizm, rekreasyon turizmi-bölge parkı, kamp ve karavan turizmi, su sporları turizmi Yenilenebilir enerji yatırımı güneş enerjisi Kapasitesi artırılacak havalimanı Kilis-Gaziantep-Adıyaman-Malatya karayolu bağlantısının güçlendirilmesi Adıyaman- Kâhta- Siverek- Diyarbakır karayolunun güçlendirilmesi

*: Milli Eğitim'e ilişkin rakamlar il geneli rakamlardır.

ADİYAMAN KÂHTA İLÇESİ			
DEMOGRAFİK YAPI	İlçe Toplam Nüfusu	117.865	TÜİK 2013
	2023 Yılında Öngörülen Nüfus	120.917	İKA
	Kentsel Nüfus (Oran)	66.503 (%56,5)	TÜİK 2012
	Kırsal Nüfus (Oran)	51.291 (% 43,5)	TÜİK 2012
	Genç Nüfus (15-24 yaş)	25.645	TÜİK 2012
	Genç Nüfusun Top. Nüfus İçindeki Oranı (%)	21,8	TÜİK 2012
	İlçenin Yüzölçümü (km ²)	1.358,8	TÜİK 2002
	Yıllık Nüfus Artış Hızı (‰)	0,6	TÜİK 2013
	Nüfus Yoğunluğu (kişi/km ²) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	98 (198)	SEGE 2004
	Yaş Bağımlılık Oranı (%)	68,3	İKA 2012
	Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü (kişi)	5,76	TÜİK 2012
	Okur Yazar Oranı (%)	91,7	İKA 2012
	Okur Yazar Kadın Oranı (%)	86,5	İKA 2012
	Bebek Ölüm Oranı (‰) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	37,19 (482)	SEGE 2004
EĞİTİM	Toplam Okul Sayısı	144	MEB
	Toplam Derslik Sayısı	881	MEB
	Toplam Öğrenci Sayısı	34.239	MEB
	Toplam Öğretmen Sayısı	1.362	MEB
	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (İlköğretim)	40	MEB
	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (Ortaöğretim)	43	MEB

İKTİSADİ YAPI	SGK'ya Kayıtlı Çalışan Sayısı	10.192	SGK 2012
	SGK'ya Kayıtlı İşyeri Sayısı	809	SGK 2012
	OSB Sayısı	1	OSB İl Müdürlükleri 2013
	KSS Sayısı	1	OSB İl Müdürlükleri 2013
	NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisalaşmış Alanlar (LQ) (Çalışan Bazında)	<ul style="list-style-type: none"> • Üye olunan kuruluşların faaliyetleri • Madencilik destekleyici hizmet faaliyetleri • Binalar ile ilgili hizmetler ve çevre düzenlemesi faaliyetleri • Yatılı bakım faaliyetleri • Giyim eşyalarının imalatı	
	NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisalaşmış Alanlar (LQ) (İşyeri Bazında)	<ul style="list-style-type: none"> • Madencilik destekleyici hizmet faaliyetleri • Kanalizasyon • Bina dışı yapıların inşaatı • Yatılı bakım faaliyetleri • Posta ve kurye faaliyetleri	
	Tarımsal Üretim Deseni	<ul style="list-style-type: none"> • Buğday, arpa, üzüm, nar ve çeşitli sebzeler	
	Turizm Altyapısı	<ul style="list-style-type: none"> • Karakuş Tümülüsü, Cendere Köprüsü, Eski Kâhta Kalesi, Arsameia Antik Kenti ve Nemrut Dağı Milli Parkı'nı sınırları içerisinde bulunduran ilçe, bölgede Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından "turizm kenti" olarak ilan edilen tek yerleşim yeridir. Bunun yanı sıra, ilçede ulaşım, hizmet sektörü ve tanıtım konularında ciddi eksiklikler bulunmaktadır. Bu nedenle, Turizm sektörü ilçeye her ne kadar ekonomik girdi sağlasa da ilçenin sahip olduğu potansiyele kıyasla zayıf kalmaktadır.	
	Banka Şube Sayısı	5	BDDK 2012
	Yerleşimlerin Kademelenmesi İçindeki Yeri	2.Kademe (2013) 2.Kademe (2023)	İKA
	İşsizlik Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	14,36 (50)	SEGE 2004
	Tarım Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	79,41 (308)	SEGE 2004
	Sanayi Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	3,69 (454)	SEGE 2004
	Hizmetler Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	16,9 (563)	SEGE 2004
	Tarımsal Üretim Ülkede İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,21793 (128)	SEGE 2004
Fert Başına Genel Bütçe Geliri (Bin TL) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	16.130 (662)	SEGE 2004	
Vergi Gelirlerinin Ülkede İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,00969 (326)	SEGE 2004	
ALTYAPI	İlçenin Ulaşım Durumu	<ul style="list-style-type: none"> • Adıyaman İl Merkezi'ne 35 km uzaklıkta olan ilçenin il merkezi ile bağlantısı büyük ölçüde bölünmüş karayolu ile sağlanmakta ve ilçe merkezine ulaşımında herhangi bir sorun yaşanmamaktadır. • İlçe merkezi ve ilçe sınırlarında yer alan turistik bölgeler arasında ulaşım altyapısı yeterli düzeyde değildir. • Adıyaman-Kâhta-Siverek-Diyarbakır Devlet Yolunun Baraj rezervuarını kestiği noktada yol kesintiye uğramakta, geçiş feribotla sağlanmaktadır. Bu arterde yaşanan ulaşım sorununu ortadan kaldırmak amacıyla Nissibi Köprüsü projesi geliştirilmiştir.	

ALTYAPI	İlçenin İl Merkezine Uzaklığı (km)	35	KGM
	Kanalizasyon Hizmeti Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	89	TÜİK 2010
	İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ile Hizmet Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	100	TÜİK 2010
	SODES Programından Yararlanma Durumu	<ul style="list-style-type: none"> Sosyal içerme: 4 projeye toplam 481.525 TL kaynak aktarılmıştır. İstihdam: - Kültür, sanat ve spor: 3 projeye toplam 233.006 TL kaynak aktarılmıştır. 	Adıyaman Valiliği SODES Birimi 2012
	SYDV Yardımlarından Yararlanma Durumu	<ul style="list-style-type: none"> 25.000 kişiye toplam 3.000.000 TL tutarında yardım yapılmıştır. 	Kâhta SYDV'leri 2008-2012
KALKINMA DÜZEYİ & GENEL DURUM	İl Merkezi ve İlçe Arasındaki Gelişmişlik Farkı	<ul style="list-style-type: none"> 1990 sonrası Atatürk Barajı'nın yapımı ile Kâhta-Diyarbakır bağlantısını sağlayan köprünün sular altında kalması ilçenin stratejik önemini kaybetmesine sebep olmuş, ilçe ekonomik yönden olumsuz etkilenmiştir. Adıyaman İl Merkezi'ne 35 km uzaklıkta olan ilçenin il merkezi ile bağlantısı sorunsuz sağlanmasına karşın yeteri kadar sanayi yatırımı çekememiş ve sanayi istihdam oranlarında il merkezinin gerisinde kalmıştır. Nitekim SEGE (2004) verilerine göre, il merkezinde sanayi sektöründe çalışanların oranı %8,5 iken Kâhta'da aynı oran %3,6 olmuştur. İlçede bulunan OSB'de konfeksiyon, mobilya, gıda alanlarında üretim yapılmaktadır. KSS'de ise demircilik, marangozluk başta olmak üzere çeşitli alanlarda faaliyetler sürdürülmektedir. 	
	İlçenin Gelişmesi Önündeki Öncelikli Sorunlar	<ul style="list-style-type: none"> Kalifiye işsizlik sorunu Turizm sektörünün yeterince gelişmemesi Eğitim problemleri Tarımsal altyapı eksikliği Kırsal-kentsel altyapı eksikliği 	
	2023 Yılına Kadar Geliştirilmesi Planlanan Öncelikli Alanlar	<ul style="list-style-type: none"> Alt Bölge Merkezi konumundaki ilçe Samsat, Sincik, Gerger ilçelerini etki alanı içerisinde bulundurmaktadır. İlçenin tarıma dayalı sanayi ve tekstil sanayi ihtisas alanı olarak geliştirilmesi, İlçenin turizm kenti olarak geliştirilmesi, İlçede inanç turizmi, kültür turizmi, ekoturizm, kamp ve karavan turizminin geliştirilmesi, Adıyaman-Kâhta-Siverek-Diyarbakır Karayolu bağlantısının güçlendirilmesi öngörülmektedir. 	

ADIYAMAN BESNİ İLÇESİ			
DEMOGRAFİK YAPI	İlçe Toplam Nüfusu	77.404	TÜİK 2013
	2023 Yılında Öngörülen Nüfus	68.732	İKA
	Kentsel Nüfus Oranı (%)	36,11	TÜİK 2012
	Kırsal Nüfus Oranı (%)	63,89	TÜİK 2012
	Genç Nüfus (15-24 yaş)	15.044	TÜİK 2012
	Genç Nüfusun Toplam Nüfus İçindeki Oranı (%)	19,17	TÜİK 2012

DEMOGRAFİK YAPI			
İlçenin Yüzölçümü (km ²)		1.150,9	TÜİK 2002
Yıllık Nüfus Artış Hızı (‰)		-13,5	TÜİK 2013
Nüfus Yoğunluğu (kişi/km ²)		94	SEGE 2004
Yaş Bağımlılık Oranı (%)		58,50	İKA 2012
Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü (kişi)		4,58	TÜİK 2012
Okur Yazar Oranı (%)		91,4	İKA 2012
Okur Yazar Kadın Oranı (%)		85,8	İKA 2012
Bebek Ölüm Oranı (‰) (872 İlçe Arasındaki Sıra)		42,00 (366)	SEGE 2004
EĞİTİM			
Toplam Okul Sayısı		156	MEB
Toplam Derslik Sayısı		807	MEB
Toplam Öğrenci Sayısı		18.502	MEB
Toplam Öğretmen Sayısı		1.129	MEB
Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (İlköğretim)		21	MEB
Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (Ortaöğretim)		27	MEB
İKTİSADİ YAPI			
SGK'ya Kayıtlı Çalışan Sayısı		6.414	SGK 2012
SGK'ya Kayıtlı İşyeri Sayısı		639	SGK 2012
OSB Sayısı		1	OSB İl Müdürlükleri 2013
KSS Sayısı		1	OSB İl Müdürlükleri 2013
NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisaslasmış Alanlar (LQ) (Çalışan Bazında)		<ul style="list-style-type: none"> • Kanalizasyon • Bilgisayarların, kişisel eşyaların ve ev eşyalarının onarımı • Veterinerlik hizmetleri • Atığın toplanması, ıslahı ve bertaraf faaliyetleri; maddelerin geri kazanımı • Eğitim	
NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisaslasmış Alanlar (LQ) (İşyeri Bazında)		<ul style="list-style-type: none"> • Kanalizasyon • Atığın toplanması, ıslahı ve bertaraf faaliyetleri; maddelerin geri kazanımı • Bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetleri • Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı • Tekstil ürünlerinin imalatı	
Tarımsal Üretim Deseni		• Antep Fıstığı, Üzüm, Tütün	
Turizm Altyapısı		• İlçede öne çıkan turizm varlıkları; Çörmük Kaplıcası, Değirmen Çayı (Su Gözü), Belpınar, Bedirse, Kayaardı, Acem, Pınarbaşı, Çövelek Çayı olarak sıralanabilir.	
Banka Şube Sayısı		4	BDDK 2012
Yerleşimlerin Kademelenmesi İçindeki Yeri		3. Kademe (2013) 2. Kademe (2023)	İKA 2012
İşsizlik Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)		5,79 (376)	SEGE 2004
Tarım Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)		82,71 (193)	SEGE 2004
Sanayi Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)		3,33 (487)	SEGE 2004

İKTİSADİ YAPI	Hizmetler Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	13,96 (697)	SEGE 2004
	Tarımsal Üretim Ülkede İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,22629 (122)	SEGE 2004
	Fert Başına Genel Bütçe Geliri (Bin TL) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	18.101 (633)	SEGE 2004
	Vergi Gelirlerinin Ülkede İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,01082 (306)	SEGE 2004
ALTYAPI	İlçenin Ulaşım Durumu	<ul style="list-style-type: none"> İlçe, Adıyaman il merkezine 46, Gaziantep'e 95 km, Kahramanmaraş'a 140 km, Malatya'ya 158 km, Şanlıurfa'ya 145 km uzaklıktadır. İlçenin kuzeyinde Tut İlçesi, doğusunda Merkez ilçe Adıyaman, güneydoğusunda Fırat Nehri (nehirin diğer yakasında Şanlıurfa İli'nin Halfeti ve Bozova ilçeleri), güneyinde Gaziantep İli'nin Araban İlçesi, batısında Gölbasi İlçesi ile güneybatısında Kahramanmaraş İli'nin Pazarcık İlçesi yer almaktadır. 	
	İlçenin İl Merkezine Uzaklığı (km)	46	KGM
	Kanalizasyon Hizmeti Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	88	TÜİK 2010
	İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ile Hizmet Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	99	TÜİK 2010
	SODES Programından Yararlanma Durumu	<ul style="list-style-type: none"> Sosyal İçerme Bileşeni: 2 proje, 275.797 TL kaynak aktarılmıştır. Kültür, Sanat ve Spor Bileşeni: 2 proje, 272.600 TL kaynak aktarılmıştır. 	Kilis Valiliği SODES Birimi 2012
	SYDV Yardımlarından Yararlanma Durumu	<ul style="list-style-type: none"> 131.000 kişi, 45.000.000 TL kaynak aktarılmıştır. 	Elbeyli SYDV'leri 2008-2012
	KALKINMA DÜZEYİ & GENEL DURUM	İl Merkezi ve İlçe Arasındaki Gelişmişlik Farkı	<ul style="list-style-type: none"> SEGE (2004) araştırmasına göre Besni, 872 ilçe içinde 549. sırada olup, gelişmişlik grubu açısından 4. grupta yer almaktadır. İlçede meslek yüksekokulunun varlığı ilçenin gelişmesine katkı sağlamakta fakat sosyal alanların yetersizliği göze çarpmaktadır. İlçede halkın kamu yatırımlarını sahiplenmemesi sebebiyle bazı yatırımların her yıl tekrarlanmasına neden olduğu ifade edilmiştir.
İlçenin Gelişmesi Önündeki Öncelikli Sorunlar		<ul style="list-style-type: none"> Altyapı ve şehir planlaması İşsizlik (ara eleman eksikliği) Eğitim (Hayat boyu öğrenme eğitiminin yaygınlaştırılması ve mesleki eğitim dolayısıyla işsizlik sorunu birlikte ele alınabilir) 	
2023 Yılına Kadar Geliştirilmesi Planlanan Öncelikli Alanlar		<ul style="list-style-type: none"> Alt bölge gelişme odağı: Besni alt bölgesi Alt bölge merkezi Alt bölge merkezlerinin etki alanı: Besni Alt Bölgesi: Besni, Tut, Araban Tarıma dayalı sanayi alanında ihtisaslaşma Üzüm tarım deseninin öncelikli olarak geliştirilmesi 	

ADİYAMAN GÖLBAŞI İLÇESİ

ADİYAMAN GÖLBAŞI İLÇESİ			
DEMOGRAFİK YAPI	İlçe Toplam Nüfusu	47.406	TÜİK 2013
	2023 Yılında Öngörülen Nüfus	57.947	İKA
	Kentsel Nüfus Oranı (%)	61,04	TÜİK 2012
	Kırsal Nüfus Oranı (%)	38,96	TÜİK 2012
	Genç Nüfus (15-24 yaş)	8.858	TÜİK 2012
	Genç Nüfusun Toplam Nüfus İçindeki Oranı (%)	18,23	TÜİK 2012
	İlçenin Yüzölçümü (km ²)	820,72	TÜİK 2002
	Yıllık Nüfus Artış Hızı (‰)	-24,6	TÜİK 2013
	Nüfus Yoğunluğu (kişi/km ²)	65	SEGE 2004
	Yaş Bağımlılık Oranı (%)	52,47	İKA 2012
	Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü (kişi)	4	TÜİK 2012
	Okur Yazar Oranı (%)	93,2	İKA 2012
	Okur Yazar Kadın Oranı (%)	88,1	İKA 2012
	Bebek Ölüm Oranı (‰) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	43,43 (328)	SEGE 2004
EĞİTİM	Toplam Okul Sayısı	60	MEB
	Toplam Derslik Sayısı	379	MEB
	Toplam Öğrenci Sayısı	10.121	MEB
	Toplam Öğretmen Sayısı	610	MEB
	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (İlköğretim)	23	MEB
	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (Ortaöğretim)	47	MEB
İKTİSADİ YAPI	SGK'ya Kayıtlı Çalışan Sayısı	5.494	SGK 2012
	SGK'ya Kayıtlı İşyeri Sayısı	568	SGK 2012
	OSB Sayısı	1	OSB İl Müdürlükleri 2013
	KSS Sayısı	1	OSB İl Müdürlükleri 2013
	NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisalaşmış Alanlar (LQ) (Çalışan Bazında)	<ul style="list-style-type: none"> • Üye olunan kuruluşların faaliyetleri • Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı • Bilgisayarların, kişisel eşyaların ve ev eşyalarının onarımı • Atığın toplanması, ıslahı ve bertaraf faaliyetleri; maddelerin geri kazanımı • Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtım	
	NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisalaşmış Alanlar (LQ) (İşyeri Bazında)	<ul style="list-style-type: none"> • Kömür ve linyit çıkartılması • Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı • Atığın toplanması, ıslahı ve bertaraf faaliyetleri; maddelerin geri kazanımı • Metal cevherleri madenciliği • Bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetleri	
	Tarımsal Üretim Deseni	<ul style="list-style-type: none"> • Üzüm, Trabzon Hurması, Ceviz, Badem.	
Turizm Altyapısı	<ul style="list-style-type: none"> • Azaplı ve Kavutlu Höyükleri arkeolojik sit alanları; Gölbaşı, İnekli ve Azaplı Gölleri ise doğal sit alanları olarak ilan edilmiştir. Ayrıca Altınlı Köprü ve Vijne Köprüsü mimari yapılar olarak öne çıkmaktadır. • İlçede 29 Eylül – 1 Ekim tarihlerinde Gölbaşı kuru üzüm festivali düzenlenmektedir.		

İKTİSADİ YAPI	Banka Şube Sayısı	3	BDDK 2012
	Yerleşimlerin Kademelenmesi İçindeki Yeri	3. Kademe (2013) 3. Kademe (2023)	İKA 2012
	İşsizlik Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	9,76 (147)	SEGE 2004
	Tarım Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	71,23 (514)	SEGE 2004
	Sanayi Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	3,81 (441)	SEGE 2004
	Hizmetler Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	24,96 (293)	SEGE 2004
	Tarımsal Üretim Ülkede İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,09000 (330)	SEGE 2004
	Fert Başına Genel Bütçe Geliri (Bin TL) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	19.408 (613)	SEGE 2004
	Vergi Gelirlerinin Ülkede İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,00707 (387)	SEGE 2004
ALTYAPI	İlçenin Ulaşım Durumu	<ul style="list-style-type: none"> Gölbaşı şehirlerarası karayolu güzergâhında bulunmaktadır. Adıyaman il merkezine 69 km mesafededir. İlçe sınırları içinde bulunan demiryolunun uzunluğu 60 km'dir. Demiryolu ile Elazığ-Adana ve Diyarbakır-İzmir yurtiçi seferlerinin yanı sıra, İran-Suriye arasındaki uluslararası seferler de yapılmaktadır (Suriye olaylarından sonra Suriye seferleri durdurulmuştur). 	
	İlçenin İl Merkezine Uzaklığı (km)	63	KGM
	Kanalizasyon Hizmeti Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	83	TÜİK 2010
	İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ile Hizmet Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	100	TÜİK 2010
	SODES Programından Yararlanma Durumu	<ul style="list-style-type: none"> Sosyal İçerme Bileşeni: 3 proje, 306.140 TL kaynak miktarı Kültür, Sanat ve Spor Bileşeni: 3 proje 278.288 TL kaynak miktarı 	Kilis Valiliği SODES Birimi 2012
	SYDV Yardımlarından Yararlanma Durumu	<ul style="list-style-type: none"> 58.000 kişi, 6.000.000 TL kaynak miktarı 	Elbeyli SYDV'leri 2008-2012
KALKINMA DÜZEYİ & GENEL DURUM	İl Merkezi ve İlçe Arasındaki Gelişmişlik Farkı	<ul style="list-style-type: none"> SEGE (2004) araştırmasına göre Gölbaşı 872 ilçe içinde 408. sırada olup, gelişmişlik grubu açısından 3. grupta yer almaktadır. İlçe merkezi kırsala göre daha gelişmiş durumdadır. Balkar Beldesi'nin tarım ve hayvancılık alanında potansiyeli olduğu ve hayvancılık konusunda yatırım yapılması gerektiği konusuna dikkat çekilmiştir. İlçe göç genellikle yurtdışına olmaktadır. İnsanların büyük bir kısmının yurtdışı deneyimi olması zenginlik ve görgü kapasitesini olumlu açıdan etkilemiştir. Ancak, bu durum ilçede aile bütünlüğünün bozulmasına ve boşanmaların artmasına da neden olmuştur. İlçede geri dönüşüm sisteminin kurulduğu ve okullar dâhil her yerde doğalgaz olduğu ifade edilmiştir. 	

KALKINMA DÜZEYİ & GENEL DURUM	İlçenin Gelişmesi Önündeki Öncelikli Sorunlar	<ul style="list-style-type: none"> • Sanayi (OSB Altyapısı) • Turizm • Sosyal yapı ve sosyal imkânlar • Tarımsal sanayinin etkinleştirilmesi ve ürünlerin tanıtılması
	2023 Yılına Kadar Geliştirilmesi Planlanan Öncelikli Alanlar	<ul style="list-style-type: none"> • Ortalama gelişme düzeyine sahip olup alt bölge merkezi niteliği taşımayan ilçe • Tarıma dayalı sanayi alanında ihtisaslaşma • Üzüm turizm deseninin öncelikli olarak geliştirilmesi • Doğa turizmi, rekreasyon turizmi-bölge parkı, kamp ve karavan turizmi türlerinin geliştirilmesi

ADİYAMAN ÇELİKHAN İLÇESİ			
DEMOGRAFIK YAPI	İlçe Toplam Nüfusu	15.387	TÜİK 2013
	2023 Yılında Öngörülen Nüfus	14.340	İKA
	Kentsel Nüfus Oranı (%)	54,39	TÜİK 2012
	Kırsal Nüfus Oranı (%)	45,61	TÜİK 2012
	Genç Nüfus (15-24 yaş)	2.765	TÜİK 2012
	Genç Nüfusun Top. Nüfus İçindeki Oranı (%)	18,28	TÜİK 2012
	İlçenin Yüzölçümü (km²)	650,73	TÜİK 2002
	Yıllık Nüfus Artış Hızı (‰)	17,3	TÜİK 2013
	Nüfus Yoğunluğu (kişi/km²)	31	SEGE 2004
	Yaş Bağımlılık Oranı (%)	57,20	İKA 2012
	Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü (kişi)	4,93	TÜİK 2012
	Okur Yazar Oranı (%)	91,5	İKA 2012
	Okur Yazar Kadın Oranı (%)	85,8	İKA 2012
	Bebek Ölüm Oranı (‰) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	35,18 (550)	SEGE 2004
EĞİTİM	Toplam Okul Sayısı	35	MEB
	Toplam Derslik Sayısı	128	MEB
	Toplam Öğrenci Sayısı	3.701	MEB
	Toplam Öğretmen Sayısı	263	MEB
	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (İlköğretim)	27	MEB
	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (Ortaöğretim)	30	MEB
İKTİSADİ YAPI	SGK'ya Kayıtlı Çalışan Sayısı	549	SGK 2012
	SGK'ya Kayıtlı İşyeri Sayısı	96	SGK 2012
	OSB Sayısı	-	OSB İl Müdürlükleri 2013
	KSS Sayısı	-	OSB İl Müdürlükleri 2013
	NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisaslaşmış Alanlar (LQ) (Çalışan Bazında)	<ul style="list-style-type: none"> • Balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği • Metal cevherleri madenciliği • Atığın toplanması, ıslahı ve bertaraf faaliyetleri; maddelerin geri kazanımı • Üye olunan kuruluşların faaliyetleri • Bina dışı yapıların inşaatı	

İKTİSADİ YAPI	NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisalaşmış Alanlar (LQ) (İşyeri Bazında)	<ul style="list-style-type: none"> Balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği Metal cevherleri madenciliği Atığın toplanması, ıslahı ve bertaraf faaliyetleri; maddelerin geri kazanımı Bilgi hizmet faaliyetleri Eğitim 	
	Tarımsal Üretim Deseni	• Tütün (19.660 dekar ekili alanın 13.700 dekarına tütün ekimi yapılmıştır)	
	Turizm Altyapısı	• İlçenin öne çıkan turizm varlıkları; Çat Barajı, Yüzen Adalar, Çelikhan Dağ İçmesi olmakla birlikte GAP Turizm Master Planı'nda yer alan Akdağ Kayak Merkezi'nin hayata geçirilmesi ile ilçenin turizm açısından gelişme kaydetmesi beklenmektedir.	
	Banka Şube Sayısı	1	BDDK 2012
	Yerleşimlerin Kademelenmesi İçindeki Yeri	4. Kademe (2013) 3. Kademe (2023)	İKA 2012
	İşsizlik Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	10,08 (136)	SEGE 2004
	Tarım Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	79,94 (283)	SEGE 2004
	Sanayi Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	1,42 (746)	SEGE 2004
	Hizmetler Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	18,65 (493)	SEGE 2004
	Tarımsal Üretim Ülkede İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,03562 (543)	SEGE 2004
	Fert Başına Genel Bütçe Geliri (Bin TL) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	10.491 (748)	SEGE 2004
Vergi Gelirlerinin Ülkede İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,00116 (740)	SEGE 2004	
ALTYAPI	İlçenin Ulaşım Durumu	<ul style="list-style-type: none"> İlçe; Adıyaman'a 58, Malatya'ya 95 km uzaklıktadır. Çelikhan'ın Adıyaman İl Merkezi ile bağlantısını sağlayan karayolunun oldukça dar ve virajlı olması ulaşım açısından sıkıntıları beraberinde getirmektedir. İlçenin sosyal, kültürel ve ekonomik olarak Adıyaman il merkezine göre daha güçlü bağlara sahip olduğu Malatya ile ulaşımını oldukça kolaylaştıracak olan Adıyaman - Yeşilyurt - Malatya yolu çalışmaları devam etmekte olup tamamlandığında Çelikhan Malatya arası 50km' ye inecektir. Çelikhan'ın oldukça engebeli bir coğrafyaya sahip olması sebebiyle özellikle ilçe merkezine uzak köylerle ulaşımında zorluklar yaşanmakta, kış aylarında birçok köy yolu kapanmaktadır. 	
	İlçenin İl Merkezine Uzaklığı (km)	58	KGM
	Kanalizasyon Hizmeti Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	100	TÜİK 2010
	İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ile Hizmet Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	100	TÜİK 2010
	SODES Programından Yararlanma Durumu	<ul style="list-style-type: none"> Sosyal İçerme Bileşeni: 1 proje, 149.546 TL kaynak miktarı Kültür, Sanat ve Spor Bileşeni: 3 proje, 309.050 TL kaynak miktarı 	

	SYDV Yardımlarından Yararlanma Durumu	<ul style="list-style-type: none"> • 16.000 kişi, 25.300 aile, 12.000.000 TL kaynak miktarı	Elbeyli SYDV'leri 2008-2012
KALKINMA DÜZEYİ & GENEL DURUM	İl Merkezi ve İlçe Arasındaki Gelişmişlik Farkı	<ul style="list-style-type: none"> • SEGE (2004) araştırmasına göre Çelikhan, 872 ilçe içinde 617. sırada olup, gelişmişlik grubu açısından 4. grupta yer almaktadır. • İlçe arazisinin engebeli bir yapıya sahip olması ve mera ile otlakların yetersizliği tarım ve hayvancılığı olumsuz etkilemektedir. Herhangi bir sanayi işletmesi bulunmayan ilçede tarım ve hayvancılık dışında alternatif istihdam alanı bulunmamaktadır.	
	İlçenin Gelişmesi Önündeki Öncelikli Sorunlar	<ul style="list-style-type: none"> • Tütünde mevzuat ve pazarlama sorunu • Altyapı eksikliği • Turizm potansiyelinin değerlendirilememesi • Eğitim altyapısının eksikliği • Yaşam kalitesinin düşüklüğü	
	2023 Yılına Kadar Geliştirilmesi Planlanan Öncelikli Alanlar	<ul style="list-style-type: none"> • Ortalama gelişme düzeyine sahip olup alt bölge merkezi niteliği taşımayan ilçe • Ekoturizm, doğa turizmi, rekreasyon turizmi-bölge parkı, kamp ve karavan turizmi, kış turizminin geliştirilmesi • Erişilebilirliği düşük olan ilçenin ulaşım altyapısının geliştirilmesi	

ADİYAMAN GERGER İLÇESİ

DEMOGRAFİK YAPI	İlçe Toplam Nüfusu	21.458	TÜİK 2013
	2023 Yılında Öngörülen Nüfus	9889	İKA
	Kentsel Nüfus Oranı (%)	14,05	TÜİK 2012
	Kırsal Nüfus Oranı (%)	85,95	TÜİK 2012
	Genç Nüfus (15-24 yaş)	4.891	TÜİK 2012
	Genç Nüfusun Toplam Nüfus İçindeki Oranı (%)	21,71	TÜİK 2012
	İlçenin Yüzölçümü (km²)	702,43	TÜİK 2002
	Yıllık Nüfus Artış Hızı (‰)	-47,4	TÜİK 2013
	Nüfus Yoğunluğu (kişi/km²)	43 (474)	SEGE 2004
	Yaş Bağımlılık Oranı (%)	82,4	İKA 2012
	Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü (kişi)	5,93	TÜİK 2012
	Okur Yazar Oranı (%)	84,5	İKA 2012
	Okur Yazar Kadın Oranı (%)	76,1	İKA 2012
	Bebek Ölüm Oranı (‰) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	56,54 (124)	SEGE 2004
EĞİTİM	Toplam Okul Sayısı	77	MEB
	Toplam Derslik Sayısı	186	MEB
	Toplam Öğrenci Sayısı	5.153	MEB
	Toplam Öğretmen Sayısı	246	MEB
	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (İlköğretim)	29	MEB
	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (Ortaöğretim)	9	MEB

İKTİSADİ YAPI	SGK'ya Kayıtlı Çalışan Sayısı	727	SGK 2012
	SGK'ya Kayıtlı İşyeri Sayısı	132	SGK 2012
	OSB Sayısı	-	OSB İl Müdürlükleri 2013
	KSS Sayısı	-	OSB İl Müdürlükleri 2013
	NACE Sınıflandırmasına Göre İhtislaştırmış Alanlar (LQ) (Çalışan Bazında)	<ul style="list-style-type: none"> • Kanalizasyon • Metal cevherleri madenciliği • Atığın toplanması, ıslahı ve bertaraf faaliyetleri; maddelerin geri kazanımı • Bina dışı yapıların inşaatı • Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı(mobilya hariç) 	
	NACE Sınıflandırmasına Göre İhtislaştırmış Alanlar (LQ) (İşyeri Bazında)	<ul style="list-style-type: none"> • Kanalizasyon • Metal cevherleri madenciliği • Bina dışı yapıların inşaatı • Yatılı bakım faaliyetleri • Kara taşımacılığı ve boru hattı taşımacılığı 	
	Tarımsal Üretim Deseni	<ul style="list-style-type: none"> • Üzüm, Buğday, Domates, Nar 	
	Turizm Altyapısı	<ul style="list-style-type: none"> • İlçe çeşitli tarihi ve doğal zenginliklere sahip olmasına karşın il merkezine uzaklığı, diğer il ve ilçelerle bağlantısı bulunmaması sebebiyle ilçede turizm sektörü gelişmemiştir, ilçede turizme dayalı ekonomik girdi hemen hemen hiç yoktur. İlçenin güneyinde sarp kayalıklar üzerinde kurulu bulunan Berber Kalesi, İlçemiz kuzeyinde Kürdek ve Hacıbaz Dağları ve doğusundaki Eskikent Köyü ve Murfan Mağaraları turistik önem taşımaktadır. İlçe ayrıca temiz havası, Atatürk Baraj Gölü ve yaylaları ile de doğa turizmi açısından avantajlı konumdadır. İlçe sınırları içerisinde Çet, Kürdek, Ovacık, Kımıl Dağı ve Beyaz Çeşme yaylaları bulunmaktadır. İlçe Nemrut Dağı Milli Parkı'na 44 km uzaklıkta olmasına karşın Nemrut'un oluşturduğu hareketli turizm sektörüne entegre olamamıştır. 	
	Banka Şube Sayısı	1	BDDK 2012
	Yerleşimlerin Kademelenmesi İçindeki Yeri	5. Kademe	İKA 2012
	Yerleşimlerin Kademelenmesi İçindeki Yeri	4. Kademe	İKA 2023
	İşsizlik Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	1,97 (829)	SEGE 2004
	Tarım Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	90,48 (10)	SEGE 2004
	Sanayi Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	1,45 (740)	SEGE 2004
	Hizmetler Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	8,08 (868)	SEGE 2004
Tarımsal Üretim Ülkede İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,03193 (569)	SEGE 2004	
Fert Başına Genel Bütçe Geliri (Bin TL) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	5.832 (832)	SEGE 2004	
Vergi Gelirlerinin Ülkede İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,00092 (779)	SEGE 2004	

ALTYAPI	İlçenin Ulaşım Durumu	• Özellikle kış aylarında yüksek rakım nedeniyle çok kar yağışı alan ilçede birçok köy ve mezraya ulaşım sağlanamamakta, köy ve mezralarda yaşayan halkın sağlık, eğitim gibi temel hizmetlere olan erişimi dahi aksamaktadır.	
	İlçenin İl Merkezine Uzaklığı (km)	100	KGM
	Kanalizasyon Hizmeti Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	99	TÜİK 2010
	İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ile Hizmet Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	100	TÜİK 2010
	SODES Programından Yararlanma Durumu	• 1 proje, 80.000 TL kaynak miktarı	Adıyaman Valiliği SODES Birimi 2012
	SYDV Yardımlarından Yararlanma Durumu	• 59.000 kişi, 13.000.000 TL kaynak aktarılmıştır.	Gerger SYDV 2008-2012
KALKINMA DÜZEYİ & GENEL DURUM	İl Merkezi ve İlçe Arasındaki Gelişmişlik Farkı	• Gerger ilçesinin ekonomisi tarıma dayanmakla birlikte kısıtlı da olsa hayvancılık faaliyetleri de yapılmaktadır. İlçenin engebeli arazide konumlanması sebebiyle tarım alanları oldukça kısıtlıdır, Atatürk Barajı'nın kolları ilçeye kadar uzansa da buradan tarım arazilerine su sağlayacak herhangi bir sistem bulunmamaktadır. • Bununla birlikte ilçede yeterli mera ve otlak bulunmaması, arazinin %30'unu ormanlık alan olması ve son yıllarda artan yem fiyatları sebebiyle ilçede hayvancılık faaliyetleri de sınırlıdır. İlçede demirci, elektrikçi gibi küçük esnaf dışında herhangi bir sanayi işletmesi bulunmamaktadır. Tüm bu sebepler dolayısıyla ilçede yeterli istihdam alanı bulunmayıp gelir seviyesi oldukça düşük seviyededir. Halk; kısıtlı imkânlarla yapılan tarım ve hayvancılık, sosyal yardımlar ve İstanbul'daki aile fertlerinin gönderdiği harçlıklar ile hayatını idame ettirmektedir. Sürekli göç veren ilçede, özellikle İstanbul'a göçen nüfusun 150.000 kişi civarında olduğu tahmin edilmektedir. Ulaşım sorununun çözümü için, ilçeyi il merkezine bağlayan karayolunda özellikle Gerger -Narince arasında kalan bölümün genişletilmesi ve yol kalitesinin iyileştirilmesi gerekmektedir. Yine ilçenin komşu il ve ilçelerle bağlantısının sağlanması için Çermik, Siverek, Pütürge ve Çüngüş ilçeleri ile karayolu bağlantısı sağlanması; Malatya'ya bağlantıyı sağlayan köy yolunun ise iyileştirilmesi ile iller ve ilçeler arası alternatif geçiş güzergâhı olarak kullanılması ile ilçede ekonomik hareketlilik sağlanabileceği, ilçenin yatırım açısından belirli sektörlerde avantajlı duruma geçebileceği ve Gerger Kalesi, Atatürk Barajı, yüksek yaylalar gibi değerlere sahip ilçenin turizm potansiyelini canlandırabileceği öngörülmektedir.	
	İlçenin Gelişmesi Önündeki Öncelikli Sorunlar	• Ulaşım altyapısı eksikliği • Eğitim altyapısı eksiklikleri • Tarımsal sorunlar (pazarlama sulama, hayvancılık problemleri, nar ürününün değerlendirilememesi) • Altyapı eksiklikleri (kırsal/kentsel) • Konut yetersizliği	
	2023 Yılına Kadar Geliştirilmesi Planlanan Öncelikli Alanlar	• Kâhta alt bölge grubunda yer almaktadır • Hayvancılığın geliştirilmesi • Geliştirilmesi öngörülen öncelikli tarım deseni nar • Ulaşım altyapısının geliştirilmesi	

ADİYAMAN SAMSAT İLÇESİ

ADİYAMAN SAMSAT İLÇESİ			
DEMOGRAFİK YAPI	İlçe Toplam Nüfusu	9.180	TÜİK 2013
	2023 Yılında Öngörülen Nüfus	4.338	İKA
	Kentsel Nüfus Oranı (%)	45,62	TÜİK 2012
	Kırsal Nüfus Oranı (%)	56,38	TÜİK 2012
	Genç Nüfus (15-24 yaş)	1.958	TÜİK 2012
	Genç Nüfusun Toplam Nüfus İçindeki Oranı (%)	21,67	TÜİK 2012
	İlçenin Yüzölçümü (km ²)	295,4	TÜİK 2002
	Yıllık Nüfus Artış Hızı (‰)	15,8	TÜİK 2013
	Nüfus Yoğunluğu (kişi/km ²)	82 (247)	SEGE 2004
	Yaş Bağımlılık Oranı (%)	60,93	İKA 2012
	Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü (kişi)	5,44	TÜİK 2012
	Okur Yazar Oranı (%)	91,4	İKA 2012
	Okur Yazar Kadın Oranı (%)	86,1	İKA 2012
	Bebek Ölüm Oranı (‰) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	49,50 (203)	SEGE 2004
	EĞİTİM	Toplam Okul Sayısı	15
Toplam Derslik Sayısı		99	MEB
Toplam Öğrenci Sayısı		2.446	MEB
Toplam Öğretmen Sayısı		142	MEB
Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (İlköğretim)		22	MEB
Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (Ortaöğretim)		23	MEB
İKTİSADİ YAPI	SGK'ya Kayıtlı Çalışan Sayısı	350	SGK 2012
	SGK'ya Kayıtlı İşyeri Sayısı	45	SGK 2012
	OSB Sayısı	-	OSB İl Müdürlükleri 2013
	KSS Sayısı	-	OSB İl Müdürlükleri 2013
	NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisalaşmış Alanlar (LQ) (Çalışan Bazında)	<ul style="list-style-type: none"> • Üye olunan kuruluşların faaliyetleri • Suyun toplanması, arıtılması ve dağıtılması • Atığın toplanması, ıslahı ve bertaraf faaliyetleri; maddelerin geri kazanımı • Mimarlık ve mühendislik faaliyetleri; teknik test ve analiz faaliyetleri • Binalar ile ilgili hizmetler ve çevre düzenlemesi faaliyetleri 	
	NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisalaşmış Alanlar (LQ) (İşyeri Bazında)	<ul style="list-style-type: none"> • Suyun toplanması, arıtılması ve dağıtılması • Atığın toplanması, ıslahı ve bertaraf faaliyetleri; maddelerin geri kazanımı • Bina dışı yapıların inşaatı • Üye olunan kuruluşların faaliyetleri • Eğitim 	
	Tarımsal Üretim Deseni	<ul style="list-style-type: none"> • Üzüm, Buğday, Arpa 	

İKTİSADİ YAPI	
Turizm Altyapısı	<ul style="list-style-type: none"> Samsat'ın eski yerleşim yerinden taşınmasıyla sahip olduğu zengin tarihi turizm değerlerini de kaybetmiştir. Buna rağmen ilçe sınırları içerisinde yer alan Sahabe Hz. Safvan bin Muattal türbesi inanç turizmi açısından ilçeye önemli bir potansiyel kazandırmakta ve gerçekleştirilen projeler ile günden güne de ün kazanmaktadır. İlçenin yakın zamanda inanç turizmi açısından bölgedeki en önemli merkezlerden biri haline gelmesi beklenmektedir.
Banka Şube Sayısı	1 BDDK 2012
Yerleşimlerin Kademelenmesi İçindeki Yeri	4.Kademe İKA 2012
Yerleşimlerin Kademelenmesi İçindeki Yeri	3.Kademe İKA 2023
İşsizlik Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	12,75 (67) SEGE 2004
Tarım Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	79,70 (291) SEGE 2004
Sanayi Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	1,20 (777) SEGE 2004
Hizmetler Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	19,10 (471) SEGE 2004
Tarımsal Üretimin Ülke İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,02495 (622) SEGE 2004
Fert Başına Genel Bütçe Geliri (Bin TL) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	11.360 (729) SEGE 2004
Vergi Gelirlerinin Ülke İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,000661 (824) SEGE 2004
ALTYAPI	
İlçenin Ulaşım Durumu	<ul style="list-style-type: none"> İl merkezine uzaklığı 47 km olan ilçenin il merkezi ile ulaşımında herhangi bir problem yaşanmamaktadır. Fakat üç tarafı su ile çevrili ilçede il merkezi dışındaki başka bir il veya ilçe ile sağlıklı bağlantı yolu bulunmamakta, ilçe ulaşım itibarıyla uç noktada kalmaktadır. Samsat ilçesi Adıyaman'ın dağlık arazide kurulmuş ilçelerine rağmen düz bir arazide konumlanmıştır. İlçe, güneye doğru eğimlerle alçalan bir ova görünümündedir. Bu sebeple ilçenin sahip olduğu 16 köy ile ulaşımında ciddi engeller ile karşılaşılmamaktadır.
İlçenin İl Merkezine Uzaklığı (km)	47 KGM
Kanalizasyon Hizmeti Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	100 TÜİK 2010
İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ile Hizmet Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	100 TÜİK 2010
SODES Programından Yararlanma Durumu	<ul style="list-style-type: none"> 2 proje, 120.150 TL kaynak miktarı Adıyaman Valiliği SODES Birimi 2012
SYDV Yardımlarından Yararlanma Durumu	25.700 kişi, 5.500.000 milyon TL kaynak aktarılmıştır. Samsat SYDV 2008-2012

KALKINMA DÜZEYİ & GENEL DURUM	İl Merkezi ve İlçe Arasındaki Gelişmişlik Farkı	<ul style="list-style-type: none"> Samsat ilçesi Atatürk Barajı Göl suları altında kalmasından dolayı 1988 yılında eski yerleşim yerinden tahliye edilmiş ve merkezi değiştirilerek bu günkü yerine taşınmış bulunmaktadır. Üç tarafı Atatürk Baraj Gölü ile çevrili olan Samsat bir yarım ada şeklindedir. İlçe ekonomisi ilçenin tarihi gelişimi itibariyle başta tarım, seracılık, balıkçılık, kısmen de ticaret ve hayvancılığa dayanmaktadır. Sanayiye yönelik herhangi bir faaliyet söz konusu olmadığı gibi önemli bir sanayi kolu da mevcut değildir. İlçe merkezi ve köylerinde halk çiftçilikle uğraşmakta ve ilçenin ekonomik ve sosyal hayatında tarım sektörü önemli yer tutmaktadır, buna mukabil ilçenin ekilebilir arazi miktarı azdır.
	İlçenin Gelişmesi Önündeki Öncelikli Sorunlar	<ul style="list-style-type: none"> İlçede birlik ve beraberliğin olmaması İşsizlik, yetersiz istihdam alanı Altyapı eksiklikleri İlçenin yanlış yere kurulmuş olması Yetersiz devlet yardımı Ulaşım altyapısı problemi
	2023 Yılına Kadar Geliştirilmesi Planlanan Öncelikli Alanlar	<ul style="list-style-type: none"> Kâhta alt bölgesinde yer almaktadır. Ortalama gelişme düzeyine sahip olup alt bölge merkezi niteliği taşımayan ilçeler arasındadır. Geliştirilmesi öngörülen öneri tarım deseni Antep fıstığı, sulu tarım ürünleri Geliştirilmesi öngörülen öneri turizm türleri inanç turizmi, ekoturizm, rekreasyon turizmi-bölge parkı, su sporları turizmi

ADIYAMAN SİNCİK İLÇESİ			
DEMOGRAFIK YAPI	İlçe Toplam Nüfusu	18.750	TÜİK 2013
	2023 Yılında Öngörülen Nüfus	11.751	İKA
	Kentsel Nüfus Oranı (%)	21,76	TÜİK 2012
	Kırsal Nüfus Oranı (%)	78,25	TÜİK 2012
	Genç Nüfus (15-24 yaş)	4.418	TÜİK 2012
	Genç Nüfusun Toplam Nüfus İçindeki Oranı (%)	23,2	TÜİK 2012
	İlçenin Yüzölçümü (km²)	461,36	TÜİK 2002
	Yıllık Nüfus Artış Hızı (‰)	-15,5	TÜİK 2013
	Nüfus Yoğunluğu (kişi/km²)	47 (447)	SEGE 2004
	Yaş Bağımlılık Oranı (%)	66,9	İKA 2012
	Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü (kişi)	6,65	TÜİK 2012
	Okur Yazar Oranı (%)	86,2	İKA 2012
	Okur Yazar Kadın Oranı (%)	78,8	İKA 2012
	Bebek Ölüm Oranı (‰) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	40,67 (395)	SEGE 2004

Kategori	İçerik	Veri	
		Değer	Kaynak
EĞİTİM	Toplam Okul Sayısı	58	MEB
	Toplam Derslik Sayısı	168	MEB
	Toplam Öğrenci Sayısı	4.758	MEB
	Toplam Öğretmen Sayısı	244	MEB
	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (İlköğretim)	31	MEB
	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (Ortaöğretim)	29	MEB
İKTİSADİ YAPI	SGK'ya Kayıtlı Çalışan Sayısı	1570	SGK 2012
	SGK'ya Kayıtlı İşyeri Sayısı	103	SGK 2012
	OSB Sayısı	-	OSB İl Müdürlükleri 2013
	KSS Sayısı	-	OSB İl Müdürlükleri 2013
	NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisalaşmış Alanlar (LQ) (Çalışan Bazında)	<ul style="list-style-type: none"> • Bina dışı yapıların inşaatı • Diğer madencilik ve taş ocakçılığı • Ormancılık ile endüstriyel ve yakacak odun üretimi • Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı • Metal cevherleri madenciliği	
	NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisalaşmış Alanlar (LQ) (İşyeri Bazında)	<ul style="list-style-type: none"> • Metal cevherleri madenciliği • Bina dışı yapıların inşaatı • Ormancılık ile endüstriyel ve yakacak odun üretimi • Kara taşımacılığı ve boru hattı taşımacılığı • Atığın toplanması, islahı ve bertaraf faaliyetleri; maddelerin geri kazanımı	
	Tarımsal Üretim Deseni	<ul style="list-style-type: none"> • Buğday, Mısır, Nar	
	Turizm Altyapısı	<ul style="list-style-type: none"> • İlçedeki tek tarihi yer olan ilçe merkezine 8 km uzaklıktaki Heron Kutsal Alanı (Derik Kalesi) turistlerin ilgisini çekmekle birlikte Kale çevresinde arkeolojik çalışma ve çevre düzenlememesine ihtiyaç vardır. Sincik-Malatya yolunun iyileştirilmesi ile Kale'nin geçiş güzergâhında kalarak daha da çok ilgi görmesi beklenmektedir. • Yüksek rakımı sebebiyle oldukça temiz yayla havasına sahip ilçede yayla turizmi ve kış sporları da geliştirilebilir. • Ayrıca Çamdere ve Dilektepe köylerinde hanelerin birçoğunda el tezgâhlarında yöreye özgü dokuma kumaşlar üretilmektedir, bu konuda gerçekleştirilecek projelerle yöreye özgü bu sanat turizme kazandırılabilir. • Nemrut-İnlince-Çelikhan-Sürgü güzergâhına kaliteli bir yol açılması ile de ilçenin yanı başında bulunan Nemrut Dağı Milli Parkı'nın sahip olduğu muazzam turizm potansiyelinden yararlanması mümkün olacaktır.	
	Banka Şube Sayısı	-	BDDK 2012
	Yerleşimlerin Kademelenmesi İçindeki Yeri	4. Kademe	İKA 2012
	Yerleşimlerin Kademelenmesi İçindeki Yeri	4. Kademe	İKA 2023
	İşsizlik Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	3,48 (657)	SEGE 2004

İKTİSADİ YAPI	Tarım Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	88,61 (35)	SEGE 2004
	Sanayi Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	1,39 (749)	SEGE 2004
	Hizmetler Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	10,00 (840)	SEGE 2004
	Tarımsal Üretim Ülkede İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,00872 (798)	SEGE 2004
	Fert Başına Genel Bütçe Geliri (Bin TL) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	3.487 (867)	SEGE 2004
	Vergi Gelirlerinin Ülkede İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,00058 (836)	SEGE 2004
ALTYAPI	İlçenin Ulaşım Durumu	<ul style="list-style-type: none"> İklim koşulları ve coğrafi yapı sebebiyle ilçenin oldukça dağınık ve birbirine uzak yerleşimlerden oluşması ulaşımı olumsuz etkilemekte, bazı seneler kar kalınlığının 3 metreye vardığı ilçede köy yollarının uzun süreler kapalı kalmaktadır. Karayolları Genel Müdürlüğü tarafından ilçeye 500 bin TL yıllık ödenek ayrılmakla beraber mevcut finansman ile ancak çok kısıtlı bir yol ağı sağlanabilmektedir. Malatya ile bağlantı sadece bir dağ yolu ile sağlanmaktadır. Bu yolun iyileştirilmesi ile Malatya'dan Adıyaman'a ulaşmak isteyenlerin alternatif güzergâh olarak Sincik yolunu kullanmaları sağlanabilecektir. 	
	İlçenin İl Merkezine Uzaklığı (km)	69	KGM
	Kanalizasyon Hizmeti Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	44	TÜİK 2010
	İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ile Hizmet Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	50	TÜİK 2010
	SODES Programından Yararlanma Durumu	• 1 proje, 60.000 TL kaynak miktarı	Adıyaman Valiliği SODES Birimi 2012
	SYDV Yardımlarından Yararlanma Durumu	• 20.500 kişi, 4.400 milyon TL kaynak aktarılmıştır.	Sincik SYDV 2008-2012
KALKINMA DÜZEYİ & GENEL DURUM	İl Merkezi ve İlçe Arasındaki Gelişmişlik Farkı	<ul style="list-style-type: none"> Engebeli arazi nedeniyle ilçede yerleşim oldukça dağınık bir yapı göstermektedir, hatta ilçeye bağlı mahallerden bir kaç ilçe merkezine 18-20 km uzaklıktadır. Bu durum kamu kurumlarının işlerini aksatmakta ve halkın hizmetlere erişimini güçleştirmektedir. Taşınmalı eğitimin yoğun olduğu ilçede yol şartları sebebiyle eğitim güçlükle gerçekleştirilmektedir. Dağlık arazide konumlanması sebebiyle tarıma elverişli arazisi oldukça sınırlı olan ilçede tarımsal üretim için sulama imkânı bulunmamaktadır. Kısıtlı arazilerinde yapılan tarım ve yüksek yem fiyatları sebebiyle giderek azalan hayvancılık ancak halkın kendi ihtiyaçlarını karşılayacak kadar gerçekleştirilmektedir. Herhangi bir ulaşım arteri üzerinde bulunmayan ilçe yeterli yatırımı çekememiş, ilçedeki istihdam alanları sınırlı kalmıştır. Bu nedenle, ailelerin birçoğunda bir veya birkaç çocuk İstanbul'da çalışmaktadır. 	

KALKINMA DÜZEYİ & GENEL DURUM	İl Merkezi ve İlçe Arasındaki Gelişmişlik Farkı	<ul style="list-style-type: none"> • Sincik'te halk dışarıda çalışan çocuklarının gönderdiği harçlıklar, devletin sağladığı sosyal yardımlar ve mevsimlik tarım işçiliği ile hayatlarını idame ettirmektedir. • Çalışma çağındaki çok genç insanların bile devlet yardımı için vakfa başvurduğu ve çalışıp bir şeyler üretmeye karşı ilgi duymadıkları bilinmektedir. • İlçede bulunan iki konfeksiyon atölyesinde yaklaşık 250 kişi istihdam edilmektedir. İstanbul'daki işletmelere fason üretim yapan bu atölyelerde genelde Sincikli genç kızlar çalışmakta ve bu durum ilçenin sosyo-kültürel yapısı göz önünde bulundurulduğunda önemli bir gelişme olarak görülmektedir. Konfeksiyon atölyesi sahiplerinin en çok sıkıntı yaşadığı konular; yetersiz ulaşım altyapısı, istihdam edilecek kalifiye personel eksikliği ve devlet desteklerinin yetersiz bulunması olarak sıralanabilir. • Gaziantepli Tektuğ firmasının, ilçe merkezine 5 km uzaklıktaki Serince Köyü sınırları içerisinde kurmakta olduğu rüzgâr enerjisi santralının çalışmaları devam etmektedir, 150 milyon dolarlık rüzgâr enerjisi yatırımının yanında 200 milyon dolarlık Alancık Barajı'nın yapımı ile de çok yakın bir zamanda ilçe, bir enerji merkezi haline gelecektir. • Ülkemizde son zamanda revaçta olan etsiz çiğköfte markalarından çoğunun sahibinin Sincikli iş adamları olması sebebiyle halkın bir kısmı, bu markaların bayiliği şeklinde dükkânlar açarak ilçede olmasa da Adıyaman ve diğer illerde geçimlerini sağlamaktadır. • İlçenin kültürel olarak Adıyaman'dan daha çok Malatya'ya yakınlık göstermektedir. İlçeyi Malatya ve Adıyaman'a bağlayan yolların kaliteli ve sürekliliği yüksek bir şekilde inşa edilmesi, ilçenin kalkınması adına önem arz etmektedir. • İlçe merkezinde kanalizasyon hattı bulunmakta ancak arıtma tesisi olmadığından yaz mevsimlerinde sivrisinek sorunu yaşanmaktadır. • İlçede görev yapan memurlar konut sıkıntısı, sosyal alan eksikliği gibi nedenlerle ilçede uzun süre görev yapmak istememektedir. • İlçenin bir kent görüntüsü olmayıp yapılacak park, bahçe ve çevre düzenlemeleri ile ilçenin görsel olarak iyileşmesi beklenmektedir.
	İlçenin Gelişmesi Önündeki Öncelikli Sorunlar	<ul style="list-style-type: none"> • Ulaşım altyapısı eksikliği • Arıcılık potansiyelinin yeterince değerlendirilememesi • Eğitim altyapısı problemi • Şehir kültürünün oluşmaması • İlçenin coğrafi yapısının gelişmeyi engellemesi, çıkmaz sokak olarak bilinmesi
	2023 Yılına Kadar Geliştirilmesi Planlanan Öncelikli Alanlar	<ul style="list-style-type: none"> • Kâhta alt bölge grubunda yer almaktadır. • Düşük gelişme düzeyine sahip ilçeler arasındadır. • Geliştirilmesi öngörülen öncelikli tarım deseni nar • Hayvancılığın geliştirilmesi • Geliştirilmesi öngörülen öncelikli turizm türü yayla turizmi • Ulaşım altyapısının geliştirilmesi

ADİYAMAN TUT İLÇESİ

ADİYAMAN TUT İLÇESİ			
DEMOGRAFİK YAPI	İlçe Toplam Nüfusu	10.697	TÜİK 2013
	2023 Yılında Öngörülen Nüfus	8.442	İKA
	Kentsel Nüfus Oranı (%)	34,65	TÜİK 2012
	Kırsal Nüfus Oranı (%)	65,35	TÜİK 2012
	Genç Nüfus (15-24 yaş)	1807	TÜİK 2012
	Genç Nüfusun Toplam Nüfus İçindeki Oranı (%)	16,35	TÜİK 2012
	İlçenin Yüzölçümü (km ²)	486,59	TÜİK 2002
	Yıllık Nüfus Artış Hızı (‰)	-14,1	TÜİK 2013
	Nüfus Yoğunluğu (kişi/km ²)	32 (597)	SEGE 2004
	Yaş Bağımlılık Oranı (%)	60,90	İKA 2012
	Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü (kişi)	4,18	TÜİK 2012
	Okur Yazar Oranı (%)	88,2	İKA 2012
	Okur Yazar Kadın Oranı (%)	80,6	İKA 2012
	Bebek Ölüm Oranı (‰) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	40,07 (409)	SEGE 2004
	EĞİTİM	Toplam Okul Sayısı	23
Toplam Derslik Sayısı		108	MEB
Toplam Öğrenci Sayısı		2.173	MEB
Toplam Öğretmen Sayısı		164	MEB
Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (İlköğretim)		20	MEB
Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (Ortaöğretim)		18	MEB
İKTİSADİ YAPI	SGK'ya Kayıtlı Çalışan Sayısı	767	SGK 2012
	SGK'ya Kayıtlı İşyeri Sayısı	64	SGK 2012
	OSB Sayısı	-	OSB İl Müdürlükleri 2013
	KSS Sayısı	-	OSB İl Müdürlükleri 2013
	NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisalaşmış Alanlar (LQ) (Çalışan Bazında)	<ul style="list-style-type: none"> • Metal cevherleri madenciliği • Bina dışı yapıların inşaatı • Atığın toplanması, ıslahı ve bertaraf faaliyetleri; maddelerin geri kazanımı • Üye olunan kuruluşların faaliyetleri • Diğer madencilik ve taş ocakçılığı 	
	NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisalaşmış Alanlar (LQ) (İşyeri Bazında)	<ul style="list-style-type: none"> • Metal cevherleri madenciliği • Atığın toplanması, ıslahı ve bertaraf faaliyetleri; maddelerin geri kazanımı • Diğer madencilik ve taş ocakçılığı • Bina dışı yapıların inşaatı • Bilgi hizmet faaliyetleri 	
	Tarımsal Üretim Deseni	<ul style="list-style-type: none"> • Antep fıstığı, dut, incir, pamuk, buğday, soğan, sarımsak 	

İKTİSADİ YAPI		
Turizm Altyapısı	<ul style="list-style-type: none"> Tut ve çevresinin tarihi çok eskilere dayanmaktadır. Kaslıca ve Sürmen yöresinde tarihi eserlere rastlanmaktadır. Kurulan Deresi yanında Ernişdere adında bir kale, bucağın batısında yer alan Sürmen'de ev kalıntıları, yatak yerleri ve mezarlar vardır. Ernişdere'de derenin sarp yerlerinde görülen su arki ile Tut'tan Kaşlıca'ya kadar uzanan Gül Hariği yöresinin eskiden oldukça kalabalık bir yer olduğunu göstermektedir. İlçenin Çamlıca Mahallesi'nde yer alan Vijne Köprüsü, bugün de ayakta. Vijne Köprüsü'nün bir benzeri de Şepker Köprüsü'dür. Bu köprü, ilçenin Tepecik Köyü ile Adıyaman'ın merkez Şerefli Köyü'nü birbirine bağlayan tarihi bir yapıdır. İlçede bulunan tarihi ve turistik yapılar Ulu Cami, Salah Cami, Musalla Cami, Kaşlıca Kalesi, Malkayısı, Memekli Mağara, Geyik Mağarası, Tum Tumu Mağara, Şovak Köprüsü olarak sıralanabilir. İlçe'de öne çıkan turizm faaliyetinin yamaç paraşütü olduğu ifade edilebilir. Yamaç paraşütünü geliştirmek ve tanıtmak için İpekyolu Kalkınma Ajansı'na proje sunulmuş ve proje desteklenmeye hak kazanmıştır. 19-23 Temmuz tarihlerinde Tut Kültür ve Sanat Festivali düzenlenmektedir.	
Banka Şube Sayısı	1	BDDK 2012
Yerleşimlerin Kademelenmesi İçindeki Yeri	5. Kademe	İKA 2012
Yerleşimlerin Kademelenmesi İçindeki Yeri	4. Kademe	İKA 2023
İşsizlik Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	10,10 (135)	SEGE 2004
Tarım Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	81,38 (234)	SEGE 2004
Sanayi Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	2,70 (566)	SEGE 2004
Hizmetler Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	15,92 (611)	SEGE 2004
Tarımsal Üretimin Ülke İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,01926 (668)	SEGE 2004
Fert Başına Genel Bütçe Geliri (Bin TL) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	8.157 (789)	SEGE 2004
Vergi Gelirlerinin Ülke İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,00085 (792)	SEGE 2004
ALTYAPI		
İlçenin Ulaşım Durumu	<ul style="list-style-type: none"> Besni İlçesi'nin kuzeyinde kurulmuş bir ilçedir. Kuzeyde Malatya- Doğanşehir, doğuda Adıyaman, batıda Gölbaşı İlçesi bulunmaktadır. İlçe'nin güneyinde Fırat Nehri'nin kolu olan Göksu Irmağı yer almaktadır.	
İlçenin İl Merkezine Uzaklığı (km)	59	KGM
Kanalizasyon Hizmeti Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	100	TÜİK 2010
İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ile Hizmet Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	100	TÜİK 2010
SODES Programından Yararlanma Durumu	1 proje, 137.380 TL kaynak miktarı	Adıyaman Valiliği SODES Birimi 2012
SYDV Yardımlarından Yararlanma Durumu	<ul style="list-style-type: none"> 16.000 kişi, 8.600 milyon kaynak aktarılmıştır.	Tut SYDV 2008-2012

KALKINMA DÜZEYİ & GENEL DURUM	İl Merkezi ve İlçe Arasındaki Gelişmişlik Farkı	<ul style="list-style-type: none"> İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması (2004) araştırmasına göre Adıyaman Merkez ilçe 872 ilçe içinde 175. sırada olup, gelişmişlik grubu açısından 3. grupta yer almaktadır. Tut ise 872 ilçe içinde 685. sırada olup, gelişmişlik grubu açısından 5. grupta yer almaktadır.
	İlçenin Gelişmesi Önündeki Öncelikli Sorunlar	<ul style="list-style-type: none"> Ulaşım (Altyapı, il-ilçe bağlantıları) İstihdam (İşsizlik) Turizm (Eko-turizm, yayla turizmi) Sanayi (Yatırım yetersizliği) Tarım ve hayvancılık
	2023 Yılına Kadar Geliştirilmesi Planlanan Öncelikli Alanlar	<ul style="list-style-type: none"> Besni alt bölgesinde yer almaktadır. Düşük gelişme düzeyine sahip ilçeler arasındadır. Geliştirilmesi öngörülen öncelikli tarım deseni Antep fıstığı Hayvancılığın geliştirilmesi Ulaşım altyapısının geliştirilmesi

KİLİS MERKEZ İLÇESİ			
DEMOGRAFİK YAPI	İlçe Toplam Nüfusu	102.889	TÜİK 2013
	2023 Yılında Öngörülen Nüfus	107.323	İKA
	Kentsel Nüfus Oranı (%)	85,93	TÜİK 2012
	Kırsal Nüfus Oranı (%)	14,07	TÜİK 2012
	Genç Nüfus (15-24 yaş)	18.110	TÜİK 2012
	Genç Nüfusun Toplam Nüfus İçindeki Oranı (%)	18,3	TÜİK 2012
	İlçenin Yüzölçümü (km²)	575,18	TÜİK 2002
	Yıllık Nüfus Artış Hızı (‰)	38,7	TÜİK 2013
	Nüfus Yoğunluğu (kişi/km²)	152 (124)	SEGE 2004
	Yaş Bağımlılık Oranı (%)	48,5	İKA 2012
	Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü (kişi)	4,09	TÜİK 2012
	Okur Yazar Oranı (%)	94,7	İKA 2012
	Okur Yazar Kadın Oranı (%)	91,7	İKA 2012
	Bebek Ölüm Oranı (‰) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	48,80 (214)	SEGE 2004
	EĞİTİM	Toplam Okul Sayısı*	177
Toplam Derslik Sayısı*		1.191	MEB
Toplam Öğrenci Sayısı*		31.915	MEB
Toplam Öğretmen Sayısı*		1.321	MEB
Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (İlköğretim)*		25	MEB
Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (Ortaöğretim)*		26	MEB

İKTİSADİ YAPI	SGK'ya Kayıtlı Çalışan Sayısı	315	SGK 2012
	SGK'ya Kayıtlı İşyeri Sayısı	34	SGK 2012
	OSB Sayısı	1	OSB İl Müdürlükleri 2013
	KSS Sayısı	-	OSB İl Müdürlükleri 2013
	NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisalaşmış Alanlar (LQ) (Çalışan Bazında)	<ul style="list-style-type: none"> • Kütüphaneler, arşivler, müzeler ve diğer kültürel faaliyetler • Kanalizasyon • İçeceklerin imalatı • Diğer mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler • Üye olunan kuruluşların faaliyetleri	
	NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisalaşmış Alanlar (LQ) (İşyeri Bazında)	<ul style="list-style-type: none"> • Kütüphaneler, arşivler, müzeler ve diğer kültürel faaliyetler • Eğitim • İçeceklerin imalatı • Madencilik destekleyici hizmet faaliyetleri • Bilgi hizmet faaliyetleri	
	Tarımsal Üretim Deseni	<ul style="list-style-type: none"> • Antep fıstığı, üzüm, zeytin, nar, biber	
	Turizm Altyapısı	<ul style="list-style-type: none"> • Kilis merkezde 3 otel, 1 polis evi ve 1 de öğretmenevi olmak üzere 5 adet konaklama mekânı bulunmaktadır. Tarihi ve kültürel mekânlara ilişkin altyapı faaliyetleri devam etmektedir.	
	Banka Şube Sayısı	9	BDDK 2012
	Yerleşimlerin Kademelenmesi İçindeki Yeri	2. Kademe	İKA 2012
	Yerleşimlerin Kademelenmesi İçindeki Yeri	1.Kademe	İKA 2023
	İşsizlik Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	8,12 (210)	SEGE 2004
	Tarım Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	37,02 (813)	SEGE 2004
	Sanayi Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	10,88 (137)	SEGE 2004
	Hizmetler Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	52,10 (55)	SEGE 2004
	Tarımsal Üretim Ülkede İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,24775 (104)	SEGE 2004
	Fert Başına Genel Bütçe Geliri (Bin TL) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	58.305 (304)	SEGE 2004
	Vergi Gelirlerinin Ülkede İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,02426 (172)	SEGE 2004
ALTYAPI	İlçenin Ulaşım Durumu	<ul style="list-style-type: none"> • İl merkezi ile ilçeler arasında toplu taşıma araçları bulunmaktadır. İl merkezinde şehirlerarası otobüs terminalinden birçok ile ulaşım mevcuttur. Gaziantep-Oğuzeli havaalanı Kilis il merkezine yakın olmakla beraber toplu taşıma imkânı bulunmadığından şahsi imkânlar ile ulaşım sağlanmaktadır. Demiryolu imkânı bulunmamaktadır. • Öncüpinar sınır kapısı hizmet vermektedir.	
	İlçenin İl Merkezine Uzaklığı (km)	-	KGM
	Kanalizasyon Hizmeti Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	99	TÜİK 2010

ALTYAPI	İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ile Hizmet Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	100	TÜİK 2010
	SODES Programından Yararlanma Durumu	• 29 proje uygulanmıştır.	Kilis Valiliği SODES Birimi 2012
	SYDV Yardımlarından Yararlanma Durumu	• 94.000 kişi, 44 milyon TL kaynak aktarılmıştır.	Kilis SYDV 2008-2012
	İl Merkezi ve İlçe Arasındaki Gelişmişlik Farkı	-	
KALKINMA DÜZEYİ & GENEL DURUM	İlçenin Gelişmesi Önündeki Öncelikli Sorunlar	<ul style="list-style-type: none"> • Kentleşme problemleri • Tarıma dayalı sanayinin gelişmemiş olması • Zeytinyağı, üzüm gibi yöreye has tarım ürünlerinin pazarlama koşullarının yetersiz olması • Tarım arazilerinin sulanamaması • İlin turizm değerlerinin yeterince tanıtılmaması ve değerlendirilememesi • İldeki sanayi yatırımlarının ve sanayi altyapısının yetersiz olması 	
	2023 Yılına Kadar Geliştirilmesi Planlanan Öncelikli Alanlar	<ul style="list-style-type: none"> • Bölgesel gelişme ana hizmet odağı • Öneri gıda sanayi ihtisas alanı • Öneri tarıma dayalı ihtisas alanı • Tekstil sanayi ihtisas alanı • Geliştirilmesi öngörülen öncelikli tarım deseni Antep fıstığı, üzüm, zeytin, organik tarım • Geliştirilmesi öngörülen turizm türleri inanç ve kültür turizmi • Lojistik destek merkezi • Kilis- Gaziantep- Adıyaman- Malatya karayolunun güçlendirilmesi • Gaziantep-Kilis- Suriye hızlı tren hattının geliştirilmesi 	

*: Milli Eğitime ilişkin bilgiler il genelini içermektedir.

KİLİS POLATELİ İLÇESİ			
DEMOGRAFİK YAPI	İlçe Toplam Nüfusu	5.431	TÜİK 2013
	2023 Yılında Öngörülen Nüfus	5.110	İKA
	Kentsel Nüfus Oranı (%)	18,52	TÜİK 2012
	Kırsal Nüfus Oranı (%)	81,48	TÜİK 2012
	Genç Nüfus (15-24 yaş)	1.076	TÜİK 2012
	Genç Nüfusun Toplam Nüfus İçindeki Oranı (%)	19,75	TÜİK 2012
	İlçenin Yüzölçümü (km ²)	220,04	TÜİK 2002
	Yıllık Nüfus Artış Hızı (‰)	-3,1	TÜİK 2013
	Nüfus Yoğunluğu (kişi/km ²)	25	SEGE 2004
	Yaş Bağımlılık Oranı (%)	72,35	İKA 2012
	Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü (kişi)	4,78	TÜİK 2012
	Okur Yazar Oranı (%)	92	İKA 2012
	Okur Yazar Kadın Oranı (%)	87,2	İKA 2012
	Bebek Ölüm Oranı (‰) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	40,20 (408)	SEGE 2004

EĞİTİM	Toplam Okul Sayısı	20	MEB
	Toplam Derslik Sayısı	67	MEB
	Toplam Öğrenci Sayısı	1.298	MEB
	Toplam Öğretmen Sayısı	72	MEB
	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (İlköğretim)	19	MEB
	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (Ortaöğretim)	-	MEB
İKTİSADİ YAPI	SGK'ya Kayıtlı Çalışan Sayısı	672	SGK 2012
	SGK'ya Kayıtlı İşyeri Sayısı	58	SGK 2012
	OSB Sayısı	-	OSB İl Müdürlükleri 2013
	KSS Sayısı	-	OSB İl Müdürlükleri 2013
	NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisarlaştırmış Alanlar (LQ) (Çalışan Bazında)	<ul style="list-style-type: none"> • Bitkisel ve hayvansal üretim ile avcılık ve ilgili hizmet faaliyetleri • Üye olunan kuruluşların faaliyetleri • Kara taşımacılığı ve boru hattı taşımacılığı • Binalar ile ilgili hizmetler ve çevre düzenlemesi faaliyetleri • Diğer madencilik ve taş ocaklığı	
	NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisarlaştırmış Alanlar (LQ) (İşyeri Bazında)	<ul style="list-style-type: none"> • Suyun toplanması, artırılması ve dağıtılması • Bitkisel ve hayvansal üretim ile avcılık ve ilgili hizmet faaliyetleri • Bina dışı yapıların inşaatı • Eğitim • Üye olunan kuruluşların faaliyetleri	
	Tarımsal Üretim Deseni	• Antep Fıstığı, İncir, Zeytin, Mercimek.	
	Turizm Altyapısı	-	
	Banka Şube Sayısı	-	BDDK 2012
	Yerleşimlerin Kademelenmesi İçindeki Yeri	5. Kademe (2013) 4. Kademe (2023)	İKA 2012
	İşsizlik Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	1,90 (832)	SEGE 2004
	Tarım Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	89,99 (17)	SEGE 2004
	Sanayi Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	1,13 (791)	SEGE 2004
	Hizmetler Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	8,88 (859)	SEGE 2004
	Tarımsal Üretimin Ülke İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,06604 (400)	SEGE 2004
	Fert Başına Genel Bütçe Geliri (Bin TL) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	4.712 (852)	SEGE 2004
Vergi Gelirlerinin Ülke İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,00013 (872)	SEGE 2004	

ALTYAPI	İlçenin Ulaşım Durumu	• İlçe ile il merkezi arasında ulaşım zayıftır. Belirli zamanlarda minibüs seferleri bulunmaktadır.	
	İlçenin İl Merkezine Uzaklığı (km)	19	KGM
	Kanalizasyon Hizmeti Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	85	TÜİK 2010
	İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ile Hizmet Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	100	TÜİK 2010
	SODES Programından Yararlanma Durumu	• Sosyal İçerme Bileşeni: 1 proje, 80.900 TL kaynak miktarı • Kültür, Sanat ve Spor Bileşeni: 3 proje, 252.590 TL kaynak miktarı	
	SYDV Yardımlarından Yararlanma Durumu	• 14.000 kişi, 5.000.000 TL kaynak miktarı	Elbeyli SYDV'leri 2008-2012
KALKINMA DÜZEYİ & GENEL DURUM	İl Merkezi ve İlçe Arasındaki Gelişmişlik Farkı	<ul style="list-style-type: none"> • SEGE (2004) araştırmasına göre ilçe 872 ilçe arasında 822. sırada olup, 6. gelişmişlik grubunda bulunmaktadır. İl merkezi ise 177. sıra ile 3. gruptadır. • İlçede alışılmış köy yaşantısı mevcut olup, sosyal yaşantı ve çalışma hayatı genellikle bu çerçevede düzenlenmektedir. • İlçe merkez ve köylerdeki binalar genel olarak kerpiç yapı olup son zamanlarda yapılan binaların betonarme olduğu görülmektedir. • İlçede market, fırın gibi temel ihtiyaçların karşılanabileceği işletmeler daha bulunmamaktadır. Bu sebeple ilçe, gıda dâhil tüm ihtiyaçlarını il merkezinden karşılamaktadır. 	
	İlçenin Gelişmesi Önündeki Öncelikli Sorunlar	<ul style="list-style-type: none"> • Altyapı yetersizliği • Konut yetersizliği • Sosyal aktivite eksikliği • Ticari aktivite eksikliği • Tarımsal sorunlar 	
	2023 Yılına Kadar Geliştirilmesi Planlanan Öncelikli Alanlar	<ul style="list-style-type: none"> • Düşük gelişme düzeyine sahip ilçe • Organize Sanayi Bölgesi'nin kurulması • Gıda sanayi alanında ihtisaslaşmanın sağlanması • Tarıma dayalı sanayi alanında ihtisaslaşmanın sağlanması • Üzüm, zeytin, biber tarım desenlerinin geliştirilmesi • Hayvancılığın geliştirilmesi • Yenilebilir enerji alanında güneş enerjisinin geliştirilmesi 	

KİLİS MUSA BEYLİ İLÇESİ			
DEMOGRAFIK YAPI	İlçe Toplam Nüfusu	13.775	TÜİK 2013
	2023 Yılında Öngörülen Nüfus	12.183	İKA
	Kentsel Nüfus Oranı (%)	7,2	TÜİK 2012
	Kırsal Nüfus Oranı (%)	92,8	TÜİK 2012
	Genç Nüfus (15-24 yaş)	2.603	TÜİK 2012
	Genç Nüfusun Toplam Nüfus İçindeki Oranı (%)	18,77	TÜİK 2012

DEMOGRAFİK YAPI			
İlçenin Yüzölçümü (km ²)		427,28	TÜİK 2002
Yıllık Nüfus Artış Hızı (‰)		-7,1	TÜİK 2013
Nüfus Yoğunluğu (kişi/km ²)		32 (596)	SEGE 2004
Yaş Bağımlılık Oranı (%)		78,31	İKA 2012
Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü (kişi)		4,96	TÜİK 2012
Okur Yazar Oranı (%)		90,5	İKA 2012
Okur Yazar Kadın Oranı (%)		84,8	İKA 2012
Bebek Ölüm Oranı (‰) (872 İlçe Arasındaki Sıra)		66,12 (52)	SEGE 2004
EĞİTİM			
Toplam Okul Sayısı		33	MEB
Toplam Derslik Sayısı		174	MEB
Toplam Öğrenci Sayısı		3.515	MEB
Toplam Öğretmen Sayısı		181	MEB
Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (İlköğretim)		29	MEB
Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (Ortaöğretim)		31	MEB
İKTİSADİ YAPI			
SGK'ya Kayıtlı Çalışan Sayısı		611	SGK 2012
SGK'ya Kayıtlı İşyeri Sayısı		62	SGK 2012
OSB Sayısı		-	OSB İl Müdürlükleri 2013
KSS Sayısı		-	OSB İl Müdürlükleri 2013
NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisarlaştırmış Alanlar (LQ) (Çalışan Bazında)		<ul style="list-style-type: none"> • Metal cevherleri madenciliği • Diğer madencilik ve taş ocakçılığı • Üye olunan kuruluşların faaliyetleri • Kiralama ve leasing faaliyetleri • Kara taşımacılığı ve boru hattı taşımacılığı	
NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisarlaştırmış Alanlar (LQ) (İşyeri Bazında)		<ul style="list-style-type: none"> • Metal cevherleri madenciliği • Diğer madencilik ve taş ocakçılığı • Atığın toplanması, ıslahı ve bertaraf faaliyetleri; maddelerin geri kazanımı • Eğitim • Bitkisel ve hayvansal üretim ile avcılık ve ilgili hizmet faaliyetleri	
Tarımsal Üretim Deseni		<ul style="list-style-type: none"> • Antep fıstığı, zeytin, üzüm, biber, buğday	
Turizm Altyapısı		<ul style="list-style-type: none"> • Herhangi bir altyapı bulunmamaktadır.	
Banka Şube Sayısı		1	BDDK 2012
Yerleşimlerin Kademelenmesi İçindeki Yeri		5. Kademe	İKA 2012
Yerleşimlerin Kademelenmesi İçindeki Yeri		4. Kademe	İKA 2023
İşsizlik Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)		2,69 (761)	SEGE 2004

İKTİSADİ YAPI	Tarım Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	91,49 (4)	SEGE 2004
	Sanayi Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	1,00 (805)	SEGE 2004
	Hizmetler Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	7,52 (869)	SEGE 2004
	Tarımsal Üretim Ülkede İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,08507 (350)	SEGE 2004
	Fert Başına Genel Bütçe Geliri (Bin TL) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	4.243 (861)	SEGE 2004
	Vergi Gelirlerinin Ülkede İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,00023 (863)	SEGE 2004
ALTYAPI	İlçenin Ulaşım Durumu	• İlçe ile il merkezi arasında ulaşım imkânları çok zayıftır.	
	İlçenin İl Merkezine Uzaklığı (km)	33	KGM
	Kanalizasyon Hizmeti Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	25	TÜİK 2010
	İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ile Hizmet Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	100	TÜİK 2010
	SODES Programından Yararlanma Durumu	• 4 proje, 378.870 TL kaynak miktarı	Kilis Valiliği SODES Birimi 2012
	SYDV Yardımlarından Yararlanma Durumu	• 19.750 kişi, 1 milyon 800 bin TL kaynak aktarılmıştır.	Musabeyli SYDV 2008-2012
KALKINMA DÜZEYİ & GENEL DURUM	İl Merkezi ve İlçe Arasındaki Gelişmişlik Farkı	<ul style="list-style-type: none"> • Sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi araştırması (2004) verilerine göre Musabeyli ilçesi 872 ilçe içerisinde 844. sırada olup 6 gelişmişlik grubu arasında 6. grupta yer almaktadır. İl Merkezi ise 177. sıra 3'ü gruptadır. İl merkezine göre oldukça geri kalmıştır. • İlçede bir adet Ziraat Bankası bulunmakta olup, herhangi bir tiyatro ya da sinema bulunmamaktadır. • İlçede günlük ihtiyaçların karşılanabileceği market, restoran vb. mekânlar bulunmamaktadır. • İlçede yeterli altyapı bulunmamaktadır. • İlçenin en önemli sorunlarından biri ise konut problemidir. Kiralık hiçbir konut bulunmaması sorunu açıkça ortaya koymaktadır. İlçede görev yapan öğretmen, doktor, polis, asker vb. kamu çalışanları gününbirlik olarak gerek Antep'ten gerekse de Kilis'ten servislerle ya da hususi araçları ile ilçeye intikal etmektedirler. 	
	İlçenin Gelişmesi Önündeki Öncelikli Sorunlar	<ul style="list-style-type: none"> • Resmi daireler tarafından verilen hizmetlerin yetersiz olması • İlçede görev yapan personelin konut sıkıntısı yaşamaması ve ilçede ikamet etmeyen personelin ilçede ticari canlılık yaratmaması • İlçede günlük ihtiyaçların karşılanabileceği market, restoran vb. mekânların bulunmaması • Eğitim altyapısının eksikliği (personel, bina) 	
	2023 Yılına Kadar Geliştirilmesi Planlanan Öncelikli Alanlar	<ul style="list-style-type: none"> • İslahiye alt bölgesinde yer almaktadır. • Düşük gelişme düzeyine sahip ilçeler arasındadır. • Geliştirilmesi öngörülen öncelikli tarım deseni Antep fıstığı, üzüm, zeytin, biber • Hayvancılığın geliştirilmesi • Ulaşım altyapısının geliştirilmesi 	

KİLİS ELBEYLİ İLÇESİ

KİLİS ELBEYLİ İLÇESİ			
DEMOGRAFİK YAPI	İlçe Toplam Nüfusu	6.491	TÜİK 2013
	2023 Yılında Öngörülen Nüfus	5.623	İKA
	Kentsel Nüfus Oranı (%)	30,41	TÜİK 2012
	Kırsal Nüfus Oranı (%)	69,59	TÜİK 2012
	Genç Nüfus (15-24 yaş)	1.155	TÜİK 2012
	Genç Nüfusun Toplam Nüfus İçindeki Oranı (%)	19,4	TÜİK 2012
	İlçenin Yüzölçümü (km ²)	205,26	TÜİK 2002
	Yıllık Nüfus Artış Hızı (‰)	92,22	TÜİK 2013
	Nüfus Yoğunluğu (kişi/km ²)	39	SEGE 2004
	Yaş Bağımlılık Oranı (%)	62,73	İKA 2012
	Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü (kişi)	4,5	TÜİK 2012
	Okur Yazar Oranı (%)	96,1	İKA 2012
	Okur Yazar Kadın Oranı (%)	94,4	İKA 2012
	Bebek Ölüm Oranı (‰) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	67,51 (47)	SEGE 2004
EĞİTİM	Toplam Okul Sayısı	13	MEB
	Toplam Derslik Sayısı	60	MEB
	Toplam Öğrenci Sayısı	1.113	MEB
	Toplam Öğretmen Sayısı	77	MEB
	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (İlköğretim)	20	MEB
	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (Ortaöğretim)	24	MEB
İKTİSADİ YAPI	SGK'ya Kayıtlı Çalışan Sayısı	315	SGK 2012
	SGK'ya Kayıtlı İşyeri Sayısı	34	SGK 2012
	OSB Sayısı	-	OSB İl Müdürlükleri 2013
	KSS Sayısı	-	OSB İl Müdürlükleri 2013
	NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisarlaştırmış Alanlar (LQ) (Çalışan Bazında)	<ul style="list-style-type: none"> • Üye olunan kuruluşların faaliyetleri • Binalar ile ilgili hizmetler ve çevre düzenlemesi faaliyetleri • Ev içi çalışan personelin işverenleri olarak hane halklarının faaliyetleri • Kara taşımacılığı ve boru hattı taşımacılığı • Eğitim	
	NACE Sınıflandırmasına Göre İhtisarlaştırmış Alanlar (LQ) (İşyeri Bazında)	<ul style="list-style-type: none"> • Üye olunan kuruluşların faaliyetleri • Eğitim • Ev içi çalışan personelin işverenleri olarak hane halklarının faaliyetleri • Kara taşımacılığı ve boru hattı taşımacılığı • Bitkisel ve hayvansal üretim ile avcılık ve ilgili hizmet faaliyetleri	
	Tarımsal Üretim Deseni	<ul style="list-style-type: none"> • Üzüm, zeytin, Antepfıstığı, biber	
	Turizm Altyapısı	<ul style="list-style-type: none"> • İlçenin turizm potansiyeli oldukça zayıftır.	
Banka Şube Sayısı	-	BDDK 2012	

İKTİSADİ YAPI	Yerleşimlerin Kademelenmesi İçindeki Yeri	5. Kademe (2013) 4.Kademe (2023)	İKA
	İşsizlik Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	2,91 (726)	SEGE 2004
	Tarım Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	74,39 (455)	SEGE 2004
	Sanayi Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	2,42 (601)	SEGE 2004
	Hizmetler Sektöründe Çalışanlar Oranı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	23,19 (334)	SEGE 2004
	Tarımsal Üretim Ülkede İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,10823 (284)	SEGE 2004
	Fert Başına Genel Bütçe Geliri (Bin TL) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	7.120 (812)	SEGE 2004
	Vergi Gelirlerinin Ülkede İçindeki Payı (%) (872 İlçe Arasındaki Sıra)	0,00018 (870)	SEGE 2004
ALTYAPI	İlçenin Ulaşım Durumu	<ul style="list-style-type: none"> • Elbeyli, Kilis'e 33 km ve Gaziantep'e 52 km mesafede bulunan Elbeyli ilçesinde karayolu ulaşım altyapısı bakımından sorun yaşanmaktadır. • İlçe merkezine 5 km mesafede Çobanbey Gümrük Kapısı, B sınıfı Gümrük idaresi olarak hizmet vermektedir. • Çobanbey Gümrük Kapısı, yeniden hayata geçirilmesi planlanan Hicaz demiryolu projesinin güzergâhında bulunmaktadır. Fakat Suriye Krizi nedeniyle bu proje askıya alınmıştır. 	
	İlçenin İl Merkezine Uzaklığı (km)	35	KGM
	Kanalizasyon Hizmeti Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	100	TÜİK 2010
	İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ile Hizmet Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	100	TÜİK 2010
	SODES Programından Yararlanma Durumu	• Kültür, Sanat ve Spor Bileşeni: 3 proje, 311.900 TL kaynak miktarı	Kilis Valiliği SODES Birimi 2012
	SYDV Yardımlarından Yararlanma Durumu	-	Elbeyli SYDV 2008-2012
KALKINMA DÜZEYİ & GENEL DURUM	İl Merkezi ve İlçe Arasındaki Gelişmişlik Farkı	<ul style="list-style-type: none"> • İlçe SEGE (2004) verilerine göre 872 ilçe arasında 704. sırada olup 6 gelişmişlik grubu arasında 5. grupta yer almaktadır. Kilis İl Merkezi ise 177. sıra ile 3. gruptadır. Bu veriye dayanarak, ilçenin il merkezine göre oldukça geri kaldığı söylenebilir. • İlçede herhangi bir imalathane bulunmayıp ilçe halkı tarım ve hayvancılıkla geçinmektedir. 	
	İlçenin Gelişmesi Önündeki Öncelikli Sorunlar	<ul style="list-style-type: none"> • Tarım sektörünün gelişmemesi • Çobanbey Gümrük kapısının işlevsizliği • Kırsal altyapı ve üstyapı yetersizliği • Eğitim altyapısı eksikliği • Yatırım eksikliği 	
	2023 Yılına Kadar Geliştirilmesi Planlanan Öncelikli Alanlar	<ul style="list-style-type: none"> • Elbeyli düşük gelişme düzeyindedir. • İlçede Antepfıstığı, üzüm, zeytin, biber gibi ilçede öne çıkan ürünlerin geliştirilmesi, • Hayvancılık faaliyetlerinin geliştirilmesi öngörülmektedir. 	

EK 4. Bölge Planlama Çalışmalarına Katkı Sağlayan Paydaşlar

Bölge planı çalışmaları kapsamında katkı sağlayan ve TRC1 Bölgesi'nin kalkınması için çaba gösteren tüm paydaşlarımıza teşekkürlerimizi sunarız.

Ad-Soyadı	Kurum	Ad-Soyadı	Kurum
A.Kadir ÇİFTÇİ	Kâhta Özel İdaresi	M.Talha GÖNÜLLÜ	Adıyaman Üniversitesi
A.Türker YENER	Adıyaman Tarım, Gıda ve Hayvancılık İl Müdürlüğü	M.Yavuz COŞKUN	Gaziantep Üniversitesi
Abbas DOĞAN	Musabeyli İlçe Müftülüğü	M.Yıldırım KÖSE	Karkamış Mal Müdürlüğü
Abbas YAVUZ	Gerger İlçe Müftülüğü	Mahir TOPRAK	Samsat Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü
Abdulkadir ÇELENK	Adıyaman OSB	Mahmut ALKANDAĞI	Karkamış Halk Eğitim Merkezi
Abdulhalim ÜNVERDİ	Şahinbey İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Mahmut ALTUNBAŞ	Muhtar
Abdulkadir ÇIKMAZ	Güneydoğu Anadolu İhracatçı Birlikleri	Mahmut ÇELİK	Muhtar
Abdulkadir FIRAT	Samsat Sulama Birliği	Mahmut E. PALA	Dicle Kalkınma Ajansı
Abdulkadir GÖZEGİR	Nizip Ticaret Borsası	Mahmut İNAN	Adıyaman İl Mahalli İdareler Müdürlüğü
Abdulkadir OĞUZ	Samsat Mal Müdürlüğü	Mahmut KILINÇ	Muhtar
Abdulkadir ÖZTÜRK	Şehitkâmil İlçe Sağlık Müdürlüğü	Mahmut KURT	Gaziantep Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü
Abdulkadir YILDIZ	Yıldızoğlu Mobilya Ltd. Şti.	Mahmut ÖZKILIÇ	Ayıntab Gazetesi
Abdullah ALDEMİR	Kilis Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü	Mahmut ÖZTÜRK	Adıyaman İl Sosyal Etüt ve Proje Müdürlüğü
Abdullah AYAZ	Muhtar	Mahmut P. DEMİR	Muhtar
Abdullah ÇİÇEK	Kilis İl Dernekler Müdürlüğü	Mahmut ŞAHİN	Çelikhan İlçe Nüfus Müdürlüğü
Abdullah GÖKSEL	Gaziantep Üniversitesi	Mahmut TÜRK	Muhtar
Abdullah MEMİŞ	Gerger İlçe Müftülüğü	Mahmut TÜRKAN	Gerger İlçe Emniyet Amirliği
Abdullah TEKYILDIRIM	Muhtar	Mahmut TÜRKMEN	Muhtar
Abdullah YILMAZ	Şehitkâmil Halk Eğitim Merkezi	Mahmut UNCU	Dicle Kalkınma Ajansı
Abdurrahman ÇELİK	Adıyaman Millî Eğitim Müdürlüğü	Mahmut YAĞIZATLI	Yağızatlı Ltd. Şti.
Abdurrahman GÜZEL	Gerger Toplum Sağlığı Merkezi	Maksut ALYAR	Oğuzeli Gençlik Hizmetleri ve Spor İlçe Müdürlüğü
Abdurrahman KAYA	Çelikhan Ziraat Odası	Mansur DEMİR	Kâhta İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
Abdurrahman PARLAR	Adıyaman Gençlik Kültür Evi	Mazhar AKTAŞ	Samsat İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
Abdurrahman YAVUZ	Elbeyli Belediyesi	Mecit YILMAZ	Oğuzeli Belediyesi
Abdurrahman YİĞİT	Şahinbey Kaymakamlığı	Medine ERCEYLAN	Gaziantep TSO
Abdurrezzak ARAÇ	Sincik Öğretmenevi	Mehmet AKSU	Muhtar
Abdurrezzak PAMUK	Nizip Engelliler Derneği	Mehmet Ali ÇİMEN	Muhtar
Abdülcabbar ÖZKARA	Şehitkâmil Belediyesi	Mehmet ALTUNDAŞ	Muhtar
Abubekir SEVİNDİ	Muhtar	Mehmet ASLAN	Turizm ve Kültür Derneği
Abubekir TÜTÜN	Muhtar	Mehmet AV	Gerger Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü
Abumüslüm ÇAKMAK	ÇEY-DER	Mehmet AYKANAT	Gaziantep İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
Abuş KURTAY	Muhtar	Mehmet BARIŞ	Kilis Müftülüğü
Abuzer GÜZEL	Muhtar	Mehmet BOZASLAN	Muhtar

Ad-Soyadı	Kurum	Ad-Soyadı	Kurum
Abuzer TOPRAK	Muhtar	Mehmet BULUT	Muhtar
Adil AÇIKGÖZOĞLU	Polateli İlçe Tarım Müdürlüğü	Mehmet CAN	Kâhta Özel İdaresi
Adil TURGUT	Gerger Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü	Mehmet ÇAVUŞOĞLU	Nurdağı KHGB
Adnan AKYÜZ	KOSGEB	Mehmet ÇETİN	Muhtar
Adnan KISA	Zirve Üniversitesi	Mehmet ÇİÇEKÇİ	Nizip Kaymakamlığı
Adnan SAYGILI	Kalkınma Bakanlığı	Mehmet ÇİLKIZ	Karkamış İlçe Nüfus Müdürlüğü
Ahmet ALAGÖZ	Adıyaman Milli Eğitim Müdürlüğü	Mehmet ÇİMKİLİNÇ	Kilis İl Emniyet Müdürlüğü
Ahmet ALIÇ	Muhtar	Mehmet DAĞTEKİN	Adıyaman Müstakil Sanayiciler ve İşadamları Derneği
Ahmet ALTINTAŞ	Esnaf	Mehmet DEMİR	Kilis Mahalli İdareler Müdürlüğü
Ahmet AVCI	Gaziantep İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü	Mehmet DURMUŞ	Adıyaman Belediyesi
Ahmet AYSEVEN	Sincik Tapu Müdürlüğü	Mehmet DURSUN	Gerger Tapu ve Sicil Müdürlüğü
Ahmet BAYKUŞ	Çiftçi	Mehmet EKİNCİ	İŞKUR
Ahmet Cihan ÇELİK	Kilis Ziraat Odası	Mehmet EKİNCİ	Samsat İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
Ahmet ÇİBİK	Kilis İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü	Mehmet ELÇİ	Samsat İlçe Nüfus Müdürlüğü
Ahmet DEĞİRMENÇİ	Harmanlı Belediyesi	Mehmet Emin DOĞAN	Çelikhhan İlçe Sağlık Müdürlüğü
Ahmet DURMUŞ	Besni Motorlu Taşıyıcılar Koop.	Mehmet Emin TAŞ	Adıyaman İl Sağlık Müdürlüğü
Ahmet EPİK	Elbeyli Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü	Mehmet Emin YAĞIMLI	Adıyaman Kent Konseyi
Ahmet ERTUK	Muhtar	Mehmet Emin YÜCEKAYA	Adıyaman Çalışma ve İş Kurumu
Ahmet GÜÇLÜ	Şahinbey Kaymakamlığı	Mehmet GÖÇMEN	Muhtar
Ahmet GÜNAYDIN	Adıyaman İl Milli Eğitim Müdürlüğü	Mehmet GÖKSU	Muhtar
Ahmet İNAL	İl Genel Meclis Üyesi	Mehmet GÜÇLÜ	Polateli İlçe Emniyet Müdürlüğü
Ahmet KARABULUT	İslahiye İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Mehmet GÜLMEZ	Adıyaman İl Özel İdaresi
Ahmet KARADENİZ	Musabeyli İlçe Müftülüğü	Mehmet KABAK	Muhtar
Ahmet KARAKUŞ	Muhtar	Mehmet KARAGÖZ	Gölbacı Belediyesi
Ahmet KARATAŞ	Uygur Tekstil	Mehmet KARAHAN	Muhtar
Ahmet OĞUZ	Muhtar	Mehmet KARASU	İslahiye Esnaf ve Sanatkarlar Kredi Koop.
Ahmet ÖNCEL	Besni Kaymakamlığı	Mehmet KARAYILAN	Gaziantep İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Ahmet ÖZTÜRK	Muhtar	Mehmet KARTAL	Muhtar
Ahmet ÖZYER	Elbeyli İMKB Çok Programlı Lise	Mehmet KATRANOĞLU	Şahinbey İlçe Emniyet Müdürlüğü
Ahmet PINARBAŞI	Adıyaman Üniversitesi	Mehmet KAVİLLİOĞLU	Muhtar
Ahmet POLAT	Muhtar	Mehmet KAYA	Muhtar
Ahmet POLAT	Nizip Fıstıkçılar Kooperatifi	Mehmet KILINÇ	Gerger Cumhuriyet İlköğretim Okulu
Ahmet SEVİNÇ	Araban İlçe Müftülüğü	Mehmet KIZIL	Samsat Belediyesi
Ahmet SOLAK	Muhtar	Mehmet KIZILKAYA	Tut İlçe Emniyet Amirliği
Ahmet ŞAHİN	İslahiye Şoförler Odası	Mehmet KOCA	Şahinbey Müftülüğü
Ahmet ŞAHİN	Tut Belediyesi	Mehmet KOÇERLER	Kilis Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü
Ahmet Şükrü AŞKIN	Gerger Ziraat Odası	Mehmet KOÇOĞLU	Arıcılar Derneği

Ad-Soyadı	Kurum	Ad-Soyadı	Kurum
Ahmet TAŞDELEN	Muhtar	Mehmet KOÇYİĞİT	Muhtar
Ahmet TEKİN	Serbest İnşaat Mühendisi	Mehmet KORKMAZ	Samsat Kaymakamlığı
Ahmet TEKTAŞ	DOĞAKA	Mehmet KÖSEKUL	Besni Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü
Ahmet UZUNOĞLU	Oğuzeli İlçe Sağlık Müdürlüğü	Mehmet KÜNKÜL	Gölbaşı METEM
Ahmet YILDIRIM	Karkamış İlçe Tarım Müdürlüğü	Mehmet M. ALTUĞ	Adıyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Ahmet YILMAZ	Muhtar	Mehmet MUT	Tut Kaymakamlığı
Ahmet YİĞİT	Muhtar	Mehmet NACAR	Adıyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Ahmet YOLCU	Karkamış Müftülüğü	Mehmet NERGİZ	Muhtar
Ahmet ZAHTEROĞLU	Polateli İl Genel Meclis Üyesi	Mehmet ÖZASLAN	Nizip Eğitim Fakültesi
Ahmet Zeki TEL	Adıyaman Bilimsel Araştırmalar Derneği	Mehmet ÖZDEMİR	Araban Belediyesi
Ali AŞIK	Muhtar	Mehmet ÖZDEMİR	Şahinbey Ziraat Odası
Ali AYDIN	Muhtar	Mehmet ÖZEY	Şahinbey Mal Müdürlüğü
Ali AYDIN	Musabeyli İlçe Müftülüğü	Mehmet ÖZOĞLU	Nizip Şoförler Odası
Ali BİNGÖL	Bingöller Ticaret Ltd. Şti.	Mehmet ÖZTÜRK	Sarıyaprak Belediyesi
Ali Can YAMAK	Araban İlçe Tarım Müdürlüğü	Mehmet PARLAK	Şahinbey SYDV
Ali DELİBALTA	Gerger İlçe Emniyet Amirliği	Mehmet POLAT	İslahiye Halk Eğitim Merkezi
Ali DURMUŞ	Adıyaman İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü	Mehmet Sinan KARATAŞ	Musabeyli Çok Programlı Lisesi
Ali ERTÜRK	Elbeyli İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Mehmet TAŞDELEN	Sincik İlçe Müftülüğü
Ali GELOĞLU	Kilis OSB	Mehmet TAŞTAN	Gölbaşı İlçe Müftülüğü
Ali GÖĞEBAKAN	Nurdağı Ziraat Odası	Mehmet TATAR	Adıyaman İŞKUR
Ali HAMANLI	Muhtar	Mehmet TOKMAK	Şahinbey Rehberlik Araştırma Merkezi
Ali KAYA	Gölbaşı Halk Eğitim Merkezi	Mehmet TOPÇU	Muhtar
Ali KİMYA	Havaalanı Sanayi Bölgesi	Mehmet TOR	Nurdağı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
Ali KÖROĞLU	Muhtar	Mehmet TURGUD	Araban İlçe Emniyet Amirliği
Ali LEBA	Kahta İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Mehmet UĞUR	Muhtar
Ali ÖZER	Nurdağı Toprak Mahsulleri Ofisi	Mehmet UZUN	Antep Fıstığı Araştırma İstasyonu
Ali SÖĞÜTÇÜ	Muhtar	Mehmet Ümit DELİ	Kilis Ziraat Odası
Ali ŞAHİN	Adıyaman Kent Konseyi	Mehmet YETKİN	Şahinbey Kaymakamlığı
Ali ŞAHİN	Besni Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi	Mehmet YILDIRIM	Besni Belediyesi
Ali TAŞ	Muhtar	Mehmet YILDIZ	Muhtar
Ali YILMAZ	Muhtar	Mehmet YÜCEDAĞ	Muhtar
Ali YILMAZ	Nizip İlçe Nüfus Müdürlüğü	Mehmet YÜREK	Tut İlçe Müftülüğü
Ali YILMAZ	Şahinbey İlçe Özel İdaresi	Mehtap UĞUR DOĞAN	Kahta SYDV
Arif GÖĞÜŞ	Muhtar	Memik BELDEK	Muhtar
Aslı ÖZPOLAT	Oğuzeli MYO	Meral UÇAR	Elbeyli Kaymakamlığı
Aydın DEMİR	Karkamış İlçe Özel İdaresi	Mesude BERKÖZLÜ	Kilis Çok Amaçlı Toplum Merkezi
Ayhan DEVAMLİ	Gaziantep-Kilis Veteriner Hekimler Odası	Mesut ÇAY	Musabeyli İlçe Müftülüğü
Aynur ATAY	Gaziantep Büyükşehir Belediyesi	Mesut EVREN	Musabeyli İlçe Müftülüğü
Ayşe ATEŞ	GAGIAD	Metin ESEN	Kahta Kaymakamlığı

Ad-Soyadı	Kurum	Ad-Soyadı	Kurum
Ayşe KÖROĞLU	Adıyaman Esnaf ve Sanatkarlar Odası	Metin GÜRLER	Muhtar
Ayşegül ÖZBEK	Karacadağ Kalkınma Ajansı	Metin POLAT	Polateli Ziraat Odası
Aziz CİHANGİROĞLU	Nurdağı Mal Müdürlüğü	Mikdat ERDOĞAN	Muhtar
Aziz DELİKAN	Muhtar	Mikdat YOLAÇ	Muhtar
Aziz KAVAL	Kâhta Tekstil	Mithat ÇIKCAN	Karkamış İlçe Tapu Müdürlüğü
Aziz ÖZDEMİR	Polateli İlçe Jandarma Komutanlığı	Mithat KILIÇ	Muhtar
Aziz ÖZDUMAN	Gölbashi İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Mithat PAS	Kilis KOSGEB
Aziz TARAK	Nurdağı Gençlik Hizmetleri ve Spor İlçe Müdürlüğü	Muhammet CENTLİOĞLU	Elbeyli İlçe Özel İdaresi
Aziz VAROL	Adıyaman SGK	Muharrem ÖZSERT	Oğuzeli MHP İlçe Başkanlığı
Azize GÜNGÖL	Salkım Belediyesi	Muhittin YILMAZ	Polateli Halk Eğitim Merkezi
B.YIRTICI	Polateli Müftülüğü	Muhsin Duran KALKAN	Musabeyli Kaymakamlığı
Battal KOÇYIĞIT	Muhtar	Murat AMOCA	Musabeyli İlçe Müftülüğü
Bayram ALGIN	Muhtar	Murat EROL	Şehitkâmil İlçe Müftülüğü
Bayram YILDIRIM	Muhtar	Murat TUTOĞLU	Kilis OSB
Bedir ALTINIŞIK	Altınışiklar Ltd. Şti.	Murat YILDIRIM	Şahinbey Aile ve Sosyal Politikalar İlçe Müdürlüğü
Behzat İSTER	İlahiye İlçe Özel İdaresi	Musa SARIKAYA	Muhtar
Bekir AKAR	Gaziantep İl Sağlık Müdürlüğü	Musa ŞİMŞEK	Adıyaman Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü
Bekir AKSU	Nurdağı İlçe Özel İdaresi	Mustafa ÇİFTÇİLER	Polateli Kaymakamlığı
Bekir AYDIN	Samsat Eğitim ve Kültür Derneği	Mustafa ALICI	Şehitkâmil KHGB
Bekir BULDUK	Adıyaman Toprak Mahsulleri Ofisi	Mustafa ASLAN	Cevizli Belediyesi
Bekir GÖRGEL	Muhtar	Mustafa AYDOĞDU	Nizip SGK
Bekir İNCİ	Gaziantep İl Milli Eğitim Müdürlüğü	Mustafa BALABAN	Gaziantep Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü
Bestami KARAALP	Elbeyli Tapu Sicil Müdürlüğü	Mustafa BAYRAM	Gaziantep Üniversitesi
Bilal CİNTOSUN	Gerger Fatih İlköğretim Okulu	Mustafa BOLAT	Kilis İl Özel İdaresi
Bilan ERGÜN	Nizip İlçe Jandarma Komutanlığı	Mustafa BOZAN	Muhtar
Bora AKTAN	Samsat Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü	Mustafa BOZKURT	Muhtar
Bülent BAYILMIŞ	Araban TEDAŞ	Mustafa ÇELİK	Muhtar
Bülent ÖZDEMİR	Özdemir Tarım	Mustafa ÇELİK	Şahinbey Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi
Bülent ŞERAFETTİNOĞLU	Nurdağı İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü	Mustafa ÇETİNKAYA	Gerger SYDV
Bülent TOKTAŞ	Sincik Tarım, Gıda ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü	Mustafa ÇİFTÇİLER	Polateli Kaymakamlığı
Bünyamin BAŞARICI	Muhtar	Mustafa ÇOBAN	Gerger Emine Hatun Cami
Cafer AYAŞ	Şahinbey İlçe Sağlık Müdürlüğü	Mustafa DOKUZOĞLU	Elbeyli Kaymakamlığı
Cafer ÇEKİCİ	Muhtar	Mustafa EKİNCİ	Adıyaman İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
Cafer GÖÇMEN	Muhtar	Mustafa GENÇ	Muhtar
CebraİL BÜYÜKTAŞ	Başpınar Cami Yaşatma Derneği	Mustafa GÖZEL	Gaziantep Orman ve Su İşleri 15. Bölge Müdürlüğü

Ad-Soyadı	Kurum	Ad-Soyadı	Kurum
Celal AÇIK	Gaziantep Bakırcılar ve Sedefçiler Odası	Mustafa GÜRLER	Karkamış İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
Celal BAL	Oğuzeli MYO	Mustafa GÜZEL	Şahinbey Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü
Celal BAYSEÇKİN	Muhtar	Mustafa İMAMOĞLU	Şahinbey Müftülüğü
Celal KORKMAZ	Sincik Nüfus Müdürlüğü	Mustafa KANDEMİR	Samsat İlçe Özel İdaresi
Celal ŞİRAZ	Şahinbey Müftülüğü	Mustafa KARAMAN	Aricılar Derneği
Celal YILDIRIM	Eğitim ve Kültür Dayanışma Derneği	Mustafa KAYA	Muhtar
Cemal KARAHAN	Veteriner Hekim	Mustafa KILLI	Kocatepe Belediyesi
Cemil DOĞAN	Toprak Mahsulleri Ofisi	Mustafa KOÇ	Besni İlçe Müftülüğü
Cengiz AYDIN	Polateli Mal Müdürlüğü	Mustafa KÖSYALI	Muhtar
Cengiz GÜNDEŞ	Nizip İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Mustafa NOHUT	Muhtar
Cengiz ÖNDER	Oğuzeli İlçe Jandarma Komutanlığı	Mustafa ÖZDEMİR	Gölbaşı OSB
Cennet YEŞİLKAYA	Gaziantep İŞKUR	Mustafa ÖZTEKİN	Yavuzeli İlçe Tarım Müdürlüğü
Cevat SABANCI	Sincik Toplum Sağlığı Merkezi	Mustafa SAKARYA	Nizip Vergi Dairesi
Cihan ORAL	Araban Sağlık Müdürlüğü	Mustafa SALCAN	Polateli Vali Güner Özmen İlköğretim Okulu
Coşkun GÜLTEKİN	Musabeyli İlçe Müftülüğü	Mustafa Talha GÖNÜLLÜ	Adıyaman üniversitesi
Coşkun SÜMER	Nizip Engelliler Spor Kulübü Derneği	Mustafa TAŞDEMİR	Muhtar
Cuma ALTUN	Muhtar	Mustafa TEPE	Samsat SYDV
Cuma AVCI	Polateli İl Genel Meclisi	Mustafa USLU	Adıyaman TSO
Cuma BELİOĞLU	Kilis KOSGEB	Mustafa YAVUZTÜRK	Kilis OSB
Cuma ÇEKİCİ	Tüm Sanayici ve İşadamları Derneği	Mustafa YILDIZ	Kanaat Önderi
Cuma YILMAZ	Araban İlçe Tarım Müdürlüğü	Mustafa YORGANCI	Nizip İlçe Tarım Müdürlüğü
Cüneyt ÇULCU	Şehitkâmil İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Mustafa YÜCEL	HÜRSİAD
Davut KISKAÇ	Gölbaşı Sağlık Müdürlüğü	Muzaffer DELİAHMETOĞLU	Polateli İlçe Özel İdare Müdürlüğü
Dede KILIÇ	Nizip Muhtarlar Derneği	Muzaffer METİN	Gerger Esnaf ve Sanatkârlar Odası
Dede ÖZKAN	Muhtar	Mücahit DOĞAN	Oğuzeli MYO
Doğan AYTEKİN	Muhtar	Mükremin KARADAĞ	Besni Gençlik Hizmetleri ve Spor İlçe Müdürlüğü
Doğan KARAOĞLAN	Muhtar	Müslüm ÇOBANOĞLU	Muhtar
Duran YORULDU	İl Genel Meclis Üyesi	Müslüm TAŞ	Muhtar
Durdu AYDIN	Nizip Müslüm Erdoğan İlköğretim Okulu	Nahide KÜÇÜK	Nizip MYO
Dursun DEMİR	Sincik Çok Programlı Lise	Narin KILINÇ	Gerger Çok Programlı Lise
E.Zeynep BUDAK	DOĞAKA	Necati BİNİCİ	Gaziantep Kent Konseyi
Ednan YILDIZ	Kilis İl Emniyet Müdürlüğü	Necip Fazıl YILMAZ	Oğuzeli MYO
Ekrem ÇETİN	Kilis Kadınları Kalkındırma ve Geliştirme Derneği	Necmettin ÖZÇELİK	Muhtar
Ekrem DAĞKANLI	Samsat Kaymakamlığı	Nedim ELMAS	Çelikhan Gençlik Hizmetleri ve Spor İlçe Müdürlüğü
Ekrem LENGER	Besni Belediyesi	Nedim OĞUR	Muhtar
Ekrem ÖZBERK	Gölbaşı SYDV	Nejdet ÇERÇİ	Araban Mal Müdürlüğü
Ekrem TÜRK	İŞKUR	Nergis ÇELİK	Samsat Devlet Hastanesi
Emin ARSLAN	Kilis Sağlık İl Müdürlüğü	Nesibe KANTAR	Şahinbey SYDV

Ad-Soyadı	Kurum	Ad-Soyadı	Kurum
Emine KARDEŞ	Adıyaman Kadın ve Çocuk Hakları Derneği	Nesih ÇİFTÇİ	Kâhta Gençlik ve Spor Müdürlüğü
Emre AKTAŞ	Vakıflar Bölge Müdürlüğü	Neşet YAZAR	Gerger İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
Emre TEKİN	Karkamış İlçe Jandarma Komutanlığı	Nevzat ASLAN	Antep Fıstığı Araştırma İstasyonu
Engin ARIŞ	Samsat İlçe Nüfus Müdürlüğü	Nevzat AYDIN	Muhtar
Engin BAYSAL	Sincik Kaymakamlığı	Nevzat FIRAT	Bölükbaşı Belediyesi
Enver ÇALIŞKAN	Pınarbaşı Belediyesi	Nida BEKTAŞOĞLU	Şahinbey İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
Enver ÖZDEMİR	Kilis Sosyal Etüt ve Proje Merkezi	Nigar GELEBEK	Kilis Kadınları Kalkındırma ve Geliştirme Derneği
Ercan DADLI	Kilis Bilim Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü	Nihat DEME	Oğuzeli Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü
Ercan ŞAHİNALP	Nizip OSB	Nimet TAŞ	ÇATOM
Erdal ATA	Gaziantep Valiliği	Nurettin DURSUN	Ak Parti İlçe Başkanlığı
Erdoğan ASAR	TÜİK Bölge Müdürlüğü	Nurettin YALÇINKAYA	Yalçinkaya Biber San. Tic.
Erhan BÜYÜK	Şahinbey İlçe Sağlık Müdürlüğü	Nurten AYDEMİR	Gaziantep İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
Erhan DURUR	Oğuzeli MYO	Nusret YAMAN	Çelikhan Orman İşletme Şefliği
Ertan ZİBEL	Çukurova Kalkınma Ajansı	Nusret YİĞİTOĞLU	Muhtar
Esmâ KARABIYIK	Çukurova Kalkınma Ajansı	Oğuz ALİBEKİROĞLU	DOĞAKA
Esra BAŞTUĞ	Gerger İmam Hatip Lisesi	Oktay YİĞİT	Tut İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
Eşref KURT	Muhtar	Orhan ÇAKMAK	Elbeyli Halk Eğitim Merkezi
Eyyüp ÖZCAN	Şahinbey İl Genel Meclisi	Orhan ORMAN	Balkar Belediyesi
F.Mehtap ÖZDEMİR	Şehitkâmil İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Orhan YILMAZ	Muhtar
F.Rüştü TURANLI	Kâhta Ziraat Odası	Osman ADIYAMAN	Muhtar
Fadime EREN	Polateli Kaymakamlığı	Osman ALTUNBAŞ	Muhtar
Fahrettin ÇEVİK	Samsat KHGB	Osman BEYAZYILDIZ	İslahiye Kaymakamlığı
Fahri ŞAVLI	Araban Toprak Mahsulleri Ofisi	Osman DEMİR	Muhtar
Faruk ERKE	Kilis Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü	Osman GÜLEŞEN	Muhtar
Faruk ÖZTÜRK	İslahiye Toprak Mahsulleri Ofisi	Osman NAKİPOĞLU	Gaziantep'i Geliştirme Vakfı
Fatih AKIN	Karkamış Belediyesi	Osman UÇAN	Samsat Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü
Fatih AVCI	Adıyaman Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği	Osman YENİEKİNCİ	Şehitkâmil İlçe Özel İdaresi
Fatma KARTAL	Gerger SYDV	Ö.Faruk DEMİREL	Samsat Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü
Fayat AYDOĞAN	Muhtar	Ökkeş DEMİR	Muhtar
Fazlı KORKMAZ	Araban İlçe Halk Kütüphanesi	Ökkeş KÖSE	Amanos Gıda San.
Ferhat GÜVEL	Gaziantep Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü	Ökkeş SÜMER	Musabeyli İlçe Müftülüğü
Feridun YÜKSEL	Tut İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Ökkeş YILMAZ	Muhtar
Fethi ERTÜRK	Gölbaşı İlçe Nüfus Müdürlüğü	Ökkeş ZAHTEROĞULLARI	Kilis İŞKUR
Fevzi BENER	Adıyaman Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü	Ömer ARSLAN	Anadolu Sakatlar Derneği
Feyat AKBAY	Muhtar	Ömer BİLGİN	Gerger Kaymakamlığı
Fikret DOĞAN	Muhtar	Ömer DAĞDEVİREN	Çelikhan Kaymakamlığı
Fikri ALTIPARMAK	Çelikhan İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü	Ömer DOĞAN	Araban Atatürk İlköğretim Okulu

Ad-Soyadı	Kurum	Ad-Soyadı	Kurum
Filiz OĞUZ	Gaziantep Okul Aile Birliği Derneği	Ömer Faruk AVCI	Musabeyli İlçe Müftülüğü
Fuat ÖZCAN	DİKA	Ömer Faruk ŞAHİN	
Funda ÖZBEK	Kâhta Kadın ve Çocuk Hakları Derneği	Ömer GÜLLÜ	Besni Halk Eğitim Merkezi
Galip İNAL	Nizip İl Encümeni	Ömer KARABAĞ	Muhtar
Gökben BÜYÜKONCU	Gaziantep İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü	Ömer KELER	Muhtar
Gökçe ÇERÇİ	Samsat SYDV	Ömer KERKÜTLÜOĞLU	Kilis Belediyesi
Gökçen GÜMÜŞ	Nizip Toplum Sağlığı Merkezi	Ömer KÜSBEOĞLU	Gaziantep Esnaf ve Sanatkarlar Odası
Gökhan DOĞAN	Gaziantep KOSGEB	Ömer MEMİŞBEY	Gerger İlçe Müftülüğü
Gül AYDOĞDU	Çukurova Kalkınma Ajansı	Ömer ÖZCAN	Gaziantep İl Özel İdaresi
Güliden DOĞANAY	Gerger Çok Programlı Lise	Ömer POLAT	Muhtar
Gürkan DEMİRKALE	Besni Kaymakamlığı	Ömer TORUN	Şahinbey Belediyesi
Güven BALABAN	Besni Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü	Özge ÖZ	Şahinbey Kaymakamlığı
H.H. Naim HARPOTLUOĞLU	Adıyaman TSO	Özgül BALIK	Oğuzeli Devlet Hastanesi
H.Kemal BAĞCI	Şehitkâmil Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü	Özgür BAYRAM	Gaziantep Ticaret Borsası
H.Mustafa PAKSOY	Kilis 7 Aralık Üniversitesi	Özgür ERDOĞAN	İslahiye Gençlik Hizmetleri ve Spor İlçe Müdürlüğü
H.Yusuf BİLGİN	Adıyaman Belediyesi	Özgür ÖZER	Oğuzeli SYDV
H.Yusuf KARADUMAN	Gerger İlçe Nüfus Müdürlüğü	Özkan ALPEREN	Elbeyli İlçe Emniyet Amirliği
Hacer AÇLAN	Adıyaman ÇATOM	Özkan YAŞAR	Gölbasi Ziraat Odası
Hacı Bayram GENÇ	Şehitkâmil Kaymakamlığı	Özlem ÇEKİÇ	Şehitkâmil Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü
Hacı BOZAT	Muhtar	Öznur İSAL	Kilis SODES Proje Ofisi
Hacı ÇALIŞKAN	Muhtar	Pınar BUZLUDAĞ	Kâhta İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
HACI DAĞ	Muhtar	Polat ÖTKÜN	Nizip Toprak Mahsulleri Ofisi
Hacı DAŞTAN	Adıyaman Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü	Ramazan ASLAN	Muhtar
Hacı ŞENLİK	Muhtar	Ramazan ÇAYIR	Esnaf
Hakan İMSEYTOĞLU	Araban İlçe Tarım Müdürlüğü	Ramazan ÇİL	Besni İlçe Nüfus Müdürlüğü
Hakkı ÇELİK	Polateli Belediyesi	Ramazan GEZER	Muhtar
Hakkı GÜLER	Nurdağı SYDV	Ramazan KENDÜZLER	Tut Kaymakamlığı
Hakkı TURGUT	Araban Kaymakamlığı	Ramazan KILIÇ	Gerger Çok Programlı Lise
Halil AK	Nurdağı İlçe Tapu Sicil Müdürlüğü	Ramazan KILINÇ	Musabeyli İlçe Tarım Müdürlüğü
Halil ÇOBAN	Kasımoğlu Ticaret	Ramazan ÖZYAĞCI	Çelikhan Belediyesi
Halil GÖÇER	Gaziantep Ticaret Odası	Ramazan SÜZEN	Muhtar
Halil GÜLER	Boğaziçi Belediyesi	Ramazan TATAR	Adıyaman Çalışma ve İş Kurumu
Halil SAKAR	Muhtar	Ramazan TURŞUCU	Gölbasi Küçük Sanayi Sitesi
Halil ŞAHİN	Nizip İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Ramazan YAVUZ	Nizip Toplum Merkezi
Halil ŞEBEKÇİ	Musabeyli İlçe Müftülüğü	Recep EMOL	Şahinbey İlçe Emniyet Müdürlüğü
Halit GÜRBÜZ	Muhtar	Recep ÖZKAN	Muhtar
Hamit ARSLAN	Esnaf Kefalet Kooperatifi	Remzi ÇELİK	Muhtar
Hamit Caner UZUN	İslahiye Toplum Sağlığı Merkezi	Reşit ARSLAN	Musabeyli İlçe Müftülüğü

Ad-Soyadı	Kurum	Ad-Soyadı	Kurum
Hamit KÖR	Musabeyli İlçe Müftülüğü	Reşit KARALI	Sakçagözü Belediyesi
Hamit ÖZKAN	Besni Mal Müdürlüğü	Rezzan DEMİRDAŞ	Tut İlçe Ziraat Odası
Hamit TAŞAR	Muhtar	Rıdvan SABAH	Ayıntab Gazetesi
Harun DEMİR	Şehitkâmil İlçe Nüfus Müdürlüğü	Sabi SALTAN	Gaziantep Orman ve Su İşleri 15. Bölge Müdürlüğü
Harun KOCAİSPİR	Çukurova Kalkınma Ajansı	Sabri BOZKURT	Emekli Memur
Harun KÖPRÜLÜ	Tut İlçe Jandarma Komutanlığı	Sabri ÖZDEMİR	Şahinbey Rehberlik Araştırma Merkezi
Harun TAŞKESEN	Kilis Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü	Sabri SALTAN	Gaziantep Orman ve Su İşleri 15. Bölge Müdürlüğü
Hasan ASLAN	Kilis İl Millî Eğitim Müdürlüğü	Sadettin PAKSOY	Kilis 7 Aralık Üniversitesi
Hasan BILGIÇ	Muhtar	Saffet KANPOLAT	Sekili Belediyesi
Hasan ÇELEBİOĞLU	Musabeyli İlçe Müftülüğü	Safiye KARAGÖZ	Gölbaşı Esnaf Odası
Hasan DEMİRCİ	Muhtar	Safiye Ülkü ÖZER	Gerger Toplum Sağlığı Merkezi
Hasan DOĞAN	Nizip PTT Müdürlüğü	Said ŞAHİNER	KOSGEB
Hasan FIRAT	Karkamış İlçe Emniyet Müdürlüğü	Sait MIZRAKLIDAĞ	Adıyaman Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü
Hasan GÖNÜLLÜTAŞ	Kâhta Tapu Müdürlüğü	Sait ÖZDEMİR	Gölbaşı Kaymakamlığı
Hasan KARAOĞLAN	Fıstıkçılar Odası	Sait ÖZDEMİR	Muhtar
Hasan KAY	Muhtar	Salih AYDOĞAN	Muhtar
Hasan KIZILKAYA	Muhtar	Salih BOZAT	Yavuzeli İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü
Hasan KORKMAZ	Muhtar	Salih YILMAZ	Tut İlçe Nüfus Müdürlüğü
Hasan KÜÇÜKASLAN	Samsat Belediyesi	Saliha ÜSTÜZ	Arabana İlçe Tarım Müdürlüğü
Hasan ÖZASLAN	Karayolları 87. Şube Şefliği	Satı ASLAN	Kâhta Mal Müdürlüğü
Hasan ÖZBEK	Muhtar	Savaş MERT	Pınar Ambalaj
Hasan ŞAHİN	Gerger İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü	Savaş ŞİMŞEK	Oğuzeli Kaymakamlığı
Hasan YILDIRIM	Muhtar	Sedat CANPOLAT	Şahinbey SYDV
Hasari ALTINTAŞ	Sincik Belediyesi	Sedat Seçkin BOZKURT	Besni İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü
Haşim UÇAR	Samsat Sahabe Eğitim Kültür ve Dayanışma Derneği	Seder BAHAR	Muhtar
Haydar BÜYÜKBOĞA	Tut KHGB	Selahattin KARATAŞ	Kâhta İlçe Sağlık Müdürlüğü
Hayri ÖZAVCI	Şahinbey Bilim ve Sanat Merkezi	Selahattin YEDİPINAR	Muhtar
Hıdır ÇEVİK	Muhtar	Selçuk UĞUR	Ocaklar Ticaret Meslek Lisesi
Hidayet ÇETİN	Samsat Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü	Selda KARAMAN	Gerger Anaokulu
Hilmi DEMİRİTAŞ	Tut Kurs ve Okul Talebeleri Yardımlaşma Derneği	Selim ERDOĞAN	Hasan Kalyoncu Üniversitesi
Hülya ÖZTÜRK	Elbeyli İlçe Sağlık Grup Başkanlığı	Selma ÖLMEZ	Gerger Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü
Hülya YAĞIŞ	Adıyaman İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü	Selver KARADAĞ	TÜİK Bölge Müdürlüğü
Hüseyin AKIN	Çelikhân Kaymakamlığı	Serap ÇETİN	Elbeyli Kaymakamlığı
Hüseyin AKTAŞ	Kilis Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü	Serdar AYDOĞAN	Gaziantep İhracatçılar Birliği
Hüseyin ALAGÖZ	Gölbaşı İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü	Serdar BALI	Muhtar
Hüseyin ASLAN	Muhtar	Serhat KARABEKTAŞ	Yavuzeli Kaymakamlığı
Hüseyin AYDIN	Muhtar	Serhat SARSU	Nizip İlçe Sağlık Müdürlüğü

Ad-Soyadı	Kurum	Ad-Soyadı	Kurum
Hüseyin AYDOĞDU	Muhtar	Serkan DÖLEK	Gerger Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü
Hüseyin AYIK	Gaziantep OSB	Serkan KÖSETÜRKMEN	Antep Fıstığı Araştırma İstasyonu
Hüseyin BAKIRCI	Muhtar	Serkan ÜÇEN	Tut SYDV
Hüseyin BAYKUŞ	Elbeyli Belediyesi	Serpil GÜNDOĞDU	Nizip Ticaret Odası
Hüseyin BAYRAM	Polateli İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Sevgi TEZGÖR	Erdem Koleji
Hüseyin ÇAKIR	Elbeyli Nüfus Müdürlüğü	Sevim Bürge ÇİFTÇİ ATILGAN	Polateli Toplum Sağlığı Merkezi
Hüseyin DOĞAN	Besni MYO	Seydi KARAPINAR	Suvarlı Belediyesi
Hüseyin GENÇALP	Muhtar	Seydi KIRMIZIOĞLAN	Muhtar
Hüseyin KOCALAR	Gaziantep Yardım Vakfı	Seydi ÖZYİĞİT	Arabın Kız Teknik ve Meslek Lisesi
Hüseyin KORKMAZ	Muhtar	Seyfi ÖZKAN	Adıyaman İl Milli Eğitim Müdürlüğü
Hüseyin MERİÇ	Sincik İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Seyfullah ORDUERİ	Nurdağı Kaymakamlığı
Hüseyin Orçun EMELCE	Musabeyli İlçe Tarım Müdürlüğü	Seylan ÖZDİNÇ	Arabın İlçe Nüfus Müdürlüğü
Hüseyin ÖZTÜRK	Nizip Mesleki Eğitim Merkezi	Sezer AVCI	Şahinbey Bilim ve Sanat Merkezi
Hüseyin SUCU	Muhtar	Sıddık TURAN	Muhtar
Hüseyin YILDIRIM	Muhtar	Sırrı İNAN	Kâhta Kaymakamlığı
Hüseyin YİĞİT	S.S Kilis Yorgancılık El Sanatları Üretim ve Pazarlama Koop.	Sırrı YILMAZ	Adıyaman İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Hüseyin TURAÇ	Besni İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Sinan DEMİR	Gerger İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
Hüsmal ALASLAN	Oğuzeli İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Sinan TÜTÜNCÜLER	Gaziantep Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
İ.Ali SİNANOĞLU	Gaziantep İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	Sıraç TEKİN	Gaziantep İŞKUR
İ.Hakkı BÜYÜKBEŞE	Şehitkâmil İlçe Sağlık Müdürlüğü	Songül KADIOĞLU	Kilis İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
İ.Halil COŞKUN	Kâhta Nüfus Müdürlüğü	Sultan KARAKURT	ÇATOM
İ.Halil DOĞAN	Karasu Ticaret	Suna SERTOĞLU	Nizip Halk Eğitim Merkezi
İ.Halil YAZAN	Gerger Cumhuriyet İlköğretim Okulu	Suphi KARAYILAN	Samsat Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü
İ.Halil YILMAZ	Muhtar	Suzan ÖZÇELİK	Salkım Belediyesi
İ.Yusuf TURANLI	Kâhta Belediyesi	Süleyman AĞCABAY	Muhtar
İbrahim ALİSİNANOĞLU	Gaziantep İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	Süleyman AKPEK	Nizip Mesleki Eğitim Merkezi
İbrahim ASLAN	Karkamış Kaymakamlığı	Süleyman ARSLAN	Muhtar
İbrahim ÇALI	Gaziantep Sanayi Odası	Süleyman BOZKURT	Gölbasi Tarım, Gıda ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü
İbrahim ÇELİK	Muhtar	Süleyman ELMAS	Çelikhan Eğitim Gönüllüleri Derneği
İbrahim DAĞLI	Muhtar	Süleyman ENEZ	Gaziantep Vakıflar Bölge Müdürlüğü
İbrahim DEMİREL	Nurdağı İçişleri Bakanlığı	Süleyman GÜNAY	Oğuzeli İlçe Emniyet Müdürlüğü
İbrahim EVRİM	Gaziantep Büyükşehir Belediyesi	Süleyman SOLAK	Tut İlçe Tapu Müdürlüğü
İbrahim Fuat ÖZÇÖREKÇİ	Gaziantep Büyükşehir Belediyesi	Ş.Mehmet GÜLMÜŞ	Arabın Özürlüler Derneği
İbrahim GEZER	Karkamış SYDV	Şaban TEKİN	Muhtar
İbrahim Halil BABACAN	Nizip Kaymakamlığı	Şaban YAŞAR	Muhtar
İbrahim MENTE	Gerger Mal Müdürlüğü	Şahide AKBULUT	Kilis 7 Aralık Üniversitesi
İbrahim ÖZKAN	Muhtar	Şahin ÖZEN	Sincik Tarım, Gıda ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü

Ad-Soyadı	Kurum	Ad-Soyadı	Kurum
İbrahim SARI		Şakir AKTAR	Şahinbey Belediyesi
İbrahim SEVEN	Nizip Sanayi Sitesi	Şefik ÇELİK	Muhtar
İbrahim YAVUZ	İslahiye Tarım Kredi Koop.	Şemseddin TOKAY	Sincik Mal Müdürlüğü
İbrahim YILDIRIM	Samsat Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü	Şenay BAYRAM	Adıyaman İl Özel İdaresi
İbrahim YILDIZ	Besni İlçe Özel İdare Müdürlüğü	Şenel GÖKAY	Araban SYDV
İbrahim YILMAZ	Gaziantep İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü	Şerif DAĞLI	Dağlı Bakliyat
İbrahim Yusuf TURANLI	Kâhta Belediyesi	Şerif MURAT	Muhtar
İdris BOZKURT	Karkamış Ziraat Odası	Şerif YILDIRIM	Adıyaman Müstakil Sanayiciler ve İşadamları Derneği
İhsan BOZAN	Dumulpınar İlköğretim Okulu	Şevket BAŞYIĞIT	Kâhta İlçe Tarım Müdürlüğü
İhsan CANPOLAT	Gaziantep İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü	Şevket MEMİLER	Kilis Esnaf ve Sanatkarlar Odası
İlker Yücel BARIŞ	Yavuzeli KHGB	Şevket YILMAZ	Muhtar
İpek KERVANCIOĞLU	Gaziantep Üniversitesi	Şeyhmus ASLAN	Muhtar
İrfan AKDOĞAN	Nizip Kaymakamlığı	Şihmehmed KORKUT	Muhtar
İsmail AKTÜRK	Çelikhan İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Şirin KASIMOĞLU	Karacadağ Kalkınma Ajansı
İsmail BOZKURT	Yeşilyurt Belediyesi	Şükriye BAYSAL	Gaziantep Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
İsmail EVREN	Tut İlçe Müftülüğü	Şükrü GÜNDEŞ	Araban İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
İsmail GÜVENÇ	Kilis 7 Aralık Üniversitesi	Şükrü SERT	Arz Giyim
İsmail KAYA	DSİ 20. Bölge Müdürlüğü	Tahir KARACAOĞLU	Şehitkâmil Kaymakamlığı
İsmail KOZAN	Adıyaman Orman ve Su İşleri Müdürlüğü	Tamer YILMAZ	Hasan Kalyoncu Üniversitesi
İsmail KÖRDEVE	Elbeyli Belediyesi	Tuba SELÇUK	Adıyaman İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü
İsmail MUTLU	Muhtar	Tuncay DEMİR	Adıyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
İsmail SÜMER	Besni Ziraat Odası	Tuncay TAPIKLAMA	Muhtar
İsmail SÜNDÜK	Samsat Kaymakamlığı	Turan ASLAN	
İsmail UKAN	Kâhta MYO	Turan SAĞLAM	Polateli Tapu Müdürlüğü
İsmet Nedim AÇIKGÖZ	Adıyaman Tekstil Hazır Giyim Kümelenme Derneği	Turgay MAMATOĞLU	Muhtar
İzzet AVCI	Muhtar	Turgut GÜZEL	Çobanbey Gümrük Müdürlüğü
K.Selda TANDOĞAN DEMİREL	Adıyaman TOBB Kadın Girişimciler Kurulu	Turhan İRİSÖZ	Araban Lisesi
Kadir ALTINTEL	Sincik Ziraat Odası	Ufuk DOĞAN	Şehitkâmil Belediyesi
Kadir DURMUŞ	Gerger İlçe Nüfus Müdürlüğü	Uğur ALTIPARMAK	Çayırbaşlı Turizm
Kadir SARIKAYA	Gerger İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Uğur KARABAY	Muhtar
Kadir YÜCEL	Şahinbey Müftülüğü	Uğur TURAN	Şahinbey Kaymakamlığı
Kahraman ÜNLER	Kilis Tüketicici Koruma Derneği	Ümit DÖNMEZ	Çelikhan Halk Eğitim Merkezi
Kamil ERGÜN	Gerger Halk Eğitim Merkezi	Ümit KARAPOLAT	Şahinbey Kaymakamlığı
Kasım BÖLER	Nizip TÜMSİAD	Ümit SARIKAYA	Adıyaman OSB
Kazım ÇOBAN	Adıyaman Milli Eğitim Müdürlüğü	Vahap EROL	Kilis İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Kazım DEMİR	Muhtar	Vahdettin ALICI	Karkamış İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Ad-Soyadı	Kurum	Ad-Soyadı	Kurum
Kemal DUMAN	Gölbashi Esnaf ve Kefalet Odası	Vakkas YILMAZ	Muhtar
Kemal ÖZ	Gaziantep Tüm Sanayi ve İşadamları Derneği	Vedat AKILLI	Tut İlçe Mal Müdürlüğü
Kemal ŞAHİN	Adıyaman Ziraat Odası	Vedat ÜNCÜ	Uluyatır Belediyesi
Kemal TÜKENMEZ	Besni İlçe Sağlık Müdürlüğü	Veli KALKAN	Muhtar
Kenan ARSLAN	İslahiye İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü	Veysi CANSU	Şehitkâmil İlçe Halk Kütüphanesi
Kenan DOĞAN	Adıyaman İl Özel İdaresi	Veysel DOĞAN	Muhtar
Kenan KARSLI	Gaziantep Yardım Vakfı	Veysel TACOĞLU	Polateli İlçe Nüfus Müdürlüğü
Kerim DİNÇER	Gerger Çok Programlı Lise	Veysi BİLGİÇ	Karayolları 8. Bölge Müdürlüğü
Kerim YAVUZ	Araban İlçe Tarım Müdürlüğü	Y.İzzettin AYTEKİN	İslahiye İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
Latif KARADAĞ	Nizip Belediyesi	Yahya ÇİÇEK	Gerger İlçe Halk Kütüphanesi
Lütfi BAŞLI	Kâhta İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Yakup ÇEVİK	Nurdağı İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
M. Sait AĞCABAY	Muhtar	Yakup GÖLGE	Musabeyli İlçe Müftülüğü
M.Abdı BULUT	Kilis Belediyesi	Yakup KESKİN	Tut İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
M.Akif ARDUÇ	Çelikhan Eğitim Kültür Yardımlaşma ve Kalk. Derneği	Yasin TEPE	Şahinbey İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
M.Ali ATICI	Muhtar	Yaşar ASLAN	Oğuzeli Mal Müdürlüğü
M.Ali GÜLER	Muhtar	Yaşar GÜLTEN	Besni İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
M.Ali KAZ	Kocatepe Belediyesi	Yavuz ÇOŞKUN	Gaziantep Üniversitesi
M.Ali ÖZTÜRK	Kilis İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü	Yemliha AKSOY	Kilis Sağlık Müdürlüğü
M.Ali SERİN	Muhtar	Yeşim BASMAKCI	Gerger Çok Programlı Lise
M.Arif ÇETİNKAYA	Gerger İmam Hatip Lisesi	Yeşim ÇELİK SÜZER	Adıyaman Gençlik ve Kültür Evi
M.Bariş ÇOBAN	Muhtar	Yeter ÖZELMİŞ	Sincik SYDV
M.Beyhan HASIRCI	Gaziantep Müstakil Sanayiciler ve İşadamları Derneği	Yıldırım KARABAY	Yavuzeli Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı
M.Bülent ÖZTÜRK	Kilis İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	Yılmaz DALMIŞ	Oğuzeli Esnaf ve Sanatkarlar Odası
M.Bülent ÖZTÜRK	Kilis İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	Yılmaz GÖKÇE	Araban İlçe Jandarma Komutanlığı
M.Cihan KARATAŞ	Muhtar	Yılmaz KILINÇ	Şerif Peri İlköğretim Okulu
M.Emin ÖZDEMİR	Gölbashi MYO	Yılmaz MEKİK	Araban Belediyesi
M.Emre NAKIŞ	DOĞAKA	Yunus BAHAR	Nurdağı Kaymakamlığı
M.Esat AKGÜN	Oğuzeli İlçe Özel İdaresi	Yunus KÜÇÜKKAYA	Adıyaman Bilimsel Araştırmalar Derneği
M.Faruk ÖNGÜN	Musabeyli Çok Programlı Lisesi	Yusuf ALÇIK	Yavuzeli İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
M.Fuat SUVAR	Gerger Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü	Yusuf BOZKAYA	Kilis TSO
M.Hanifi ARITAY	Muhtar	Yusuf BULUT	Muhtar
M.Hanifi ASLAN	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Yusuf ERDEM	Kanaat Önderi
M.Hanifi ŞEN	Gaziantep Ziraat Odası	Yusuf ÖZDEMİR	Gölbashi Belediyesi
M.İhsan ERCAN	Gaziantep Mesleki Eğitim ve Küçük Sanayi Dest. Vakfı	Yusuf SELÇUK	Muhtar
M.İlker HASIRCI	Hür Sanayici ve İşadamları Derneği	Yusuf YAZAR	Kilis Orman ve Su İşleri 15. Bölge Müdürlüğü
M.İsadin KILIÇ	Kâhta Belediyesi	Yücel ALPASLAN	Gaziantep Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü

Ad-Soyadı	Kurum	Ad-Soyadı	Kurum
M.Kasım FİNCAN	Güneydoğu Sanayici ve İşadamları Federasyonu	Yücel CANÇELİK	Şahinbey İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
M.Metin ZİREK	Eğitim Hizmet Vakfı	Yüksel ÖNAL	Adıyaman OSB
M.Murat KOCA	Adıyaman Yükseköğrenim Derneği	Z.Tümay ÖLMEZ	Besni Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü
M.Murat SAKAR	Kilis TSO	Zafer KARAHAN	Musabeyli İlçe Müftülüğü
M.Nabil KILIÇ	Emirler Köyü Sakini	Zeki BAKIRCIOĞLU	Çiftçi
M.Nuri TUĞSUZ	Besni Belediyesi	Zeki BODUR	Muhtar
M.Özer AKDOĞAN	BOTAŞ İstasyon Şefliği	Zeki METİN	Gerger Kaymakamlığı
M.Rojda SELÇUK	Kâhta Belediyesi	Zeki TAŞDEMİR	Yavuzeli İlçe Özel İdaresi
M.Sait ÇETİNKAYA	Muhtar	Zerrin ÖZDİLEK	Anadolu Ajansı
M.Sait KEKLİK	Muhtar	Zeynel Abidin UYANIK	Muhtar
M.Salih BALTA	Gaziantep Sanayi Odası	Zeynel ASLAN	Gerger Ziraat Odası
M.Serkan ŞAHİN	Yavuzeli Kaymakamlığı	Zeynel KARAKOÇ	Arabani Tapu Müdürlüğü
M.Sıddık ALPASLAN	Karkamış Sağlık Müdürlüğü	Zihni KEPKEP	Ziraat Odası
M.Sinan NÜNÜKOĞLU	Musabeyli İlçe Müftülüğü	Ziya AZGIN	Sincik Tekstil
M.Şimşek YAKAR	İslahiye Halk Eğitim Merkezi	Zuhal Çelebi DENİZ	Karacadağ Kalkınma Ajansı
M.Taceddin OKUYUCU	Musabeyli İlçe Müftülüğü		

Gaziantep Yatırım Destek Ofisi

Gaziantep Investment and Support Office

Tel. : 0.342 231 07 01

Faks : 0.342 231 07 03

İncilipınar Mah. Muammer Aksoy Blv.

Vakıflar Güven İş Mrk. Kat: 1-2-3

Şehitkamil / GAZİANTEP

www.investingaziantep.gov.tr

gydo@ika.org.tr

 GaziantepYDO

Adıyaman Yatırım Destek Ofisi

Adıyaman Investment and Support Office

Tel. : 0.416 213 14 44

Faks : 0.416 213 14 45

Alitaşı Mah. Gölbaşı Cad.

No: 137/5-6 Kat: 4

ADİYAMAN

www.investinadiyaman.gov.tr

adiyaman@ika.org.tr

 AdıyamanYDO

www.ika.org.tr

Kilis Yatırım Destek Ofisi

Kilis Investment and Support Office

Tel. : 0.348 814 51 98

Faks : 0.348 814 51 98

Şehitler Mahallesi

Cambazlar Sok.

No: 9 KİLİS

www.investinkilis.gov.tr

kilis@ika.org.tr

 KilisYDO